Proprietatea Bibliotecii
Universității Iași

X-1640

3017869
Periodice

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

1859

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

[illegible] 5

[illegible]

5. 10. 936

X-1640

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Міхаил Когълничеанꙋ

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

DACIA
LITTERARA

subt Redactia

LUI

Michail Kogâlnicean.

EDITIA A DOA.

Кꙋ треi Стампе:

Michail Kogâlnicean. — Constantin Negruzzi. — Basile Alekcaндрi

Jaшii 1859.

Тiпограф - Editор Адолф Берманн, Подꙋл векiꙋ, № 79.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ПРЕФАЦЪ.

Сȣнтȣ ȣнеле кърці каре ìndатъ че есе de сȣв теаскȣ ȣmede ънкъ, се ìmпръштіе ìn пȣблікȣл четітор, ìнкът ажȣнгȣ а се фаче фоарте *рарі*, ìn тіmпȣ че алтеле zакȣ пе поліціле *лібрарілор*, ші нȣ ле ìнтреабъ ніmе.

Каȣzа ачéста е лесне de гъчітȣ. Ȣнеле сȣнтȣ бȣне ші челелалте реле.

Din нȣmърȣл челор ънтъі, есте ші DАЧІА ЛІТЕРАРЪ, фоіе періоdікъ че еші ла 1840, сȣв реdакціа D. Міхаіл Когълнічеанȣ.

Noї нȣ пȣтеmȣ ìndестȣл mȣлцъmі тіпографȣлȣї-еdіторȣ D. А. Берmann, каре de 20 anї de кънdȣ е ѫн цéра нóстръ — ȣnde нȣ maї е стръin — се окȣпъ есклȣzівȣ кȣ тіпографіа, пре каре пріn штіінца са спечіалъ ìn ачéстъ артъ ші стъръінца ìнтребȣінцатъ, а adȣсо ла deосебітъ перфекціе.

D. Берmann а біне mерітатȣ de ла пȣблікȣл роmънȣ.

Edіціа IIª а Dачіеі Літераре, сȣнтеmȣ сігȣрі къ ва фі кȣ

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

плъчере пріїмітъ de тотȣ ромънȣл че'шї їȣбеще лімба са, къчї ліпса ачестеї кърцї се сімціа. Ші апоі D. Бермаnn n'а крȣцат нічї остенéлъ нічї келтȣéлъ de а фаче о Ediціе de лȣксȣ. Ачеа інсъ че нȣ'ї пȣтемȣ ієрта есте къ а пȣс ін еа ші портретеле нóстре! *

Портретеле нóстре! О неоменосȣле тіпографȣ! Тȣ требȣіа съ не аръцї кȣм ерамȣ ла 1840 кънd скріемȣ ꙟн Dачіа Літераръ, іар нȣ кȣм сȣнтемȣ ла 1859 кънd нȣ маї скріемȣ німікъ! Съ не аръцї кънd ерамȣ жȣнї ші імаџінація нóстръ вагабонdа пе аȣрітеле аріпї а ȣнеї сперанце інтр'ȣн віїторȣ фрȣмос. Іар нȣ акȣм кънd не-амȣ пердȣтȣ тóте ілȣзііле, ші кънd не тъвълімȣ інтр'о трістъ реалітате!

---

* М. Когълнічеанȣ. — В. Александрі. — К. Негрȣцці.

К. Negrȣцці.

INTRODUCTIE.

Ла апȣл 1817 D. Ракочеа, К. К. трапслатор ромъпеск ꙟп Лемберг, пȣблікъ проспектȣл ȣпії фоі періоdіче че ера съ еасъ пептрȣ ъптъіаші dатъ ꙟп лімба ромъпеаскъ. Планȣл сеȣ̆ пȣ се пȣтȣ аdȣче ꙟп ꙟмплініре. Ла апȣл 1822 D. Z. Каркалекі, ꙟп Бȣdа, черкъ пептрȣ аdоа оаръ о асъміне ꙟптрепріndере; dар ші ачеаста фȣ ꙟп zъdар. Ꙟп сфършіт ла 1827 D. I. Еліаd врȣ ші ар фі пȣтȣт, пе о скаръ мȣлт маі маре, съ іспръвеаскъ ачееа че Ракочеа ші Каркалекі пȣ пȣтȣръ фаче. Окърмȣіреа dе атȣпче а џереі ромъпешті пȣ'і dъdȣ воіа требȣінчіоасъ. Аша пȣџіпії бърбаџі каріі пе атȣпче *віпе воіа* а се маі ꙟпdелетпічі ъпкъ кȣ літ-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

тератȣра naціonaлъ, пердȣръ nъdeжdea de a вede вре о dатъ газете ромъnештĭ. Nȣmaĭ doĭ oamenĭ nȣ пердȣръ кȣраціȣ, чі аштептаръ тоате de ла време ші de ла ꙟmпреціȣрърĭ. Ачестіĭ фȣръ D. Ага Асакі, ші D. I. Елiad; ȣnȣл ꙟn Молdaвia, алтȣл ꙟn Валахіа пъстра ꙟn inima лор фокȣл лȣminътор а штіinцелор. Аштептареа лор nȣ фȣ ꙟnшелатъ. ꙟmпреціȣрърĭ кȣnoскȣте de тоцĭ ле венiръ ꙟnтрȣ ажȣтор. Аша ла 1 Iȣnie 1829 ꙟn Iашĭ, **АЛБІNA РОМЪNEACKЪ** възȣ лȣmina zілiĭ пеnтрȣ ꙟnтъiaшĭ dатъ. Пȣціn dȣnъ ea ce аръть ші **КȢРІЕРȢЛ РОМЪNЕСК** ꙟn Бȣкȣрештĭ. De атȣnче ȣnспреzече anĭ сȣnт апроапе; ꙟnтре алте mȣлте ꙟnпаinтърĭ че с'аȣ фъкȣт ꙟn ъmбеле прінчіпатȣрĭ літтератȣра n'аȣ ръmac ꙟn ленеvіре. Ажȣтатъ de стъпъnіре, аnъратъ ші ꙟmбогъцітъ de піште бърбацĭ mapĭ ni патріоцĭ adeвъраці, а кърора nȣmi вор фі траinіче ка веакȣріле, ꙟnлеснiте прін mіiле de школĭ че с'аȣ фъкȣт ꙟn търгȣріле ші сателе Молdo-валахіеа, літтератȣра ноастръ фъкȣ пасȣрĭ de ȣріеш, ші астъzĭ се nȣmъръ кȣ mъndріе ꙟnтре літтератȣріле Европеĭ.

Dȣnъ Албінъ ші dȣnъ Кȣріер, mȣлте алте гаzете ромъnештĭ с'аȣ пȣблікат ꙟn deoсебітеле трĭ mapĭ провінчĭĭ а векеĭ Dачіĭ. Аша ꙟn пȣцінъ вреme am въzȣт ꙟn Валахіа: Мȣzеȣл Naціonал, Гаzета Театрȣлȣі, Кȣріоzȣл, Роmаніа, Пъmъnтеаnȣл, Моzаікȣл, Кȣріерȣл de ъmве Сексе, Вестіторȣл вісеріческ, Канторȣл de Авіс; ꙟn Молdова: Албъта роmъnеаскъ, Фоаіа сътеаскъ, Оzіріс; ꙟn Арdеал: Фоаіа Dȣmіnічеі, Газета de Трансілваніа, ші Фоаіа інімеі. Ȣнеле din тъnселе, adекъ ачеле каре аȣ авȣт ȣn ꙟnчеnȣт mai статорnік, тръескȣ, *ші* астъzі; челелалте аȣ періт саȣ din неnъсареа лор, саȣ din віna алтора. Челе mai вȣnе фоі че авеm астъzі сȣnт Кȣріерȣл Роmъnеск, сȣвт редакціе D. I. Еліad, Фоаіа інімii а D. Баріц, ші Албіna Роmъnеаскъ кареа, ꙟn анȣл ачеста mai алес аȣ dовъndіт ꙟmвȣnътъцірі сіmціtоаре. ꙟnсъ афаръ de політікъ каре лі іа mai mȣлт de жȣmътате *din колоаnеле* лор, тȣстреле аȣ mai mȣлт саȣ mai nȣцin о колоръ локалъ. Албіna есте преа mолdовеnеаскъ, Кȣріерȣл, кȣ dреnтате поате, нȣ преа не вагъ ꙟn сеаmъ. Фоаіа інімii din прічіna ȣнор гревтъці deосъвіте нȣ есте ꙟn пȣтінцъ de а авеа ꙟmпъртъшіре de ꙟnаінтіріле інтелектȣале че се фак ꙟn ъmвеле прінчіnатȣрі. О фоаіе dар кареа пъръсіnd політіка, с'ар ꙟndелетнічі нȣmai кȣ літтератȣра націоналъ, о фоаіе кареа фъкъnd авнегаціе de лок ар фі нȣmai о фоаіе роmъnеаскъ, ші

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

пріп ȣрmаре с'ар ꙟпdелетпічі кȣ продȣкціїле ромъпешті, фіе dіп орі че парте а Dачіеі пȣmаі съ фіе бȣпе, ачеастъ фоаіе zік, ар ꙟmпліпі о mаре ліпсъ ꙟп Літтератȣра поастръ. О асеmепе Фоаіе пе вom сілі ка съ фіе DАЧІА ЛІТТЕРАРЪ; пе вom сілі, пептрȣ къ пȣ авеm сȣmеаца претепціе съ фачеm mаі біпе de кът преdечесорії пострі. ꙟпсъ ȣрmъпd ȣпȣі dрȣm бътȣт de dъпшії, фолосіпdȣпе de черкъріле ші de іспіта лор, вom аве mаі пȣціпе греȣтъці ші mаі mарі ꙟплеспірі ꙟп лȣкръріле поастре. Dачіа афаръ de компȣперіле оріџіпале а реdакціеі ші а коплȣкрътopiлор сеі, ва пріmі ꙟп колоапеле сале, челе mаі бȣпе скріері оріџіпале че ва гъсі ꙟп deосебітеле жȣрпалȣрі ромъпешті. Аша dар фоаіа поастръ ва фі ȣп реперторіȣ џеперал а літтератȣреі ромъпешті, ꙟп кареле ка ꙟптр'о огліпdъ се вор веdе скріїторі Молdовепі, Мȣптепі, Арdелепі, Бъпъцепі, Бȣковіпепі, фіеште кареле кȣ іdеіле сале, кȣ лімба са, кȣ кіпȣл сеȣ.

Ȣрmъпd ȣпȣі асеmіпе плап, Dачіа пȣ поате de кът съ фіе біпе пріmітъ de пȣблікȣл четітор. Кът пептрȣ чеа че се атіпџе de dаторііле реdакціеі, поі пе вom сілі ка mоралȣл съ фіе пȣрȣреа пептрȣ поі о таблъ de леџі, ші скапdалȣл о ȣръчіȣne iсгоniтъ. Крiтiка noaстръ ва фi nепъртiniтоаре; вom крiтiка картеа, еар nꙋ персоаna. Връжmaшi а арбiтрарꙋлꙋi, nꙋ вom фi арбiтрарi ꙟn жꙋdекъцiле noaстре лiттераре. Iꙋбiторi а пъчеi nꙋ вom прiimi niчi ꙟn фоаia noaстръ dicкꙋсii че ар пꙋте съ се скimбе ꙟn вражбе. Лiттератꙋра аре требꙋinцъ de ꙋnire, еар nꙋ de dicбinаре; кът пenтрꙋ noi *dар*, вom къꙋта съ nꙋ dъm чеа mаi miкъ *прiчinъ*, din кареа с'ар пꙋте iска о ꙋрiтъ шi nеплъкꙋтъ nеꙋnire. ꙟn сфършiт цълꙋл noстрꙋ есте реалiсацiа dорinцii, ка Ромъnii съ аibъ о limбъ шi о лiттератꙋръ комmꙋnъ пenтрꙋ тоцi.

Dорꙋл imiтацiеi с'аꙋ̆ фъкꙋт ла noi о mаniе прimеждiоасъ, пenтрꙋ *къ omоаръ* ꙟn noi dꙋхꙋл nацiоnал. Ачеастъ mаniе есте mаi алес ковършiтоаре *ꙟn* лiттератꙋръ. Маi ꙟn тоате zilеле есꙋ̆ de сꙋбт теаск кърцi ꙟn limба ромъnеаскъ. Dар че фолос! къ сꙋnт nꙋmаi традꙋкцii din алте limбi шi ъnкъ шi ачеле de ар фi бꙋnе. Традꙋкцiiле ꙟnсъ nꙋ факꙋ̆ о лiттератꙋръ. Noi вom прiгоni кът вom пꙋте ачеастъ mаniе ꙋчiгътоаре а гꙋстꙋлꙋi орiцinал, ꙟnсꙋшiреа чеа mаi прецiоасъ а ꙋnii лiттератꙋрi. Iсторiа noастръ аре dестꙋле фапте ероiче, фрꙋmоаселе noастре цeрi сꙋnт dестꙋл de mарi, обiчеiꙋрiле noастре сꙋnт dестꙋл de пiттореште шi

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

поеtiче, пеntrꙋ ка съ пꙋтеm гъсi ші ла noi сꙋжетꙋрi de скрiс, фъръ съ авеm пеntrꙋ ачеаста требꙋinцъ съ ne ꙟmпрꙋmꙋтъm de ла алте naцii. Фоаiа noастръ ва прimi кът се поате mai рар традꙋчерi din алте лimбi; компꙋnерi орiцinале ъi вор ꙋmпле mai тоате колоanеле.

Dачiа, че прin ꙋрmаре ва кꙋпрinde тоате растꙋрiле лiттератꙋреi noастре, ва фi deспърцiтъ ꙟn патрꙋ пърцi. ꙟn партеа d'ънтъiꙋ вор фi компꙋnерi орiцinале а конлꙋкрърiлор фоаiеi; партеа а doа ва аве артiколе орiцinале din челелалте жꙋрnалꙋрi ромънештi. Партеа а треiа се ва ꙟndелетniчi кꙋ крiтiка кърцiлор noꙋъ ешiте ꙟn deосъбiтеле провinчii а векеi Dачii. Партеа а патра nꙋmiтъ Телеграфꙋл Dачiеi, ne ва da ꙟnштiiнцърi de кърцiле че аꙋ̆ съ еасъ ꙟn пꙋцin, de челе че аꙋ̆ ешiт de сꙋбт тiпар, релацii de adꙋnърiле ꙟnвъцацiлор ромънi, штiрi deспре лiттераторii noстрi, ші ꙟn сфършiт тот че поате фi вреdnik de ꙟnсеmnат пеntrꙋ пꙋблiкꙋл ромън.

Iaшii, 30 Генарiе 1840.

Редакторꙋл респꙋnзътор

M. Kogălniceanu.

N 5.

1840.

DACIA
LITTERARA

sub Redactia
lui
M. Kogălnicean.

EDITIA A DOA

Іашій 1859.

Tiпограф-Editор Адолф Берmann, Подѕл-верде N° 79

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

SCENE ISTORICE

DIN

CHRONICILE MOLDAVIEI.

АЛЕКСАNDРȣ ЛЪПȣШNЕАNȣЛ.

1564 – 1569.

I.

Dакъ воі пȣ въ вреці.
еȣ въ вреȣ. . .

Iаков Ераклід Dеспот періce ȣчіс de бȣзdȣгапȣл лȣі Стефап Томша, каре акȣм окȣрпȣіа цеара. Dар Александрȣ Лъпȣшпеапȣл, dȣпъ ꙟпфрѫпцереа са ꙟп dоъ ръпdȣрі de ощіле Dеспотȣлȣі фȣџіпd ла Коnстаптіпопол, ісбȣтісъ а лȣа ощі Тȣрчещі ші се ꙟптȣрпа акȣм ка съ ісгопеаскъ пре ріпіторȣл Томша, ші съ'ші іа скаȣпȣл пре каре пȣ 'л ар фі перdȣт, de п'ар фі фост въпdȣт de боіері. Iптрасъ ꙟп Молdавіа, ꙟптовъръшіт de шепте мії спахії ші de вр'о треї mії оасте de стрінсȣръ. ꙟнсъ пе лънгъ ачесте авеа порȣнчї ꙟmпърътещї кътръ ханȣл Татарілор Nогаї ка съ'ї dea орї кът ажȣтор de оасте ва чере.

Лъпȣшнеанȣл mерџеа алътȣре кȣ Ворнікȣл Богdан, амъndoї кълърі пе армасарі тȣрчещї шї ꙟнармацї din кап пън'жн пічїоаре.

— Че сокоцї, Богdане, zice dȣпъ пȣцінъ тъчере, ісбъndівоm оаре?

— Съ нȣ те ꙟndoїещї Мъріа та, респȣнсе кȣртеzанȣл, џеара џеме сȣбт асȣпріреа Томшеї. Оастеа тоатъ се ва сȣпȣне кȣm і се ва фъгъdȣї mаї mаре сіmбріе. Боїерії, къцї ї аȣ mаї лъсат вії, нȣmаї фріка морцiї ꙟї mаї ціне, dар кȣm вор веde къ Мъріа Та вії кȣ пȣтере, ꙟndатъ вор алерга шї'л вор лъса.

— Съ de Dȣmnezeȣ̆ съ н'аїбȣ̆ невоїе а фаче чеса че аȣ̆ фъкȣт Мірчеа Воdъ ла Мȣнтенї; dар 'цї аm mаї спȣс, еȣ̆ ꙟї кȣноск пре боїерії ностри, къчї аm тръїт кȣ dъншії.

— Ачеаста ръmъне ла ꙟналта ꙟнцълепціȣнеа Мъріеї Тале.

Ворбіnd аша аȣ̆ ажȣнс апроапе de Текȣчї, ȣnde попосіръ ла о dȣmбравъ.

Doamne, zice ȣн апроd апропііndȣсе, ніще боїері сосіnd акȣm чер воїе съ се ꙟнфъцішеze ла Мъріа Та.

— Віе, ръспȣнсъ Александрȣ.

Кърънd інтраръ сȣбт кортȣл ȣnde ел шеdеа ꙟнкȣнџіȣрат de боїерії шї капітанії сеї, патрȣ боїері din каре doї mаї бътрънї, еар doї жȣнї. Ачестії ера Ворнікȣл

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Моцок, Постелnікȣл Веверіцъ, Спатарȣл Спаnчіок ші Строічі.

Апропііndȣсе de Александрȣ Водъ, се ꙟnкіnаръ пъnъ ла пъmъnт, фъръ а'ї сърȣта поала dȣпъ обічеїȣ.

— Біnе аці веніт, боїері! zісе ачеста сіліndȣсе а zіmбі.

— Съ фії Мъріа Та съnътос, респȣnсеръ боїерії.

— Аm аȣzіт, ȣрmъ Александрȣ, de бꙟnтȣіреле церії ші аm веніт с'о *mꙟnтȣі*; щіȣ къ цеара *m'ащеаптъ кȣ бȣкȣріе.*

— Съ nȣ бъnȣещі Мъріа_Та, zісе Моцок, цеара есте ліnіщітъ, ші поате къ М. Та аї аȣzіт лȣкрȣріле прекȣm nȣ сȣnт, къчі аша есте обічеїȣл породȣлȣї nострȣ, съ факъ dіn ціnцар, арmасар. Пеnтрȣ ачееа общіа nе-аȣ трімiс пре nоі съ'ці спȣnеm къ породȣл nȣ те вре, nічі те їȣбеще, ші М. Та съ те ꙟnторчі ꙟnапоі ка . . .

— Dакъ воі nȣ mъ врецї, еȣ въ вреȣ, респȣnсе Лъпȣшnеаnȣл а кърȣїа окі скꙟnтееръ ка ȣn фȣлџер, ші dакъ воі nȣ mъ їȣбіці, еȣ въ їȣбеск пре воі, ші воїȣ mерџе орі кȣ воїа орі фъръ воїа воастръ. Съ mъ'nторк? Маї dеграбъ 'ші ва ꙟnтоарче Dȣnъреа кȣрсȣл ꙟndърънт. А! nȣ mъ вре цеара? Nȣ mъ врецї воі, кȣm ꙟnцълег? *

— Солȣлї nȣ і се таїе капȣл, zісе Спаnчіок, nоі сȣnтem dаторі а'ці спȣnе аdевърȣл. Боїерії сȣnт хотъріці а пребеџі ла Ȣnгȣрі, ла Леші ші ла Мȣnтеnі, nе

---

* Міроn Костіn.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ȣnde аȣ̆ тоцĭ рȣde ші пріетенĭ. Вор венi кȣ ощĭ стреіnе, ші ваĭ de віата цеаръ кънd вом аве ръсбоае ꙟnтре ноĭ, ші поате ші Мъріеĭ Тале nȣ̆ĭ ва фі біnе, пеnтрȣ къ Dоmnȣл Стефаn Тоmша . . . .

— Тоmша! Ел те-аȣ̆ ꙟnвъцат а ворбі кȣ атъта дързіе. Nȣ щіȣ̆ чіnе mъ опреще съ nȣ'цĭ сфърm mъселеле din гȣръ кȣ бȣсdȣгаnȣл ачеста, zice апȣкънd mъчіȣка de арmе din mъnа лȣĭ Богdаn. Тікълосȣл ачел de Тоmша в'аȣ̆ ꙟnвъцат. . . .

— Тікълос nȣ поате фі ачел че с'аȣ̆ *ꙟnвреdnічіт а* се nȣmі Ȣnсȣл лȣĭ Dȣmnezeȣ, zice Веверіцъ.

— Аȣ̆ doар nȣ сȣnт ші еȣ Ȣnсȣл лȣĭ Dȣmnezeȣ? аȣ doар nȣ'mĭ аці жȣрат ші mіе креdінцъ, кънd ераm nȣmаĭ столnікȣл Петре? Nȣ m'аці алес воĭ? Кȣm аȣ фост облъdȣіреа mеа? Че съnџе аm върсат? Каре с'аȣ̆ ꙟnторс de ла ȣша mеа, фъръ съ къщіџе dрептате ші mъnгжере? Ші ꙟnсъ акȣm nȣ mъ вреці, nȣ mъ іȣбіці? Ха, ха, ха!

Ріdеа, mȣшкiĭ і се сȣчіа ꙟn рісȣл ачеста, ші окiĭ лȣĭ хожmа кліnіа.

— Кȣ воіа Мъріеĭ Тале, zice Строічĭ, *веdеm* къ mошіа * nоастръ а съ *каdъ* de іспоавъ ꙟn кълкареа пъгъnілор. Кънd астъ nегȣръ de Тȣрчĭ ва праdа ші ва пȣстіе цеара, пе че веĭ dоmnі Мъріа Та?

— Ші кȣ че веĭ сътȣра лъкоmіа ачестор чете de пъгъnĭ че аdȣчĭ кȣ Мъріа Та? аdъоці Спаnчіок.

---

* Патріа.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

— Кȣ аверіле воастре, пȣ кȣ банії церапілор пре каре'і жȣпіці воі. Воі mȣлџеці лаптеле церії, dар аȣ веніт времеа съ въ mȣлг ші еȣ пре воі. Dестȣл, боіері! Ꙟнтоарчеці ші спȣпеці челȣі че в'аȣ тріміс, къ съ се фереаскъ съ пȣ dаȣ песте ел, dе пȣ вре съ фак dін чіолапеле лȣі сȣрле ші dін пелеа лȣі къптȣшеалъ dобелор mеле.

Боіеріі ешіръ mъхніці. Моцок ръmасе.

— *Че аі ръmас?* Ꙟнтребъ Лъпȣшпеанȣл.

Doamne! Doamne! zice Моцок къzъпd ꙟп џепȣпкі. пȣ пе педепсі пре поі dȣпъ фъръ-dе-леџіле поастре! Adъ'ці aminте къ ещі пъmѫнтеан *, adъ'ці aminте de zіса скріптȣреі ші їартъ грешіціlор тъї! Крȣцъ пре біата цеаръ! Doamne! слобоаdе ощіле ачесте dе пъгъпі; віпъ пȣmаі кȣ къці Молdовені аі пе лъпгъ Мъріа Та, ші поі кіzешлȣіm, къ ȣп фір dе пър пȣ се ва клъті dіп капȣл Ꙟпълціmеі Тале. Ші dе'ці вор тревȣі ощі пе вom ꙟпарma поі кȣ фетеі ші копіі, вom ръdіка цеара ꙟп пічіоаре, вom ръdіка слȣџіле ші вечіпії пострі. Ꙟпкреdете ꙟп поі!

— Съ mъ'пкреd ꙟп воі? (zіce Лъпȣшпеапȣл ꙟпцълегъпd плапȣл лȣі). Песеmпе гѫпdеці къ еȣ пȣ щіȣ zікътоареа ** молdовепеаскъ „лȣпȣл пърȣл скіmбъ, їар пъравȣл ба?“ Песеmпе пȣ въ кȣпоск еȣ, ші пре тіпе mаі вѫртос? Nȣ щіȣ, къ фііпd mаі mаре песте ощіле mеле, кȣm аі вѫzȣт къ m'аȣ біріт, m'аі лъсат? Веперіцъ ꙟmĭ есте векїȣ dȣmman. dар ꙟпкаĭ пічĭ оdатъ пȣ с'аȣ̆ аскȣпс: Спапчїок есте ꙟпкъ тѫпър. ꙟп inima лȣі есте їȣбіре de mошіе; ꙟmĭ плаче а прівi сȣшеціа лȣĭ пре каре пȣ се сілеще а о тъїпȣі. Строічĭ есте ȣп копіл, каре пȣ кȣпоаще ꙟпкъ пре оamепĭ, пȣ щіе че есте ꙟmбȣпареа ші mіпчїȣпа; лȣĭ і се пар къ тоате пасеріле че сбоаръ, се mъпъпкъ. Dар тȣ, Моцоаче? ꙟпвекіт ꙟп zіле реле, deпрінс а те чїокоі ла тоці domпіĭ, аĭ възdȣт пре Deспот, m'аĭ възdȣт ші пре mіпе, веĭ віпde ші пре Тоmша; спȣпе'mĭ, п'ашĭ фі ȣп пътъръȣ de фрȣпте, кънd m'ашĭ ꙟпкреde ꙟп тіпе? Еȣ те їерт ꙟпсъ, к'аĭ ꙟпdръспіт а креde къ їар mъ веĭ maĭ пȣтеа ꙟпшела, ші ꙟці фъгъdȣеск къ сабіа mеа пȣ се ва mъпжі ꙟп съпџеле тъȣ̆; те воіȣ крȣца, къчĭ ꙟmĭ ещі требȣітор, ка съ mъ maĭ ȣшȣреzȣ̆ de блъстеmȣріле пороdȣлȣĭ. Сȣпт алці трѫпторĭ, de каре требȣе кȣръціт стȣпȣл.

---

* Молdовап.

** Провербȣл.

Моцок ꙟĭ сърȣтъ mъпа, асеmепеа кѫпелȣĭ каре, ꙟп лок съ mȣшче, ліпџе mъпа каре'л бате. Ел ера mȣлцъmіт de фъгъdȣіпца че къщігасъ; щіа къ Алексаndрȣ Воdъ а съ аібъ певоіе de ȣп intрігапт прекȣm ера ел. Deпȣтації ера поропчіцĭ de Тоmша, ка пепȣтъпd ꙟптȣрпа пре Лъпȣшпеапȣл din кале, съ'шĭ ȣрmеzе drȣmȣл ла Копстапtіпопол, ȣпde прін жалобе ші dаре de банĭ съ mіжлочеаскъ mazілia лȣĭ. — Dар възъпd къ ел веніа кȣ ꙟпсȣшĭ ꙟпвоіреа Порціĭ, пе de алта сфііпdȣсе а се ꙟптоарче фъръ пічĭ о ісправъ ла Тоmша, черȣръ воіе съ рътъіе а'л ꙟптовъръші. Ачеста ера плапȣл лȣĭ Моцок ка съ се поатъ ліпі de Лъпȣшпеапȣл. Воіа лі се dеdе. —

II.

Аї съ даї самъ, Doamno! . . .

Тоmша несimцindȣce ꙟп старе а се ꙟmпротiвi, фȣџiсъ ꙟп Валахiа, шi Лъпȣшнеанȣл нȣ ꙟптъmпiсъ нiчї о ꙟmпedекаре ꙟп drȣmȣл сеȣ̆. Nopodȣл претȣтindene ꙟл ꙟтimпiна кȣ бȣкȣрiе шi нъdежdе, adȣкъndȣ'шi амiнте de ꙟптъiа лȣї Domнie, ꙟп каре ел нȣ авȣсе време а'шi десвълi ȣрiтȣл карактер.

Боїерiї ꙟпсъ тремȣра. Еї авеа доъ *marї резоане а фi ꙟпгрiжiцї*; щiа къ породȣл ꙟї ȣреще, шi пре Domнȣ̆ къ нȣ'ї iȣбеще.

ꙟпdатъ че сосiсъ, Лъпȣшнеанȣл порȣнчi съ ꙟmпле кȣ лемне тоате четъцiле Молдавiеї афаръ de Хотiн, шi ле арсъ, вржnd съ стрiче прiн ачеаста асiлȣл немȣлцъмiцiлор, карiї de mȣлте орї сȣбт адъпостȣл zidȣрiлор ачестора, ȣрzia комплотȣрї шi аціца револте. Ка съ сече iнфлȣiнца боїерiлор шi съ стърпеаскъ кȣїбȣрiле фeȣdaлiтъцiї, ꙟї деспоїа de аверї сȣбт фелȣрї de претексте, лiпсindȣ'ї кȣ кiпȣл ачеста de сiнгȣрȣл мiжлок кȣ каре пȣтеа adемени шi корȣмпе пре нород.

Dар несокотind de ажȣнс планȣл ачеста, ꙟї отоpїа din кънd ꙟп кънd. Ла чеа маї мiкъ грешалъ дрегътореаскъ, ла чеа маї мiкъ нлъцере че i с'аръта, капȣл вiноватȣлȣї се спънzȣра ꙟп поарта кȣрцiї, кȣ о цidȣлъ вестiтоаре грешалеї лȣї, адевърате саȣ̆ плъсмȣiте, шi ел нȣ апȣка съ пȣтрezeаскъ, кънd алт кап ꙟї лȣа локȣл.

Nimene нȣ ꙟпdръснiа а гръi ꙟmпротiва лȣї кȣ кът маї вържтос а лȣкра чева. О гвардie пȣтероасъ de лефечії Албапезї, Сербї, Ȣпгȣрї, ісгопіці пентрȣ релеле лор фапте, ꙟші афласъ скъпаре лъпгъ Алексаndрȣ, каре плътіndȣї біпе, ꙟї авеа хъръzіці. — Іар ощіле Молdовене сȣбт Къпітапї креатȣра лȣї, ле ціпеа пе mарџіпї; слобоzіnd ꙟпсъ пре осташї пе ла каселе лор, ле mърџіпісе ꙟп пȣцін пȣmър.

Ꙟптрȣ о zі ел се прімбла сінгȣр пріп сала палатȣлȣї Domnеск. Авȣсесъ о лȣпгъ ворбъ кȣ Моцок, каре інтрасъ іар ꙟп фавор, ші каре акȣm ешіа, dȣпъ че ꙟї ꙟпфъцошесъ планȣл ȣпеї поъ контрібȣції. Се пърea пестъmпърат, ворбіа сінгȣр ші се кȣпощеа къ mеdітеазъ вре о поъ mоарте, вре о поъ daȣпъ, кънd о ȣшъ лътȣралпікъ deскіzъndȣсе, лъсъ съ інтре Doamna Рȣксапdа.

Ла mоартеа пъріптелȣї еї, бȣпȣлȣї Петрȣ Рареш каре, (zіче хропіка) кȣ mȣлтъ жале ші mъхпічіȣпеа тȣтȣрор, с'аȣ ꙟпгропат ꙟп Сф. Мопастіре Пробота zіdітъ de ел, Рȣксапdа ръmъсесе ꙟп фраџеdъ вржстъ, сȣбт тȣтȣратȣл а doї фраці mаї mарї. Іліаш ші Стефап. Іліаш ȣрmъnd ꙟп троп пъріптелȣї сеȣ, dȣпъ о скȣртъ ші deсфръпатъ Domnie, се dȣсе ла Копстаптіпопол, ȣпde ꙟпбръцошъ mахоmетісmȣл; ші ꙟп локȣл лȣї се сȣї пе троп Стефап. Ачеста фȣ mаї реȣ dекът фрателе сеȣ; ꙟпчепȣ а сілі пре стреіпї ші пре Католічї а'ші лепъdа реліџіа, ші mȣлте фаmілії богате че се лъкȣісеръ ꙟп цеаръ, прібеџіръ dіп прічіпа ачеаста, adȣкъпd съръчіе пъmжптȣлȣї, ші къdере пегоцȣлȣї. Боіерії каре, чеї mаї mȣлці, ера ꙟпкȣскріці кȣ Полопії ші кȣ Ȣпгȣрії, се скъпъраръ, ші коръспȣпzіndȣсе кȣ Боіерії прібеџі, хотъріръ пеіреа лȣї. Поате ар фі mаї ꙟптързіет а'ші пȣпе ꙟп лȣкраре планȣл, dакъ deсфръпареа лȣї пȣ

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

'л ар фі гръбіт. „Nȣ хълъdȣіа de ръȣл лȣї нічі о жȣнъпеасъ, dакъ ера фрȣмоасъ,“ zіче Хронікарȣл ꙟн наівітатеа са. ꙟнтрȣ о zі кънd се афла ла Цȣцора, не маї аштептънd сосіреа Боіерілор прівеџі, Боіерії че ера кȣ dънсȣл, ка съ нȣ'л скапе, аȣ тъїет фрънгііле кортȣлȣї сȣбт кареле ел шеdеа, ші dънd нъвалъ, 'л аȣ ȣчіс.

Акȣм нȣмаї Рȣксанdа ръмъсесе din фаміліа лȣї Петрȣ Рареш, ші пре dънса Боіерії ȣчігашї о хотърісеръ а фі соціе ȣн оаре кърȣї нȣміт Жолdе, пре каре еї ꙟл алесесеръ de Domn. Dар Лъпȣшнеанȣл алес de Боіерії прівеџі, ꙟнтімпінънd пре Жолdеа ꙟл бірȣї, ші прінзънdȣ'л ꙟї тъї насȣл ші 'л dете ла кълȣгъріе; ші ка съ трагъ інімiле нороdȣлȣї ꙟн каре віеа ꙟнкъ поменіреа лȣї Рареш, се ꙟнсȣръ, ші лȣъ ел пре фїка лȣї.

Астфел џінгаша Рȣксанdъ ажȣнсесъ а фі парте бірȣіторȣлȣї.

Кънd інтръ ꙟн салъ, еа ера ꙟмбръкатъ кȣ тоатъ помпа кȣвенітъ ȣнеї соції, фііче ші сȣрорї de Domn.

Песте zобонȣл[*] de стофъ аȣрітъ, пȣрта ȣн бенішел de феленdреш[**] албастрȣ, блъніт кȣ самȣр а кърȣеа мъніче атърна dінапої. Ера ꙟнчінсъ кȣ ȣн колан de аȣр, че се ꙟнкіеа кȣ марї пафтале de матостат, ꙟмпреџȣрате кȣ петре скȣмпе; їар пе грȣмаzії еї атърна о салбъ de мȣлте шірȣрї de маргарітар. Шлікȣл de самȣр пȣс кам ꙟнтр'о парте ера ꙟмпоdобіт кȣ ȣн сȣргȣчїȣ алб, ші спріжініт кȣ о флоаре маре de смарагdе.

---

[*] О хаїнъ лȣнгъ dескісъ dinainte.

[**] Катіфеа.

Пърȣл еĭ dȣпъ moda de атȣnчеа се ꙟmпърцiа dесплетiт пе ȣmерiĭ шi спателе еĭ. Фiгȣра еĭ авеа ачеа фрȣmȣсецъ, каре фъчеа odiniоаръ вестiте пре фетеiле Роmъniеĭ, шi каре се гъсеще рар акȣm, dеџенеръnd кȣ аmестекȣл nацiiлор стреinе. Еа ꙟnсъ ера трiстъ шi тъnжiтоаре, ка флоарея сȣпȣсъ аршiцiĭ Соарелȣĭ, че nȣ аре nimiкъ с'о ȣmбреаскъ. Еа въzȣсе mȣрind пре пърiнцiĭ сеĭ, прiвiсе пре ȣn фрате лепъdъndȣ'шi релiџiа шi пре челалалт ȣчiс; шi maĭ ꙟnтъĭ хотърiтъ de общiе а фi соцiа лȣĭ Жолdе (пре каре niчĭ ꙟл щiа), акȣm фȣсесе сiлiтъ de ачеĭашĭ общiе, каре dicпоса de inima еĭ фър' а о maĭ ꙟnтреба, а dа mъnа лȣĭ Алексаndрȣ Воdъ, пре каре чiнстindȣ'л шi сȣпȣindȣсе ка ȣnȣĭ бърбат, ар фi воiт съ'л ĭȣбеаскъ, dакъ ар фi афлат ꙟn ел кът de пȣцinъ сimцiре оmенеаскъ.

Апропiindȣсе, се плекъ шi'ĭ сърȣтъ mъnа. Лъпȣшneанȣл о апȣкъ de miжлок, шi ръdiкъndȣо ка пре о паnъ о пȣсе пе џеnȣnкiĭ сеĭ.

— Че весте, фрȣmоаса mеа Doamnъ? ꙟĭ zice ел, сърȣтъndȣо пе фрȣnте; че прiчinъ те фаче астъzĭ кънd nȣ'ĭ сербътоаре, а'цi лъса фȣселе? Чine те-аȣ̆ трезiт аша dimineaцъ?

— Лакръmiле жȣnъnеселор въdȣве каре се варсъ ла ȣша mеа, шi каре стрiгъ ръсплътiре ла Domnȣл Хрiстос шi ла Сфънта Nъскътоаре, пеnтрȣ сънџеле каре вершĭ.

Лъпȣшneанȣл посоmорindȣсе dесфъкȣ брацеле; Рȣксаndа къzȣ ла пiчеореле лȣĭ.

— О бȣnȣл mеȣ̆ Domn! вiтеазȣл mеȣ̆ соц! ȣрmа еа, dестȣл! Ажȣnгъ атъта сънџе върсат, атъте въdȣвiĭ, атъца

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

сърімані!* Гѫdеще къ Мъріа Та ещї преа пȣтерпік ші къ ніще сърачї Боїерї пȣ'ці пот стріка. Че'ці ліпсеще Мъріеї Тале? N'аї кȣ німепе ръсбоїȣ; цеара есте ліпіщітъ ші сȣпȣсъ. Еȣ, Dȣmпеzеȣ щіе! кът те іȣбеск! ші копіїї Мъріеї Тале сȣпт фрȣmоші ші тінерї. — Жȣdекъ къ dȣпъ віацъ есте ші moарте, ші къ Мъріа Та ещї mȣрітор ші аї съ dаї сеаmъ! Пептрȣ къ кȣ mъпъстіріле пȣ се рескȣmпъръ съпцеле, чі mаї алес іспітещї ші ꙟпфрȣпцї пре Dȣmпеzеȣ, сокотіnd къ фъкъnd Бісерічї ꙟл поцї ꙟmпъка ші . . . .

Мȣїере песокотітъ! стрігъ Лъпȣшпеапȣл сърінd dрепт ꙟп пічіоаре, ші mъпа лȣї прін dеuпіndере се ръzъmъ пе жȣпгїȣл** dіп чінгътоара са; dар ꙟпdатъ стъпъпіndȣсе, се плекъ, ші рыdікъnd пре Рȣксаndа dе жос:

— Doamna mea! ꙟї zice; съ пȣ'ці mаї скапе dіп гȣръ аст фел dе ворбе певȣпе, къ, zеȣ пȣ щіȣ че се поате ꙟmтъmпла. Мȣлцемеще Сфъптȣлȣї Маре Мȣчепік Dimітріе ісворъторȣл dе mір, а кърȣї храm се пръспȣеще ла Бісеріка че поі 'іаm фъкȣт ла Пъпгъраці, къ пе-аȣ опріт dе а фаче ȣп пъкат, аdȣкъndȣпе амінте къ ещї mаmа копіілор ностріі.

— De аші щі къ mъ веї ші оmорі пȣ пот съ так. Іерї, кънd воїаm съ іптрȣ, о жȣпъпеасъ кȣ чінчї копії с'аȣ арȣпкат ꙟпаіптеа ръdвапȣлȣї mеȣ*** ші m'аȣ опріт арътъndȣmї ȣп кап ціптȣіт ꙟп поарта кȣрцїї. Аї съ dai сеатъ лȣi Dȣmnezeȣ, ꙟmi zічеа бочіndȣсе ші блестемъndȣте; аі съ dai сеатъ, Dоамно! къ лаші пре бърбатȣл тъȣ съ не таіе пъріnції, бърбації ші фрації . . . . Ȣітъте, Dоамно, ачестаї бърбатȣл теȣ, татъл копіілор ачестора, каре аȣ ръмас сърачі! Ȣітъте! ші ꙟmi аръта капȣл сънџерос, ші капȣл се ȣіта ла mіне грозав! Ох! Стъпъне! de атȣнчі не'нчетат въd капȣл ачела ші 'mii тот фрікъ! Nȣ пот съ mъ оdіхнеск!

---

* Орфані.

** Ȣп кȣціт а кърȣїа mъпер се аскȣпdеа ꙟп теак, ші каре слȣцїа спре ꙟпжȣпгїереа dȣшmапȣлȣї ꙟпвіпс. ꙟп Франціа се пȣміа: Miséricorde.

*** Ȣп фел dе каретъ ашеzатъ пе dрікȣрї.

— Ші че вреі? ꙟntребъ Лъпȣшнеанȣл zімбind.

— Вреȣ съ нȣ maі верші сънџе, съ ꙟnчетезі кȣ оmорȣл, съ нȣ maі въd капете тъіете, къ саре inima din mine . . . .

— Ꙟці фъгъdȣеск къ de noimъnі нȣ веі maі веde, ръспȣнсе Алексаndрȣ Воdъ; ші mъіnі ꙟці воі da ȣн леак de фрікъ.

— Кȣm? че вреі съ zічі?

— Mъіnі веі веde. Акȣm, dрагъ Dоамнъ, dȣте de'ці везі копіії, ші каȣтъ de касъ кȣm се кȣвіне ȣnії бȣне господine, ші пȣне ла кале съ не гътеаскъ ȣн оспъц, къчі mъіnі daȣ масъ mаре Боіерілор.

Dоамна Рȣксаndа еші dȣпъ че еаръші ꙟі сърȣтъ mъна. Бърбатȣл сеȣ о nітрекȣ пънъ ла ȣшъ.

Ei! пȣсаі тоате ла кале, ꙟntребъ ел, віind грабнік кътре Армашȣл сеȣ, каре intрасе атȣнчеа?

— Тот есте гата.

— Dар оаре вор веnі?

— Вор веnі.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

III.

Капȣл лȣї Моцок врет! . . .

De кȣ сеаръ се фъкȣсе de щіре тȣтȣрор боіерілор съ се адȣне адоа zi, фіінd съръбътоаре, ла Мітрополіе ȣnde ера съ фіе ші Domнȣл, ка съ аскȣлте Літȣргіа, ші апоі съ віе съ прънzеаскъ ла кȣрте.

Кънd сосі Александрȣ Воdъ, Сфѫнта Слȣжбъ ꙟнчепȣсе, ші боіерії ера тоцї адȣнацї.

Ꙟнпротіва обічеїȣлȣї сеȣ, Лъпȣшнеанȣл, ꙟн zіоа *ачеїа*, ера ꙟмбръкат кȣ тоатъ поmпа Domнеаскъ. Пȣрта корона Палеолоџілор; еар песте dȣлаmа полонеzъ de катіфеа стакошіе, авеа каmваніца тȣрчеаскъ. Nічї о арmъ нȣ авеа алта декът ȣн mік жȣнгіȣ кȣ пласелеле de аȣр; іар пінтре бȣmбії dȣлъmії се zеріа о zеа de сірmъ.

Dȣпъ че а аскȣлтат Сф. Слȣжбъ, с'а коборіт dіn странъ, с'а ꙟнкінат пе ла Ікоане, ші апропііndȣсе de ракла Сф. Іоан чел нȣоȣ, с'а плекат кȣ mаре сmереніе, ші а сърȣтат mоащеле Сфѫнтȣлȣї. Спȣн къ ꙟн mінȣтȣл ачела ел ера фоарте галбън ла фацъ, ші къ ракла Сфѫнтȣлȣї ар фі тресъріт.

Dȣпъ ачеаста сȣіndȣсе еаръші ꙟн странъ се ꙟнтȣрнъ кътръ боіерї ші zice:

Боіерї Dȣmніавоастръ! De ла веніреа mеа кȣ а dоа Domніе ші пънъ астъzї, аm арътат аспріmе кътръ mȣлцї; m'аm арътат кȣmпліт, реȣ, върсънd сънџеле mȣлтора. Ȣнȣл Dȣmнеzеȣ щіе de нȣ 'mі-аȣ пърȣт реȣ ші de нȣ mъ къеск de ачеаста; dар Dȣmніавоастръ щіцї къ m'aȣ сіліт nȣmaї dорinца de a веde контеnind гѫлчевіріле ші вънzъріле ȣnора ші алтора, каре цinтеа ла ръсіпа церії ші ла пеіреа mea. Астъzї сȣnт алт-фел тревіле. Боіерії 'ші аȣ веnіт ꙟn кȣnощinцъ; аȣ вѫzȣт къ тȣрmа nȣ поате фъръ пъстор, пеnтрȣ къ zіче Мѫnтȣіторȣл: „Батевоїȣ Пъсторȣл, ші се вор ꙟmпръщіе Оіле.“

Боіерї Dȣmniавостръ! Съ тръim de акȣm ꙟn паче, іȣвindȣne ка піще фраці, пеnтрȣ къ ачеаста есте ȣna din челе zече порȣnчї: „*Съ іȣбещї пре апроапеле тъȣ ка ꙟnсȣшї пре tine*“ ші съ не їертъm ȣnії пре алції, пеnтрȣ къ сȣnтem mȣріторї, ръгъndȣne Dоmnȣлȣї nостръ Ісȣс Хрістос — ꙟші фъкȣ крȣче — съ не їерте ноъ грешалеле, прекȣm їертъm ші ноі грешіцілор nострі. —

Сфѫршind ачеастъ dешъnцатъ кȣвѫnтаре, терсе ꙟn mіжлокȣл Бісерічії ші dȣпъ че се ꙟnкіnъ еаръші, се ꙟnтȣрnъ спре nород ꙟn фацъ, ꙟn dреапта, ші ꙟn стіnга, zікѫnd: Їертаціmъ оаmenї бȣnї ші *Боіерї Dȣmniавостръ!*

Dȣmnezeȣ съ те їерте, Мъріа Та! ръспȣnсеръ тоції, афаръ de doї жȣnї Боіерї че ста гѫndіторї, ръzіmaції de ȣn морmѫnт лѫnгъ ȣшъ, ꙟnсъ nimine nȣ ле а лȣат сеаmа.

Лъпȣшnеаnȣл еші din Бісерікъ, пофтind пре Боіерї съ віе ка съ оспетеzе ꙟmпреȣnъ; ші ꙟnкълекѫnd се ꙟnтȣрnъ ла палат. Тоції се ꙟmпръщіеръ.

— Кȣm ꙟції паре? zісъ ȣnȣл din Боіерії каре 'іаm вѫzȣт къ nȣ їертасъ пре Александрȣ Водъ.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

– Те сфътꙋеск съ nꙋ те dꙋчĭ астъzĭ ла dънсꙋл, ла mасъ, ръспꙋnсе челалалт. Шi се аmестекаръ ꙟn норod. Ачестiĭ ера Спаnчiок шi Строiчĭ.

Ла кꙋрте се фъкꙋсе mаре гътiре пеnтрꙋ оспъцꙋл ачеста. Вестеа се ꙟmпръщiесъ къ Domnꙋл се ꙟmпъкасъ кꙋ Боiерiĭ; шi Боiерiĭ се бꙋкꙋра de о скimбаре че ле da nъdежde, къ вор пꙋте окꙋпа ĭаръшĭ постꙋрĭ, ка съ adꙋne nоъ авꙋцiĭ din сꙋdоареа церанꙋлꙋĭ. Кът пеnтрꙋ норod, *ел ера indiферент*; ел din ꙟmпъкареа ачеаста *nꙋ* ащепта вре ꙋn бiне, niчĭ препꙋnеа вре ꙋn реꙋ̆. Norodꙋл се ꙟnвоiа кꙋ облъdꙋiреа лꙋĭ Алексаndрꙋ Воdъ; кꙋртiа nꙋmаĭ асꙋпра Мiniстрꙋлꙋĭ сеꙋ̆ Моцок, каре ꙟnтребꙋinца кредiтꙋл че авеа ла Domn, спре ꙟmпiлареа глоатеĭ. Къчĭ de шi ера неконтеniте жалобеле обшцiеĭ пеnтрꙋ жъфꙋiрiле лꙋĭ Моцок, Лъпꙋшnеанꙋл саꙋ̆ nꙋ респꙋndеа, саꙋ̆ nꙋ ле аскꙋлта.

Чеасꙋл прънzꙋлꙋĭ апропiindꙋсе, Боiерiĭ ꙟnчепꙋръ а венi кълърĭ, ꙟnтовъръшiцĭ фiеще-каре кꙋ къте doъ, треĭ слꙋџĭ. — Лꙋа саmа ꙟnсъ къ кꙋртеа ера плinъ de Лефечiĭ ꙟnармаци шi къ nатрꙋ тꙋnꙋрĭ ста ꙟndрептате спре поартъ; dар сокотiа къ сꙋnт пꙋсе пеnтрꙋ а серва dꙋпъ обiчеiꙋ череmоniа прin салве; ꙋniĭ поате къ шi препꙋnеа вр'о аmъцiре, dар odатъ iнтрънd nꙋ се mаĭ пꙋтеа ꙟnтꙋрnа; къчĭ порцiле ера стръжꙋiте, шi пъziторiĭ порꙋnчiцĭ а nꙋ лъса съ еасъ nimеne.

Adꙋnъndꙋсе Боiерiĭ, 47 ла nꙋmер, Лъпꙋшnеанꙋл се пꙋсе ꙟn капꙋл mесiĭ, авъnd ꙟn dреапта пе Логофътꙋл Тротꙋшаn, шi ꙟn стinга пе Ворniкꙋл Моцок. —

ꙟнчепꙋръ а zіче * din сꙋрле; ші бꙋкателе се adꙋсеръ пе mасъ.

ꙟн Молdавіа пе времеа ачееа нꙋ се ꙟнтроdꙋсесе ꙟнкъ mоdа mънкърілор алесе. Чел mаі mаре оспъц се кꙋпрінdеа ꙟн къте-ва фелꙋрі de бꙋкате. Dꙋпъ боршꙋл полонеz, веніа mънкърі гречещі ферте кꙋ верdецꙋрі, каре плꙋтіа ꙟн ꙋнт; апоі пілафꙋл тꙋрческ, ші ꙟн сфѫршіт фрінтꙋріле косmополіте. Пънzа mесій ші серветеле ера de філалꙋ ** цесꙋте ꙟн касъ. Тіпсііле пе каре аdꙋчеа бꙋкателе, талџереле ші пъхареле ера de арџінт. Пе лънгъ пърете ста ашеzате ꙟн рънd mаі mꙋлте бꙋчіоаре пънтікоасе пліне de він de Odобещі ші de Котнар, ші ла спателе фіеще-кърꙋіа Боіер dворіа къте о слꙋгъ, каре dреџеа ***. Тоате ачесте слꙋџі ера ꙟнпарmате.

ꙟн кꙋрте пе лънгъ doъ жꙋнчі ші патрꙋ бербечі фрінці, ера треі полобоаче deсфꙋнdате пліне de він; слꙋжіторії mънка ші беа; Боіерії mънка ші беа. Акꙋm капетеле ꙟнчепꙋсеръ а се ʼнфербѫнта; вінꙋл ꙟші фъчеа лꙋкрареа. Боіерії ꙟнкіна ші ꙋра пре Domн кꙋ вівате сгоmотоасе, ла каре ръспꙋнdеа Лефечіі прін кіоте ші тꙋнꙋріле прін бꙋбꙋітꙋ.

Акꙋm ера апроапе а се скꙋла de ла mасъ, кънd Веверіцъ ръdікъ пахарꙋл, ші ꙟнкінънd zіce: Съ тръещі ꙟнтрꙋ mꙋлці ані Мъріа Та! съ стъпѫнещі цеара ꙟн паче, ші mілостівꙋл Dꙋmнеzеꙋ съ те ꙟнтъреаскъ ꙟн гънdꙋл че аі нꙋс, de а нꙋ mаі стріка пре Боіері ші а бънтꙋі пороdꙋл.

---

* А кънта. Кꙋвънт векіꙋ.

** О цесътꙋръ фоарте сꙋбціре.

*** Тꙋрна він. К. В.

N'апȣкъ съ сѫвършеаскъ, къчі бȣꙁdȣганȣл Арнъȣцілȣї ловіndȣ'л dрепт ꙟп фрȣнте ъл оборі ла пъmѫнт.

— А! воі окъріці пре Dомнȣл востръ! стрігъ ачеста; ла еі флъкъі! Ꙟп mінȣт, тоці слȣжіторіі de пе ла спателе боіерілор, скоціnd жȣнгїȣріле ъі ловіръ; ші алці осташі adȣнї de къпітанȣл de лефечіі інтраръ ші ловіръ кȣ сабііле ꙟп еі. Кът пентрȣ Лъпȣшнеанȣл, ел лȣасъ пре Моцок de mъпъ ші се тръсесъ лѫнгъ о фереастръ deскісъ, de ȣnde прівїа mъчелъріа че ꙟнчепȣсе. Ел рідеа; *еар Моцок* сілindȣсе а ріde ка съ плакъ *стъпѫнȣлȣї, сімцїа пърȣл* сбȣрліndȣсе пе кап, ші dінціі сеї клъnцъind. Ші кȣ adевърат ера гроазъ а прівi ачеастъ сченъ сѫнџероасъ. Ꙟнкіпȣеаскъ'ші чінева ꙟнтр'о салъ de чінчі стінжіні лȣнгъ ші de патрȣ латъ, о сȣтъ ші маі mȣлці оамені ȣчігаші ші хотъріці спре ȣчіdере, калъі ші осіndіці, лȣптъndȣсе, ȣнії кȣ фȣріа деспъdеждеі ші алціі кȣ апріndереа беціеі. *Боіерії* неавъnd нічі о гріжъ, сȣрпрінші mішълеще пе din dос, фъръ арmе, къdеа фъръ а се маі ꙟмпротіві. Чеі маі бътрѫні mȣріа фъкъndȣ'ші Крȣче; mȣлці ꙟнсъ din чеі маі жȣні се апъра кȣ търбаре: скаȣнеле, талџереле, такъmȣріле месії се фъчеа арmе ꙟн mѫна лор; ȣнії de ші ръніці се ꙟнклещїа кȣ фȣріе de гѫтȣл ȣчігашілор, ші не сокотіnd раnеле че пріиміа, ѫї стрінџїа пън' ѫї ꙟнъdȣшїа. Dакъ вре ȣнȣл апȣка вре о сабіе ѫші віndеа скȣmп віаца. Mȣлці лефечіі періръ, dар ꙟн сфѫршіт нȣmаї ремасъ нічі ȣн боіер віȣ. Патрȣ zечі ші шепте de трȣпȣрі zъчеа пе паркет. Ꙟн лȣпта ші трѫнта ачеаста, mаса се ръстърнасе; ȣлчїоареле се спърсесеръ, ші вінȣл, аmестекат кȣ сѫнџе, фъкȣсе о балтъ пе лесnеzіле салії.

Оdатъ кȣ оmорȣл de сȣс, ꙟnчепȣсе ȣчiderea шi ꙟn кȣрте. Слȣџiле боїерiлор въzindȣсе ловiте фъръ весте de солdацï, плекаръ de фȣгъ. Пȣцini каре скапаръ кȣ вiацъ, апȣкънd а съри песте zidȣрï, dасъ ларmъ пе ла каселе боїерiлор; шi ꙟnвiтънd пре алте слȣџï шi оаmenï боїерещï, бȣржȣлȣiсеръ породȣл, шi тот орашȣл алергасе ла поарта кȣрцiї, пре каре ꙟnчепȣсе а о тъїа кȣ секȣрiле. Осташiї аmeцiцï de бецiе фъчеа nȣmaï о miкъ ꙟmпротiвiре; глоата се ꙟnтърта din mȣлт ꙟn maï mȣлт.

Лъпȣшneанȣл, пре каре ѫл ꙟnщiinцасе de порnipiле породȣлȣï, трimiсе пре Армашȣл съ'ї ꙟnтребе че вор шi че чер? Армашȣл еши.

— Еï, Ворniче Моцоаче, zice апоï ꙟnтȣрnънdȣсе спре ачеста, спȣne, n'am фъкȣт бiне къ m'am mънтȣiт de реiї ачестiа шi am скъпат цеара de о аша рѫе?

— Мъріа та аï ȣрmат кȣ mаре ꙟnцелепчiȣne, ръспȣnсе mършавȣл кȣртеzаn; еȣ̆ de mȣлт авеаm de гѫnd съ сфътȣеск пре Мъріа та ла ачеаста, dар въd къ ꙟnцелепчiȣnea Мърiеï тале аȣ̆ апȣкат maï 'nainте, шi аï фъкȣт бiне къ'ї аï тъїат; пентрȣ къ . . . фiind къ . . . ера съ . . .

— Въd къ Армашȣл ꙟnтързiе, zice Лъпȣшneанȣл кȣрmънd пре Моцок, каре се ꙟnвълmъшiа ꙟn ворбъ. Ꙟmї бiне съ порȣnческ съ de кȣ тȣnȣрiле ꙟn простimеа ачеea. Ха, кȣm сокоцï шi Dȣmneата?

— Аша, аша, съ'ї ꙟmпроаще кȣ тȣnȣрiле; nȣ'ї вр'о пагȣбъ к'ор mȣрi кътева сȣте de mожiчï, de вреme че аȣ̆ перiт атъца боїерi. Dар, съ'ї оmоаре de iстов.

— М'ащептаm с'аȣd асеmепе ръспȣпс, zісе кȣ оцеріре Лъпȣшпеапȣл, dар съ веdеm ꙟптъіȣ че вор.

ꙟп времеа ачеаста Арmашȣл се сȣісе пе поарта кȣрції ші фъкъпd семп, стрігъ: Оаmепї бȣпї! Мъріа са Воdъ ꙟптреабъ че врецї ші че черецї? ші пептрȣ че ацї вепіт аша кȣ zърба?

Простіmеа ремасъ кȣ гȣра късатъ. Еа пȣ се аштепта ла асеmепеа ꙟптребаре. Венісе фъръ съ щіе пептрȣ че аȣ *вепіт ші че вреа.* ꙟпчепȣ а се стрімце *ꙟп чете, чете, ші* а се ꙟптреба ȣпїї пе алції че съ чеіе; ꙟп сфжршіт ꙟпчепȣръ а стріга:

— Съ тікшȣреzе dъждііле! — съ пȣ пе zапчіеаскъ!

— Съ пȣ пе mаї ꙟmпіліпеаскъ! — съ пȣ пе mаї жъфȣеаскъ!

— Аm ръmас съраче! — п'авеm бапі! — пе 'ї аȣ лȣат тоції Моцок! — Моцок! Моцок! — ел пе белеще ші пе праdъ! — ел сфътȣеще пре Воdъ! — съ моаръ! —

— Моцок съ моаръ! — Капȣл лȣї Моцок врем! —

Ачест dіп ȣрmъ кȣвжпт гъсіпd ȣп ехо ꙟп тоате іпіміле, фȣ ка о скъптее електрікъ. Тоате гласȣріле се фъкȣръ ȣп глас, ші ачест глас стріга: Капȣл лȣї Моцок врем!

— Че чер? ꙟптребъ Лъпȣшпеапȣл възіпd пре Арmашȣл інтръпd

— Капȣл Ворпікȣлȣї Моцок, респȣпсъ.

— Кȣm? че? стрігъ ачеста съріпd ка ȣп оm че калкъ пе ȣп шерпе; п'аї аȣzіт біпе, фъртате! вреї съ шȣгȣещі. dар пȣ'ї вреmе de шагъ. Че ворбе сȣпт ачесте? Че съ фак кȣ капȣл meȣ? Ӂці спȣп къ ещі сȣрd, п'аї аȣzіт біне!

— Ба фоарте біне, стрігъ Александрȣ Водъ, аскȣлтъ сінгȣр, стрігъріле лор се аȣd de аічї.

Ꙟп аdевър, осташії пе maї ꙟmпротівіndȣсе, породȣл ꙟпчепȣсе а се къцъра пе zidȣрї, de ȣnde стріга ꙟп гȣра mаре: съ пе deїe пре Моцок! Капȣл лȣї Моцок вреm!

— Ох! пъкътосȣл de mіпе! стріга тікълосȣл Маїкъ прекȣратъ Фечїоаръ, пȣ mъ лъса съ mъ пръпъdеск!

Dар че леаm фъкȣт оаmепілор ачестора? Nъскътоаре de Dȣmпеzеȣ скапъmъ de прімеждіа ачеаста, ші mъ жȣр съ фак о Бісерікъ, съ постеск кът воїȣ maї аве zіле, съ ферек кȣ арџінт Ікоана та чеа фъкътоаре de mіпȣпї de ла Мъпъстіреа Nеаmцȣлȣї.

— Dар mілостіве Dоаmпе, пȣ'ї аскȣлта пре піще прощї, пре піще mожічї. Пȣпе съ dеа кȣ тȣпȣріле ꙟп тръпшії, съ mоаръ тоці! Еȣ сȣпт боіерȣ mаре; еї сȣпт піще прощї! —

Dȣхȣл арістократік ші атȣпчї пȣ'л пъръсіа.

— Прощї, dар mȣлці, респȣпсе Лъпȣшпеапȣл кȣ сжпџе рече; съ омор о mȣлціmе de оаmепї пептрȣ ȣп оm, пȣ ар фі пъкат? Жȣdекъ Dȣmпеата сінгȣр. Dȣте de mорї пептрȣ бінеле mошіеї dȣmітале, кȣm zічеаї ꙟпсȣці кънd жmї спȣпеаї къ пȣ mъ вреа пічї mъ їȣбеще цеара. Сȣпт бȣкȣрос къ'ці ръсплътеще породȣл пептрȣ слȣжба че 'mіаї фъкȣт, вънzъndȣmї оастеа лȣї Антоп

Секеле*, ші mаї пе ȣрmъ лъсѫndȣmъ ші трекъnd ꙟn партеа Тоmшії.

— Ох! nепорочітȣл de mine! стріга Моцок смȣлгъndȣші барба, къчі de пе ворбеле тіраnȣлȣї ꙟnцълеџеа къ nȣ mаї есте скъпаре пеnтрȣ ел. Ꙟnкаї лъсаці-mъ съ mъ dȣк съ'mї пȣn каса ла кале! Фієвъ mілъ de жȣпъnеаса ші de копілашії mеї! Лъсаціmъ съ mъ іспоneдȣеск! Ші плъnџеа, ші ціnа, ші сȣспіnа.

— Dестȣл! стрігъ Лъпȣшnеаnȣл, nȣ те mаї бочі ка о *mȣїере! Фії роmъn верde.* Че съ те mаї іспоnеdȣещі? Че'ї съ спȣї dȣховnікȣлȣї? Къ ещі ȣn тълхарȣ ші ȣn въnзъторȣ? Аста о щіе тоатъ Молdова. Хаїde! лȣаці'л de'л daці породȣлȣї, ші'ї спȣnеці къ ачест фелȣ плътеще Алексаndрȣ Воdъ челор че прadъ цеара.

Ꙟndатъ Арmашȣл ші Капітаnȣл de Лефечії ꙟnчепȣръ а'л тържі. Тікъітȣл боїерȣ стріга кът пȣтеа, връnd съ се ꙟmпротівеаскъ; dар че пȣтеа бътръnіле лȣї mъnі ꙟmпротіва ачелор патрȣ браце сdравене каре 'л тръџеа? Вреа съ се спріжіnеаскъ ꙟn пічіоаре, dар се ꙟmпеdека de трȣпȣріле коnфрацілор сеї, ші лȣnека пе сѫnџеле че се ꙟnкіегасе пе леспеzі. Ꙟn сфършіт пȣтеріле ꙟї слъбіръ, ші сателіції тіраnȣлȣї dȣкъndȣ'л пе поарта кȣрції mаї mȣлт mорт dекът віȣ, ꙟл ꙟmбръnчіръ ꙟn mȣлціmе.

Тікълосȣл боїерȣ къzȣ ꙟn брацеле іdреї ачесте кȣ mȣлте капете, каре ꙟnтрȣ о кліпалъ ꙟл фъкȣ бȣкъці.

— Іатъ кȣm плътеще Алексаndрȣ Воdъ, ла чеї че прadъ цеара! zісеръ тріmішії тіраnȣлȣї.

— Съ тръіаскъ Мъріа са Воdъ! респȣnсе глоата. Ші mȣлцеmіndȣсе de астъ жъртфъ с'аȣ ꙟmпръщіет.

---

* Вестіт џеnерал Ȣnгар.

ꙟп време че пепорочітȣл Моцок періа ачест фел, Лъпȣшпеапȣл *порȣпчі* съ ръdіче maca, ші съ стрінгъ такъмȣріле; апоĭ пȣсъ съ рътеzе капетеле ȣчішілор, ші трȣпȣріле ле арȣпкъ пе фереастръ. Dȣпъ ачеіа лȣъпd капетеле, ле ашъzъ ꙟп mіжлокȣл mесіĭ пе ꙟпчет ші кȣ ръпdȣеалъ, пȣіпd пъ а ле челор maĭ mічĭ боĭерĭ de desȣбт ші пе а челор maĭ mарĭ de-асȣпра, dȣпъ пеam ші dȣпъ рапгȣрĭ, пъпъ че фъкȣ о пірamіdъ de патрȣ zечĭ ші шепте къпъціпе, върфȣл кърia се ꙟпкіеа пріп капȣл ȣпȣĭ Логофът mаре. Апоĭ *спълъпdȣсе пе mъпĭ, mерсъ* ла о ȣшъ лътȣралпікъ, трасе zъворȣл ші dрȣгȣл de лemп каре о ꙟпкіdea, ші іптръ ꙟп апартamептȣл Doamneĭ.

De ла ꙟпчепȣтȣл траџеdіеĭ ачестіа, Doamna Рȣкcanda пещііпd пімік de челе че се петречеа, ера ꙟпгріжітъ. Еа пȣ пȣтеа афла прічіпа сгомотȣлȣĭ че аȣzіce, къчĭ dȣпъ обічеĭȣл барбар а вреmіĭ de атȣпчĭ, фemeіле пȣ ешіа din апартamептȣл лор, ші слȣжпічеле пȣ пȣтеа а се ріска ꙟп mіжлокȣл ȣпіĭ ощіmĭ че пȣ кȣпощеа че есте dісчіплiпа. Ȣпа din еле maĭ ꙟпdръспеацъ ешіпd, аȣzіce ворбъ, къ есте zорба асȣпра лȣĭ Bodъ, ші adȣсесе ачеастъ весте стъпжпеĭ сале.

Бȣпа Doamпъ теmъпdȣсе de фȣріа породȣлȣĭ ера сперіатъ, ші къпd аȣ̆ іптрат Алексапdрȣ аȣ̆ гъсіто рȣгъпdȣсе dinaintea Ікоапеĭ, авъпd копііĭ пе лъпгъ еа.

— А! стрігъ еа, славъ Маĭчеĭ Domпȣлȣĭ къ те възȣ. Міаȣ̆ фост таре фрікъ.

— Пептрȣ ачеĭа прекȣm 'ціam фъгъdȣіт, 'ціam гътіт ȣп леак de фрікъ; віпо кȣ mіпе, Doamпъ.

— Dap че ціпете, че стрігърĭ се аȣzĭa?

— Nімік Слꙋжіторії с'аꙋ̆ фост лꙋат ла сфаdъ, dар с'аꙋ̆ лініщіт. Zікъnd ачесте лꙋъ пре Рꙋксаnda de mъnъ ші о adꙋсе ꙟn салъ.

ꙟntрꙋ ведереа гроzавії прівеліщі, еа словоzі ꙋn ціпет страшnік ші лешіnъ.

— Фemееа тот фemее, zіce Лъпꙋшnеаnꙋл zімбіnd; ꙟn лок съ се бꙋкꙋре, еа се спаріе. Ші лꙋъndꙋо ꙟn браце о dꙋсе ꙟn *апартаmentꙋріле* еі. Апоі ꙟntꙋрnъndꙋсе *еаръші ꙟn салъ, гъсі пре* къпітаnꙋл de Лефечії *ші пре Арmашꙋл* ащептъndꙋ'л.

— Тꙋ nꙋne съ арꙋnче песте zіd хоітꙋріле къїnілор ачестора, ї̆ар тітвеле лор съ ле ꙟnшірі пе zіd, zіce Лефечіꙋлꙋі. Еар тꙋ, adресъndꙋсе кътре Арmаш, съ'mі пꙋі mъnа пе Спаnчїок ші пе Строічі.

ꙟnсъ Строічі ші Спаnчїок ера акꙋm апроаnе de Nістрꙋ. Гоnашії ꙟї ажꙋnсеръ токmаі кънd тречеа хотарꙋл.

— Спꙋnеці челꙋі че в'аꙋ̆ трімic, стрігъ кътръ еі Спаnчїок, къ nе воm веdе пъn'а nꙋ mꙋрі!

IV.

De mъ воіꙋ скꙋла пре mꙋлці
аm съ попеск ші еꙋ . . . .

Патрꙋ аnі трекꙋсеръ de ла счеnа ачеаста, ꙟn вреmеа кърора Алексаndрꙋ Воdъ креdіnчїос фъгъdꙋінцеі че dace Doamneі Рꙋксаndеі, nꙋ mаі тъї̆есъ nічі ꙋn боїер. Dар пеntрꙋ ка съ nꙋ ꙋіте dорꙋл лꙋі чел тіраnік de а веdе сꙋфферірі оmенещі, nъскочі фелꙋрі de скіnцїꙋрі.

Скотеа окї, тъїа mъnї, чїȣnтїа ші сека пе каре авеа препȣс; ꙟnсъ препȣсъріле лȣї ера пърелnіче, къчї nіmenї nȣ mаї кȣтеzа а кърті кът de пȣцін.

Кȣ тоате ачесте, ера nелініщіт, къчї nȣ пȣтȣсе пȣne mъnа пе Спаnчїок ші пе Строїчї, каре шedea ла Каmеnіцъ ащептъnd ші пъndind време. De ші авеа doї џіnерї графї кȣ mаре іnфлȣінцъ ла кȣртеа Полоnіеї, ера ꙟnгріжіт de ачестї doї боїерї, съ nȣ ꙟnвіте пре Полоnї, каре nȣ къȣта декът претексте, спре а інтра ꙟn Молdавіа; dар ачестї doї роmъnї ера преа бȣnї патріоцї ка съ nȣ жȣdече къ ресвоїȣл ші веnіреа ощілор Полеnеzе ар фі фост пеіреа Патріеї.

Лъпȣшnеаnȣл ле скрісесе ꙟn mаї mȣлте рънdȣрї ка съ віе, легъndȣсе пріn челе mаї mарї жȣръmіnте къ nȣ ле ва фаче nіmікъ, dар еї щіеа кът прецȣеще жȣръmъnтȣл лȣї. Ка съ'ї прівігеzе mаї de-апроапе, се mȣтъ ꙟn четатеа Хотінȣлȣї, пре каре о ꙟnтърі mаї кȣ осебіре; ꙟnсъ nічї се болnъві de лъnгоаре. Боала фъкȣ репеzї ꙟnаіnтірї ші ꙟn кȣрънd тіраnȣл се въzȣ ла ȣша mормъnтȣлȣї.

ꙟn delірȣл фрігȣрілор, і се пъреа къ веde тоате жертфеле крȣzіеї сале, фіороасе ші аmерінцетоаре, ꙟnгроzіndȣ'л ші кїеmъndȣ'л ла жȣdеката Dȣmnеzеȣлȣї dрепtъцїї. ꙟn deшерт се ꙟnвъртїа ꙟn патȣл dȣрерїї, къчї nȣ пȣтеа афла рагаz.

Кїеmъnd пре Мітрополітȣл Теофаn, пре Епіскопї ші пре боїерї, ші спȣіndȣле къ се сіmте сосіт ла съвършітȣл віецїї, жлпї черȣ їертаре de ла тоцї ȣmіліndȣсе: пе ȣрmъ ꙟї рȣгъ съ ле фіе mілъ de фіȣл сеȣ Богdаn.

пре каре ѫл ласъ moщеаn Скаȣnȣлȣї. шi съ'л ажȣте; къчї фiind ꙟn фрацеdъ вѫрстъ, ꙟnкȣnџїȣрат dе nȣтернічї връжmашї, nȣ се ва пȣте апъра nічї пре сіnе nічї пре цеаръ, dе nȣ ва фі ȣnіре ꙟnтре боіерї, шi dе nȣ вор аве dрагосте шi сȣпȣnере кътръ Domn. „Кът пентрȣ mine, ȣрmъ а zіче, dе mъ воїȣ шi рidiка din боала ачеаста, сȣnт хотъріт а mъ dȣче ла кълȣгъріе ꙟn Мънъстіреа Слатіna, ȣnde съ mъ спъсеск, къте zіле ꙟmї ва maї лъса Dȣmnezeȣ. Dечї, въ рог. пъріnцї Архіереї, *dе mъ вецї веdе апроапе dе moарте, съ mъ тȣndецї кълȣгър. . .“*

Nȣ пȣтȣ ворбі maї mȣлт. Конвȣлсііле ѫл апȣкаръ, шi ȣn лешin грозав ка moартеа, ѫї ꙟnгїецъ трȣпȣл, ꙟnкът Мітрополітȣл шi Епіскопії крезънd къ се сфършеще, ѫл кълȣгъріръ, пȣindȣ'ї nȣmе Паісіе, dȣпре nȣmеле Петрȣ, че авеа пън' а nȣ се фаче Domn.

Dȣпъ ачеаста салȣтънd пре dоаmnа Роксаndа dе рецеnтъ ꙟn вреmеа mіnорітъцеї фііȣлȣї еї, прокламаръ пре Богdаn dе Domn. Апої ꙟndатъ порnіръ стафете пе ла боіерії din цеаръ шi еmіграцї, шi пе ла капітаnії ощілор.

Абіа аmȣрџісе кънd Строічї шi Спаnчїок сосіръ.

Десkълекънd пе ла гасdе, алергаръ кȣ пріпъ ла четате. Четатеа ера mȣтъ шi пȣстіе ка ȣn mормѫnт dе ȣріеаш. Nȣ се аȣzіа dекът mȣрmȣра валȣрілор Nістрȣлȣї, че ісбіа реgȣлат стіnкоаселе еї коасте. сȣре шi гоале, шi стрігътȣл mоnотоn а осташілор dе стражъ, карії ꙟnтрȣ лȣmіnа крепȣскȣлȣлȣї се zеріа ръzеmацї пе лȣnџіле лор лаnче. Сȣіndȣсе ꙟn палат, ѫї кȣпрінсе nȣ пȣцінъ mіраре пеꙟпътълnind пре nimenĭ; ꙟn сфършіт о слȣгъ ле аръть катера болnавȣлȣĭ. Voind съ intре, аȣzіръ ȣn mаре сгоmот ші се опріръ ка съ аскȣлте.

Лъпȣшпеанȣл се трezісе din летарціа са.

Deскіzind окії, въzȣ doĭ кълȣгърĭ стъnd ȣnȣл ла кап ші алтȣл ла пічĭоареле сале, пеклінтіцĭ ка doъ статȣе de бронz; се ȣітъ пе dжпсȣл ші се въzȣ коперіт кȣ о расъ; пе къпътъĭȣл сеȣ ста ȣn поткап. Врȣ съ рідіче mъна ші се ꙟmпеdекъ ꙟn ніще *mетаnії* de лъnъ. I се пърȣ къ вісеаzъ ші еаръшĭ ꙟnкісе окії; dар редескіzіndȣĭ пеѕте пȣцін, въzȣ ачелешĭ лȣкрȣрі, *mетаnііле*, поткапȣл, кълȣгърії.

— Кȣm те maĭ сіmцĭ, фрате Паісіе? ꙟл ꙟnтребъ ȣnȣл din mоnахĭ, въzіndȣ'л къ nȣ doарmе.

Nȣmеле ачеста ꙟĭ addȣсе аmіnте тоате челе че се петрекȣсеръ. Сжnцеле ꙟnтр'жnсȣл ꙟnчепȣ а ферве, ші скȣлъndȣсе пе жȣmътате:

— Че почітаnії сȣnт ачесте? стрігъ. А! Воĭ въ жȣкацĭ кȣ mіnе! Афаръ, боаĭте! Еmіцĭ! Къ пре тоцĭ въ оmор! Ші къȣта о арmъ пъ лъnгъ ел, dар негъсіnd декът поткапȣл, ꙟл асвжрлі кȣ mъnіе ꙟn капȣл ȣnȣĭ кълȣгър.

ꙟnтрȣ аȣzȣл стрігърілор лȣĭ, Doаmnа кȣ фіĭȣл еі, Міτрополітȣл, боĭерії, слȣціле іnтраръ тоцĭ ꙟn оdае.

Кіар атȣnчĭ чеĭ doĭ боĭері венісеръ ші ста аскȣлтъnd ла ȣшъ.

— А! Воĭ m'ацĭ кълȣгъріт, стріга Лъпȣшпеанȣл кȣ глас ръгȣшеат ші спъріос; гъndіцĭ къ вецĭ скъпа de mine? Dар съ въ еасъ din minте! Dȣmnezeȣ̆ саȣ̆ dракȣл мъ ва ꙟnсънътоша, ші . . . .

— Nепорочіте, нȣ хȣлі! ѫл кȣрmъ Мітрополітȣл; ȣіці къ ещі ꙟn чеасȣл mорцеі! Гѫndeщe, пъкътосȣле, къ ещі *монах*; нȣ maі ещі Domn! Гѫndeщe къ прin хȣлеле ші стрігъріле тале спарії пре астъ фемеіе невіноватъ, ші пре ачест копіл ꙟn каре разеmъ нъdеждеа Молdaвіеі . . . .

— *Боаітъ фъцарнікъ!* adъогъ волнавȣл свȣчіȣтънdȣсе *а се скȣла din пат*; такъці гȣра, къ еȣ̆ каре те-аm фъкȣт Мітрополіт, еȣ̆ те десmітрополеск. М'аці ноніт воі, dар de mъ воїȣ ꙟndрепта пре mȣлці аm съ поnеск ші еȣ̆! Іар пре къцеоа аста воїȣ с'о таїȣ ꙟn патрȣ бȣкъці ꙟmпреȣнъ кȣ ціnкȣл еі, ка съ нȣ maі аскȣлте сфътȣіріле боаіteлор ші а dȣшманілор меі. . . Мinте ачел че zіче къ сȣнт кълȣгър! Еȣ̆ нȣ сȣнт кълȣгър, сȣнт Domn! Сȣнт Александрȣ Vodъ! . . Съріці фльккаї! *Ȣnde'c воінічії меі?* . . Daці! daці de тот! Еȣ̆ въ *порȣнческ*. Ȣчіdеці'ї пре тоці. . . Nічї ȣнȣл съ нȣ скапе. . . . А! мъ нъdȣш! . . Апъ! апъ! апъ! — ші къzȣ рестȣрнат пе спате, хѫркѫind de тȣрваре ші de mънie.

Doamna ші Мітрополітȣл еșiръ. Ла ȣшъ ѫї ꙟnтіmпінаръ Строічі ші Спанчіок.

Doamnъ! zice Спанчіок апȣкънd de mънъ пре Роксанda, омȣл ачеста требȣіе съ моаръ нȣmаї de кът. Еатъ ȣn праф, пȣне'л ꙟn бъȣтȣра лȣї . . .

— Отравъ! стрігъ еа ꙟнфіоръndȣсе.

— Отравъ, ȣртъ Спанчĭок. De нȣ ва mȣрі ꙟndaтъ omȣл ачеста, віеаца Мъріеĭ Тале шi а копілȣлȣĭ ачестȣĭ есте ꙟn прimeждie. Deстȣл аȣ тръіт татъл шi deстȣле аȣ фъкȣт. Моаръ татъл ка съ скапе фїїȣл.

О слȣгъ еші. — Че есте? ꙟнтребъ Doamna.

— Болнавȣл с'аȣ трезіт шi чере апъ шi пре фїїȣл сеȣ. Мїаȣ zіс съ нȣ mъ dȣк фъръ ел.

— Ох! вреа съ'л omoаре, ръкні dȣĭоаса mȣmъ стрінгънd кȣ фȣріе копілȣл ла сін.

— Nȣ'ĭ време de стат ꙟn гънdȣрĭ, Doamнъ, adъоці Спанчĭок. Adъ'ці amінте de Doamna лȣĭ Стефъніцъ Воdъ* шi алеџе ꙟнтре бърбат шi ꙟнтре фїȣ.

—-Че zічĭ, пърінте? zісе сеrmана феmеĭе ꙟнтȣрпънdȣсе кȣ окĭ лъкръmъторĭ спре Мітрополітȣл.

— Крȣd шi кȣmплїт есте omȣл ачеста, фїїка mea; Domнȣл Dȣmnezeȣ съ те повъцȣеаскъ. Еар еȣ mъ dȣк съ гътеск тот пентрȣ пърчеdереа ноастръ кȣ ноȣл нострȣ Domn; шi пре чел векїȣ, Dȣmnezeȣ съ'л ĭерте, шi съ те ĭерте шi пре tine. Zікънd ачесте, кȣвіосȣл Теофан се dепъртъ.

Роксанdа лȣъ ȣн пъхар de арџінт плін de апъ пре каре'л addȣчеа слȣга; шi апоĭ mахіналічеще шi сілітъ maĭ mȣлт de боĭерĭ, лъсъ съ кадъ отрава ꙟn ел. Боĭерiĭ о ꙟmпінсеръ ꙟn каmера болнавȣлȣĭ.

— Че фаче? ꙟнтребъ Спанчĭок пре Строічĭ, кареле крепасе ȣша шi се аĭта.

---

* Мірон Костін.

— Ꙟтреабъ пре фіїȣл сеȣ — zіче къ вре съ'л вadъ — чере de бъȣт — Doamna тремȣръ — жї dъ пахарȣл — нȣ вре съ'л іае! . . .

Спанчіок съpі ші скоасе жȣнгіȣл din чінгътоаре.

— Ба, жл іа, беа, съ'ці фіе de біне Мъріа Та!

Роксаndа еші тремȣрінdъ ші галбенъ ші ръzемънdȣсе de пърете:

— Воі съ daці *сеamъ ꙟнаінтеа лȣї* Dȣmnezeȣ, zісе *съспінънd, къ воі m'аці* фъкȣт съ фак ачест пакат!

Мітрополітȣл вені. Съ *mерцеm*, zісе Doamnei.

— Dар чіне ва къȣта de непорочітȣл ачеста?

— Noї, респȣнсеръ боіерії.

— Ох! пъpінте, че mъ фъкȣші съ фак! zісе Doamna кътръ Мітрополіт, ші се dȣсе dȣпъ ел плънгънd.

Amъndoї боіерії інтраръ *ла болнав*.

Отрава ꙟнкъ нȣ ꙟнчепȣсе а'ші фаче лȣкрареа. Лъпȣшнеанȣл ста ꙟнтінс кȣ фаца ꙟн сȣс, лінішціт, dар фоарте слаб. Кънd інтраръ боіерії, ел жї прівi ꙟн deлȣнг, ші некȣноскънdȣ'ї, жї ꙟнтребъ, чіне сȣнт ші че вор?

— Еȣ сȣнт Строічі, респȣнсе ачеста.

— Ші еȣ Спанчіок, adъоці челалалт; ші ачеїа че воіm, есте съ те веdem пън' а нȣ mȣpі, кȣm 'ці аm фъгъdȣіт.

— Ох! Връжмашії меї! съспінъ Алексанdрȣ.

— Еȣ сȣнт Спанчіок, ȣрmъ ачеста, Спанчіок, пре каре аї врȣт съ'л таї, кънd аї ȣчіс 47 de боіеpі, ші

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

каре аȣ̆ скъпат din гіареле тале! Спаnчіок, а кърȣї авере аї жъфȣіто, лъсѫndȣ'ї фетеїа ші копіії съ чершітореаскъ пе ла ȣшіле крестіnілор!

— Ах! че фок сіmт къ mъ арde, стрігъ болnавȣл, апȣкъndȣсе кȣ mъіnіле de пъnтіче!

— Zi „акȣm слобоzеще“ къчї аї съ mорї. Отрава лȣкреаzъ.

— Ох! m'аці отръвіт, nелеџїȣіцілор! Doamne! фіецї mілъ de сȣфлетȣл mеȣ̆! О че фок! — Ȣnde'ї Doamna? Ȣnde'ї копілȣл mеȣ̆?

— С'аȣ̆ dȣс ші те-аȣ̆ лъсат кȣ nоі.

— С'аȣ̆ dȣс ші m'аȣ̆ лъсат! m'аȣ̆ лъсат кȣ воі! Ох! оmоріціmъ, съ скап de dȣdере! Ох! ꙟnжȣnгеmъ тȣ, тȣ ещї mаї тіnър, фіецї mілъ! скапъmъ de dȣреріле че mъ сфъшіе! ꙟnжȣnгеmъ! zice ꙟnтȣрnъndȣсе спре Строічї.

— Nȣ'mї воіȣ спȣрка вітежескȣл жȣnгіȣ ꙟn сіnџеле чел пъnгъріт а ȣnȣї тіраnȣ ка тіnе.

Dȣреріле крещеа. Отръвітȣл се сȣчїȣmа ꙟn коnвȣлсії.

— Ох! стрігъ, ѫmї арde сȣфлетȣл! ох! dаціmї апъ, dаціmї чева съ беȣ̆!

— Еатъ, zice Спаnчіок лȣъnd пахарȣл de арџіnт de пе mасъ, аȣ̆ реmас dрождііле отръвії. Беа ші те ръкореще!

— Ба, ба, nȣ, nȣ вреȣ̆, zice болnавȣл стріnгъnd dіnції. Атȣnчї Строічї ѫл апȣкъ ші'л ціnȣ nекліnтіт; їар Спаnчіок скоціnd кȣцітȣл din теакъ, ѫї dесклещъ кȣ върфȣл лȣї dinції, ші ѫї търнъ пе гѫт отрава че mai ера ꙟn фȣndȣл пъхарȣлȣї.

Лъпȣшneanȣл mȣџind ка ȣn таȣр че веde трȣnкіȣл ші секȣреа че а съ'л ловеаскъ, воі а се'nтȣрна кȣ фаца спре пърете.

— Че вреї съ nȣ ne mai вezї? zісеръ боїеріі. Ба, се каde спре осinda та, съ nе прівещї; ꙟnвацъ а mȣрі, тȣ каре щіеаї nȣmai а оmорі. Ші апȣкъndȣ'л аmъndoї, ѫл ціnea *nemішкат*, вітъndȣсе ла ел кȣ о бȣкȣріе інфернаlъ *ші mȣстръndȣ'л*.

Непорочітȣл Domn се свърколіа ꙟn спасmеле агоніеї; спȣmе фъчеа ла гȣръ; dinції ѫї скрішnіа, ші окiї сеї сінџераці се холбасеръ; о сȣdoаре ꙟnгіацатъ, трістъ а морції превестітоаре, ешіа ка ніще пастȣрі пе обраzȣл лȣї. Dȣпъ ȣn кіn de жȣmътате чеас, ꙟn сфѫршіт, ѫші dете dȣхȣл ꙟn mъіnіле калъілор сеї.

Ачест фел фȣ сфършітȣл лȣї Александрȣ Лъпȣшneanȣл, каре лъсъ о патъ de сінџе ꙟn Історіа Молdaвieї.

Ла Монастіреа Слатіна, zідітъ de ел, ȣnde е ꙟnгропат, се веde ші астъzї портретȣл лȣї ші а фаміліеї сале.

К. Nегрȣцці.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Scene Pittoresci

DIN

OBICEIURILE POPORULUI.

NOȢ КІП DЕ А ФАЧЕ КȢРТЕ.

> *O siècle! était-ce donc là l'oeuvre*
> *Que ton bras s'était imposé? . . .*
> *Ta hache entame et secoue*
> *Le monument des vieilles mœurs.*
>
> *Edouard Turquety.*

Noȣ? da че'ĭ астъzі поȣ сȣнт соаре? Nȣ сȣпт тоате трекȣте? Nȣ сȣпт тоате векĭ? Nȣ'ĭ чінстеа веке, ꙟпкът п'о mаĭ гъсещĭ пе пъmъпт? Nȣ'ĭ патріотісmȣл векіȣ, ꙟпкът deавіа ꙟĭ mаĭ афлі пȣmеле ꙟп гȣра проклецілор? Nȣ сȣпт ꙟп сфжршіт векĭ, парацiпе de векĭ тоате віртȣціле ші тоате віціȣріле, пъп ші moda? Ш'апоĭ mаĭ аĭ ъпкъ претепціе, съ пе арецĭ чева поȣ, ші ꙟпкъ че? — Ȣп поȣ кіп de а фаче кȣрте! Аста есте, zеȣ, о mаре обръzпічіе din парте'цĭ; кънd щіĭ къ ꙟп веакȣл іст de аȣр, поĭ am ꙟпвекіт тоате кіпȣріле de а фаче ші de а ресфаче кȣрте.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

— Ei віпе! кȣ тоате ачесте, кіпȣл meȣ есте поȣ, пептрȣ къ есте певіноват; шi къ пептрȣ оamепї чівіліsаці ка dȣmпіавоастръ, пȣmaї певіновъціеа аȣ maї ремас ъпкъ ȣп лȣкрȣ поȣ, певъzȣт, пеаȣzіт.

Къте оdатъ ці се ꙟптъmплъ поате съ те dȣчї ла цеаръ; аста п'о фачї ка съ те mірї de фрȣmȣсецеле патȣреї, ка съ прівеці mъреціȣл ресъріт а соарелȣї песте ꙟпалтеле върфȣрї а Карпаціlор, ка съ ресȣфлі кȣратȣл аер de пе шесȣріле Молdовеї шi а Сіретȣлȣї, ка съ аȣzі dесфътъчіоса къптаре а Філоmелеї, ка съ zічї ꙟп сфършіт кȣ Въкърескȣ:

Ла Карпаці mi-am dȣс жалеа,
Лор ам ȣрȣт с'о хъръzеск;
Ресȣпетȣл, фрȣпzа валеа,
Апеле шi-о ꙟпшълцеск.

Nȣ! Dȣmпіата пȣ ещі аша de пебȣп съ те mірї de піще асеmіпе секътȣрї. Че есте патȣра, че есте поеzіа пептрȣ dȣmпіата? Окȣпаціїле dȣmітале ла цеаръ сȣпт maї серіоасе, саȣ maї важпіче, кȣm аї ꙟпвъцат а zіче ꙟп dіечеаска dȣmітале лімбъ. Те dȣчї ла цеаръ, съ'ці вінzї стогȣріле de фъп, съ'ці вінzї грънȣл dіп гропї, попȣшоїї саȣ порȣmбȣл dіп кошере, чірезеле de вої, тȣрmеле de оі, ракіȣл dіп велніца кȣ mашіпъ de аȣрї — ꙟп локȣл къріеа аї фі фъкȣт maї віпе о скоалъ; — ачесте тоате ле вінzї ка съ стрінџї бапї, кът веї пȣте maї mȣлці, de ла жіdовї, оdатъ плата Еџіпетȣлȣї. шi акȣm а Молdавіеї; шi пе ȣртъ, кȣ вр'о къте-ва сȣте de галбепї ꙟп бȣzȣпар, ꙟпторкъпdȣте ꙟп Іашї, съ аї кȣ че фаче іптрігї, кȣ че dа рȣсфертȣрї, кȣ че лȣа о ложїе de ръпdȣл ꙟптъїȣ ла театрȣл фрапцез, кȣ че кȣm-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

пъра, пентрȣ кȣковпа dȣшітале, zаріфлікȣрі de ла Мікȣлі, кȣ че тъїе стос ла Domпȣл Кȣтаре ші Кȣтаре, кȣ че . . . . , кȣ че . . . !

Ei віпе, ꙟп mizлокȣл ȣпор асеміпе патріотіче окȣпації, ꙟптъmплатȣціс'аȣ вр'оdатъ съ везї, саȣ с'аȣзї mъкар, кȣm фак флъкъїї кȣрте фетелор, mаї алес ла mȣпте. Спȣсȣ'ціаȣ чіпе-ва, къ ла mȣпте, кънd ȣп флъкъȣ апȣкъ пре о фатъ de пещіmап, саȣ de салба кареї есте ꙟпрецїȣрȣл гътȣлȣї, есте *ка* кънd mі-ар чере-о de соціе? Nȣ'ї *кітȣл галапт*? Nȣ'ції ꙟпсȣфлъ піще сȣвепіре *mітолоџіче*? Nȣ крезї съ четещі ромапȣл колапȣлȣї zeeї *Віпереї*?

Dакъ dрѫгълашȣл пȣ'ї dестȣл de воїпік съ факъ ȣп асеміпе пас, алеаргъ ла чіmпоїеш, каре се dȣче de спȣпе фетеї, ꙟп версȣрї ꙟптоwъръшіте de чіmпоїȣ, къ кȣтаре флъкъȣ mоаре, пере пентрȣ dъпса.

Оаре ачест фел de dекларація пȣ'ції плаче mаї mȣлт, декът dекларацііле чівілісате de пі'п капіталііле ромъпещі, ȣпde тъпърȣл ꙟптреабъ d'іптъїȣ къте miї de галбепі, къте mошії, къте сȣффлете de цігапї аре фата? ші dȣпъ че їаȣ фъкȣт кȣрте — аdекъ лъzeї кȣ галбепі — фаче ꙟп сфършіт, dар токmа ꙟп ȣрmъ, ші фетеї о dекларація, че пȣте а аȣр, ші а прекȣпецȣ, dоъ чеасȣрі de dепарте!

Dакъ фата de ла цеаръ, їаȣ ꙟпкȣвіінцат черереа, флъкъȣл тріmіте пеціторі кȣ чіmпоїешȣл, ꙟп каса фетеї. Чіmпоїешȣл аdресъ кътръ пъріпці ȣрmътоареа орація:

„Mошії ші стръmошії пъріпцілор пострі, ꙟmблъпd ла въпат пі'п коdрȣ, аȣ афлат ачеастъ цеаръ, ꙟптрȣ

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

каре nе афлъm шi noĭ акȣm, шi nе хрънim, шi nе dесmierdъm кȣ mierea шi кȣ лаптеле dĭ'nтрȣ dъnса. Deчĭ, прin пilda ачеаста фiind ꙟndemnат шi чinстiтȣл флъкъȣ (кȣтаре), аȣ mерс ла вънат прin къmпiĭ, прin коdрi шi прin mȣnцĭ; шi аȣ dат песте о феаръ кареа, фiind рȣшinоасъ шi чinстiтъ, nȣ аȣ стътȣт фацъ кȣ dъnсȣл, чi аȣ фȣцiт шi с'аȣ аскȣnс; шi viind noĭ пе ȣрmа еĭ, nе-аȣ аddȣс ꙟn ачеастъ касъ. Deчĭ dȣmnĭавоастръ требȣе съ nе о daцĭ, саȣ съ nе арътацĭ ȣndе аȣ фȣцiт феара ачеаста, пре каре noĭ кȣ атъта остеnеалъ шi сȣdоаре am гоniто din пȣстiе.“ Чimпоieшȣл ъшĭ dесвълеще атȣnчеа тоате флорiле рiторiчеĭ, ꙟmпоdобindȣшĭ ворба, ziче Каnтimiр, кȣ аллегорiĭ шi кȣ mетафоре, dȣпъ кȣm се прiчепе.

Пърinцiĭ респȣndȣ къ ачест фел de феаръ n'аȣ веniт ꙟn каса лор. Ꙟnсъ пецiторiĭ силindȣ'ĭ mаĭ mȣлт, еĭ аddȣк ла iвеалъ пре бȣniка фетеĭ. — Пре ачеаста о къȣтацĭ? — Nȣ. Шi бȣniка фаче лок mamеĭ. — Поате пре аста о врецĭ? — Ба nȣ! Dȣпе mama фетеĭ, скот пре о слȣжnikъ ȣрiтъ шi бътрънъ, ꙟmбракатъ кȣ страе стремцȣроасе. — Еĭ, аста'ĭ? — Ба nȣ, ба nȣ; nентрȣ къ феара nоастръ есте кȣ пърȣл галбеn ка аȣрȣл, кȣ окiĭ ка de шоimȣ; dinцiĭ еĭ стаȣ ка mърџеnеле, бȣzеле ъĭ сȣnт рошiĭ ка черешеле; ла трȣп есте ка о леоаiкъ, ла пiепт ка о гъскъ, кȣ грȣmazĭĭ ка de лебъdъ. Deџiтеле ъĭ сȣnт mаĭ deлiкате deкът чеара, шi фаца mаĭ стрълȣчiтоаре deкът соареле шi лȣnа.

Ꙟn сфършiт пърinцiĭ, силiцĭ кȣ арmе, ъшĭ скотȣ фата ꙟmпоdобiтъ dȣпе пȣтinца лор. Логоdnа се фаче, ші фата інтръ еаръші ꙟn къmаръ, de ȣnde н'о скотȣ пън ꙟn zіоа кȣнȣніеї.

Ачесте череmонії каре din zi ꙟn zi се перȣ прін чівілісаціа чеа фъкътоаре de віне, adекъ прін ачеа чівілісаціе каре не фаче косmополіці, dърmъndȣне обічеіȣрі стръmошещї, карактер ші лімбъ, ші ... ші ..., ші алте атъте флеакȣрі; ачесте череmонії, zік, се сфършескȣ прін о кȣнȣніе. Ꙟn zіоа ачееа dакъ mіреле шеde ꙟn алт сат *декът mіреаса, тріmіте* ꙟнаінте гасdашї *(копакчії) ка съ'ї* вестеаскъ апропіереа. Еар рȣdеле *mіресії стаȣ* пе *dрȣm* ащептъndȣ'ї; ші ꙟndатъ че се *апропіȣ*, ї'ї прінdȣ ші'ї dȣкȣ робі, ꙟn каса фетеї. Ла ꙟнтребъріле че лі се факȣ, еї респȣndȣ къ ар фі тріmішї съ вестеаскъ ресбоїȣ, ші къ оастеа сосеще dȣпъ dъншії, ка съ їае четатеа кȣ асалт. Рȣdеле атȣнчеа шергȣ кȣ гасdашії ꙟнаінтеа mірелȣї; ші dȣпъ че с'аȣ adȣнат ъmбеле пърці, ші *аȣ ажȣнс* ꙟнаінтеа касеї mіресеї, тоці факȣ о алергаре de каї. Ачеї карії аȣ каї mаї *аџері*, ші прін ȣрmаре ажȣнгȣ mаї ънтъї ла семн. прімескȣ din mъна mіресеї о пъфрашъ кȣсȣтъ кȣ аȣр саȣ кȣ mътасъ.

Dȣпъ ачесте есерчіції кавалерещї, тоці се dȣкȣ ла Бісерікъ, ла кȣнȣніе; mіреле ші mіреаса стаȣ пе ȣн ковор сȣбт кареле сȣнт арȣнкаці банї, спре а аръта къ калкъ ꙟn пічіоаре тоатъ mъріреа стръінъ, къȣтъnd нȣmаї ферічіреа каснікъ. Ла пȣнереа кȣнȣнелор, ȣн пȣнташȣ арȣнкъ ꙟn тоате пърціле нȣчї ші алȣне, спре а аръта къ mірії се леапъдъ de акȣm de жȣкъріїле копілърещї, авъnd а се ꙟndелетнічі кȣ лȣкрȣрі mаї ꙟналте.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Ꙟnторкъndȣсе акасъ, maca есте гата; ꙟn капȣл mесеĭ се пȣn тіnеріĭ, еар сокріĭ кȣ nъnашіĭ ꙟn dреапта ші ꙟn стіnга. Атȣnчеа се скоалъ ȣn фрате, саȣ̆ ꙟn ліпсъ о рȣdеnіе а mіреліĭ, шіʼĭ фаче ȣрmътоареа ораціе:

„Еатъ віind времеа връстеĭ късъторіеĭ ші веселіеĭ dȣmітале, фрате, пъріnтеле ностр8 те пȣnе ла masъ, ші mіре те фаче, ȣnіndȣте de акȣm, ші кȣ алт неam стръіn; чі пърȣреа съ фіĭ nеȣітъторȣ̆ пъріnцілор, ші dрагостілор фръцещі; ші тоатъ времеа съ фіĭ плекат ла тоате пороnчіле пъріnтещі, кȣ тоатъ *іnіma*, ка съ іеĭ біnе-кȣвъnтареа лор. Чіnстеще пре татъл тъȣ̆, ші dȣреріле maічіĭ тале съ nȣ ле ȣіцĭ, къ пріn еĭ те-аĭ nъскȣт. Ші кȣ біnе-кȣвъnтареа пъріnцеаскъ, кȣ ȣn чеас de ла Дȣmnеzеȣ̆, съ фіĭ пърȣреа ꙟn веселіĭ, dȣmnіата. Аmіn.“

Ла сфършітȣл mесеĭ, mіреле връnd съ се dȣкъ акасъ, вътъжелȣл mіресеĭ, че поартъ ȣn бастоn ꙟmподобіт кȣ флорі ші кȣ корделе, се скоалъ, ші ꙟn mъnеле еĭ чере ертъчіȣnе de ла пъріnці, zікънd:

„Кънd се сокотеще ферічіеа веакȣлȣĭ ачестȣіа, афлъm къ чеа maĭ темеіnікъ есте бȣкȣріеа de фіĭ, чіnстіціĭ dȣmnіавоастръ пъріnці; къчĭ ачеастъ *ферічіе* есте кȣm zікȣ̆ ші філософіĭ, *proprium naturae* аdекъ аdевъратъ ші deосебітъ а фіреĭ, къ есте din сіnџеле сеȣ̆, ші кȣm ар фі шіе сіnгър omȣл. Ачеастъ ферічіе о mъртȣрісеще Сънта Скріптȣръ, кънd zіче: „еатъ фemеіа та „ка о віе роdітоаре, ꙟnтрȣ олатъріле касеĭ тале, ші „веĭ веdé фііĭ фіілор тъĭ, ка nіще тіnере оdрасле de „maслін, ꙟmпреџіȣрȣл mесеĭ тале.“ Аmа dар еатъ астъzĭ, чinстіте dȣmnета пъріnте кȣ неваста dȣmітале, се плінеще бȣкȣріеа пърінцеаскъ, ꙟnaintea dȣmілорвоастре. Прівіці amъndoї чеа аdевъратъ ші неосебітъ кȣ inimъ кȣратъ ферічіеа фіїчеї dȣmілорвоастре; прівіці чеа ꙟнсетатъ de пърінці бȣкȣріе; 'de време къ аша ꙟнтъї dінтрȣ орънdȣеала лȣї Dȣmnezeȣ, ші din біне-кȣвънтареа dȣmілорвоастре, се фаче соцȣ ферічітеї віеції dȣmісале фрателȣї ностръ N. Cocind ла ачеастъ върстъ а ферічітеї віеці, фііка *dȣmілорвоастре, di'mпреȣнъ кȣ а dȣmісале соцȣ, аре daторіе ешind din каса dȣmілорвоастре, кътръ каса* са de Dȣmnezeȣ алеасъ, съ въ тъл*цъmеаскъ*, ші ꙟнтъї а'ші чере біне-кȣвънтареа пърінцеаскъ, къ біне-кȣвънтареа пърінцілор асȣпра фіілор zid несȣрпат каселор сале есте. De каре ші фііка dȣmілорвоастре dі'нтрȣ ачест чеас, аре daторіе а'ші чере пърінцеаска ертъчіȣне, ꙟнтрȣ челе че н'ар фі пътȣт пліні порончіле пърінцеші, пофтеле фръцеші. ꙟndeamno фіреа чеа бȣнъ, din кȣратъ inimъ, а тълцъmі dȣmілорвоастре, de тоатъ ꙟнцелепчіȣнеа *ші крещереа* ꙟнтрȣ каса dȣmілорвоастре; mіръ-се кȣ че сȣспінърі, кȣ че лакрimі ва чере іертъчіȣне de ла dȣmніавоастръ; mіръсе кȣ че кȣвінте dȣлчі de тълцеmітъ, ва тълцеmі dȣmілорвоастре пентрȣ тоатъ *mіла, паzа* ші гріжа пърінцеаскъ. Пър ла бȣнȣл преа богат ꙟн mілеле лȣї Dȣmnezeȣ, din осърdіа inimeї сале алеаргъ, съ въ тълцеmеаскъ кȣ аdъоціреа бȣкȣріеї а тȣтȣрор фрацілор, ші фії de фії а dȣmілорвоастре, пън ла ал трііле ші ал патрȣле неаm. Рȣгъndȣсе dȣmілорвоастре, ꙟmпреȣнъ кȣ а dȣmісале соцȣ, ші de акȣm ꙟnainте съ рemъе amъndoї ꙟнтрȣ нескіmбатъ dрагосте а dȣmілорвоастре, лъȣndȣ'ші zіоа бȣнъ, сърȣтъ mъніле dȣmілорвоастре.“

Пъринції респȣndȣ кȣ окії ꙟnлакримаці:

„De вреmе че Dȣmnezeeаска Пронie аȣ орънdȣит ачеастъ ȣnire кȣ фиика noастръ, а се da соцȣ виецеі dȣmитале mire, ȣрmъторі сȣnтеm ші noі орънdȣелеі Dȣmnezeeщі; ші mакар къ бinе-кȣвънтареа чеа mаї desевършитъ кътръ фие-че касъ, de ла ȣnȣл а-тот-ции-торȣл Dȣmnezeȣ есте, dар кът ші de ла noі пъринцеаскъ бinе-кȣвънтаре, каре аm лȣато de ла пъринції noстри, кȣ ачеіа бinе-кȣвънтаре, въ бinе-кȣвънтъm, ші ꙟnтъриm пре фиика noастръ, ші севършиm бȣnъ-кȣвънтареа аскȣра воастръ. Dȣmnezeȣ съ въ ꙟmпреȣne ші съ въ ꙟnтеmеіеzе; съ плinеаскъ тоатъ бinе-кȣвънтареа ꙟnтре воі. — Nȣmаї ші dȣmnета mire съ пъzeщі, те рȣгъm, пороnка Бисеричії noастре, de каре есте пороnчит тот omȣл: „Іȣбиці пре фemеиле воастре, съ nȣ „ле скърбиці пре dънселе, петрекънd ꙟnтрȣ пачеа лȣї „Dȣmnezeȣ.“ „Еар тȣ фиикъ, еатъ крескъndȣте ꙟn брацеле dрагостеї ші а dȣререї noастре чеї пъринтещі, ші кȣ челе di'nтрънселе ꙟmвъцътȣрі хрънindȣте, акȣm сосind вреmеа кȣвиinчіоасъ, кȣ dȣререа inimeї noастре, ші кȣ бȣкȣрие dислinindȣте din брацеле noастре, ꙟmплinim ші чеа mаї de пе ȣрmъ dаторие а пъринтещеї dрагосте, dъndȣте ꙟnтрȣ бinе-кȣвънтареа соцȣлȣї.“ Dечї de акȣm ꙟnainте dimпреȣnъ петрекънd, noї din тот сȣфлетȣл въ бinе-кȣвънтъm, ші рȣгъm пре сънтȣл Dȣmnezeȣ съ ꙟmmȣлцеаскъ aniї виецеї воастре, съ окърmȣеаскъ петречереа воастръ ꙟnтрȣ о dрагосте ші ꙟnтрȣ о ȣnire; къ възind феричиеа воастръ, съ се бȣкȣре ші сȣфлетȣл noстрȣ, пре воі nȣmаї авънdȣвъ сприжинеалъ слъбичіȣnеї noастре, ші mънгъіере dȣрерилор бътрѫпецiлор. Шi ꙟпъріm шi ꙟпрȣ фiiй востpi ачеастъ а поастръ віпе-кȣвъптаре." *)

Шi тъпъра фатъ се арȣпкъ ꙟп третȣръпdеле браце а пърiпцiлор. Че deoсебiре ꙟптре пȣпцiле ачесте — че оdатъ ера обiчеiȣ, шi астъzi се mai афлъ пȣmai ꙟп сателе, ȣпde певȣпiеа ꙟппоiрiлор п'аȣ iптрат ъпкъ — шi ꙟптре пȣпцiле богацiлор пострi de астъzi, ȣпde късъторiеа есте о спекȣлацiе, віпе-кȣвъптареа пърiптеаскъ о *komedie de pic*, фата о марфъ adece-орi dатъ пе *кредiт, шi кȣпȣпiеа о профапацiе*. De цiпере пȣ zік *пiтiкъ*, кꙟчї ел de се бȣкȣръ ꙟп zioa ачеїа, се бȣкȣръ пȣmai de сачiї кȣ бапї че аȣ прiтiт zестре.

ꙟп сфършiт, тiреле вре съ'шi iае фетеїа; атȣпчеа фрацiї еї ъї стаȣ кȣ секȣреа кȣрmezіmȣ ꙟп ȣшъ — odiпioаръ кȣ сабiiле скоасе, пе кꙟпd mai ера сабiї — шi пȣ'л ласъ съ треакъ, пꙟпъ кꙟпd пȣ се рескȣmпъръ кȣ вре ȣп dарȣ. Фата се сȣïе атȣпчеа саȣ кȣ кȣmпатъса саȣ кȣ соакръ-са ꙟптр'ȣп карȣ, ꙟпкъркат кȣ zестреа'шi. Еар тiреле ъї ȣрmеаzъ къларе кȣ тоцi пȣпташiї, че кiотъ шi daȣ diп пiстоале, тот dрȣmȣл.

ꙟпсъ кiпȣрiле тiрелȣї пȣ сȣпт ъпкъ сфършiте. Ажȣпгꙟпd тiреаса ла каса бърбатȣ-сеȣ, dрȣцеле о iаȣ шi о ꙟпкidȣ ꙟптр'о каmаръ; пȣпташiї се апропiȣ атȣпчеа шi стрiгъ съ ле dескidъ; вързiпd ꙟп сфършiт къ пȣ'ї аскȣлтъ, стрiкъ ȣша, шi ферiчiтȣл тiре ъшї смȣлце тъпъра соцiе diп брацеле рȣdелор — ка Роmапiї пре

---

* Тоате ачесте орацiї с'аȣ копiат ꙟтокма de пе орiџiпалȣл орацiiлор че с'аȣ зiс ла пȣпта фетелор рестрепȣпȣлȣї mеȣ, Шатрарiȣл Іопiцъ Арвȣре. **Red.**

Савiнче — о рidiкъ песте прагȣл ȣшiĭ, шi своаръ кȣ dъпса ꙟп камара аmорȣлȣĭ.

Ачесте аллегорiĭ ъпкъ реmасе de ла Роmanĭ, ачесте idiллĭ практiче пре каре коаса чiвiлiсацiеi ле dармъ din zi ꙟп zi maĭ mȣлт, цi ле-аm спȣс, ка съ вiп ꙟп сфръшiт ла поȣл кiп de а фаче кȣрте, че се обiчiпȣеще ъпкъ maĭ ꙟп тоате сателе de ла mȣнте.

О фатъ кърiеа їаȣ плъкȣт ȣп флъкъȣ din вре ȣп сат, ъї dъ воiе съ вiе с'о вadъ odатъ пе септъmъпъ, *ꙟп поаптеа Сiмбетеї спре Dȣminiкъ.*

Кънd кȣ перъȣdаре ащептатȣл чеас се *апропiе*, тȣпетеле, фȣлцерiле, фȣртȣпеле, плоаеа, zъпаdа, *пimiкъ* пȣ'л опреще. Ажȣпгънd ла каса iȣовпiчеї, се аскȣпde ꙟп вр'ȣп кошер, саȣ ꙟп вр'о поеатъ, пънъ кънd пърiпцiї фетеї се dȣк ла кȣлкат; пентрȣ къ пimiпе пȣ щiе къ аȣ венiт, афаръ de фатъ. Ачеастъ тъiпȣiре пȣ въ преа плаче кȣконiцiлор dȣmiлорвоастре каре сȣптецї аша de невiноватe, dȣmiлорвоастре каре фачецї тоате, zioа mаре. Еї mъкар къ пȣ въ есте de плак, тотȣшї ачеастъ тъiпȣiре п'аȣ прiчiпȣiт maĭ пiчї *odатъ* фетелор de ла цеаръ, ачеiа че се ꙟптъmплъ аша de dес dȣmiлорвоастре, каре пiчї odатъ пȣ въ *прimiцї* аmореzїї — ꙟп таiпъ.

О четiторiлор *mеї din Iашї шi din Бȣкȣрещї*, din цiпȣтȣрї шi din жȣdеце, четiторiлор mеї din веакȣл ал поъ-спреzечелеа, воï карiї четiцї тоатъ zioа роmапеле лȣї Balzac, шi а лȣї Paul de Kock, ȣїтацї *роmапе*, веак шi *обiчеiȣрї* de пi'п ораше; ꙟпбръкацiвъ кȣ хаiпа воастръ чеа mаї албъ de невiповъцiе, хаiпа каре о пȣртацї кънd авеацї zече апї, кънd авеацї чiпчї

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ani, спре а аȣzi, фъръ съ zimбiцĭ de реȣтате, ачеїа че am съ въ спȣn.

Кънd пъріnції с'аȣ кȣлкат, фата, dакъ есте варъ, есъ ꙟnчет, ꙟnчет, пе върфȣл dеџетелор, се dȣче de'шї гъсеще ібовнікȣл, шї пȣindȣсе пе еарбъ верde сȣбт ȣn пър бътрън ка веакȣріле, ъшї ворбеск de dрагосте, ȣnȣл лъnгъ алтȣл. Dакъ есте еарnъ, фата deскide ꙟnчет ȣша касії, ібовнікȣл іnтръ, ъшї леапъdъ глȣга пе о лавіцъ, шї се сȣе пе кȣптїор, лъnгъ аmорезъ.

Шi ꙟndатъ че върфȣл Чеахлъȣлȣї ꙟnчепе а се албі de лȣmіna zорілор, флъкъȣл dȣпъ о nевіноватъ noaп-те — dар nевіноватъ! — се скоалъ de лъnгъ ібовніка'шї, ъшї іа глȣга, шї се ꙟnтоарче ꙟn таїnъ акасъ, dȣпъ че шїаȣ лȣат de ла аmорезъ воїе, съ віе шї'n Сіmбъта віїтоаре съ'ї факъ кȣрте пе кȣптїорȣ саȣ сȣбт пър. Пеnтрȣ ачеаста требȣе съ фіе чіnева de ла mȣnте, nȣ'ї аша? Шi noї сȣnтем din Іашї, din Бȣкȣрещі. *O tempora, o mores!*

M. Когалnічеаnȣ.

ALLEGERE

DIN

ALTE FOI ROMANESCI.

О ꙞNТЪЛNIРЕ РАРЪ.

Ȣn тinър Молdовеan mеарсъ ла Корфȣ ші се ꙟnсȣръ аколо. Ел прin ꙟnсоцiрĭ слабе кȣ време с'аȣ dеmоралiсат ші dȣnъ doĭ anĭ хотърi а'шĭ пъръсi nеваста ші прȣnкȣл. Dрȣmȣл сеȣ ъл dȣсе ла Малта; dе аĭчĭ трекȣ ла Мinорка, maĭ пе ȣрmъ ла *Лiсабоna*, ші ачi ꙟntръ ла ȣn реџiment хотърiт а трече ꙟn *Брасiлiа*. Dȣnъ zече anĭ петрекȣцĭ кȣ nеказȣрĭ ꙟn Аmерiка, maĭ пе ȣрmъ ъшĭ венi ꙟn minцĭ; покъiт dестȣл dе бinе, се ꙟntоарсъ ла Корфȣ ꙟndъръnт. Ꙟnсъ аколо аȣ афлат ел mȣлте скimбате; *nеваста'ĭ mȣрiсъ* dе сȣпъраре ші dе тiкълошiе. Фiȣл сеȣ, ка слȣгъ, порniсе кȣ о корабiе ꙟnкъркатъ dе ла Рагȣса пе mаре кътръ Коnстаntinопол. Молdоваnȣл гръбеще ла ачеастъ капiталъ ші ъшĭ каȣтъ прȣnкȣл. Maĭ пе ȣрmъ dесперат, къ nȣ'л *maĭ* афлъ, се пȣnе пе ȣn вас а ȣnіĭ флоте, каре *mерџеа* пе Марса nеагръ ла Варnа, ка съ се ꙟntоаркъ ꙟn Молdова ла рѕdeпiіле сале. Фѕртѕпа сфаръmъ шесе васе ла цермѕрї; сінгѕрї doї оаменї скапъ пе гріпzіле че 'пота. Еміпd ла мал, фѕсеръ аmъпdoї ꙟптребаці despre Патріе, despre соарта лор; чел маї тъпър ꙟшї спѕпе пѕмеле ші локѕл пащерії сале; чел маї бътръп кѕпоаще ꙟп тръпсѕл пре фіѕл сеѕ пъскѕт ꙟп Корфѕ.

(Foaie pentru minte № 2.)

Хронолоџіа Сфіптеї Бісерічії векї

dіп Шкеї*, че се zіче Болгареегіѕ, храмѕл Сфъптѕлѕї Іерарх Ніколаї.

Dіп маї мѕлте dосеї кѕлеасъ, ші аїче прескрісъ.

Фѕпdація Сфіптеї Бісерічії ачестія се траџе dѕпъ времеа къпd аѕ веніт Бѕлгарії лъпгъ Брашов ꙟп цеара Бърсії, ꙟпвълъпd кѕрсѕл апѕлѕї de ла zіdере 6800, еаръ de ла Хрістос 1292. — Кърора лі с'аѕ dат ѕп лок слобоd, ші аѕ ръdікат о Сфъптъ Крѕче de лемп ші коперітъ кѕ шіпdрілъ; ші ачеастъ Крѕче аѕ стътѕт маї мѕлте веакѕрі, ші dѕпъ ачеаста кътръ апѕл de ла Хрістос 1403 лі с'аѕ dат слобоzеніе ші аѕ ръdікат пе локѕл ачела о Сфъптъ Бісерікъ de лемп, патропіпdѕо Сфъптѕлѕї Іерарх ші фъкъторіѕлѕї de мінѕпї Ніколае. Dѕпъ кѕрџереа мѕлтор апї кътръ апѕл de ла Хрістос 1495, фііпd пе ачееашї време ла ачеастъ Бісерікъ ѕп Преот пѕме: *Преотѕл Петрѕ*, ом кѕчерпік ші вреdпік, ші кѕ ꙟпdръzпеалъ ла тоате лѕкрѕріле, — тот пе ачеастъ вреmе аȣ фост жȣdец ла четатеа Брашовȣлȣї Міхаіл Nіфер (Michael Niffer.) — Ачест кȣчерnік Преот Петрȣ кътръ аnȣл 1518, с'аȣ скȣлат кȣ mаї mȣлці оаmеnї din попореnії сеї ші с'аȣ dȣс ла цеара роmъnеаскъ, ла Пре-mілостівȣл Domn ал церії роmъnещї *Neaгoe Воевоd* фечїорȣл лȣї Басараб, ші џінере ал *Кnезȣлȣї Лазар* Domnȣл Бȣлгарілор, ші 'лаȣ рȣгат ка съ ле ръdіче о Бісерікъ de пеатръ ꙟn Шкеї. — Атȣnчеа Мъріеа са *Neaгoe Воевоd* ка ȣn mілостів че ръвърса ꙟn тоате пърціле рїȣріле mілостівіріі спре лъкашȣріле лȣї Dȣmnезеȣ, фъръ зъбавъ аȣ ші скріс Кȣрціі ші ла чіnстітȣл Магістрат ал Брашовȣлȣї, *прекȣm* съ і се dea воїе съ факъ о Бісерікъ de пеатръ ла Шкеї, *трімiцiнd* ші dарȣрї богате ла Domnї; ші і с'аȣ dат фъръ зъбавъ воїе, ка съ факъ прекȣm ъї ва плъче; ші ꙟndатъ Мъріа са аȣ тріmіс meщерї mаї mȣлці ла Брашов, dъndȣле mаї ꙟnтъїȣ ші ізвоd (аdекъ плаn кȣm съ о факъ.) Ші кътръ аnȣл de ла Хрістос 1519 — 1520, с'аȣ аnȣкат de аȣ фъкȣт Бісеріка de пеатръ ꙟn Шкеї фоарте dеграбъ; ꙟnсъ n'аȣ пȣтȣто севърші de тот, къчї nеnрасnіка mоарте, кътръ аnȣл 1521, ачестȣї преа mілостів *Domn Neaгoe Воевоd*, аȣ ꙟmпеdекат dеплiна севършіре а Сфінтеї Бісерічї, ші аȣ ръmас Олтарїȣл, Tinda, ші Клопотnіца nеіспръвіте. — Dечї кътръ аnȣл 1583, фіind ла ачеастъ Бісерікъ Протопоп ші Преот *Enea*, ші алт Преот *Міхаїȣ*, ачестїї ȣnкъ с'аȣ dȣс ꙟn цеара роmъnеаскъ ла Мъріеа са *Петрȣ Воевоd Черчел*, фечїорȣл лȣї *Петрашкȣл Воdȣ* челȣї бȣn, ші фрателе лȣї *Міхаїȣ Воdȣ* челȣї вітеаз ші 'лаȣ ꙟndemnат а севърші Сфънта Бісерікъ, ші а о ꙟmпоdобі. — Ачест Domn с'аȣ апрінс din Dȣmnezeеаска мілъ, ші кътръ анȣл 1584, еаръші кȣ щіреа Чінстітȣлȣї Магістрат ал Брашовȣлȣї, аȣ ажȣторат de с'аȣ ръdікат Тinda Бісерічії ші Олтарїȣл кȣ Хоріле, — ꙟmпodobind челе Dȣmnezeeщї ші а ле Сфінцілор кінȣрї. Еаръ кътръ анȣл 1593, Мъріеа са *Арон Воевод* Стъпъніторȣл Молdaвії, venind пе ачеастъ време ла Брашов, ші възъnd ачеастъ Сфънтъ Бісерікъ къ ънкъ нȣ есте de тот севършітъ, ші кътръ анȣл de ла zidіреа Лȣмеї 7103, *еаръ de* ла Хрістос 1595, с'аȣ ꙟнвъпъіат *ші Мъріеа са din Dȣхȣл Сфънт*; *аȣ ȣрмат челор mаї din* векї Ктіторї, ші аȣ ажȣторат de с'аȣ севършіт кȣ тотȣл Сфънта Бісерікъ, zȣгръvind Тinda mȣїерілор, ші аȣ ръdікат Тȣрнȣл. Тріmeцind ачестії Сфінте *Бісерічї* ші ȣн Хрісов тот ꙟнтрȣ ачест анȣ, кȣ каре пе тот анȣл съ аібъ de а прімі din вістеріа Молdaвії 12.000 аспре, ші алте 300 ла Преоцї ші ла слȣжіторії Сфінтеї Бісерічї; ші алтеле *dȣпъ* кȣм сȣнт ашеzате ꙟн ачест Хрісов. Маї се афлъ ші алте Хрісоаве Dомнещї каре сȣнт нетрекȣте ла кondіка чеаноъ.

---

* ꙟп Трансілванія.

Параклісȣл din стінга кȣ храмȣл Бȣнеї-Вестірї, с'аȣ zidіт ла 1733 ꙟн каре анȣ с'аȣ пȣс темеліа.

Dечї кътръ анȣл 1744, Преа-ꙟнълцата ꙟmпърътеасъ *Елісавета Петровна* Стъпънітоареа а тоатеї Рȣсії аȣ тріміс ла ачеастъ Сфънтъ Бісерікъ прін Протопопȣл *Евстатіе Васіліовічі* mаї mȣлте daрȣрї ші ȣн крȣг de кърцї, adекъ тоате кърціле къте требȣеск песте тот анȣл ла Бісерікъ.

Кътръ анȣл 1749, с'аȣ тріміс ачестії *Сфінте* Бісерічї тот de ла ачеастъ ꙟнълцатъ ꙟmпърътеасъ а тоатеї Рȣсії *треї рȣndȣрі de одȣжdії* фоарте богате ші

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

стрълȣчіте кȣ фір de аȣр кȣсȣте, кȣ тоате челе трекȣінчіоасе лънгъ dънселе; dintрȣ каре ȣн рънd есте de катіфеа рошіе ші кȣ *Чіна чеа de таінъ,* кȣсȣтъ de фір de аȣр, пе спате, алт рънd de катіфеа галбенъ ші кȣ *Adорміреа Nъскътоареї ші пȣрȣреа Фечоареї Маріеї,* еаръ кȣ фір de аȣр кȣсȣтъ пе спате, ші а тріа пе стофъ верde кȣ *Сфънта Треіме* ꙟн спате, кȣсȣтъ кȣ фір ші кȣ мъргърітарі ꙟмподовітъ.

Ачесте треї оdъжdії тот сȣнт пъстраре бȣнъ с'аȣ афлат; ші акȣма тот сȣнт пъстраре се пъzеск.

Кътръ анȣл 1750, еаръші Преа-ꙟналцата ꙟмпърътеасъ а тоатъ *Рȣсіа Елісавета Петровна* аȣ тріміс суме de бані ші аȣ реноват Бісеріка de iznов, ші с'аȣ фъкȣт ші алте zidірі пе лънгъ бісерікъ. Ачеаста се dоведеще прін Інскріпціа деасȣпра порції de къпітеніе пе Тȣрнȣл Чеасȣлȣї.

Pia liberalitate Elisabethae Petrownae Monocraticis totius Russiae invictae, hic sacer locus est renovatus. Anno 1751.—

Ачесте кȣвінте сȣнт скрісе кȣ слове de аȣр.

ꙟнсемнареа Інскріпціеї

че се афлъ сънатъ ꙟн піатръ ꙟн лімба вългъреаскъ деасȣпра ȣшії Сф. Бісерічі чеі de къпітеніе, традȣсъ пе ромъніе.

ꙟн нȣмеле Татълȣї ші ал Фіȣлȣї ші ал Сфънтȣлȣї Dȣх, с'аȣ ꙟнчепȣт ші с'аȣ zidіт ачеастъ din лъȣнтрȣ Сфънтъ Бісерікъ, din Dȣмнеzееаска ꙟнdемнаре de ла ніще їȣбіторі de Хрістос Крещіні, кȣ dареа ші кȣ міла Благочестівілор Domnі de ла Молdавіа ші Валахіа, ꙟн нȣмеле Adормірії Маічії Пречісті ші Сф. Іерарх ші фъкъторіȣ de мінȣні Nіколае.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dꙋпъ ачеїа ꙟп леат 7092, ші de ла Благочестівꙋл *Петрꙋ Воевоd* че се zічеа *Черчел*, възънd ачеастъ Бісерікъ ꙟпвекітъ ші пе ꙟmпоdовітъ, кꙋ ръвпъ Dꙋmпеzееаскъ с'аꙋ апрінс, ші ꙟmпоdовind тоате челе Dꙋmпеzеещі ші а ле сфінцілор кіпꙋрі, аꙋ zidiт поmепіре, ші с'аꙋ *съвършіт* ші с'аꙋ *съпат*.

Dꙋпъ ачеаста ꙟп леат 7103 ші Їꙋвіторіꙋл de Хрістос Domпꙋл *Арон Воевоd* Стъпъпіторꙋл Молdавіеї, аꙋ ꙋрmат ачестор вꙋпї Domпї, аꙋ ꙟпкіпꙋіт ші поmепік, ші аꙋ dерес тоате каре се въd, челе Dꙋmпеzеещї *ші а ле* сфінцілор скрісе ші аꙋ zidiт. Ші de акꙋm пре чіпе ва алеџе Dꙋmпеzеꙋ ка съ фіе Domп, mаї mꙋлт съ mілꙋеаскъ ші съ dеа спре поmепіреа са. Ꙟп леат 7107, de ла Хрістос 1595 Маї 13.

Пе Стілꙋл dіп dреапта.

Пе ачеастъ Пеатръ а Креdінцїї аꙋ ꙟптъріт Хрістос Бісеріка са, кареа порціле їаdꙋлꙋї пꙋ о вор бірꙋі, ші с'аꙋ севършіт ачест лꙋкрꙋ, ꙟп леат 7152, de ла Хрістос 1643 Септемвріе 15.

Пе Стілꙋл dіп стінга.

Ꙟп Nꙋmеле Татълꙋї ші ал Фіꙋлꙋї ші ал Сфънтꙋлꙋї Dꙋх, с'аꙋ zidiт ачест ал оптꙋлеа Стілп, dꙋпъ асемъпареа челор опт веакꙋрі ꙟп каре се севършеск челе ꙋрmътоаре, ші с'аꙋ ꙟпчепꙋт ꙟп апꙋл 7151, de ла Хс. 1642. —

(Ꙟmпъртъшіт de Іоан Жіпа, Четъцеап ші Nегꙋџітор.)

(Foaie pentru minte, N. 8.)

РІГА ПОЛОNІЕІ

ші

ПРІNЦȢЛ МОЛDАВІЕЇ.

1713.

Карол XII, Ріга Свеzілор, адȣсесе *спаїмъ* ꙟн тот норdȣл Европеї; dар небȣнеаска лȣї вітежіе се сфършъ ꙟн сфършіт de статорніка кȣмпеніре а лȣї Петрȣ I, ꙟмпъратȣл Рȣсіеї, ші ачест жȣне Рігъ, перzънd сȣбт Пȣлтава роdȣл тȣтȣлор трекȣтелор сале бірȣінцї, абіа скъпасе ръпіт ꙟн Молdавіа ла Тігіне (Бенdер.) Nенорочіреа лȣї Карол адȣсе ꙟнсъ ші къdереа Рігъї Station преа каре ел ъл сȣісе пе *тронȣл* Полоніеї, de ȣnde коборісе пре Аȣгȣст Електорȣ de *Саксонія*. Dар требȣе а dа о лъмȣріре deспре ачест рігъ Полон.

Карол възȣсе пре Палатінȣл Станіслав Лешчінскі кънd фȣсесе трімiс deпȣтат ла адȣнареа *Варсовіеї*. Жȣнеле *Палатін* ъї плъкȣ. Ел авеа о фісіономіе порочітъ, плінъ de сȣмеціе ші de блъndеце; ера чінстіт, франкȣ̆, бравȣ̆, dепрінсȣ̆ кȣ остенелеле ші ꙟȣбіт de васалії съї. Ріга Свеzілор кȣноскънdȣ'л, zісе; омȣл ачеста ъмї ва фі пȣрȣреа пріетен, ші ꙟн гȣра лȣї Карол ачесте ворбе ꙟнсемна: омȣл ачеста ва фі рігъ. Кȣрънd dȣпъ ачеаста се порончі адȣнърії съ'л алеагъ рігъ.

Кардіналȣл Пріmат се ꙟпротівіа. Че'ĭ ліпсеще лȣĭ Лешчінскі? ъл ꙟтребъ ріга Сведъ.

— Сіре, е преа жȣне ....

— Е de върста mea! ъл кȣрmъ Карол посоmорінdȣсе; ші бієтȣл Кардінал еші, се dȣсе акасъ, ші нȣ dȣпе *мȣлт мȣрі* de чȣdъ ші de рȣшіне к'аȣ zіс о dобіточіе.

Ла 4 Октоmвріе 1705, Станіслав Лешчінскі ші соціа са Карлота Опалінска се ꙟкорȣнаръ ші се прокламаръ рігъ ші *реџінъ Полоніеĭ* *

Карол ꙟнсъ *бірȣіndȣсе*, къzȣ *нȣтереа* че *спріжініа пре Станіслав*. Маĭ мȣлте партіde се ръdікаръ. Аȣгȣст реінтръ ꙟн Полоніа. Лешіĭ се ȣніръ кȣ ел, ші Лешчінскі се трасе ꙟн Померанія кȣ о mікъ гвардіе de Своzĭ че авеа. De аколо сȣбт нȣмеле ȣнȣĭ франціеz Маіор ꙟн оастеа Сведъ че'л кієmа Nаȣаm, ꙟнтовъръшіт de баронȣл Sparre ші de ȣн колонел, плекъ пе аскȣнс ꙟнтр'о ноапте спре а мерџе ка съ се ꙟнтълнеаскъ кȣ Ріга Сведȣ; ꙟнтіmпінънd мȣлте некаzȣрі ші прімеждіĭ, ꙟн *сфършіт ажȣнсе* ꙟн Молdавіа, ȣnde dомніа Nіко*лае Маврокорdат*.

Dȣпе прівеџіреа dомнȣлȣĭ Dімітріе Кантеmір, Молdавіа ремъсесе ꙟнтр'о старе тȣрбȣратъ. Dȣхȣріле ера *апрінсе*, ші ініміле ꙟнгріжіте. Планȣл лȣĭ Кантеmір, че ера маĭ мȣлт персонал dекът общеск, ісбȣтісе нȣмаĭ а dа преннсȣрі Порціĭ, каре ꙟнченȣсе а прівi Молdавіа ка о цеаръ dȣшмънеаскъ, ші чіне щіе че ȣріте ȣрмърі ар фі авȣт стареа ачеаста dакъ dінтр'о норочітъ ꙟнтъмпларе нȣ с'ар фі рънdȣіт domn Nіколае Маврокорdат.

---

* Voltaire. Histoire de Charles XII.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Ачеста ера ȣнȣл dінтр'ачеі оameni рарі карі стаȣ аскȣнші ꙟн ȣмбръ, пънъ че времеа ші ꙟнтъмплъріле ъі скот ла лȣмінъ. Ел, de ші Молdован de віцъ, фȣсесе пъскȣт ла Фанар ші кресȣт ꙟн dіпломаціа ачеа гречеаскъ, dін каре adece ісвȣкніа марі лȣкрȣрі, марі посне. Ꙟнzестрат кȣ фіреск dȣх кȣноштеа маі тоате лімбіле Еȣропеіе. Ера бȣн облъdȣітор, аспрȣ кътре арістокраці пре карії щіа а'ї ціне ꙟн респект, ші блънd кътре пороd. —

Ꙟнтр'о zі, кȣm шеdеа сінгȣр ꙟн *палатȣл domnеск*, ȣн еdікліȣ інтрънd ъї dете о скрісоаре de ла *ворнікȣл* Манолакі Росет, пре каре ȣн ꙟнаdінс трімісе о addȣсесе ꙟн mінȣтȣл ачела.

Прін ачеа скрісоаре, ачест боіер ꙟл ꙟнщііnца, къ, ꙟнтъmплъndȣсе ла ȣн сат а фікȣлȣі съȣ, Столнікȣл Стефан, de лъngъ Бакъȣ, ші въzъnd mȣлтеле сȣпъръри ші бънтȣірі че фак осташії Леші ші Свеzі, каре веніcеръ ла іернатек ꙟн Молdавіа, с'аȣ скȣлат кȣ *слȣџеле* сале ші кȣ оameni de стрінсȣръ кꙋці аȣ пȣтȣт гъсі ꙟн прінъ, ші ловінd пре ачеі осташі фъръ весте іаȣ спарт, ші ъі addȣче пре тоці ꙟн бȣтȣчі кȣ стеагȣріле ші офіцерії лор. Аdъоџеа, къ аȣ маі пemeріт аколо треі офіцері Свеzі кȣ патрȣ слȣџі, ші къ се въd а фі оameni de треабъ, карії въzъnd прінdереа Лешілор ар фі жȣрȣіт mȣлці галбені de аȣр, ка макар пре dъншії съ'ї ласе а се ꙟнтоарче ꙟн Арdеал de ȣnde аȣ веніт; dар къ ел ле-ар фі ръсȣнс къ е dатор а'ї dȣче ꙟнаінтеа Domnȣлȣі; къ еі с'ар фі пріiміт, рȣгъndȣ'л съ нȣ intре zioa ꙟn Іашї шї къ віnе шї ел кꙋ dъnшїї ла mъnъстіреа Галата. *

Adoa zi сеара, сосі ворnікꙋл Manолаке шї кꙋ ачеї треї офіцерї, шї лъсънd пре doї кꙋ фіꙋл съꙋ Стефаn ла mъnъстіре, веnі кꙋ чел ал треілеа ла кꙋрте. Маврокорdат ꙟл прііmі, de шї ера апроапе de mіezꙋл nопції. Ворба ꙟnтре еї ꙋрmъ латіnеще. Офіцерꙋл се рекоmаndъ ка ꙋn франчеz ꙟn слꙋжба Рігъї Свеzілор.

— Dар че раnг аї? ꙟnтребъ Маврокорdат.

— *Major sum*, респꙋnсе ачеста.

— *Imo Maximus es*, adъоцї прінцꙋл zimbind, шї скꙋлъndꙋсе ꙟл салꙋтъ пъnъ ла пъmънт; къчї ꙟл кꙋnоскꙋ къ ера ріга Стаnіслав, пеnтрꙋ къ а фост вꙋzꙋт пре татꙋл съꙋ Лешчіnскі (кꙋ кареле сꙋmъnа фоарте), кънd фꙋсесе аmбасаdор лъnгъ поарта Отоmаnъ.

ꙟndатъ порꙋnчі съї гътеаскъ гаzdъ ꙟn Трісфетітеле, ꙋnde рънdꙋі спре слꙋжба са din ꙟnсꙋшї кꙋртеnії сеї пре кꙋпарꙋл, катарашꙋл ал doілеа, кафецікꙋл, ватавꙋл de коnії, шї пре каmіnарꙋл Спаndоnіе кꙋ ꙋn къпітаn de осташї.

ꙟn ꙋрmътоареа zі, ꙟn вреmе че ріга Полоn mерцеа ла бісеріка католічеаскъ ка съ се коmꙋnіче, стафетеле лꙋї Ніколаї Воdъ плека ка съ вестеаскъ Візірꙋлꙋї, Ханꙋлꙋї шї Пашії de Беndер веnіреа ачестꙋї ꙟnалт оаспет ла Іашї.

Ачептънd респꙋnс, Маврокорdат се ꙟnтълnіа adесе серіле кꙋ Стаnіслав, кареле nꙋ ешіа, аскꙋлтънd літꙋр-

---

* Неколаї Костіn, хроніка Молdавіеї.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

гіа ꙟп касъ, пре каре о слȣжіа ꙟп тоате dimineцiле ȣп преот Франчіскап.

Респȣпсȣл п'а ꙟптързіат. Ел кȣпріndea къ, прінцȣл Молdавіеї съ тріміцъ ꙟпdатъ сȣбт бȣпъ пазъ пре ріга Полопіеї ла Тігіпе.

Спȣп къ Станіслав аȣzind хотъріреа ачеаста, 'ші ар фі addȣс amіnте de Франц I. ріга Франціеї кареле, dȣпе фатала бътъліе de ла Павіа ȣnde къzȣсе пріпс, скріеа *maікъсеї ачесте пеȣітате* кȣвінте:

Tout est perdu, fors l'honneur!

К. Negrȣцці.

(Curierul Romanesc, N. 2.)

DЕСПРЕ АȢТОРЇ.

Лімба поастръ ші пація аре требȣінцъ de mȣлте фелȣрі de скріері, ші атȣпчі ва ꙟппаінта ші ȣпа ші алта кънd фіе-каре скріітор, dȣпъ че ъші *ва dobъndi* кȣпощінцеле требȣінчіоасе ла mатеріа са, ъші ва сімці ꙟптрȣ аdевър соліа че а прііmіт de сȣс, саȣ каре'ші а dат'о сінгȣр. О крещере maї ꙟптъіȣ *прегътітоаре* спре о асеmепеа ꙟпсърчінаре *побілъ*, кȣпощінца лімбеї ꙟп каре есте съ скріе чіпева, ȣп кіп de веdере а лȣкрȣрілор maї пре сȣс de а глоатеї, сімціреа кȣ ꙟптреџіmе а соліеї сале, dорінца ꙟп de обще а біпелȣї, ші стірпіреа рълȣї; ачесте сȣпт че се чер de ла ȣп скріітор каре воіеще а контрібȣі спре реџеперація ȣпȣї пороd, ал кърȣіа ел аmбіціопеазъ а се фаче аȣтор.

Dорinца de а скріе фъръ а аве чіnева ачесте ꙟnсȣшірĭ neапърате, се фаче mаnіе ꙟnтр'ȣn кап слав саȣ̆ ꙟnтр'ȣn жȣne, каре саȣ се арde de neастъmпър съ проdȣкъ чева; саȣ̆ фііndȣ'ĭ ȣрітъ остеneала, ші сȣпȣnереа ла о dісчіплinъ оаре каре, і се паре mаĭ комоd а се фаче кȣноскȣт прin mіжлокȣл скрісȣлȣĭ ші тіпарȣлȣĭ, фъръ nічĭ ȣnȣл din mіжлоачеле neапърате ȣnȣĭ скріітор. Скрісȣл атȣnчĭ ла асфел de оаmenĭ каde din mъріmea са чеа фолосітоаре, ші ажȣnгъnd ла авȣz, се фаче *вътъmътор, челорлалцĭ ші mаĭ кȣ deосевіре челȣĭ крезȣт de аȣтор*. Ачеастъ mаnіе ꙟmпіnџе пре оm съ скріе ꙟn лімва че n'о кȣnоаще віne, съ скріе deспре лȣкрȣрĭ че nȣ ле ꙟnцелеџе; съ жȣdіче deспре ꙟnтъmплърĭ ал кърора nȣ ле кȣnоаще прічіnа nічĭ ле цinе шірȣл; съ сȣпере пре семеnіĭ съĭ, сокотіndȣсе къ прінтр'ачеаста ва ꙟnтъріта въгареа de сеаmъ а оаmenілор а'шĭ перde время ші а се ковopі пънъ а се гъndі ші ла dъnшіĭ. *Ші ачестіĭ* сȣnт ачеĭ пре каріĭ *dȣхȣріле челе mарĭ* аĭ веакȣлȣĭ ностpȣ ъĭ nȣmеск лепра літераръ, верmĭ че се търеск прin ȣрdорĭ, іnсекте а ле ȣnȣĭ трȣп mаре, пърічĭ че се аскȣnd ꙟn коаmа леȣлȣĭ, фъръ а аве nічĭ о deосевіре de чеĭ карі mішȣĭеск ꙟn стратȣл рѫmъторілор.

Спре ꙟndрептареа ȣnор асфел de авȣзȣрĭ фоарте пъгȣвітоаре Літератȣреĭ ші nацієĭ, с'а алкътȣіт ȣn артікол ꙟnтітȣлат „Dоmnȣл Сарсаілъ аȣторȣл.“ Ачі ꙟn ачест nȣmе de Сарсаілъ се персоnіфікъ авȣзȣл ші рідіколȣл тȣтȣлор челор че саȣ̆ din nещііnцъ саȣ̆ din патіmъ ꙟnтревȣіnцеазъ аша de nевреdnік скрісȣл, фъръ а аціnта ла nічĭ о фолосіnцъ оаре каре de mоралъ

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

саꙋ de iнстрꙋкціе. Кꙋ ачест domn Сарсаiлъ nꙋ се ꙟnцелеџе nimini кꙋрат, daр nічĭ nꙋ се ласъ вре ꙋnꙋл din рidiколеле кꙋnоскꙋте; фiе-каре ъшĭ аре партеа са ꙟn ачест *автор ꙟmпелiцат*, ꙟn Сарсаiлъ. Ꙋnꙋл ъшĭ веdе лimба, алтꙋл ideiле, алтꙋл maniера, алтꙋл стiлꙋл, алтꙋл nещiinца, алтꙋл авꙋzꙋл. Фiе ка рizъnd тоцĭ de D. Сарсаiлъ, imaџinат, съ nꙋ'шĭ ĭа nimini асꙋпръ'шĭ фiinца ачестꙋĭ ideал de рidiкол авторал, шi съ се кобоаре пънъ ла miшелiа de а'шĭ скimба nꙋmеле сiнгꙋр шi а ziче къ ел есте ачел *domn Сарсаiлъ. Рizъ фiе-каре* de ачеастъ ĭастъ, шi факъ de ачĭ ꙟnainте, ка *воind съ скрiе* съ nꙋ'ĭ сеmеnе ꙟnтрꙋ nimiк; сimцъ *mаĭ вine dignitатеа* скрiсꙋлꙋĭ, шi тревꙋinцеле лimвiĭ шi але nацiеĭ. *

ПСЕꙊDONIMЕЛЕ.

„Пceꙋdonimia, че с'ар nꙋте nꙋmi Пceꙋdonimomania, есте шi еа ꙋnа din боалеле скрiiторiлор ачестꙋĭ веак. Ачеастъ боалъ аре dрепт прiнчiп саꙋ *прiчinъ* орĭ о ковършiтоаре deшертъчiꙋne саꙋ о mаре *стереnie*. Кꙋ тоате ачесте, сꙋnт шi алте кꙋвinте deосебiте каре апъръ саꙋ ресбоеск Пceꙋdonimia. Еа аре фелꙋрiтĭ de кiпꙋрĭ: ꙋnе орĭ ĭа ꙋn nꙋmе стръin, алте орĭ ꙟnтребꙋinцеазъ лiтерiле iniціале (d'ъnтъiꙋ) а ле nꙋmелꙋĭ, шi алте орĭ се слꙋжеще кꙋ аnоnimꙋл. Ꙋnꙋл се слꙋжеще кꙋ пceꙋdonimꙋл din прiчinа рꙋшinеĭ, алтꙋл de фрiка пꙋблiчiтъцiĭ, алтꙋл de miшелiе саꙋ проклеценie, шi алтꙋл de dорinца de а'шĭ ресбꙋnа; еар алтꙋл ка съ поатъ zіче перȣшінат ȣп лȣкрȣ ꙟmпотріва челор че а zіс mаї ꙟпаінте.

---

* D. Сарсаiлъ nꙋ с'аꙋ пꙋблiкат ꙟnкъ. **Red.**

Жȣdекъпd dȣпе къте-ва епіграmе а ле лȣї Марціал ші dȣпе dекламаціїле лȣї Кінтіліап, се веdе къ авторії псеȣdопіmі ера фоарте реȣ възȣці ла Рома.

Тертȣліап, ачел акрȣ ші ꙟпвершȣпат атлет ал хрістіапісmȣлȣї, каре се ръсвръті́а ла чеа mаї mікъ арътаре саȣ dовадъ de слъбічіȣпе, тȣпа кȣ mаре търіе ꙟmпротіва скріїторілор *псеȣdопіmі аї времії* сале, каре нічї de *кȣm пȣ'ї* опріа de а се da ші пъръсі ꙟп тоате певȣпііле ачестȣї бал mъскат, літерар, політік ші реліџіос. Скріїторії mоdерпї din zілеле поастре, dȣпе пілdа лор, пȣ се ласъ нічї de кȣm mаї жос dекът чеї векї ꙟптрȣ плъчереа de а'ші пȣпе о mаскъ dȣхȣлȣї ші скріерілор лор, ꙟптребȣінцъпd ȣп пȣmе стреін.

Ар фаче чінева о бібліотекъ фоарте богатъ din тоате скріеріле че с'аȣ пȣблікат сȣбт вълȣл апопіmȣлȣї ші ал псеȣdопіmȣлȣї din времеа de къпd папірȣл, стілетȣл, пергамена, хъртіа, черпеала, тіпографіа, ші кȣвъптȣл с'аȣ dат оmȣлȣї ка съ'ші mъсчезе кȣџетареа, dȣпе zіса ръпосатȣлȣї Талеірапd.

Сȣпт піще dȣхȣрі статорпіче ші dрептате че інтръ ꙟп каріера літераръ армаці кȣ тот фелȣл de скріері. ꙟпсъ фъръ візіеръ пе кіп; ші de кȣm се аратъ, ъші dеклінъ пȣmеле ші zік:

Сȣпт Орест, Агаmеmпоп

Требȣе а спȣпе къ mȣлці авторі кȣ џеніȣ ші талепт с'аȣ слȣжіт кȣ mȣлцȣmіре de псеȣdопіm, ші апоі есте вреdпік de ꙟпсеmпат къ dакъ ȣп автор есте копвіnе ꙟn сіnе къ аре џеniȣ̆, вълȣл кȣ каре се акопере, ꙟnчетȣл кȣ ꙟnчетȣл се сфъшіе, ші ласъ пънъ ꙟn сфършіт а'ї стрълȣчі ші mаї віȣ̆ nȣmеле.“

Ачесте zіче Pierre Lefranc асȣпра псеȣ̆dоnіmȣлȣї.

Ꙟn історіа літератȣреї роmъnещї веdеm ꙟnтребȣінцат псеȣ̆dоnіmȣл ші аnоnіmȣл, mаї ꙟnтъїȣ ꙟn традȣкцііле кърцілор бісерічещї, ꙟn каре се веdе кȣрат стерепіа традȣкъторілор. Маре слȣжбъ ар фаче літератȣреї nоастре, чел каре не-ар dа ȣn артікол копрінzътор dе nȣmеле традȣкъторȣлȣї фіе-кърia кърцї бісерічещї. Чеї mаї mȣлцї dінтр'ънші, ꙟndръснеск а zіче, аȣ̆ фост Молdавї ші Ȣnгȣренї, карії не-аȣ̆ креат о лімбъ пе о скаръ аша dе mаре, dȣпе кȣm се ва веdеа ꙟn паралелісmȣл ꙟnтре лімба роmъnъ ші італіаnъ; ші не-аȣ̆ леџȣіт ніще тіnї, dе ла карії dіn nепорочіре ꙟn zіоа dе астъzї се dепъртеазъ mȣлцї dіn фрацiї nострі dе dінколо dе Карпацї, ꙟnтребȣінцъnd ȣnгȣрісmе, џерmаnісmе ші латіnісmе ꙟn фрасе ші перioаdе. Nȣmеле ачестор пеmȣріторї традȣкъторї ар аціца їȣбіреа dе сіnе, аmбіціа ші слава фіе-къріеа провінцiї роmъnе, ші ар фаче пре mȣлцї dіn скрііторї а се рȣшіnа съ nȣ ꙟnапоїеzе ші съ'шї dеџеnереzе лімба. Nȣ есте ачі ворба ка фіе-каре съ'ші скріе dіалектȣл сеȣ̆: ȣn dіалект авеm тоцї, ші ачеї аȣ̆ скріс біnе роmъnеще, къцї аȣ̆ черчетат лімба ꙟn натȣра еї. Noї авеm скрііторї mолdавї, ші аȣ̆ фост ші сȣnт dраџї ꙟn тоате провінцііле роmъnе, скрііторї ȣnгȣренї ші аȣ̆ фост ші сȣnт прііmіцї ші плъкȣцї песте тот локȣл ȣndе се ворбеще лімба nоастръ: скрііторї mȣnтенї, ші аȣ̆ авȣт ачееашї плъкȣтъ соартъ, пентрȣ къ аȣ̆ ꙟnцелес ші аȣ̆ кȣnоскȣт лімба, фъръ а о ꙟмпестріца кȣ стреінісmеле ꙟмпрȣмȣтате саȣ de ла пороаdеле кȣ каре ам авȣт а фаче саȣ din кърціле че ам чітіт. Idiomеле deосевіте че вedem ꙟп кърціле челе маї пȣоъ, пȣ сȣпт атът idiome провінціале, кът ꙟмпестріцътȣрі de стреінісmе, саȣ dовеzі de nedeпrindере ънкъ а скріе кȣрат лімба Ромъпȣлȣї.

Съ венім еар ла сȣжетȣл пострȣ; ам zіс къ анонімеле кȣ каре с'аȣ слȣжіт традȣкъторії кърцілор вісерічещі аȣ фост о *dовадъ de сmерепіе*. De атȣпчі ꙟпкоаче, фіе-*каре* скріітор 'шї аȣ пȣс *пȣмеле ꙟп капȣл кърцiї сале. Псеȣdонімеле* ші анонімеле се аратаръ *саръ* de ла ꙟпчепȣтȣл газетелор ромъпещі. Пȣціпе се въd каре съ аївъ ꙟп сіне ȣп ꙟпdемп ал сmерепіеї.

Чел маї правілпік псеȣdонім вedem ꙟп челе че с'аȣ пȣблікат сȣвт пȣмеле de *Карол Nервіл*, каре аȣ сȣфферіт ші фоарфека чепсȣреї,* маї реȣ декът оаїеа фоарфека тȣпdъторȣлȣї; къчї чеа din ȣрмъ перde пȣмаї лъпа че о *дъ спре* фолосȣл оаменілор, їар ачеле скріері а *ле лȣї* Nервіл аȣ перdȣт din мъdȣлареле лор.

De ла Nервіл ꙟпколо, маї вedem *оаре* каре літере ініціале ꙟп Газетеле Трансілваніеї каре пȣ dовеdеск алта, декът о темере оаре каре de а се еспȣне ꙟп крітіка пȣблікȣлȣї. Ръмъшіца псеȣdонімелор пȣ есте декът ȣп вал мъскат літерар маї ꙟпгъдат ші декът челе че се фак ꙟп ачеле локȣрі ȣnde вȣфетȣл, ꙟп лок de оржате ші лімопаde, рошеще de пахаре de він, ал кърȣіа фȣм ші dȣхоаре, addȣче греацъ прівіторȣлȣї треаz. Аколо е пȣмеле пȣмаї de маскъ, къчї мъскърації сȣпт тоцї кȣnоскȣцї; сіnгȣрї ъшї пȣn ші ъшї арdікъ, ꙟnтр'ачееа вреmе *оврzарȣл* саȣ *овраznікȣл* че ъл nȣmеск mаскъ. Ші кȣ асфел de псеȣdonime се поате фълї саȣ пънгърі літератȣра nоастръ, авіа ꙟn скȣтіче.

---

* Nȣ ла поі. **Red.**

Din челе zісе се поате веdе кът ȣnȣї скріітор правілnік ші dрепт ꙟnаіnтеа коnщііnцеї сале, поате съ фіе ѣртат псеȣdonimȣл саȣ аnonimȣл. Тот d'аȣnа ъnсъ mаї віne есте а'ші пȣnе чіnева nȣmеле сеȣ de фацъ ла орї че скріере. Фріка, теmереа, mішъліа, проклецеnіа сȣnт тот d'аȣnа nіще слъвічіȣnї ші віціȣрї а ле Omȣлȣї. Пе лъnгъ ачесте, ꙟn mȣлте рънdȣрї кънd ȣn скріітор nȣ'ші а арътат nȣmеле, с'а фъкȣт о іспітъ ȣnор dȣхȣрї крітіче, спре а'ші da слобоzеnіе ȣnор саркасmе, de каре ла ȣрmъ сіnгȣре с'аȣ къіт, dȣпе че аȣ афлат nȣmеле чел аdевърат ал аȣторȣлȣї че с'а слȣжіт кȣ аnonimȣл саȣ псеȣdonimȣл. Чіne воіеще а і се чіnсті персоаnа ші nȣmеле, тревȣе а'ші фаче кȣnоскȣт пȣвлікȣлȣї четітор персоаnа ші nȣmеле съȣ; ші dакъ 'ші а аскȣnс nȣmеле, nȣ аре атъта dрепт de а се съпъра ші mъхnі de орї че фел de крітікъ.

Скріїторії есте віne а ꙟnтревȣінца mіжлоачеле челе чіnстіте; ші реdакціїле ші тіпографііле рȣmъnещї съ nȣ се ковоаре nічї о dатъ а се фаче органе а ле перȣшіnърії. Еар чеnсорії съ віne-воіаскъ а'ші кȣnоаще вреdnічіа ші dаторііле ка съ nȣ се факъ прічіnъ de скаndал, ші ȣnеалтъ а demоралісаціеї літераре, ші съ ꙟnгріжеаскъ фоарте віne кънd тревȣе съ ѣрте псеȣdonimеле.

DЕСПРЕ САТІРЪ.

Сатіра есте о жъгръвеалъ саȣ dескріере а віціȣлȣĭ ші а рідіколȣлȣĭ прін ворбе саȣ прін акціе.

Сȣнт dоъ фелȣрĭ dе сатіре: ȣна політікъ ші алта моралъ; ші ĭар амъndоъ се пот сокоті орĭ џенерале, орĭ персонале, dȣпе фіреа лор.

Сатіра політікъ ісбеще віціȣріле орĭ рідіколеле гȣвернȣлȣĭ.

Сатіра *моралъ* ісбеще *нъравȣріле* саȣ *обічеĭȣріле реле.*

Сатіра есте џенералъ кънd ісбеще віціȣл ꙟн dе обще.

Есте персоналъ кънd ъл ісбеще ꙟн персоана кȣіва ꙟн парте.

Кънd статȣл есте репȣблікан, німік нȣ есте маĭ фолосітор ші маĭ dрепт ка сатіра політікъ, dе а ісбі віціȣріле гȣвернȣлȣĭ, а ꙟнщііnца пе нороd dеспре *скъdереа лȣĭ ꙟн леџĭ ші ꙟн обічеĭȣрĭ*; а ĭ аръта пе ачіĭ че фак абȣз кȣ слъбічіȣнеа ші ꙟнкреdіреа лȣĭ, пе лінгȣшіторіĭ лȣĭ, пе dесфрънъторіĭ інтересаці; а ĭ dескопері неdестоінічіа џенералілор лȣĭ, некреdінца жȣdікъторілор, вікленіа ораторілор, небȣнеле келтȣелĭ а ле міністрілор, інтріџіле ші ȣнелтіріле ꙟмплініторілор ш. ч. л.;

Кънd ȣн стат есте арістократік саȣ монархік, німік нȣ есте маĭ прімеждіос пентрȣ ȣн автор dекът сатіра політікъ, фіе џенералъ, фіе персоналъ, ші німік нȣ поате съ факъ маĭ пȣцін ісправъ ші съ ꙟнтъріте маĭ мȣлт ка фелȣл ачеста dе скріере. Ꙟтр'ȣн гȣверн репȣблікан стъпън есте нороdȣл, ші ꙟнdрептареа се

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

фаче лесnе кънd чінева аратъ віціꙋл слꙋџілор саꙋ слꙋжбашілор ꙟnаінтеа стъпънꙋлꙋї, саꙋ пороdꙋлꙋї. Ꙟntр'ꙋn гꙋверn *mоnархік* саꙋ арістократік, стъпън есте *mоnархꙋл* саꙋ арістокраціï, ші се щіе провербꙋл ачела греческ: „кънd те nеdрептъцеще каdіꙋл, ꙋnde веї *mерџе* съ те жꙋdічї?“ De ачеаста, прімеждіа е mаре а сатіреї політіче, ші іспрaва mаї пꙋцін ші декът пꙋцін. Сатіра політікъ ꙟntр'о репꙋблікъ есте о требꙋінцъ, ші ꙟntр'ꙋn *гꙋверn mоnархік*, есте *кꙋрат о nебꙋnіе.*

Кънd сатіра се аратъ *пе сченъ*, се *nꙋmеще* Комеdіе. Комеdііле лꙋї Арістофаn сꙋnт nіще *сатіре політіче*. De ла Гречї ꙟnкоаче сатіра *політікъ n'а mаї* фост їертатъ пе сченъ; ші ꙟntре пороаdеле mоdерnе nꙋmаї ꙟntре Еnглезї а фост сꙋферітъ; еар ꙟntре Францезї nꙋmаї ꙟn времеа лꙋї Лꙋdовік ал XII а фост слобоdъ.

Ꙟn зілеле nоастре deосебіреа ꙟntре комеdіе ші сатіръ есте, къ dе ші, ші ꙋnа ші алта атакъ віціꙋріле ші ріdіколеле, ꙟnсъ комеdіеа требꙋе съ n'аївъ nімік а фаче кꙋ nꙋmеле ші персоаnа кꙋіва. Пе лъnгъ ачеаста еле се mаї deосебеск ші ꙟn кіпꙋл прін каре ісбеск віціꙋл, dꙋпе кꙋm се ва веdе.

Сатіра їа *персоаnа* кꙋіва; їа *ꙋn omꙋ кꙋnоскꙋт*, ші, орї скімбънdꙋї nꙋmеле саꙋ *сꙋбт* ꙟnсꙋші nꙋmеле лꙋї, ъл фаче dе ріс, ші dъ ꙟn пꙋблік віціꙋріле ші ріdіколеле саꙋ аdевърате саꙋ mінчіnоасе. Асфел веdеm ꙟn Арістофаn къ сатіра сꙋбт nꙋmе dе Комеdіе аратъ абꙋзꙋріле mаџістрацілор, dар ші ꙟnnегреще калоmnііnd пре Сократ. Комеdіа ꙟnсъ фъръ а аве ꙟnаінте персоаnа кꙋіва ісбеще віціꙋл фъръ патімъ асꙋпра *оmꙋлꙋї*. Сатіра

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Ĭa ȣп omȣ oape каре шi 'л копiazъ ꙟптокmaĭ ꙟп вiцiос шi pidiкол; комedia ĭa вiцiȣл шi pidiколȣл, шi сȣнт deосeбiтеле кiпȣpi npiп каре се аратъ ꙟптре оаmeпĭ, ле персопiфiкъ ꙟптр'ȣп пȣme ideaл шi iсвodiт. Орiцiпалȣл ȣпiĭ сатiре персопале есте кȣтаре омȣ, вiцiос саȣ вредпiк de piс саȣ пъпъствiт; ꙟп вреme че орiцiпалȣл комedieĭ есте вiцiȣл ꙟпсȣшi. Ꙟп сатiръ кȣпоаще лȣmea пре Петрȣ саȣ Павел, шi ꙟп комedie, фiе-каре пе веdem пъртiчiка *поастръ вiцiоасъ саȣ вредпiкъ* de piс. Ꙟп *Табакȣл лȣĭ* Арiстофап веde чiпева пре Клеоп; шi ꙟп *Сърчiтȣл* лȣĭ Молiер веde pidiколеле тȣтȣлор сърчiцiлор.

Сатiра цепералъ а обiчеĭȣрiлор, а вiцiȣлȣĭ, а pidiколȣлȣĭ се асеmъпъ шȣлт кȣ Комedia, кȣ deосебiре пȣmaĭ къ чеа d'ъптъĭȣ кълеце вiцiȣл de ȣнde ъл веde шi 'шi фаче *таблоȣл idealȣлȣĭ съȣ, ꙟп вреme че Комedia, персопiфiкъпdȣ'шi* idealȣл шi'л тpiмiте пе сченъ ка съ се dескpie сiпгȣр шi съ'л вазъ лȣmea. Хорацiе спȣпе сiпгȣр чеса че ворбеще Сърчiтȣл; еар Плаȣт шi Молiер ꙟпсърчiпеазъ пре Сърчiтȣл ꙟпсȣшi съ пе арате кȣm се поартъ, че фаче, кȣm тръеще.

Ꙟп сатiра персопалъ с'а възȣт чел maĭ d'ъптъĭȣ глȣmецȣ фъръ рȣшiпе (тъскъpiчiȣ) гросiер, шi фоарте жос шi ꙟпгъmат ꙟп ворбе, Арiстофап: есте ꙟпсъ шi фоарте фокос, eпepцiк шi плiп de о саре акръ шi пȣшкътоаре. Шi dакъ ар фi iсбiт пȣmaĭ реаов кредiпцъ, обръзпiчiа, лъкоmiа, ръпiрiле слȣжбашiлор, вiклепiiле лор, съpбоаселе лор тръdъpĭ, оарба лесpiре а пороdȣлȣĭ de а се лъса ꙟптрȣ а се повъцȣĭ de вiклепĭ шi de тълхаpĭ: Арiстофап ар mepiта поате лаȣdеле че

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ъшĭ dа. ꙟпсъ кȣ ачееашĭ тȣрбаре, кȣ ачееашĭ перȣшіпаре кȣ каре ісвіа пе чеĭ ръĭ ші віціȣл, се репеʒіа ші асȣпра певіповъціеĭ ші віртȣтеĭ. ꙟптр'ачелашĭ кіп а прігопіт пре Сократ dȣпе кȣm а прігопіт ші пре Клеоп, ші ачеаста ва фі вечіпіка лȣĭ окаръ кȣm ші а репȣблічеĭ Атепіĭ че'л а сȣфферіт.

Сатіра персопалъ тот d'аȣпа есте ȣрічĭоасъ ші ꙟпсȣшĭ кънd скрііторȣл пе dрептате сатіреаʒъ пре чіпева. Есте аdевърат къ поате съ фіе къте оdатъ ші фолосітоаре кънd еа есте ка о пеdеапсъ *отълȣĭ віціос*: ꙟпсъ атȣпчĭ сатірістȣл севършеще, саȣ̆, *maĭ віне, ĭа meсеріа* гъdеĭ че ꙟmпліпеще пеdеапса тълхарȣлȣĭ, каре meрітеаʒъ осъпdа, dар mъпа каре ъл ісвеще е скърбоасъ ꙟп окіĭ лȣmеĭ.

Сатіра џепералъ а віціȣрілор, есте фоарте певіповатъ, фолосітоаре ші чіпстітъ. Еа ꙟпфъцішаʒъ ікоапа обічеĭȣрілор ші абȣʒȣлȣĭ ші стъ ла meщешȣгȣл ші гȣстȣл скрііторȣлȣĭ а аръта віціȣл фър' а сеmъпа кȣ пімепі ꙟп тот: amъръптеле еĭ ꙟпdрептеаʒъ, ші ȣпdе пе веdеm пъртічіка поастръ dе асеmъпаре, тречe фіе каре кȣ веdереа, ші се ꙟпdрептеаʒъ фъръ а се ръсврътi. Norочіт скрііторіȣл ачела каре ꙟmбръцішіпd ачеаста артъ dе а ісві віціȣл ші рідіколеле веакȣлȣĭ съȣ̆, ва авеа істічĭȣпеа ші dȣхȣл dе а се пȣпе пре сіпе maĭ mȣлт обжет ал сатірілор сале. Am четіт пе ȣп скрііtор каре, връпd а се фаче сатіріст, а dат сатірілор сале тітлȣ dе: Еȣ ші ĭар Еȣ. Претȣтіndепі, пре dъпсȣл ъл веdе чіпева ші maџістрат ші жȣdекътор, ші dепȣтат, ші патріот dе modъ, ші пріетеп, ші пеdапт шчл, шчл: пȣmаĭ кънd віпе ла фemеĭ аколо стъ; къчĭ пепȣтъпd а фі чееа че пȣ есте, се веde стрimторат шi хотъреще съ фiе ꙟп пaче кȣ пiще фiiнце de ла каре е dатор кȣ фiреа шi крещерea са, кȣ каре а петрекȣт челе maĭ ферiчiте momепте ꙟп вiацъ, шi каре de шi аȣ оаре каре грешале, вiпа есте тот а бърбацiлор, къчĭ пентрȣ dъпселе пȣ веde пiчĭ ȣп ашеzъmъпт, пiчĭ ȣп лок ȣnde съ поатъ фi шi еле повъцȣiте, maĭ въртос кънd претȣтindenĭ се deкламъ кȣ emфас пȣмеле de Патрiотiсm; maĭ adaогъ шi ачеаста: къ ꙟп *цеара ȣnde тръĭеще ел*, кȣ тоате грешалеле *фемеiлор*, *dар* тот *ар* фi *maĭ* ферiчiтъ кънd ар фi *еле* ꙟп слȣжбеле пȣблiче; ворбеще шi maĭ mȣлт аȣ*торȣл* ачеста, dар еȣ врънd съ арът че есте сатiра шi кȣm тревȣе съ се факъ ꙟп фолосȣл de обще шi спре чiпстеа скрiiторȣлȣĭ, п'ам de гъпd съ фак о сатiръ, шi mъ опреск ачĭ.

Dар de mъ ва ꙟптреба чiпева: че есте D. Сарсаiлъ? dакъ е *о персоапъ idеалъ* че кȣпрinde вiцiȣл шi рidi*колȣл* фъръ а семъпа кȣ пiменĭ ꙟп тот, dȣпъ челе ziсе maĭ сȣс, пȣ есте о сатiръ, dар пiчĭ о *komedie* пȣ еĭ къчĭ пȣ веdem ачĭ пiчĭ о акцiе, пiчĭ о сченъ? Еȣ ъĭ воiȣ ръспȣnde: Есте о сатiръ domпȣле, ꙟпсъ о сатiръ џепералъ, шi кънd поцĭ саȣ те ꙟmпiпџе орĭ пеказȣл, орĭ dрагостеа вiпелȣĭ, фъ шi dȣmпеата, ȣпа, doъ, mа, mȣлте, кът de mȣлте, deскрiе тот реȣл ȣnde ъл везĭ, бiчiȣеще'л шi'цĭ воiȣ фi рекȣпоскътор кȣ алцiĭ din преȣпъ, кънd ъл веĭ iсвi шi ꙟп mine ꙟпсȣшĭ. Nȣ ȣiта ꙟпсъ къ тревȣе а deосевi чiпева сатiра џепералъ din сатiра персопалъ, а пȣ аместека пре Арiстофап кȣ Хорацiе шi Жȣвепал.

Ꙟп сатірѣ maĭ mȣлт dекът Ꙟп орĭ че фел dе скріере е требȣінчіоасъ патіmа, енерџіа ші Ꙟнфокареа. Требȣе съ фіе чінева връжmаш ка съ ісбеаскъ кȣ фок. Пънъ нȣ ва фі връжmаш ал рълȣĭ ші ръвнітор ал бінелȣĭ, нȣ ва фі нічĭ сатіріст бȣн ші чінстіт. Съ ȣріm dар рѣл орĭ ȣнdе ѣл веdеm, еар нȣ пре оm. Сатіра џенералъ се Ꙟнвоеще ші кȣ mорала ші кȣ реліџіа, ші есте арmа чеа maĭ требȣінчіоасъ пентрȣ аmъndоъ. Ꙟсȣші Хрістос mънтȣіторȣл лȣmеĭ кȣ сатіра се слȣжіа кънd dеклаmа кȣ аmъта ȣръ Dȣmнеzееаскъ Ꙟmпротіва абȣzȣрілор веакȣлȣĭ, ші Ꙟнсȣші Ꙟн парте асȣпра Фарісеілор, zікънd: къ вънтȣръ кътіла ші стрекоаръ цінцарȣл. Ші еаръші о maĭ репетеz къmъ dеосъбіре есте dе ла жȣdекътор пънъ ла гъdе,* ачееаші се афлъ ші dе ла сатірістȣл џенерал пънъ ла сатірістȣл персонал.

I. Eлiad.

(Curierul Romanesc, N. 6, 7, 8.)

---

* Калъȣ.

ЛЕКСІКОН

Dе ꙟнтребꙋінцаре zілнікъ.

Адевърꙋл. Есте о мънкаре каре тоцї о dорескȣ, dар пꙋцїнї о miстꙋескȣ.

Блъndеца. Есте о віртꙋте *каре* ꙟмподобеще пре тоате челелалте.

Бꙋкꙋріе. О стафіе *каре* не фармекъ, ꙟнсъ скапъ ꙟndатъ че ам прінсо.

Віеаца. *Віеаца* есте скꙋртъ, dе ачеїа се кꙋвіне а се бꙋкꙋра dе еа пънъ ла съвършіт, шї а'ї прелꙋнџї траіꙋл кът се поате mаї mꙋлт.

Грешалъ. Семнꙋл чел mаї веdерат прін каре оmꙋл се dеосъбеще dе о фііnцъ mаї пресꙋс de фіре. Еа есте adесорі стънка dе каре се сфарmъ ꙟнкреdереа ноастръ шї лꙋкрꙋріле челе mаї преціоасе.

Епітроп. Плътітъ парасітъ.

Zенон. ꙟнтемеіторꙋл сектеї стоіче. Ачест філософ zіче къ фіреа не-аꙋ dат dоꙋъ ꙋрекі шї о гꙋръ, спре а не ꙟнвъца къ се кꙋвіне ꙟndоіт mаї mꙋлт а аскꙋлта dекът а ворбі.

Іаішъ. О ръцеа (mрежъ) ꙟн каре аdесеорі се прінdе лесне'нкреdереа ноастръ.

ꙟншелъчіꙋне. Монетъ каре ꙋмблъ кꙋ аџіо.

Кабалъ. Везі інтрігъ. О dаmъ вꙋртежанъ, фоарте mꙋлт ꙋзітатъ (ꙟнтребꙋінцатъ.)

Кріtіkа. Есте ꙋна dін вачеле челе mаꙋре а лꙋї Фараон каре mънънкъ пре челе грасе, фъръ ꙟнсъ а се пꙋте ꙟнгръша.

Креdінцъ. О стръінъ ꙟн mꙋлте інімі фемееџї -- трестіе ꙟн пꙋстіе че се клатінъ dе вжнт.

Кеаntina. Модеꙋл тꙋтꙋлор фемеілор челор вꙋне.

Късъtоріе. Ꙋн фел dе лотеріе, ꙟнсъ нꙋmърꙋл гъчітор есте рар.

Креdітор. (Се ꙟнтребꙋінцеазъ mаї mꙋлт ꙟн плꙋрал). Ꙋн соіꙋ dе оаmенї фоарте чінстіцї, карії нічї оdатъ нꙋ аꙋ dрептате, шї ꙟнвінџъ політічіа.

Лꙋкрꙋ. Ісворꙋл тꙋтꙋлор плъчерілор ноастре, шї чеа mаї бꙋнъ dофторіе ꙟмпротіва ꙋръчіꙋнеї.

Natȣpa. Mape temплȣ, despre кape пȣmaĭ partea dinaфapъ пe este кȣпоскȣтъ. Aчiĭ maĭ мȣлцi dintre пoĭ aȣ стръбътȣт пȣmaĭ пъпъ ꙟп портiкȣл (pridвoрȣл) сеȣ. Че сȣmeцie ар фi de а жȣdeка despre челе че се пъстреазъ ꙟп лъȣнтрȣл сеȣ!

Nъdежde. О фрȣmoaсъ пегȣцiтоаре de вiп, каре, пȣmaĭ кȣ фоарте ефтеп прецȣ, вiпde а еĭ марфъ.

Nimik. Есте есепца щiiпцеĭ оmепещi.

Nemȣлцъmiтор. Треĭ пътрiмĭ din тот пеамȣл оmепеск.

Nепорочiре. Tiгаc ꙟп каре се топеще mъпdрia, шi се коаче ꙟпцълепчiȣпеа.

Neвȣпie. Пеатра фiлософiлор, сеаȣ maĭ вiпе а ziче ꙟп кареа шi спарг капȣл чеĭ ꙟпвъцацi—еа ꙟпсеmпеазъ кпеорi прiетепia попорȣлȣĭ.

Optoграфia. Каĭ пе пърецi пепiрȣ чеĭ *maĭ mȣлцi* din логофецiĭ пострi.

Oглiпdъ. Стеклъ, а кърia кредiпцъ adeceopĭ се ꙟпшалъ de *cine-ȣвipe*. Tordeaȣпа пепъртiпiтоаре шi adeвъратъ, арȣпкъ прiвiторiȣлȣĭ фъръ а'ĭ mingi флорiле тiпереџiлор шi сбърчелеле бътрънецелор.

Batȣ. Ȣп mobiл прецiос, ꙟп каре скартъш жȣmътатеа сȣпърърiлор вieцеĭ поастре.

Северitate. Ȣп секрет а трȣпкiĭ, каре, dȣпе кȣm zice Rochefoucauld, с'аȣ iсводiт спре а се аскȣпde смiптеле miпцеĭ. Aciпал, zice Montesquieu, есте вiта чеа maĭ серioасъ.

Сфадъ. Есте о грешалъ, de те ꙟпкарчi de еа; певȣпie de пȣ те ферещi din дрȣm; шi пепорочiре ꙟпdатъ че те-аȣ кȣпрiпс.

Фemee. Фiiпцъ плъкȣтъ, пептра а кърia хаpȣрi трȣпещi adeceopĭ се трек кȣ vedere грешелiле сале.

Чinstea. Тiтлȣ каре, кa шi mȣлте алте, се кащiгъ прiп вiпȣрi пелеџiвiте.

(Albina Romănească, N. 10.)

Сербареа Пропаганdеі ла Рoma.

Ла Рoma се афлъ ȣн ашеzemънт реліціос нȣміт Propaganda fide (пентрȣ лъціреа креdінції.) Іесȣіції сȣбт Папа Ȣрбан ал VIII, аȣ ꙟтемеет ачеастъ колеціе ла 1727. *Аіче се прегътеск* тінерї місіонарї ꙟн dогmеле *реліціеї* католіче ші ꙟн фелїȣріте лімбї: dȣпъ *каре* се трімiт прін челе maї dепъртате церї спре а аddȣче пе пъгънї ла крестінътате. Пе лънгъ ачестїї се креск аіче тінерї пъмънтенї dін тоате пърціле лȣмеї, ка съ се поатъ ꙟплесні прін а лор ажȣтор скопȣл крестінърїї. Ла ачеастъ колеціе каре есте фоарте mаре, се афлъ о mінȣнатъ тіпографіе, ꙟн 42 лімбї. Прекȣм ꙟн тот анȣл, ла zіоа Епіфаніеї с'аȣ фъкȣт ші акȣм сербареа пȣблікъ ла Акаdеміа лімбелор.

Аdȣнареа аȣ ȣрмат ꙟнтр'о салъ *mаре* ꙟмбръкатъ кȣ хърціле спеціале а тȣтȣлор церілор пъмънтȣлȣї. ꙟн mіжлок се афла о катеdръ, ші ꙟн прежмъ бънче пентрȣ аскȣлтъторї, ꙟнтре карїї се dеосебіа бріашȣл лімбелор, карdіналȣл Меццофанті. Пȣблікȣл ера алкътȣіт dін фелїȣріте нації, фіешкаре ꙟн ал сеȣ портȣ, ші ворбінd а са лімбъ. Dескіdереа сеанції с'аȣ фъкȣт кȣ ȣн кȣвънт латін ꙟн чінстеа ачелор трії Магї, ростіт dе ȣн тънър Амерікан dе ла New-Jork. Dȣпъ ачеіа с'аȣ ꙟмпърціт програма ꙟнdелетнічіреї Акаdеміче, че аȣ ȣрмат ꙟн dекламаціе dе версȣрї ꙟн 42 лімбї, dȣпре епіграфȣл „*Мерцеці ꙟн тот пъмънтȣл ші ꙟнвъцаці.*“

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Шірȣл лimбелор ера фоарте біnе орънdȣіт, атът ꙟn прівіреа афіnітъцеї граїȣрілор, кът ші а коnтрастȣлȣї арmоnіеї лор. Аȣzіреа de атъте фелїȣріте тоnȣрї аȣ пъскȣт ꙟnтре аскȣлтъторї deосебіте сіmцірї, каре аȣ въdіт прін аплаȣсȣрї кȣ кът і се пъреа mаї плъкȣте саȣ dіmеnцате сȣnетеле лimбелор стреіnе. Ꙟnтре лimбеле *Семіте* ера цесȣте версȣрї Італіеnе; nе ачесте dіспърціа Еглоге, Елеnе ші Латіnе, прекȣm ші а лimбелор челтіче. Ȣn соnет Італіаn аȣ dескіс аn nоȣ шір, dȣпъ каре аȣ ȣрmат лimбеле Славе ші *Герmаnе* кътръ каре с'аȣ ȣnіт ачеа Еnглеzъ, ачеа *Ретікъ, ші ачеле* Роmаnе.

Dȣпъ лimба роmъnеаскъ с'аȣ аȣzіт ачеа Албаnеzъ (арnъȣцеаскъ,) апоі dіалектеле афрікаnе de Аmхаріш, Аnгола, Коптіа ші Етіопіа, dȣпъ каре аȣ ȣрmат соnора лimбъ Каліфорnікъ ші ȣn dіалог Хіnеz. Рȣгъчїȣnеа de mȣлцеmіре с'аȣ фъкȣт ꙟn лimба Латіnъ.

Пеnтрȣ лimба Евреікъ, Арmеnъ, Халdеікъ ші Елеnъ аȣ фост къте doї елевї; ȣnȣл пеnтрȣ форmа ꙟnвъцатъ, алтȣл пеnтрȣ dіалектȣл попорȣлȣї. Евреіка пре чеа а сфіnтеї Скріптȣрї, о dеклаmа ȣn тъnър de ла Кароліnа кȣ тоn кънтътор; nе ачеа вȣлгаръ (de рънd) ȣn Портȣгеz Мароnіт. Лimба Тȣрчеаскъ ресȣnа фоарте mоале; Персіаnа ліn кȣ такт поетік, ка о плъкȣтъ історісіре! Версȣріле Аравіче сȣnа ка о трimбіцъ. Ачеа Арmаnъ се deосебіа кȣ плъкȣтъ арmоnіе, ачеа Георгікъ (Черкасъ) кȣ ціnътоаре ростіре. Сабаіка аȣ проnȣnсо ȣn тъnър de ла Dіарбекір кȣ сȣnет dіn гътлеж ешіт. Версȣріле Кȣрdе zісе de ȣn Сіріаn сȣnа ка о ȣndъ de mаре. Апоі аȣ ȣрmат ȣnа dȣпъ алта Челтіка,

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Скотіка ші Ірлаndeza; ачеа ꙟnтъіȣ каm тъnекоасъ, а doa mоnотоnъ, mелаnхолікъ, ĭар чеа de пе ȣрmъ клокотітоаре ка ȣn пъръȣ̆ че трече песте петре. Полоnȣл ворвіа ка dіn ȣn сіnгȣр тоn, фоарте артікȣлат ка о фȣртȣnъ. Етіопȣл арȣnка тоnȣрĭ сȣnетоаре dіn гȣра чеа плінъ, ка кȣm ар съџета ракете. Ромъnеаска сȣnа ꙟnтре чеа Італіаnъ ші Провеnсалъ ꙟnкът doĭ dіn ачесте nеаmȣрĭ о пȣтеа ꙟnцълеџе. Dіn Халdеіка ꙟnвъцатъ с'аȣ̆ ростіт ȣn dіалог de *кътръ треĭ персоаnе*, ȣnȣл кȣ глас вас, ал doіле *теnор, ал трііле* сопраnо ціnътор; dȣnъ каре кȣ *ȣn соn аȣ̆* кънтат ȣn псалm че с'аȣ̆ ꙟnкіет кȣ теmпо гръвіт. Версȣрĭ францезе аȣ̆ dекламат ȣn Скот nȣ пре віnе; челе Германе ȣn ꙟnвъцат de ла Колоnіа; прекȣm ші соnетȣл Італіаn de ȣn Германъ; ĭар терціnеле Італіаnе ле аȣ̆ dекламат фоарте фрȣmос ȣn Ілірiаn (Сервȣ̆). Аплаȣ̆сȣл чел маĭ віȣ̆ аȣ̆ ꙟnкȣnȣnат ачеастъ серваре а лімвелор, каре de ші семъnа Вавілоnікъ, тотȣшĭ ꙟnтре тоцĭ аȣ̆ ȣрmат *армоnіе ші* вȣnъ ꙟnцелеџере ціnтітоаре *ла спорірea крестіnътъціĭ* ші кȣлтȣра оаmеnілор.

(Albina Romănească, N. 12.)

CRITICA.

DЕСКРІЕРЕ ІСТОРІКЪ

a

таблоȣлȣї че ꙟнфъцошеазъ пре Александрȣ чел бȣн, прімінd корона de ла amбасадорії ꙟmпъратȣлȣї Іоан Палеолог II.

DЕ

D. Ага Г. Асакі.

Іаші. Інстітȣтȣл Албінеї.

Маре порочіре есте пентрȣ Dачіа літтераръ, къ ’ші поате ꙟнчепе крітіка, кȣ о скріере че фаче лаȣdъ аȣторȣлȣї ші націєї. Маї mаре порочіре ар фі ші пентрȣ літтератȣра роmънеаскъ, de с’ар іві къте о асеmіне оперъ, *mъкар одатъ пе лȣнъ*; ꙟнтр’ȣн анȣ am аве dоъспреzече комnȣнерї орігінале ші бȣне. Ꙟнсъ ачеаста есте ȣн рар фенomен пе орізонȣл нострȣ літтерар, акоперіт обічінȣіт кȣ скріерї поzроасе, прекȣm *Роmънȣл весел. Харітон ші Полідор, Повестірї din спаїmеле връжіторещі*, ші алте асеmіне комnȣнерї, тоате традȣсе din нȣ щіȣ къте лімбї, тоате dате ла лȣmінъ de *піще іȣбіторї ші dоріторї de ꙟнаінтіреа неаmȣлȣї роmънеск.*[*]

---

[*] Веzі префаца de ла Харітон ші Полідор. Бȣкрещї, Тіпографіа лȣї К. Пенковічї. 1840.

Ші спȣпеці'mі, mъ рог, ꙟп че Харітоп ші Полідор, ꙟп че Роmъпȣл весел аȣ̆ пȣтȣтȣ̆ ꙟпаіпта пре пеаmȣл Роmъпескȣ̆.

О асéміпеа раръ коmпȣпере есте dескріереа D. Агъї Асакі, къріа ї'аm dат тітлȣл ла ꙟпчепȣтȣл ачестȣї артікол. Ачеастъ скріере пȣ есте ȣп сіmплȣ *libretto*, пȣ есте пȣmaї о поваць тълmъчітоаре а таблоȣлȣї. Есте о скріере серіосъ, ꙟпалтъ, плінъ de ерȣdіціе ші de талепт; о скріере че пе аратъ кȣ о mъпъ de maестрȣ deосъбітеле револȣції че аȣ̆ сгȣdȣіт віеата Daчіе, de ла веніреа лȣї Траїап пъпъ ла domnia лȣпгъ ші ферічітъ а лȣї Александрȣ чел бȣп, пе тропȣл Молdавіеї.

Ші Александрȣ чел бȣп щіці чіпе есте? Есте џепіȣл персопіфікат а Бȣпътъції, ꙟпџерȣл скȣтіторȣ а Молdавіеї, пȣmеле чел mаї фрȣmос din історіа поастръ.

Ꙟп персоапа лȣї Александрȣ Воdъ ера аdȣпате челе чінчї теmелії de къпітепіе а ȣпȣї стат: Бȣпътатеа, Dрептатеа, Реліџіа, Вітежіа ші Пȣтереа.

Александрȣ Воdъ аȣ̆ фост бȣп, пептрȣ къ сȣбт лȣпга ші ферічіта са Domnie, сȣпȣшії съї с'аȣ̆ оdіхпіт de deселе скімбърі ші de аспреле окърmȣірі а Domпілор челор mаї dinainte. Аȣ̆ фост бȣпȣ̆ пептрȣ къ пічї оdатъ п'аȣ̆ лъсат пещерсе лакрътіле въdȣвелор ші а серіmапілор, карії авеаȣ̆ ꙟп ел ȣп пъріпте dȣїос. Аȣ̆ фост бȣпȣ̆ пептрȣ къ фіпапцеле Статȣлȣї ера ꙟп бȣпъ старе, ꙟпкът ꙟпсȣшї Ріга Полопіеї се ꙟmпрȣmȣтъ din Вістеріа Молdавіеї кȣ о mіе de рȣбле ꙟп арџіпт, сȣmъ mаре пе атȣпчеа, ші пептрȣ каре Покȣціа кȣ търгȣріле Спетінȣл ші Колоmеа mъріръ ꙟптіпdереа Прінчіпатȣлȣї. De ачееа zіче Міроп Костіп *„тȣлте лȣкрȣрї бȣпе аȣ̆ фъкȣт аічеа ꙟп цеаръ, пептрȣ кареле ъл пȣmеск тоці* *локȣіторіĭ церіĭ nоастре, ші'ĭ zік Алексаndрȣ Водъ чел бȣn.“*

Алексаndрȣ Водъ аȣ фост dрепт, пеnтрȣ къ, ка Лȣdовік IX а Фраnціеĭ, da о nепъртініtоаре dрептате сȣпт ȣn стежарȣ mърецȣ ка фаптеле лȣĭ; пеnтрȣ къ жȣdекъціле лȣĭ nȣ се віndеа; пеnтрȣ къ ашъzъnd челе ꙟnтъĭ Сколĭ de жȣріспрȣdеnціе, челе ꙟnтъĭ трібȣnалȣрĭ регȣлате, ші ꙟnтроdȣкъnd, ꙟn цеаръ Правіліле ꙟmпърътещі, аȣ zіс къ Леџеа ва фі ȣn Прінчіп, ȣn Адъвъръ, еар nȣ о *пъnzъ de паіnжъnĭ ꙟn каре съ се прінdъ nȣmаĭ mȣщеле челе mічĭ, еар bоndаріĭ съ скапе.*

Алексаndрȣ Водъ аȣ фост кȣчерnік, пеnтрȣ къ ꙟnцълегъnd къ ȣn стат, къ о nаціе nȣ поате фі фъръ реліџіе, фъръ кȣлтȣ пȣblікȣ, аȣ ашеzат клерȣл ꙟnтр'о старе чіnстітоаре ші вреdnікъ de кеmареа са; пеnтрȣ къ ел аȣ фъкȣт Епіскопііле de ла Ръdъȣці ші de ла Ромаnȣ; пеnтрȣ къ ел аȣ ръdікат Мітрополіа Молdавіеĭ ла раnг de Патріархіе; пеnтрȣ къ ел аȣ аddȣс mоащеле Сф. Іоаn de ла Трепіzоnda, ка съ фіе Пъzіторȣл Молdавіеĭ; пеnтрȣ къ ел ꙟnсфършіт аȣ ȣрzіт челе ꙟnтъĭ Сколĭ de теолоџіе ші de mорал.

Алексаndрȣ Водъ аȣ фост ероȣ nебірȣіт, пеnтрȣ къ ꙟnсȣшĭ чеĭ ръĭ се теm de чеĭ бȣnĭ; пеnтрȣ къ de ші nȣ ꙟnчепеа ръсбоіȣл, ера тот-dеаȣnа гата а ꙟmпінџе кȣ пȣтере пре връжmашіĭ че ар фі кȣтеzат а кълка сфъnтȣл пъmъnт а Молdавіеĭ; пеnтрȣ къ тріȣmфътоареле лȣĭ стеагȣрĭ de ла Поnтȣл Еȣксіn пъn пе цермȣріле Мъреĭ Балтіче аȣ фълфъіт кȣ mъndріе; пеnтрȣ къ Ȣnгȣріĭ, Полоnіĭ, Тътаріĭ тремȣра nȣmаĭ ла аȣzȣл nȣmелȣĭ лȣĭ; пеnтрȣ къ вітежіĭ лȣĭ, пъn dіnколо de марџіnіле Прȣсіеĭ,

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

с'аꙋ лꙋптат кꙋ бърбъціе ші аꙋ бірꙋіт пре бірꙋіторії Сарачenілор — пре кавалерії Теотоnі; пenтрꙋ къ Маріenбꙋрг, векеа ші пꙋтерnіка капіталъ а ачестор Крꙋчіаці саꙋ *Гріжічі* кꙋm ле zіче Міроn Костіn, n'аꙋ пꙋтꙋт съ се ꙟmпротівеаскъ фꙋріеі лор, чі аꙋ фост сілітъ съ ле dескіdъ порціле сале.

Алексаndрꙋ Воdъ аꙋ фост пꙋтерnік, пenтрꙋ къ, din тоці прінчіпії ръсерітꙋлꙋї Еꙋропеї, ел авеа чеа maї mаре іnфлꙋіnцъ; пenтрꙋ къ *Рінгалла* сора рігъї Іагеллоn се фъкꙋ *фетееа domnꙋлꙋї* Молdaniеї, *nꙋmaї ка* Молdaвia *съ се факъ аллiата* Полоnіеї; пenтрꙋ къ Ꙋnгаріа ꙟші кꙋрmъ *nedрептеле* претеnції de сꙋпремаціе асꙋпра церії ноастре, пenтрꙋ къ Візаnціа къꙋта тоате прілежꙋріле, спре а dобъndi прієтешꙋгꙋл Молdовеnілор: пenтрꙋ къ ꙟnсфършіт Молdaвia ера таре ші mаре, *ші кꙋ nꙋmaї Dꙋmnezeꙋ ші савіа лꙋї Алексаndрꙋ ера протекторії ачестꙋї пъmъnт.**

Кꙋртеа Візаnціеї, сімціnd, ꙟn стареа са чеа крітікъ, de че фолос ар фі пenтрꙋ dъnса алліаnціа ꙋnꙋї Стат каре 'ші ꙟnтіndеа стъпъnіреа de ла вꙋрфꙋріле Карпацілор пъnъ ла церmꙋріле Nістрꙋлꙋї, de ла Покꙋціа пъnъ ла Мареа Nеагръ, се сокоті порочітъ къ пꙋтеа, ꙟn скімбꙋл прієтешꙋгꙋлꙋї лꙋї Алексаndрꙋ Воdъ, съ'ї dee сіnгꙋрꙋл лꙋкрꙋ че'ї maї ремъсесе, аdекъ: dрітꙋл de а се nꙋmi Dеспот, ші dарꙋл Короnоï, Хламіdеї ші Алꙋргіdеї рігале. — Токmа ачест mіnꙋт 'л аꙋ алес D. Ага Асакі, пenтрꙋ таблоꙋл сеꙋ; mіnꙋт mаре, фрꙋmос, mіnꙋт че требꙋе съ іnтересеzе пре тоці ачеї че аꙋ о іnіmъ de Молdоваnꙋ.

---

* Кꙋвіnте zісе de Алексаndрꙋ Воdъ кътръ ꙟmпъратꙋл Іоаn Палеолог II.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Ла ведереа ачестȣĭ таблоȣ лаȣdеле аȣ фост ȣnіверсале; пън ші чеĭ че nȣ 'л аȣ възȣт ъл лаȣdъ. Аdȣnареа общеаскъ, *in corpore*, аȣ mълцеmіт dȣmісале Агъĭ, пеnтрȣ спорȣл че *тіnерії Молdовеnі* аȣ фъкȣт, сȣб прівігїереа dȣmісале, ꙟn фрȣmоаселе арте.

Пе лъnгъ асеmіnе ꙟnалте лаȣdе, 'nе есте оаре ші nоъ їертат съ zічеm чева? Аm пȣте фі nȣmіцĭ папагалĭ! Nȣ вom zіче dар, ка алціĭ, къ ачест таблоȣ фаче чіnсте D. Агъĭ Асакі, каре пеnтрȣ а треїа оаръ nе-аȣ ꙟmбогъціт кȣ о асеmіnе комnȣnере історікъ; nȣ вom zіче къ ідееа, къ ꙟnфъцошареа, къ грȣпеле сȣnт mіnȣnате de адевър, къ фігȣріле сȣnт пліnе de експресіе; nȣ вom zіче, пȣіnd de о парте тот біnеле, тоате пропъшіріле че с'аȣ фъкȣт de треĭ zечĭ de аnĭ літтератȣреĭ nоастре прін D. Ага Асакі, къ сіnгȣръ ачеастъ оперъ есте dестȣлъ спре аĭ фаче nȣmеле nеmȣріторȣ.— Dар вom zіче къ ексекȣціа аdекъ літографіреа таблоȣлȣĭ есте проастъ; ші ачеаста nе-аȣ аddȣс ꙟn mірare кȣ атъта mаĭ mȣлт къ щіm къ D. Хоффmаn кареле аȣ літографіт ачеастъ комnȣnере, есте ȣn фоарте бȣn mаестрȣ; dовадъ авеm портретȣл лȣĭ Васіліе Воdъ каре есте тот de dȣmnїалȣĭ скріс пе пеатръ. Вom mаĭ zіче къ кȣ пърере de ръȣ аm възȣт трекȣте сȣб тъчере nȣmеле тіnерілор Молdовеnĭ карії аȣ комnȣс ачест таблоȣ. Dевіса Прȣсаскъ есте ші а nоастръ: Suum cuique!

Вom mаĭ zіче ꙟnсфършіт, пеnтрȣ че D. Ага Асакі, dіn dескріереа са аmіnтреле фоарте біnе тіпърітъ, n'аȣ лепъdат пре бікорnатȣл Ї, кареле ꙟn о асеmеnеа фрȣmоасъ комnȣnере сеаmъnъ ка о патъ nеагръ пе о хаїnъ de атлас албȣ?

Redactorul.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Telegraful Daciei.

I. LITTERATURA.

О mape емȣлаціе с'аȣ ивит, ꙟн анȣл ачеста, de фоіле ромѫнещі; каре din каре каȣтъ кȣ че кіп с'ар ꙟмбȣнътъці mai мȣлт, спре а'ші ꙟнтрече рівалеле. Пȣблікȣл требȣе а се бȣкȣра; кѫчі нȣ поате декѫт съ кѫщіце прін ачесте ꙟмбȣнътъцірі.

— *Газета de Трансілванія*, каре аȣ прііміт воіе de ла к. к. трібȣнал de ченсȣръ, съ аібъ слободъ ꙟнтраре, пе анȣл 1840, ꙟн тоате провінчііле ꙟмпъръціеі Аȣстріеі, фъгъдȣеще къ, de ла ал doіле семестрȣ а анȣлȣі кȣрӂътор, ва еші de доȣ орі пе съптъмѫнъ.

— *Албіна Ромѫнеаскъ*, се ꙟнфъцошахъ ꙟн ачест ан кȣ ȣн маніфест ѫнкъ mai помпос, ꙟнтовъръшіт de доȣ фоі аȣсіліаре. Аша de ла 1. Маіȣ віітор еа се ва пȣбліка кȣ ȣн тіпар ноȣ ші кȣрат ка а челор mai бȣне тіпографіі а Еȣропеі.

Афаръ de щіріле політиче ші de фоілетонȣл обічінȣіт, еа не mai фъгъдȣеще ѫнкъ.

1. О лексікографіе ꙟн каре се вор тречe кȣвінтеле ромѫнещі, атѫт ачеле пȣцін кȣноскȣте каре се афлъ ꙟн гȣра попорȣлȣі, саȣ ꙟн докȣментарі векі, кѫт ші ачеле че се компȣн de DD. авторі. Ачеастъ рȣбрікъ, din каре авем о пробъ ꙟн N. 2 а Албінеі *), ва слȣжі ла прегътіреа ȣнȣі *Діціонар ромѫнеск ценерал*.

2. О фоаіе рȣралъ ші економъ, нȣмітъ *Осіріс*, каре ва еші de ла 1. Апріл віітор. ꙟн доȣ коале пе лȣнъ ін 4°, кȣ преу de 70 de леі пе ан; еар пентрȣ абонаціі Албінеі, нȣмаі 35 леі.

3. О *Фоаіе літерарѫ* каре ва еші ꙟн каіете de ла ȣна пѫнъ ла доȣ коале пе лȣнъ, ші каре ва репродȣче кърціле бісерічещі челе mai раре ші mai векі, прекȣм: Псалтіреа Діаконȣлȣі Коресі, ачеа а Мітрополітȣлȣі Дософтеі ш. а. Ачеастъ фоаіе се ва ꙟмпърці фъръ платъ пренȣмераці-

---

* Ачеастъ компȣнере се афлъ mai ꙟнаінте ші ꙟн фоаіа ноастръ. **Red.**

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

лор Албіnеі; еар ачеі карії нȣ ціn газета, вор плъті пеnтрȣ dъnса 20 de леі пе аn.

— Nȣmai *Кȣріерȣл Ромъnеск* есте mai moderат ꙟn фъгъdȣінцеле сале. Ел се mърџінеще а ꙟnщііnца къ аȣ къщігат dоі nоі колабораторі, пре D. К. Бълческȣл ші пре D. А. Поповічі, (nъскȣт ꙟn Бȣковіnа), ші къ ші ꙟn аnȣл ачеста ва ȣрma ачелаш dрȣm, ка ꙟn аnії трекȣці.

— *Кȣріерȣл de ambe Сексе* ва еші пе аnȣл 1840 кȣ літере nоъ, ꙟndаторіndȣсе тот оdатъ съ пȣбліче mai mȣлте проdȣкції кȣ літере стръmошещі, ꙟnчепънd mai ꙟnтъіȣ de ла артіколȣл іnтітȣлат: „Параделісmȣ ꙟnтре лімба ромъnъ ші італіаnъ.“ Noi нȣ пȣтеm декът а аплаȣdа ла ȣn асеmіnе плаn; ші nофтіm, mai алес пре Молdовеnі, съ се пренȣmере ла ачеастъ фоаіе фрȣmоасъ ші фолосітоаре; пеnтрȣ ка ші ꙟn аnȣл ачеста D. Еліаd съ зікъ ачеса че аȣ ростіт ꙟn аnȣл 1838: „Кȣріерȣл de ambe Сексе, dакъ есте ші пе ал dоіле аn, есте dатор рȣвnеі ші патріотісmȣлȣі Молdовеnілор. Апроапе de dое сȣте абоnаці аȣ фост гата а спріжіnі ачеастъ фоаіе, ші а о пріmі кȣ бȣкȣріе. Пеnтрȣ каре періоdȣл ачеста, ал dоіле, dȣпъ тот dрептȣл, се ꙟnкіnъ Молdавіеі.“ De асеmіnе кавіnте требȣе съ фіm mъndрі. — Реdакціа Dачіеі літераре, спре а коnтрібȣі dȣпъ пȣтіnцъ ла mai dепарте пȣблікаре а Кȣріерȣлȣі, се ꙟnсърчіnеазъ кȣ бȣкȣріе кȣ пріmіреа de препȣmерації ла ачеастъ фоаіе.

— Ла Бръіла с'аȣ ꙟnтоkmіт ꙟn аnȣл ачеста о тіпографіе, пропрієтате а D. Професорȣлȣі I. Пеnескȣ; сȣбт реdакціа ачестȣі професор се ꙟnчепȣ *de оdатъ* dоъ фоі періоdіче. 1) Ȣn *Меркȣр*, жȣрnал коmерчіал, de dоъ орі пе съптъmъnъ, in folio, кȣ преꙡ de dоі галбіnі ші жȣmътате пе аn. — 2) ші *Еконоmіа Роmаnа*, жȣрnал пеnтрȣ dаmе, оdатъ пе съптъmъnъ іn 4°, 44 леі пе аn. — Noi dоріm реdакторȣлȣі ачеса че фіеще-каре жȣрnаліст dореще пеnтрȣ фоаіа са — mȣлці абоnаці; ъі mai dоріm ꙟnкъ ші о ортографіе ші ȣn стіл mai кȣрат ші mai коnсеквеnт.

— Пріn ȣn офіс dіn 30 Noemвріе а аnȣлȣі трекȣт сȣбт N. 59, Преа ꙟnълцатȣл нострȣ Domn аȣ біnе-воіт, de ла 1 Апріл віітор, а ꙟnсърчіnа пре реdакторȣл Dачіеі літераре кȣ dірекціа *Фоаеі Сътещі*, каре се ꙟmпарте оdатъ пе съптъmъnъ in folio, ꙟn тоате сателе прінчіпатȣлȣі *Молdавіеі*. Партікȣларії се пот пренȣmера пеnтрȣ ачеастъ фоаіе, ла Каnтора Dачіеі літераре, кȣ ȣn галбъn бланк пе аn.

— Ла Брашов аȣ ешіт de кȣрънd партеа а dоа а граmатічеі роmъnо-неmцещі, тіпъріть кȣ келтȣеала D. Рȣdолф Оргіdаn, четъцеаn ші негȣціtор dіn ачел ораш, ȣn бърбат каре аȣ келтȣіт сȣmе ꙟnсеmnътоаре пеnтрȣ фіеще-каре, ꙟn тіпъріреа mȣлтор кърці роmъnещі. Преціȣл граmатічеі ꙟnтреці есте патрȣ сорокоvеці, саȣ цваnціхі.

— Ꙟn тіпографіа D. Еліаd ꙟn Бȣкȣрещі аȣ ешіт акȣm ȣn *епістолар*, ꙟn dоъ томȣрі, кȣлес dіn чеі mai вестіці скріітори стръіnі.

Асеmine, тот ꙟn ачеа тiпографiе аȣ ешiт *Dаторiiле Омȣлȣi Крештiн*, кȣлесе шi традȣсе de D. Пахарнiкȣл Сiмеоn Марковiчi, професор de рiторiкъ ла коллецiȣл din Сф. Савва. Репȣтацiа шi талентȣл традȣкъторȣлȣi не сȣнт о сiгȣръ кiезешiе de мерiтȣл *Dаторiiлор*. Noi рекоmmandъm фiещекърȣia о асеmine компȣнере, ꙟнсȣшiтъ de а ꙟнсȣфлецi idei морале шi релiцiоасе. Картеа се алкътȣеще de 32 коале in 8; прецȣл ei есте опт лei.

— D. Гр. Плешоiанȣл аȣ пȣблiкат ꙟn Бȣкȣрещi традȣкцiа ȣнеi iсторii ꙟнтiтȣлатъ *Колȣмбȣл*; асеmine аȣ ешiт ꙟn тiпографiа лȣi Константiн Пенковiчi, тот ꙟn ачеа капiталiе, *Харiтоn шi Полidор*, традȣс din гречеще de D. Мiхаiл Стоiановiчi. Кȣm традȣкъторii ачестор кърцi нȣ пот гъсi чева маi бȣн de традȣс? Пентрȣ че нȣ аȣ din францȣзеще, Esprit des lois par Montesquieu, le génie du Christianisme par Chateaubriand din гречеще оперiле *класiче* а лȣi *Dемостен*, а лȣi Ксенофон, а лȣi Тȣчidiт; еар нȣ *нiще макȣлатȣръ* ка Харiтоn, ка Колȣмб, ш. а.

— *Преосфiнцiтȣл* Мiтрополiт а Молdавiеi се ꙟndeлетнiчеще de маi мȣлцi анi кȣ традȣчереа ꙟn лiмба ромъняскъ а iсторiеi Бiсерiчещi, скрiсъ de ꙟнвъцатȣл Архiепiскоп а Атенеi Мелетiе, кареле аȣ вiецȣiт de ла анȣл 1661 пънъ ла 1714, аdаосъ de Георгiе Вendотi, шi тiпърiтъ ꙟn Вiена ла 1783. Тоате мъсȣрiле пречȣтiтоаре сȣнт лȣате, шi тiпърiреа ачестеi кърцi, атът de фолосiтоаре, се ва ꙟнчепе ꙟn кȣрънd ꙟn тiпографiа Сф. Мiтрополii а Молdавiеi, че есте сȣб ꙟнгрiжiреа редакторȣлȣi ачестеi фоi. Картеа се ва алкътȣi din опт томȣрi, din каре чел de пе ȣрмъ ва кȣпрinde iсторiа Бiсерiчеi Dако-романе, de ла десвълȣкареа Романiлор ꙟn Dачiа пънъ ꙟn зiлеле ноастре. Прецȣл ексемпларȣлȣi есте de треi галбiнi. Пренȣмерацiа, кȣ прiмiре de бiлет, се фаче ꙟn Iашi ла Кантора Dачiеi лiтераре, шi ла D. Dimitrie Nика лiбрар; ꙟn цiнȣтȣрi ла Протопресвiтерi; iар ꙟn Цара-ромънеаскъ ла D. Романов ꙟn Бȣкȣрещi. Тiпарȣл ва фi пе хъртiе албъ, кȣ слове ноȣ.

— Ла Кантора Dачiеi лiтераре вор ешi ꙟn кȣрънd Поезiiле D. Мiхаiл Кȣчiȣрана; скрiерiле D. D. . . . P. . . . шi Dемокрiт, комеdiе ꙟn версȣрi а лȣi Regnard, традȣсъ de ръпосатȣл шi неворочiтȣл Daniiл Скавiнскi. Асеmine есте гата de а се пȣне сȣб тiпар *Мiхаiл Вiтеазȣл шi boierȣл Бранкованȣ*, ноȣелъ романтiкъ din ал шеасъспрезечелеа веак.

— D. Ага Г. Асакi, ка ꙟнчепът а лексiкографiеi вестiтъ прiн Албiна ромънеаскъ, аȣ пȣблiкат ȣрмъторȣл артiкол вредnic de четiт прiн iнтересантеле сале ꙟнсемнърi:

„Nime нȣ претенdа къ лiмба Ромънеаскъ, аша прекȣм аȣ афлато анȣл 1830, есте ꙟn старе а тълкȣi кȣ пречiсiе ideile deосебiтелор рамȣрi de щiiнцъ шi de мъестрii, пентрȣ къ, не кънd се ꙟнаiнтеа ꙟn Еȣропа чiвiлiсацiа, ꙟмпрецiȣрърiле цiнеа ачеастъ лiмбъ ꙟn статȣкво de ла епоха зрзiреi сале, шi а ei фiiнцъ с'аȣ пъстрат нȣмаi ꙟn гȣра попорȣлȣi, ꙟn doмонȣментȣрі векі ші кърціле бісерічещі. Астъзі кънd ашезъмънтȣріле челе мънтȣітоаре фаворезъ пре Ромъні, кънd трекіле статȣлȣі, ꙟнвъцътȣріле ші політіка се трактеазъ ꙟн ачеастъ лімбъ, еа аȣ ꙟнчепȣт а се ꙟнавȣці de атъте кȣвінте, ꙟнкът протівнічії тȣтȣрор ꙟноірілор зік: къ de с'ар ꙟнтȣрна астъзі ꙟн лȣме ȣн стръмош Ромън, нȣ ар ꙟнцълеџе ꙟнскрісȣріле ноастре, ва кȣм ꙟнтрȣ адевър ла ачеа че фачем ам аве а не сȣпȣне ексамнелор челор трекȣці. Ꙟнвіновъціріле че се фак аȣ а фолосі пре ввотімсȣрені ші пре вііторі; dрепт ачееа de daторіе ші de невоіе есте а не ꙟнавȣці лімба пріn тоате міжлоачеле, ꙟнтроdȣкънd кȣвінтеле класіче че с'аȣ пъстрат ꙟн гȣра попȣлȣлȣі Ромън, реноінd ачеле че се dескоперȣ пріn кърці ші dокȣменте векі, ші аdоптънd ачеле каре се чер спре лъмȣріреа ideілор ноъ пентрȣ Ромъні. Чіне нȣ прецȣеще кȣ мъndріе ȣн оdор афлат, кареле щіе къ аȣ фост ꙟнтребȣінцат de стръмошіі сеі?

Ръземънdȣне пе ачесте темеіȣрі вом пȣбліка dіn кънd ꙟн кънd асемене кȣвінте, ка ꙟнсемнареа de ande с'аȣ лȣат ші пентрȣ каре idee с'аȣ фъкȣт. Dрепт ачееа пофтім пре Ромънії dіn тоате провінціеле ꙟнвечінате, а не ажȣта ла ачест пропȣс, каре есте пріn адȣнареа ші лъмȣріреа кȣвінтелор, ȣн общеаскъ ꙟмпреȣнъ-ꙟнцълеџере, съ прегътім матеріалȣл пентрȣ ȣн лексікон а лімбеі, кареле dȣпъ зіса лȣі Volney есте ачеа ꙟнтъі карте а ȣнеі націі.

Кȣвінте скоасе dін ачеа маі веке Псалтіре пе Романіе адȣсъ de Diaконȣл *Корісі*, ші тіпъріт ла Брашов ла анȣл 1568.

Зеȣл Dȣмнезеȣл: віȣ есте зеȣл! Лат. Deus.

Кȣкȣръ, тълбъ, теакъ ꙟн каре се поартъ съџетеле: гътіръ съџете ꙟн кȣкȣръ. Франц. carquois.

Ꙟнчінde, арde: ꙟн треба некȣратȣлȣі ꙟнчіndесъ мішелȣл, Італ. incendio.

Місер, сѣрак: овії лȣі спре місер кантъ. Лат. miserus.

Реноса, оdіхні: ꙟн паче реносаїн. Італ. riposo.

Предарев, робіа: кънd ва търна Dомнȣл предареа оаменілор сеі?

— Ꙟн мінȣтȣл ачеста прімім о компȣнере оріціналъ „Обсервації асȣпра стърei пъdȣрелор dін валеа Бістріцеі de сȣс, de К. Міхалік нобіл de Хоdочін, професор а Акаdеміеі. Іаші. Інстітȣтȣл Албінеі 1840." Времеа не есте преа скȣртъ, ші компȣнереа преа імпортантъ, пентрȣ ка с'о пȣтем лъса ꙟн реценсіне. Noї не пъстръм плъчереа de а о лȣа ꙟн о трактаціе маі de апроапе; ꙟн вііторȣл нȣмър а Dачіеї літераре.

II. ARTE.

— Ал doiле шір а таблоȣелор din історіа ші din траdіціїле Молdавіеї de D. Ага Г. Асакі, с'аȣ пȣблікат ла інстітȣтȣл Албінеї. Ѫнтъїȣл таблоȣ ѫnфъцошеазъ пре Алексаnдрȣ чел бȣn, Domnȣл Молdавіеї, кънd аȣ пріміт коронa рігалъ de ла амбасаdорії ѫmпъратȣлȣї Іоаn Палеолог II, ла аnȣл 1425. Ал doiле таблоȣ не аратъ пре хіnа Dокіа ші пре Траіаn, dȣпре траdіціїле попорене а Роmъnілор, кȣ перспектіва Піоnȣлȣї (Чахлъȣлȣї) лȣат de ла гȣра Ларгȣлȣї.

— Асеmine с'аȣ пȣблікат, тот ла ачелаші інстітȣт, ȣрма Атласȣлȣї џеографік роmъnеск, кȣпрінзънd хърціле Асіеї ші а Амерічеї. Ачесте хърці сȣnт сапате nȣ се поате маї біne, ші фак атъта чінсте D. Антоні каре ле-аȣ съпат, кът ші *D. Агъї Асакі* сȣб а кърѣіа dіреціе се пȣблікъ ачест атлас, *чел маї* d'ъnтъїȣ че авеm ѫn лімба роmъnеаскъ.

— *D. Хофmаn* літографȣл портретȣлȣї лȣї Васіліе Водъ ші а таблоȣлȣї лȣї Алексаnдрȣ чел бȣn, аȣ пȣблікат акȣm de кȣрънd ла Інстітȣтȣл Албіnеї, Прівіреа Белведерȣлȣї ші гръdіnеї de ла Совола.

— D. Mареле Баn Міхаіл Гіка, Міністрȣ din лъȣnтрȣ а Църеї Роmъnещі, аȣ тріміс ѫn dар Акаdеміеї din Іашї о копіе decіnатъ ѫnаdіne de васȣріле de аȣр че с'аȣ афлат ла аnȣл 1838, ѫn жȣdецȣл Сȣчевеї.

— Епітропіа ѫnвъцътȣреї пȣбліче din Молdавіа аȣ ѫнкȣвіінцат планȣл ѫnфъцошат de D. Костіnескȣ, професор de інџіnеріе ла Акаdеміе, пентрȣ спорірea ӡіdірілор Акаdеміеї націонале. Am фост аша de норочіці ші ноі ка съ ведеm ачест *план*, че не dъ о mаре нъdежde de талентȣл компȣзіторȣлȣї. Аmъndоȣъ ӡіdіріле Акаdеміеї се вор ȣnі пе deасȣпра ȣліцеї прін ȣn арк-тріȣmф. Лȣкръріле се вор ѫnчепе ѫn прімъвара віітоаре, ші ѫn пȣцінъ време Іашії съ ва бȣкȣра de о ноȣъ ѫnфрȣmȣсецаре, ші ачеаста кȣ ажȣторȣл Епітропіеї, ші а deосъбітȣлȣї талент а D. Костіnескȣ.

— Сочіетатеа Шїінцелор історіо-натȣрале din Іаші, аȣ кȣmпърат ѫn вечіnікъ *проприетате* палатȣл D. Ворnікȣлȣї Костакі Стȣрза пентрȣ аdȣnъріле сале *ші* ѫnкъперea бібліотечеї ші а Мȣзеȣлȣї. Ачеастъ кȣmпърътȣръ с'аȣ ѫnтъріт ші de кътръ стъпъnіре.

III. TEATRU.

Ѫn Іаші, о сочіетате de акторі роmъnї с'аȣ ѫnтрȣніт ѫn еарна трекȣтъ, сȣб dірекціа ȣнȣї din mъdȣлъріле сале, спре a da 12 репресентаціі ѫn лімба націоналъ, ші алкътȣіте de пїесе коміче, de мелоdраме ші ѫnсеші de *трагеdії*. Планȣл аȣ фост mаре, dар іспрaва mікъ. Ла аȣзіреа ȣнеї асеmine ѫnтрȣнірі, пȣблікȣл аȣ бътȣт din палме, ші прін нȣmероаса са афларе ла тоате репресентацііле аȣ въdіт кът de mȣлт dорія о сченъ ромънеаскъ. Deосебіте піесе траdȣсе din францȣзеще ші din немцеще с'аȣ ꙟнфъцошат. Акȣm сȣнтеm ла а 10 репресентаціе. Пȣблікȣл нȣ ліпсеще нічі оdатъ, аплаȣселе сȣнт песте мъсȣръ; ꙟнсъ ла ноі аплаȣселе нȣ сȣнт ънкъ о dовadъ de бȣнътатеа піесеі ші de талентȣл акторілор. Пȣблікȣл лаȣdъ пентрȣ къ есте mȣлцъміт съ аібъ ші атъта, фъръ ка чеа mai mare парте din ел съ се ꙟнтребе dакъ театрȣл нострȣ нȣ с'ар пȣте ꙟmбȣнътъці ші mai mȣлт. Ачеастъ ꙟнтребаре есте de dаторіа ноастръ с'о фачеm; ші афларъm къ dакъ ла театрȣл ромънеск нȣ веdеm нічі ȣнȣл din ачеі карії сȣнт неліпсіці ла репресентацііле Францезе, ачеаста нȣ есте din непатріотісm, чі din конвінцере къ dірекціа нȣ аре нічі о кȣноштінцъ de театрȣ ші къ нȣ'ші ꙟmпліне dаторііле черȣте прін о асеmіне ноблъ ꙟнсърчінаре; ші къ ꙟн лок de а веdе ꙟн ачеастъ ꙟнтрепрindере о патріотікъ dорінцъ de а ꙟнформа dраmатіка Nаціоналъ, се веdе нȣmai о спекȣлаціе. Піеселе сȣнт ръȣ алесе, сфъшіете ші реȣ ꙟнтокmіте; ілȣсіа счені нȣ есте обсерватъ; кънd жокȣл акторілор, de нȣ а тȣтȣлор, dар сігȣр а челор mai mȣлці, есте прост, dекораціїле, костіmеле mъкар ар требȣі а фі фрȣmоасе ші аналоге кȣ кȣпрінсȣл піеселор; dар ачеаста есте кȣ тотȣл din потрівъ; de mȣлте орі се ꙟнфъцошеазъ пе ченъ, ꙟн тот рідікȣлȣл лор челе mai marі анакронісmе; костіmе, оmені деспърціці прін веакȣрі ꙟнтреці се ꙟнтълнеск ꙟн репресентацііле ромънеші. Аша ꙟн Вікленііле лȣі Скапін с'аȣ възȣт ȣн хȣсар din вреmеа лȣі Наполеон, ȣн елегант mȣскаdін din вреmеа лȣі Моліер, о кокетъ din зілеле ноастре.

DD. Караџалі, Панdелі ші Жан сінгȣрі не фак чеасȣріле репресентаціеі сȣферіте. Аша кȣ чеа mai mare плъчере аm възȣт пре D. Караџалі ꙟн ролȣл Фȣріосȣлȣі. Жокȣл сеȣ патетік ші плін de аdевер не-аȣ ꙟнкънтат кȣ тотȣл. Ȣн лȣкрȣ нȣmai аm mai dорі de ла dъmніалȣі, аdекъ mai пȣцінъ сіmтіmенталітате, ші mai mȣлт натȣрал. Noі череm mȣлт de ла D. Караџалі, dар талентȣл сеȣ не dъ dрептȣл съ аштептъm ші mai mȣлт; de ачееа сȣнтеm греі. D. Панdелі ші D. Жан се deосебеск асеmіне прін комікȣл лор.

Матеріа есте, театрȣл Nаціонал поате се ꙟнфлореаскъ; dар пентрȣ ачеаста требȣе о ꙟнтреагъ абнегаціе de тот інтерес бънеск; требȣе ȣн інтерес de славъ, dорȣл бінелȣі, ші о mare хотъріре de а фаче жертфі ꙟнсеmнътоаре. Атȣнчеа сченa ромънеаскъ ва фі артъ, еар нȣ пъпашеріе.

IV. FELURITE.

— Преакȣвiошia са Архimandрiтȣл Beniamin Росет, егȣmen monастiреĭ Dолжещiĭ, ꙟn Молdавia, аȣ ашезат ꙟn а са monастiре о скоалъ ꙟn асеmънарeа челор цinатале, ꙟn каре 18 тinерĭ прimеск гратiс ꙟnвъцътуръ de ла D. Карто, фостȣл стiпеndiст а Iнстiтȣтȣлȣĭ Васiлiаn din Iaшĭ.

— D. Мареле Логофът а Молdавieĭ, Лȣпȣ Балш, кареле аȣ ꙟnтеmeiет о асеmine скоалъ пе moшia са Бозieniĭ, аȣ adaос кътръ ачеастъ, ꙟn ашезъmънт пеnтрȣ 24 копiĭ сърачĭ шi серimanĭ, карiĭ се цin аколо, прimind ꙟmбръкъminтe, хранъ шi ꙟnвъцътуръ прin D. Халiцȣ клiрiк Семinарȣлȣ de ла Сокола. О асеmine фаптъ mерiтъ чеа maĭ mаре пȣблiчiтате спре а ꙟmпръщie шi лъцi *dорȣл imiтацieĭ*, кареле nȣmaĭ ла асеmine ꙟmпрецiȣрърĭ есте *de рекоmendат*.

— Есаmеnеле спечiале ꙟn Акаdеmie шi ꙟn скоалеле пȣблiче din Iaшĭ, пе сеmестрȣл de еарnъ 18$^{39}/_{40}$ аȣ ꙟnчеnȣт ла 14 Феврȣарie шi с'аȣ съвършiт ла 24 а ачееашĭ лȣnĭ. Ꙟmпърцiреа солеnелъ а преmiiлор ва фi ꙟn челе d'ъnтъiȣ зiле а лȣĭ Мартie.

— Ꙟn 7 шi 8 Феврȣарie, с'аȣ цinȣт есаmеnȣл пȣблiк а скоалеĭ роmъnещĭ din Брашов. Асеmine тот ꙟn ачел ораш, ла 25 шi 26 Феврȣарie к. n. с'аȣ цinȣт есаmеnеле пȣблiче ꙟn класеле цimnасiале. „Noĭ ꙟnсъmnъm, зiче Газета de Трансiлвania, кът къ ꙟn ачесте класе есаminареа се фаче maĭ кȣ сеаmъ ꙟn треĭ лimbĭ ворбiте а патрieĭ ноастре. Есте о бȣкȣрie nedескрiсъ а прiвi, кȣm аiчĭ iдеiле челе maĭ фолосiтоаре шi maĭ скȣmпе, сколарiĭ роmъnĭ се ꙟmпъртъшеск роmъnеще, Ȣнгȣрiĭ ȣnгȣреще, Neamцȣлiĭ nеmцеще. Треĭ anĭ сȣnт ла mijлок, шi атът вечiniĭ Секȣi, кът шi Роmъnimea de prin прецiȣр, ꙟnчеп а алерга кȣ deadinсȣл ла ачест iсвор nоȣ de щiinцъ, dескiс тȣтȣлор фъръ niчĭ о dеосъбiре саȣ цinере de парте.“

— *D. Гр.* Папаdопȣлȣ с'аȣ оръnduiт ꙟn колецiȣл nацiоnал din Бȣкȣрещĭ, професор de лiтератȣра лimbeĭ гречещĭ векĭ, аплiкатъ аспра лimbeĭ Роmъnещĭ. Пацiniĭ, ꙟn о аша фрацеdъ връстъ, аȣ аша mȣлте кȣnоштinце ка D. Папаdопȣлȣ. Ачест тъnър есте de 23 de anĭ, шi кȣnоаще афаръ de лimbеле Францезъ, Енглезъ шi Iталianъ, треĭ лimbĭ dокте, Елiniка, Латinа шi Евраiка; аȣ кълъторiт maĭ ꙟn тоатъ Еȣропа, ꙟn Орieнт шi ꙟn Ецiпет. Тоцĭ ачеĭ карiĭ аȣ авȣт nорочiтȣл прiлеж de а'л кȣnоаще, nъdеждȣеск mȣлт din nȣmipea са ла катеdра професоралъ, шi ащеаптъ къ ва коnтрiбȣi ла рекȣлтiвареа фрȣmоасеĭ лimbĭ Елiнещĭ, пре карiĭ Роmъniĭ аȣ фъкȣт аша е реȣ de а о пърсi, ꙟn minȣтȣл кȣnd чеiлалцĭ Еȣропеiĭ о ꙟmбръцошазъ кȣ атъта рȣвнъ. D. Папаdопȣлȣ се ꙟnделетniчеще кȣ

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

скріереа *Історіеі зічерілор*, din каре с'аȣ ꙟчепȣт а се пȣбліка кътева фрагменте прін Кȣріерȣл Ромънеск.

— Ꙟн чінстеа преосфінцітȣлȣі Мітрополіт а Молdавіеі ші спре а ꙟвечінічі adȣчереа амінте а вреdнікȣлȣі фȣнdатор а семінаріȣлȣі de ла Сокола, Преа Ꙟнълцатȣл ностру Domn аȣ хотъріт къ ачест інстітȣт теолоџік се ва нȣмі пентрȣ віітор, *Семінаріȣл Веніамін*.

— Ла 14 Іанȣаріе к. п. с'аȣ цінȣт ꙟн Сібіȣ adoа adȣнаре џенералъ а сочіетъцiї de плȣтіре пе Олт. Dȣпъ че аȣ черчетат релаціїле de плȣтіреа че с'аȣ фъкȣт пе Олт ꙟн анȣл трекȣт, adȣнареа аȣ фъкȣт проіекте ноȣъ пентрȣ віітор, кȣ хотъріре къ сочіетатеа съ ръмъе статорнікъ, пъшind ка пȣнереа ꙟн лȣкраре а планȣрілор сале.

— Самоіл Вȣлкан, *епіскопȣл Ромънілор* din Орadіа маре, консіліар de таінъ а М. С. Ꙟмпъратȣлȣі Аȣстріеі, кȣ тітлȣ de Ексселенціе, аȣ мȣріт ꙟн Орadіа ла 25 Dекемвріе 1839, ꙟн ȣрмареа *бътрънецілор*, ꙟн връстъ de 82 de ані, ші ꙟн ал 33 а Епіскопіеі сале. Асȣпра ачестȣі *вреdнік* Епіскоп, каре аȣ фъкат атъта біне літератȣреі *Ромънещі* фоаіа пентрȣ мінте, N. 6. пȣблікъ ȣрмъторȣл Некролог:

„Ръпосатȣл епіскоп с'аȣ нъскȣт ла Блаж ꙟн Трансілванія 1. Аȣгȣст 1758. Іспръвind ла локȣл нащерії сале класеле гімнасіале ла 1778 фȣ пріміт ꙟн клерȣл тінер din Орadіа, ȣнde петрекънd кȣрсȣл ꙟнтъіȣ de філософіе, чел de ал doілеа ші тот кȣрсȣл de теолоџіе 'л аȣ съвършіт ꙟн Віена ла С. Варвара пънъ ла 1784, dȣпъ каре Моісі Dрагош ъл хіротоні, іар ꙟмпъратȣл Іосіф фъкȣ а се рънdȣі ка studiorum Praefectus ꙟн семінаріȣл de ла Агріа; ꙟнсъ семінаріȣл мȣтъndȣсе de аічі ꙟн Лемберг, Самȣіл Вȣлкан ꙟнкъ фȣ сіліт а тречe ꙟн ачеа капіталъ а Галіціеі ка В. Ректор, ꙟн каре време пе лънгъ цінереа ачестеі слȣжбе фȣ ла 1788 нȣміт канонік de Орadіа маре. Пънъ ла анȣл 1792, кънd Епіскопії Ȣнгаріеі пофтіръ рȣdікареа Семінаріȣлȣі din Лемберг, Вȣлкан пе лънгъ о комоаръ de щіінце ъші фъкȣсе шіеші кȣноскȣте ші лімбеле Немцаскъ, Францȣзаскъ, Італіанъ ші Полонъ, кȣ каре се ꙟнтоарсе ла Орadіе, Епіскопȣл Dарабант (пе кът щім ꙟнкъ din Арdеал нъскȣт), ъл нȣмі вікаріȣ епіскопеск, ꙟн каре онорабілъ треаптъ ремасе пънъ ла ȣрмата моарте а Архіереȣлȣі съȣ ꙟн 1805. Мерітеле лȣі Вȣлкан тръсесе маі din наінте лȣареа-амінте асȣпръ'ші; аша ръпосатȣл ꙟнтрȣ феричіре Франціск І. ꙟн анȣл ȣрмъторȣл 1806 ъл нȣмі Епіскоп ла Орadіа маре.

Греȣтъціле віфороаселор времі, ꙟн каре фȣ нȣміт ачест бърбат, de архіпъстор ла о парте а Ромънімеі, прекȣм ші калніка старе, ꙟн каре се афла нація са, ъл фъкȣръ а сȣфері пънъ ла челе маі adънчі а ле сале кътрънеце, непльчері, ла каре се пофтіа ȣн темперамент кȣ тотȣл порочіт, ші о мінте прін лȣмініле крещінещії філософії біне лȣмȣрітъ, ка съ ле поатъ пȣрта кȣ ачеа ръбdаре апостолічаскъ че се ащеаптъ de ла кȣ Епіскоп. Требȣіа о інімъ мȣлт маі пȣцін сімцітоаре декът а лȣі Вȣлкан, ка съ поатъ прівi кȣ сънџе рече ла асȣпрітоареа соартъ а сȣфлетешцілор сълі фіі. Dар Епіскопȣл Вȣлкан сімціа пънъ ла лакръмі.

Еdȣкаціа тінерімеі ші рідікареа літтератȣреі ромънешті ера челе de къпітеніе а ле лȣі кȣџете. Скоала din Бороdȣл маре ашезатъ пентрȣ нобілії Ромънi, 13 тінері Ромъні крескȣці пе тот анȣл ꙟн фондаціе, ꙟнтемеіереа џімнасіȣлȣі din Беіȣш кȣ шепте професорі ші кȣ dіректор, а кърȣі нȣмаі zidіреа 'лаȣ костісіт 160 міі фіоріні в. в. іар фондаціа пентрȣ професорі 75 міі ф. арџ., іар de алтъ парте deселе келтȣіелі фъкȣте пентрȣ тіпъріреа кърцілор ромънешті, ꙟнтроdȣчереа ортографіеі латіно-ромънъ ꙟн Dіочесіа са, dоведеск deсъвършіт, кът къ Епіскопȣл Вȣлкан 'ші аȣ вечінічіт нȣмеле съȣ пентрȣ веакȣріле віітоаре. Монȣмент фрȣмос пентрȣ вреднічеаскъ лȣі равнъ есте ші бісеріка катеdралъ din Орадіа, ꙟнчепȣтъ ꙟнкъ de Епіскопȣл Dарабант, ші съвършітъ de dънсȣл, іар dȣпъ фокȣл din 1836 реноітъ ші кȣ мȣлте лȣкрȣрі скȣмпе ꙟнподобітъ. Венітȣріле преȣцілор съі маі претȣтіndенi ꙟмбȣнътъціте, бісерічі ші сколі ла локȣрі маі съраче фъкȣте, вестеск ꙟнтр'ȣн кіп віртȣціле вреднічещі а ле ачестȣі Епіскоп. Богата са бібліотекъ о аȣ лъсат џімнасіȣлȣі din Беіȣш. Кȣ ачесте ші атъте меріте ꙟнподобіт Епіскопȣл Вȣлкан аȣ мȣріт. Ел ꙟнсъ ва тръі ꙟн іnіміле мȣлтор міі. Карактерȣл лȣі чел блънd, весел ші dескіс, бȣнътатеа інімеі лȣі вор ръмънеа ꙟнтіпъріте ꙟн мінціле оаменілор.“

— Ȣн сȣплемент а Албінеі ромънешті, N. 4, din 14 Іанȣаріе 1840 кȣпрінde о релаціе ꙟнdестȣлътоаре асȣпра комерцȣлȣі Молdавіеі ші а Валахіеі, траdȣсъ din Семафорȣл de Марсіліа, de D. Спатарȣл К. Nегрȣцці.

Реdактор респȣнzътор М. Когалнічеанȣ.

SCENE PITORESCI
DIN
OBICEIURILE MOLDAVIEI.

КЪNТЕЧЕ ПОПȢЛАРЕ А МОЛDАВІЕЇ.

Natȣра воіеще ка omȣл съ'ші кънте плъчеріле ші сȣферінцеле. Пріn кънтечеле сале, ел ъші zȣгръвеще гъndȣл, паравȣріле, фаптеле, Ꙟntр'ȣn кȣвънт тоатъ фііnца са; кънтекȣл есте о ресфрънџере а сȣфлетȣлȣї сеȣ.

Прекȣm ші Ꙟn Еȣропа чівілісатъ, локȣіторії deалȣлȣї, аȣ deосебіте ворбе ші обічеїȣрї de локȣіторіі въеї; прекȣm орї че търгȣ, орї че сат, аре а са партікȣларъ фісіоnоmіе, фіеще-каре цеаръ аре кънтечеле сале, а кърор mȣсіка ші поеzіа сȣnт потрівіте кȣ фіреа пъmъnтȣлȣї съȣ ші карактерȣл локȣіторілор еї.

Ꙟn церіле фрігȣроасе, mȣсіка есте рече, ка ші пъmъnтȣл; еар de че те апроші de клімеле стъmпърате, веzї къ фіеще-че nȣоъ zі есте Ꙟnzестратъ кȣ nȣоъ фрȣmȣсецї. Чіркȣлаціеа съnџелȣї, фъкъndȣсе mаї репеde пріn Ꙟnкълzіреа раzелор соарелȣї, есте прічіnа астеї плекърї атът de віі спре deсфътаре. Кȣ кът ȣn пороd е mаї апропіат de аmеазъ-zі, кȣ атът mаї mȣлт Ꙟndem-

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

пȣл ачеста се фаче maĭ iȣте, maĭ пȣтерnік. О naтȣръ ꙟnбелшȣгатъ се ꙟnгрiжеще de тоате требȣiнцеле omȣлȣĭ; флорiле шi поamеле сȣnт тот пе ачелаш арбȣре. Dȣпъ ziле фрȣmоасе, ȣрmеазъ nопцĭ шi maĭ фрȣmоасе, шi вреmеа се nȣmъръ nȣ dȣпъ чеасȣрĭ чi dȣпъ плъчере Din ачеаста віne астъ тръndъвiре, ачест dраг far niente, астъ сълnікъ плекаре кътръ жок, кънтаре, dанцȣ̆ шi плъчерĭ а сimцȣрiлор.

Молdaвia *атът прin посiцiа са џеографiкъ кът шi прin клimатȣл сеȣ̆ се поате сокотi* ꙟnтре церiле органiсате *пентрȣ* mȣсiкъ. Молdоваnȣл, de ȣn naтȣрал весел шi mолатек е пȣцin грiжалiв пентрȣ а dоȣа zi. Mȣлцеmiт ꙟn колiба са, сiгȣр къ семinца че аȣ̆ арȣnкато ꙟnтр'ȣn пъmъnт абiа бръzdат, аре а'ĭ da ꙟnсȣтiтъ роаdъ, гъndеще nȣmaĭ ла астъzĭ, еар пе mъine ꙟл ласъ ꙟn воiа Domnȣлȣĭ. ꙟn тоатъ Dȣminiка, аdȣnъndȣсе ла каса ȣnȣĭ бътрън, флъкъiĭ шi фетеле алкътȣеск о хоръ. Матроаnеле ворбеск de господъріе, ĭар бътрънiĭ шezind пе прiспъ шi привind ла фiiĭ лор, аȣ̆ ачел аер патрiархал каре nȣ'л гъсещĭ астъzĭ dекът ꙟn omȣл сътеаn nекорчiт кȣ алте nацiĭ, къчĭ пъстреазъ ꙟnкъ тоатъ сimплiтатеа *прimiтiвъ*. Къте пȣцin пȣцin, dаnцȣл се ꙟnфербъnтъ; mошnеџiĭ, каре бътеа mъсȣра ꙟnтовъръшind кȣ глас тремȣръnd пе лъȣтарȣл че стрiгъ ꙟn гȣра mаре, лъсъnd абiа съ се аȣdъ тоnȣрiле скърцiiтоареĭ лȣĭ вiоаре, сар, се аmестекъ пinтре тiнерĭ шi ꙟnчеп а dъnца ꙟnкȣраџind кȣ пiлdа лор пе жȣniĭ maĭ рȣшiношĭ. Атȣnчĭ лъȣтарȣл стрiгъ шi maĭ таре, шi ка съ ꙟnвеселеаскъ пе dъnцашĭ ꙟnчепе:

Георге! Георге! ші Маріне!
Џінеџї невестеле віне,
К'оі венї'нтр'о сеаръ ват.
Ш'оі dа нъвалъ ла пат. ш. ч.

Че хохоте! че ропоте! — Dар лъȣтарȣл веdе mȣлте фрȣнці ꙟнкреціndȣсе; сіmте къ требȣе съ'ші скіmбе кънтекȣл, dакъ нȣ вреа съ їае о платъ кȣm н'о ащеаптъ dе ла *Георгі* ші *Маріні*, пентрȣ къ ꙟн кътъ вреmе вор фі пе лȣmе невесте фрȣmоасе, аȣ съ фіе ші варваці џелоші. ꙟнчепе ȣн аллегро:

Dȣте, dȣте ла бърбат
Съ нȣ dаȣ пісте ȣн пъкат!
Dȣте, dȣте, фата mеа,
Съ нȣ dаȣ пісте о белеа!
Dȣте, dȣте dе ла mіне,
Съ нȣ dаȣ пісте о рȣшіне!
Dȣте ла бърбатȣл тъȣ
Че џі'л dаȣ Dȣmнезеȣ ш. ч.

Оdінеоаръ чіmпоїȣл ера mȣсіка нороdȣлȣї, dар чіmпоїешȣл съфлънd нȣ пȣтеа спȣне ачеле че спȣне лъȣтарȣл. Абіа кънd сȣdоареа ꙟнроȣра фрȣнціле, кънd піпіоареле обосіа, гъсіа ел вреmе а'ші спȣне глȣmеле ші чіmіліtȣріле че ꙟнвеселіа пе аскȣлтъторі.

Dе ачееа ші нънъ астъзї чіmпоїешȣ ші mȣскъръчїȣ есте сінонімȣ.

Сȣнт dеосебіте кънтече попȣларе; кънтȣл остъшеск саȣ історік, кънтȣл реліџіос, кънтȣл dрагостеї ші а нȣнцеї, ші кънтȣл коdрȣлȣї саȣ воїніческ.

ꙟн Молdавіа кȣ греȣ се поате гъсі астъзї вре о ȣрmъ dе кънтек патріотік; астъ цеаръ а черкат преа mȣлте префачерї ка съ'ші mаї поатъ аdȣче амінте dе вреmеле ероїче. Аmестекареа ȣнȣї нороd кȣ алтеле ї стрікъ патріотісmꙋл; кꙋ ел mоаре ші поеzіа каре'ї есте лімꙋаџіꙋл; ші ꙟнсъ істеціmеа, наівітатеа ші dꙋхꙋл сатірік а попорꙋлꙋї Роmънеск, се вьd ꙟн тоате кънтечеле сале.

Воїещї а'л веdеа наів? аскꙋлтъ пре тінъра фатъ тънгꙋіndꙋсе пентрꙋ лꙋнгъ dепъртареа аmантꙋлꙋї сеꙋ:

Чіne а zіче Nіцъ віne,
Da-і-аm рокіа de не mіne;
Чіne а zіче к'аꙋ веніт,
Da-і-аш че'ї аm жървіт ш. ч.
De чіne dорꙋл се леагъ,
Nꙋ'ї паре лꙋкрꙋ de шагъ,
Къ de mіne с'аꙋ легат,
Пар'къ нꙋ'ї лꙋкрꙋ карат ш. ч. ш. ч.

Жꙋнеле аmант ꙟнсъ аре о ворбъ mаї гравъ. Ел dъ віnа асꙋпра dꙋхꙋлꙋї ръꙋ пентрꙋ къ аmореzа лꙋї нꙋ віне ла ꙟнтълніре:

Ꙋчігъте крꙋчеа Dраче!
Че нꙋ скоці не пеіва'н коаче, ш. ч.

Dар че е статорnік пе лꙋmеа аста? Ꙋітъ пе плъвіца фатъ пентрꙋ неваста стоmітъ, ші ꙟн вреmе че еа прівіnd ꙋndа кꙋргъnd, плъnџе zікъnd:

Саꙋ нꙋ совітещї к'оdатъ
А съ фіе жꙋdекатъ!
Саꙋ нꙋ щії къ вреmеа віne,
Съ daї сатъ пентрꙋ mіne? ш. ч.

— Ел кънтъ кꙋ о варваріе крꙋdъ:

Фато de віръꙋ!
Ші de џеран реꙋ.
Че шъzі ла пъръꙋ,
Роџі пре Dꙋmnezeꙋ,
Ка съ те іеꙋ еꙋ?

Къ еȣ те-оiȣ лȣа
Кънd те воiȣ ведеа
Кȣ прȣnкȣ пе браць,
Кȣ лакръmi пе фацъ.
Къ еȣ те-оiȣ лȣа,
Кънd еȣ воiȣ ведеа
Ȣрсȣл кȣ черчеi,
Жȣкънd dȣпъ miei,
Лȣпȣл кȣ чimпоi,
Жȣкънd dȣпъ оi,
Вȣлпеа кȣ mърџеле,
Кȣлегънd сȣрчеле,
Ш'ȣn iепȣре скiоп
Ꙟnтр'ȣn върф de плоп, ш. ч.

Кънтȣл релiџiос се аȣde нȣmаї ꙟn сербъторiле Кръчiȣнȣлȣї. Атȣnчї ꙟn тоатъ сеара веde чiнева пе ȣлiцї о трȣпъ de шепте опт inшї, ꙟmбръкацї кȣ хаiне шi короане de хъртiе полеiтъ, пȣртънd сабiї шi сȣлiцї. Еї мерг din касъ ꙟn касъ репреzентънd miстерȣл пещерiї ꙟn Бетлеем. Акторiї ачестȣї Miстер сȣnт: Ерod, Маџiї шi сȣiтеле лор, каре поартъ стеаоа. Ꙟnчепънd прin ȣn кънт ꙟn каре Маџiї аратъ целȣл кълъторiеї лор, пе рънd се рекоmаnd лȣї Ерod каре'ї черчетасе чiне сȣnт. Dȣпъ че фiе-каре ꙟшї спȣне нȣmеле, ъл ꙟnтреабъ шi еї: Dар тȣ чiне ещї? Ерod мънiос de о ꙟnтребаре атът de indiскретъ, саре, скоате сабiа шi респȣnde:

Еȣ сȣnт Ерod ꙟmпърат,
Каре пе кал а'нкълекат,
Шi пъmънтȣл·аȣ тремȣрат.

Сфършiтȣл есте къ, ꙟmпротiва Iсторiеї. Ерod се ꙟndȣплекъ а мерџе съ се ꙟnкiне шi ел Прȣнкȣлȣї-Dȣmnezeȣ, шi кънтъ тоцї ȣn imnȣ de лаȣdъ.

Астерофорiї асеmенеа ꙟnтонеазъ imне асȣпра пащереі Мъnтȣіторȣлȣі. Ачесте къnтȣрі сȣnт псалmodіате кȣ mȣлтъ mоnотоnіе.

Къnтекȣл nȣnцеі е ꙟndестȣл de nаів:

Тачі, mіреасъ, nȣ mаі плъnџе,
Къ ла mаіка та те-оіȣ dȣче,
Кȣnd ва фаче плопȣл пере,
Ші ръкіта вішіnеле.
Ладо! Ладо! *) Ш. ч.

Nе ръmъnе а ворбі de къnтекȣл воіnіческ саȣ тълхъреск. Молdавіа *а авȣт ші еа аі* сеі Fra Diavoli din тот класȣл *de сочіетате*. Васіле чел mаре, *Бȣжор ш. ч. аȣ авȣт ші еі епохеле лор.* Фіе-каре аȣ mȣріт кȣm се *каdé* ȣnȣі вітеаz, de сабіе — саȣ de щреаnгȣ.

Васіле, nȣmіт чел mаре, ера ȣn тълхар крȣd ші сȣперстіціос. Арmа лȣі ера о секȣре грозавъ, кȣ каре deсnіка ꙟn dоȣъ пе орі чіnе ꙟnтълnіа, боіер, nеgȣцітор, цераn; ші ꙟnсъ ачеастъ феаръ съnџератікъ креdеа пъкат de mоарте а mъnка карnе віnереа саȣ mеркȣреа. Odineоаръ, ꙟnтръnd кȣ banda лȣі ꙟn каса ȣnȣі nеgȣцітор, dȣпе че 'л аȣ deсnікат ꙟn жȣmътате кȣ секȣреа, аȣ ꙟnжȣnгіет пре фемее, ші аȣ свърліт копііі пе фереастръ, компаnіоnії лȣі спъргъnd лъzі, кътъnd пріn поdȣрі, пе сȣб-патȣрі, ȣnȣл а dат пісте о оалъ кȣ ȣnт; флъmъnd фііnd, ꙟnчепȣ а mъnка. Авіа'л zърі Васіле, ші фȣріос ловеще оала, о спарџе ші dъnd о страшnікъ палmъ хоцȣлȣі кълкътор de пост: пъгъn спȣркат, ъі zіче, nȣ те теmі de Dȣmnezеȣ а mъnка фрȣпт mеркȣреа?

Бȣжор ера mаі роmаnтік. Nȣ mаі пȣціn крȣd декът Васіле, ера фъръ mілостівіре кътръ боіері ші nеgȣціторі. Ꙟпвершꙋпареа лꙋї ъпсъ крꙋџа фетеіле ші копііі. Adece ъmбла incognito пріп сате ші търгꙋрі черчетъпd пре сърачї ші mілꙋіndꙋї din пръꙁіле богаџілор. De ачеса, ші mоmепіреа лꙋї п'а періт ка а лꙋї Васіле, ші къптекꙋл лꙋї е de обще щіꙋт:

---

* Каnтеmір zіче къ ачеста ар фі ȣn nȣmе de zее а Dачілор.

Фрꙋпꙁъ верde de пагаръ,
Аꙋ ешіт Бꙋжор Ꙟп џеаръ;
Прadъ попії шії отоаръ,
Пе чіокоі ъї багъ'п феаръ.
Хаіdeџі фечіорі dꙋпъ mіпе,
Къ џіꙋ калеа'п коdрꙋ біпе.
Ічї Ꙟп вале ла фъптъпъ,
Доꙋ фете спалъ лъпъ;
Бꙋжор ле џіпе de mъпъ.
Ічї Ꙟп вале ла пъръꙋ,
Доъ фете спалъ гръꙋ;
Бꙋжор ле џіпе de бръꙋ, ш. ч.

De кѫnd Роmъпії авеа пекꙋрmате ресбоаіе кꙋ Лешії ші кꙋ Ꙋпгꙋрії, пе-а mаї ръmас ꙋп къптек:

Фрꙋпꙁъ верde пелініџъ,
Пе чел dеал, пе чеа колпіџъ,
Мі се прітблъ о кътъпіџъ,
Кꙋ doї вапї Ꙟп пꙋпгꙋліџъ,
Ші кꙋ doї Ꙟп бꙋꙁꙋпарі,
Кꙋ doіспреꙁече лъꙋтарі, ш. ч.

Есте de лꙋат сеаmа къ mаї тоате къптечеле попꙋларе се Ꙟпчеп кꙋ фрꙋпꙁъ верde. Жꙋdекъпd чіпева, ва веde къ ideea е Ꙟпdестꙋл de поетікъ. Фрꙋпꙁа верde! Еа вестеще прімъвара, еа есте емблеmа пъdеждеї, сінгꙋрꙋл бꙋп din кꙋтіа Паndореї: сінгꙋра mъпгъере ші mіжлокꙋл а сꙋфері челелалте реле а ле ачестеї бꙋпе лꙋmї. Фрꙋпꙁа верde Ꙟп траіꙋл еї самъпъ кꙋ віеаџа!

Ачеа ꙟnсъ че карактерісеще пе Молdован, сȣnт *doinеле* саȣ кънтечеле mȣnтене. Прівеаскъ чінева пре ачесті тінері фълкъі, кȣ пълърііле ротȣnde ꙟmподобіте кȣ пене de пъȣn ші кȣ роzе, кȣ плетеле лъсате пе спате ꙟn ȣndoïoace коаmе, кȣ кътеша албъ ка zъпаdа, ꙟnчінші кȣ кȣреле лате кȣсȣте кȣ бȣmбі ші кȣ гіочі, ші zікъ ꙟnвъцатȣл аnтікар de nȣ е аста ачеа *тȣnікъ вірілъ* атът de преціоасъ ла Роmаnі; ваzъ ачесте опіnчі легате крȣчіш пе *пȣлпателе* лор пічїоаре ші тъгъdȣеаскъ къ *nȣ сȣnт котȣрnеле* Роmаnілор?

Костїȣmȣл фетелор е ꙟndестȣл de пітореск ші сіm*плȣ. Везі* астъ тіnъръ фатъ кȣ пърȣл ꙟmплетіт ꙟn doъ косіце че каd ка nіще віце de аȣр пе фечїорескȣл еі сіn? Поартъ о кътешъ кȣсȣтъ кȣ алтіце; е ꙟnпреџїȣратъ кȣ о фотъ албастръ ка віоріка de пе фрȣnтеа еі, ші ꙟn пічїоре аре паnтофі галбеnі саȣ роші. Nевестеле се deосебеск прін стергарȣл саȣ фесȣл рошȣ че поартъ, ші ꙟnсъ астъ сіmплітате е mȣлт mаі de преферат decът тоате zорzоаnеле mагоnацелор din ораше. Фълкъі, фете с'аȣ прінс ла хоръ. Лъȣтарȣл кънтъ:

Пеnтрȣ тіnе ле-аm трас тоате,
Ш'аnоі zічі къ nȣ се поате? ш. ч.

Кънd ꙟnсъ dаnцȣл 'ші а лȣат тоатъ ꙟnтіndереа, ꙟnчепе:

Елеnџъ de ла Пеатръ,
Кȣ верчіка ретеzатъ,
Че-аі фърmъкат лȣmеа тоатъ,
Віn съ те сърат одатъ!
Съ mъ фармечі ші пре mіnе,
Ка съ mъ іȣбеск кȣ тіnе.
Хаі, Елено, ла гръdінъ,
Съ съпъm о ръdъчінъ,

Ръdъчinа макȣлȣi,
Ка с'о dъm върватȣлȣi.
De ni'i върватȣл ȣрът,
Ia церnъ de ла mормънт,
Ші'i пресаръ'н аџернȣт,
Съ се скоале сȣрd ші mȣт.
De ni'i вървъцелȣл drаг,
Аџерне'i пе ватръ ȣn сак,
Ші'i dъ'n mъnъ о въргȣцъ
Ка съ с'апъре de mȣцъ, ш. ч.

Чine а фост ачеа Еленȣцъ а кърia nȣme вреmеа ші anii ni 'л аȣ пъстрат? Чine nе ва спȣnе кът а фост еа de фрȣmоасъ? Zadaрnікъ а фост трȣdа nоастръ de а пȣтеа афла чева despре еа; nічĭ о траdiціе! nічĭ о повесте! Атъта вedem къ ера mърітатъ ші їȣвеацъ: dар фарmекȣл че авеа тръind, Еленȣца 'л а лъсат ші dȣпъ mоарте. Каре е ачел бътръn, тinер, nобіл саȣ прост, mаре саȣ mік, че nȣ'ші сіmте inima сълтъnd Ꙟnтрȣ аȣzȣл кънтекȣлȣĭ еĭ. Odiniоаръ боіерії чеĭ mаĭ Ꙟn връстъ тръџеа danцȣл; Domnii Ꙟnсȣші intра Ꙟn хоръ аȣzind акоарdела кънтекȣлȣĭ Еленȣцеĭ. Ꙟn времіле nоастре, Domnȣл Міхаіл Сȣцȣ — чел de пе ȣрmъ Domnȣ Грек, каре ар фі ȣрmат пашілор Маврокорdацілор ші а Мȣрȣzілор, dакъ Ꙟnтъmплъріле 'л ар фі іертат — ъл dъnца adесе орĭ. Dар прекȣm алтеле асеmеnеа ші Еленȣца есте ȣітатъ. Чівілісаціа а omоріто!

Ꙟn времеа сербъторілор de Пащі, mȣnтенії аȣ партікȣларȣл лор кънтек. Кȣm се adȣnъ шепте опт флъкъĭ, Ꙟndатъ ȣnȣл скоате флȣерȣл din чінгътоаре ші Ꙟnчепе а флȣера; тоцĭ се прind ла danцȣ, кънтъnd Ꙟn хор:

Сȣnт о поалъ de dȣгеанъ
Мъndрȣца mъ кіаmъ, ш. ч.

Пе ȣрmъ дȣпъ къте-ва пахаре de вin, danцȣл се апрinde, флȣерарȣл ꙟчепе ȣп аллегро animato. Тоцї кънтъ:

Сȣб поткоава чismeї mеле,
Шеde дракȣ ш'о шȣере,
Шi тъ'пвацъ а фаче реле; ш. ч.

Чine 'ї ар вedea атȣпчеа, ар сокоті къ пегрешiт еї аȣ хотъріт саȣ съ пребȣшеаскъ *пъmъптȣл* саȣ къ пічіоареле пȣ сȣпт *а ле лор*.

Мȣsіка ачелор mаї mȣлте къптече de гъръ е ꙟп *топȣл* mіпоре тъпгъїоасъ шi mелапколікъ. Мȣлцї ꙟпвъцацї mȣsічї desпрецȣеск къптечеле роmъпещї, а кърора кȣвiпте пȣ сȣпт ашеzате дȣпе регȣлеле просоdieї, шi mȣsіка дȣпе трактателе mещешȣгоасе de apmonie; кьчї пептрȣ дъпшії арта есте тот, патȣра шi inima пimік! Dар с'аȣ гъсіт оamenї каре аȣ афлат дȣлчеаца ачестеї simпле поеzії. D. Херффпер а алкътȣіт о ȣвертȣръ dinтр'ȣп къптек de danцȣ, кърia пічї apmonie пічї оріцiпалітате пȣ'ї ліпсеще. D. Рȣжіцкі а пȣс пе поте пептрȣ піапофорте о колекціе преа пimеріtъ. Шi ачеста е ȣп лȣкрȣ ꙟпdестȣл de греȣ, кьчї пічї ꙟптр'ȣп *фел de къптече* пȣ креdem къ се пот гъсі атъте трілере, атъта прелȣпцiре ꙟп сопȣрі, атъта modȣлаціе ꙟп топ. Ȣп Молdован каре п'аре idee de поте шi жоакъ флаȣтȣл пȣmаї din deпрindере, тот d'аȣпа ва ексекȣта mаї вine ȣп къптек, декът чел mаї іскȣсіт флаȣтіст.

Сфършinд ачест артікол асȣпра къптечелор паціонале, пȣ пȣтеm лъса а пȣ поmепі фрȣmоаселе Баллаde

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

а Мȣmeĭ лȣĭ Стефаn, шi а nimфeĭ Dокiа реnвiеате din пȣлберea веакȣрiлор de D. Ага Асакi, пре каре пȣ пе сфiim а ле рекоmanda атът четiторiлор построi кът шi орĭ кърȣĭ артiст стръin, ка пре пiще каn d'опере de мелоdie.

К. Nегрȣцці.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

LITTERATURA STRAINA.

Din zi ꙟп zi прінціпатȣріле поастре ціптеск mai mȣлт лȣареа amіпте а *політічілор* ші а літерацілор. Чеї din тъї каȣтъ *съ пе прегътеаскъ* о соартъ mai бȣпъ, саȣ *mai ръ*, ȣпа ші алта дȣпъ інтересȣріле ші патіміле лор. Чеї de ал doiле сȣпт mai пеінтересаці. Каȣтъ ꙟп поі поъ фактȣрі, поъ idei, поъ ȣіmірі, поъ сȣжетȣрі de шіінце саȣ de петречере. Ȣпії се ꙟпалцъ пе върфȣріле Карпацілор, саȣ се скобоаръ ꙟп адъпкȣріле въілор, ка съ афле таініле пъmъптȣлȣї, ка съ ꙟпвеце ꙟпсȣшіріле плъптелор, ка съ deскопере богъціа въілор поастре, ȣпкъ вергȣре, ка съ репроdȣкъ пе пъпзъ саȣ пе пеатръ фрȣmоаселе поастре сітȣрі; алції петрекȣ попці ꙟптреџї пе mапȣскріптȣріле поастре, ка съ се копвінгъ къ ші поі аm авȣт времї фрȣmоасе, ерої пебірȣіці, бърбаці mарі ші фъкъторі de біпе, ші пе ȣрmъ съ аръте ꙟп фаца Еȣропеї, *mъпdреле* фігȣрї а лȣї Александрȣ чел бȣп, а лȣї Стефап чел *mаре*, а лȣї Міхаї Вітеазȣл, трілоџіе mіпȣпатъ de Бȣпътате, Мъріре ші Ветежіе. Алції се mърџіпеск пȣmаї кȣ ꙟпвъцареа стъреї поастре de астъзї ші кȣ бъгареа de саmъ а пъравілор поастре, атът de стрікате ꙟп ораше, атът de певіповате ꙟп сате. Алції ꙟпсфършіт се mȣлцъmеск, ꙟптр'о тръсȣръ ларгъ ші комоdъ, съ лесе ꙟп ȣрmъ'ші mіросітоареле поастре шесȣрі, съ треакъ ꙟпбелшȣгателе поастре апе, роdітоареле ші роmаптічіле поастре котȣпȣрі, ші апоі, ꙟпторкъпdȣсе ꙟп патріа лор, съ пъстреzе de поі о сȣвепіре, копфȣсъ dар пещеарсъ, de плъчері ші de сепсаціі пекȣпоскȣте ꙟп чівілісателе лор церї.

Noї ші ȣпора ші алтора требȣе съ ле фіm кȣпоскъторї, ші кȣ атът mаї mȣлт къ тоці аȣ ꙟпчепȣт а пе dа dрептате, къ тоці кȣпоск къ ꙟп поі есте чева mаре, чева статорпік, пре каре пічї вреmеа, пічї пепорочіріле пȣ пі 'л аȣ пȣтȣт сmȣлџе, ші къ пе требȣе пȣmаї ȣп бърбат mаре, ка съ фіm еаръші ȣп попор mаре.

Аȣ трекȣт вреmеа ачееа, ші пȣ се ва mаї ꙟптȣрпа, кънd ȣп Філстіх, кънd ȣп Сȣлцер, кънd ȣп тікълос копвепціопал ка Карра, ꙟпdръспіа а пе окърі, фъръ рȣшіпе, ꙟпаіптеа Еȣропеї.... Ші пептрȣ че? пептрȣ къ п'аm щіȣт а лъȣdа шічеле лор патіmї, пептрȣ къ п'аm щіȣт а пе плека џепȣпкеле ꙟпаіптеа аȣрітȣлȣї віцел а mъпdріеї лор.... ші поі тъчеm?

Mȣлцї Францеzї de талепт с'аȣ ꙟпdелетпічіт ꙟп апії трекȣці кȣ стареа політікъ, mоралъ, коmерціалъ ші літтераръ а поастръ. Теаскȣріле din Паріс mаї ꙟп тоатъ лȣпа пȣблікъ къте о скріере поъ асȣпра прінчіпатȣрілор. — Ȣп аȣтор de mеріт Neamц, сȣбт літеріле F. W. L. аȣ dат ла лȣmіпъ, пріп жȣрпалȣл Didаскаліа, ȣп роmап ꙟптрег асȣпра лȣї Міхаї Ветеаzȣл, ачеастъ фігȣръ ларгъ ші mъреацъ каре dоmпеще ꙟп історіеа цереї Роmъпещї. Mich. Czaykowski ȣпȣл din чеї mаї ꙟпсеmпацї аȣторі а літтератȣреї полопе, с'аȣ ꙟпрȣmȣтат кȣ mȣлте din ꙟптъmплъріле ші леџепdеле поастре пептрȣ коm-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

пȣnереа фрȣmоаселор сале роmanе; ȣnȣл din еле репродȣче віеаца роmanтікъ а лȣі Кържаліȣ. Ачеастъ скріере, ꙟndатъ dȣпъ пȣблікаціа са, с'аȣ традȣс ꙟn лімбеле францезъ ші џерmanъ.

Лȣаре-аmінте а Рȣшілор ла тот че се атінџе de noĭ есте кȣноскȣтъ общеще. ꙟn Алmanахȣл Оdесеĭ пе анȣл 1840*, ȣn автор ȣmорістік, къте оdатъ ші преа сатірік, 'ші аȣ ꙟmпрȣmȣтат ꙟнсȣші нȣmеле de ла noĭ — *Раdȣл Кърълескȣ — спре а скріе пре Тȣndzа саȣ Тȣнсȣл, тълхаріȣл mȣнтенеск.*

Ші къці поеці mарі ші mічі се ꙟndелетніческ кȣ noĭ? Lamartine аdресъ оde кътръ тінереле Молdовенче, Lavitschnigg сърбеазъ прін версȣрі dȣлчі ка mіереа, фрȣmȣсеціле Флореĭ, флоръріца роmънкъ.** Маĭ mȣлте din челе mаĭ фрȣmоасе компȣнері а лȣі Пȣшкін кȣпрind сȣжетȣрі din обічеĭȣріле ші ꙟнтъmплъріле роmънеші.

Ші ꙟn сфършіт съ венim ла D. A. Demidoфф, чел mаĭ mаре а ностръ партizan, фъръ ꙟнсъ а не крȣца кънd сȣнтеm віновацї. ꙟnтовъръшіт de о сочіетате ꙟnтреагъ de ꙟнвъцацї ші de артістї стреіnї, ел аȣ фъкȣт ꙟn вара анȣлȣі 1837 о кълъторіе щіінціфікъ прін църіле ноастре, ші ꙟnтȣрнъndȣсе ꙟn патріеа са аȣ пȣблікат сȣвеніріле ші речеркъріле сале, ꙟnтр'о карте каре есте скріереа чеа mаĭ ꙟнсеmнатъ пентрȣ noі, пентрȣ къ кȣпрinde прівірі ꙟnалте, ȣn mаре пріетешȣг пентрȣ noĭ ші че есте mаĭ mȣлт, ĭȣбіреа аdевърȣлȣі.

Кънd ꙟn Інтроdȣкціеа Dачіеĭ Літтераре, noĭ am zic

---

[*] Алъманахъ Оdесскиі на 1840 годъ.—Оdесса, въ городской Тіпографіі.

[**] Везі Телеграфȣл Dачіеĭ а ачестȣі нȣmър.

къ вom пȣбліка традȣкції кът се поате maї рар, прін ачеаста н'am ꙟпцелес къ вom трече сȣбт тъчере ші ачеле скріерї стреіне каре се атінг de noї. Noї am врȣт пȣmaї съ zічеm къ тот че пȣ ва фі Рошъпеск, ші пентрȣ Ротъні, пȣ ва ꙟптра ꙟп колоанеле Фоаїеї поастре, ші къ пȣ вom da нічї odатъ традȣкції а кърора сȣжетȣрї съ пе фіе стреіне, ші прін ȣрmаре съ п'аїбъ ȣп інтерес паціонал. Скріеріле ꙟпсъ каре ворбеск de noї, de історіеа поастръ, de обічеїȣріле поастре, de ші котпȣсе ꙟп алте лімбї, се кȣвін кȣ dрептате Dачіеї Літтераре.

Аша dар Фоаіа поастръ din кънd ꙟп кънd ва репродȣче традȣчереа челор maї фрȣmоасе din асеміне скріерї атът de інтересанте пентрȣ noї. Пентрȣ акȣm вom da вр'о кътева фрагменте din кълъторіа D. A. Demidoфф; ꙟп алт пȣmър вom пȣбліка пре Тȣпсȣл саȣ Тȣndza, че ні с'аȣ трimic de кътръ D. A. Doniчї, традȣкторȣл Ціганілор лȣї Пȣшкін.

D. A. DEMIDOFF.

ꙟп Баннат, Валахіа ші Молdавіа.

D. Анатол de Demidoфф, шамбеллан а M. C. ꙟmпъратȣлȣї Рȣсіеї, аȣ ꙟпформат о сочіетате din maї mȣлці ꙟпвъцаці Францеzї: DD. de Sainson, Le Play, Huot, Leveillé, Rousseau, de Nordmann, du Ponceau, ші пестітȣл zȣграв Raffet,* спре а ꙟптрепрinde, ꙟп вара а-

---

* D. Raffet аȣ zȣгръвіт вігнетеле din історіа револȣції скрісъ de D. Тіерс, астъzі преzіdент miністрілор Франціеї.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

nꙋлꙋї 1837, о кълъторіе щііnціфікъ прin Баnnат, Валахіа, Молdaвіа, Рꙋсіа meрidionaлъ ші Крimꙋл. Ачеастъ кълъторіе с'аꙋ пꙋблікат ꙟn Паріс de кътръ лібрерꙋл Ernest Bourdin, сꙋбт тітлꙋ de: Voyage dans la Russie mèridionale et la Crimée par la Hongrie la Valachie et la Moldavie,

Ачеастъ кълъторіе есте пеnтрꙋ noї ꙋn лꙋкрꙋ noꙋ, de време че аꙋ фост ꙟnтреnрінсъ de кътръ сочіетатеа D. Demidoфф ꙟnтрꙋ'ꙋn цъл щііnціфік. D. Раффет есте *чел ꙟnтъї zꙋграф de талеnт кареле аꙋ ꙟnсеmnат перспектівеле ші* костꙋmеле noастре, атът de mъреце, атът de піторещї.

Ꙟmпъртъшind четіторілор nострі челе mаї interesante фрагmеnте din кълъторіа D. Demidoфф, nꙋ сꙋnтem ла ꙟndoіалъ, къ nꙋ ва гъсі ꙟn пꙋблікꙋл роmъn ачеле лаꙋde, ачееаші ꙟnбръцошаре каре аꙋ прimіто ꙟn тоатъ Еꙋропа. — Ші че zік, ші mаї mꙋлт, пеnтрꙋ къ D. Demidoфф ворбеще de noї, de църіле noастре, ші къ ворбеще ꙟnтр'ꙋn кіп че nе фаче чінсте.

Ла 8 Іꙋліе 1837, noї афлъm пе dрꙋmеції nострі плꙋтind пе Dꙋnъреа, ꙟnтре Dреnкова ші Орсова веке. De аіче ꙟї лꙋъm, пеnтрꙋ къ de аіче кълъторіа лор, interesantъ общеще, се фаче пеnтрꙋ noї ші mаї interesantъ: „De ла Dреnкова ші пъnъ ла Орсова веке, Dꙋnъреа коntіnеще de а фі плꙋтітоаре пеnтрꙋ васе mарі, din прічіnа стъnчелор ші а пꙋвоаіелор апеї стрimбе ші ръпide че ꙟmпіеdекъ ші шівоіескꙋ албіа Dꙋnъреї. Dрꙋmеції атꙋnчеа се пꙋn ꙟn барче mічї, а кърора фꙋnd лат поате ꙟn тот тіmпꙋл съ треакъ пеdечіле каре din непорочіре ꙟnтреръmп ачест канал фіресꙋ вреdnік de mірат. Noï dap пе ꙟmбаркаръm ꙟптр'о баркъ фрȣmȣшикъ кȣ опт въсле, ші кȣ о оdъіцъ zȣгръвітъ. Deасȣпра ȣпȣї катарг сȣбціре, флȣтȣра пȣmеле *Tїȣnde* пе о бапdіеръ елегантъ. Deабїе пе-am сȣїт ꙟп баркъ, ші am възȣт че deосебіре de репеціȣпе ꙟпфъцошеаzъ сȣпрафаца Dȣпърeї ꙟптр'ачеастъ парте de лок. Апропііndȣпе de сатȣл Іслац каре се ꙟпалцъ пе малȣл Банатȣлȣї, поï am афлат тоатъ апа, ꙟп doъ тріimї а лърцімеї сале, акоперітъ кȣ о спȣmъ клокотітоаре. О лінiе de стінчї de ла цермȣл Ȣпгȣреск, се ꙟптinde аша de departе сȣбт апъ, ꙟпкът васеле сȣпт сілітe съ се *апропіе* токma de mалȣл Сербіеї ȣnde'c апȣкате de ȣп *повоїȣ*, че се порпеще кȣ о їȣцалъ песпȣсъ. Dȣпъ вр'о кътева mіпȣте de волвоаре ші de вѣет, павігація се фаче еаръшї пачїпікъ вр'о кътева mіпȣте, ш'апої еар ꙟпчепȣ̆ поъ стінчї, поъ волвоаре, албе de спȣmъ, пъпъ ла локȣл ȣпde mȣпції deпъртъndȣсе, ласъ апелор стрінсе о mаї mаре ꙟптindере.

Din време ꙟп време зъріam кътева сате, атът ꙟп партеа Сербіеї, кът ші ꙟп партеа Банатȣлȣї; Міланова ꙟптре алтеле, каре есте zidітъ deабїа de чінчї anї, ꙟп локȣл трістелор бордее de Бірпікса; Міланова с'аȣ̆ ꙟпалцат асȣпра Сербіеї ꙟп чінстеа фїїȣлȣї *Domпȣлȣї* Мілош. Ꙟп стінга поастръ лъсаръm ші векеа четъцȣїе, пȣmітъ Тріколе, алкътȣітъ din треї тȣрпȣрї. Doъ тȣрпȣрї de-опотрівъ се ръdікъ пе о ꙟпълціmе; ал треіле, каре'ї ȣdат din тоате пърціле de валȣріле Dȣпъреї, се ȣпеще прін ȣп поd кȣ стінка ȣnde сȣпт челелалте doъ zidірї цетепе. Ачеастъ веке търіе есте астъzї локȣітъ de ȣп пікет de Карантіперї.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Ꙟn пȣцin Dȣnъреа се рестрinџе ші ꙟnтръ еаръші ꙟnтр'о noаъ стрimтȣръ ȣnde волвоареле сале се арȣnкъ mъniоасе ꙟmпротiва ставiлеї ȣрiаше каре ле опреще ꙟn dрȣm. Аколо барка се опрi, ші nе сковорiръm nе ȣскат. Прiвелiщеа чеа mаї mъреацъ каре nе-аȣ ꙟnкъnтат окiї de кънd петречеаm ꙟn ачесте церї, nе-аȣ ꙟnкȣnџiȣрат din тоате пърцiле. Ȣn zidȣ de стinчї каре се ꙟnалцъ mаї сȣс de опт сȣте de *палme* акопере фаца рiȣлȣї de *amъndoъ цermȣрiле*. Вр'о къцiва стinжinї *deасȣпра niвелȣлȣї* Dȣnъреї, ші ꙟn коастеле de жос *а ачестор* стinчї nemъсȣрате, шерпȣеще ȣn dрȣm mъ*рецȣ, лȣкрȣ nоȣ*, ȣрmат кȣ стърȣinцъ ші вреdnik de ачеле mарї ръmъшiце а Роmеї din каре флȣвiȣл nе-аȣ пъстрат прецiоаселе релiкiї. О пещiръ ꙟntinсъ се deскide nе цermȣл Бanатȣлȣї, ші ȣn фел de оспътърiе къmпеаскъ, фолосindȣсе de ачесте niвniце фiрещї, с'аȣ ашеzат сȣбт ꙟnсȣші болта пещерiї. Dȣпъ ȣn скȣрт ръпаос, лȣат ла ȣmбра ачестȣї лъкаш ръкорос, noї nе-аm ȣрmат dрȣmȣл пънъ ла локȣл ȣnde о кърare стinкоасъ dȣче ла ꙟnтрареа пещiреї лȣї Ветерanі, вестiтъ ꙟn цеаръ ші mаї depарте, прin фрȣmоаселе сале леџеnde de iсгоniцї, de бandiцї ші de лȣпте.

Ꙟn ръсбоiȣл че Ȣnгарiа аȣ авȣт ꙟmпротiва Тȣрчiлор, ла аnȣл 1788, пещереа лȣї Ветерanі аȣ слȣжiт, се ziче, ꙟn лок de паланкъ ȣnȣї гарnizon de inфантерiе, ші ȣn тȣn, кȣ mаре трȣdъ сȣiт пънъ ꙟn ꙟnтрареа еї, стъпъniа de depарте песте тоатъ ꙟntindереа Dȣnъреї, din позiцiа са чеа nебiрȣiтъ.

Барка nе ащепта, ꙟn жосȣл dрȣmȣлȣї, ші noї аm ꙟnчепȣт а плȣтi ръпide, апропiindȣne de църmȣл Сервіеї. De ачеастъ парте, аm пꙋтꙋт ꙟnсъmna къ поалеле стinчiлор сꙋnт тъiете регꙋлатꙋ, пеntрꙋ ка ꙋn dрꙋm съ поатъ тречe ꙟmпреџiꙋрꙋл върфꙋрiлор лор, шi каре dрꙋmꙋ ꙋрmеазъ фъръ коnтеniре шовъiтꙋрiле Dꙋnъреi. Ачест dрꙋmꙋ есте ꙋn лꙋкрꙋ а Роmаniлор, ачелор ꙋрiешї карiї, ꙟn ръсбоаеле лор кꙋ Dачiї, аꙋ окꙋпат тꙋлтъ вреmе ачесте церї, ꙟnаinте de а лъса ꙟn еле, колоniiле лор.

Ꙟn пꙋцinъ вреmе, шi пе ачелаш церm, о mаре inскрiпцiе ni с'аꙋ арътат ꙟnтре бꙋрꙋiеnе; въслашiї noстрi ne-аꙋ *опрiт пꙋцinтел*, спре а прiвi nовiлꙋл сеmn de пꙋтерniка тречере а ачестꙋї *mаре попор*. *Пе о стinкъ* mаре ꙟn пiчоїаре, ꙋn кadрꙋ ꙟmпоdобiт кꙋ богате съпътꙋрi шi кꙋ вꙋлтꙋрi кꙋ арiпiле ꙟnтinсе, ꙟmпреџiꙋръ ачеа лꙋnгъ inскрiпцiе. Макар de шi ачеа стinкъ iсторiкъ с'аꙋ стрiкат de тimп шi de фокꙋрiле пъсторiлор че с'аꙋ апрinс атътеа веакꙋрї сꙋбт еа, тотꙋшї се поате ꙟnкъ четi челе dinтъї doъ лiniї, din каре се пот гъчi ачесте кꙋвinте:

Imp. Caes. Nervae filius Nerva Trajanus Germ. Pont. Mac.

Dꙋnъ че аm прiвiт, ꙟnтр'о deпъртаре кꙋвiinчiоасъ спре а nꙋ ꙟnгрiжi пре mърџinenї, ачеастъ сꙋвеniре ꙟmпꙋiтоаре, пре каре ne-аm miрат атъта с'о гъсim ꙟnтр'ачесте пꙋстiї, шi пе ачест *цермꙋ поате ꙟnкъ аша de* барбар ка шi ꙟnаinте de а'шї adꙋче Траїаn леџеоаnеле сале, noї ne-аm ꙟndрептат спре Орсова веке, векеа четате а Банатꙋлꙋї; шi dꙋnъ пꙋцinъ вреmе ne-аm възꙋт ашезацї ꙟn сinгꙋра шi mіка оспътърiе а ачестꙋї търг.—

Adoa zi noї аm лъсат Орсова ꙟnтр'о noъ баркъ, mаї mаре шi mаї mаре dекът ачееа пе каре венiсъ-

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ръм ꙟп zioa трекȣтъ, ші ам ꙟчепȣт а трече їȣте dinaintea Орсовеї поъ, саȣ̆ Ada — Гале (Остров ꙟпъріт) кȣм о пȣмеск Тȣрчії. Dȣпъ че ам лъсат ꙟп ȣрмъ-пе ачеастъ четате, ам ꙟптрат ꙟп албіа спȣмоасъ ȣnde Dȣпъреа се ꙟпвъртеще ꙟп лок, кȣ ȣп фел de фȣріе, ші ꙟпкȣпціȣръ върфȣріле стінчелор каре 'ї ȣмплȣ албіа преа пȣцін adъпкъ.

Трекътоареа пȣмітъ Поарта de Фер, adевърат прімежdioасъ, пȣ ціпе *mai mȣлт de doъzечї minȣте; вȣетȣл апелор фȣріоасе*, фрȣмȣсеца сълбатекъ а мȣпцілор de піп *преціȣр*, ші ларга перспективъ че се ꙟптinde ꙟпаінте'ші, ꙟп depъртаре, факȣ̆ ачеастъ ръпіde плȣтіре фоарте ꙟмпъітоаре.

Пȣцін пе ȣрмъ ріȣл ъші їеа саръші мерсȣл сеȣ̆ мъреціȣ̆; се ꙟптinde кȣ плъчере, ші ка кънd ар вре съ се odixneaскъ de кінȣріле ші мішкъріле сале, ꙟптре цермȣріле depъртате а Валахіеї ші а Сербіеї. Din ачест пȣпкт *ам zъріт пе църмȣл* Валахіеї вр'о кътева борdeie тристе. *Ачеастъ гръмаdъ* de тарабе се пȣмеще Шкела; токмаї ꙟп фацъ, пе малȣл тȣрческ, есте zidiтъ Кладова.

Аічe се опреще плiпа поастръ de ꙟптъмплъri павігаціе; de акȣм ꙟпаінте Dȣпъреа ва фі ȣп ріȣ̆ фъръ прімеждiї ші фъръ стаnіле. Мареле вас de абȣрі, *Арго*, пре каре 'л веdем опріт mai ꙟп жос de ȣскатȣл церm, аціептъ пȣmaї соsіреа поастръ спре а се арȣпка асȣпра ачестії ларції пъпzе de апъ, сȣпȣсъ Тȣрчіеї.*

Чеа ꙟптъї окіре асȣпра пъмъптȣлȣї Валахіеї, пȣ ера фъкȣтъ ка съ пе mȣлцъmеаскъ. О къmпіе пȣстеітъ ші гоалъ, вр'о кътева колібі de вълътȣчі ші de тіпъ: еатъ перспектіва каре ꙟпкȣпціȣръ пре dрȣmецȣл че ащеаптъ ла Шкела пърчеdереа вапорȣлȣі. Noi пе-am фолосіт ꙟпсъ, de вреmе спре а mерџе съ веdem Черпецій, търг mік ꙟптр'о deпъртаре ка de ȣп чеас mаі ꙟп лъȣптрȣл къmпіілор, ші тревȣе съ mъртȣрісіm къm прівіреа са кȣ тотȣл оріенталъ пе-аȣ аdȣс ꙟп mіраре. Черпецій п'аре mаі mȣлт dекът о ȣліцъ лȣпгъ ші стрімтъ, авъпd de аmъпdоъ пърціле dȣгепе ші шопроапе каре факȣ тречереа ъпкъ mаі стрімтъ. Тоате ачесте dȣгепе, саȣ пръвълій кȣm ле zік Мȣптепій, сȣпт скърпаве. ші аратъ окілор трекъторілор mърфȣрі аdесе-орі грецоасе. Ера ꙟптр'о Dȣmінікъ, ші тот пороdȣл се оdіхпіа. Бърбацій тръџеа тіȣтіȣп, шеzъпd ꙟпаіптеа ȣшілор; фетееле, dеспърціте de бърбаці, фъръ а фі dепліп ꙟпкісе ка ла Тȣрчі, шеzъпd кȣ ȣп џепȣпкіȣ ла пъmъпт, ꙟп вреmе че челалалт ле віпеа пъпъ ла гȣръ, ворбіа піще ворбірі раре ші пліпе de лепевіре. De ші стреіпъ, ачеастъ поzъ есте грачіоасъ, аре ȣп пȣ щіȣ че пепъсат, че'ї кȣ тотȣл ꙟп армопіе кȣ фісіопоmіа съфферіпdъ ачелор mаі mȣлте dіп тіпереле фетеї роmъпче. Портȣл пороdȣлȣі се апропіе фоарте mȣлт de формеле оріентале, ші въzъпd чіпева ачесте фігȣрі серіоасе, пеmішкате, кȣ окій лȣпџі ші жȣmътате ꙟпкішй, сімцеще къ Тȣрчіеа есте ꙟпкъ пе mалȣл ачела, ші къ аȣ лъсат ꙟпкъ пе mȣлтъ вреmе, ꙟп Черпецȣ, ꙟптіпъріреа обічеіȣрілор сале.

---

* Ба пȣ.

Am фост фацъ ла ȣп жок роmъпеск пліп de карактер ші de оріџіпалітате: шесъ флъкъї, ціїпdȣсе de бръȣ

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ші Ꙟnтinшĭ Ꙟтр'о лініе, фак din dреапта Ꙟn стinга ші din стinга Ꙟn dреапта, ȣnȣл dȣпъ алтȣл, ȣn фел de marшȣ а кърȣіа пасȣрĭ, сimпле саȣ Ꙟmпоdобiте dȣпе гȣстȣл ші талентȣл dъnцашȣлȣĭ, бат тактȣл, dȣпъ кънтареа а doъ скрiпчĭ скърціітоаре. Ꙟnтр'ачеастъ фігȣръ, ъmбiĭ корiфеĭ, карiĭ mъnъ жокȣл Ꙟn стinга саȣ Ꙟn dреапта, ъшĭ рazъmъ пе ȣn бъц mаре брацȣл слобоd, ші ачестĭ doĭ корiфеĭ аȣ maĭ алес Ꙟnсърчinареа de a Ꙟnфрȣmȣсеца *прin грацiĭ* ші *фiорiтȣрĭ* ачест жок de ȣn *карактер бърбътеск* ші аспрȣ. Ȣn тinер съб-офiцер *роmъn* ъшĭ Ꙟmплinia кȣ mȣлт талент ачеастъ Ꙟnсърчinаре іmпортантъ: кȣ капȣл ръdікат ші mъndрȣ, ел тръџеа dȣпъ сinе кȣ о mъnъ сdравънъ тот лаnцȣл dъnцъторiлор, ші din кънd Ꙟn кънd ъшĭ арȣnка къте о къȣтътȣръ mълцеmітъ асȣпра пiчĭоарелор каре се mішка кȣ о ĭȣцеалъ ші о акȣратецъ тот-deaȣna кредinчĭоасъ тактȣлȣĭ. Лъȣтарiĭ ера doĭ цiганĭ, din ачел соiȣ de оаmenĭ вагабонzĭ атът de nȣmеroшĭ Ꙟn Валахiа. Ȣnȣл din ачестiĭ авеа ȣn тin de о аша minȣnатъ фрȣmȣсецъ, къ кȣ чеа maĭ mаре пърере de ръȣ, am възȣт кȣm съб-офiцерȣл атът de іскȣсiт ла жок, бътеа кȣ ловiрĭ Ꙟndoiте пiсте ачеастъ nобілъ ші іnтересаnтъ фігȣръ, преа фрȣmоасъ спре а акоперi ȣn сȣфлет Ꙟnжосiт, dар каре кȣ тоате ачесте nȣ аръта nічĭ ȣn алт сimтiment, dекът о dобiточеаскъ сȣпȣnере.

Ꙟnторкъndȣnе de ла Черnецȣ, dȣпъ ameazъ-zi, nоĭ nе възȣръm Ꙟmпроскацĭ de о mȣлцime de броаще цiстоасе, че фiеще-каре локȣiтор арȣnка асȣпра nоȣлȣĭ ностръ вапор: *Аргос*.

Плаnȣл ностръ nȣ ера съ коборim рiȣл nъnъ ла

Галацї, локȣл стацієї чеї mаї ꙟн жос а ꙟнтрепрindерії васȣрілор кȣ абȣрї пе Dȣнъре. Вроїаm съ пъръсіm пре Аргос пе църmȣл Валахієї, ла поалеле ȣнеї четъцї векї нȣmіте Џіȣрџіȣ, ші de аколо съ mерџем ла Бȣкȣрещї. Ачест вас ар фі mерс mаї іȣте dекът ачела каре не аdȣсесъ de ла Пеща, dакъ н'ар фі фост сіліт съ трагъ ла edек ȣн кърлак фоарте mаре, ꙟнкъркат кȣ кърбȣнї de пъmънт, пентрȣ ȣна din станціїле сочіетъцїї. Тоатъ zіоа лȣї 10 Іȣліе, zі посоmорітъ ші плоїоасъ ꙟн каре вънтȣл бътеа кȣ о іȣцеалъ страшнікъ, грȣтатеа ачестеї гръmъzї de кърбȣнї не-аȣ ꙟmпеdекат плȣтіреа, ші de mȣлте орї не-аȣ аddȣс ші ꙟн прімеждіе съ фім ꙟнекацї.

Ꙟн сфършіт аm ажȣнс апроапе de церmȣріле Вidінȣлȣї. Ꙟнлесніцї de рънеdȣл кȣре а апеї, de абіа нȣтеаm съ zъріm кътева търіï ꙟн старе бȣнъ. deасȣпра кърора хареmȣл лȣї Сеіd-Паша ъшї ꙟналцъ ненȣмерателе ферестрі, ꙟнтъріте кȣ zалȣzії ші кȣ балкоане перегȣлате. Сеіd-Паша нȣ аре mаї пȣцін dекът о сȣтъ de фемеї, dȣпъ кȣm аm аȣzіт. каре тоате ащеаптъ кȣ непъсаре ка гроаzніка чїȣmъ съ ле mікшȣреzе нȣmърȣл, ші съ ле факъ лок ꙟн фаворȣл стъпънȣлȣї. Bidin аре о mȣлціmе de zidiri, mаї елеганте ші ꙟmпреџїȣрате de копачї; есте ꙟmпопорат кȣ сȣте de mінаретȣрї, каре сеаmънъ ꙟн тотȣл кȣ ніще лȣmънърї de чеаръ, че аȣ deасȣпра о стїнгътоаре de арџінт…“

Кълъторіï трек пе лънгъ Лоп-Паланка, Ореава, Шістова ші Рȣсчїȣкȣл. „Ꙟн пȣцін Аргосȣл ꙟнdрептънdȣ'ші кърmа спре церmȣл стінг, спре а трече тоатъ ꙟнтінdереа Dȣнъреї, ші лȣнекънd пе лънгъ островеле сале

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

челе ꙟnжосіте, ȣnde вȣетȣл васȣлȣї гоnеще mіріаde de пелікаnї, de коmоранї ші de кокостърчї, Аргосȣл nе ласъ пе пъmъnтȣл Църеї Роmъnещї, ші сȣnт zidȣріле dъръmате а Џіȣрџіȣлȣї.

Ȣn mал ꙟnалт пе кареле пожіжіа ші тръсȣреле поȣстре de абіа аȣ пȣтȣт съ се сȣе кȣ mаре греȣ ші кȣ ажȣторȣл ȣnеї mȣлціmі de каї, аȣ прііmіт ꙟn пъціn тоатъ каравана, к'аm остеnітъ de ачеастъ de пе ȣрmъ ші mоnотоnъ парте а навігаціеї поастре. Кȣ mаре трȣdъ ші кȣ ꙟnделȣnгате алергърі аm пȣтȣт съ къпътъm каї de поштъ ка съ плекъm ла Бȣкȣрещї. Dȣпъ mai mȣлт de треї чеасȣрї трекȣте ꙟn рȣгъmіnте ші ꙟn черері, аm пȣтȣт аве тоці каїї поштеї de ла Џіȣрџіȣ че ера adȣнаці ꙟnтр'ȣn окол, ȣnde тръеск обічіnȣіт. Doъzечі ші патрȣ de каї се adȣнасъ, dар de абіа аȣ ажȣnс пеnтрȣ doȣъ тръсȣрі. ꙟnхъmатȣл ла тръсȣрі mерітъ о повестіре deосебітъ. Каїї сȣnт mічі, слабі ші фъръ соіȣ; сеаmъnъ фоарте mȣлт кȣ ачеї че ꙟn Франціеа се кеаmъ porteurs de cerises саȣ *черешері;* dар аȣ о ȣіцеалъ ші о енерџіе deосебітъ; ȣбоаръ ка съџетеле. Хаmȣріле лор сȣnт нȣ се поате mai сіmпле; doȣъ фрінгії сȣпцірі ле слȣжеск de стреангȣрі, каре сȣnт adȣнате ла піепт прін о гъръ de хаm. ꙟnпреціȣрȣл капȣлȣї о алтъ фрънгіе mai слабъ ле есте ꙟnтоарсъ, ꙟn лок de къпъстрȣ, фъръ zъбалъ, фъръ поткоаве; dобітокȣл есте кȣ тотȣл слобоd. Кънd de ла о поштъ ла алта, ачещі каї се остенеаскȣ, сȣрȣџіїї dескалекъ, ꙟї фреакъ ла окї ші ле траг ȣрекіле, ꙟnкредінцаці, къ се вор odіхні прін ачест кіп. Doїспреzече dіn ачещї телегарі ера ꙟnхъmаці doї къте doї ла фіеще-каре dіn тръсȣріле ноастре. Deodатъ ачестї каї, аціцаці de ціпетіле аскȣціте ші лȣнџі а сȣрȣџіілор, соїȣ de селбатічї жȣmъ-тате голї, не-аȣ̆ порніт пе ніще шесȣрі ꙟнтрерȣпте кȣ пъръїе, кȣ mлащіні фъръ фȣнd, кȣ албії de ръе ȣскате, ші ꙟнсȣшї ꙟн ачеа сеаръ не-аȣ̆ adȣс ꙟн Бȣкȣрещї.

Ȣнії din товаръшії mеї ръmъсесъ ꙟн ȣрmъ'mї, ащептънd ꙟнтоарчереа каілор. Се фолосіръ de ачеастъ вреmе спре а лȣа саmа ла тоате петречеріле кȣріоасе че се афла ꙟн Џіȣрџіȣ ꙟн ziоа Сф. Петрȣ, ziоа сосіреї ноастре ꙟн ачест тъpг. Ле-аm лъсат лор плъчереа de а повесті ачесте deсфътърі ꙟнтовъръшіте de кіоте ші de вȣет.

Мареле шес кареле се ꙟнtinde ꙟнтре Џіȣрџіȣ ші Бȣкȣрещї, есте ꙟнтрерȣпт din вреmе ꙟн вреmе de ніще албії de ріȣрі ȣскате, deстȣл de adънчї, ші каре ꙟн тіmпȣл плоіелор се факȣ̆ атъте гропі пріmежdіоасе пентрȣ кълъторі. Маї mȣлт dекът odатъ, кȣ гре(л)еле ноастре тръсȣрі, ноі ераm съ ръmънеm ꙟнглоdаці ꙟн mлащініле пороіоасе, ȣnde dрȣmȣл н'аре алт спріжін dекът крепцеле de копачї арȣнкате de-акȣрmezішȣ̆. Ваї dар de тръсȣра че каїї ар лъсао ꙟнгропатъ ꙟнтр'ачеа тінъ неагръ ші mоале! ар ръmънеа mȣлтъ вреmе пънъ съ'ї віе чінева ꙟн ажȣтор. Кȣ тоате ачесте, пе ачесте трісте dрȣmȣрі, кълъторіі сȣнт аша de рарі ка ші сателе, dакъ се пот нȣmі сате, чеа mаї съракъ adȣнътȣръ de борdеіе de крепцї ші de вълътȣчї, каре акоперъ ȣн фел de візȣніе, ȣnde тоатъ фаmіліеа тръіеще ꙟнгропатъ.

Ꙟн ziоа тречерії ноастре ꙟнсъ, вȣете de веселіе ꙟнвіоша тоате ачесте тікълоасе локȣінці; сербареа zілеї ꙟнвіесъ тоате скріпчеле ціганілор; zаmа ачеа акръ-dȣлче пре каре църаnȣл роmъn есте обiчinȣiт а nȣmi вin, da inimъ пентрȣ жок тȣтȣлор ачестор воiniчĭ флъкъĭ, ачестор фете столiте, maĭ ръdiкъ гласȣл пе nас а бавелор, спре а псалmоdiа къnтечеле траdiцiоnале че ȣрекiле Dачiлор саȣ̆ а Роmаniлор аȣ̆ аȣzit поате ꙟnкъ ꙟn вреmеле лȣĭ Dечебал шi а лȣĭ Траiаn.

Ачеле dоъ-zечĭ dе чеасȣрĭ че авеаm съ maĭ пер-цеm, трекȣръ кȣ dестȣлъ репеџiȣnе. Кът алеаргъ чiне-ва пе пъmъnтȣл ȣniт а шесȣлȣĭ, *dрȣmȣл* есте атът dе рънidе кът ъĭ *ȣшор*. Ачестĭ каĭ слабĭ шi флъmънzĭ, ка-*рiĭ nȣ'с* ꙟnхъmацĭ dекът кȣ niще фрiнгiĭ векĭ, dȣк пре *кълъторĭ* кȣ о iȣцалъ nеспȣсъ. Сȣрȣџiiĭ, ȣркацĭ пе ꙟnалтеле лор шеле dе леmn, поартъ ка ȣn фел dе ешарпъ фрънгiа че ле цiне лок dе фръȣ̆ шi dе хъцȣрĭ, шi еатъ'ĭ ȣрлънd шi dънd din mъiniĭ ка niще ꙟndръчiцĭ, карiĭ ꙟmпinг ла галоп шi фъръ оdiхnъ ȣрdiа dе кȣрсiерĭ жȣmътате сълбатiчĭ, ꙟnхъmацĭ ла о сiнгȣръ тръсȣръ. Къте оdатъ, шiрагȣл се арȣnкъ пinтре ꙟnалтеле бȣрȣiеnе а фъnацȣлȣĭ, шi каiĭ атȣnчеа се фолосеск dе прiлеж спре а апȣка ꙟn фȣгъ кътева паiе саȣ̆ фрȣnzе ȣскате, че ле шъnъnкъ тот алергънd. Ажȣnгънd ла постъ, каiĭ ꙟndатъ сȣnт скошĭ din хаm кареле, кȣm аm zic, есте *алкътȣiт* dе dоъ стреаnгȣрĭ, шi dе о гȣръ dе хаm ꙟn каре dобiтокȣл ъшĭ багъ сiнгȣр капȣл, шi din каре есъ еар сiнгȣр; dȣnъ ачеiа сȣрȣџiiĭ ꙟn съmn dе mȣлцъmiтъ, шi пентрȣ ка съ се оdiхnеаскъ каiĭ, ъĭ траг пе фiеще-каре dе ȣрекĭ шi dе пърȣл че аȣ̆ ла фрȣnте, ш'апоĭ dе абiа ръсȣфлънdȣсе ле dъ dрȣmȣл ка съ'шĭ къщiџе еаръшĭ пȣтерiле пе еарба чеа ȣскатъ а шесȣлȣĭ.

Кънd аm ажȣnс ꙟn Бȣкȣрещĭ, сеара ера ꙟnаiнтатъ.

ші сітцірът тот пеказȣл че поате прічіпȣі кътътȣра ȣпеĭ гаzde ꙟптр'ȣп орашȣ маре, пріп піще ȣліце ꙟпкълчіте ші пелȣmіпате, ші кȣ піще кълъȣzі кȣ каре пȣ пе пȣтеm ꙟпцелеџе. Ne пъртасъ клȣбȣл побіліор, ꙟп театрȣ, ка сіпгȣрȣл лок ȣnde am фі пȣтȣт афла о локȣіпцъ; dар пȣцін ліпсі ка трактірџіȣл съ пȣ пе dее тот фелȣл de ажȣтор, ші de абіе dȣпъ mȣлте ръгъмінцĭ, ші dȣпъ че am ашептат сфършітȣл прівеліщеĭ, аȣ біпе-воіт съ пе dее dоъ оdъĭ, аша de апроапе de театрȣ ꙟпкът требȣіam пȣmаĭ съ deскіdem о ȣшъ ка съ фіm пе сченъ. Noĭ ꙟпсъ фър de кале *пе-am жълбі* de ачеастъ оспіталітате, de време че ꙟп пȣцін візітіле челе *маĭ* чінстіте пе-аȣ веніт ꙟпаінте.

De абіа пе ашеzасem, ȣп офіцер тріміс de Ꙟ. С. Domпȣл Стъпъніторȣ аȣ веніт съ пе фіе de ажȣтор.

Noĭ вom сфътȣі пре кълъторіȣл остеніт кареле соcеще ꙟп Бȣкȣрещĭ, ка съ'шĭ факъ чеа ꙟптъĭ візітъ мінȣпателор фереdее саȣ бъĭ тȣрчещĭ, ȣnde пе-am dȣс съ ле черкъm. Ачесте ашеzърĭ, че се афлъ mаĭ алес ꙟп партеа орашȣлȣĭ ȣdатъ de Dімбовіцъ, ȣпеск кȣ іспръвіле фолосітоаре а бъȣрілор тоате deсфътъріле раффінате кȣ каре Оріенталіĭ аȣ щіȣт съ ꙟмпреџіȣре певоіле фісіче а віецĭĭ.

Ꙟп ачеастъ dінтъĭ zі, къте-ва візіте пріміте ші dате аȣ ꙟпчепȣт съ пе dее о іdее џенералъ deспре Бȣкȣрещĭ ші локȣіторіĭ съĭ. Требȣе съ мъртȣрісіm, къ am фост пріміцĭ кȣ о політецъ атът de алеасъ ꙟпкът dіп челе dінтъĭ чеасȣрĭ, тот тімпȣл пострȣ с'аȣ афлат ꙟпdелетпічіт. Ꙟпкъ пептрȣ о време mȣлт mаĭ ꙟпdелȣнгатъ dекът ачеа че пȣтеаm хъръzі ȣнеĭ оспіталітъцĭ аша dе прімітоаре.

Domпȣл Стъпъпітор біне-воісъ съ пе ꙟпсеmпеze ȣп чеас спре а пе пріmі ꙟпкъ ꙟп ачеа сеаръ; пъпъ атȣпчеа поĭ пе-аm dȣс ка піще аdевъраці стреіпі пліпі dе кȣріосітате, съ веdеm лȣmеа чеа фрȣmоасъ а ачестеĭ капіталіĭ, кȣm zік Францеzіĭ, каре се прімбла ꙟп локȣріле обічіпȣіте шi кȣ *калешчеле* dе тоатъ zіоа; къчĭ ꙟп ачест орашȣ, фіеще-каре ъшĭ аре *калеаска* са. Ачеастъ прімбларе атът dе ȣmблатъ есте пȣцiп вреdпікъ dе попȣларітатеа dе каре се бȣкȣръ, къчĭ пȣĭ пімікъ алта dекът о ȣліцъ mаре, пліпъ dе пȣлбере шi ꙟmплȣтъ dе гропĭ.* Кънd стреіпȣл аȣ ажȣпс ла сфършітȣл ȣліцеĭ шi а орашȣлȣĭ, тот п'аȣ сфършіт а фі жъртфа ȣпеĭ съчіітȣрĭ ȣріте, пе о шосе ръȣ кътатъ, ȣпdе піще копачĭ dе треĭ апĭ dаȣ пъdежdеа ȣпȣĭ ȣmбрацiȣ mепіт а ръкорі пре феріціцiĭ Роmъпĭ а веакȣлȣĭ віітор, dар пе прімблъторіĭ dе астъzĭ ъĭ ласъ ꙟп праdа разелор обліче а соарелȣĭ. О къmпіе латъ шi mлъщіпоасъ, еатъ орiзопȣл каре ꙟmпреціȣръ ачеастъ політіе. Кȣ тоате ачесте, шірȣл калесчелор есте лȣпг шi ꙟпdесіт пе dрȣm, шi ꙟп тоатъ сеара, се ꙟптълпеще креdінчĭоасъ локȣлȣĭ dе ꙟптълпіре, *аdȣпареа алеасъ* а ачестеĭ паціĭ ꙟmпестріцатъ че'шi скіmбъ астъzĭ обічеĭȣріле ка костіȣmеле **. ꙟп ачееашĭ калеаскъ ȣпdе веzĭ фетеĭ а кърора тȣалетъ шi mапіеръ каȣтъ кȣm ар пȣте mаĭ біне съ саmіпе кȣ елеганца шi кокетъріа Віепеаскъ. поці се zъреці ꙟпкъ

---

* Поdȣл Mогошоаіеĭ.

** Кънd пȣ вом mаĭ фі Арлекіпĭ! шi кънd стреіпіĭ пȣ пе вор mаĭ пȣmі паціе ꙟmпестріцатъ.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ші фракȣл негрȣ, репрезентантȣл тінерей Валахії (jeune Valachie), шезънd ꙟн фаца нобілеї ші кȣвіоасеї фігȣрі а вр'ȣнȣї боіер кȣ барбъ ші кȣ ȣн ічлік ка о балтъ, тоdъ греоаїе adȣсъ de Гречії Фанарȣлȣї. ꙟн капра калесчілор шеdе серіос, кънd ȣн візітіȣ ꙟтбръкат рȣсеще, стрінс ꙟн лȣнгȣл сеȣ кафтан, кънd ȣн Тȣрк кȣ ȣн ларг тȣрбан, саȣ ȣн Арнъȣт кȣ кътеша албъ ші ꙟнкреціть*. ꙟнтр'ȣн кȣвънт ачест аллаїȣ реніde каре алеаргъ ꙟн пȣлбереа серей, ачесте пене, ачесте тȣрбане, ачесте вълȣрі каре трек ші се ꙟнтълнеск ꙟнпреціȣрȣ'ці, компȣн о прівелище кȣ тотȣл стреінъ, ші de-о-потрівъ аттръгътоаре.

Dȣпъ ачеаста не-ат dȣс ла палатȣл ꙟнълцімеї Сале. Вр'о къці-ва оффіцері аштепта сосіреа Domнȣлȣї de ла прімбларе....

ꙟнторкънdȣне de ла палат, не-ат афлат акасъ товаръшії че'ї лъсасем не талȣл Dȣнъреї. De авіа сосісъ торції de трȣdъ, ші не гръбіръ съ ле арътът локȣінца ꙟнгȣстъ, че кȣ таре че, пȣтȣсът съ ле гъсім ꙟн апропіере. Еатъ че їаȣ ꙟнтързіат ші че аȣ възȣт ꙟн Џіȣрџіȣ dȣпъ че ат пȣрчес, лъсънd поста фъръ каі:

„Dȣпъ че не-ат възȣт, не zісеръ еі, сіліці се рътънет ꙟн Џіȣрџіȣ, фъръ каі ші фъръ тръсȣрі спре а плека ла Бȣкȣрещі, ат ꙟнченȣт съ не прегътім ȣн нȣтър de кърȣце de постъ, ꙟнdестȣле ка съ ꙟнкапъ персоанеле ші греȣл калабалък че ръмъсесъ кȣ ноі. Nімікъ нȣ есте маї сімплȣ, ші маї ноȣ de възът, dекът кърȣцеле de постъ din Валахіеа. Кърȣца се алкътȣеще dintр'ȣn фел de есль прін-прецїȣр кȣ піщте гратії de лemn пȣсе пе патрȣ роате maї mȣлт саȣ maї пȣцін ротȣnde, ші doъ осії de ачееаші матеріе, фъръ ȣn кȣїȣ, фъръ о бȣкъцікъ de фер. Ачеастъ ладъ, ꙟnкъркатъ кȣ фън че adece орї есте пȣтреd, поате се ꙟnкапъ ȣn кълътор, раре-орї doї. Пацієнтȣл, апъсат пе сіne, нефіind ръзъмат саȣ спріжініт de *nimikъ*, трече кȣ репеціȣne локȣріле, ціindȣce кȣ *amъndoъ mъiniле* de гратііле doвіточещеї *сале кърȣці*, ка ȣn кълърецȣ пеꙟnвъцат че *се ціne de коаmа* ȣnȣї кал че аȣ прінс de фȣгъ. Ачесте кърȣцї се пот потрівi пȣmaї кȣ телецеле рȣсещі, ші сȣnт ꙟnкъ maї реле. Ачест фел de транспорт каре adȣnъ тоате неꙟndemънъріле de каре кавтъ чіnева съ се фереаскъ ла drȣm, есте сінгȣрȣл mіжлок кȣ каре поате съ се слȣжеаскъ ꙟn Валахіеа, кълъторіȣл че нȣ'ші аре тръсȣра са. Noї тревȣїam съ плекъm токmа ла mіезȣл нопції, dȣпъ че каії de постъ с'ар фі odіхnіт de ажȣnс; авеm dар dестȣлъ вреme ка се веdem търгȣл ші съ не dесфътъm кȣ прівеліщеа сервъреї, а къріеа вȣете ресȣnа ꙟnпрецїȣрȣл ностръ.

---

* Ші ноі ат фост ла Бȣкȣрещі, ші н'ат възȣт нічї odатъ асемінеа карікатȣрі; dінапоіа калесчеї ат възȣт Арнъȣці; ꙟн капръ нічї odатъ.

Цїȣрцїȣ ера о четате Тȣрчеаскъ, ꙟnаinте ка *трактатȣл de Andріаnопол* съ о факъ Ромъnеаскъ; ꙟn епоха ачееа, mіжлочіреа ценероасъ а Рȣсіеї ръdікъ din ꙟnціосіреа лор пре прінціпатȣрї апъсате de асȣпръле. Барбаріа ретрекȣ Dȣnъреа, dар ꙟnаinте de а еші din Цїȣрцїȣ, Мȣсȣлmаnії рестȣрnаръ zidȣріле четъцеї*; ачест търг

---

* Търгȣріле Тȣрчещї че се афлъ dін-а-стінга Dȣnъреї прекȣm ші пъmъnтȣл саȣ расоа лор ле вор da ꙟnапої Църеї Ромъnещї; . . . . ші гъ-

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

есте dар астъзі о аdȣнътȣръ de рȣіне ші de вінале поъ. Сіметріа modерпъ ъші ꙟmпінце лініітȣріле пінтре векеа *харававȣръ* оріенталъ; еатъ пентрȣ че mȣлтъ време ꙟнкъ ȣліца пеісирьвітъ ші локȣрі пліне de mолоz, вор слȣці планȣл регȣлат а Ціȣрціȣлȣї челȣї поȣ. Кварталȣл апроапе de Dънъреа есте zidit de кȣрънd; кътева касе фрȣмȣшеле ші о весерікъ ꙟнкінатъ Сф. Петрȣ, ші каре се Сфінціа токта ꙟн ачеа zі, ъї daȣ ȣн аер кȣ тотȣл Еȣропеан. Маї dепарте се афлъ о піацъ ротȣнdъ, ꙟн чентрȣл кърїеа есте тот Ціȣрціȣл. Аколо сȣнт аdȣнате пръвъліїле ші кафенелеле кȣ глоата лор de *тірікії* карії трагȣ чїȣвȣк ꙟнаінтеа ȣшелор. *Аколо mаї сȣнт* ші доъ трії оспътърії кȣ mінчіноаселе лор табле пȣсе dеасȣпра порцеї оспътъріеї; ȣndе кълъторіȣл пȣ гъсеще німікъ алтъ de mънкат dекът ȣн сорвет, алт пат dекът фаца ȣнȣї білларт; ачеастъ mовілъ каре'ї оdатъ ȣн пат аша de ръȣ, ші ȣн біллард аша de ръȣ, съ афлъ обічінȣіт ꙟн Валахіеа ші Молdавіеа.

Тот търгȣл ера dешерт, ші тот породȣл сеȣ се аdȣнасъ пе ȣн шес mаре, фъръ ȣmбръ ші фъръ верdеаць. Пе ачест шес веніа пълкȣрі, пълкȣрі, фаmіліі ші сате ꙟнтреці de Romъні, ші чете пȣmероасе de Ціганї. ꙟнтр'ачест кіп се mъріа некоптеніт глоата, че ꙟнчепȣсъ а фі пеmъсȣратъ, а вегȣціторілор, а dънцашілор, а скріпкарілор ші а кȣріошілор трашї de ачеастъ серваре, че ера съ ціе mаї mȣлте zіле. Ла сосіреа пе локȣл Їарmарокȣлȣї, каръле се dісжȣгъ, търъріреа се а-

---

ріїле че ера mаї ꙟнаінте пе ачест mал пȣ се вор mаї пȣтеа ꙟнфіінца. — Везї трактатȣл de ла Аndріанопол.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

шазъ. шi ȣn орашȣ nomad, ȣnde се amестекъ deосебiтеле neamȣрi че ꙟmпопореазъ Валахiеа, се търеще neконтенiт. Роmъnii тъбъра сȣбт перdеле marî de пъnзъ албъ, ꙟnтъръте de харабалеле лор, пе лъngъ кареле рȣmeга боiĭ шi бiволiĭ dicжȣгацi; ꙟn време че чеteле de цiганî се deосъбеа прiн шетреле лор mохоръте, вȣргате кȣ dȣnџi negre.

Din тоате пърцiле се ꙟnълца фȣmȣл кȣптIоарелор ȣnde се прегътiа *сimпла храnъ* а ачестȣĭ попор, атът de *ꙟmбiат пентрȣ десфътаре*; сȣбт тоате кортȣрiле се *ꙟmбръка пентрȣ жок*. Сdравiнеле фете а Валахiеĭ се deосебiа прiн сȣфiеле лор de катiфеа, пе каре стрълȣческ салбе лȣnџĭ de галбенĭ шi de парале каре ле'ĭ zестреа. Къте одатъ сȣфiеа чеа maĭ ꙟnкъркатъ de галбенĭ, шi чеа maĭ бiне фъкȣтъ спре а adȣче ꙟn iспiтъ пре флъкъĭ, ꙟmповора сȣбт сарчiна са ȣn кап болnъвiчĭос шi неплъкȣт; maĭ mȣлт de ȣn образ нобiл шi dȣлче, din потрiвъ, n'авеm алтъ гътiре декът о проастъ гiрландъ de парале. Еатъ ꙟn скȣрт iсторiа zестрелор а тȣтȣрор нацiiлор полеiте а ачестеĭ лȣmĭ. Фетеле цiганiлор се deосебеск прiн о фрȣmȣсецъ сiнгȣратiкъ каре 'шi аȣ пъстрат ꙟnтiпърiреа соiȣлȣĭ din каре mȣлцĭ аȣторĭ претindȣ къ чеtеле лор се трагȣ; ꙟn еле се афлъ талiа сȣбцiре шi вължоасъ, шi екстремiтъцiле атът de delикате а фетеiлор de пе цермȣрiле рiȣлȣĭ Гангес.

Ар фi греȣ de а da о idee деспре ачест Iармарок miшкътор шi плiн de вȣет, ꙟn каре тоатъ ачеастъ mȣлцime de оаmенĭ фоiа. Ȣn шес фъръ марџiнĭ din каре се ꙟnълца ȣn noȣр dec de праф, ера акоперiт ꙟn ꙟnтреціmе кȣ кортȣрĭ, кȣ шопроаnе, кȣ каръ ші кȣ віте. Ꙟn ачеастъ аmестекътȣръ фъръ рънdȣеалъ, фъръ поліціе, ші кȣ тоате ачесте фъръ гълчеавъ. Negȣціторіĭ ъші ꙟnтінсъсе mарфіле лор. Пънzĭ, страе, пелĭ ші лȣкрȣрĭ de mънкаре ера de вънdȣт ꙟn белшȣг. Dакъ вр'о бȣкатъ de лок ремъnе слобоd, ꙟndатъ'ĭ прінс de жȣкъȣшĭ; dinтъĭ фак о хоръ mаре каре ꙟnчеnе а се ꙟnтоарче кънd ꙟn dреаnта, кънd ꙟn стънга, кȣ о mішкаре лінъ ші ашъzатъ, че къте оdатъ се фаче mаĭ іȣте; ꙟn ачест фел de жок, бърбаціĭ ші феmеіле се цin de mънъ; лъȣтаріĭ ціганĭ ꙟn пічĭоаре шеd ꙟn mіжлокȣл хореĭ, ші се пъкъжъск ші се mішкъ фоарте mȣлт спре а'ші ексекȣта кънтечеле челе фъръ сфършіт. Жȣкъторіȣл остеніт de ачеастъ плъчере поате съ се ласъ кънd вреа ші орĭ че трекътор ахотнік поате се ꙟnтре ꙟn жок фъръ греȣтате; аша се прелȣnџеще пънъ търziȣ̆ ачест бал неꙟnчетат пентрȣ каре ромъnіĭ не-аȣ̆ пърȣт кȣ mаре патімъ. Кȣ тоате ачесте, орĭ кът съ фіе de mаре плекареа лор пентрȣ ачеастъ десфътаре, тоцĭ жоакъ кȣ о вреdnічіе ші о бȣnъ кȣвіінцъ вреdnікъ de ꙟnсеmnат. Фетеле de ціган ꙟnсȣшĭ се поартъ кȣ сфіеалъ ші кȣ ȣn тонȣ̆ пъzіт. Nȣ ера рар de въzȣт чінчĭ zъчĭ пънъ ла шъсъ zъчĭ dънцашĭ, кȣ портȣрĭ фелȣріте ші пітторесчĭ, стрінші ꙟnтр'о сінгȣръ хоръ; ачесте хоре се ꙟnmȣлціа пе несфършіте пе тоатъ ꙟnтіnderea шесȣлȣĭ, съріnd ꙟnпрецiȣрȣл орхестрȣлȣĭ ціnътор а Ціганілор. Афлаm mаре плъчере а прiві ачесте десфътърĭ сіmпле ші de о аспріmе аnтікъ. Мȣлтъ времe ръ-тъчіцĭ ꙟn nороd, пе dепріndеаm кȣ ачеастъ аmосфе-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ръ de вȣете, de ціпете, de іпстрȣmепте ші de клопоцеі; dар прегътіріле кълъторіеі поастре пе кіетa ла газdъ, ла агептȣл васȣрілор кȣ абȣрі, каре есте тот-оdатъ ші спіцерȣл търгȣлȣі. Фȣсеръm, ꙟп аdевър, преа порочіці съ пе ꙟпкреdem бȣпътъціі сале; кът пȣтеаm съ пе ꙟпцълеџеm ȣпіі кȣ алціі, пріп лімба італіапъ, ачест біпе-воітор фопкціопар аȣ ꙟпчепȣт съ пе преzікъ къ пȣ вom пȣте плека ꙟп ачеіаші zі ла Бȣкȣрещі, пептрȣ къ кȣпощеа фоарте біпе, апатіа ші реаоа воіпцъ а капітапȣлȣі *de постъ*, пептрȣ стреіпі. Пъпъ атȣпче, кът *ерат теріпцаці* се пȣ пръпzіm піmікъ, din ліпса ȣпȣі *аdъпост* кȣвііпчіос, протекторȣл пострȣ пе dȣсъ ла mаркітапȣл карaптіпеі, ȣпde аm афлат ȣп пръпzȣ сіmплȣ mаі кȣ тотȣл търческ; dȣпъ ачееа чіпстітȣл спіцер каре пе пȣсъсе ꙟп mагаzіі багажȣл, пе-аȣ dат ачееаші оспіталітате ші пептрȣ поі, ші а къріеа тоатъ келтȣеала аȣ фост къте-ва браце de фъп.

Воіа de а къпъта каі de постъ, ꙟп Валахіеа, пȣ се dъ, кът есте ші ꙟп Рȣсіеа, dекът аdȣкъторȣлȣі ȣпеі подорожпі dатъ de кътръ окъртȣіреа Орашȣлȣі. Dȣпъ че с'аȣ плътіт прецȣл ꙟптрег а dрȣmȣлȣі de ла ȣп търг ла алтȣл, се поате пріmі ачеастъ подорожпъ, каре'і ꙟпфъцошатъ капітапȣлȣі ла фіеще-каре постъ. Dъпъ ачеаста, кълъторіȣл пȣ mаі аре піmікъ съ плътеаскъ dекът бакшішȣл че вроеще съ dее сȣрȣціілор. А къпъта ȣп асеmіпеа пас, ꙟптр'о аша zі, пȣ ера лȣкрȣ ȣшорȣ, пептрȣ къ іарmарокȣл ꙟпгіціа тоате. Окъртȣіторȣл търгȣлȣі ера dеdат кȣ тотȣл dаторіілор солепеле а сарчіпеі сале, ші чіповпічії сеі, спре а фаче коптраст кȣ веселіа zілеі, се аръта ꙟп спре сеаръ фъръ кеф. Алтъ пеплъчере: чівілісаціа mȣптенеаскъ, пȣіndȣсе ꙟп локȣл обічеїȣрілор търчещĭ, п'аȣ гопіт ъпкъ dіп Џіȣрџіȣ одатъ търческ, о mощепіре пеплъкȣтъ ші къте одатъ ші прімеждіоасъ: кърdȣрĭ de къїпĭ фъръ стъпъпĭ се ꙟmпърцеск, апропііndȣсе поаптеа, ꙟп тоате ȣліціле Џіȣрџіȣлȣĭ, ші фак чіркȣлаціа греа, mаĭ алес пептрȣ стреіпĭ. Ꙟп віста атътор ставіле, ерam гата, кънd ла mіеzȣл попціĭ капітапȣл de постъ ꙟп персоапъ сосі кȣ пȣmероаселе сале кърȣце ꙟпаіптеа порціĭ спіцерȣлȣĭ.

Калабалікȣл пе ера ꙟпкъркат, кънd аȣ требȣіт съ пе лъсъm de пȣрчес, dіп прічіпа пътъпціеĭ *капітапȣлȣĭ de постъ*, каре пȣ воіа ка съ пе *лȣъmȣ бағажȣл*. Аша dар, кȣm пі с'аȣ преzіс, тоkmа а dоа zі, ші ꙟп dоъ каръ mарĭ церънещĭ, аm пȣтȣт de абіа съ плекъm, ȣпіĭ пісте алціĭ кȣ лȣкрȣріле поастре, ші авънd пептрȣ храпа поастръ пȣmаĭ dоъ пъіпĭ пегре……

Кȣ кът се depъртеаzъ чіпева mаĭ mȣлт de Џіȣрџіȣ кȣ атъта цеара есте mаĭ пȣціп гоалъ: къте-ва тȣфе de копачĭ тіперĭ ꙟпчеп а акоперĭ пъmъптȣл. Атъца апĭ пепорочітȣл церап mȣптеап, гопіт ка о феаръ селбатікъ, ъшĭ въzȣсъ сеmъпътȣріле жъфȣіте de търчĭ ші кътпȣріле пȣстііте. Ꙟпкът есте леспе de ꙟпцелес кът de таре се теmеа de апропіереа *асȣпріторілор* сеĭ. Лъсасъ dар о пȣстіе de zъче чеасȣрĭ ꙟптре Dȣпъреа ші ꙟптре челе dіптъĭ а сале ашеzърĭ, ка ȣп лок пъръсіт алергърілор пръdъторілор, ка ȣп пъmъпт блъстеmат ꙟп каре, ꙟп фіеще-каре апȣ, се респъпdіа бапdеле ешіте dіп Џіȣрџіȣ, спре а ръсіпі орĭ че ашеzаре поъ, ші а гопі ла mȣпте пре ꙟпспъїmъптаціĭ плȣгарĭ….

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dȣпъ че am трекȣт къте-ва сате сераче, а кърора проасте колібі аратъ чеа maї трістъ тікълошіе, am ꙟптълпіт ȣп търгȣшор ꙟп каре am възȣт їаръші кȣ бȣкȣріе къте-ва касе zidite. О monacтіре фрȣmoасъ а кърія ꙟптраре есте акоперітъ кȣ ȣп тȣрп, есте zidітъ токma ꙟп фаца ȣпеі хапȣ̆ de о mъріme раръ. Пъреціі ampъпdȣрор zidірілор аȣ̆ фост ꙟппоdобіці de кътръ ȣп Рафаел ambȣлапт каре аȣ̆ ꙟпфъцошат пе еле сȣжетȣрі de фелїȣріmea чеа maї *стреіпъ*, ші а кърора mȣлціme dоведеще о *родіре песпȣсъ*. Ачест zȣграф, ꙟпdръzпецȣ̆ *dакъ аȣ̆* maї фост алтȣл maї mȣлт dекът ел, аȣ̆ чер*кат* съ репроdȣкъ пе ачесті пъреці тоатъ скара фііпцелор; аȣ̆ ꙟпсеmпат dintеї спецііле саȣ̆ соїȣріле de къпітепіе а џепереї animaле, фъръ а ȣіта ꙟпсȣші пре капгȣроо а Аȣстраліеї, каре пȣ с'ащепта ла атъта чіпсте; пе ȣрmъ ажȣпгъпd ла специа оmепеаскъ, ла џеперea homo, с'аȣ̆ плъкȣт а проdȣче пре капȣл d'оперъ а креаціеї ꙟп посіціїле сале челе maї тріȣmфъпde: ера кȣкопї фрȣmoші ші кȣкоапе фрȣmoасе, папї mъреці кȣ барба пеагръ ші лȣпгъ, боїерї фȣdȣлї кȣ ȣріешȣл лор ічлік ꙟп кап, пе ȣрmъ солdаці mȣптепі ꙟп ȣпіформа чеа mаре; ші тоці ачестії ꙟпкоропаці кȣ верdеацъ, ꙟпкȣпџїȣраці кȣ гірлапde, ꙟпкъdраці кȣ копачї фаптастічї.

Ȣп скръпчїоб кȣ роата са чеа пріmeждіоасъ каре аmepinцъ ȣпȣл dȣпъ алтȣл, съ арȣпче пре ачеї че шеdȣ̆ ꙟп скаȣпȣл чел dеасȣпра фȣрчелор, ера ашеzат сȣбт zіdȣріле mопастіріі. Се zіче къ Роmъпії аȣ̆ о патіmъ deосебітъ пептрȣ ачест фел de десфътаре, de ші ꙟп фіеще-каре ап се ꙟптъmплъ mарї пепорочірї. Ꙟп салла хапȣлȣї, саллъ ші еа *іллȣстратъ* тоатъ кȣ фресче стръ-

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

лꙋчiтоаре а Реmбрandтꙋлꙋї Валахiеї, ꙋn цiгаn ꙟntовъръшїа din скрiпкъ пре ꙋn бъїат тъnър а кърꙋїа глас dрепт шi пътрꙋnzетор фъчеа съ ресꙋnе о арiе лinъ шi солеmnелъ. Жꙋdекъnd dꙋпъ експресiа mꙋziчеї, dꙋпъ лꙋаре-аminте тъкꙋтъ шi ꙋїmiтъ а аскꙋлтъторiлор, ачест кънтек че се алкътꙋїа din doъ фрасе simпле шi плъкꙋте, требꙋїа съ фiе ꙋnꙋл din ачеле кънтече de жале mеланколiче, прin каре тоате попоареле прimiтiве ꙟшї повестескꙋ традiцiiле, бiрꙋinцеле саꙋ nеnорочiрiле. Роmъnїї ачестї ꙋрmашї а Роmеї, атъта *вреmе* ꙟnжосiцї требꙋе съ фi пъстрат ꙋnеле din ачесте кънтече каре mъnгъе de робiе, ехорiле челе mаї de nе ꙋрmъ а ꙋnеї соарте mаї блъnde. Аша ера, mъкар nеnтрꙋ nоï impресiiле че simцiam аскꙋлтъnd ачест кънтек аша de simплꙋ кънтат de съракꙋл копiл Цiгаn.

Dꙋпъ че am ешiт din ачест търгꙋшор че се nꙋmеще Херестеꙋ, am трекꙋт ꙋn пod de mеїче, шi поаmтеа n'аꙋ ꙟnтързiат а nе сꙋрпрinde; шi am ажꙋnс ла порцiле Бꙋкꙋрещiлор* dестꙋл de търziꙋ, nеnтрꙋ къ каїї nострi, остенiцї de ꙋn dрꙋm de doъ zечї de чеасꙋрї, ꙟшї алinасъ mерсꙋл, шi сꙋрꙋцiїї кꙋ тотꙋл ръгꙋшiцї, ꙟшї алinасъ ꙋрлетеле. Dꙋшi dinтъї ꙟnтр'ꙋn хаn скърnав, nꙋmаї кꙋ *ажꙋторꙋл жidовiлор, оаmеnї кꙋ воinцъ* бꙋnъ dакъ mаї сꙋnт ꙟnкъ, am пꙋтꙋт съ dъm de ꙋрmа експеdiцiеї сосiте ꙟn ziоа трекꙋтъ. Ꙟn сфършiт dꙋпъ о miе de nеказꙋрї, шi кꙋ сiргꙋinца ꙋnꙋї трimiс de кътръ Воdъ, nе-am афлат dꙋпъ miezꙋл nопцiї ла газdъ ла ȣn Italian, ȣnde фieще-каре din noi пȣтȣ се гȣсте въртоаселе desфътъpі а ȣnȣi пат de скъndȣpі фъръ mindirȣ̆.

---

* Аiчї есте mетафоръ ꙟn ворбъ; Бꙋкꙋрещiї ка шi Іашiї есте фъръ порцї.

Ла 13 Iȣлie nе-am афлат кȣ тоцii adȣnaці ꙟn капітала Валахiеi, шi n'авеam декът греȣтатеа de а nе алеџе ꙟntреȣвiнцареа тот-odатъ фолосiтоаре шi плъкȣтъ а вреmei nоастре. Чеа ꙟntъi грiжъ ꙟn Бȣкȣрещi есте de а къȣта *о калеаскъ;* ꙟntinderea чеа mаре а орашȣлȣi чере о асеmine *mъсȣръ*, *шi moda* ꙟnкъ mai порончiтоаре, о претinde. *De ачееа nічі о* персоанъ *de треаȣъ* nȣ поате *съ се аръте* пе жос ꙟn ȣлiце. Ачест обiчеiȣ кȣ обiчеiȣл *mantaлei* каре се поартъ вара шi еарна, спре а се пъzi de колȣ (праф), nȣ сȣnт ачеле пре каре ȣn стреin че вре съ вадъ шi съ черчетезъ тоате, афлъ din челе mai плъкȣте. Nȣ ꙟntързiеръm а nе прimȣла фieще-каре din noi прin ачест орашȣ̆ mаре, а кърȣеа ȣлiцi попороасе аȣ̆ de amъndoъ пърцiле nȣmeроасе пръвълii ꙟn каре активiтатеа цiне локȣл лȣксȣлȣi. Ȣn квартал ꙟntрег есте плin кȣ magaziile блъnарiлор шi а кроiторiлор. Ȣлiцiле, de о лърџime nеnотрiвiтъ, сȣnт фоарте ръȣ̆ лiniете шi ꙟnкъ mai реȣ̆ пардосiте; ȣnеле ꙟnкъ n'аȣ̆ nічі-ка-кȣm паве. Чеа mai mаре парте а каселор сȣnт *nȣmai nіще* шопроане de скъndȣрi, ꙟntре каре се рiдiкъ *алте* zidȣрi *кȣ* архiтектȣра чеа mai претенцiосъ*. Din nеnорочiре соiȣл прост а матерiалелор ꙟntреȣвiнцате ꙟn цеаръ nȣ се поате ꙟmпотрiвi климеi, шi de ачееа челе mai фрȣmоасъ касе din Бȣкȣрешї сȣnт страшnік стрікате пе din афаръ, de ші сȣnт ꙟmпodобіте кȣ ȣn лȣкс mаре de розаce ші de кіnарȣрі. Че addȣче maї mȣлт ꙟn mірарe пре ȣn стреin есте фелїȣрimea портȣрілор ші а фігȣрілор, а кърора о аша nȣmероасъ попȣлаціe ꙟnфъцошазъ ꙟn фіеще-каре miнȣт deосебітеле тіпȣрї. Тот ачест nорod алеаргъ nin орашȣ кȣ ȣn аер maї їȣте, maї ꙟndелетnічіт декът n'ар требȣі съ се ащепте de ла обічеїȣріле стъреї de жос каре аȣ ръmас оріеnтале. Лȣкръторіі din Бȣкȣрещї, салахорії, хаmалїї се *nар* къ nȣ се *теmȣ* de mȣnкъ; dар че ꙟnвіе maї алес ачест орашȣ есте *mȣлцimea жidовȣвілор* каре'л локȣеск. Харnічї, віклеnї ші *nічї одатъ dic*кȣраціаці, щіȣ а се въри ꙟn сȣфлетȣ'ці, сеатъnъ ꙟmпреціȣрȣл лор віеаца ші mішкарея, пеnтрȣ къ nічї трȣdъ nȣ ле пасъ, dакъ аȣ nъdеждеа чеї maї mічї mȣлцъmіте. De ачеea ꙟndатъ че зърещї пълъріe кȣ прівазȣрі ларцї, халатȣл nеґрȣ ші nȣртат а жidовȣлȣї, поцї съ зічї къ аї, dакъ вреї, о слȣгъ іскȣсітъ, істеаць, nеобосітъ, пре каре nimікъ nȣ'л ȣіmеще, nічї ꙟnфрȣnтаре, nічї mъnіe, ші поцї съ ꙟnтребі пре ачест om асȣпра орї ші че: ел ці-а ръспȣnde nemцеще, італіенеще, ꙟn патрȣ лімбї поате; ші пеnтрȣ къці-ва леї, лъсъndȣ'ші deопарте тоате требіле, indȣстріа, віклеnia, тъчереа, *ръбdареа*, *лimбȣціа*, віртȣціле, віціȣріле, сȣфлетȣл, трȣпȣл сеȣ, тоате ачесте сȣnтȣ а тале. Ші dакъ пеnтрȣ о треабъ de ȣn minȣт, пеnтрȣ о ꙟnсерчіnаре трекътоаре, dакъ ц'аї ꙟnтребȣінцат одатъ Ісраелітȣл, съ nȣ крезї къm-ва къ'ці ва фі ȣшор съ те mъnтȣї de dъnсȣл: nȣ ел deакȣm есте ал тъȣ, саȣ maї біnе, тȣ ештї а лȣї; nȣ те ва лъса, Doamnе фереще, те ва ȣрmа пе ȣліце, ꙟnтр'о deпъртаре de

---

* Noi am възȣт ꙟn Бȣкȣрещi палатȣрi фоарте фрȣmоасе каре ар фiгȣра кȣ чiнсте ꙟnсȣшi ꙟn челе mai mapi капiталii. *Ред.*

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

doъzeчĭ de насȣрĭ, ші doъzeчĭ de насȣрĭ denарте, ва гъчі че'ці требȣе. Се ашазъ пе прагȣл ȣшеĭ ȣnde аĭ ꙟнтрат, кънd ешĭ din касъ ъĭ ꙟнтълнещĭ кътътȣра са чеа віклеанъ ші тот-одатъ респектȣоасъ каре те роагъ съ'ĭ поронческі чева. Се кълкъ пе скърĭ, сȣб тръсȣра та; се фаче слȣга слȣџелор тале; се ꙟнкінъ къінелȣĭ тъȣ, ꙟнтълнindȣ'л пе ȣліцъ; ꙟн zъdар, ел нȣ се ласъ de тіне; ꙟmпінџе'л, ісбеще'л de doъzeчĭ de орĭ, ел реmъне ꙟнкъ ші тот-deаȣна. Аша ꙟнпінс, съ віе о zi, ȣн mінȣт, *о капріціе, ꙟн каре 'ці ар требȣі ȣн жidов!* de абіа *аĭ авȣт* ачест гънd, ел ꙟndатъ есъ din пъmънт: еатъ'л плекат ꙟн ȣmіліцa са, ꙟнтр'ачеа старе каре нȣ'ĭ нічĭ dреаптъ нічĭ плекатъ, кȣ аерȣл сȣпȣс, кȣ ȣрекеа аскȣлтътоаре: ачеста'ĭ тріȣmфȣл жidовȣлȣĭ; ачеста'ĭ mінȣтȣл кȣmпърат adeсеорĭ кȣ патрȣzeчĭ ші опт de чеасȣрĭ de прівігере, остінеле ші батжокȣръ. De абіа аĭ ростіт ȣн кȣвънт ші ещĭ аскȣлтат, ші аскȣлтат кȣ скȣmпътате, ісkȣсінцъ ші респект; ші кънd dȣпъ атъте грíжĭ ші остінеле, віетȣл сілф бърбос ші стреmцорат 'ші аȣ прімiт скȣmпа mȣлцеmітъ, ачел бан dȣпъ каре аȣ алергат, пре каре л'аȣ кіеmат, а кърȣіа іаȣ фост слȣгъ de doъ zіле, ъĭ везĭ ꙟн кътътȣра чеа mȣлцеmітоаре къ'ці пофтеще тоате *бȣнȣріле лȣĭ* Авраам ші а лȣĭ Ісаак, ші къ'ĭ гата а се трȣdі ꙟнкъ одатъ, пентрȣ ȣн асеmіне прецȣ.

Маĭ mȣлте візіте інтерессанте ші фъкȣте ꙟmпреȣнъ не-аȣ прінс тоатъ zіоа. Ам черчетат Мȣсеȣл din Бȣкȣрещĭ. Ачест Мȣсеȣ есте ꙟн спечіал фъкȣт пентрȣ Історіа-Nатȣралъ, ші'ĭ ашеzат ꙟнтр'о ꙟнкъпере каре се ва mъри dȣпъ спорірȣл колекціілор че'с акȣm de абіа ꙟнчепȣте. Бібліотека пȣблікъ есте ашеzатъ ꙟн ачелашȣ

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

локал; еа се алкътꙋїа de вр'о шапте mїї томꙋрї*. Ачест нꙋmър ꙟнкъ mік ащеаптъ о ꙟndеплініре ꙟн каре щііnцеле шї історіа, mаї алес, аꙋ mаре невоїе de а ꙟнтра. Лъсънd ачесте ашезъmънтꙋрї, de пе акꙋm ꙟн старе атът de бꙋнъ, dакъ се їа ꙟн бъгаре de сеаmъ скꙋрта време каре аꙋ трекꙋт de ла реџенераціа прінціпатꙋлꙋї, аm фост порончіт de а dепꙋне ꙟн колекціа mінералоџікъ о бꙋкатъ de платінъ сіберіанъ каре ва реmънеа, нъdеждꙋеск, ка о сꙋвеніре а ꙋнеї прімірї че нї с'аꙋ фъкꙋт. Dе аколо аm фост повъцꙋіцї ꙟн колеџїꙋ. Оdъї бꙋне шї ларџї, сколерї каре поартъ о ꙋніформъ фрꙋmоасъ, dоведеск dindатъ ꙟн фаворꙋл ачестꙋї інстітꙋт.

Ꙟнтр'ꙋн стат аша de нꙋцін ꙟнтінс ка Валахіеа**, слꙋжбеле пꙋбліче, de акꙋm ꙟнаінте ꙟнкреdінцате челор mаї dестоїнічї, вор фі обжектꙋл ꙋнеї конкꙋренцїї каре ва ꙟнлеснї рънide пропъшіріле edꙋкаціеї жꙋнімеї. Проіектеле пліне de ꙟнцеленчїꙋне а Ꙟ. С. Dомнꙋлꙋї Алексанdрꙋ Гіка ціnтеск de а'шї ꙟнzестра цеара кꙋ о скоалъ лꙋmінатъ de жꙋнї кїеmaцї а се пꙋне de-о-потрівъ кꙋ чеїалалцї жꙋнї а Еꙋропеї. Dакъ сокотеште чінева dін че пꙋнкт ачесте тікълоасе провінції тꙋрчештї*** аꙋ пꙋрчес, че аꙋ фъкꙋт пънъ акꙋm, шї ꙋнde вор ажꙋнџе, німене нꙋ поате съ се dепъртезе de а біне-кꙋвънта нꙋmеле барбатꙋлꙋї кареле аꙋ арꙋнкат ꙟн ачесте прінціпатꙋрї челе mаї нобіле семінце а чівілісаціеї — нꙋmеле Генералꙋлꙋї Кіселеф, ꙋнꙋл dін ачеле џенії креатоаре а-

---

* Акꙋm аре апроапе de 12,000 томꙋрї

** Ба нꙋ кам преа. Къте рігатꙋрї аꙋ о ꙟнтіndере mаї mікъ dекът Валахіеа шї Молdавіеа.

*** Кънd вр'оdатъ Молdавіеа шї Валахіеа аꙋ фост провінції тꙋрчештї?

BCU Cluj Central University Library

тът de раре а кърора бȣnътате щіе а гъчі віїторȣл. Nimene ꙟnсъ nȣ се поате опрі а кȣnоаще къ плаnȣріле Генералȣлȣї с'аȣ лъсат ȣnор вреdnічї mощеnіторі, ші къ тъnъра џеnераціе а Валахіеї nȣ се аратъ nedeстоїnікъ de а се фолосі de еле.

Ші ла ачест прілеж съ nе фіе ієртат съ zічеm аічe, кȣ че сіmтіmеnт de пърере de реȣ am възȣт кълъторі ка nоі, — пріmіцї кȣm am фост nоі, кȣ ачеа оспіталітате плъкȣтъ каре се dъ кȣ атъта mȣлцеmіре стреіnȣлȣї, пре каре'л ꙟnкȣnџіȣръ ші'л сервеазъ — кȣm, dȣпъ ꙟnтоарчереа лор, скріȣ релації аша de аспре, аша de ȣітътоаре а паравȣрілор бъnde ші пріmітоаре а оаспецілор лор. Ачесті кълъторі карії, ка ші nоі, аȣ възȣт тоате ꙟn Бȣкȣрещі, се аратъ, nі се паре, каm преа mȣлт пре-окȣпаці кȣ рънеле ꙟnкъ реȣ ꙟnкісе, а кърора сеmnе векіȣл стат сочіал ле-аȣ лъсат пе сочіетатеа de астъzі. Dакъ, ꙟn челе ꙟnтъї коnворбірі mȣлт преа іnтіmе, преdечесорії nострі аȣ гъчіт ачесте рънї, пеnтрȣ че съ ле dескопере Еȣропеї, каре nȣ ва чере саmъ прінчіпатȣрілор de стареа лор чеа кȣ nепъсаре сȣбт окърmȣіреа аmорцълеї mорале пре каре аȣ скȣтȣрато кȣ атъта nорок, чі de кіпȣл кȣ каре с'аȣ фолосіт de ачестї пȣціnї аnї de реꙟnтокmіре а къріеа аȣ ші ꙟnчепȣт а сіmці ꙟnрїȣріреа ꙟnвіїтоаре. Еі біnе, сȣбт ачест пȣnкт de прівіре, есте dрепт ші таре dрепт de а zіче, къ nічї о сочіетате Еȣропеаnъ n'аȣ фост mаї харnікъ спре а'ші фаче dрȣm кътръ біnе прін тоате ꙟnпеdекъріле кȣ каре калеа чеа веке ъї ера пресъратъ; спре dовадъ с'ар пȣтеа da mаї mȣлт dекът о ꙟmбȣnътъціре de къпітеnіе каре аȣ ші ꙟnтрат ꙟn обічеіȣріле траїȣлȣї ачестор провінції. Dȣпъ тоате, повестіторіі атът de пȣцін ꙟпdȣръторі каріі аȣ плътіт оспіталітатеа din Бȣкȣрещі кȣ moneda саркасmȣлȣі лор чел пліп de dȣx, пȣ вор тъгъdȣі, атът de віпе щіȣ історіа, къ сȣпт паціі а кърора реџеперацiе політікъ ші mоралъ аȣ ꙟпчепȣт ꙟпаінте de патрȣzечі de апі, ші кареле пȣ сȣпт maї богате ꙟп прінчіпії.

Ачеастъ dігресіе сфършітъ, съ пе ꙟптоарчеm ла візітіле поастре. Dокторȣл Mayer, dоктор Neamц...... пе-аȣ повъцȣіт ла спіталȣл ощепеск че се афлъ сȣбт dірекціа лȣі. Ачеастъ ашеzаре, пȣсъ ꙟптр'о zidіре че п'аȣ фост фъкȣтъ пептрȣ ȣп спітал, ар чере ꙟпкъ mȣлт ꙟп прівіреа локалȣлȣі ші а салȣбрітъцеі. Апартаmептеле п'аȣ dестȣл аер. Мареле спітал а лȣі Паптелеіmоп, ашеzат ꙟп апропіереа орашȣлȣі, пе-аȣ пърȣт къ ръспȣпdе mȣлт maї віпе тревȣінцелор mепіреі сале. Ачеастъ zidіре, фъкȣтъ пріп сȣбскріпції філаптропіче, ꙟпфъцошеаzъ ȣп шір de шелі ꙟпкъпътоаре, ȣпde аерȣл ші лȣmіпа, пъdеждеа ші вісаца болпавȣлȣі, пътрȣпd слобоd; с'ар пȣтеа пȣmaї zіче къ mареле локал хотъріт пептрȣ персопалȣл аdmіністратів есте пердȣт пептрȣ болпаві, ші къ прінdе о ꙟпкъпере ꙟп каре ар пȣтеа фі пріміці вр'о къці-ва болпаві maї mȣлт. Кревателе de ла Сф. Паптелеіmоп сȣпт de фер, ꙟп лок къ ачеле de ла спіталȣл ощепеск сȣпт пȣmaї de скъпdȣрі. ꙟпторкъпdȣпе de ла ачесте deосевіте черчетърі, аm ꙟптълпіт пре Прінціпȣл Domпітор, каре аȣ віпе-воіт а пофті тоатъ експеdіціа de а mерџе а dоа zі сеара ла реzіdепціеа са de варъ, ашеzатъ ꙟптр'о mікъ depъртаре de орашȣ.

Dіmіпеаца din 15 Іȣліе аȣ фост ꙟптревȣінцатъ ꙟп візітареа Аdȣnърeĭ Общещї; аша се nȣmеще Каmера репреzеnтаnцілор Валахіеĭ. Мареле Бan Міхаіл Гіка кȣ D. Секретарiȣл de стат Каnтакȣzino віnе-воіce а nе слȣжі de ꙟnтроdȣкъторї. Салла deліберацііlор есте ашеzатъ ꙟnтр'о zidіре че атърnъ de бісеріка mітрополітаnъ, пе о mовілъ че dоmnеще песте тоатъ ꙟnтinderea Бȣкȣрещілор, ші ꙟn чеа mаĭ фрȣmоасъ посіціе. Ка тоате бісерічіле капіталіеĭ, ачеаста есте ꙟmпрецїȣратъ кȣ ȣn zid mаре, ꙟn каре се ꙟnтръ прin dоъ порцї греле акоперіте кȣ търnȣрї. Ꙟn ачеастъ посіціе, каре оdатъ ꙟї dа пȣтереа de а се апъра mȣлтъ вреmе, Мітрополіеа nȣ есте вре ȣn mоnȣmеnт mаре; еа есте ꙟmпоdобітъ кȣ трії клопотnіце dестȣл de елегаnте, а кърора болте ка ші акоперемъnтȣл бісерічеĭ сȣnт de mетал боіт верdе; еар пъреціі zidіреĭ ꙟnтрецї сȣnт върȣіцї* албĕ. Ꙟnаintеа фацаdеĭ zidіреĭ каре се dескide ꙟnтр'ȣnа din пърціле сале челе стріmте, се ꙟnтinde ȣn перістіл (прidвор) а кърȣĭа ꙟn лъȣnтрȣл есте ꙟmпоdобіт кȣ о mȣлціmе de zȣгръвелĭ din челе mаĭ фелȣріте. Бісеріка ꙟn еа ꙟnсȣшĭ есте ꙟn лъȣnтрȣл стріmтъ, ꙟnкъркатъ кȣ полеітȣрї ші кȣ ікоаnе; катапітеаста каре деспърцеще алтарȣл de страnеле обшціеĭ есте ꙟmпоdобітъ кȣ о mȣлціmе de поdоабе скȣmпе; сȣбт ачеастъ болтъ, лȣmіnа ръсбате dеабіе прin nіще ферестрї стріmте ші лȣnџіте.

Ꙟn ȣnа din zidіріле лътȣраше кȣnощї салла аdȣnърeĭ; dеабіа пречеdатъ кȣ ȣn mік вестібȣл, ачеастъ салъ ȣnde се аdȣnъ боїеріі, есте ка ші салла dіетеĭ Ȣnгаріеĭ, ꙟнсеmнътоаре прiн о mаре сiмплiчiтате; еа есте лȣнгъ шi стръmтъ; ла ȣн капът се ꙟналцъ жiлцȣл акоперiт кȣ балdакiн, пе каре шеde miтрополiтȣл, презidент лецiȣiт а Аdȣнъреĭ. Mъdȣлърiле, ꙟн нȣmър de патрȣ zечĭ шi трiĭ, карiĭ алкътȣеск Каmера ера maĭ тоцĭ de фацъ; ꙟнтре еĭ се вidеа къцi-ва боiерĭ бътрiнi; еĭ пъстреазъ портȣл ларг шi mърецȣ че пȣрта ꙟн времеа стъпънiреĭ тȣрчещĭ; поартъ ȣнкъ барбъ шi глобосȣл iчлiк. *Остенiĭ ꙟнтрȣ ꙟн делiберацiĭ*, ꙟmбръкацĭ ꙟн ȣнiформъ шi кȣ сабiеа ла шолd. Dепȣтацiĭ ворбеск din локȣрiле ȣнde шеdȣ, ꙟнаiнтеа ȣнеĭ mесе *акоперiтъ* кȣ постав верde, фъръ ка miнiстрiĭ съ фiе *dеспърцiцĭ* de mъdȣлърiле Аdȣнъреĭ. Diскȣсiеа zилеĭ ера трактацiа а ȣнор скimбърĭ de фъкȣт ꙟн Реглеmентȣл Органiк, констiтȣцiа цереĭ, шi ꙟн партiкȣлар асȣпра пȣтереĭ mъсȣрiлор dате ꙟн iнтервалȣл сесiiлор лецiслатiве. D. Стiрбеĭ, Miнiстрȣл dрептъцiĭ, спрiжiнiа maĭ сiнгȣр, тоатъ гревтатеа diскȣсiеĭ, ꙟнсъ кът фȣ de mаре ĭнцала ачестȣĭ dебат парлаmентал, maĭ нȣ възȣръm нiчĭ ȣнȣл din ораторĭ съ се dепъртезе ꙟн нimiк din формеле ȣнеĭ конворбiрĭ полеiте. Партеа шелеĭ опрiтъ пентрȣ пȣблiк кȣпрiнdеа нȣцiнĭ прiвiторĭ; черчетъторiĭ се цiн обiчiнȣiт ꙟн пiчiоаре: dаръ ꙟнdатъ dȣпъ ꙟнтрареа *ноастръ*, къцi-ва боiерĭ авȣсесе кȣртезiеа съ не трimатъ скаȣне коmmоdе. Есте нȣцiнъ вреmе de кънd делiберацiiле Каmерiĭ сȣнт *пȣблiче*; шi ꙟнсȣшĭ пънъ астъzi, жȣрналеле н'аȣ прimiт ꙟнкъ воiа de а репроdȣче dебатацiiле. Ешiнd din салъ, am фост ꙟнтовъръшiцĭ de ȣн dепȣтат, Колонелȣл Фiлiпескȣ, din ȣна din челе maĭ векĭ фаmiлiĭ а церiĭ. Ачест оффiцер, каре аȣ прiimiт ꙟн Фран-

---

* Споiцї, кȣm зік Мȣnтеnіï.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ціеа о edȣкаціе алеасъ, повъцȣеще ꙟнтеіȣл реџімент ромънеск *, ші dъ ꙟн орашȣл нащеріі сале пілdа вреdnікъ de ꙟнсъмнат а ачеі ꙟнвъцътȣрі соліde каре нȣ ізгонеще грація ші о елеганцъ deплінъ ꙟн mаніере. Ꙟн компаніеа ачестȣі біне-воітор конворбітор, аm візітат ꙟmпреџіȣръріле Мітрополіеі ші пітторескȣл еі лок. Din ачеастъ ꙟнълціme, Бȣкȣрещіі се ꙟнтinde пънъ ꙟн ȣн орizon фоарте dепъртат. Ачеастъ капіталіе, ꙟmпестріцітъ кȣ *нȣmероасе гръdіні* акопере, ꙟн аdевър, ȣн лок *немъсȣрат*, *ші общеаска* са прівіре есте din *челе mai пітторещі*, аместекȣл нȣmероаселор сале *тȣрнȣрі* каре сȣнт deасȣпра а mai мȣлт de шасеzечі бісерічі, ші а верdеціі каре ръсаре пінтре zidiрі. Апропііndȣсе сеара, не-аm dȣс ла пофтіреа Domнȣлȣі, ші аm авȣт чінстеа de а фі прііміці ꙟн реzidenціа са de ла Скȣфа, каре есте ꙟнтр'о dепъртаре de вр'о кътева версте de Бȣкȣрещі, пе малȣріле Dъмбовіціі. Каса есте мікъ, dар гръdініле каре се ꙟнтindȣ ꙟнтр'о вълчікъ фоарте плъкȣтъ ȣdатъ de ріȣ, факȣ ачеастъ ашеzаре мȣлт mai de преферат dекът Палатȣл ꙟнсȣші ꙟн каре Ꙟ. С. локȣеще ꙟн орашȣ. Бȣкȣрещіі нȣ mai аре кȣрте пентрȣ сȣверанії Ромънещі. Ла анȣл 1812, ȣн *фок аȣ містȣіт кȣртеа че ера атȣнчеа* фоарте mаре.

А doа-zi гарnіzоана Бȣкȣрещілор аȣ фъкȣт mаневре сȣпт комаnda D. Марелȣі Спатар Костакі Гіка. Ачеастъ ощіре аȣ фъкȣт кȣ пречісіе стотрȣл ші deосебітеле еволȣції ꙟmпрȣмȣтате ꙟн тоате теоріеі Рȣсещі.

---

* D. Колонелȣл Філіпескȣ аȣ ешіт акȣm din слȣжба Остъшаскъ кȣ ранг de Маре Логофът.

Ꙋn прънzꙋ ла каре Domnꙋл стъпꙋnітор віne-воісъ а не пофті, не-аꙋ пꙋс ꙟн фаца adꙋнърії чеї mаї аллесе din Бꙋкꙋрещї; adꙋнареа ера стрінсъ сꙋбт фрꙋmошії копачї din Скꙋфа, ꙟнтр'ꙋn лок mаре пенътрꙋнс разелор соарелꙋї. Кът цінꙋ прънzꙋл, doъ ванde de mꙋzіканцї аскꙋnші ꙟн тꙋфе се скітва ꙋна dꙋпъ алта, спре а ексекꙋта кънтечеле націонале а Роmънілор, ші mінꙋнателе mелоdії а ціганілор: Орхестрꙋл ціганілор, de ші алкътꙋіт din елеmенте dіскорdанте, проdꙋче ꙟнсъ еффектꙋрі каре с'ар кꙋта ꙟн zъdар ꙟн mаселе de арmоніе регꙋлатъ ші dреаптъ кꙋ каре сꙋнт deпрінсе ꙋрекіле Еꙋропіене; еар тактꙋл есте непотрівіт, сърітор, шкіопътор, ші ꙟнчепе прін ніще *tempo* неащептате. Danцеле роmънещї аꙋ ꙋрmат пръnzꙋлꙋї, ші аm фост атът de ꙟнкънтацї de пречісіа асприъ, ші de аdꙋнареа dънцꙋіторілор, ꙟнкът Прінчіпꙋл віне-воі а прелꙋнџі ꙟн фаворꙋл ностꙋ ачесте deсфътърі, ші а пꙋне de а прескріе пентрꙋ ноі аріїле пліне de о грачіе оріџіналъ ші наівъ, каре ꙟнвіошазъ ачест danцꙋ роmън, нꙋmіт de попор, *хора Роmъnеаскъ.* Ꙟн вреmе че dънцашії фъчеа mінꙋnї, ціганії жꙋка кꙋ о вервъ тот репъскънdъ mотівеле лор челе фъръ сфършіт. Doъ ковzе, doъ скріпче, ꙋn наїꙋ ші ꙋn фел de басъ сꙋрdъ алкътꙋіа тоате інстрꙋmентеле ачестор ексекꙋтанцї іскꙋсіцї, а кърора фігꙋрі негре ші фрꙋmоасе, ꙟнвіошате de mꙋсікала лор ꙟнвъпъіере, търіа ънкъ mаї mꙋлт ачест таблоꙋ поетік. Dꙋпъ че не-аm бꙋкꙋрат ꙟнdестꙋл de ачесте deсфътърі кꙋmпещї, не гръбіръm de а mерџе ꙟн фрꙋmоаселе ші mареле апартаmенте а D. Філіпескꙋ, ꙋnde балꙋл чел mаї елегант стрінсесъ аdꙋнареа

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

чea mai aлeacъ din Бȣкȣрещi. Nȣ кȣnоск nічі ȣn орашȣ din Eȣропа каре се поатъ adȣna о сочіетате mai десъвършіт плъкȣтъ, ші ȣnde тоnȣл чел mai бȣn съ се аръте mai ȣnіт кȣ веселіеа чea mai dȣлче. Ачест балȣ фрȣmос с'аȣ прелȣnџіт фоарте adъnк ꙟn noапте. Nimік nȣ ера mai грачіос de възȣт декът гazda ачестеі касе фрȣmоасе, Ага Філіпескȣ, ꙟn ларгȣл сеȣ порт de боер; nобілȣл сеȣ кіп ꙟnкваdрат кȣ о барбъ лȣnгъ ші албъ ка о mътасъ кȣратъ, ꙟnкȣnџіȣрат de ȣn роіȣ de dame тіnере ші фрȣmоасе, а кърора газе ші корdеле, пърȣл лȣnгȣ ші плъкȣтеле феце се ȣnea атът de біnе кȣ блъnda фісіоnomіе а mърецȣлȣі бътрin. Ачеаста ера emблеmа чea mai adевъратъ а стърii ачестеі церi, каре аȣ ꙟmбръцоmат ꙟndатъ mai din тъi плъчеріле ші слобоdеле mерсȣрi а апȣсȣлȣi. ꙟnzadар посоmорітȣл аnтереȣ а боерілор ар вреа съ се ꙟmпотрівеаскъ ачестеі потолірі а mоdелор ші а фріволітъцілор стръіnе; џеnерацiеі de акȣm ъі требȣе ȣn салоn mаре ȣnde валцȣл ші галопȣл съ се поатъ ꙟnтоарче ші ꙟnвърті dȣпъ плак; ъі требȣе ȣn костіȣm каре съ nȣї пȣіе mіedекъ ла паселе елеганте а mазȣрчіі, каре съ nȣ се ꙟnкълчеаскъ ꙟn стрімтȣл лабірінт а каdрілелор францезе. Ші de че ачеастъ жȣnіmе каре есте кіеmатъ а'ші лȣа партеа са din чівілісаціа че се арȣnкъ пісте Оріеnт, n'аре еа dрептате съ іае тот че афлъ пеnтрȣ dъnса ꙟnтре тоате ачесте nъравȣрі елеганте ші іdеі трісте de політікъ каре nъвълеск асȣпра церіі сале? Dестȣл de dеграбъ ъі вор веnі гріжіле віецiї пȣбліче, преокȣпаціiле требілор, а іndȣстріеі ші а спекȣлаціілор. Валахіеа аȣ фост dестȣлъ време робітъ

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

пеnтрȣ ка съ'ї фіе іертат de а ресȣфла пȣцінтел, ꙟnаінте de а ꙟnтра ꙟn ачеастъ гравъ карріеръ а націілор че вреȣ съ се окърmȣеаскъ еле ꙟnсȣші; токmа ачестеі нації каре се треzеще ъї есте іертат de а zіче къте оdатъ: „Мъіnі требіле серіоасе*“

Ачеста ера траїȣл ностръ ꙟn Бȣкȣрещі: плъчері, візіте, аdȣнърі тот-dеаȣnа прімітоаре, алергърі інтересанте, обсерваціі кȣрате ші віі dеспре тот че nе ловіа dȣхȣл саȣ окії. Dіn тоате пърціле, каре dіn каре къȣта кȣm се nе факъ слȣжбеле челе mаі бȣnе; чеі mаі стрълȣчіці ші чеі mаі чінстіці dіn ачест орашȣ бȣn, се пȣnеа ла dіспосіціа ноастръ спре а nе ꙟndестȣла кȣріоzітатеа ноастръ de кълъторі; ші nȣ есте кȣ пȣтінцъ de а ꙟnтребȣінца mаі біnе, dекът аm фъкȣт, чінчі zіле че аȣ трекȣт преа іȣте.

Dȣпъ че аm пȣс ꙟn рънdȣеалъ ꙟnсъmnъріле че аm фъкȣт поі ꙟnсȣші, ші ачеле каре nе-аȣ dат алте персоане ꙟnвъцате (ꙟn капȣл кърора Ꙟ. С. Domnȣл ші D. Міністрȣ Стірбеі біnе-воісе а се пȣnе), ноі аm mаі арȣnкат о къȣтътȣръ, о окіре de аdіо ші de рекȣnоштінцъ асȣпра ачестȣі орашȣ че есте вреdnік de а фі пȣс ꙟn nȣmърȣл капіталелор челор mаі інтересанте. Ne-аm прімблат ꙟnкъ оdатъ прін ȣліціле сале челе стръmбе; nе-аm опріт ꙟnкъ пе прагȣл ачестор бісерічі кȣ стълпї ꙟнторші, а кърора фрізе елеганте стрълȣческȣ кȣ атъте medaліоане сфінте ші ікоане zȣгръвіте. Nе гръбіръм de а візіта ꙟнкъ одатъ векеле кварталȣрі, прекȣm ші ръпіdеа прімбларе а лȣмеі чеі алесе: ам ресȣффлат атмосфера ахотнічілор de чіȣбȣк карії се адȣнъ ꙟн каффінеле, ȣnde жȣрналеле тȣтȣлор націілор сатȣръ кȣріосітатеа ȣнȣі пȣблік dоріторȣ de новітъціле лȣмеі політіче. Dȣпъ че ам търтȣрісіт рекȣнощінца ноастръ ачестȣі бȣн Domn de *каре не деспърціам кȣ о* пърере de ръȣ аdевъратъ. *dȣпъ че не-ам* лȣоат zіоа бȣнъ de ла фаміліа *са, ші* de ла тоате персоанеле каре не фȣсесъ а*та* de біне-воітоаре, ам ешіт din Бȣкȣрещі ꙟн 17 Іȣліе.....

---

* Ба nȣ, Domnȣле, есте dестȣл de кȣnd тот zічеm *mъіnі*, съ zічеm ші *астъzі*. Тімпȣл фȣџе, ші чіnе поате съ nе ръсплъndъ кȣ вом авеа вре ȣn mъіnе. Съ лȣкръm кът авеm вреmе. — Ші поі съ nе ꙟmпрȣmȣтъm de ла стръіnі? Da; dар nȣ nȣmаі галоn, кadріле ші костіmе съ nе ꙟmпрȣmȣтъm ші кȣ чева mаі серіос. Чева патріотісmȣ mаі посітів, аdекъ ꙟn фапте ота'і кȣ n'ар стріка?

Dінтеі ам трекȣт прін ніще локȣрі трісте ші млъщіноасе. Кътръ амеазъ-zі ам трекȣт пе ȣн поd ȣмблъторіȣ Іаломіца а кърia валȣрі търіте кȣрціа кȣ репежȣне. Каіі de скімб не аштепта ꙟн къмп; ȣн борdеіȣ de пъмънт ꙟн ачесте станції сінгȣратіче слȣжеще de локȣінцъ капітанȣлȣі de постъ. Dечі лȣнга ноастръ караванъ алергъ репеdе ꙟн ачесте трісте пȣстії, кънd норі ꙟнвелішȣгаці аȣ ꙟнчепȣт а ȣdа тот dрȣмȣл ші прін ȣрмаре п'л фаче маі ꙟнчет ші маі греȣ. Ȣн нȣмър de *dъ ръбанці пре карії гъсісім ла ȣна din поcте* мерџеа кълърі пе лънгъ тръсȣріле ноастре. Кȣ тоате ачесте ноі не ꙟнаінтіам спре Nорd, ші не апропіеам de о фрȣмоасъ лініе de мȣнці асȣпра кърора се аdȣна абȣрі негрі. Маі мȣлт dекът о чеатъ de ціганi, апȣкаці de плоаіе, ші каре'ші ꙟнтінсесъ шетріле пе шес, се гътіа съ прімеаскъ апа че не амерінца съ віче песте ноі. Сȣбт ачесте аdъпостірі аффȣмате, веdеам кȣм се аскȣndea фетеі, тінере фете de авіа ꙟmбръкате, ші лънгъ dънселе се гemȣіа къці-ва копії голі de тотȣл, кȣ браце ші пічіоаре сȣвцірі, кȣ пънтечеле mаре, арътърі mічі. Шесȣл се фъкȣ ꙟn пȣціn о mлащінъ adънкъ: каі, dъръбанці, ші тръсȣрі ъші фъчеа *dрȣm піn* апъ; dакъ dа песте вр'о гроапъ, къȣта de а о ꙟnтоарче саȣ̆ о тречеа кȣ ловітȣрі de біче ші кȣ ціпете. Ера ȣn лȣкрȣ сіnгȣр de възȣт сȣбт ачест чер nегрȣ, патрȣ тръсȣрі каре тречеа песте ȣn шес ꙟnекат, ші каре ꙗ фіеще-каре вортъ nеащептатъ, ла фіеще-каре *хоп се пъреа* къ ера съ се спръвале саȣ̆ съ *ръmъе ꙟnгропате ꙟn тіnъ.* Ꙟnтр'ачесте mіnȣте, фіеще каре ъші ꙟndoia сілінца. Dъръбанції лȣъторі de самъ, dа тръсȣрії ꙟn прімеждіе ȣn пȣnкт de спріжіn ажȣтътор, ші сърȣціїї ъші ꙟndemna атȣnчеа каії плінї de спȣmе, nȣ кȣ ціпете, dар кȣ кȣвінте блъndе ші кȣ кіетърі mаі фръцещі. Ꙟnadевър ачесте dобітоаче неnорочіте ъші ꙟnтречеа пȣтеріле ꙟn ачеастъ кълъторіе лȣnгъ ші гре. Ꙟn сфършіт аm сосіт ла Бȣzеȣ̆, ꙟn mіжлокȣл тръсnетȣлȣі тȣnетелор, ші сȣбт валȣріле ȣnеі плоі dece; de авіа поврȣл че піка асȣпра nоастръ nе-аȣ̆ лъсат съ deосебіm верzеле клопотnіцеі ші алвії пъреці а mареі mоnастірі, вреdnікъ локȣінцъ а ȣnȣі Епіскоп че есте *ȣnȣл dіn* чеі *mаі богаці* Іерархі а Валахіеі. Nȣmъръл dъръбанцілор се mъріcъ dіn nорочіре, ші пріn ажȣторȣл лор аm пȣтȣт а тречe dі'ndатъ ȣn шівоіȣ а кърȣіа алвіе nȣ ера ꙟnкъ кȣ тотȣл ꙟmплȣтъ de плоаіе; dар ажȣnгъnd пе mалȣріле Бȣzеȣлȣі каре кȣрџе ꙟnтре dоъ ріпі фоарте ꙟnалте, не-аm теmȣт ꙟn аdевър съ nе лъсъm аколо тръсȣра mеа; dіnтъі трекȣсъm кȣ nорочіре ріȣл, а кърȣіа репежȣnе ꙟnчепȣсе а фі аmерінцетоаре; dар кънd венi лȣкрȣл съ сȣіm ріпа, требȣї maї mȣлт de џїȣmътате de чеас de ціnете шi de трȣdъ, шi maї mȣлт de doъ-zечї de каї спре а пȣте тречe ачест сȣішȣ лȣнекътор. Ші ꙟнсȣшї ної, ꙟнкіші ꙟн ачел ківот, ешісеm maї dinainте песте облоане шi пе dосȣл каілор карії не слȣжісъ de скаръ шi не скъпасъ ꙟнтр'ачест кіп de ȣн пороїȣ ꙟнфрікошат аdънк maї mȣлт de doъ *палme*.

Ера съ гъсіm *патȣрі de odixнъ* ла Ръmнік; ȣн боїер Mȣнтеан, *D. Nіколескȣ*, ꙟнщіінцат de сосіреа *ноастръ*, се *остеніа пентрȣ віітоареа ноастръ пріmіре*, *ꙟн чеасȣл ꙟнсȣшї* кънd ної ерам ꙟнȣndаці de апеле черȣлȣї, шi maї ꙟнекаці ꙟн аdънкȣріле тіноасе а шесȣлȣї. Прін неноpочіре, кънd не апропіеръm de Ръmнік, че требȣіам съ тречеm ꙟнаінте de а ажȣнџе ла ачеа гаzdъ mȣлт dорітъ, афлаpъm ріȣл атът de mъніос, ꙟнкът нічї ȣнȣл din кълъȣzії ноштрі нȣ врȣ а ꙟнтрепрinde тречереа пе о ноапте ꙟнтȣнекоасъ че ар фі ꙟнdoit прімеждіа. Аȣ требȣіт dаръ съ не сȣпȣнеm съ петречеm ноаптеа ꙟн тръсȣріле ноастре, шi ꙟн борdeiȣл ȣнȣї тікълос църан, кареле нȣ авеа алтъ німікъ съ не dee, de-кът ніще паіе пре каре ȣн кал кът de пȣцін енглiзеск н'ар фі врȣт mъкар de ащернȣт. Кътръ тріі чеасȣрі de dimineaцъ, черȣл сънінъndȣсе чева, ріȣл се фъкȣсъ de трекȣт, шi нȣ ꙟнтърzіеръm dé а ажȣнџе ꙟн Ръmнік.

Ачеастъ ꙟнтърzіере не-аȣ сіліт съ перdеm прілежȣл de а не фолосі de о оспіталітате плъкȣтъ, а кърієа тоате гътіріле се фъкȣсъ спре а не пріmі ꙟн zіоа трекȣтъ. Ажȣнгънd ла ачест чеас непотрівіт, не-ам фі фъкът ȣн adевърат скрȣпȣл de a addȣче сȣпъраре ꙟн каса Domnȣлȣї Nіколескȣ, шї не-am скimбат нȣmaї каїї спре a ажȣнџе maї degрабъ ла mapџінеа Молdaвіеї.

Pezidenціa ачестȣї боїер пе пърȣ mape шї фрȣmoaсъ; есте zidітъ ꙟн гȣстȣл Італіан кȣ галерії deскісе. Ръmнікȣл ꙟнсȣшї есте ȣн търг decтȣл de mape; аре о четъцȣіе zidітъ de къpъmizї ꙟн гȣстȣл тȣрческ. ꙟн ачест лок Сȣвароф се бътȣ кȣ Мȣстафа Паша, шї къщігъ о біpȣінцъ кареї mepітъ de граф de Ръmнік. ꙟн 18 Іȣліе, ꙟн zopї de zi, *вpemea ꙟнфрȣmȣсецїndȣсе*, шесȣл авеа о прівіре de верdeaцъ *че ꙟнкънта веdepea*, ȣн соаре фъкътор de біне *пе ꙟнкълzіa ꙟнгїецателе mъdȣлъpї*; ȣітаръm ꙟн пȣцін трȣdеле ȣнії нопцї ȣріте, шї сосіръm ꙟн Фокшанї, ȣнde презidентȣл ціnȣтȣлȣї D. Іоргȣ Pazȣ не-аȣ прimіт кȣ о політецъ deосебітъ.

Фокшенії есте хотарȣл каре mърџінеще Валахіеа; ꙟн mіжлокȣл ꙟнсȣшї а търгȣлȣї, Мілковецȣл, deaсȣпра кърȣїа есте ȣн поd de лemн, ꙟнсemneазъ граніца комmȣнъ а amъndȣрор прінчіпателор. Ачеастъ сітȣаціе есте пріінчїоасъ негоцȣлȣї; de ачееа търгȣл есте decтȣл de локȣіт, шї maї алес de жidoвї. Оспътъріеа Франціеї, ціnȣтъ de ȣн Францез, прimїа о парте а експеdіціеї, ꙟн време че презidентȣл ціnȣтȣлȣї ъmї фъчеа чінстіріле касеї сале шї а пърцїї орашȣлȣї че есте а *Валахіеї*.* Ісправнікȣл се алътȣрасъ(?) пе лънгъ ачест фонкціонар ꙟналт спре а не ꙟнфъцоша слȣжбеле сале.**

---

* Аічї Domnȣл Demidoфф се ꙟншалъ, пентрȣ къ D. Спат. Іоргȣ Pazȣ ера атȣнчеа презident џеdeкъторіеї ціnȣтȣлȣї Пȣтнеї а Молdaвіеї шї прін ȣрмаре нȣ пȣтеа фаче чінстеа ȣнȣї лок стреін.

** Аічї требȣе съ фіе ꙟн оріџіналȣл франчез о грешалъ тіпографікъ.

Ціпȣтȣл а кърȣеа Фокшепії есте скаȣпȣл, поартъ пȣmеле de Пȣтпа; аре doъ-zечї ші чінчї de mії de фаmілії. Ȣп mісіопар Францеz локȣїеще ачеастъ mарџінъ; ел есте de леџеа католікъ-роmапъ каре пȣmъръ doъ-zечї de бісерічї ꙟп Валахіеа ші шасъ-zечї ꙟп Молdавіеа. Францеzȣл, ꙟп лок de а авеа о бȣкȣріе фоарте фіреаскъ се аȣdъ ворбіnd de о патріе dепъртатъ, аȣ вроіт mаї біпе съ се жълȣеаскъ коmпатріоцілор сеї de оаmепії ші лȣкрърілe ачестеї цері, ȣпdе ел есте ашъzат de mаї mȣлцї апі; кȣ асеmіпе сіmтіmепте віеаца требȣе съ фіе фоарте трістъ ꙟп асеmіпеа dепъртаре.....

Ꙟптр'о zі ачесте ꙟптіпърірі репіdе вор фі поате фолосітоаре обсерваторȣлȣї кареле, къȣтъпd ꙟп трекȣт історіеа пропъшірії ȣпеї пацїї богате ші ферічіте, се ва mіера de а афла ачесте сфііте ꙟпчепȣтърі ка прінчіпȣл ȣпеї ферічірі ларџї ші пȣтерпіче. Ачеаста есте, mъкар, о doрінцъ пре каре пȣ поате de а пȣ фаче чіпева dȣпъ че аȣ възȣт Валахіеа ші аȣ кȣпоскȣт ꙟп dепліпа ꙟпсȣшіре а пъmъптȣлȣї сеȣ пептрȣ орї че ꙟптрепріпdере че есте се mȣлцеmеаскъ лȣкрȣл оmіпеск. Dȣпъ кътева чеасȣрі de оdіхпъ ꙟп Фокшепї, аm трекȣт mікȣл поd че пе dеспърцїа de пъmъптȣл Молdавіеї.“ — —

Noї лъсъm аічї пре D. Demidофф; ꙟп пȣmърȣл віітор ъл воm гъсі ꙟп Молdавіеа.

М. Когълнічеанȣ.

POEZIE.

ГАФІЦА
Блъстъmатъ de пъріnцї.*

Dedikatъ Dлȣї K. de Хȣрmȣзакі.

Ръспълътіреа пъ'нгрозлескъ зіеріілор десфрънаці!
Іар воі фрацелор весіде леене пе нъ ꙟнгълаці!

I.

Noȣрї гроші акоперісъ а стелелор стрелȣчіре
Ші чеаџъ de проторoакъ пȣdрȣіа кodрії пȣстії,
Крівеџȣл кȣ-а са сȣфларе ꙟнпръщіеа пȣстеіре,
Лъсънd ȣрmе de неіре пе deалȣрі ші пе къmпії —
Пре Domnȣл пъdȣреї, брadȣл, пре стежарȣл кȣ вързте
Ꙟі ꙟнвъца кȣ-ал сеȣ віфор съ і се плече џетънd,
Ші сȣърънd пест'а лор върфȣрі d'ръпъните саȣ къзȣте

---

* Сінгȣра фатъ а ȣнор сърачї церані, Гафіца аȣ фост ꙟншелатъ ші рȣінатъ de ȣн тънър боіар, кареле песте пȣцін време аȣ ізгоніто

Domніца Констанціа de Хȣрmȣзакі dіn Бȣковіна, адресъndȣне ачеастъ елеціе фрȣmоасъ, не-аȣ ꙟнсърчінат ші ȣрmътоареа ꙟнщііnцаре асȣпра скріерілор авторȣлȣі еї D. Кавалерȣл К. Стаmаті. Noї не грьбіm а репроdȣче ші ȣна ші алта.

„Nȣ стаȣ ла ꙟndоіалъ, не зіче D. Хȣрmȣзакі, ші пȣблікȣл четітор, каре ꙟнкъ не ꙟнчетат пъстреазъ ꙟн а са адȣчере амінте ресȣнетȣл фрȣmоасеї поезії Сбȣрътоарeл [illegible] — поезіе каре с'аȣ пріміт кȣ ентȣсіастікъ акламаціе — вітаї кȣ пърере de рȣȣ прівеще тъчереа ачелȣї поет, а кърȣї deoсебіт талент аȣ deщептат ꙟн ноі челе маї фрȣmоасе нъdеждї. Nȣ стаȣ ла ꙟndоіалъ, зік, къ чеї маї mȣлці нȣ пот [illegible] тіра-реа лор, къ тоатъ Dеале Кавалерȣлȣї Стаmаті нȣ маї dъ нічі ȣн семн de віацъ — нȣ маї кънтъ. Ар трепȣі ꙟнсъ ачела, каре ар креdе, къ ȣнтȣл ноастрȣ [illegible] dіn Бессарабіа ар ві лъсат съ рȣџінеаскъ талентȣл сеȣ, чел маї фрȣmос dар ал зілеї. Dim-протівъ, зъсънd амінте адевърȣл кȣвінтелор нестігнаці поет:

Ingenium, longa rubigine laesum,
Torpet, et est multo, quam fuit ante, minus etc.

Ovid. Trist V. 12. v. 21.

Пър ꙟн локꙋрі dепъртате dꙋчеа пържол шꙋеръnd.—
Еар жалніка кꙋкꙋвеікъ цінтірімꙋл пъръсеще,
Ші кꙋ-ал сеꙋ фіорос ціпет скърбъ саꙋ моарте вестеще.—
Токма атꙋнчеа ші Гафіца d'ꙋн ꙟншълътор гонітъ
Се търіа маі dе тот моартъ спре бордеіꙋл пъріцеск;
Къчї невіновата фатъ dе Іанкꙋ аdеменітъ
Пентрꙋ dънсꙋл ꙟншеласъ пре пъріцції че-о боческ,
Пентрꙋ dънсꙋл dефъїмасъ прієтінеле їꙋбіте,
Ꙟнкът орбінd'о пакатꙋл— фър съ щіе аꙋ грешіт . . . .
Dе ші аꙋ пъръсіт пъріцції ші dаторііле сфінте,
Dе ші аꙋ пънгъріт ші леџеа, ші с'аꙋ непорочіт;
Ші пентрꙋ ачесте жертве копіла непорочітъ
Dе Іанкꙋ фꙋ печінстітъ, dе Іанкꙋ фꙋ ісгонітъ.

Еа фꙋџеа акꙋм dе dънсꙋл, нещіінd че dрꙋм апꙋкъ,
Алеаргъ фър dе нъdежdе прін пꙋстієї фіорощї,
Ꙋndе кънd ера еа мікъ мерџеа кꙋ а са мъмꙋкъ
Dе кꙋлеџеа флорічеле пе сꙋбт копачії тꙋфощї.
Nоаптеа акꙋм ꙟї аскꙋndе кꙋ а са ꙟнтꙋнекаре
Къръръша кꙋноскꙋтъ а кꙋсꙋції пъріцещї;

Dлꙋі Кавалерꙋл Стаматі аꙋ ꙟнкінат мꙋзелор чеа маі маре ші маі фрꙋмоасъ парте а віецеі сале, ꙟнdелетнічіndꙋсе кꙋ фелꙋріте компꙋнері атът поетіче, кът прозаїче вреdніче dе пꙋблікаре. Талентꙋл Dлꙋї Стаматі, ꙟмбръцошінd маі тоате рамꙋріле поезіеі кꙋ dеосебіреа поезіеі dраматіче, аꙋ проdꙋс мꙋлте Оdе, Кънтіче, Елеџії, Сонете, мꙋлте Фабꙋле ші Сатірі ꙟн версꙋрі ші ꙟн прозъ, кътева баладе ші романсꙋрі, ші ꙟн сфършіт о поемъ комікъ ꙟнтітꙋлатъ Чіꙋбър Водъ. Пе лънгъ ачесте поезії орігінале сꙋнтем ꙟнdаторіції Dлꙋі ші пентрꙋ маі мꙋлте традꙋчері ші імітації dін Lamartine, Chateaubriand, Byron ші dін чеї маі бꙋні аꙋторі рꙋсещі. Чеа маі dе кăпітеніе ꙟнсꙋшіре а поезіілор Dлꙋі есте націоналітатеа лор. Мꙋлт Dлꙋі Стаматі фіінd патріотікъ, іꙋбеще а кънта сꙋвенірꙋріле сале dін історіа патріеі, ші а кънта обічеіꙋрі ші ꙟнтъмплърі націонале. Ꙋна dін челе маі бꙋне ші маі фрꙋмоасе поезії есте ачеа прін каре патріотісмꙋл Dлꙋі аꙋ врꙋт ꙟнсемнътоареле префачері політіче, каре фак епохъ ꙟн історіа Молdавіеі. Ші стілꙋл D. Стаматі есте націонал, кꙋчі не аратъ ка ꙟнтр'о оглінdъ геніꙋл ші ідіотісмꙋріле лімбеі ноастре. Пънъ акꙋм ꙟнсъ ортографіеа, саꙋ маі біне зікънd какографіеа чеа веке, н'аꙋ фъкꙋт локъ доꙋ обштеще прімітеі ортографії dе акꙋм каре есте маі сімплъ ші маі раціоналъ.— Біне воітъ требꙋіе dар съ фіе тꙋтꙋлор іꙋбіторілор dе літтератꙋръ арътареа къ D. Стаматі прегътеще пꙋблікареа Скрієрілор сале, каре ꙟн скꙋртъ време вор еші ла лꙋмінъ ꙟн треі томꙋрі.“ — *К. Негрꙋзакі.*

Ла ачеастъ мꙋлцемітоаре ꙟнщііндаре ноі н'авем алтъ німікъ dе адъогіт, фър нꙋмаі къ ортографіеа с'аꙋ ꙟнdрептат dін Гафіца.

Плънџе сарака ші стрігъ: оф! кънd съ въ гъсеск оаре
Локȣрі ȣnde въzȣі zареа віецеї копілърещї?—
Ȣn nапрасnік вънт атȣnчеа nоȣрі гроші deспікаръ
Піnтре карії раzа лȣnії рътъчітеї їаȣ івіт
А пъріnцілор еї касъ— ȣnde с'аȣ къzȣт се mоаръ,
Dекът се пъкътȣеаскъ кȣ бърбатȣл че-аȣ їȣбіт....
Іа аȣdе ісворашȣл а кърȣіа вълȣреле
Dесmіерdа odinioаръ сінȣл еї nевіnоват,
Ші'nсфършіт ꙟnъdȣшітъ de сȣспінȣріле греле
Апȣкъ кътръ късȣца къръръша че-аȣ афлат;
Аколо пъdъждȣеще ла а пъріnцілор сіn
Пакатȣл съ'ші покъеаскъ ші с'аліnе ал сеȣ кіn.

Авіа ажȣnџе ла ȣша пъріnтещеї сале касъ,
Ші біата фатъ сіmцеще фіорі речі ꙟn трȣпȣл сеȣ.
„О драџілор пъріnці, zіче, оф! кът mъ ȣmплецї de гразъ!
„О бpаціле ꙟmі deскіdецї, ꙟn каре съ m'арȣnк еȣ!“—
Аnоі аскȣлтъ ... ші еатъ, ȣрекеа-са кȣ бріінцъ
І с'аȣ пърȣт къ аȣdе ȣn глас фоарте mъnгъіос,
Dȣлче кіар ка а mъmъкъі.— Аша dар кȣ ȣmіліnцъ
Еа ащеаптъ саȣ ертаре, саȣ бр'ȣn блъстъm фіорос.—

Токmаї атȣnчеа а са mаікъ ꙟmпреȣnъ кȣ-ал сеȣ татъ
Шезъnd аmъndоі пе ватръ ꙟn гъndȣрі акȣфȣndаці,
Ꙟші спȣnеа, фър съ гръеаскъ, de nепорочіта фатъ
Прin dȣїоаса кътътȣръ а окілор лъкрімаці....
Ꙟnсфършіт mаікъ-са кȣрmъ ачеа тъчере кȣmплітъ.
Zікъnd: „ꙟn ачест чеас поате Гафіца кȣ-ал сеȣ їȣбіт
Ꙟn сінȣл ꙟmбелшȣгъреї віецȣеще феричітъ,
Nегъndind ла съръчіа пъріnцілор че-аȣ скърбіт!“
— „Че'mі пасъ, zісе бътрънȣл, dакъ ла nоі nȣ гъndеще;
Че'mі пасъ d'а еі mърецъ? Аібъ'mі парте de порок:
Къчі ꙟmшълъторȣл каре пре іа астъzі о їȣбеще,
Mъіnі поате с'о ісгоnеаскъ ші съ'ші іае алта 'n лок;

Еар оdоареле че поартъ пе фрȣнтеа еі кȣ mъndріе
Ва тревȣі съ ле'нтоаркъ ачеі че с'аȣ ферічіт,
Кȣm ші пантеле палатȣрі кърора іаȣ dат протіе,
Ꙟн локȣл късȣцеі ноастре de ȣnde аȣ прівеціт;
Ші атȣнчеа ръшінатъ ва ажȣнџе ла пеіре,
Пе ачесте локȣрі трісте пе-апроапе de-а сеі пърінці,
Ші веі веdе пре Гафіца ȣmблънd ка о нълȣчіре,
Пър ва къdеа ка о жъртвъ ȣнії zаdарнічі къінџі. . . .
„Лас съ віе dрȣга mаmі! атȣнчі mаікъ-са стрігаръ:
Ші dакъ а са къінцъ ва фі dін сȣфлет кȣрат,
Ох! ноі вом zіта, mошнеџе, а са фаптъ de окаръ,
Сіліndȣне съ с'аліне ші ал съȣ кȣџет mȣстрат. . . .“
Чіне нȣ поате кȣноаще гласȣл ȣнеі mаічі dȣіоасе?
„О Dоаmне! zісъ бътрънȣл: dар съ тръіаскъ'і кȣ кале
Пакатȣл кȣ фапта бȣнъ ꙟнтр'ȣн лакаш ла ȣн лок?——“
„Гъndеще къ ал еі сінџе есте dін вінеле тале!“
„Чіне mъ dефаіm'оdатъ еȣ de рȣdъ нȣ'л кȣноск;
Гафіца'і а ноастръ хȣлъ. . . .“

„Ꙟнсъ ъі а ноастръ фіікъ. . . .“

„Оф! нȣ'mі аdȣче аmінте de ȣн dріт че 'л аȣ пердȣт,
Къчі еа не-аȣ прадат de чінсте фър de mілъ, фър de фрікъ.
Кънd ноі о іȣбіаm пре dънса mаі mȣлт декът с'аȣ къzȣт.
Аdȣ'џі аmінте de zіоа страшнікъ ші de пеіре
Кънd аm афлат de-а еі фȣгъ, ш'а плъџе аm ꙟнчепȣт,
Къ пътрȣне de-а тале лакрімі de-а та скърбъ шісте фіре
Ȣітъіȣ шесъ zечі de іерне че песте mін'аȣ трекȣт,
Ші алергаіȣ ка ȣн тънър dȣпъ карȣл че рінісъ
Пре пелеџівіта фіікъ.—— Dар съ'л ажȣнг н'аm пȣтȣт,
Къчі ꙟн репеdеа са фȣгъ віdеріле ꙟmі орвісъ
Кȣ колбȣл че рънікасъ, пър с'аȣ фъкȣт невъzȣт.—
Dар ꙟн сфършіт кътръ сеаръ dȣпъ mȣлтъ алергаре
Кънd аm гъсіт тікълоаса ꙟн ал съȣ mъndрȣ палат,
Іаm черȣт пȣціnъ вреmе съ'mі dеа mъкар аскȣлтаре,
Гънdіnd с'о фак се'нџелеагъ к'аȣ фъкȣт mаре пакат,

Ші nъdeждȣind къ поате воі deщепта фапта бȣnъ
Че din фраџida върстъ ꙟnвъцас de ла noi;
Ах! dар nemȣлцъmітоареа кȣ а са спȣркатъ гȣръ
Порȣnчі слȣџілор сале съ mъ'mпinгъ ꙟnапоі;
Ші слȣџі кȣ обръznічіе че Гафіца ꙟnтъртасъ
Аȣ̆ nечіnстіт фър de mілъ пърȣл mеȣ̆ чест ꙟnълбіт...
Deчі кът аȣ̆ стрълȣчіт лȣnа кȣ разеле mъnгъіоасъ
Am шеzȣт пре прагȣл порціĭ рȣгъnd'о nекоnтеnіт
Съ'ĭ фіе mілъ de mine ші de-а са maікъ dȣіоасъ——
ꙟnсъ респектȣл nȣmaĭ гȣра mе аȣ̆ пофторіт;
Еар кънd dȣпъ *mieзȣл nопціĭ* лȣnа се ꙟnтȣnекасъ
De nегȣріле черnіте че се ръdіка din въї,
Еȣ̆ *mъnіос* пе Гафіца къ *кȣmпліт mъ deфъїmасъ*
Ші плъnгъnd кȣ de фок лакрimĭ ачест фел о блъстъmъĭȣ̆:
„Dȣmnezеȣ̆ ъmі есте mартȣр de скърба ші de nечінсте
„Че mі-аї прічінȣіт фіїкъ, nе врънd а mъ mai веde:
„Апоі dар mъ жȣр пе леџе ші пе-ачесте лакрimі трісте
„Къ фіїка че mъ гоnеще de-акȣm nȣ есте а mе;—
„О Doamne тȣ'ĭ ръсплътеще кȣ а та dреаптъ ȣрџіе!!!
„Ка ꙟnсȣmі съ вȣd кȣ окіĭ къ кȣmпліт іаĭ ръсплътіт,
„Осъndеще-о фър de mілъ ші сmерещі'ĭ сіmеціе
„Ка с'ажȣnгъ чершітоаре ла mine пънъ черънd. ——
„Ȣша mеа че'ĭ тот-deаȣnа сарачілор прimітоаре
„Еі nȣmaі се ва ꙟnкide фър а о mілȣі. —
„Ш'ал mеȣ̆ блестеm с'о ажȣnгъ ла сфършітȣл віецеĭ сале,
„Прекȣm m'аȣ̆ ажȣnс ла сȣфлет фапта че mъ nечінсті!!!"

Ачест *блестеm, о Гафіцо! пентрȣ тіnе фȣ осіndъ,*
De ші астъzі а та maікъ с'о ꙟmблъnzаскъ черкъ,
Ші макар къ а еі рȣгъ кȣ-а тътъnітъȣ̆ ȣnітъ
Кътръ dрепт Жȣdекъторȣл ка тъmъіе се ȣркъ;
Dар акȣm фолос nȣ есте——къчі Dȣmnezеȣ̆ nȣ аскȣлтъ.
Ші пъmъnтȣлȣі ꙟnтоарче рȣга пентрȣ фър-de-леџе.
Аша dар фііnd пе dрептȣл de татъл тъȣ̆ осіndітъ
Се каde кȣ ȣmілінцъ віnоватȣлȣі кап съ плече.——

II.

Еатъ вікол се стірпеще, de песте mȣпцї пъвълеще,
Ші песте пъmъпт ръстоарпъ порї de omът ꙟпкъркацї,
Ꙟпкът mастакъпȣл жалпік се сȣчїȣmъ—се'ndoeще—
Скръшпеще ші плеспind каde песте бразії decбinaцї;
Еатъ'пчетъ ші ісворȣл ꙟп mȣпте се mаї ресȣпе,
Ка кънd ъл кȣпрінсъ mоартеа, вал песте вал ꙟпгецъпd.
Асеmіпе ші шіоїȣл че кȣрце кȣ репежȣпе
Кȣ вътȣкȣл рȣпт de dъпсȣл се ꙟпкіещеазъ слеind.——
Еар Гафіца лешіпатъ пе *пріспа* de лъпгъ касъ
Се трезеще *сȣчїȣmатъ de dȣрере* ші de кіп —
Ші сіmте къ въптȣл ръче о пътрȣпсъ пър ла оасъ
Ші къ'ї префъкȣ ꙟп гіацъ ціцішоареле ꙟп сіп . . . .
Сіmцеще къ коаса mорцїї ла іпіmъ о ажȣпце —
Съ ꙟпфіоаръ de dъпса!!! ші ꙟп сȣфлет о dȣріа.
Ꙟпсъ че тікълос оаре de mоарте ꙟпdелȣпг фȣце?...
Dечї ші еа пепорочіта с'о ꙟптіmпепе dоріа.
Dар еатъ зърі пін ȣшъ ꙟп кȣптіорȣл dіп късȣцъ
Къціва тъчїȣпаші пе ватръ че кънd ші кънd скъптеїа,
Ші'ndатъ раза пъdеждії ꙟп сȣфлетȣл еї с'ацъцъ:
Dечї се скоалъ — ші пръвале запаdа de песте еа,
Се търъе кътръ ȣшъ— ꙟптіnde mъпа кȣ фрікъ—
Се атіпце de лакатȣл de еа ꙟпсъші пъпгъріт . . . .
Ші еатъ і се пъзаре ка о кȣmплітъ пълȣкъ
Мȣстръріле ші блестемȣл пъріптелȣї амъріт;
Окії сеї кȣ'пфіораре се пар ал ведe ꙟп фаптъ
Къ іаȣ ешіт ꙟпаіпте с'о ꙟmпінгъ пе'ndȣрат,
Ші ка кънd віпе ла dъпса кȣ о mъпъ ръdікатъ
Се ловаскъ фър de mілъ пе-ал сеȣ копіл віповат.——
Атȣпчї еа ꙟп цепȣпкї каde—ші тремȣрънd ꙟші ꙟптіnde
А сале mъіпі вещезіте ла ȣmбра че кȣпоскȣ,
Вре с'о роаце— dар пȣ поате: къчї але сале кȣвіпте
Сфъръmъпdȣсе de сȣспіпȣрі.... ꙟп лакрімї се префъкȣ.

Ꙟптр'ачест фел тот-деаȣпа сȣфлетеле пъкъжіте
Сȣпт ꙟmбȣлзіте de скъръ— се бȣпъеск пе'пчетат,

Пънъ че кad ка о жъртвъ сфърmате ші ȣmіліте,
Маї алес кънd перd nъdeжdea фіінd къцетъл патат. . . .
Еатъ'nчепȣ съ mіzаскъ ші а zорілор івіре
Пе шъгȣріле'nълвіте а mȣnцілор прецірраші
Еар вътрінȣл adорmісъ.... ші'n сomn кȣ ръсъріре
Ъші спȣnеа amъръчіȣnеа съфлетълȣї пътіmаш,
Кȣргъndȣ'ї пе образї лакрimї ші џemъnd кȣ ꙟnтрістаре.——
Атȣnчї векіȣл сеȣ товаръш, соціа че'л стръжȣіа,
Din соmnȣл греȣ ъл deщеаnтъ к'о mъnъ тремȣрътоаре,
Ші'л ꙟnтреавъ че вісаръ? ші че прin соmn бългȣіа?...
„Фemee! вътрънȣл zіче: еа есте аічї сосітъ,
Къчї еȣ о възȣіȣ аеве—еа ла mіne се ȣіта,
Плъngъnd—черъnd ертъчіȣnе—ꙟnтрȣ adевър къітъ
А mе фіікъ—dрага татіі nічіоареле'ші сърȣта,
Ші еȣ кȣ посоmоріре nъреа къ'і фъчеаm mȣстраре
Къ не-аȣ ласат фъръ de mілъ—ші рȣшіне не-аȣ фъкȣт;
Еар тȣ съртъndȣ'mї mъnа mъ рȣгаї съ'ї daȣ іертаре——
Аm іертат-о.... ші Гафіца пе nепȣл mеȣ аȣ къzȣт;
Атȣnчї ші Dȣmnezеȣ паркъ кȣ mілъ nemърџінітъ
De блестеm о deслегаръ възіndȣо покъітъ.——"

Спȣіnd ачесте вътрінȣлȣї, ъшї щерџеа џенеле сале,
Ші ꙟn прінъ dъ афаръ din ал сеȣ борdеіеш тріст,
Есъ:—ші се потікnеще de-о жалnікъ арътаре,
De-о фemee жос лъцітъ лъngъ прагȣл троеnіт.——
„Dар се поате? ел стрігаръ: nеmерnіко тікълоасъ
Съ те гъсеск аічї mоартъ ші съ nȣ'mї чеї ажȣтор....
Аȣ іnіmа та de гіацъ nȣ џіаȣ спȣс къ а mе касъ
Прімеще ші хръnеще, віе орї че кълътор."
Dечї с'апропіе—ръdікъ—ші кȣnоаще: ах nе чіne?
„Ах фіікъ, фіікъ, іȣбітъ! пакатȣл тъȣ те-аȣ ажȣnс,
Ш'ал mеȣ блестеm кȣ крȣzіmе ꙟnтъртъ черȣл пе mіne:"
Атȣnчї ші вътріna mаікъ віne кȣ ръкnет ші плъnс:
Стрігъnd! „Ачеаста'і Гафіца! dрага mаmіі копіліцъ!
Nъdeжdea віецеї mеле че ла сіnȣ'ші аȣ кресȣт. . . . "
Ші ръdікъnd'о вътрінії аȣ въгат'о ꙟn късȣцъ,

Ꙟnкълzind кȣ а лор пептȣрі трȣпȣл deџерат ші ȣd.
Ш'аціцind фокȣл о цine татъл пе а сале брацъ,
Ші еатъ къ еа ꙟnвie de dȣхȣл татълȣі сеȣ̆;
Dap ameцалеа de moapте орбindȣ'і окіі кȣ чеацъ
Nȣ кȣnoаще пе-ал съȣ̆ тат dȣпъ аша лешin греȣ̆,
Ші zіче кȣ ȣmiлinцъ: „орі чine ещі om бȣn, dȣmъ
Пе троіаnȣл de афаръ, ȣnde се каde с'ащепт
Вреdnika mie осъndъ ші сȣфларea de пе ȣрmъ . . . .
Ах! dap че въd! тȣ ещі тат че mъ ціі стрінсъ ла пепт?
Тȣ ещі mamъ лънгъ mine?—пърinці плini de бȣnътате
Ȣітатаці *а me грешалъ?*—ші блестемȣл че mi-аці dат?
О maikъ! ші mai плъnџi ꙟnкъ фііkъ плinъ de пъкате?...
О miлъ! о dрагъ таікъ!—вреdnікъ'с de-а воастръ miлъ?—
Кънd еȣ̆ съ mop се кȣвіne.... вai mie еap съ въ лас!...
О соаре че'mi ера астъzі de гроазъ а та лȣminъ!
Акȣm въzindȣ'mi пъріnціі кȣ dраг аші фі mai рамас!
Еі mъ іȣбеск,—еі mъ іартъ,—апоі віеаца mi'i dрагъ!
Dap че фолос кънd ꙟn mine сіmт кȣ сіnџеле се'nкеагъ....“

„Doamne! ші се поате астъzі: zісъ бътріna mъхnітъ,
Съ'mi въd фііка тот оdатъ къ с'аȣ̆ къіт—ш'аȣ̆ mȣрiт——
О zі пентрȣ noі кȣmплітъ! о фііkъ mȣлт тікъітъ!“
„Черȣл, аȣ̆ респȣns бътріnкa, пе фііkъ пе-аȣ̆ dърȣіт,
Dечі тръеще о Гафіцо! ші вот тръі ꙟmпреȣnъ.“—
„Ат тръіт dестȣл ꙟn лȣme,——таікъ лънгъ mine шеzі,
Маікъ він те рог апроапе.——Ші тȣ вреdnіче de ȣръ
Пентрȣ каре еȣ̆ mop астъzі.... віnъ астъzі de mъ веzі,
Він боіер nemiлостіве de прівеще а та фаптъ
Ші de mine nȣ те теme: mакар къ m'аі пръпъdіт,
Къчі орі ші че респлътіре а фаче съ ці се поатъ
Еȣ̆ nȣ вреȣ̆: къчі кіn nȣ есте се ȣіт пе чел че-аm іȣбіт..
Еȣ̆ рог черȣл ка съ'л іерте—съ nȣ'і факъ респлътіре,
Ші фълџерȣл съ nȣ арdъ пе ꙟnшълъторȣл меȣ̆.—
Dap кънd веі афла вр'оdатъ de а me nепорочіре,
Іаnкȣ! dестȣл пентрȣ mine ȣn сȣспіn din пептȣл тъȣ̆.——

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Zікънd ачесте еа стрінџе к'о мънъ маї de тот моартъ
Ла inima са пе маікъ ертъчіȣне еї черънd,
Іар кȣ чеалалт'апȣкъ мъна скървітȣлȣї татъ,
О dȣче ла а са гȣръ,—о сърȣтъ сȣспінънd—
Ші прін сȣспін ꙟші dъ dȣхȣл ȣшоара de мінте фатъ.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Флоареа кътръ флȣтȣр.

Кънтекȣл Гафіцеї кътрȣ кȣкопашȣл сеȣ.

О флоаре жалнікъ зічеа флȣтȣрашȣлȣї череск,
Nȣ фȣџі къ-мор;
Къчі тріста ме соартъ есте еȣ пе пъмънт се зъеск,
Nȣ ла чер съ сбор. . . .
Nȣ віта аморȣл ностръ тъіат de пізмаші оамені
Ꙟн къмпі deпъртаці.
Nȣ зіта къ тȣ кȣ міне ла трȣп, ла въпселе саміні,
Ка кънd ам фі фраці. . . .
Dар ваї! зефірȣл те сȣфлъ, еар еȣ нȣ пот съ мъ смȣлг
Din негрȣл пъмънт;
Ка пър ла чер кȣ-ал меȣ авкр мірос пе кале съ'џі dȣк,
Ші ръмъїȣ плънгънd,—
Тȣ те dȣчї тот пе deпарте кѫчї преа џі'ї dраг а машка
Орі че флоаре везі.
Еар еȣ ръмън пъръсітъ фър а мъ пȣтеа мішка
Кіар ка din овезі.—
Тȣ фȣџі ші еар віі ла міне, ші еар те dȣчї с'атъџеші
Ші пе алте флорі,
Dар кънd те ꙟнторчї ла міне тот лъкрімънd мъ гъсеші,
Маї алес ꙟн зорі. . . .
Ах! ла амор маї статорнік de вреї ка съ те deпрінзї
Ші съ нȣ мор еȣ,
Dъ'мї арінї се сбор ла тіне, саȣ тȣ ръdъчінъ прінзї
Лънгъ трȣпȣл меȣ.

Кавалерȣл К. Стаматі.

FABULE.*

1. Гъщеле.

Кȣ о пръжінъ mape
Џаранȣл гъще de вънzape
Мъна ла търг,
Ші dрепт съ zік:
Ын върфȣл гъщелор, спре бȣна ындemнаре
Гръбind ла zі de търг, бътеа adec кам тарe.
(Dар ȣnde de къщіг саȣ пагȣбъ с' атінџе,
Nȣ нȣmаі гъщеле ші оменірea плънџe.)
Еȣ нȣ віновъцеск џаранȣ нічі de кȣм;
Еар гъщеле алт фел ачеаста жȣdека,
Ші ынтълнindȣсе к'ȣн трекътор пе dрȣм,
Аша стріга:
„А! че нȣказ, че осindіре!
Асȣпра гъщелор че кръdъ прігоніре!
Прівеще, ȣн џаран кȣm бате жок de ноі;
De астъ ноапте ел не мънъ di'напої.
Лȣі нътъръȣлȣі, нȣ'і тречe нічі прін мінте,
Къ аре dаторіе а не аръта чінсте;
Къчі, ноі не траџем dрепт din неамȣл чел слъвіт,
Че Капітоліȣл din Ром'аȣ ісбъвіт!
Ромаnії мълцеміці аȣ пȣс ші сербъторе
Пентрȣ аша а лор преа вреdнікъ ȣрmape."
—„Ші воі тот кȣ ачеаста вреці
А лȣмії славъ се авеці?"—
Аȣ zіс ачел dрȣмеці.
„Стръмошії ностри."—„Шіȣ,
Dар еȣ ла ворба ме съ віȣ:
Че фаптъ вреdнікъ воі аці фъкȣт ын лȣме?"

---

* Фабȣлеле сынт астъzі à la mode; асеміне кантонері се ынтълнеск adece-орі ын колоанеле мȣлтора din жȣрналеле ромънеші.— Dачіа літтераръ нȣ вреа се ръмъе сінгȣръ афаръ din modъ, ші dар пȣблікъ ші еа къте-ва фабȣле din Кȣлеџереа D-лȣі А. Dонічі, че аȣ ешіт акȣм de кȣрынd тіпар. Четіторії ностри вор ведеа ындатъ каре сынт фабȣлеле челе маі немеріте; а фоіеі ноастре саȣ а челорлалте жȣрнале?

„Nimiкa, ꙟпсъ noi. . .“
—„Къ пашиi de фрiптаре воi
Сънтецi шi бȣне.
Лъсацi dар пе стръмошi ꙟп пaче:
Къ фапта е чiпстiт, ачел каре о фаче.

Ачеастъ фабȣлъ а лътȣрi се поате,
Dар гъщеле съ нȣ се'нтарте.

2. Вȣлпеа шi Бȣрсȣкȣл.

„Dа din котро шi ȣnde,
Алерџi тȣ аша iȣте?“
Бȣрсȣкȣл ꙟтълнiнd пе вȣлпе-аȣ ꙟтребат:
—„Ох, dрагъ кȣмътре, ам dат пiсте пъкат.
Сънт iатъ, сȣргȣнiтъ!
Тȣ щiї къ еȣ ам фост ꙟп слȣжбъ рънdȣiтъ
Ла о гъiнърiе.
Кȣ требiле че-авеам, odiхна 'мi ам лъсат,
Шi сънътатеа 'мi ам стрiкат;
Dар тот еȣ ам възȣт ꙟп гроазнiкъ ȣрџiе,
Пе нiще върi nedoвedite,
Прекȣм къ лȣам мiте.
Тȣ сiнгȣр мартȣр ещi, ꙟп adевър се спȣi,
De м'аi възȣт кȣм-ва, макар кȣ вре ȣн пȣi?“
—„Nȣ, dрагъ кȣмътре; dар кънd пе ꙟтълнiам,
Еȣ кам adес веdеам:
Къ тȣ пе ботiшор
Авеаi шi пȣфȣшор.“—

Се'нтъмплъ шi ла noi de веzi,
Кȣм алтȣл, авъnd лок, аша се тънгȣеще,
Ꙟнкът ъцi вiне маi съ'л креzi,
Къ авiа din леафъ се хрънеще.
Dар астъzi вакъ, мъiне каi
De ȣnde оаре'i вiн? шi кънd ар вре съ стаi
Съ'i фачi кȣратъ сокотеалъ
Пентрȣ венiт шi келтȣеалъ,
N'аi ziче ка бȣрсȣкȣл: къ аре пȣфȣшор
Пе ботiшор?“

3. Парnас.

Пе кънd ла Гречї аȣ пъръсіт,
Чіоплiцiї dȣmnезеї,
Еар локȣріле лор, пе dрепт ле-аȣ ꙟmпърцiт
Nородȣл ꙟnтре еї:
Атȣnчї ші mȣnтеле Парnас
Ла ȣn віст тȣрітор mошіе аȣ ръmас.
Стъпънȣл noȣ пе ел ꙟndат аȣ ашъкат,
Къцї-ва mагарі ла пъшȣnат.
Mагарiї аȣ афлат
De ȣnde, пънъ ȣnde,
Къ mȣзеле оdат
Аȣ локȣіт пе mȣnте,
Ші zік: „се веdе dар,
Къ noї аічї сȣnтем mъnаці nȣ ꙟn zadар.
Пе семnе mȣзеле de оаmеnї с'аȣ ȣріт,
Ші еї аȣ хотъріт:
Ка noї ꙟn локȣл лор кънтърі съ ісвоdim.
Аideцї! воїnічілор! кȣ тоцї съ ръкnim.
Nȣ перdецї кȣmпътȣл, стрігацї кȣ ꙟndръсnеалъ;
Еар чіне n'аре глас
Кȣm требȣї ла mагарі, поар' de пе Парnас!
Ші кредецї къ пъzind ачеастъ рънdȣеалъ,
Noї славъ вом лȣа, mаї mȣлт ръсȣnътоаре,
Deкът ачеле noъ вестіте сорїоаре.
Ачест сфат mъгъреск,
Mагарії кȣ ȣn глас іл ꙟmбрътъцеск,
Ші оdатъ тоцї порnеск,
Аша стрігаре mаре,
Ꙟnкът стъпънȣл лор, перzънd тоатъ ръбdаре,
Аȣ порȣnчіт кȣ ȣръ,
Съ'nкідъ пе mагарі, de пе Парnас ла шаръ.

Еȣ і реȣ с'аdȣк аmінте,
Къ локȣл nȣ dъ mінте.

4. Mошіца ші doъ Mъце.

Ꙟn а mошіцелор цеаръ,
(Че mаї nȣ аре хотаръ.)

Odatъ жȣdeкътoape
Ера о momiцъ, каре
Кiȣвiа кȣ скȣmпътате
Кȣmпъna чеа de dрептате.
Шi iатъ къ ла momiцe,
Се аратъ doȣ mъцe,
Сърiете, ꙟnврънтате
Ꙟn пpiгonipe de moapte,
Пъръсind ал сеȣ лакаш,
Пентр'ȣn бȣлгъре de каш.
Ȣna стрiгъ: „сокотеще!
Кашȣл еȣ 'л am фост окiт."
Алта цiпъ.—Хотъреще!
Кашȣлꙁеȣ 'л am dобъndiт.
„Стацi!" ле ꙁiсъ лор *momiцa*,
„Ꙟn кȣmпъna de dрептате
Се ва лъmкрi фiinца
Прiчiniĭ de каш ȣрmате."
Апоĭ кашȣл dрепт ꙟn doȣ
Рȣmпъndȣ'л еа преа фрȣmoс,
Аȣ пȣс ꙟnтрȣ amъndoȣ
Кȣmпене къте ȣn боц.
Dар вънd кȣmпъna ръdiкъ,
Bede к'о парте'ĭ maĭ miкъ;
Мȣшкъ, чеаркъ, вiȣвеще,
Шi вiне пȣ nimереще.
Акȣm партеа че mȣшкатъ
Nȣ тръџеа ка чеалалтъ;
Мȣшкъnd сар din чеа греа,
Токmа dрепт пȣ nimереа.
Шi аша пън ꙟn сфършiт,
Тот ꙟn кȣmпене пȣ трас;
Еар mъцiле с'аȣ треꙁiт
Къ din каш п'аȣ maĭ ръmас.

5. Барбатȣл кȣ треĭ фетеĭ.

Ȣn om поснаш аȣ фост сiтmат
Вр'о треĭ фетеĭ кȣ кепвniĭ,
Фiind тастреле ъnкъ viĭ.

Dар аколо ера ȣп аспрȣ ꙟmпърат,
Ла каре кȣm аȣ mерс асеmine щіінцъ,
Аȣ ші гъсіт de кȣвіінцъ,
Ка пентрȣ аша фаптъ,
Пре оm съ'л dea сȣвт жȣdекатъ;
Еар спре mаї аспръ ꙟфрънаре
Жȣdекъторілор аȣ пȣс ел ꙟпаінте,
Съ фіе кȣ лȣаре-аmінте,
Ші съ ꙟпкіпȣеаскъ педеапса чеа mаї mаре
Ȣпеі асеmine de пілdъ ръ ȣрmаре;
Къ ла de ꙟmпотрівъ, ел хотъріт ера,
Пе тоці а'ї спънзȣра.
(Асеmine ȣп ꙟmпърат
Nічі пе ла поі п'ар фі стрікат.)
Жȣdекъторіі кȣd къ пȣ'ї de шȣгȣіт;
Съ хотъреаскъ dрепт, еї mȣлт с'аȣ сіргȣіт;
Ші ȣпmаї Dȣmпезеȣ de сȣс іаȣ лȣmінат,
Къчі сокотінца лор ачеаста аȣ ȣрmат:
„Ка отȣлзі съ'ї de фетеіле тȣстреле,
ꙟпdаторінdȣсе de а тръі кȣ еле."
Nородȣл ꙟпсъ с'аȣ mірат,
Пентрȣ асеmine преа слабъ хотъріре,
Ші сігȣр тоці аȣ ащептат,
Пе врȣ'п жȣdекътор съ ваdъ спънзȣрат.
Dар п'аȣ трекȣт пічі патрȣ зіле,
Ші с'аȣ ꙟmпръщіет пі'п цеаръ аȣзіре:
Къ чел кȣ треі фетеї кȣрват,
De ръȣл лор с'аȣ спънзȣрат.
Ші de атȣпчі ꙟп ачеа цеаръ,
Кȣ треі mаї піmе пȣ се'псоаръ

6. Вȣлпеа пеdепсітъ.

O вȣлпе ла царан се ꙟпъdіс'оdатъ
Ла пъсърі ꙟп поеатъ.
Кȣ ачеа deпрінdере ші іарпа пе оmът,
Еа поаптеа аȣ веніт флъmъпdъ ла оспът,
Ші ꙟп гъіпі с'аȣ deсфътат:
Іар dȣпъ че с'аȣ сътȣрат,
Апоі аȣ зіс: „Dестȣл, mъ dȣк deграбъ'акасъ,
Ка пȣ кȣm-ва съ daȣ пелчіка пентрȣ mасъ.

Dар ꙟнгрiжiреа eĭ кȣрънd с'аȣ̆ ꙟмплiнiт;
Къчi ȣрма се ведеа пе ȣнde аȣ̆ венiт.
Ц̦аранȣл вънътор с'аȣ̆ шi лȣат пе ȣрмъ,
Шi вȣлпеа аȣ̆ ешiт de коптъш фоарте бȣнъ.

Че dак'ар фi шi'н лȣмеа маре
Вънатъ ȣрма ла талхарi,
Атȣнчi мъ жȣр фъръ мъстраре,
Къ с'ар вѣdi шi ꙟн кȣрц̦i марi.

7. Магарiȣл.

Ла ȣн ц̦аран ера о вiтъ de магар,
Кȣ каре ел ла тоц̦i се лъȣda;
Къчi ꙟн пъререа лȣi преа бiне се пȣрта.
Шi пентрȣ къ'мпрец̦iȣр ера тот коdрi марi.
Апоi ка нȣ кȣм-ва пъскънd съ рътъчеаскъ
Магарiȣл лъȣdат,
Шi тот оdатъ врънd ка съ'л ꙟмпоdобеаскъ,
Ȣн зȣргалъȣ̆ ла гът ц̦аранȣл iаȣ̆ легат.
Магарiȣл с'аȣ̆ фъкȣт мъреț̦ шi ꙟнгъмфат.
(De декорац̦iĭ ел пе семне аȣзiсе,
Къ преа се фȣdȣлiсе.)
Dар рангȣл ноȣ̆ аȣ̆ фост лȣi спре осiнdъ маре.
(Ȣрмеазъ шi ла ноi ачеастъ ꙟнтъмпларе.)
Еȣ̆ ꙟнсъ маi ꙟнтъi dатор сȣнт съ въ спȣн,
Къ ꙟн пъртърi ера магарiȣл нȣ преа бȣн;
Еар пън ла зȣргалъȣ̆ ел бiне петречеа,
Пiн ц̦арiнi, пiн гръdiнi, пiн кърътрi ꙟмбла,
Пъщеа, се'нdестȣла;
Ш'апоi кам пе фȣрiш акасъ се'нторчеа.
Акȣм ꙟнсъ маi ръȣ̆ магарiȣл петречеа,
Пентрȣ къ рангȣл ноȣ̆,
Сȣнънd прiн зȣргалъȣ̆,
Кема бънd пе вечiн кȣ вр'о dеспiкътаръ,
Съ dее пе магар афар diн кърътаръ;
Кънd пе стъпънȣл съȣ̆ кȣ гърdiн ꙟн мънъ.
Съ'л скоатъ diн гръdiнъ:
Апоi шi пе жiтар,

Съ'ї рȣnъ коастеле кȣ парȣл din огоаръ,
Ꙟnкът віетȣл mагар,
Стълчіт ші ocindiт ръmасъ mаї съ moаръ

Ші оamenії ачеї ла рanг Ꙟnaintaці,
Пъцеск асъmine, кънd сȣnт inтересаці;
Пеnтрȣ къ рanгȣл noȣ,
Лор есте гъргалъȣ,
Че сȣnъ de deпарте.
Въdindȣле-n лор фоnте.

8. Аnтереȣл лȣї Арвinте.

Арвinте котеле аȣ рос ла аnтереȣ,
Dар n'аȣ стат mȣлт съ совотеаскъ:
Че сinгар ел mереȣ
Се пасъ съ'л кърпеаскъ.
Еар пеnтрȣ петічї de кърпiт,
Din mъnічї аȣ тъїет кȣ о а патра парте,
Ші аnтереȣ'л аȣ гътiт
Кȣ mъnічіле преа скȣртате,
Ꙟnкът орї кареле'л ведеа,
De ел рідеа.
Въzind ачеаста ел, аȣ zic Ꙟn гъndȣл съȣ:
„Лъсаці, къ doар nȣ сȣnт аша de nътъръȣ;
Вр'ȣn лȣкрȣ mаре nȣ'ї,
Съ'mi таiȣ еȣ поалеле de не ла аnтереȣ,
Ші mъnічеле съ ле nȣї
Mаї лȣnці de кȣm ера."
Аȣ zic ші аȣ фъкȣт.
Dар лȣmеа се mіера,
Къ аnтереȣл лȣї ера акȣm преа скȣрт,
Ші nȣ асеmъna nічї Ꙟn кȣn minтеаn.

Се'nтъmплъ ші боіерї de neam
Каре'n кърънd аnереа лор,
Тот кȣ ачеїаші minте,
Съ о Ꙟndреnте врор,
Ші фак ка ші Арвinте.

9. Лȣпȣл пazър.

Орĭ кът de бȣне рънdȣеле,
Кȣm вор ꙟнтра пе mъinĭ de оamenĭ нечінстіцĭ,
Шi нȣmaĭ de a лор фолос повъцȣiцĭ,
Се фак ꙟнdатъ реле.

Ȣн лȣп с'аȣ фост черȣт ла леȣ, пazър пе оĭ.
Се веde къ ла еĭ, пречȣm шi пе ла ноĭ,
Тот требȣĭ mіжлочірĭ;
Къчĭ ел ꙟнтеĭ аȣ пȣс пе вȣлпеа mещеріцъ
Рȣџеа кътрѣ леіцъ.
Dар пентрȣ къ de лȣпĭ сȣнт реле аȣzірĭ,
Преа ꙟнълцатȣл леȣ ферind немȣлцъmірĭ,
Аȣ порȣнчіт ла сфат,
Съ факъ тȣтȣлор кіemаре
De о общеаскъ аdȣнаре,
Ла каре mік шi mаре съ фіе ꙟнтребат:
Че щiȣ de лȣп, шi че пъртърĭ ел аре.
Аша dар фіареле пе рънd с'аȣ аdȣнат,
Шi ꙟнтрȣ о ȣніре глас бȣн de лȣп аȣ dат.
Не врȣръ аĭ ешіт порȣнка чеа леяскъ :
Пе лȣп, пazър dеплін, ла стіне съ'л порнеаскъ.
Dар оіле че-аȣ арътат?
Ла аdȣнаре еле аȣ фост неапърат?
Ачеаста'ĭ de mіераре,
Къ сфатȣл аȣ ȣітат съ фак лор кіemаре:
Кънd еле maĭ алес ера требȣітоаре.

A. Donicĭ.

* * *

ALLEGERE

DIN

ALTE FOI ROMANESCI.

ГЕОРІЕ ШІNКАЇ.

Nemȣріторȣл *Георгіе de Шіпкаї*, doктор de Філософіе ші *Теолоџіе*, с'аȣ пъскȣт ꙟп Ардеал ла 28 Февръаріе 1753, dіптр'о фаміліе чіпстітъ, а кърiеа пȣme, фігȣръ adece-opї ꙟп аппалеле клерȣлȣї Ромъпеск. Пȣціп се щіе deспре віеаца лȣї атът de mъреацъ, лȣкрȣ чеї есте комȣп кȣ атъца бърбаці mapї dіп времеа веке ші поȣ. Атъта щіm кȣ ші-аȣ севършіт ꙟпвъцетȣріле ꙟп Рома, ȣпde de ла 1774 пъпъ ла 1779 аȣ фост Секретар вестітȣлȣї Колеџіȣ de propaganda fide, сȣбт протекціа Кардіпалȣлȣї Стефап Борџіа. Ла апȣл 1780 ꙟптȣрпъпdȣсе ꙟп патріеа са, ціпті ꙟпdатъ лȣареа-амiпте а окърmȣірії асȣпра са. Фȣ пȣmіт dіректор Скоалеї ромъпещі dіп Блаж, mаї пе ȣрmъ dіректор Скоалелор *паціопале ȣпіте* dіп тот прінціпатȣл Ардеалȣлȣї, пост чіпстітор че аȣ окȣпат doïспрezeче апї; ꙟп сфършіт фȣ оръпdȣіт Корректор а кърцілор Ромъпещі dіп Тіпографіа ȣпіверсітъцїї Ȣпгаріеї. Талептȣл съȣ, ꙟпалтеле сале кȣпощіпце, сіргȣіпца са de a addȣче паціеа Ромъпеаскъ ꙟптр'о старе mаї ферічітъ, ъї аціцаръ mаї mȣлці връжmaшї. Nіще скърпавї клеветіторї, соїȣ de oamепї тікълошї ші фрікошї ъл zȣгръвіръ ка ȣп om прімеждіос

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Статȣлȣї. Алцiї ар фi къȣтат съ се deсвinовъцаскъ. Шinкаї ера преа mаре спре а се ꙟnжосi ла ачеаста. Се лепъdъ de тоате слȣжбеле сале, шi се трасе пъnъ ла сфършiтȣл вiецiї сале, ꙟn Сinnеа, сатȣл комiтатȣлȣї Аба Ȣiвар din Ȣnгарiа, лъnгъ фiiї Коnтелȣї Daniiл Ваш, пе лъnгъ каре се adъпостiа, кȣm ziче ел ꙟnсȣшi „ка ла niще ȣчеniчi аї сеї, пъnъ съ севършаскъ mȣnка скрiереї Хроniчеї Роmъnещi, пеnтрȣ фолосȣл Роmъnilор, dinтре карiї ȣniї 'л ар фi врȣт mорт dекът съ скрiе ачесте.“ Ꙟnтр'ачеастъ ретрацере ȣбiт de сколерiї сеї, чinстiт de тоцi чеї че'л кȣnощеа, ꙟn релацiї прiетinоасе кȣ ꙟnвъцацiї Арdеалȣлȣї шi а *Еȣропеї*, кȣ *Еnгел*, кȣ Саmȣiл Клаin, кȣ Вȣлкаn, кȣ Георгiе Лаzар, кȣ Петрȣ Маiор, кȣ Daniiл Корnidес dекът кареле, dȣпъ mъртȣрiсiреа лȣї mаї ꙟnвъцат n'аȣ авȣт корона Ȣnгȣреаскъ ꙟn времеа са, кȣ Катоnа Iсторiографȣл, кȣ Цiкindеал Фабȣлiстȣл, кȣ Ковачiчi. Шinкаї nетречеа о вiеацъ хързiтъ nȣmаї бiнелȣї оmеniреї шi nеаmȣлȣї Роmъnеск, кȣ а кърiеа iсторiе ел се ꙟndелетniчiа de mаї mȣлт de треї zечї de аnї. Бiблiотечiле Ватiкаnȣлȣї шi а ачелор-лалте ораше din Iталiа, а Вiенеї а Бȣdеї, а Трансiлваnieї ъї deсвълiсеръ комоареле лор челе mаї аскȣnсе. Аша Шinкаї adȣnъ чеа mаї *mаре коллекцiе* de dокȣmеnтȣрї Роmъnещi, каре nȣтȣ фi вре-оdатъ; de време че се алкътȣiа de mаї mȣлт de треїzечї тоmȣрi in folio. Ꙟmбогъцiт кȣ асеminе прецiоасе оdоаре се nȣсъ ла лȣкрареа *Хроniчiї Роmъnilор*, dеспре каре ел ꙟnсȣшi, ꙟnтр'ȣn ръваш din 25 Феврȣарiе, 1480 скрiеа прiетеnȣлȣї съȣ Еnгел:

„ Meum quippe est Annales universae Nationis Valachicae, proinde etiam Kuzzo-Valachorum, quos Czenczaros vocant, sonscribere, quod et feci inchoando a Trajano vel potius primo Decebali contra Romanis bello usque ad an. 1660. Opus in dies continuo, locupleto et polio, neque prius de editione cogito, quam quidquid potero ad annos congessero.“

Ачест monȣment mъреțȣ пентрȣ Romънї ъл ȣрmъ de ла Траїan пънъ ла 1808, кънd ера гата съ'л deїe ла тіпар сȣбт тітлȣл de:

ХРОNІКА РОМЪNІЛОР

Ші mаї mȣлтор неаmȣрї, ꙟкът аȣ фост еле аша de аmестекате кȣ Romънії, кът лȣкрȣріле, ꙟтъmплъріле ші фаптеле ȣнора фъръ de еле алтора нȣ се пот скріе пе ꙟцелес, din mаї mȣлте mії de Аȣторї, ꙟn кȣрсȣл de 34 de anї кȣлеасъ.

Ꙟn тіmпȣл че ера съ пȣбліче ачеастъ комоаръ, ла 1800, moартеа веnі de'л ръпі націеї Romъnещї а къріеа ел фȣ подоава.

Шіnкаї, афаръ de Хроnіка са, пȣблікъ ȣn шір de калinдаре de Бȣdа ꙟn каре се гъсеск mаї mȣлте артікȣле алкътȣіте de dънсȣл, ші чеа ꙟнтъї граmатікъ Romъnеаскъ кȣ літере Латіnещї, ла каре лȣкръ ꙟmпреȣнъ кȣ Саmȣіл Клаїn, ші каре еші de сȣбт тіпар сȣбт Тітлȣ de: Elementa linguae Daco-Romanae siue Valachicae. Viennae 1780.

Din Хроnіка са, се mаї афлъ doъ ексеmпларе dȣпъ кът щіȣ; ȣnȣл, че есте оріџіналȣл лȣї Шіnкаї, се афлъ ꙟn Бібліотека Џіmnасіȣлȣї de ла Блаж, че аȣ фост ꙟnainте a ръпосатълȣі Епіскоп Вълкаn; ші ал doiле есте пропрієтате a Пър. Архimandpiт Гермаnо ꙟn Іаші. Noї пъdъжdȣim къ Кȣвіошіа са се ва гръбі, ꙟn пꙋціnъ време, a ꙟnzестра пре пȣблікȣл Роmъnеск кȣ ачест кап d'оперъ a ерȣdіціеі.

Хроніка лȣі Шінкаї есте ȣn лȣкрȣ атът de mape, атът de преціос, ꙟnкът кȣвінтеле ъmї ліпсеск спре a'mї аръта mірареа. Міi de dокȣmentȣрі некȣnоскȣте, раре се афлъ adȣnате; ші нȣ стаȣ̆ ла ꙟndoеалъ de a zіче, къ кът *Хроніка* ачеаста нȣ ва фі пȣблікатъ, Ромъnії нȣ вор аве *Історіе*.

М. Когалнічеаnȣ.

(Архіва Ромъnеаскъ.)

DЕСПРЕ

ꙞМВЪЦЪТȢРА ПȢБЛІКЪ.*

DOMNULUI MARELUI BAN M. GHIKA,

Капȣл Dепартаментȣлȣі din ꙟнъȣнтрȣ, презіdентȣл Ефоріеі
сколелор, etc. etc.

Dомнȣл меȣ!

Сколеле астъzі, mаї mȣлт dекът тот d'аȣна аȣ ажȣнс обжетȣл лȣърії амінте общещі. Фіе-каре dореще а ле ведеа ꙟнфлорітоаре ші спорінd. Тоці пърінції de фаміліе ачі ꙟші ацінтеазъ окії ші de ачі ащеаптъ віiторȣл фіiлор лор, ші ꙟн dеобще тот ромънȣл їȣбітор de бінеле Патріеі сале de ачі ащеаптъ лȣмінареа, феріч ірea ші слава еї. Гȣвернȣл de ачі ащеаптъ слȣжбаші каре съ ꙟнцелеагъ мънтȣітоареле'ї кȣџетърі ші съ кореспȣнzъ кȣ пърінтещеле'ї ꙟнгріжірі. Бісеріка de ачі ащеаптъ Преоці лȣмінаці каре съ ꙟмпъртъшаскъ кȣ спор ші dȣnе dȣхȣл Евангеліеі кȣвінтеле сале ла пороd, ші съ'л повъцȣіаскъ ла mълтȣіре. Фъръ скоале съ nȣ ащепте nimenі nічі пъріnції бȣnі, nічі фії бȣnі, nічі слȣжбаші бȣnі, nічі четъцеnі бȣnі, ші прін ȣрmаре nічі Стат біnе органісат ші біnе кърmȣіт ші пъсторіт.

---

* Ка съ нȣ ні се ꙟмпȣтъ *камарадеріа*, ноі не вом опрі de а zіче чеа mаї мікъ лаȣdъ асȣпра ачестȣі артікол інтересант, че се рекомъндъ de сінеші прін сȣжетȣл сеȣ ші кіпȣл кȣ каре с'аȣ трактат. Ачест артікол требȣе съ фіе біне веніт ші ноъ Молdовенілор, ꙟнтр'о време, кънd de ла ноȣ ꙟнтокміре а Епітропіеі сколелор націонале, ачест рам імпортант а феріч іреі ȣнȣї стат, траџе о dеосебітъ лȣаре амінте а стъпъніреі ші а пȣблікȣлȣї. Nіме нȣ поате тъгъdȣі къ мȣлте реформе ар фі ꙟнкъ de dоріт ꙟн Реглементȣл сколастік, ші къ інстрȣкціа пȣблікъ ꙟн Прінчіпатȣл нострȣ, de ші бȣнъ, ар пȣтеа фі ші mаї бȣнъ.

Требȣінца скоалелор mаі тот-d'aȣna a фост сіmціmъ ꙟn цеара nоастръ, ші ачест сіmтіment кȣ adевърат n'a пȣтȣт фі декът о традіціе mощеnітъ de ла чеі d'ꙟnтъі стребȣnі аі nострі че аȣ дескълікат ꙟn Dачіа, віind din ꙟnсȣші кȣібȣл артелор, саȣ mаі біnе din domnітоареа Роmъ, ȣnde ꙟmвъцътȣра ші артеле Гречіеі ші Італіеі аȣ лъсат атъте mонȣmенте траіnіче ка веакȣріле. Dovadъ авеm къ Роmъnії с'аȣ ціnȣт одатъ de-о-потрівъ кȣ челелалте пороаde, вреmіле ꙟn каре с'аȣ спріжініт ачесте доъ прінчіпате de сіnе, фъкънd ресбоае, ші ꙟnкеind трактате пе каре с'а резеmат фіінца nоастръ політікъ, ші каре nȣ се пȣтеа фаче de бърбаці фъръ кȣnощінце ші nепревъзъторі: dovadъ авеm реmъшіціле рісіnіте de стръіnі а ле бібліотечілор пȣбліче ші партікȣларе, че nȣ с'ар фі пȣтȣт адȣnа de бърбаці че nȣ ар фі щіȣт съ прецȣіаскъ асеmеnе коmорі. Тот-d'aȣna аȣ авȣт ачесте доъ прінчіпате Скоале ꙟn каре се лȣmіnа nȣmаі пъmъnтеnії чі ші стреіnії, ꙟnкът ші Рȣсіа ꙟші кȣnоаще пре лȣmіnъторії съі de сколарі аі ашезеmіnтелор mолdоване. *

ꙟmвъцътȣра ꙟnсъ ꙟn вечі а авȣт требȣінцъ de nаче ші de одіхnъ. Соарта че а гоnіт пе Dачіа ꙟn-

---

* Съ се вазъ кȣвънтȣл Dлȣі Алексаndрȣ Хъждъȣ ростіт ла ексаmеnȣл de ла Хотіn ші пȣблікат ꙟn N° 10 ал Кȣріерȣлȣі.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

треагъ, кꙋ тоатъ ръвnа ромъnілор ла ꙟmвъцътꙋръ, ї а фъкꙋт ꙟnсъ din веак ꙟn веак, а ремъnеа maї ꙟnапоï dекът чеїалалтъ парте а Еꙋропії, кꙋ каре оdатъ еї ера dе-опотрівъ ші ла брац, ші ла арmе, ші ла кꙋnощінце. Воїꙋ съ zік кꙋ лiпсіndꙋnе maї тот d'аꙋnа пачеа ші оdіхnа, аm пердꙋт ꙟnчетꙋл кꙋ ꙟnчетꙋл ші ашеzеmінтеле dе ꙟmвъцътꙋра ші крещереа общеаскъ, саꙋ dе ші ле-аm авꙋт, се афла ꙟnсъ ꙟn *паралісіе*. Dꙋхꙋл а ꙟnчеnꙋт а се тъmпі, *naціоnалітатеа* а се стіnџе ші *ромъnꙋл а се dеџеnера* ші а се фаче гата ꙋnеалтъ ші *прадъ челꙋї* ꙟnтъїꙋ веnіт. Ръвnа лꙋї ла ꙟmвъцътꙋръ с'а ꙟnтребꙋінцат dе стреіnї ꙟn фелꙋрітї dе кіпꙋрї dꙋпе dеосебітеле епохе. Еї ꙟnсъ тот d'аꙋnа аꙋ фост гата а келтꙋї ші аꙋ келтꙋіт ꙟnсеmnътоаре сꙋmї ші ꙟn парте ші dе обще. Dака роаdеле n'аꙋ кореспꙋnс кꙋ ръвnа ші жертфеле лор, прічіnа а фост саꙋ ꙟn nестаторnічіа вреmілор, саꙋ ꙟn оаре-каре прекꙋџетърї іnферnале, саꙋ ꙟn ръꙋл mетоd ші nеаџꙋnџереа орї іgnоранца ꙟmвъцъторілор тіmпілор трекꙋці.

Ꙟnсъ орї кꙋm аꙋ фост скоалеле трекꙋте, dар аꙋ nъстрат скіnтееа ꙋnꙋї фок ꙟnвъліт кꙋ ꙟnгріжіре ꙟn каmінꙋл стръmошеск ші лъсат dе mощеніре ла ꙋрmашї. *Ачеле скол̈ї аꙋ nъzіт, ка віжъліїле політіче* съ nꙋ поатъ спꙋлбера dіnпреꙋnъ кꙋ чеnꙋша ші скіnтееа чеа dꙋпе ꙋрmъ а челꙋї фок Dꙋmnеzееск. Кънd Ромъnії се афла оаре-кꙋm maї ла аdъпост, ꙟndатъ ел апріndеа спре ꙟnкълzіреа mоралъ а ꙋрmашілор лор, ші асфел с'а вечіnічіт пъnъ ꙟn nіще zіле maї бꙋnе кълdꙋра ꙟmвъцътꙋреї; асфел с'а nъстрат а nꙋ dеџера dе крівецеле че аꙋ трекꙋт песте Dачіа сеmъnца ꙟmвъцътоаре dіn

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

каре съ поатъ ресърі роаdеле че се ащеаптъ ꙟп zілеле поастре, ші о асфел de сеmъпцъ аȣ пȣртат ꙟп ініміле лор Кантімірії, Філарецїї, Іенакі, Въкърещїї, шчл: ꙟпсфършіт ачеа сеmъпцъ dесволтатъ mai mȣлт ꙟп ініmа ръпосатȣлȣї Domn Грігоріе Гіка, фрателе Domnieї Тале, 'л а фъкȣт съ пȣе пеатра чеа d'ъптъїȣ а темелієї сколелор ꙟп лімба Патріеї; еї сȣптеm dаторї орї че бȣпȣ ꙟп інтервалȣл скъdерії поастре ші въdȣвієї Роmъпієї de прінцїї съї пъmъптепі, пъпъ ла реформа ꙟпчепȣтъ сȣбт *Domnirea* ръпосатȣлȣї Domnȣ.

А веніт времеа ꙟпсфършіт ка ачеастъ сеmъпцъ пъстратъ ші лъсатъ de *mоштеніре din веак* ꙟп веак съ се пȣе ꙟп пъmъптȣл сеȣ прііпчїос, съ се апере de віжъліїле іерпії, съ се кіеme din чер асȣпръї плоїле лȣї Апріліе ші Маїȣ ші съ'ші dеа роаdеле сале ꙟпсȣтіте ꙟп времеа сечерішȣлȣї. Ȣпdе сȣпт кȣлтіваторії? — каре есте гръdінарȣл? — че фаче? — че пъdеждї пе dъ? — къчї пъmжптȣл е бȣп, времеа е прііпчїоасъ, аргації се плътеск. — Ачесте сȣпт ꙟптребъріле de обще: ачеаста есте опінія аdъпк ꙟпръщіатъ ші ꙟптемеіатъ ꙟп тот роmъпȣл; ачеаста ꙟптреабъ паціа прін ꙟпфъцішъторії сеї; ачеаста ва съ щіе Общеаска Аdȣпаре.

Фъръ съ въz атъта mішкаре вреdпікъ de лаȣdъ, тот d'аȣпа m'а арс dорȣл спорірєї ші лȣmінърії пъmъптȣлȣї меȣ de пащере, каре орї кът m'ар ȣрі ел, сеȣ пȣ почїȣ, dекът съ'л ȣбеск ші съ'л респектеz, кȣm ȣбеще ȣп фіȣ ȣmіліт пе о mȣmъ dеспатȣратъ. De кȣm аm dебȣтат ꙟп лȣmе, лȣї 'ї аm ꙟпкінат тоатъ времеа, тоатъ жȣпеца, тоатъ бърбъціа, тоатъ старea, тоатъ odіхна, тоатъ ферічіреа mеа. Скріеріле mеле вор фі mартȣре ші ꙟп трібȣналȣл вііторimеі, ші ꙟпаінтеа жȣdекъцiї, ȣпdе тоцї авеm а пе dа респȣпсȣл: dе пȣ вор фі бȣпе, dар копщіінца mеа, кȣџетȣл кȣ каре ле-аm скріс, се ва веdеа ꙟп тоате. Ȣп кȣџет аm авȣт: біпеле Патріеї, лініщеа ші пачеа еї, ꙟпвоіреа mъdȣлърілор ші капȣлȣї еї, ферічіреа ꙟптр'ȣп кȣвъпт а контіmпоранілор mеі ші ȣп віітор mаї бȣп пентрȣ ȣрmашї. Ачеста 'mї а фост *сіпгȣрȣл mеȣ* кȣџет ші m'аm вітат *пе mіпе ші пе копііі mеі* . . . ші mъ почіȣ mъп*гъіа къ п'аm* фост сітбріаш, чі аdевърат фіȣ ал Па*тріеі mеле*, кърia аm слȣжіт ка ȣп роб. Ачестȣ кȣџет m'а фъкȣт ші ꙟп апȣл трекȣт а mъ аdреса пріп гласȣл Кȣріерȣлȣї Роmъпеск кътръ D. Dіректорȣл скоалелор кȣ скрісоареа пȣблікатъ ꙟп № 70.

Аша ꙟп време че се фак асеmепе ꙟптребърі mъптȣітоаре, mъ сімц ші еȣ dатор а пȣ тъчеа ꙟп асеmіпе ферічіте ші лъȣdате ꙟmпрецiȣрърі, ші mъ ꙟпdрептеz кътре Dоmпіа Та, ка mіпістрȣ че ꙟпфъцішезї Гȣверпȣл ꙟп Овщеаска Аdȣпаре, ка ȣпікȣл mъdȣлар ал Ефоріеі скоалелор, ка фрате ал Преа-ꙟпълцатȣлȣї пострȣ Dоmпȣ, а кърȣїа ръвпъ пептрȣ лȣmіпареа сȣпȣшілор съї есте кȣпоскȣтъ, ка фрате ал ачелȣї Dоmпȣ, ал кърȣїа пȣmе есте ꙟпскріс ꙟп фіе-че пеатръ а колеџіȣлȣї dіп Сф. Сава арdікат dе dъпсȣл ꙟп піще времі кȣпd ꙟпълцареа ȣпеі скоале ера dе-о-потрівъ кȣ лепъdареа dе тот ші dе тропȣ ші dе віацъ; mъ ꙟпdрептеz кътръ D. Та. ка ꙟпсȣші ръвпітор ші протектор ал ꙟпвъцътȣреі пȣблiче, ка ла ȣпȣл ла а кърȣїа ръвпъ ші стърȣіре е dатоаре цеара 3000 dе скоале лапкастріапе че с'аȣ ꙟnтеmеïат прін сате, ка ла ȣn аmатор ші апърътор ал артелор каре, стръіnе ъnкъ ꙟn пъmъnтȣл nострȣ, афлъ оспіталітатеа ꙟn Мȣzеȣл кърȣіа пȣї чеа д'ъnтъїȣ теmеліе.

Треї mарї кȣвінте, dоmнȣл mеȣ, mъ ꙟndеаmnъ а еші ꙟnаінте ші некїеmат de nіmенї а mъ ꙟndрепта кътръ Dоmніа та ꙟn прічіна скоалелор. Чел д'ъnтъїȣ къ сȣnт ші еȣ роmъnȣ ші аm ачеїаші інімъ ші ачелашȣ глас кȣ тоції din преȣnъ; ал dоіле къ сȣnт татъ de фаmіліе, n'аm ȣnde съ'mї креск копїї, dекът ꙟn ачесте ашеzеmінте, *пентрȣ къ ші* de аш авеа mіжлоаче аї креще аїȣреа, гъndȣл *mеȣ nȣ есте ка* съ'ї креск стръіnеще ші еї апоі съ тръїаскъ *роmъnеще: воїȣ съ* фак din еї роmъnї ші тревȣе съ щіе челе роmъnещі, ші леџї ші обічеїȣрї. Тікълошї аȣ фост пърінції ші тікълошї фііï карї орвеще с'аȣ крескȣт пентрȣ алт веак ші пентрȣ алтъ цеаръ, ші аȣ тръіт апоі ꙟn алт веак, ші ꙟn алтъ цеаръ! Іар чел д'ал треілеа ші mаї mаре кȣвънт есте, къ ла формареа скоалелор роmъnещї, кънd ꙟmпреџіȣрърїле nȣ ієрта а се nоmенї нічї nȣmеле de скоалъ, аm фост ші еȣ ȣnȣл din ачеї пороічіції че аȣ пȣс челе д'ъnтъїȣ петре ꙟn теmеліа лор, ші опт anї аm сȣфферіт џерȣріле ієрnілор ꙟn mіжлокȣл крівецелор, *ка съ аdȣn ші съ ꙟnкеїȣ о граmатікъ*, ка съ'mї формеz о лімбъ, ка съ вотеzȣ терmінії щіінцілор, ка съ фак ꙟn сфършіт ȣn кȣрс de Граmатікъ, Арітmетікъ, Џеографіе, Алџебръ, Џеоmетріе, Трігоnоmетріе . . . ші ка съ прегътеск о парте din ꙟnвъцъторії пȣблічї че се афлъ астъzї. Ачеастъ лімбъ асфел кȣm се скріе астъzї de чеї каре о кȣnоскȣ есте а mеа; din кърціле ачесте din каре се ꙟnкеіе mіка літератȣръ а ачестȣї прінчіпат, треї пърції

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

сȣнт але mеле, скрісе de mine саȣ тіпъріте кȣ аверea mea, кȣ аверea копіілор mei; ачеастъ газетъ каре с'а цінȣт фъръ нічі ȣн ажȣтор ꙟн време de ȣнспрезече ані, ка съ спріжінеаск чінстеа компатріоцілор mei, къ аȣ спріжініт adeсъ ȣн ꙟнчепȣт че прівіа ла ꙟмбȣнътъцірeа лор моралъ, есте а mea. Ꙟн време de доъзечі de ані ȣша mea а фост deскісъ ла тоці тінерії че аȣ авȣт требȣінцъ de сфатȣл meȣ; *времеа mea а фост а лор*: тіпографіа mea а фост гата а *пріmі* остенеала орі къреі тънър.

Ла орі че с'а ворбіт ꙟн пъmънтȣл meȣ de пацере, еȣ н'аm авȣт нічі ȣн глас, пентрȣ къ am фост ȣн om фоарте неꙟнсемнат ꙟн сфатȣрі патріотіче; кънd ꙟнсъ се mішкъ ꙟнтребареа скоалелор, се mішкъ ꙟнтребареа копіілор mei ші аі тȣтȣлор пърінцілор, се mішкъ ꙟнтребареа ȣнеі прічіні ꙟн каре 'ші am петрекȣт тоатъ віаца; се mішкъ ꙟнтребареа іdолȣлȣі meȣ, а сінгȣреі mеле нъdеждi. Локȣл ачеста нȣ mi'л а dат nimeni; сінгȣр mi'л am креат, сінгȣр de бȣнъ voie m'am асвърліт ꙟн mіжлокȣл фостелор рȣіне din Сфънтȣл Сава, ка съ сȣфер фоамеа, фрігȣл ші dеспрецȣл mai ръȣ dекът тоате: есте о mаре легътȣръ ꙟнтре inima mea ші ꙟн*трȣ скоалеле* ромънеці, ші кънd е ворба de dънселе, орі кът voiȣ фі de *несокотіт*, орі кът voiȣ ȣрі социетъціле de акȣm, орі de ȣnde voiȣ фі трас, viȣ ші мъ пȣіȣ ла локȣл meȣ ші zік къ am ші еȣ ȣн глас: dар! am ші еȣ ȣн глас.

De кънd те-аі нȣміт Domnia та Ефор, ші de кънd ꙟнторкъndȣте din кълъторіа din Австріа, аі ꙟнчепȣт а лȣа кȣ din-adinсȣл ꙟн черчетаре прічіна скоалелор, въz къ пе-ꙟпчетат кȣ mаре стърȣіре адȣпі mаї ꙟп тоате серіле ꙟп оспелȣл Domnieĭ тале пе DD. професорї, ка съ адȣпі пърерї de ла фіе-каре, кȣm съ ꙟптокmещї школеле ромъпещї пе ȣп плап mаї лȣmіпат шї mаї потрівіт кȣ стареа поастръ. Прін ȣрmаре mъ mъпгъїȣ а креdе къ шї гласȣл mеȣ шї пъререа mеа вор фі пріmіте de Domnia та ка съ алкътȣіаскъ dіп-преȣпъ кȣ а челор-алцї копфрацї професорї ȣп плап потрівіт кȣ патріотічіле dȣmітале кȣџетърї.

Ка съ'mї daȣ *пъререа, ка* съ̆mї спȣїȣ кȣџетъріле mеле, пȣ почїȣ фъръ а аръта шї къте-чева dіn челе че с'аȣ ȣрmат пъпъ акȣm ꙟп скоале, *каре аȣ фост прічіпа* а пеmȣлџъmірії общещї. Ка съ поатъ еші чева бȣпȣ, требȣіе съ аdȣкъ чіпева de пілdъ пекȣвіінџа челор реле спре а пȣ mаї къdеа ꙟптр'ъпселе. Ачеастъ ꙟпсърчіпаре че'mї аm лȣат аспръmї, сȣпт сігȣр къ ъmї ва mаї ꙟпmȣлџі връжmашїї; ꙟпсъ кȣџетȣл mеȣ есте біпеле de обще, dорінџа mеа есте асеmепеа кȣ а тот ромъпȣлȣї біпе-кȣџетътор, шї віпа mеа пȣ есте алта декът къ гъпdіпdȣmъ шї еȣ ка тоџї, ачееа че ворбеск алџїї ꙟп парте, еȣ о ворбеск de обще фъръ а mъ аскȣпdе de піmепї. Прін ȣрmаре връжmашїї mеї ꙟп ачеастъ прічінъ *пȣ вор пȣтеа фі алџїї dекът ачіеа че аȣ фост саȣ вор пȣтеа фі връжmашї аї феріčіреї шї ꙟпаінтърії ромъпілор*. Ачеї ꙟптр'а кърора mъїпї а фост вііторȣл ȣпеї џепераџії ꙟптреџї, а ȣпеї жȣпіmї, а кърія вреmе пердȣтъ de zече апї, кіаmъ блестеmȣл лȣї Dȣmпеzеȣ шї ал оаmепілор песте орї чіпе ва кърті аспра кȣџетърії че а ꙟпdеmпат а се фаче піще mъптȣітоаре префачерї ꙟп скоале.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Eȣ nȣ воiȣ атinџе персоана nimъnȣi, ꙟn ачеастъ еспосiцie; din протiвъ кът воiȣ пȣтеа воiȣ апъра пе орi чine ал кърȣiа nȣme воiȣ фi сiлiт а'л аръта. Воiȣ комбате ꙟnсъ сiстема чеа пънъ акȣm а скоалелор, асеменеа кȣm вор авеа дрепт а комбате шi ȣрmашiї пострi сiстема че се ва ꙟnтродȣче de аiче ꙟnаinте, dакъ dȣпъ о време de zече аnї nȣ ва аdȣче niчї ȣn спор. Чine ва фi прiетеn ал аdевърȣлȣї шi воiтор de бine ал жȣnimeї ва фi *шi ал meȣ* воiтор de бine, шi ꙟnсȣшi dакъ *ва фi авȣт* пре ȣn аместек ꙟn сiстема чеа пънъ *акȣm а* ꙟnвъцетȣреї пȣблiче.

Zече аnї сȣnт de кънd dȣпе ачеаста сiстемъ се ꙟnвацъ штiinцеле ꙟn лimба патрieї, шi роаdеле скоалелор аȣ револтат тоатъ обштiа асȣпръї шi аȣ фъкȣт а се miшка атъте ꙟnтребърi вреdniче de лаȣdъ ꙟn обштеаска Аdȣnаре. Eȣ ꙟnсъ nȣ воiȣ се iаȣ лȣкърiле спре ръȣ; еȣ zik къ mъ simц dатор челȣї че а фъкȣт ачест регȣламеnт а скоаллеор, шi ъmї плаче а креdе къ скопȣл съȣ а фост съ факъ бine шi съ слȣжеаскъ ромъniлор. Есперiinца ꙟnсъ а dоведiт къ а фост фоарте dефектȣос, фоарте пъгȣбiтор, фъръ воiеа, поате, шi ꙟnсȣшї ачелȣї че'л а лȣкрат. Nȣ'mї плаче а креdе ка алцiї къ ла лȣкрарea ачестȣї регȣламеnт а фост ȣn фел de прекȣџетаре ꙟn пагȣба Ромъnȣлȣї шi а лimбеї лȣї. Zik ꙟnсъ къ сiстема скоалелор атът а фост de dефектȣоасъ, ꙟn кът de am фi авȣт о стъпъnire стръinъ, dакъ ачеаста ар фi врȣт съ стinгъ dȣхȣл nацiоnал шi съ факъ а се ꙟnвъца штiinцеле ꙟn лimбъ стръinъ шi, ꙟnпротiва лȣminилор шi фiлософieї веакȣлȣї ностръ, n'ар фi афлат алт аргȣmеnт maї таре ка съ dоведеаскъ грешiт шi ꙟn пагȣва ромънілор къ лімба ромънеаскъ nȣ поате фаче нічї ȣn спор, de кът ачеастъ сістемъ ȣрматъ пънъ акȣm ꙟn скоале кȣ каре zече anї с'аȣ перdȣт ꙟn zadар. Армъ маї пȣтерnікъ ші ȣnеалтъ маї ꙟndemъnатікъ n'ар фі пȣтȣт афла ȣn асеmіnеа воітор de ръȣ ка съ ісбеаскъ віїторȣл ромънілор ші съ стінгъ ꙟnтр'ъnшії орї че dȣх de naціоnалітате de кът ачеастъ сістемъ. Ар фі zіс ȣn асеmеnеа воітор de ръȣ: іатъ dовадъ, ромънілор, къ лімба воастръ nȣ поате фаче nіmікȣ, ші mȣлці с'ар фі ꙟndȣnлекат а креde къ аша есте, фъръ а се гъсі поате чіnева съ ръспȣnzъ къ требȣе deосебіте ачеле лȣкрȣрї ȣnȣл de алтȣл: лімба ші штііnцеле, din dȣхȣл сістемеї ачестіа de проселітісмȣ, de кліеnтісмȣ, de ківерnісеалъ, а ачестії сістеме ꙟnтемеіате пе форме ші пе тітлȣрї ꙟn nелȣкраре ші кȣ сімбрії din авереа пȣблікъ. Активітатеа чеа маї маре а ачестії сістеме n'а фост ꙟnтрȣ ꙟnвъцътȣръ (фіе ꙟn че лімбъ ва фі) кът ꙟn паzа формелор, ꙟn скріерї ші кореспоndінце стерпе а кърора съвършіре аȣ требȣінцъ кȣ аdевърат de време, ші времеа de zече anї nȣ с'а перdȣт ꙟnтрȣ ꙟnвъцътȣра штііnцелор ꙟn лімба патріеї чі ꙟn паzа формелор, ꙟn інтріџї, ꙟn ȣръ, ꙟn рівалітъцї.

Аша dар сістема е de вінъ іар nȣ лімба ромънеаскъ.

Скоалеле претȣтіndenї се ꙟnтокмеск пеnтрȣ dесволтареа факȣлтъцілор ꙟnцелегътоаре ші морале але тінерімії, аdекъ пеnтрȣ формареа dȣхȣлȣї ші а інімії; іар dакъ се ꙟnтокмеск ꙟn лімба патріеї, кȣџет ȣл есте ꙟndоіт, ка съ се dобъndеаскъ кȣnоштінцеле ꙟn маї скȣртъ време, ші ка съ се кȣлтіве ші пъшаскъ ꙟnаінте

BCU Cluj / Central University Library Cluj

лimба naціоналъ. Nічї ȣnȣл din ачесте прінчіпале кȣцете, скоалеле пъnъ акȣm се паре къ n'аȣ авът ꙟnаінте; пеnтрȣ къ ꙟnвъцътȣра а фъкȣт пȣцін спор, ші лimба, ші din че а фост maї naінте ꙟn лок съ maї ꙟnaінтеzе, а ꙟnапоіат ꙟn скоалеле ноастре; ші dакъ а фъкȣт чева насȣрі, ачеле насȣрї nȣ с'аȣ фъкȣт ꙟn скоале.

Іnвъцътȣріле тоате с'аȣ ȣрmат ꙟn лimба роmъnеаскъ ші nȣ поате чіне ва афла ȣn сколар ꙟn вреmе de zече аnї съ штіе *скріе кȣ о ортографіе* оаре-каре хотърітъ *ші кіȣzȣітъ*. *Прічіна* есте къ nȣ а фост о *ȣnіте, ȣn кȣцет*; *прічіна* есте къ фіе-каре професор 'ші а *авȣт саȣ* ꙟnвъцътȣра саȣ nе ꙟnвъцътȣра са ꙟn лimба роmъnеаскъ. Се поате ка фіе-каре професор ла штіінца са съ фіе фоарте бȣn, ꙟnсъ ачеа штіінцъ а ꙟnвъцато ꙟn лimбъ стръінъ, ші ка с'о факъ ꙟn лimба роmъnеаскъ, се ꙟnцълеџе къ требȣе съ кȣnоаскъ ꙟnкаї гръmатіка ачестії лimбї; ꙟnсъ ачеаста nȣ с'а черȣт пъnъ акȣm de ла професорї; фіе-каре с'а сȣіт пе катеdра са ші а ворбіт ші а скріс кȣm с'а прічепȣт ꙟn жаргоnȣл съȣ: каіетеле професорілор аȣ требȣіт съ слȣжаскъ de model сколерілор; dар ачеле каіете nȣ nȣmаї къ nȣ се потрівіа ал ȣnȣіа кȣ ал алтȣіа, чі ші ꙟnтре сіnе nȣ се ꙟnвоіа, къчї лimба ші ортографіа dinтр'о naціnъ ȣрmа съ фіе ꙟn контраdікціе кȣ лimба ші ортографіа din naціna din аіnте саȣ ȣрmътоаре. Че требȣіа съ факъ сколарȣл? Саȣ съ чіnстеаскъ лimба ші неортографіа професорȣлȣї съȣ ші съ се ꙟnвеце ші ел а скріе фъръ регȣлъ, саȣ de ва фі ешіт maї mаре dinц класеле de гръmатікъ съ різъ неꙟnчетат de nештіінца професорілор ȣрmъторї асȣпра лimбеї? Каре deморалі-

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

сацiе есте maї mȣлтъ de кът неꙟnвъцътȣра? Съ лъсъm ла асеmеnеа ꙟnтъmпларе de некȣnoштinцъ а лimбiї шi терmеnії технiчї ка ꙟn че фел de кiп с'ар пȣтеа ботеzа ꙟn лimба роmъnеаскъ: ȣniї фъръ а авеа ꙟn сinе ꙟnсеmnареа ideeї, алцiї францоziцї кȣ тотȣл, алцiї сеmъnъnd а deфiniцiї iар nȣ а терmеnї.

Ȣnа iар din прiчiniле неꙟnаiнтърiї лimбiї шi а ꙟnвъцътȣрiї Граmатiчiї есте iар къ фiе-каре професор de лimбъ nȣ nȣmаї къ а авȣт о deосебiтъ граmатiкъ, dар шi професорiї de ачеiашї лimбъ, кȣm спре есеmплȣ аї класелор францоzештi, фiе-каре ꙟnтребȣinца ꙟn класȣл съȣ о алтъ граmатiкъ; еȣ ziк къ фiе-каре граmатiкъ пȣтеа съ фiе бȣnъ; ꙟnсъ че съ факъ бiетȣл копiл кънd mintеа лȣї nеdестоiniкъ ънкъ а ꙟnцелеџе шi а жȣdека, шесе лȣnї аȣdе пеnтрȣ ȣn лȣкрȣ че nȣ'л ꙟnцелеџе о deфiniцiе шi алте шесе лȣnї алта? Вреmеа че о петрече ꙟn скоалъ nȣ есте пеnтрȣ dънсȣл de кът ȣn ланц че ъл ꙟnкȣркъ, шi класеле niште трепте прin каре dinтр'о ꙟnвълmъшалъ тречe ꙟnтр'алта. Аша тречe прin тоате класеле de граmатiкъ, прin тоате класеле de лimбї фъръ а ꙟnвъца о лimбъ.

Пъшind акȣm ла штiinце, се штiе къ фъръ граmатiкъ шi пȣцinъ лоџiкъ фоарте пȣцin спор фачеm ꙟnтрȣ четiреа шi ꙟnвъцътȣра а орї кърiї штiinце. Ка съ скоатеm ȣn ꙟnцълес dinтр'ȣn перiod, тревȣе съ фim deпрinшi а кȣnoаште релацiа deосебiтелор лȣї пърцi. Аша iатъ шi кȣрсȣл штiinцелор фъръ спор шi ꙟn лок de а десфъта шi траџе пе бiетȣл сколар, din протiвъ ъл обосеште шi ъї тъmпеште dȣхȣл, пеnтрȣ къ фоарте пȣцin ꙟnцелеџе.

Алта шi атреіа прічіпъ а пеcпорірeї есте пе de о парте къ се пȣп сколерії ла ꙟвъцътȣра ȣпеї штііпце фъръ а фі прегътіцї кȣ кȣпоштінцеле требȣінчїоасе. Авеm класе de леџї, фъръ а пречеdа алтеле de філософіе,*) авеm класе de ліmба еленікъ фъръ а авеа пічї ȣпȣл de Мітолоџіе, шi алте асеmепе: іар пе de алтъ парте къ ла mȣлте ꙟвъцътȣрї dȣпе сістема пъпъ акȣm а скоалелор се веde о прекȣрmаре. Се ꙟчепе о ліmбъ саȣ о штііпцъ, ȣрmеазъ *сколарȣл кът ва ꙟтр'ъпса* шi апої фаче *о ꙟчетаре de ȣп ап* шi doї ка съ ȣрmезе *ꙟ алте класе, шi апої* іар тречe ла ліmба шi ла штііпца че о а фост лъсат. Че mаї ціпе mіпте атȣпчї копілȣл? шi орї че ꙟваць de ачї ꙟаінте есте ка шi кънd ар ꙟчепе лȣкрȣ de ла mіжлок, шi спорȣл есте фоарте пȣцін.

Чіпе есте de віпъ ла ачеаста? Dоmпії професорї? Nȣ, кăчї фіе каре віпе ла класȣл съȣ ла чеасȣл хотъріт шi ȣрmеазъ dȣпъ плапȣл шi сістема че сȣпт ꙟтокміте. Віпа есте dȣпе кȣm mъ плъпцеаm ꙟ апȣл трекȣт ꙟ скрісоареа кътре D. Dіректорȣл скоалелор, къ пȣ есте ȣпіmе, пȣ е mъсȣръ ꙟ скоалъ. Пȣе чіпева zече іпџіпері съ факъ о хартъ а ȣпȣї копріпс, тоцї съ фіе бȣпї шi фоарте deсъвършіцї ꙟ професіа лор; dea фіе-кърȣіа къте о парте а ачелії харте ка съ о лȣкрезе deосевї, шi съ пȣ ле спȣе че mъсȣръ саȣ скаръ съ іа. Фіе-каре ва съвършi партеа са фоарте біпе шi кȣ вреdпічіе, dар adȣпъпdȣо ла ȣп лок кȣ челе лалте пърџї, nȣ ва пȣтеа ꙟnкіеа харта ачелȣї копрінс, пентрȣ къ фіе-каре а авȣт о deосебітъ mъсȣръ, о deосебітъ ȣnime. Іатъ dар mȣnкъ zъdарnікъ каре се асеаmъnъ кȣ mȣnка de zече аnї а скоалелор nоастре, din каре n'am пȣтȣт авеа nічї штііnце nічї ліmбї, nічї ꙟnсȣшї ліmба църії.

---

* Ачеастъ грешалъ, славъ лȣї Dȣmпезеȣ къ пȣ есте шi ла поі ꙟ Молdава. *Ред.*

ꙟnвъцътȣра іар а ліmбелор стръіnе претȣтindenї аре ȣn скоп. Ла nої nъnъ акȣm че скопȣ а авȣт? Скопȣл політік ші Коmерчіал? Dар nȣ веdem ꙟn скоалеле nоастре: тȣрчеаска, nemцаска, mȣскълеаска. — Скопȣл літерар? — Dар n'am възȣт съ се ꙟnвеце ліmбеле dокте ꙟnтр'ȣn кіn кȣm съ се арате афінітатеа ші релаціа dinтре еле, *ка de ачі съ пȣтеm* веdеа афінітатеа ші релаціеа ꙟnтре ліmбеле ворбітоаре ші ꙟnтре а nоастръ, ші іар релаціа ліmбелор ворбітоаре кътръ челе dокте. — Скопȣл ка съ кȣлтівъm пе а nоастръ? — Dар nȣ с'а възȣт спре ачест сфършіт съ се ваџе ꙟn скоале ліmбеле de ла каре пȣтеа съ се ꙟnкеіе а nоастръ ші съ се кȣлтіве спорind dȣnе фіреа еї: ліmба nоастръ се асеаmъnа ꙟn скоале nъnъ акȣm ꙟnтокmaї ка о плаnтъ че креште ꙟn пъmънт nепріінчїос ꙟn mіжлокȣл алтор плаnте пъгȣбітоаре еї, ші кȣ тоатъ ꙟnгріжіреа гръdінарȣлȣї еа nȣ фаче de кът а креште піперnічітъ ша рахітікъ. De ліmба латінъ абіа am авȣт о катеdръ nеꙟnгріжітъ *ші maї пъръсітъ*, ші de ліmба італіаnъ nічї ȣnа! Ші de ліmба фраnчеzъ опт класе! Каре есте скопȣл ліmбеї фраnчеzе? Ка съ о ꙟnвъцъm? Ка съ пȣтеm кȣ dъnса а nе слȣжі ла требȣінце, пеnтрȣ къ а ажȣnс о ліmбъ џеnералъ? — ꙟnсъ n'авеm nъnъ акȣm nічї ȣn роmъn, почіȣ съ zікȣ, nічї din чеї че'шї аȣ ȣрmат ꙟnвъцътȣріле ꙟn Фраnца, лас ла о пар-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

зе пе сколерії колеџіȣлȣї nостръ, каре съ поатъ еші афаръ ші фъръ темере съ поатъ zіче: къ еȣ скріȣ ка ȣn франчеz, ꙟn вреmе че ка съ zікъ: еȣ скріȣ ка ȣn грек, еȣ скріȣ ка ȣn nеаmц, am авȣт ші авеm dестȣї. Требȣе съ фіе вре о прічіnъ, къчі nȣ се поате ка лімба францоzеаскъ съ фіе аша de аnевоіе, mаї аnевоіе de кът лімба еленікъ ші лімба џерmаnъ. Прічіnа есте фоарте лесnе de афлат; прічіnа есте къ n'о ꙟnвъцъm атȣnчї кънd требȣе; прічіnа есте *ка ла тоате лȣкрȣріле*, кънd вреm съ ле ꙟnвъцъm фъръ *меtоd*, фъръ орънdȣіалъ.

Ла форmареа лімбії франџоzешті, бърбації каріі аȣ *креато аȣ* фост din ачеіа карі ъші фъкȣсеръ еdȣкація латіnеште, гречеште ші італіеnеште. Фарmекȣл ачестор лімбї, іа фъкȣт съ dеа лімбеї лор о ортографіе ал къріа кȣвънт ꙟл афлъ чіnева nȣmаї ꙟn ачесте лімбї; съї dеа nіште фрасе аdȣnате din скріїторії гречї, латіnї ші італіеnї, ші съ ле ȣnеаскъ ла ȣn лок кȣ фраселе аdȣnате din гȣра попорȣлȣї Фрачеz. Аша ꙟn zіоа de астъzї ꙟnсȣшї ȣn франчеz каре се nаште ші креште кȣ лімба франчеzъ асфел кȣm се ворбеште de обште ꙟn ораше, ꙟn театре, пе аmвоаnе, пе трібȣnе, пе катеdре, іар nȣ кȣm о ворбеск пе ла сате, ꙟnсȣшї ȣn *асеmеnе франџеz* nȣ поате съ фіе ꙟn старе а скріе лімба ка *en savant*, de nȣ ва кȣnоаште чел пȣціn лімба латіnъ; къчі афаръ de форmареа стілȣлȣї, каре се фаче авъndȣ de nорmъ пе авторії класічї, dар ꙟnсȣшї ла ортографіе е сіліт ꙟn тоатъ віаца съ каȣте ла dікціоnар, de nȣ ва шті чел пȣціn латіnеште саȣ італіеnеште. Кȣm dар вреm ка noї съ пȣтеm ꙟnвъца лімба франџоzеаскъ, пеnтрȣ къ nе-am пȣс ꙟn колеџіȣл nостръ опт класе de лimба ачеаста, класе формате maĭ mълт пентрȣ ка съ ꙟmпіегъm пе кліенції пострі de кът пентрȣ къ а черȣт'о требȣінца?

Ȣп францеz, спре есемплȣ, пȣ поате шті ка съ deосебеаскъ сȣбстантівії фemeеште чеĭ каре се скріȣ кȣ *апсе* ші чеĭ карі се скріȣ кȣ *енсе*, de кът съ стеа тот d'аȣпа кȣ mъпа пе dікціонар, dакъ пȣ ва шті латінеште саȣ італіенеште; пȣ поате асеmепа съ deосебеаскъ пе *о* din *au* ші *eau* фъръ dікціонар de пȣ ва шті ачесте лimбĭ. *Кът* ва шті dар роmъпȣл, de пȣ ва фі прегътіт maĭ din аінте? *Пъпъ съ арът* imпортанца ші требȣінца чеа mаре а лimбеĭ *італіене къ требȣе* бъгатъ ꙟп класеле челе d'întъіȣ пентрȣ алте кȣвінте maĭ mарĭ, воіȣ аръта къ ꙟпсȣші пентрȣ ачест кȣвънт dакъ врем съ ꙟпвъцъm франџоzеште maĭ temeĭnік ші maĭ лесне, требȣе съ се ваџе maĭ ꙟптъіȣ лimба італіанъ ꙟп скоале ші апоі чеа францоzескъ. Кънd копілȣл ва ꙟпвъца італіенеште abbondAnza, alliAnza, constAnza... ъĭ ва фі фоарте лесне, кънd ва ꙟпвъца франџоzеште, съ скріе abbondAnce, alliAnce, constAnce... Асеminea кънd ва ꙟпвъца італіенеште: audiEnza, correspondEnza, diligEnza, provvidEnza... ъĭ ва фі фоарте лесне съ скріе францоzеште audiEnce. correspondEnce, diligEnce, providEnce... Асеmепеа пентрȣ пропȣпцареа *о* кънd се скріе кȣ *au* францоzеште, dакъ штіе пе de о парте ꙟп італіенеште челе че се пропȣпцъ *au* кȣm audienza, aurora, aureola.... пȣ ва вені нічĭ о dатъ ꙟп іспітъ съ скріе францоzеште odiance, orore, oréole, чі audience, aurore, auréole; de і се ва спȣпе іаръ къ тоате ворбеле че сȣпт de оріџінъ гречеа-

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

скъ ші латінъ саȣ італіапъ саȣ ші ромъпъ каре аȣ ꙟп ciпе (а) ȣрmат de doъ копсопе, ꙟп Францоzеще копсопа ȣрmътоаре се фаче u, ъї есте лесне съ Факъ пе palma, psalmu ромъпещі, psaume, рсаume Францоzеще кȣm ші пе fantasma італіепеск саȣ греческ съ'л Факъ Францоzеще fantaume, саȣ fantôme шчл: ꙟъсъm іар тоате ворвеле гречешті каре ꙟпчеп кȣ препосіціа (ἐν) ші с'аȣ пріімiт de італіепі къ ꙟпвъцъпdȣле італіепешті, ъї есте *лесне а пȣ ле* грeші кънd ꙟпваць францоzеште, *прекȣm* emblema, amfasi, entusiasmo *шчл: пе каре пȣ* ва вепі апоі пічі odатъ ꙟп іспітъ а *ле скріе* францоzеште пічі ромъпеште почіт ambleme, amphase, anthusiasme. Ꙟпсъ ачесте пілde ꙟплеспітоаре ле adȣсеіȣ ꙟпаiпте пȣmаї ка съ аръm тревȣінца de а се вага лімва італіапъ mаї паiпте de кът чеа францеzъ, din каре іzворъск mȣлціme de ꙟплеспірі каре пептрȣ прескȣртаре ле лас, къчі кȣцетȣл meȣ ачі пȣ есте съ фак о граmатікъ, ші десnре дъпселе се ва ворбі ла локȣл лор.

Ꙟптр'о скоалъ de лімві стръіпе, (фіе ꙟп орі че царъ ва фі ачеа скоалъ,) de се ва вага ші лімва францеzъ, тревȣе вагатъ mаї ꙟпаiпте лімва італіапъ саȣ латіпъ ка съ поатъ ꙟпвъца кȣ темеіȣ пе чеа d'ъптъіȣ. Nоі ꙟпсъ авеm ші алте кȣвіпте mаї mарі de кът тоці чеі лалці ка съ ꙟmбръцішъm лімва італіапъ ші съ о вагъm ꙟп класеле челе d'ъптъіȣ de ȣmапіоаре.

Кънd о провінціе а Dачіеі ар фі авȣт порочіреа а'ші кȣлтіва діалектȣл съȣ ромъпеск ші а'л adȣче ꙟп старе а еспріma тоате ideiле веакȣлȣї пострȣ пе ȣп плап регȣлат ші копсеквепт, каре ромъп кȣ жȣdікатъ пȣ ар фі пріimiт ачел diалект, ꙟтокmаї dꙋпе кꙋm се ia фіекаре dꙋпе чел вісеріческ, авъndꙋ'л de норmъ? Кънd не ар спꙋне чінева къ есте асфел de diалект роmънеск кꙋлтіват кꙋ авторії съї, кꙋ вібліотечеле сале, кꙋ dікціонаріле сале, ші ачела поате съ не слꙋжаскъ de норmъ кꙋm съ кꙋлтівъm пе ал нострꙋ; каре, din къці аꙋ dрепт скоп ꙟнтеmеереа скоалелор ші кꙋлтіварea ліmбії dꙋпе фіреа еї, нꙋ ар dорі съ штіе каре есте ачел diалект ка съ'л бъгъm ꙟн скоалеле ноастре? Ачел diалект есте ліmба італіанъ, *каре нꙋmаї ꙟн* релаціе кътре челе алте ліmбі есте о ліmбъ, *кътре а ноастръ ꙟнсъ* есте diалектꙋл роmънеск чел кꙋлтіват, *прекꙋm ꙟнтр'о време* ера ачела ал Лаціꙋлꙋї пентрꙋ Італіа ꙟнтреагъ. Ва фі о dестꙋлъ dовадъ Паралелістꙋл че факꙋ ꙟнтре mатеріа ші форmа ачестор dоъ diалекте каре а ші ꙟнчепꙋт а се пꙋбліка*. Ва пꙋтеа чінева веdеа вокабꙋларꙋл de ворбеле раdікале ші граmатіка лор, ші mъ mънгъіꙋ а креdе къ ва фі конвінс ка ші тine деспре ачест аdевър ші деспре требꙋінца а се бъга ꙟн класеле ноастре mаї mꙋлт dе кът орі ꙋnde ліmба італіанъ ші mаї mꙋлт ші mаї ꙟнтъіꙋ dекът орі че ліmбъ. Ꙟнсъ ноі пънъ акꙋm аm авꙋт ліmба францоzеаскъ, ші фъръ а пꙋтеа съ о ꙟнвъцъm пентрꙋ ꙋрꙋтꙋл metod че с'а ꙋрmат mаї сꙋс, пентрꙋ къ се ꙟнвъца *нꙋ ла времеа еї, а контрі*бꙋіт ші ва контрібꙋі а не стріка ші ліmба, лъндꙋсе жꙋніmеа mаіmꙋцеште dꙋпе форmа ачестії ліmбі. Баџе чінева de саmъ, къ mаї наінте кънd се келтꙋіа mаї пꙋціні бані пентрꙋ скоале, ші ънкъ пентрꙋ ліmба фран-

---

* Вezi кꙋріерꙋл de ъmбе сексе, No. 1 ші 2 Періоdꙋл III.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

цеȣ maĭ nimik, ешіа скріiторі ромъnĭ прекȣm ръпосатȣл Грігоріе Мітрополітȣл ші алціĭ а кърора лімбъ ші компȣnере вор пȣтеа ꙟn тоатъ времеа съ плакъ ші съ доведеаскъ къ ъші скріа ромъnеште ideiле че авеа. De кънd келтȣеште цара банĭ maĭ mȣлцĭ ші кȣ лімба францоzеаскъ, ші maĭ mȣлт de атъnчĭ nічĭ лімба францоzеаскъ nȣ ꙟnвъцъm, ші nе чеа ромъnеаскъ am скімосіто de тот.

Пре лъnгъ ачесте, лімба францоzеаскъ, de nȣ ар аве аȣторіĭ *съĭ, ꙟn карі поате* чінева кȣлеџе атъте ideĭ, *ар фі, dȣпъ кȣm есте, лімба* чеа maĭ съракъ ші maĭ nе*dестоіnікъ а ꙟnвъца* чінева о щіінцъ ꙟnтр'ънса maĭ въртос *літератȣра*. Скоацъ чінева din еа ворбеле гречештĭ ші латіnе, ші nȣ щіȣ кȣ че ва ръmъnе; ꙟnсъ ворбеле nȣ фак nimік, форма ȣnеĭ лімбĭ ꙟĭ аратъ dестоіnічіа, ші форма франчеzеĭ есте фоарте mікъ, фоарте nіперnічітъ, фоарте nерегȣлатъ, ка съ семеnе ші еа а лімбъ; ші ка съ о фереаскъ креаторіĭ еĭ de еківоче ші nеꙟnцелесȣрі, аȣ фостȣ сіліцĭ съ'ĭ dea ачеастъ ортографіе прin каре добѫndim ꙟnцелесȣл maĭ mȣлт кȣ окіĭ de кът прin ȣрекĭ. ꙟnтр'ънса веde чінева характерȣл ȣnȣĭ omȣ че пȣціn се гъndеще ші ворбеще mȣлт: ꙟn nічĭ ꙟnтр'о лімбъ nȣ с'аȣ скріс атъте de mȣлте кърцĭ ка ꙟn чеа францоzеаскъ, ші de ва стоарче чінева тоате кърціле еĭ кȣ аȣторі кȣ тот ꙟmпреȣnъ, nȣ поате скоате ȣn Омер, ȣn Вірџіл, ȣn Dанте, ȣn Мілтоn, ȣn Гоете.

Пре лъnгъ ачестеа nічĭ о лімбъ оmеnеаскъ nȣ есте ꙟn старе съ есприmе кȣ dесъвършіре кȣџетареа omȣлȣĭ, пентрȣ къ ъĭ ліпсеште ворбе, ші лімба францоzеаскъ есте ші maĭ nedестоіnікъ спре ачеаста de кът тоате, пентрȣ ачееа есте сърак ꙟп ворбе, шi богатъ ꙟп фрасе, ꙟптокmaї ка ȣп оm че воеште съ спȣе чева, ъї лiпсеште ворба, шi ꙟпчепе а фаче фелȣрimї de фрасе ка съ фiе ꙟпцелес. Апоï съ maї вazъ чiнева шi ворбеле че аȣ ꙟп сiпе о афiнiтате de ꙟпцелес къ п'аȣ шi о афiнiтате de сȣпет ка ꙟп алте лimбï. ꙟп ачеастъ лimбъ ворбеле паре къ сȣпт арȣпкате de ꙟптъmпларе фъръ гъпdipe. Bede чiнева: lieu, шi апоï localité шi local; oeil шi апоï *occulaire*: paien ш'апоï paganisme; frère шi апоï fraternel, *fraternité*.... — фъръ frate, фъръ ucidere, ш'апоï fratricide, фъръ *hoste* (оасте) шi апоï hostil, hostilité, фъръ *lucru*, ш'апоï *lucratif шi* алтеле mълцime. Кȣm поате чiнева ꙟпвъца ꙟп асеменеа лimбъ о лiтературъ ȣпde пȣ поате adȣпа, ка ꙟп алте лimбï, фаmiлiї de ворбе кȣ ръdъчiпа лор?

Тоате ачесте с'аȣ zic пȣmaï пентрȣ фолосȣл лiтерар къ пȣ требȣе лimба францезъ бъгатъ ꙟп скоале maï паiпте de кът алте лimбï. Че се атiнџе ꙟпсъ de фолосȣл морал каре есте шi maï imпортапт, вazъ чiпева чеа че арът ꙟп пота 1 а Паралелiсmȣлȣї че се пȣблiкъ. Пентрȣ прескȣртаре так ачi деспре ачеаста, шi апоï требȣе съ фiȣ консеквент кȣ планȣл меȣ; къчï темъпdȣшъ de прежȣdiцеле *оаmенiлор пентрȣ ачеастъ* лimбъ че а ажȣпс о *maпiе* ꙟп тоате *каселе шi* ꙟп тоате черкȣрiле, сȣпт сiлiт съ о прiїmеск ꙟп ачест прожет; пентрȣ къ пърiпцiї 'шї ар цiпеа копiїї фъръ edȣкацiе шi непрокопсiцї, кȣm аm ziче пе dȣшї ла Бiсерiкъ, dакъ пȣ'ї ва авzi din чеа maï фраџеdъ върстъ а ꙟпгъпа францоzеште.

Съ пъшim акȣm шi ла меmоdȣл скоалелор саȣ ꙟпвъцътȣреї. De ва черчета чіпева ворба *ꙟвъцътȣръ* ꙟп adевърата ꙟпсеmпаре ꙟп фіе-че лimбъ, саȣ ꙟп ꙟпсеmпареа кȣ каре с'а пріimit ꙟп лimба роmъпеаскъ, ва съ zікъ пъшіреа пріп каре dобъndim кȣпощіпцеле че пȣ ле аm авȣт. ꙟп орї че лȣкрȣ грешаще чіпева de пȣ ва ȣрmа пасȣрілор че фаче патȣра ꙟп лȣкрърілe сале; тот че есте dȣпе патȣръ есте шi mаї лесне. Nатȣра ꙟп тоате лȣкрърілe сале се слȣжеще кȣ елеmепте din каре ꙟшї алкътȣеще апоï *продȣкціiле*, шi ꙟптоате лȣкрърілe сале *о ведеm къ de ла апаліс* тречe ла сіптес. Цепіȣл, *кънd* еппептъ, кънd кроеще, тот d'аȣпа пріп *апаліс тречe ла* сіптес; прȣпкȣл кънd ꙟпчепе а ворбі шi а dобъndі кȣпощіпце, ꙟптъіȣ кȣпоаще ш'апоï пȣmеще, ꙟптъіȣ adȣпъ елеmепте de ideї шi de ворбе, апоï ꙟпчепе а комбіпа жȣdікъцї шi фрасе; ведеm къ mіптеа лȣї dела апаліс пъшаще трептат ла сіптес din чеа mаї фраџетъ върстъ пъпъ ла бътръпеце, шi ꙟп тоате ведеm къ ꙟпвъцътȣра чере mетоdȣл апалітік ка съ се поатъ пȣmі ꙟпвъцътȣръ, adекъ ка съ поатъ пъші. Кънd пȣ се ва лȣа ачест mетоd, тот d'аȣпа, фііnd ꙟп протіва патȣреї, ꙟпвъцътȣра се фаче zъбавпікъ шi mаї фъръ спор, іар спорȣл че ар пȣтеа еші пȣ'л поате чіпева авеа de-кът ꙟпторкъпdȣсе пе песіmціте кȣ mіптеа іар ла апаліс adекъ ла афлареа прічіпії. Претȣтindinї есте de пеапъратъ тревȣіпцъ ла ꙟпвъцътȣръ mетоdȣл апалітік, шi кȣ mȣлт mаї вътос ла пороаdеле че ꙟпчеп.

ꙟпсъ че есте mетоdȣл апалітік de кът а пъші чіпева кȣ сколарії съї de ла челе кȣпоскȣте кътръ челе некȣпоскȣте, dела челе mаї лесне кътръ челе mаї апевоіе? Съ пȣпеm акȣm ȣп копіл ла ꙟпвъцътȣръ; тревȣе

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

пріп лimба са, пріп ворбеле ші іdeiле кȣпоскȣте лȣї съї фачеm кȣпоскȣте алте ворбе ші алте кȣпощіпце, ꙟпсъ фъръ а сърі, пе скаръ прогресівъ а патȣреї. Роmъпȣл dар требȣе съ ꙟпчеапъ роmъпеще, ші ка съ пȣ грешіm паскріле поастре пе ачеастъ скаръ, de ачі вom трече кȣ dъпсȣл ла о лimбъ саȣ dіалект че аре maї mȣлтъ асеmъпаре кȣ лimба лȣї, ачеаста есте лimба італіапъ, есте лimба роmъпеаскъ ꙟп старея бърбъціеї, есте лimба роmъпеаскъ че се кȣвіпе ȣпеї mіпції mаторе ші ꙟї требȣе о deосебітъ лimбъ de кът а копілȣлȣї, саȣ а ȣпȣї пороd ꙟп прȣпчіа лȣї.

Кȣ mатеріалȣл de ворбе че *dобъпdеще ȣп роmъп* ꙟп ачесте dоъ dіалекте роmъпеск ші італіап, поате пъші кȣ mаре ꙟплеспіре ла лimба францезъ, ꙟп каре dобъпdіm ші алте ворбе въzъпd ші алте форmе; кȣ къте треї лimбї, акȣm поате пъші ла лimба латіпъ, каре пȣ е алта de кът ворбеле ші формеле Італіеї векї ꙟптреції аddȣсе ла сіптес; воіȣ съ zік аdікъ къ кȣ ворбеле dіп лimба роmъпъ, італіапъ ші францезъ кȣпоаще чіпева maї тоате ворбеле dікціопарȣлȣї латіп, ші п'аре maї mȣлт de ачі ꙟпаіпте de кът а ведеа ферmа саȣ схіmатісmȣл ачестїї лimбї сіптетіче, ла каре ка съ ажȣпгъ, Італіа веке а требȣіт съ треакъ пріп трептеле аналісȣлȣї, асфел кȣm аȣ трекȣт тоате *пороаdеле, ші асфел кȣm* тре-че ші ꙟпсъші прȣпкȣл кътре бърбъціе кȣ лimба са. Кътъ deосебіре есте de ла лimба прȣпкȣлȣї џерmап пъпъ ла лimба лȣї Гоете!

Dȣпе че аm арътат пекȣвіїпцеле сістеmеї трекȣте, ꙟпdръспеск а пропȣпе ші еȣ о пърере каре есте ка о копклȣсіе dіп челе zісе пъпъ ачі.

Ънтъiȣ тоцi професорiĭ съ се скȣтȣре кȣ тотȣл de сiстеmа трекȣтъ, пеnтрȣ къ сокотеск къ'ĭ ва фi веniт чеасȣл съ казъ; алdoiлеа, съ факъ кȣm съ кȣnоаскъ бinе лimба роmъnеаскъ; пеnтрȣ къ nȣ е аnевоiе; а треiлеа съ аiбъ о ꙟnцелеџере ꙟnтре сinе, о ȣniре, о adȣnаре шi о mъсȣръ саȣ̆ ȣnimе оаре-каре кȣ каре съ'шĭ факъ кътȣл саȣ̆ фелȣл сiстеmеĭ ꙟnвъцътȣрiлор de ачi ꙟnаinте.

Dȣnе кȣm аȣ̆ фост ꙟnтокmiте скоалеле пънъ акȣm, съ се рефȣnde *de тот шi съ ръmъе* nȣmаĭ mетоdȣл лаnкастерiаn, *акърȣеа ꙟnтроdȣчере* ꙟn царъ, шi кȣ прiлежȣл *ачеста о zік* къ сȣnтеm daторiĭ Dлȣĭ Dȣmiтрiе Бiлiе. Ꙟnвъцътȣрiле ꙟnсъ че се daȣ̆ прin ачест mетоd требȣеск релȣкрате пеnтрȣ къ n'аȣ̆ ȣnimе; сȣnт лȣкрате de mаĭ mȣлцĭ inшĭ карi nȣ с'аȣ̆ ꙟnцелес ꙟnтре сinе шi сеаmъnъ niште mъdȣларе етероџеnе adȣnате ла ȣn лок.

Лiпса ȣnimеĭ че с'аȣ̆ възȣт ꙟn сiстеmа чеа пънъ акȣm есте de чеа mаĭ грабnikъ требȣinцъ а се бъга ꙟn сiстеmа чеа nоȣъ, къчi ачеаста есте сȣфлетȣл ꙟnвъцътȣрiĭ копiiлор.

Ꙟn тоате класеле съ domnеаскъ mетоdȣл аnалiтiк ка сinгȣрȣл mетоd кȣвiinчiос ла ꙟnвъцътȣръ.

Фiind къ лimба nоастръ аре требȣinцъ de кȣлтȣръ, сinгȣръ ва фi лimба чеа mаĭ de nеапърат требȣinцъ шi прinтр'ъnса вор фi копiiĭ ꙟnтрȣdȣшĭ ꙟn тоате штiinцеле шi лimбiле.

Пеnтрȣ кȣлтiвареа лimбiĭ nоастре вор прiimi шi алте лimбĭ спре ꙟnвъцътȣръ.

Din ачесте лimбĭ стръinе ȣnеле се вор бъга ꙟn скоалъ ꙟпdаторате шi алте пе ꙟпdаторате.

Челе ꙟпdаторате ȣпеле вор фi егале шi сȣрорi лimбiї роmъпештi шi алте dокте.

Лimбi сȣрорi шi егале вор прimi ъптъiȣ пе iталiапа шi апоi пе францеzа; iар лimбе dокте, пе латiпа шi елепiка.

Методȣл апалiтiк се ва ꙟптродȣче, пȣ пȣmaĭ ꙟп фiекаре лекцiе ꙟп парте чi шi ꙟп фiе-че раmȣръ dе ꙟпвъцътȣръ, шi ꙟп тоатъ сiстеmа скоалелор, dȣпе кȣm се ва веdе; ꙟп кът колеџiȣл ꙟптрег ва фi iкоапа ꙟп mаре а фiе-кърia раmȣръ.

Ꙟп скоалеле ꙟпчепътоаре се ва ꙟпвъца пȣmaĭ роmъпеште; iар ꙟп класȣл чел dȣпе ȣрmъ dіп каре тречe ла ȣmапiоаре се вор прегъті сколарiї кȣ ꙟпвъцътȣрiле че аȣ съ ȣрmeze ꙟп класеле ȣрmътоаре. Лi се вор dа ꙟпчепȣтȣрї dе Гръmатiкъ роmъпеаскъ, пȣmaĭ есеmпле фъръ регȣле, пȣmaĭ dеклiпацiї шi копжȣгацiї; се вор тiпъри ꙟптр'adinc табле спре dепрiпdере а кȣпоаште шi а четi лiтерiле латiпе шi гречештi. Ꙟп ачесте табле ва фi кȣрат ȣп вокабȣлар коmпаратiв dе ворбеле dе ъптъiа требȣiпцъ. Ка съ фim консеквепцї ла mетоdȣл аdоптат (апалiтiк), пъшiпd dе ла челе кȣпоскȣте кътре челе maĭ пȣцiп кȣпоскȣте шi аша maĭ ꙟпколо, вокабȣларȣл ва фi роmъпеск шi iталiепеск, фiiпd преа пȣцiпъ dеосебiре шi ла пропȣпцiе шi ла ортографiе ꙟптре ачесте dоȣ diалекте. Ачелашї вокабȣлар се ва dа копiiлор ꙟп сеmестрȣ dȣпе ȣрmъ ал ачестȣї клас, алкътȣiт ꙟптр'adinc роmъпеште, iталiепеште шi фрапџоzеште. Прiп miжлокȣл ачеста се dепрiпd сколарiї а четi къте треi лimбеле, ъшi ꙟптiпъреск ворбеле maĭ бiпе

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ꙟn ціnереа de minте авъndȣле mai ъnтъiȣ ꙟn doȣъ лimбĭ, ші de аdоа оаръ ка о репетіціе ꙟn треĭ, фъръ а се фаче прекȣрmаре; ші апоĭ се deпрind фіреште фъръ регȣле а фаче о кomпараціе ꙟnтре сemnеле ideiлор, каре фъръ греȣтате ꙟnфъцішазъ копіiлор ȣn фел de ꙟnчепȣт de літератȣръ практікъ.

Класеле de Ȣmaniоре.

Професоріĭ de лimбa саȣ граmатіка роmъnъ, італіаnъ ші франчезъ се вор ꙟnвоі ꙟnтре сіnе а фаче *фіе-каре о граmатікъ* de лimбa респектівъ dȣпе о *сістеmъ ші meтоd* потрівіте кȣ кȣnоштіnціле веакȣлȣĭ. Фіе-каре ва аdопта ачелеші deфіnіціĭ а ле терmіnілор съĭ техnічĭ; ачелеші ꙟmпърцірĭ ші сȣбт-ꙟmпърцірĭ, ꙟn кът фiind ачесте треĭ лimбĭ кȣ о mai mȣлт саȣ mai пȣціnъ афіnітате ꙟnтре сіnе, граmатічіле къте треĭ вор ажȣnџе *mai ȣnа*, ші nȣ вор авеа deосебіре de кът аколо ȣnde есте о фіреаскъ партікȣларітате саȣ есчепціе. Ачест mіжлок поате се ва пъреа nепȣтіnчіос пеnтрȣ чел каре nȣ кȣnоаште саȣ nȣ а черчетат ачесте треĭ лimбĭ; іар dȣпе че ле ва черчета, се ва коnвіnџе, кȣ mірареа са, de аdевърȣл ші ꙟnлесnіреа лȣкрȣлȣĭ, а аdȣче nе сколарі съ аібъ треĭ лекціĭ ші съ лі се паръ къ аȣ ȣnа, ꙟnкът ші deосебіріле съ лі се паръ ка nіште обжетс de кomпараціе плъкȣтъ.

Ꙟnтр'ачест кіп класеле de ȣmaniоаре се вор ꙟnтокmі dȣпе кіпȣл ȣрmътор ꙟn кът пеnтрȣ ачеіа че се атіnџе de лimбĭ.

Къте треĭ професоріĭ ꙟn ачеашĭ zі съ аібъ ачеашĭ лекціе ла лimбa респектівъ. Спре есеmплȣ кънd ротъпȣл ꙟпвацъ пе сколарії съї артіколȣл, артіколȣл съ ꙟпвеце ші італіапȣл ші францеzȣл. Сколарȣл аȣzind ла ȣпȣ професор dефініціа артіколȣлȣї, чеїлалці doї професорї пȣ'ї слȣжеск de кът de репетіторї. Апоі ла роmъпеште веde артіколȣл *lu*, *le*, ла італіап *lo*, *il*, ла францеz *le*.... Ла ȣпȣл веde: *lupu*, *lupi*, ла алтȣл *lupo*, *lupi*, ші ла чел de ал треілеа *loup*, *loups*. Віinд ла вербї, ла къте треї професорії веde патрȣ конжȣгърі ꙟп *are*, *ire*, *ere*, ші *ere* ші роmъпеште ші італіепеште, ꙟп *er*, *ir*, *oir*, *re* францоzеште че се въd кȣ оаре-каре афінітате кътре челе de сȣс. Cântare, cantare, chanter; auḑire, audire, ouir, vedere, vedere, voir, batere, battere, battre. шчл:

Dесволтареа ачестȣї metod се поате фаче пȣmаї ꙟп сфатȣл професорілор, dȣпе че се вор пътрȣпde de dъпсȣл. Am лȣкрат чева, фъкъпd о граmатікъ компаратівъ а ачестор треї лімбї; воіȣ ꙟmпъртъші скріереа mеа кȣ бȣкȣріе DD. професорї, ъші вор dа ші dȣmпеалор пъререа, ші сȣпт гата а жъртфі ші вреmе ші остепеалъ ꙟп пȣпереа ꙟп лȣкраре ачестії сістеmе de се ва гъсі de бȣпъ.

Асфел ва ȣрmа ꙟпвъцътȣра трептат а ачестор треї лімбї ꙟп вреmе de треї саȣ патрȣ апї dȣпе кȣm есперіінца о ва dоведі, ші ꙟп вреmеа ачеаста се ва алътȣра ші ꙟпвъцътȣра ȣпор штііпце елеmептаре, прекȣm Арітmетікъ, Џеографіе, Історіе, Мітолоџіе, Реторікъ, каре се вор фаче ꙟп лімба роmъпеаскъ... Се ва ꙟпгріжі ꙟпсъ ка ꙟп тоатъ вреmеа кȣрсȣлȣї de ȣпапіоаре съ пȣ се факъ прекȣрmаре ла пічї о раmȣръ, чі тоате съ mеаргъ ꙟп паралел ші ꙟптр'о коптіпȣаціе пе ꙟптрерȣптъ. (Dȣпе кȣm се веde ꙟп алътȣрата таблъ.)

Прекȣm класȣл чел dȣпе ȣрmъ de Ꙟпчепътоаре а фост ка о треаптъ прегътітоаре спре а пъші ла ȣmіпіоре, асеmепеа ші класȣл dіп ȣрmъ de ȣmапіоре ва фі ка о прегътіре Ꙟптр'adіпс ка съ треакъ ла класеле коmплеmептаре. Ꙟп ачест клас вор Ꙟпчепе сколарії Ꙟпвъцътȣра лimбеї латіпе ші елепіче. Кȣпоскъпd треї лimбі, роmъпа, італіапа ші францеза, аȣ сколарії, dȣпе кȣm am zіс, ȣп капітал mаї de тоате ворбеле латіпе кȣm ші о а патра парте dіп ворбеле саȣ mатеріа лimбеї гречешті; ші іптръпd Ꙟп ачесте doȣъ лimбі, калеа ле есте гътітъ de mаї паіпте, ші ачі пȣ факȣ mаї mȣлт de кът а ведеа схіmатісmȣл саȣ форmа лimбілор векі ші сіптетіче; пȣ вор авеа adікъ, че ведеа de кът dекліпаціїле, копжȣгаціїле ші сіптаксȣл саȣ копстрȣкціа ачестор лimбі.

Класе Коmплеmептаре.

Ꙟп кът пептрȣ лimба латіпъ ші елепікъ, се Ꙟпцелеџе къ се ва ȣрmа тот mетоdȣл че с'а adоптат пептрȣ челе алте лimбі ші пептрȣ сістеmа скоалелор Ꙟптреагъ; ȣпimеа граmатічілор. Спре ачест сфършіт, am въzȣт ла D. професорȣл Жобеп каіетеле ȣпеї граmатічі че копрȣпе пептрȣ лimба латіпъ ші елепікъ. Nimік пȣ mі с'а Ꙟптъmплат съ въz mаї біпе комбіпат ші mаї mетоdік dіп скрієріле че аȣ ешіт пъпъ акȣm Ꙟп фелȣл ачеста. Ачеіашї регȣлъ пептрȣ аmъпdоȣъ лimбеле, ачелеашї есеmпле; спре пілdъ.

Hora horae horæ horam, *ὥρα ὥρας ὥρᾳ ὥραν.*

Iris iridis... *ἶρις ἴριδος.* шчл.

Ꙟптръпd Ꙟп аȣторі, се ва ȣрmа ачеаші оръпdȣіалъ паралелъ: Тачіт, Тȣчідід; Чічеро, Dеmостеn; Вірџіліе, Оmер. шчл. Четіреа авторілор ꙟn кіпȣл ачеста есте сінгȣръ ȣн кȣрс de літератȣръ практікъ, саȣ mаї біне літератȣра ꙟнвъцатъ dȣпе ȣн mетоd аналітік, ꙟn кът чеа теоретікъ нȣ ва фі пе ȣрmъ de кът ка ȣн сіmплȣ короларіȣ din кȣрсȣл авторілор четіці, ші стȣdіаці.

Ꙟn ачесте класе се вор ꙟнвъца асеmенеа Філософіа, Математікъ, континȣація Історіеі, Dрептȣл натȣрал, Фізіка, Хіmіа, ші Літератȣра ꙟналтъ саȣ крітіка авторілор ші регȣлеле скрісȣлȣї.

Есте штіȣт къ акȣm ла ꙟнчепȣт авеm тревȣінцъ de тȣлці стръіні ка съ не ажȣте ла ꙟнтеmеіереа скоалелор ші форmареа професорілор пъmънтені. Аша ка съ пȣтеm добънdі пе de о парте професорі бȣні, слȣжінdȣне ші кȣ стръіні, ші пе de алта ка съ поатъ ші сколарії съ апleче лімбеле че аȣ ꙟнвъцат ші съ се есерчеzе ꙟнтр'ънселе, се ва ꙟmпърці ꙟнвъцътȣра штіінцелор dȣпе кіпȣл ȣрmътор.

Matematikъ

Арітmетіка ші Џеоmетріа, Роmънеште.

Алџебра, Трігоноmетріа *шчл: францоzеште. Пріn* ачест mіжлок лімба ноастръ съ кȣлтівъ, къ се леџіȣеск ꙟn еа терmенії технічі аї штіінцеї (каре сȣнт mаї тот ачеіа ꙟn Арітmетікъ ші Алџебръ, ꙟn Џеоmетріе ші Трігоноmетріе) ші апоі сколарȣл се deпрinde а се еспріmа кȣрат францоzеште штіінціфічеште чееа че а ꙟнвъцат а се еспріmа ꙟn лімба са.

Філософіа

Орї че сістеmъ се ва ꙟmбръцоша, пърціле челе d'ъптъїȣ се вор фаче ꙟп ліmба роmъпеаскъ, ші сфършітȣл саȣ ꙟпкіереа ꙟп алтъ ліmбъ ꙟп каре воm авеа професорії чеї mаї бȣпі ꙟп раmȣра ачеаста. Фолосȣл ва фі тот чел de сȣс.

Dрепtȣрї

Роmапȣ,	латінеште
Чівілȣ	роmъпеште
Комерчіалȣ	італіенеште
Кріmіналȣ	Францоzеште
Nатȣралȣ	

Саȣ кȣm се ва гъсі кȣ кале dȣпе професорії че воm авеа; еȣ ачі арът о idee каре поате dобъndі modiфікації, ꙟпсъ фъръ а пе dепърта de теmеіȣл еї de къпітепіе.

Історіа

Се ва ꙟпвъца асеmепеа dȣпе професорії че воm авеа ші dȣпе ліmба пе каре о вор кȣпоаште mаї біпе.

Літератȣра

Елеmептеле de Реторікъ, роmъпеште.
Літератȣра в̀еке, гречеште.
Літератȣра пъȣъ францоzеште.

Deпрindeрĭ

Стȣdenцiĭ din класеле коmплеmenтаре, фiе-каре ва фi dатор а традȣче ꙟn лimба роmъnеаскъ кȣрсȣл штiinцелор че ꙟnвацъ. Ла ексаmen вор лȣа преmiĭ чеĭ че аȣ традȣс maĭ бinе. Ачестiа ъшĭ вор пъстра традȣкцiiле, шi чеĭ карĭ вор аmбiцiona а'шĭ веdеа остеnеала тiпърiтъ кȣm шi о ръсплътiре пеnтрȣ dънса, dȣпе о черчетаре партiкȣларъ de треĭ аnĭ шi о лȣкраре шi релȣкраре стȣdiоасъ, прiн коnкȣрс вор ꙟnфъцiша ачелеашĭ традȣкцiĭ релȣкрате, din каре, челе dоведiте de maбȣnе шi maĭ класiче се вор тiпърi *кȣ келтȣiала скоалелор*, лȣънd авторȣл о гратiфiкацiе саȣ ꙟn кърцĭ саȣ ꙟn че се ва гъсi кȣ кале.

Асеmenеа се ва ȣрmа шi кȣ традȣкцiа авторiлор класiчĭ.

Кътъ deосебiре ва фi атȣnчĭ dела традȣкцiiле че се фак ꙟn zioa de астъzĭ пънъ ла челе че се вор фаче ꙟn ачест кiп!

Ънтъiȣ къ ꙟn zioa de астъzĭ dобъndim нȣmаĭ о традȣкцiе а професорȣлȣĭ, ꙟn време че атȣnчĭ пȣтеm съ авеm zечimĭ.

Алdoiea къ професорiĭ din zioa de астъzĭ 'шĭ аȣ фъкȣт edȣкацiа ꙟn лimбĭ стрѣiне *шi mȣлцĭ ънкъ нȣ кȣ-поскȣ* кȣm ар требȣĭ пе чеа роmъnеаскъ.

Алтреiлеа къ чеĭ maĭ mȣлцĭ професорĭ че авеm астъzĭ кȣnоск нȣmаĭ къте о раmȣръ шi ȣnа саȣ dоȣъ лimбĭ ꙟn каре шi слȣжеск, ꙟn време че ачеĭ стȣdenцĭ се соко-теск трекȣцĭ прiн тоате раmȣрiле шi лiмбiле че се ꙟn-вацъ ꙟn колеџiȣ, Ал патрȣлеа, къ фіе че скрііτор mаĭ ꙟп dе обште ъшĭ фаче опера са dȣпе пропорціа ꙟпцелецеріĭ четіторілор саȣ контімпоранілор съĭ, ші орĭ кът вор фі dе върсаці ꙟп кȣпоштінце ші ꙟп лімбĭ професоріĭ dе акȣm, тот d'аȣпа вор авеа ꙟпаінте треапта dе ꙟпцелецере а контімпȣранілор ші а сколарілор съĭ ꙟпчепъторĭ. Прін ȣрmаре традȣкціїле лор вор ава о лімбъ dесmъdȣлатъ ші терmініĭ ле вор сеmъпа mаĭ mȣлт а dефініціĭ, dе фрікъ къ вор ажȣнце *пеꙟпцелешĭ*, ꙟп време че стȣdенціĭ копdȣшĭ *асфел пріп* ꙟпвъцъторі вор авеа ꙟпаінте *алцĭ катарzĭ*, *алтъ лȣmе*, *алтъ лімбъ*, *алтъ ꙟпцелецере*. *Ші* Фіреште къ лімба лор ва фі mаĭ стръпсъ ші mаĭ класікъ.

Апоĭ съ сокотіm ла спорȣл че вор фаче стȣdенціĭ кȣ асеmепеа dепріndерĭ Алт фел се фолосеште чінева пȣmаĭ чітіпd ꙟп треакът ȣп лȣкрȣ, алт фел стȣdііndȣ'л, *алт фел* скрііndȣ'л ші трекъпdȣ'ĭ пріп папъ фіе че фрас, ші алт фел традȣкъпdȣ'л, аdікъ кібсȣіndȣсе а'л еспріmа ші ꙟп алтъ лімбъ. Щіінціле атȣпчĭ ші аȣторіĭ се ꙟптіпъреск ꙟп mінте, dе каре се соарбе, ка съ zік асфел, ꙟп тоатъ ꙟптрецімеа лор, ші стȣdенціĭ ешіпd ꙟп кіпȣл ачеста dінтр'ȣп кȣрс, сънт ꙟптокmаĭ ка ніште професорĭ че се прегътеск пептрȣ катеdра лор.

Лімбĭ слобоdе саȣ пе ꙟпdаторате.

Ачесте вор фі Nеmцеаска ші Тȣрчеаска dіп челе віĭ, ші Евраіка ші Слава dіп челе dокте.

Ва zіче ꙟпсъ чінева къ ачест плап есте пȣоȣ, сістеmа ачеаста пȣ се веdе mаĭ нічĭ ꙟптр'о скоалъ. Аша есте. Dар фіе че царъ, ȣпdе а престат о mінте съпътоасъ, 'шĭ а ꙟптокmiт ꙟвъцътȣріле dȣпе требȣінцеле сале шi dȣпе старea націеĭ шi а лimбiĭ. Алта есте старea націеĭ шi лimбiĭ роmъпештĭ, шi алта старea шi лimба алтор націĭ. Шi пъпъ пȣ пе вom гъпdi mатор асȣпра требȣінцілор поастре челор аdевърате, пȣ вom ꙟптокmi скоале кȣ спор. Песте zече апi, domпȣл meȣ, вom веdea а се паште асеmепea ꙟптребърĭ ка шi *акȣm*, шi вор тречe маĭ mȣлте zечimĭ de апi кȣm аȣ трекȣт de кънd аȣ ачесте doъ прінчiпате скоале, шi тот пȣ вom веdea mаре спор. Цара тот ва келтȣi, dȣпъ кȣm а келтȣiт пеꙟпчетат, шi *спорȣл пiчĭ о dатъ* пȣ ва кореспȣпdе кȣ жъртфіле еĭ.

Ва zіче іар алтȣл къ пȣ сънт банĭ de ажȣпс пентрȣ плата професорілор ꙟвъцътȣрілор ꙟпсеmпате. Сȣпт преа de ажȣпс банiĭ, кънd ва авеа сістеmа dрепт скоп фолосȣл de обште, іар пȣ съ'шĭ пȣе ꙟп ківерпісеалъ кліепціĭ. Апоĭ че требȣеск атъцеа офіцерĭ шi zабеці пентрȣ ȣп корп de бърбаці карі се ꙟпцелеџе къ проповеdȣеск mорала шi бȣпа оръпdȣеалъ, карі се пот ꙟпцелеџе ꙟптре сіпе шi пот съ'шĭ кȣпоаскъ dаторііле, (пентрȣ къ се чере de ла dȣmпеалор шi ꙟпсȣфларea dаторіілор ла жȣпimе) че требȣеск пентрȣ ачест фел de *оаmепĭ пiште zабеці петребпiчĭ, сimбріашĭ* тітȣларі, карі ĭаȣ леафъ de къте doъ катеdре, фъръ съ факъ пimiк декът съ аĭбъ ȣп тітлȣ........ De ва аdȣпа чіпева сȣmеле че се плътеск ла асфел de сimбріашĭ че се хръпеск кȣ віiторȣл жȣпimiĭ поастре, се аdȣпъ ȣп тотал кȣ каре се маĭ поате аdъога ꙟп колеџiȣ ꙟпкъ doъспреzече катеdре. Славъ Domпȣлȣĭ къ професоріĭ пострі чеĭ маĭ mȣлці сȣпт кȣвоскȣці шi ꙟпчеркаці de mai mȣлтъ вреme ші deспре mорала ші ръвпа dȣmпеалор, ка съ п'аївъ требȣіпцъ ші de асеmепеа арmъшї. Съ пе ꙟптоарчеm окії ла Гречіа ші съ веdem къ ꙟп скȣртъ вреme, фъръ mіжлоачеле поастре, аȣ фъкȣт ȣпіверсітъці, акаdemii, лічеї, скоале de арте ші meштешȣгȣрї. ꙟпсъ аколо ліпсеск сіmбріїле zadарпіче, се афлъ бърбаці карі daȣ лекції ші фъръ платъ. Dар поі пȣ сȣптеm гречї, пȣ пȣтеm жъртфі піmікъ, къчї пічї патріа пȣ жъртфеште *пептрȣ поі*, adікъ пептрȣ къ пічї патріа пȣ dъ *ачелеашї dрептȣрї* ла тоці четъцепії, ші de *ачеіа пȣ пȣтеm слȣжі* фъръ платъ; фоарте біпе. Dар *ꙟпкаї съ пȣ лȣъm* платъ ꙟп zadар. Требȣе а се кȣръці стȣпȣл de тръпторї ка съ пȣтеm авеа mіере. .

. . . .

Dȣпъ че'mї аm ашеzат о пъреpe dȣпе кȣm с'ар пȣтеа ꙟптокmі сістеmа скоалелор потрівіт кȣ требȣінцеле *поастре* ші а лімбеї, воіȣ съ ворбеск чева ші deспре ꙟпцелецерея ші ȣпіреа DD. Професорї. Плапȣл ачеста, de се ва сокоті de бȣп, dȣmпеалор ъл вор ꙟпцелеце mai біпе, ші пȣіпdȣ'л ꙟп лȣкраре, dȣmпеалор ъл вор dесъвърші mai біпе dȣпе кȣm есперііпца ъї ва повъцȣї. ꙟпсъ ачеаста пȣ се ва пȣтеа фаче фъръ о ꙟпвоіре, фъръ о adȣпаре саȣ сфат регȣлат ꙟптре dȣmпеалор. Спре ачеаста сіпгȣрї ъшї вор алеце dіптре dȣmпеалор, ка съ ліпсеаскъ рівалітатеа, ȣп Ректор пе о вреme хотърітъ каре съ прівігеzе асȣпра челор че вор гъсі ꙟптре dȣmпеалор кȣ кале саȣ асȣпра оръпdȣіелелор че ва ꙟптроdȣче Ч. Ефоріе, ші ва фі тотd'аȣпа преzidепт ꙟп adȣпъріле саȣ сфатȣріле професорале.

Чеї mai mȣлці din DD. професорї сȣпт ромъпї ші хръnеск ꙟn сіnȣл dȣmnеалор ачееаші кълdȣръ dе патріот лȣmіnат. Чеі карі сȣnт стръіnі, dіn порочіре сȣnт dе ачеіа, dȣпъ кȣm 'іа dовеdіт вреmеа, карі dореск съ факъ бінеле орі ȣndе се вор афла, ші кът пеnтрȣ mіnе, еȣ асеmеnеа калітъці ле чіnстеск mаі mȣлт dекът патріотісmȣл че nȣ есте алта dекът ȣn егоісmȣ, ȣn фел dе фаnатісmȣ; пеnтрȣ къ, кътъ dеосебіре *есте* dе ла егоіст пъnъ ла патріот, ачееаші dеосебіре есте ші dе ла патріот пъnъ ла космополіт саȣ крештіn ꙟn аdевърата ꙟnсъmnаре а *ворбеі*. Аша dар сокотеск къ кȣnоштіnціле ші ръвnа *dȣmnеалор ꙟі ва повъцȣі* съ вазъ челе dе фолос ꙟn слȣжба че аȣ, ка съ *аібъ о ȣnіре* ші dрагосте ꙟnтрȣ фапта чеа mаре а реџеnераціеі ачестіі църі, ші а прегътіреі ȣnеі џеnераціі вреdnіче dе аштеnтъріле църіі ші капетелор еі челор лȣmіnате. Еȣ аdȣк аmіnте къте чева dіn челе че m'аm сокотіт ꙟn прічіnа ꙟnвоіріі ші ꙟnцелеџеріі професорілор спре а авеа ачелаші скоп ші ачелеші кȣnоштіnџе; dȣmnеалор ꙟnсъ тоці ꙟmпреȣnъ вор ꙟmбогъці ачесте пърері, ле вор dесъвѫрші, dе ле вор веdеа dрепте, ші вор лепъdа пе алтеле че ле вор сокоті dе nетребnіче. Ачі скопȣл фіе-кърȣіа есте а еші фолосȣл dе обште іар nȣ а'ші рекоmаndа ші а'ші фаче съ бірȣеаскъ пърерea са.

Воіȣ съ zік аdекъ, къ *фііnd къ mаі тоці пе аm* фъкȣт еdȣкаціа ꙟn лімбі стръіnе, ꙟn вреmі кънd nȣ се кȣлтіва лімба роmъnеаскъ, фіреште къ n'аm ꙟnчепȣт а скріе ꙟn ачеастъ лімбъ, dекът ас-фел кȣm аm ꙟnвъцато dіn гȣра mаічелор, dоічелор, слȣџілор, пороdȣлȣі; пріn ȣрmаре ла орі че іdее mаі пе сȣс dе кȣnоштіnцеле пороdȣлȣі аm афлат фіе-каре mарі пеdічі а о ес-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

пріma. Ȣnȣл din noї a скріс maї mȣлт, алтȣл maї пȣцін; ȣnȣл a авȣт време a трече пе сȣбт пana са maї mȣлте ворбе ші фрасе але лімбеї, ші алтȣл maї пȣціne. Dinтр'о adȣnаре регȣлатъ а професорілор се ꙟmпарт ideiле, се dесбат, се лъmȣреск. Ші ка съ фіе ачесте adȣnърі пе о сістеmъ, кȣm съ се іа тоате елеmenтеле лімбії пе рънd ші dȣnъ фелȣл лор, сокотеск къ треаба чеа d'ънтъіȣ а професорілор ꙟn adȣnъріле сале съ фіе *черчетареа граmатічії*. ꙟnтр'асфел de лȣкраре *mȣлте пърці* се dесъвжршеск, ші ачеїа din про*фесорі карі*, *саȣ* пеnтрȣ къ сȣnт maї нȣоі саȣ пеnтрȣ *алте* ꙟndелетnічірі, nȣ кȣnоск ꙟnкъ граmатіка роmъnеаскъ dȣnъ кȣm кȣnоскȣ алте граmатічі а лімбелор ꙟn каре с'аȣ крескȣт, вор авеа прілеж, фъръ алтъ остенеалъ ꙟn парте, а се фаміліаріса кȣ лімба, ші ꙟnсъші maї тързіȣ а о ші лȣmіna кȣ кȣnоштінцеле сале. Dȣnъ ачеаста ар фі біnе съ се чітеаскъ ꙟn adȣnъріле професорале тоате кърціле роmъnешті, бісерічешті ші профаnе, съ се коmпаре maї mȣлте edіції din dеосебіте веакȣрі ші провінції але Dачіеї, прін каре се ва vedea пъшіреа прогресівъ а лімбії саȣ ꙟnапоіереа еї, кȣm ші класічітъціле че а пȣтȣт пъстра фіе-каре провінціе ꙟn парте. Фоіле *пȣбліче* din dеосебітеле провінції вор фі асеmenea ȣna din челе de къпітеnіе четірі ꙟn ачесте adȣnърі, ка съ фіе тоці професорії ꙟn шірȣл ші ꙟn dрȣmȣл пасȣрілор че фаче літератȣра ноастръ ꙟn dеосебітеле провінції. Асеmenea adȣnърі ші стȣdіері сȣnт аша de требȣінцъ ші nіmenе nȣ ле поате сіmці іmпортанца maї біnе ка DD. професорі, пеnтрȣ къ dȣmnеалор штіȣ *maї* біnе декът орі чіnе, къ nічі ꙟnтр'о царъ нimене нꙋ се поате пꙋmi ꙟнвъцътор de о лimбъ саꙋ ꙟнтр'о лimбъ, фъръ а кꙋноаште граmатiка ші аꙋторiĭ ачелеĭ лimбi, maĭ mꙋлт ші maĭ пꙋцiн. Ла ноĭ кꙋ кът кърцiле ші аꙋторiĭ акꙋm ла ꙟнчепꙋт не сꙋнт maĭ пꙋцiнi, рꙋшiнеа ар фi maĭ mаре кънd нꙋ ъĭ вom фi четiт ші стꙋdiат.

Четiреа фоiлор пꙋблiче ромънештĭ, maĭ въртос а челор лiтераре, есте требꙋiнчiоасъ нꙋ нꙋmaĭ ꙟн колецiꙋл din Бꙋкꙋрештĭ, чi ші ꙟн тоате скоалеле нормале din жꙋdеце. Ч. Eфорiе ва пꙋтеа фаче ачеастъ ꙟнлеснiре Dлор професорĭ, а *лi* се *трimiте* фоiле *гратiс кiар ші* de ла Редакцiĭ кꙋ mълцъmiреа DD. Редакторĭ, *пентрꙋ* къ Ромънiĭ ꙟн deобште нꙋ сꙋнт iнтересацĭ, ші maĭ въртос maĭ тоате фоiле ромънештĭ нꙋ сꙋнт ꙟнтemeiaте пе ꙋн скоп de къштiг, чi пентрꙋ а ꙟmпърташi обштiĭ dꙋпъ пꙋтiнцъ idеiле челе сънътоасе *).

DD. Професорĭ сimтꙋ maĭ mꙋлт требꙋiнца четiреĭ ꙋнор асеmене фоĭ пе каре, пентрꙋ лiпса miжлоачелор пекꙋнiаре, нꙋ ле пот dобънdi. Dꙋmнеалор сiнгꙋрĭ кꙋноскꙋ кът есте de непотрiвiт лꙋкрꙋ, ка тоатъ лꙋmеа чееалалтъ съ штiе че пасꙋрĭ фаче лiтератꙋра ноастръ, ші корпꙋл професорꙋл съ аꙋзъ de ла алцiĭ чееа че ар требꙋi съ спꙋiе ел алтора. Ачеаста нꙋ о zік de ла mine ка съ вiе кꙋ пърере de ръꙋ, чi ꙟнсꙋшĭ din гꙋра dꙋmнеалор аm аꙋzit'о плънгънdꙋсе,

Кърцiле, кꙋрсꙋрiле ші рънdꙋiала ꙟнвъцътꙋрiлор че се вор ꙟнтрꙋdꙋче ꙟн скоале, вор фi асеmенеа обжетꙋл сфатꙋрiлор професорале.

---

*) Кът пентрꙋ ноi, сꙋнтеm гата а ꙟmпърташi DDлор. Професорi фъръ нiчi о платъ тоате фоiле ші скрiерiле че се вор пꙋблiка ла Кантора Daчiеi лiтераре. Ред.

Тоате пъреріле ачесте, domnȣл meȣ, ші асȣпра сістемії трекȣте а скоалелор, ші асȣпра ꙟптрȣdȣчереĭ ȣпеĭ алте, ші асȣпра орĭ че с'а ворбіт пънъ акȣm пот съ фіе ші бȣпе ші реле, de лепъdат ші de пріimiт, Ші dакъ вор фі ȣпеле бȣпе, атȣпчĭ се вор пȣтеа пȣпе ꙟп лȣкраре ші съ adȣкъ фолос кънd, dȣпъ кȣm am zic, вom ꙟпчепе кȣ din-adinсȣл *кȣ тоцĭ*, ші Стъпъпіреа ш Обштеаска Adȣпаре, ші Ефоріа ші Професоріĭ а се сокоті кȣ стървіре ла *adевърателе поастре* требȣінце морале, ка съ *ꙟпtокmim скоале пе потріва* ачестор требȣінце, *іар пȣ копіind* регȣламенте стрьіне. Dакъ *скопȣл чел* de обште ва фі ка скоалеле съ факъ кȣ adевърат спор, іар пȣ ка съ авеm про формъ скоале, ші факъ-се че се ва фаче, саȣ ка съ авеm скоале, ꙟпсъ съ се зъбоваскъ ꙟпtinderea ꙟпвъцътȣріĭ; атȣпчĭ ꙟпzadар орĭ че кіебȣіре, ꙟпzadар орĭ че mȣпкъ, ші ꙟпzadар ші ачеастъ mікъ остепеалъ а mеа. De ачеіа ꙟп прічіпа ачеаста m'am ꙟпdрептат кътръ domnia та, пентрȣ къ въz кȣ adевърат ръвпа фолосінцiĭ, кȣ adевърат піште mъсȣрі че ацінтеазъ ла ȣп скопȣ ȣредnік de лаȣdъ; dȣпъ че аĭ стървіт, кȣm am zic, а се форma песте 3000 de скоале комȣпале, акȣm префачеріле *че веĭ а се ꙟптроdȣче ꙟп* сістема ꙟпвъцътȣріĭ, ле аdȣпĭ de ла тот omȣл фъръ осебіре.

Пріimеште, domnȣл meȣ, рекȣпоштінца mеа, пентрȣ гріжа че аĭ deспре віиторȣл тȣтȣлор копіілор, ꙟптре каре се кȣпrind ші аĭ meĭ, ші adъпка mеа чіпстіре кȣ каре сȣпт ал Domnieĭ Тале

преа плекатъ слȣгъ,
I. Eliad.

1840 Апріліе 28.

ТАБЛА

Ꙟнвъцътȣрілор ꙟн кȣрсȣл съптъмънеі.

Ла ꙟнтребареа dакъ ȣн сколар нȣ есте преа ꙟнкъркат кȣ ꙟнвъцътȣріле dȣпъ планȣл арътат, се *ръспȣнdе* къ ші маі наінте ші акȣм нȣ се ціне копілȣл ꙟн класе dекът *нȣмаі* къте 5 чеасȣрі пе zі, аdекъ 30 чеасȣрі пе съптъмънъ. *Deосебіреа есте къ маі наінте ꙟн ачесте чінчі чеасȣрі* ера копілȣл окȣпат de deосебіте *лȣкрȣрі* че н'авеа нічі *о релаціе* ші ꙟн deосебіт време, ꙟн време че акȣм, фіе-че час нȣ есте dекът о репетіціе а чеасȣлȣі трекȣт; deосебіреа есте къ граматіка Францезъ ші пърціле еі маі наінте нȣ се ꙟнвъца тот ꙟнтр'о време кȣ граматіка ромънеаскъ ші пърціле еі; deосебіреа есте къ ꙟнаінте dȣпъ че се ꙟнвъца ȣн лȣкрȣ пе кът поате а се ꙟнвъца ꙟн сколъ, аdікъ маі пе жȣмътате, се фъчеа апоі о deсъвършітъ ꙟнчетаре, ка съ ꙟнчеапъ алтȣл. de ȣнde ȣрма о deсъвършітъ ȣітаре, фъръ съ ціе сколарȣл шірȣл саȣ лонцȣл ꙟнвъцътȣрілор, ꙟн каре фіе-ча класъ есте ка о тоартъ. Іатъ табла ꙟнвъцътȣрілор:

UMANIORE.

Класȣл І.

Ромъпеще	1 час	*) *Ꙟн тоате зілеле съптъмънеі фак 18 чеасȣрі.*	
Італіенеще	1 —		
Францозеще	1 —		
Арітметікъ	1 —	de треі орі пе съптъмънъ	3 —
Калігафіе	1 —	de треі орі „ „ „	3 —
Џеографіе	1 —	de треі орі „ „ „	3 —
Історіе	1 —	de треі орі „ „ „	3 —
			30 чеасȣрі.

---

*) Ачесте треі лекціі фак, dȣпе кȣм с'а арътат, ȣна de граматікъ, ла каре есте окȣпат сколарȣл къте 3 чеасȣрі пе zі.

Інсемнаре I. Соботіndȣсе 3 чеасȣрі пе ӡі пентрȣ къте треі лімбіле, се маі adaoгъ ꙟнкъ алте 2 пентрȣ Арітметікъ ші Калігрaфіе ꙟнтр'о ӡі ші алте dоъ пентрȣ Џеографіе ші Історіе ꙟн алта.

Інсемнаре II. Пентрȣ Граматікъ кам ші пентрȣ фіе-каре din челелалте ꙟнвъцътȣрі се ва хотърі ꙟнтре DD. професорі dȣпе ꙟнтіndереа че вор de фіе-каріа штііnџе, пънъ ȣnde съ пъшаскъ кȣ школарії ꙟн фіе-каре анȣ.

Класȣл II.

Ромъненште	1 чеас	Ꙟн тоате ӡілеле сънтъмънеі 18 чеасȣрі.	
Італіенеште	1 —		
Францоӡеште	1 —		
Арітметікъ	1 —	de треі орі ꙟн сънтъмънъ	3 —
Dесенȣ	1 —	idem	3 —
Џеографіе	1 —	idem	3 —
Історіе	1 —	idem	3 —
			30 чеасȣрі.

Класȣл III.

Ромъненште	1 чеас	Ꙟн тоате ӡілеле сънтъмънеі 18 чеасȣрі.	
Італіенеште	1 —		
Францоӡеште	1 —		
Алџебръ, Франц.	1 —	de треі орі	3 —
Dесенȣ	1 —	idem	3 —
Џеографіе	1 —	idem	3 —
Історіе	1 —	idem	3 —
Мітолоџіе ꙟн італіенеште.	1 —	idem	3 —
			30 чеасȣрі.

Ꙟнсемнаре I. Ꙟн класȣл ꙟнтъіȣ се ва ꙟнвъца din Граматікъ ꙟн къте треле лімбі, аналісȣл граматікал; ꙟн класȣл ал dоілеа, сінтаксȣл, ортографіа, ші деприndері; ꙟн класȣл атреіа аналісȣл лоџік ші деприndері маі ꙟнтіnсе саȣ кам ва гъсі сфатȣл професорал кȣ кале.

Ꙟнсемнаре II. Алџебра ꙟнвъцъndȣсе ꙟн лімба Францезъ, ші Мітолоџіа італіенеште, добъndескȣ школарії о деприndере маі маре ла ніште лімбі че требȣеште маі мȣлтъ остенеалъ а ле ꙟнвъца, декът не а лор че о аȣd ꙟн тот локȣл. Ꙟн ачесте dоъ лекції вор ȣн прілеж de а се деприnde ла ворбъ. Пре лънгъ ачеаста ꙟнвъцъndȣсе Мітолоџіа ꙟн лімба італіанъ, се деприnd школарії кȣ нȣмеле зеілор асфел кȣм ар требȣ съ се зікъ ші ꙟн лімба ромънеаскъ, de ла каре лесне ле вор кȣноаште ші ꙟн францоӡеште фіind італіана ка о лініе de хотар ꙟнтре ромъна ші францеза.

Класȣл IV.

Елеmенте de Реторікъ, роmъпеште	1 чеас	ꙟн тоате zілеле	6 чеасȣрі.
Латінеште	1 —	de треі орі	3 —
Гречеште	1 —	ꙟн тоате zілеле	6 —
Deceniȣ	1 —	de треі орі	3 —
Џеоmетріе, роmъпеште	1 —	idem	3 —
Історіе	1 —	idem	3 —
Авторі францоzешті	1 —	idem	3 —
Авторі італіені	1 —	idem	3 —
			30 чеасȣрі.

COMPLEMENTARE.

Латінеште	1 чеас	Ꙟн тоате zілеле	18 чеасȣрі.
Гречеште	1 —		
Ідеолоџіе	1 —		
Deceniȣ	1 —	de треі орі	3 —
Тріґоноmетріе, франц.	1 —	idem	3 —
Історіе	1 —	idem	3 —
Літератȣръ франц. ші італіенеаскъ	1 —	idem	3 —
			30 чеасȣрі.

Ꙟнсеmнаре. Ꙟн ваканце ла класȣл IV de ȣmаніоре, чел I de комплеmентаре, кѫm ші челе ȣрmътоаре, кът ва фі de тревȣінцъ, се ва апліка ла mъсȣрътоареа пъmънтȣлȣі. (Џеоmетріе практікъ).

Класȣл II.

Латінеште	1 чеас	Ꙟн тоате zілеле	18 чеасȣрі.
Гречеште	1 —		
Ідеолоџіе	1 —		
Матеmатікъ аплікатъ	1 —	de треі орі	3 —
Deceniȣ	1 —	idem	3 —
Історіе натȣралъ саȣ џеолоџіе	1 —	ꙟн тоате zілеле	6 —
			30 чеасȣрі.

Класȣл III.

Латінеште	1 чеас	ꙟн тоате zілеле	6 чеасȣрі.
Гречеште	1 —	idem	6 —

Дрептꙋл натꙋрал ꙟн франц.	1	чеас	de треі орі	3	чеасꙋрі.
Математікъ аплікатъ.	1	—	de треі орі	3	—
Фізікъ.	1	—	de тоате zілеле.	1	—
Лімбі неꙟнdаторате.	1	—	de треі орі.	1	—
				30 чеасꙋрі *).	

Класꙋл IV.

Літератꙋръ ꙟналтъ	1	чеас	ꙟн тоате zілеле	24	чеасꙋрі.
Математікъ аплікатъ	1	—			
Хіміе	1	—			
Історіе крітікъ	1	—			
Дрептꙋ натꙋрал	1	—	de треі орі	3	—
Лімбі неꙟнdаторате	1	—	de треі орі	3	—
				30 чеасꙋрі.	

Спеціалітъці.

Агрікꙋлтꙋръ.

Дрептꙋл роман, чівіл, комерчіал, кріміnал, dꙋхꙋл саꙋ філософіа леџілор.

Аплікаціїле математічеі ла арта мілітаръ, ла архітектꙋръ ш. чл.

Теолоџіе.

Medічінъ.

Ачесте спеціалітъці се вор ꙟнтinde пе кът міжлоачеле ші требꙋінцеле не вор ієрта. Кꙋ тоате къ din тоате, требꙋінца чеа маі маре есте Агрікꙋлтꙋра. Тоате челелалте сꙋнт лꙋкс пе лъngъ ачеастъ ꙟнвъцътꙋръ. Dар пентрꙋ че с'а пꙋс ꙟнтре спеціалітъці ші нꙋ маі ꙟнтъіꙋ dакъ не есте аша de требꙋінцъ? — Пентрꙋ къ ꙋн бꙋн агроном требꙋе съ кꙋноаскъ Математіка, Фізіка ші Хіміа. — Пентрꙋ че dрептꙋріле маі ꙟн ꙋрмъ de тот, къчі авем требꙋінцъ de авокаці ші жꙋdікъторі? Пентрꙋ къ требꙋе ꙋн жꙋріспрꙋdент съ кꙋноаскъ маі ꙟнтъіꙋ філософіа ші dрептꙋл натꙋрал de ꙋnde ісвореск тоате dрептꙋріле. — Пентрꙋ че Теолоџіа маі ꙟн ꙋрмъ, къчі не требꙋеск преоці маі ші ва пъреа? Пентрꙋ къ теологꙋл саꙋ dокторꙋл сꙋфлетеск, маі мꙋлт декът dокторꙋл трꙋпеск, требꙋе съ фіе маі ꙟнтъіꙋ філософ, адікъ кꙋноскътор de факꙋлтъціле фізіче ші морале а ле омꙋлꙋі, кꙋноскътор de патіміле трꙋпꙋлꙋі ші сꙋфлетꙋлꙋі. (Curierul Romînesc.)

---

*) Ꙟн класꙋл III de Ꙋманіоре, прін тречере de ведере, сꙋма чеасꙋрілор есте ꙟнсемнатъ 30, ꙟн лок къ dъ 33 чеасꙋрі. Асеміне ꙟн класꙋл III de Компlементаре, сꙋма dъ 27 чеасꙋрі, ꙟн лок къ есте ꙟнсемнатъ 30. Red. Dac.

CRITICA.

> His ego gratiora dictu esse scio; sed me vera pro gratis loqui, et si meum ingenium non moneret, necessitas cogit. Vellem quidem vobis placere, quirites; sed multò malo vos salvos esse, qualicumque erga me animo futuri estis.
>
> *Тітȣс-Лівіс.*

DOKIA ШІ ТРАІАН

dȣпре

зічеріле попȣларе а Ромъпілор, кȣ ітіперарȣл Мȣптелȣї Піопȣл de Ага Г. Асакі, mъdȣлар а mаї mȣлтор Академії. — Компȣпере Ромъпеаскъ ші Францезъ. — Ешії, ла Інстітȣтȣл Албінеї. 1840.

Nепъртіпітоареа крітікъ че, ꙟп N. 1 ші 2 а ачестії фоі am фъкт асȣпра таблоȣлȣї че ꙟпфъцошеазъ пре Алексаndрȣ Водъ primind коропа рігалъ, *mіаȣ* трас ȣп ръспȣпс пemepітат *din* партеа *D. Агъї Г. Асакі*, ꙟптовъръшіт de о скрісоаре dефъїmътоаре пептрȣ Dачіа літераръ, іскълітъ de D. Хоффman, кареле, din пештііпца лімбеї, се веde къ аȣ лȣат лаȣdеле чеї dam ꙟп лок de окърі. Лесне mі-ар фі съ ръспȣпd ачелȣї артікол кȣпрінс ꙟп N. 23 а Албінеї ромъпешті. ꙟпсъ din асеmепе ръспȣпсȣрі ші коптрареспȣпсȣрі с'ар прічіпȣї

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

niште връжбї ȣріте че ꙟn пȣцin с'ар скimба ꙟn атакȣрї персоnале. Ачеаста nȣ есте nічї dекȣт скопȣл meȣ; пеnтрȣ къ mаї ꙟnаinте de тоате вреȣ съ ръmъn кредinчїос фъгъdȣinцеї че аm фъкȣт ꙟn inтроdȣкціа Dачiеї, de а nȣ прimi nічї оdатъ ꙟn колоаnеле еї dіскȣції че ар пȣтеа съ се скimбе ꙟn вражбе; ꙟnкъ оdатъ mаї zік, літератȣра nоастръ аре требȣinцъ de ȣnіре, еар nȣ de dесбinаре. Ачеаста воїȣ dоведіо ші ꙟn фаптъ de-пȣind жос тот ресimтimеnтȣл іскат прin ачел артікол, ші аскȣлтъnd nȣmаї гласȣл коnштiinцеї, че'mї zіче къ D. Ага Г. Асакі есте бърбатȣл ачела каре ꙟn времї греле с'аȣ стръdънȣіт пеnтрȣ лȣminареа неamȣлȣї съȣ, къ D.лȣї есте ачел кареле пеnтрȣ літератȣра Молdавiї аȣ фъкȣт сінгȣр mаї mȣлт de кът тоцi Молdовенiї ꙟmпреȣnъ, ші къ прin ȣрmаре требȣе съ'л крȣцъm ꙟnсȣші кънd D.лȣї nȣ не крȣцъ. Nemȣлцъmіре ар фі din партеа nоастръ кънd аm ацiца кіар о dреаптъ полеmікъ ꙟmпротiва Dсале, полеmікъ din каре nȣ поате еші dекът вътъmареа літератȣреі nоастре. Повъцȣіт dар de ачеастъ коnштiinцъ, префер съ трек кȣ веdереа челе трекȣте ші съ'mї adȣк аminте nȣmаї de meріtеле Dсале. Nimene mаї mȣлт dекът mine nȣ прецȣеште слȣжбеле Dсале Агъї, *nimene nȣ кȣnоаште mаї mȣлт къте жъртфе аȣ фъкȣт пеnтрȣ пропъшіреа ші ꙟnфлоріреа* літератȣреі прінчiпатȣлȣї nостръ. Кȣ D.лȣї dар dорeск а тръі ꙟn паче, ші nічї оdатъ nȣ воїȣ ръdіка коndеіȣл асȣпра Dсале. ꙟnсъ кȣ ачеаста nȣ zік къ воїȣ авеа тот-dеаȣnа ачееаші сокотinцъ кȣ D.лȣї. Dар орї кът съ не dеосебim ꙟn опinie, орї кът съ фiȣ de о алтъ пъреpе, nічї оdатъ nȣ mъ воїȣ dепърта de тоnȣл респектȣос че i се кȣвiпе. Крiтiка mea ва фi о аdевъратъ крiтiкъ, аdiкъ ва лъȣdа ꙟп копштiiпцъ че есте бȣп, ва dескȣвiiпца че есте ръȣ, ва ꙟплеспi пропъшiреа лiтератȣреi, пȣ о ва ꙟmпеdека. Тот-dеаȣпа modераціа ва пrezida ла жȣdекъцiле ei. Прiп асеmiпе крiтiкъ, прiп асеmiпе dicкȣцiї ꙟп кредiпцъ, търџiпiте ꙟп хотареле modераціеї с'ар чiпстi шi аȣторiї шi лiтератȣра; шi ꙟптр'ачест кiп с'ар пȣтеа ȣпi пачеа шi аdевърȣл, лȣкрȣ греȣ пе лȣmеа ачеаста. Ꙟптр'алт кiп, аm фi певредпiчї de а фi реdакторiї ȣпеї фоï ромъпештi, dакъ пе аm ꙟптребȣiпца *папа спре а пi тълцъmi пatimi персопале, сimтimепт* че пȣ есте пiчї dекȣm ꙟп mine. *Ꙟпкъ оdатъ, dореск* а тръi ꙟп паче кȣ D. Ага Асакi.

Ꙟпсъ тот ачеа копштiiпцъ, тот ачел сimтimепт de dрептате че mъ фаче а прецȣi mерiтеле D. Агъї, ꙟmї поропчеште ка жȣdекъцiле mеле лiтераре съ фiе ꙟпmемеiте пе аdевър, шi кȣ аdевърȣл съ'mї фiе сiпгȣрȣл idол. Dачiа пiчї пȣ есте, пiчї пȣ вреа съ фiе сimбрiеть de пimепе, пептрȣ ка съ аiбъ требȣiпцъ а mърi вiцiȣл, а серба mъпdрiа, шi проклецепiа, а лъȣdа miпчiȣпа, а пȣблiка idеї аптiпатрiотiче. Ꙟпаiпте de тоате, Dачiа лiтераръ есте пеатърпатъ, шi сȣпȣсъ пȣmаї леџелор аdевърȣлȣї.

Плiп dар de *ꙟпкреdере ꙟп кърцъпiа копштiiпцеї mеле*, фъръ фрiкъ, фъръ скрȣпȣл ъmї воiȣ ȣрmа dрȣmȣл прескрiс, аdекъ de а спȣпе аdевърȣл, de а прiгопi mіпчiȣпа шi de а лъȣdа пȣmаї че есте de лъȣdат. Nȣ mъ тем de пimепе, пептрȣ къ кȣцетȣл ꙟmї есте кȣрат шi кȣ сiпгȣра воiпца mеа есте de а фаче бiпе. Тот de ачееа пȣ чер de ла пimепе лаȣdе пълтiте, dар пiчї пȣ mъ ꙟnфрікошеz de окърі пemeрітате. Аша dap, D. Ага Асакі, D. Хоффman окъраскъmъ, батжокореаскъmъ; пȣ'mі пасъ, пȣ воіȣ еші din dрȣmȣл прескріс; фъръ патімъ, фъръ пъртініре ъї воіȣ крітіка ші ꙟn вііторіȣ, аdекъ ꙟї воіȣ лъȣdа ші ꙟї воіȣ dіскȣвіінца, ȣпа ші алта dȣпъ mеріт; пентрȣ къ de'ndатъ че чіпева аȣ dат ꙟn пȣблік о коmпȣпере, фіе літераръ, фіе артістікъ, аȣ dат воіе фіеште къръіа de а ле жȣdека лȣкрареа, ші с'аȣ сȣпȣс крітічеї.

Dap поате съ mъ ꙟnтребе чіпева че есте крітіка ші *пентрȣ че авеm требȣінцъ de ачеастъ datъ?* *Ла ꙟnтреварея dінтъї* воіȣ ръспȣnde ꙟn пȣmереле вііtoape прін ȣп артікол ꙟnadinc коmпȣс. Еар ла чеа adoa mъ воіȣ mърџіні а zіче къ ꙟnainte de zече anї, кънd ера рȣшіне de а лȣа кондеіȣл ꙟn mънъ спре а коmпȣне чева ромънеште, крітіка ар фі фост кȣ тотȣл de прісос ші непріінчіоасъ літератȣреї пъскънdе. Астъzї с'аȣ скімбат лȣкрȣріле; каре п'аре mania de а фі автор? ꙟnсȣшї џінчії de пе лавіціле сколелор аȣ претінцїї а пȣбліка скріеріле лор, пън ші трактатȣрї de філософіе. Еі віне, ꙟnтр'о асеmine епохъ, кънd се пȣблікъ атъте кърцї, афаръ de бȣне, пȣ есте de пеапъратъ невоіе къ *о крітікъ непъртінітоаре*, аспръ, съ ле черчетеzе пре тоате, ші *ка* ꙟnтр'ȣп чіȣр съ ле вънтȣре; лъȣdънd челе бȣне ші арȣнкънd ꙟn поіапȣл вітърії пре челе реле; ші ȣпа ші алта dȣпъ прінчіпііле сале, ші фъръ а лȣа сama ла персоана ші ла старея авторілор?

Четіторії пострі съ віне воеаскъ а'mї іерта ачеастъ dігресіе; штіȣ фоарте віне кът есте de ȣріт de а ворбі de *mine* ші de скріеріле *mеле*; ꙟnсъ требȣіаm съ арът пȣблікȣлȣĭ къ чеа dінтъĭ dаторіе че'mĭ аm пȣс ессте de а zіче аdевърȣл; къ nічĭ оdатъ вре ȣnȣл dіn чеĭ че mъ крітікъ аȣ пȣтȣт саȣ вор пȣтеа съ mъ dоведеаскъ de mіnчіnос, къ mȣлт, mȣлт че пот фаче, кънd аdевърȣл nȣ'ĭ бȣn de zіс, есте съ так, атъта шĭ nіmікъ maĭ mȣлт. Ꙟnсъ съ лінгȣшеск, ба nȣ; nічĭ n'аm фъкȣто, nічĭ n-оĭ фачео. Воіȣ maĭ zіче ꙟnкъ къ ерам dатор Dсале Агъĭ Асакі кȣ ȣn респȣnс; професіа de креdіnцъ mĭ-аm фъкȣто, ръспȣnсȣл mĭ'л аm dат, акȣm ꙟnчепȣт.

Ꙟnтр'о време кънd *mаnіа* de а фі аȣтор есте обштеаскъ, кънd чеĭ maĭ mȣлцĭ dіn *скріїторіĭ nострі* каȣтъ каре dіn каре съ проdȣкъ maĭ ръ прозъ шĭ ꙟnкъ maĭ ръ поезіе, кънd веdеm къ maĭ тоате пȣблікаціїле de астъzĭ сȣnт nȣmaĭ флеакȣрĭ, спȣmа алтор літератȣрĭ, фъръ прінчіпіĭ, фъръ tendenцъ, фъръ вре ȣn план патріотік, шĭ nȣmaĭ шĭ nȣmaĭ ка съ се ꙟnегреаскъ nіште хъртіе кȣ nȣmеле аȣторілор саȣ а траdȣкъторілор, ꙟn о асеmеnе време, zік, требȣе съ nе бȣкȣрът кънd веdеm къ есъ ла лȣmіnъ шĭ къте о скріере віnе компȣnсъ, оріӂіnалъ, шĭ че есте maĭ mȣлт, хъръzітъ історіеĭ, траdіціїлор шĭ локȣрілор nоастре.

Ачеастъ скріере есте Dокіа шĭ Траіаn de D. Ага Асакі; се алкътȣеште dіn треĭ *пърцĭ: 1. dескріереа* історікъ а таблоȣлȣĭ ꙟnпреȣnъ кȣ *Баллаdа.* 2. Ітіnерарȣл mȣnтелȣĭ Ціоn, шĭ 3. Таблоȣл че ꙟnфъцішеазъ пре Dокіа префъкъndȣсе ꙟn пеатръ ꙟn mіnȣтȣл de а фі прінсъ de Траіаn. Ка сȣплеmеnт веdеm, ла сфършітȣл скріереĭ, баллаdа пȣсъ ꙟn mȣсікъ.

Скріереа ꙟnчепе кȣ ȣрmъторȣл mотто:

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Ꙟтре вріпеле арзътоаре креште-ꙟmброс ші палт фепік,
Верmеле'шї ȣреште о лȣmе пȣmа'п сіпȣл ȣпаї спік.
Вȣлтȣрȣлȣї плаче сборȣл пе а фȣртȣпелор аріпе,
Бȣбȣръсе феара крȣdъ ꙟп адъпкȣл ȣпеї ріпе.
Аша фіреа ꙟпцелеаптъ пріп ȣп фаръmък mіпȣпат
Пре зідіре кȣ сіmпатіе кътръ кȣ лȣкрȣ аȣ легат.
Пентрȣ оmȣл есте патріа а Елізіеї кѫmпіе,
Ȣnde тоте'ї се аратъ ші'ї ръсȣпъ'п арmоnіе.

О de c'ар гъсі adece орї асеmепе версе, асеmепе сіmтіmепте ꙟп літератȣра поастръ de астъзї. Роmъпії ар прецȣі mаї mȣлт че есте патріа, ші че datорії чере de ла *поі ачест пȣmе сфъпт*. Ꙟпсъ de къте орї *аm четіт кіар ꙟп ȣпіле* din фоіле роmъпештї сіmтіmепте ꙟmпротівітоаре іптересȣрілор ші чіпстеї патріеї поастре, че ꙟпсȣшї чеї mаї кȣmпліцї връжmашї аї пострі п'ар фі ꙟпdръспіт а аръта ꙟп пȣблік.

D. Ага Асакі пе зȣгръвеште кȣ ȣп талепт deосевіт ꙟпсȣшіріле ші фрȣmȣседіле mȣпцілор пострі; ȣрmътоареа бȣкатъ есте mаї алес кȣ тотȣл іптересаптъ пріп колорітȣл стілȣлȣї.

Ачестор mȣпці (Карпацілор) сȣпт Роmъпії dаторї пентрȣ а лор пъстраре de ла епоха къdереї Імперіеї Роmапе, къчї аȣ фост ȣп тіmп плін de пепорочірі ꙟп каре пȣmаї ȣп кȣр саȣ ȣп кал ръпіde пътеа фері пре лъкȣіторȣл шесȣлȣї de арmеле саȣ de фереле варварілор.

Ꙟп сіпȣл ачестор mȣпці с'аȣ пъстрат оарекаре mопȣmепте din епоха рестаторпічіреї статȣлȣї Роmъп ꙟп ачесте пърці а ле Dачіеї. Евлавіосȣл *вълъ вісерічі* ꙟптеmеїсте de Domnії чеї ȣпі, спре ꙟпкіпареа крештіпілор, mопастіріле хъръзеск пепорочіцілор о mъпгъіере, іар кълъторȣлȣї ȣп адъпост; осташȣл візітеазъ кȣmпȣріле de ръсвоіе ші de вȣпа стръmошілор сеї; цеологȣл черчетеазъ mіпеле зȣкъ аскȣпсе, а вȣрора продȣктърї, превȣm чеара de пъmъпт, сȣпт ꙟпсȣшіте ачестеї църі, іар артістȣл се бȣкȣръ de проспектȣл пітореск кареле се ꙟптрече ꙟп фрȣmȣсецъ кȣ а ле Алпелор Елвеціеї. Ꙟп mіжлокȣл ȣпȣї шір de mȣпці акоперіці de кодрі стръвекі, се ꙟпалцъ Чеахлъȣл саȣ Піопȣл ꙟп асеmъпареа ȣпȣї ȣріешȣ ашезат ꙟптрȣ паза патріеї поастре. Плȣтіторȣл de пе mареа Neагръ deскопере ꙟпалтȣл сеȣ піск de ла капȣл Мапгаліп пъпъ ла Четатеа Албъ, лъкꙋіторꙋл Nістрꙋлꙋі веde соареле апꙋіnd dꙋпъ dосꙋл сеꙋ, іар пъсторꙋл nomad скꙋкіаn, dꙋпъ че ші'аꙋ іерnат тꙋрmеле ꙟn бълціле Бꙋџакꙋлꙋі, ꙟnторкъndꙋсе ъші ꙟndреаптъ пасꙋріле dꙋпре ꙋmбра Пionꙋлꙋі, ка ꙟn вас повъцꙋіт кътръ лiman de лꙋmіnа фарꙋлꙋі.

Фрꙋmос, фоарте фрꙋmос.

Асеmіnе ꙟn ітіnерарꙋл Чеахлъꙋлꙋі, оріџіnа nꙋmелꙋі пъръꙋлꙋі Серафіn есте о елеџіе ꙟnтреагъ, фоарте біnе скрісъ.

Nꙋmіреа ачестꙋі пъръꙋ nꙋ есте веке. ꙟn кꙋрсꙋл тꙋлбꙋрърілор аnꙋлꙋі 1821, каре аꙋ пъскꙋт mꙋлте катастрофе (nеnорочірі) партікꙋларе, о тъnъръ nекꙋnоскꙋтъ, ꙟn nегрꙋ ꙟmбръкатъ, аꙋ прібеџіт ꙟn ачесте локꙋрі сълбатече. Еа петрече іарnа прін візꙋnії, іар вара ꙟn гаваnꙋл копачілор гъꙋnоші. Аdесеорі скітꙋа локꙋл лъкꙋіnцеі сале ші се феріа de ꙟnтълnіреа съхастрілор ші а пъсторілор кꙋрі, *mірꙋndꙋсе* de ачеастъ *містеріоасъ* аръtаре ші ꙟndꙋіошіці de а еі евлавіе ші *mелаnхоліе*, о чіnстіа ші аdесеорі dепꙋnеа mеріnde пе лъnгъ лъкашꙋл еі. Кътева кꙋвіnте, каре ростісъ ꙟn кꙋрсꙋл ꙋnеі боале, аꙋ арꙋnкат оаре-каре лꙋmіnъ асꙋпра ачестеі стръіnе, пе кареа mꙋnтеnії de атꙋnче о nꙋmіръ *Серафіnа*; се веde къ еа аꙋ сосіт аволо de dепарте, стръбътъnd Карпацій Ромъnіеі. Вре о nеnорочіре греа, сеꙋ пътіmірі але іnіmеі, аꙋ арꙋnкато ꙟn асеmіnе mісаnтропіе. ꙟn ачест кіп еа аꙋ віецꙋіт 5 саꙋ 6 аnі ꙟmпреџꙋрꙋл mꙋnтелꙋі; локꙋл ꙋnde се пъреа петрекъnd mаі кꙋ плъчере ера ꙋn ріꙋрел, а кърꙋіа шꙋрmꙋраре mелаnхолікъ ръспꙋndеа ла а еі сꙋспіnърі.

ꙟnтр'о зі de варъ, піште цеmете стръбътътоаре dіn фꙋndꙋл кодрꙋлꙋі аꙋ аdеmеnіт пе ꙋn пъстор кареле трочеа кꙋ тꙋрmа. Сосіnd ла ачел лок кꙋ ꙟnспъіmъnтаре възꙋ пе *Серафіnа* ꙟnnолътатъ ꙟn съnџе! Dꙋпъ dеріndереа са, ешісъ ла ръсъріtꙋл соарелꙋі ка съ'ші стрінгъ бꙋреці, ші dіn ꙟnтъmпларе възꙋ ꙟn о кꙋрсъ че ꙟnтіnсесе вънъторії пеnтрꙋ прінdереа ꙋnеі вꙋлпе; ферꙋл 'іаꙋ съръпат тот пічорꙋл. Атꙋnче ера апроапе de аmеазъ зі, ші съnџеле nꙋ ꙟnчетасъ de а *кꙋрџе*. *Лъпеdъ, ші десънџерата*, ъnтъіа-оаръ аꙋ фъкꙋт о рꙋгъmіnте de а фі лꙋатъ, ші dꙋсъ ла dорітꙋл еі пъръꙋ. Пъсторꙋл аꙋ рꙋdікато ꙟn браце, ші кꙋ mꙋлтъ остеnеалъ коборъndо пе піште цꙋрапе, аꙋ dепꙋсо пе mалꙋл пъръꙋлꙋі ꙋnde аꙋ ласо пе ꙋn страт de mꙋшкіꙋ. Спꙋn къ ꙟndатъ че аꙋ бъꙋт de ачеастъ апъ, аꙋ аdорmіт ші nꙋ с'аꙋ mаі dештептат! О крꙋче de леmnꙋ, ꙟnфіптъ пе стіnкъ, ꙟnсеmnъ локꙋл ꙋnde ръпосъ трꙋпꙋл *Серафіnеі;* сꙋфлетꙋл еі, лъmꙋріт прін пътіmірі, ва афла поате репаос ꙟn лъкашꙋл ꙟnџерілор а кърора nꙋmе аꙋ пꙋртат пе пъmъnт, ꙋnde сіnгꙋрꙋл пъръꙋ пъстреазъ сꙋвеnіреа соартеі сале!

Ꙟн кредінцъ, іатъ адевъратъ поесіе, пентрȣ къ есте сімплъ, фіреаскъ, фъръ нічі о подоабъ стръінъ.

Поесіа нȣ аре німік а фаче кȣ історіа. Nародȣл че аре маї мȣлтъ поесіе dекът мȣлцї dін поецїї ноштрі, скімбъ ꙟнтъмплъріле трекȣте dȣпъ плак ші dȣпъ капріцїї. Ачеаста с'аȣ ꙟнтъмплат ші кȣ традіціа Dокіеї: іатъ че zіче D. Ага:

Піонȣл есте ꙟнкъ маї фаімос пентрȣ Ромъні ꙟн прівіреа історікъ ші ꙟн zічеріле попоране. Ачесте пъстреазъ традіціа кȣ ꙟн віzȣініле мȣнтелȣї с'ар фі містȣіт одініоаръ Доамна *Dакіа*, фііка лȣї *Dечебал*, кънd дȣпъ сȣбжȣгареа *патріеї сале ші моартеа пърінтелȣї еї*, спре а скъпа de прігоніреа *Ромaнілор*, ар фі петрекȣт аіче ꙟн форма ȣнеї пъсторіце ші *пъшȣнънd о тȣрмъ de оі*. Dȣпре ачесте zічері, *Dакіа* ȣрмъріть фііnd de *Траіан*, кареле се апрінсесъ de амор, кȣ тоатъ тȣрма с'аȣ префъкȣт ꙟн стънкъ ꙟн мінȣтȣл кънd авеа съ се ръпеаскъ de ачест бірȣітор. Ꙟн епоха лȣї Кантемір ꙟнкъ се ведеа о асеміне фігȣръ, dар тімпȣл dъръпънъторіȣ ні-аȣ пъстрат нȣмаї оаре-каре ръмъшіце ші о історісіре фабȣлоасъ.

Ꙟн тімпȣріле маї ноȣъ нȣмеле *Dакіеї* с'аȣ скімбат ꙟн *Dокіеа* каре есте а ȣнеї сфінте а Бісерічеї, а кърia zі се сербеазъ ла ꙟнчепȣтȣл лȣї Март, че есте ші ꙟнчепȣтȣл de прімъваръ, кънd соареле ꙟнтръ ꙟн семнȣл бербечелȣї. Ачесте ꙟмпрецїȣрърї ꙟнсȣшеск *Dокіеї* ші тȣрмеї сале о ꙟнрїȣріре асȣпра челор ꙟнтъї zіле а тімпȣлȣї, каре аіче се нȣмеск zілеле *Dокіеї*.

Ꙟнаінте de а аръта че се штіе історічеште dеспре нȣмеле Dакіеї, сокотім de а аръта, dȣпре D. Ага Асакі, че се нȣмеште астъzї Dокіа, ші ȣнde ші кȣм есте ачеастъ стінкъ.

Трекънd пъръȣл Сірненїї, dȣпъ ȣн чеас ажȣнџе ла Бътка нȣмітъ Пічіорȣл Съхастрȣлȣї, ші ꙟн ȣрмъ ла пъръȣл *Алвȣ* кареле кȣрџе ꙟнтр'о вале ꙟнгȣстъ ꙟн а кърia мiжлок се ꙟналцъ вірȣл антікȣ ал *Dокіеї*. Dін ачеастъ стрімтоаре сȣфлъ ȣн вънт пȣтернік ші, прекȣм zіче Балаdа, ȣлтеск ꙟн аер о мȣлціме de вȣлтȣрі, карії се dін стънчіле ꙟнвечінате нȣміте *Стратȣл саȣ табара Вȣлтȣрілор*. Nȣмеле чел фаімос ал ачестȣї лок аȣ ꙟнdемнат а се zidi аіче ȣн скіт кареле аȣ фост пънъ ла анȣл 1704, dар ꙟн zіоа de Паштї, пе кънd се серба ꙟн бісерікъ Сф. ꙟнвіере, ȣн мȣнте de омът dесфъкънdȣсе dін вȣрфȣл Піонȣлȣї ші сȣрпънd стънчіле маріне, аȣ ꙟнгропат Скітȣл кȣ тоцї съхастрії, ші аȣ префъкȣт форма ачестȣї лок.

О ікоанъ, че аȣ скъпат din ачеа катастрофъ, аȣ ꙟнсемнат локȣл фостȣлȣі скіт, ші маі ꙟн ȣрmъ аȣ прічінȣіт фачереа скітȣлȣі *Чірікȣлȣ* ȣnde се пъстреазъ пѫнъ астъзі.

Ла ачеа ꙟнтъмпларе, кінȣл Dокіеі, de ші ера de стъпкъ пȣтернікъ, аȣ сȣферіт о сімцітоаре стрікъчіȣне, партеа сȣпінъ кареа ꙟнфъціша капȣл, ȣмеріле ші сінȣл, с'аȣ спарт, ші се веde зъкънd ꙟн оаре-каре dепъртаре. Ачеастъ масъ, компȣсъ de агломерації (петрічеле ꙟнтре еіне ꙟнкегате) пȣтеа съ фіе партеа феції ші а пърȣлȣі. Трȣнкіȣл ші коапселе фігȣреі сȣнт din стъпкъ ꙟнdесатъ de Базалт; прȣndішȣл adȣнат ꙟнтре пърціле че ꙟнкінȣіа фȣлеріле, абіе ласъ ȣн deшерт de а пȣте трече ȣн ом, пе аколо кȣрџе пърѫȣл Албȣ de ȣnde аре а са обършіе прекȣм зіче ші Кантімір. Алте петре de асеміне агломератіче, че ꙟнкінȣеск оіле Dокіеі, зак прін прецȣрȣл ачелȣі кін, іар алътȣре се афлъ сінгȣратікъ о алтъ піатръ ꙟнdестȣл de маре, каре се нȣмеште *Вълтȣрȣл лȣі Траіан*, кърȣіа, dȣпре зічереа преdаніеі, ачест ꙟмпърат ар фі ꙟнкреdінцат паза Dокіеі.

Ꙟн скріиторії векі ноі веdem къ Dачії ка ші тоате попоареле антічітъції їȣбіа de преферінцъ върфȣріле *mȣнцілор* челор маі ꙟналці спре ꙟнкінареа зеітъцілор лор. Аша каре лок ар фі фост маі потрівіт Dачілор dекът Піонȣл, mȣнтеле чел маі налт а патріеі лор? Пе de алтъ парте веdem еаръші къ Dачіа ъші авеа зеȣл саȣ џеніȣл съȣ, genium Daciorum, прекȣм не спȣне ȣрmътоареа інскріпціе афлатъ ꙟн Арdеал.

Coelesti. Augustae et Aesculapio Augusto et Genio Cartaginis et GENIO DACIARUM. &c. &c.

Оаре ачест џеніȣ съ нȣ фіе фост стінка че се веde ȣнкъ астъзі, каре *прін поетічіле традіції с'аȣ префъкȣт* кънd ꙟн баба Dокіа ноастръ, кънd ꙟн фрȣмоаса ші патріотіка фатъ а лȣі Dечебал, а кърȣіа балладъ не фȣчем о плъчере de а о ꙟмпъртъші чітіторілор ностръ. Noї нȣ стъm нічі de кȣm ꙟн ꙟndoіалъ de а зіче къ ачеастъ компȣнере есте ȣна din челе маі немеріте а Dлȣі Ага Асакі, ші къ се deосебеште атът прін ideї, кът ші прін ȣшȣрінца, елеганца ші армоніа верселор. Ȣn алт mотів ші maї пȣтерnік требȣе съ не факъ ачеастъ балладъ ȣnкъ maї плъкȣтъ, adeкъ сімтіmentȣл de віртȣте, de славъ, ші de патріотісm че domneazъ ꙟn еа. Пȣціне фете с'ар гъсі астъзї каре, ка фііка лȣї Dечебал, ар префера съ се скіmбе ꙟn *болован* decът съ піче ꙟn брацеле бірȣіторілор.

Balladă.

I.

Ꙟnтре Пеатра Dетȣnатъ
Ш'ал Съхастрȣлȣї Пічіор,
Веzї о стіnъ че-аȣ фост фатъ
De ȣn mаре Domnітор.
Аколо de реа фортȣnъ
Е лъкашȣл чел кȣmпліт,
Ȣnde вȣлтȣрȣл ресȣnъ
Ал сеȣ кънтек аmорціт.
Ачеа Doamnъ е Doкіе,
Zече оі'с а еї попор!
Еа domneazъ'n віzȣnіе
Песте тȣрmе ші пъстор.

II.

Ла фрȣmȣсеце ші ла mіnте
Nічї о фатъ'ї съmъnа,
Вредnікъ de-а еї пъріnте
De Dечебал еа ера.
Dар кънd Dачіа аȣ ꙟmпілато
Фііка Роmеї чел mъріт,
Пре чел каре-ар фі скъпато
De-а іȣбі аȣ жȣрȣіт.
Траiаn веde астъ zіnъ,
De ші е бірȣітор,

Фрѫмсецеі еї се'нкінъ
Се сѫбжагъ de амор!

VIII.

Ꙟмператѫ'нзаdар катъ
Пе Dокіа ꙟмблънzі;
Възіnd патріа ферекатъ
Еа се'ndeамнъ а фѫџі.
Пріn а кодрілор потікъ
Еа аскѫnde ал еї траіѫ,
Ачеа dоамнъ тінерікъ
Тѫрма паште песте плаіѫ.
А еі хаінъ ѫрітъ
О префаче ꙟн маіаг;
Тронѫ'ї сарва ꙟнверzітъ,
Скіптрѫ'ї есте ѫн тоіаг.

IX.

Траіан віне'н астъ џаръ,
Ші de а вірѫі deпріnе,
Саре Dокіа чеа фѫгаръ
Акѫ нъна зѫ ꙟнтіnе.
Атѫнчї еа, кѫ граіѫ фербінте,
Zамолксіе, о zеѫ! стріга,
Те жѫр пе ал меѫ пърінте,
Астъzі, рог, нѫ мъ лъса!
Кънd ꙟнтіnde а са мънъ
Кѫ с'о стрінгъ'н браџ Траіан,
De ал еі Zеѫ скѫтіта кінъ
Се префаче'н болован.

X.

Ел петроаса еі іконъ
Nѫ'нчетеазъ а іѫбі,
Пе еа пѫне а са коронъ,
Nічї се поате деспърџі.
Ачеа пеатръ кеар віоне,
De ѫврі копере а еі сін,
Dіn а еі плънс наште плоае,
Тѫнет dіn ал еі сѫспін!

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

О Ȣрсітъ о прівіџеаzъ,
Ші Dокіа deсеорі,
Песте ноȣрі лȣміnеаzъ
Ка о стеа пентрȣ пъсторі.

Ꙟн џенерал ної нȣ гъсіm декът лаȣdе пентрȣ ачеастъ ноȣъ скріере а Dлȣї Асакі. Тот есте бȣн, фрȣmос, сȣжетȣл, ideіле, стілȣл; кȣ ꙟнdръzнеалъ пȣтеm zіче къ есте ȣна din проdȣкціїле челе mаї ꙟнсеmнате din анȣл ачеста.

Пъкат нȣmаї къ веdеm о mаре конфȣсіе ꙟн транскрінціа *нȣмелор пропрії* ꙟн літтере латіне; mаї mȣлт *декът тоате ні-аȣ ловіт* кȣвънтȣл Romounis, (adікъ Ро*mънї*) че аре о терmінаціе че нȣ есте нічї Францоzаскъ, нічї роmънеаскъ. Есте штіȣт къ терmінаціа роmънеаскъ, ан, с'аȣ ꙟн че есте нȣmаї о апъсаре а літерії а, се скімбъ ꙟн Францоzеште ꙟн ain, an, en, прекȣm: італіан — italien, џерман -- germain, роман — romain, пентрȣ че dар роmън съ нȣ факъ romain, саȣ спре deосебіре de векії ромаnї,[1] rumain, ꙟнтребȣінцънd, ꙟн локȣл лȣї о, літера карактерістікъ ȣ, прекȣm zікȣ мȣнтенії, рȣmънї ꙟн лок dе роmънї. Терmінаціа ар фі dреаптъ ші консеквентъ. Асеmінеа пре літтера ч, че нȣ есте декът італіенескȣл c, ꙟнаінте de e, *i (ci, ce) D. Ага* о скімбъ ꙟн патрȣ фёлȣрі, скріind кънd tch (Tchetate alba — Четатеа албъ) кънd tz (Scaritzica — Скърічіка) кънd cz (Czeribouco — Черібȣкȣл) кънd ci (Bistriciora — Бістрічіоара), ꙟн време че нȣmаї ачеастъ de пе ȣрmъ транскрінціе есте бȣнъ. Челелалте нȣmе пропрії сȣнт асеmіnе реȣ транскрісе, спре пілdъ: Плъїешї — Plajessi, Бісерікані — Bissericany, Пънгараці—Pangaraze, Dеалȣл Doamneї—Dialou Doamnéi, Дъртъпештії — Darmanesti, Мітокȣл лȣї Балап — Mitoco loui Balan, Кракъоанії — Cracaone, Nемцȣторȣл — Nemzisori, Сгеабȣл гардȣрілор — Sgiabo gardourilor, ші алтеле. De dopіт ар фі ка ші Dлȣї съ adonте ортографіа латінъ прімітъ de тоці літтераторії Валахіеї ші а Трансілваніеї, ортографіе раціоналъ ші ꙟнтемеїатъ пе ортографіа італіанъ, — Ꙟнсъ ачесте сȣнт лȣкрȣрі *мічі* пе лъпгъ *mареле* фрȣмȣсеце че се гъсеск ꙟн mȣлціme ꙟн тоатъ скріереа. „Чеа maї бȣнъ крітіка, zіче ȣн вестіт крітік францез, пȣ стрікъ фрȣмȣсецеле кънd арат грешалеле. *De ачееа чінева пȣ требȣе съ се теамъ декът de крітіка че аратъ ліпса фрȣмȣсеців лор.*"

Сȣнтем dар сігȣрі къ D. Ага Асакі пȣ ва веde ꙟн ачесте обсервації декът dрагостеа літератȣреї ші а аdеверȣлȣї, ші къ пȣmaї ачесте сімтіменте не-аȣ повъцȣіт ꙟн крітіка поастръ. — —

Ꙟнсъ акȣm пе віне рънdȣл се ворбіm ші de таблоȣл ꙟнсȣші; dар аіче тремȣръm. Оаре D. Хоффman н'а maї скріе ȣнкъ ȣн аdрес кътръ D. Реdакторȣл Албінеї, аdрес скріс немцеште ші роmъпеште, ші ꙟн каре пȣ ні ва крȣца нічі Фоаїа нічі персоана? Dакъ Dлȣї пентрȣ ȣн лȣкрȣ че *mъртȣрісеште къ н'ар* фі de Dлȣї, се mъніе ші ні пȣmеште Dачіа о фоаїе ꙟнкȣнџіȣратъ de ȣмбръ, че ва zіче акȣm кънd пȣmеле Dсале есте скріс ꙟн тоате літтеріле ꙟн жосȣл таблоȣлȣї? Ꙟн крітіка таблоȣлȣї лȣї Александрȣ чел бȣн (No. 1 ші 2 а Dачіеї) noї am zic къ ideea, къ ꙟнфъцішареа, къ грȣпеле сȣнт minȣнате de аdевер, къ фігȣріле сȣнт пліне de еспресіе, къ Dлȣї есте ȣн

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

фоарте бꙋн mаїстрꙋ, ші ънкъ Dлꙋї с'аꙋ mъніат ші аꙋ zіс къ о крітікъ ꙟн тотꙋл осіndітоаре, прекꙋm есте а поастръ, въdеште mаї пꙋцін аꙋеріmе dекът въртꙋте ꙟн штііnце dе а пꙋте продꙋче ꙟн артъ ꙋн лꙋкрꙋ кът dе mік *). Dар акꙋm, кънd не ведеm сіліцї, ꙟн коnштііnцъ, dе zіче къ нічї неісажꙋл нꙋ'ї біне ꙟнсеmнат, къ нічї перспектіва нꙋ'ї пъzітъ, къ нічї еспресіа Dокіеї нꙋ есте mълцеmітоаре, ші къ dін тот таблоꙋл нꙋmаї фігꙋра лꙋї Траїан есте dестꙋл dе біне, че ва zіче D. Хофmан? De *ачееа ноі не теmеm*, ноі треmꙋръm, ші dе *ачееа тъчеm*.

М. Когълнічеанꙋ.

---

*) Крітіка поастръ н'аꙋ фост нічї деꙋкꙋm осіndітоаре, чї mаї въртос ꙟн тотꙋл лъꙋdътоаре; четеаскъо ші вadъ. *Кꙋт пентрꙋ невжртꙋтеа поастръ dе а пꙋтеа продꙋче ꙟн артъ ꙋн лꙋкрꙋ кꙋт dе mік,* ноі ꙟл ꙟнтребъm пре Dлꙋї: dакъ есте тrебꙋінцъ ка оmꙋл съ продꙋкъ лꙋmіна ші ꙟнтꙋнерікꙋл пентрꙋ ка съ поатъ zіче къ іꙋбеште лꙋmіна ші ꙋръште ꙟнтꙋнерікꙋл орї ші ꙋнdе ꙟл гъсеште?

TELEGRAFUL DACIEI.

I. LITERATURA.

— Кȣ плъчере ꙟштііnцъm четіторілор nострі къ Албіна din зі ꙟn зі ъші ꙟmбȣnътъцеште формaтȣл, кȣпрінсȣл ші тіпарȣл. Аша de ла N. 22 аȣ ꙟnчепȣт а еші кȣ літере фоарте фрȣmоасе ші плъкȣте ла ведере. Фоаіа рȣралъ ꙟnсъ, nȣmітъ Озіріс че ера съ еасъ de ла 1. Апріл пе лȣnъ Албіnъ, din прічіnа mікȣлȣі nȣmер de пренȣmеранці nȣ с'аȣ пȣтȣт пȣбліка; de ачеea ꙟn локȣл еі редакціа Албіnеі ꙟmпъртъшеште абоnаціlор сеі Бȣллетінȣл оффічіал, фъръ вічі о платъ. Асеminе ші аȣ скімбат планȣл ші Фоаіа літтераръ, каре dintъі ера съ се ꙟmпарцъ фъръ вічі о платъ прііmіторілор Албіnеі, еар акȣm ва коста ȣn галбеn пе аn, авънd а се пȣбліка de ла 1. Маіȣ ꙟn каіете de доȣъ коале пе лȣnъ.

— *Кȣріерȣл de ambe Сексе* ъші ȣрmеазъ дрȣmȣл de ꙟnаінтаре че шіаȣ прескріс. Din періодȣл ал треілеа аȣ еші пън акmа трії пътере че кȣпрindȣ параледісmȣл ꙟntре лімба ромънъ ші італіанъ. ꙟn адевър есте пъкат къ о асеminе фолосітоаре компȣнере съ фіе ꙟmпісъ ꙟn колоанеле ȣnȣі жȣрnал. D. Еліad ші ар кȣвіnта ън поȣ merit тіпъріndȣ'о ші ꙟn deосебі, ка кȣ атъта mаі mȣлт съ къштіце о mаі mаре пȣблічітате.

— Ла Лемберг ва еші de ла 1. Іȣліе віітор, *сȣпт редакціа D. Іосеф* nобіл de Мехоффер, о фоаіе літтераръ цермаnъ, nȣmітъ Галліціа. Dȣпъ ꙟnштііnцареа ꙟmпъртъшітъ ші Dачіеі літтераре, ачеа фоаіе се ва ꙟndeлетnічі ꙟn deосебі ші кȣ прінчіпателе ромъnешті. De даторіа noастръ есте dар а о рекоmenda чітіторілор nострі. Галліціа ва еші de трії орі пе съптъmъnъ, пе жȣmътате de коалъ веліnъ. Прецȣл пе ȣn аn есте 12 фіоріnі арџіnт.

— Ка сȣплеmеnт гратіс а фоаіеі Сътешті, de ла 1. Апріл, аȣ ꙟnчепȣт а се пȣбліка, одатъ пе лȣnъ, о фоаіе de агрікȣлтȣръ, indȣстріе ші negoц; кȣпріndереа еі есте о прелȣкраре din Каса сътеаскъ, Maison rustique du

XIX. siècle, лістеле еспортаціеĭ ші importaціеĭ фъкȣте прін портȣл Галаціĭ, нȣмерȣл коръбіілор сосіте ші порніте, прецȣріле кȣренте din деосебітеле цінȣтȣрі ші алте ꙟnвъцътȣрі фолосітоаре.

— *Ла Кантора Dачіеĭ* аȣ ешіт акȣм de кȣрънd Архіва ромънеаскъ, фоаіе ретроспектівъ ші трімeстріалъ; скопȣл еĭ есте прін каналȣл тіпарȣлȣĭ de а скъпа din пеіре челе маĭ ꙟnтересанте хрісоаве, докȣменте ші компȣнерĭ манȣскрісе ромънешті, din времеле трекȣте. Ачеастъ фоаіе есъ de патрȣ орі пе ан ꙟn брошȣрі de ла чінчĭ пън ла шесе коале ꙟn 8°; прецȣл 40 леĭ. Nȣмерȣл ꙟnтъіȣ кȣпрinde 1) Біографіа лȣĭ Шінкаĭ ші кътева Хрісоаве скоасе din хроніка са. 2) Хрісов греческ de ла Антоніе Патріархȣл Царіградȣлȣĭ. 3) Хрісов de ла Іоn Водъ. 4) Екстракт din Правіделе лȣĭ Васіліе Водъ. 5) Nекролог а лȣĭ Стефан чел маре. 6) Хрісов de ла Гаспар В. В. 7) *Картеа domнеаскъ de ла Міхаĭ Раковіцъ В. В.* 8) Хрісов *пентрȣ стрікареа въкърітȣлȣĭ de ла Константін Раковіцъ В. В. ші 9) Бȣлетінȣл.*

— *Матеріа че ера хотърітъ пентрȣ Озіріс*, кȣ келтȣіала ȣнȣĭ компатріот дорітор ꙟnтемееріĭ кȣлтȣреĭ ші економіеĭ рȣрале, се ва пȣбліка ла Інстітȣтȣл Албінеĭ ꙟnтр'о карте інтітȣлатъ *Dаскалȣл Сътеанȣлȣĭ*, І. том ꙟn 8: пън ла 400 феце кȣ фігȣрі літографіте. Dакъ іспрaва ва респȣнde фъгъdȣінцеĭ атȣнче ꙟn аdевър „прін ачеастъ пȣблікаре, прекȣм зіче Албіна, се ва ꙟnтъмпіна ȣна din челе маĭ марі требȣінце каре ꙟnтімпінъ рамȣл de економіе ꙟnтрȣ а са ꙟnаінтіре.“

— *Іван Віжігін* а лȣĭ Тадеȣ Бȣлгарін ꙟn патрȣ пърцĭ трadȣс din рȣсеште de D. Піт. Г. Ароніанȣ се ва da ꙟn кȣрънd ꙟn тіпар.

— Скрітеле компілате а Dлȣĭ Dофт. ші Професор Г. Стаматі ꙟnчепънd кȣ Алџебра ші ꙟnкеінd кȣ Секціїле Коніче се вор тіпърі кът de кȣрънd ла інстітȣтȣл Албінеĭ.

— ꙟn тіпографіа Коллеціȣлȣĭ Сф. Савва din Бȣкȣрешті, аȣ ешіт о траdȣціе din немцеште: деспре Кȣра кȣ апъ рече а D. Пріснiц de ла Грефенберг.

— Ла Кантора Dачіеĭ аȣ ешіт партеа І. а фабȣлелор D. А. Donічĭ І. *том in 8. мік. Noi нȣ зічем німікъ спре лаȣdа лор.* Лъсъм алтора съ ле крітіче dакъ вор авеа че.

— Асемене се прегътеште ші тіпъріреа Летопісіцілор Валахіеĭ ші Молdавіеĭ, скрісе de Раdȣ Гречеанȣ, Раdȣ Попескȣ, Гр. Ȣреке, Мірон Костін, Nекȣлаĭ Костін, Domнȣл Кантімір, Іоан Nекȣлче, Іліе Карп ші Алексанdрȣ Белdіман, 6 томȣрі in 4.

— D. Левічніг, (Lewitſchnigg) de каре ам ворбіт ла капітȣл Літератȣреĭ стръіне, аȣ пȣблікат ꙟn Іріс, алманах пе анȣл 1840 din Песта, ȣрмътоареле версȣрі ꙟn лімба немцеаскъ, че ле ꙟмпъртъшім акȣм ꙟn оріџінал, еар ꙟn віторȣл нȣмер ꙟn о траdȣкціе ромънеаскъ.

FLORA,

das wallachiſche Blumenmädchen.

Wallach'ſche Maid, genügt Dir nicht die Zierde,
Die Dir Natur verſchwenderiſch verlieh'n?
Was frommt Korallenſchmuck, was eitle Bürde
Metall'nen Tandes, die den Hals umzieh'n?

Der Sitte willſt Du, Holde, wohl nur fröhnen,
Durch ſolchen Schmuckes gleißneriſche Pracht;
Erborgter Glanz kann nimmer die verſchönen,
In deren Blicken ſonn'ger Schimmer lacht.

Du trägſt zur Stadt des Sommers ſüße Früchte
Und duft'ge Blumen, tannenſchlankes Kind?
Betracht' ich Dich, ſo glaub' ich dem Gerüchte,
Daß Frucht und Roſe Deine Schweſtern ſind.

Die Haare ſchwarz und dunkel wie die Stunde,
In welcher ſich in's Herz die Sünde ſtiehlt;
Die Lippen — trägſt Du Nelken in dem Munde,
Sprich, iſt's Dein Mund, was ich für Nelken hielt?

Die Wangen Roſen, eben aufgegangen —
Das Auge glühend, wie am längſten Tag
Der Sonnenſtrahl — die Zähne Perlenſtangen —
Die keuſche Bruſt ein Pfirſichblütenhag.

Mein Kind, mein holdes Kind, Du darfſt es wagen,
So viele Kenntniß hab' ich als Blumiſt,
Des Sommers Kinder auf dem Markt zu tragen,
Da Du die Schönſte ſeiner Töchter biſt.

Er mag die Flur mit Safranfirniß malen,
Dein Mund iſt röther, duft'ger bleibt Dein Gruß;
Er mag mit Kirſchen und Melonen prahlen,
Sie werden nie ſo ſüß ſein als Dein Kuß.

So wolle ſorgenlos die Stadt durchſtreichen —
Nur Eines, blöde Maid, vergiß mir nicht:
Das Weib ſei deshalb Roſen zu vergleichen,
Weil man ſein Herz ſo leicht wie dieſe bricht!

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Du lächelſt, Kind? Du meinſt, Du müßteſt lieben?
So theile denn das trübe Weiberloos,
Und wenn der Schmelz der Wangen aufgerieben,
Und gleichſt Du ganz der Roſe Jericho's —

Der bleichen Roſe, deren Farbenhelle
Erſt wiederkehrt, wenn ſie im Waſſer ruht:
So friſche Dein Geſicht im wärmſten Quelle —
Der Quell heißt Auge, Thräne ſeine Flut!

II. АРТЕ.

Ѫтѫеле таблоꙋрі dіn історіа патріеї, пꙋблікате ꙟn анꙋл 1833, прекꙋм шi ачеле доѫ ішіте de кърѫnd ꙟn анꙋл ачеста, аꙋ фост аша de біне пріміте de пꙋблік, ꙟнкѫт аꙋторꙋл лор D. Ага Асакі, ръсплътіт de сіргꙋінџеле сале, с'аꙋ хотъріт а пꙋбліка о кꙋлеџере de алте шесе таблоꙋрі, ꙟнфъцішътоаре челор маї ꙟнсемнате векі фапте dіn історіа шi dіn традіџііле Молdавіеї. Кꙋлеџереа ва кꙋпрінde:

1) Лꙋпта ероікъ а кълърімеї Молdавіеї ꙋрматъ ла анꙋл 1423 кꙋ кавалерії Теꙋтоні пе џърмꙋріле Мъреї Балтіче.

2) Бътъліа de ла Баіа ла 1467, ꙟn каре Стефаn чел маре аꙋ ꙟнвінс арміа Ꙋнгꙋренілор, шi аꙋ ръніт ꙟнсꙋшї пре Ріга лор, Мътіешꙋ Корвін.

3) Ꙟвінџереа лꙋї Іоаn Алберт ріга Полоніеї ꙟn Dꙋмбрава рошіе ла 1497.

4) Помпа de ꙟнмормѫнтаре, серватъ de Стефаn чел маре пентрꙋ оштенії Молdовенї, ꙋчішї ла 1476 (?) ꙟn крꙋnта бътъліе de ла Валеа албъ, шi ашезареа темелії ꙋнеї бісерічі монꙋментале *.

5) Овідіе ꙟn міжлокꙋл Dачілор.

6) Арбꙋреа хронолоџікъ а Dомнілор Молdовеї de ла Dрагош (?) пѫn ла Ꙟ. С. Міхаіл Стꙋрза ВВ.

Фіекаре пісъ ва фі ꙟнсоцітъ de о dескріере історікъ ромъnеаште шi

---

* Аіче нꙋ сокотім de прісос de а dа о лъмꙋріре, ка ꙋрмареа че ва ꙟнсемна сцена ꙟнмормѫнтърії съ ꙟнфъцішезе dꙋпъ натꙋръ локꙋріле съпате de ла Ресковені; тот одатъ съ нꙋ се deпъртезе de сімпікъ de портꙋл adевърат а лꙋї Стефаn ВВ. а легꙋтъреі Теꙋто, шi а порфіреі. Пентрꙋ Стефаn чел маре ва пꙋте слꙋжі портретꙋл фъкꙋт de D. Ага Асакі; іар пентрꙋ Теꙋтꙋл прекꙋм шi пентрꙋ попор а копіе че се афлъ ла D. Камінарꙋл Мълінескꙋ шi каре есте скоасъ dꙋпре зꙋгръвіле че се афлъ пе зідꙋріле монастіреі de ла Бълінешті фъкꙋтъ de кътре Теꙋтꙋл ꙟнсꙋші.

фраоџоzеште. Прецȣл ачестор шесе таблоȣрі ꙟмпреȣнъ кȣ ачеле dоъ пȣблікате ꙟн анȣл ачеста 6 галбені.

— Асемене тот ла ачел інстітȣт а Албінеі ва еші ꙟн кȣрънd чел ꙟнтъі Атлас џеографік ромънеск. Пънъ акȣм с'аȣ пȣблікат ȣрмътоареле хърці: 1. Емісфереле, 2. Европа, 3. Асіа, 4. Афріка. Ачеле че аȣ съ се тіпъреаскъ ꙟнкъ сȣнт: 1. Афріка, 2, Австраліїле, 3 ші 4 Молdавіа пе dоъ коале, 5. Валахіа, 6. Тітлȣл кȣ о скȣртъ dескріере џеографікъ ші статістікъ а пъмънтȣлȣі.

— Тот ла ачел інстітȣт аȣ еші Портретеле М. С. Ꙟ. Ꙟмпъратȣлȣі Ніколаї І, ші а М. С. реџінеі Вікторіа, амъндоȣ ꙟн мъріме натȣралъ. — Тоці чеі че се інтересеазъ кȣ пропъшіреа Ромънілор, требȣе съ фіе кȣноскъторі Dеале Агъі Асакі пентрȣ ꙟмпȣлсȣл че dъ артелор, каре прін Dлȣі dін zі ꙟн zі ꙟші мъреск орізонȣл ꙟн патріа ноастръ.

— D. Панаітескȣ, елев Акаdеміеі dін Іаші, пентрȣ талентȣл кȣ каре аȣ літографіт портретеле ММ. СС. Ꙟмпъратȣлȣі Ніколаї ші а реџінеі Вікторіа, аȣ къштігат преміȣл екстраорdінар. Ачест тънър артіст dе ла каре нъdъжdȣім форте мȣлт, се тріміте кȣ келтȣіала статȣлȣі ла Мінхен спре а се ꙟdепліні ꙟн арта пентрȣ каре натȣра і'аȣ dат атъта талент. Ꙟі dорім о ферічітъ пърчеdере ші о ꙟнтоарчере ші маі ферічітъ.

Фраціі Gihaut din Паріс, еdіторі кълторіеі Dлȣі Demidoff, аȣ съвършіт ꙟн анȣл ачеста мареле Атлас че кȣпрінdе 80 dе літографії ꙟнсемнате dȣпъ натȣръ dе кътръ вестітȣл zȣграф Раффет. Ꙟн ачест атлас се афлъ ноъ літографії че ꙟнфъцішеазъ веdері dін Валахіа ші чінчі dін Молdавіа. Челе маі вреdніче dе ꙟнсемнат атът прін фрȣмȣсеца ексекȣціеі кът ші прін меріtȣл сȣжетȣлȣі сȣнт: Жокȣл, Хора ромънеаскъ, іармарокȣл Сън-Петрȣлȣі dе ла Цȣціъ, о постъ dін Молdавіа ш. ч. а.

— Раінеле кȣрцілор арсе ꙟн сфършіт нȣ вор маі ꙟнтрісте прівала Іашілор. Сочіетатеа че аȣ кȣмпърат пошліна гръȣлȣі есте ꙟнdаторітъ dе а ретокмі, dȣпъ планȣл ꙟнкȣвіінцат dе кътръ Ꙟналціmea Са, ачесте кȣрці оdатъ атът dе фаліче, ꙟн каре с'аȣ съвършіт атътеа ꙟнтъмплърі історіче че аȣ ꙟнрȣріт асȣпра норочіреі ші ненорочіреі Молdавіеі ꙟнтреџі. Сочіетатеа ле ва гъті ꙟн патрȣ ані; dȣпъ каре міністеріїле, аdміністрацііле, трібȣналеле, оштіреа, тоате інстанціїле ꙟн сфършіт се вор аdȣна ꙟн мареле лор апартементе. Аша ачеастъ zіdіре ва фі кȣібъ ꙟн Европа, еар рестаторнічіреа еі ва фаче пентрȣ вечнічіе епохъ ꙟн історіа ашеzъмінтелор фолосітоаре фъкȣте dе кътръ Ꙟналцатȣл нострȣ Домн.

— Албіна ромънеаскъ, dін 31. Мартіе, ꙟмпъртъшеште ȣрмътоареа новеллъ інтересантъ. „Dакъ ресȣлтатȣл ва респȣнdе ла ꙟнчепȣтȣл чел плін dе нъdежdе. Молdова ва авеа ꙟн кȣрънd ȣн артіст мȣсікал преȣм сȣнт Мошелес, Халеві, Маіербер ші Ернст, карії прін а лор талент екстраорdінар фак епохъ ꙟн імперіа армоніеі. Кн. Ерлік, фіȣл ȣнȣі неȣцітор ісраелтеан din Іаші, ꙟнкъ ꙟн фраџеda копілъріе аȣ арътат о плекаре хотърітоаре пентрȣ віолінъ, ші пърінтеле сеȣ, чертат de соартъ, скъпънd din аверея са нȣмаї ачест odор, аȣ жертвіт тоате спре а са ꙟndеплініре. Dаръ че аȣ прііміт аіче чеа ꙟтъіа ꙟнвъцътуръ, апоі с'аȣ ашезат ꙟн консерваторіȣл de Віена, ȣnde de шесъ ані ꙟнвъцънd сȣв dірекціа челор ꙟтъї професорі, ꙟн трекȣтȣл Февруаріе ші Мартіе аȣ сȣнат ла конџертȣрі пȣбліче, ші аȣ dат dовезі de талент екстраорdінар прін вȣръціа, сімцірея ші ꙟмлоdовірея сȣпъреі сале, ꙟкът аȣ трас асȣпръ'і лаȣda аскȣлтъторілор ші а крітічеі."

— D. Ружінскі фостȣл капелмаістрȣ а мȣзічеі полкȣлȣї Молdавіеі аȣ компȣс о каdріллъ францезъ, а кърія аріі сȣнт ꙟмпрȣмȣтате din кънтечеле попȣларе а Молdавіеі. Ка ȣн ворочіт à propos пентрȣ артіколȣл Dлȣї Негрȣцці деспре ачесте кънтече, ноі ꙟмпъртъшім абонаціілор ноштрі ачеастъ каdріллъ, че есте dеdікатъ ꙟнълцімеі сале Doamnei.

III. TEATRU.

Гȣвернȣл Молdавіеі сімцінd къ театрȣл ромънеск н'ар путеа нічі оdатъ ꙟнфлорі, кът ар фі ꙟн конкȣрріnцъ кȣ театрȣл францез, аȣ хотъріт ка de ла 15 Маіȣ віітор съ ꙟнкреdінцезе амбеле счене ȣнеі сінгȣре dірекціі націонале. Аша dар ачеастъ dірекціе с'аȣ ꙟнкреdінцат DD. Спатарȣлȣї К. Негрȣцці, Комісȣлȣї В. Алексаndрі ші Капітанȣлȣї М. Когълнічеанȣ, кȣ ꙟнdаторіре ка ꙟн іарна віітоаре съ се dее пе съптъмънъ de треї орі репресентаціі францезе ші оdатъ ромънешті. Реdакторȣл Dачіеі фіінd ші ел din ачеа dірекціе нȣ поате съ zікъ німікъ ꙟн фаворȣл ȣнеі асеміне мъсȣрі, пентрȣ къ н'аре обічеіȣ de а се лъȣda пре сіне'ші. Пȣблікȣл ꙟнсъ ва путеа жȣdіка ла време, ꙟн че мод с'аȣ ꙟнкреdінцат ачеастъ сарчінъ, ші dакъ театрȣл ромънеск ва фі тот пъпȣшъріе орі артъ.

IV. FELURITE.

— Албіна ромънеаскъ, каре ꙟнтр'ачеаста се поате сокоті de офіціалъ, din 24 мартіе, кȣпрінde ȣрмътоарея ꙟнштііnцаре.

„Черкарея de тоате zілеле dоведінd фолосȣл че с'ар проdȣче пентрȣ іndȣстріа ачестеі церí din ꙟнфііnцарея ȣнȣї клас іndȣстріос dінтре пъмінтені, Епітропіа ꙟнвъцътȣрілор пȣбліче, повъцȣітъ de dіспосіціїле реглементȣлȣї Органік ші а сколелор, аȣ фъкȣт ȣн проект атінгътор de ашеzарея сколеі de *мештешȣгȣрі* сȣв повъцȣірея D. професорȣлȣї Міхалік.

Локȣл пе кареле аре а се zіdі ачеастъ сколъ, с'аȣ алес алътȣре кȣ інстітȣтȣл пентрȣ ꙟнвъцътȣра фетелор, ка ȣнȣл че есте ꙟн мізлокȣл політіеі ші аре о ȣліцъ деспърцітоаре.

Преа ꙟнълцатȣл *Domn* прін резолȣціа din 20 Март біневоінd а ꙟнтър ачест проект, Епітропіа аȣ хотъріт а се ꙟчепе ші а се севърші zidіреа ꙟн карȣл ачестеі верї.*

Dеа Dȣмnezeȣ къ din ачеастъ скоалъ съ еасъ ꙟн наџіа о класъ нȣмероасъ de indȣстріоші нъмінтенї карії съ не desробеаскъ de mерџіа че не сканане астъzї наџіеї Евреешті, пентрȣ орї че mештешȣг.

— Ла 7 Март с'аȣ фъкȣт ꙟн Палатȣл Академіеї есаменȣл џенерал а скоалелор пȣбліче din капіталіе ші ꙟмпърџіреа премііlор. Ꙟн асеменe есамен есте тотdеаȣна о сербаре вредnікъ de addȣчере амінте пентрȣ тоџї ачеї че се інтересеазъ de лȣмінареа ромънілор. Есаменȣл ꙟн ачаст анȣ аȣ фост *mаї* стрълȣчіт de кът тотdеаȣна. Тот че есте *mаї* ꙟнсемнат, mаї чінстіт ꙟн стат, кісерікъ ші попор ера de фаџъ; DD. *miniстрї*, ꙟналтȣл клерȣ, Епітропіа скоалелор, Dепȣтаџії обштешті адȣнаџї, ȣн mаре нȣмър de стръіні, пъріnџії тінерілор елевї ші алџії. Тоџї ера adȣнаџї ка съ вадъ че пропъшірї аȣ фъкȣт жȣнімеа ꙟн шіінџе ші ꙟн арте, че нъdеждї поате авеа патріа de ла ачесте ашеzеміnте. Din фіеште каре класъ с'аȣ скос кътe трії сколерї, каре *а респȣнdе ла ꙟнтребъріле* фъкȣте de DD. Професорї. Елевії лоџічеї ші а dрітȣлȣї натȣрал (*Професор* D. Dоктор ші Кант. Къмпіанȣ) аȣ џінȣт mаї алес лȣареамінте прін новȣтатеа mатеріеі трактатъ пентрȣ ꙟнтъіаші datъ ꙟн лімба ромънеаскъ. Dефініџіа пресkріпџіеї аȣ фост mаї алес фоарте à propos.

Ꙟн џенерал скоалеле din прінчіпатȣл ностръ фак рапіdе пропъшірї; съ не фіе ꙟнсъ іертат de а zіче къ сістема adоптатъ се џіне преа mȣлт de словъ, ші слова штіџї къ омоаръ dȣхȣл. Am пȣтат ꙟнсемна къ de ла сколерї се чере нȣmаї о mаре addȣчере амінте, фъръ ка съ аібъ треbȣінџъ de а се гъndі ла челе че і с'аȣ арътат саȣ zіс de кътръ Професорї.

Пентрȣ ꙟнкіереа есаменȣлȣї D. Стаматі, Mаре Професор de Фізікъ ші de ꙟналтъ Матемаtікъ аȣ фъкȣт кътева есперіменте din Фізікъ ші Хімie; ꙟнтре ачесте аȣ арътат ші кȣm се фаче кафеоа. Ꙟн адевър аіче есте лоkȣл de а zіче кȣ Doамна de Севіґне „ça ne vallait pas la peine d'aller à lictranger pour apprendre à faire le café*".

Ꙟнтре деосебіте лȣкрърї а елевілор есpȣсе, ам ꙟнсемнат кȣ плъчере традȣкџііле къльторіеі тънърȣлȣї Анахарсіс ꙟн Гречіа, ші а *Галеріеі mоралe* а лȣї Сеґіȣр. Асеміне ам възȣт mаї mȣлте десенȣрї de архітектȣръ, літографіі ші кътева zȣгръвеле кȣ олеіȣ тоате лȣкрате de елевї.

Ла 10 Март с'аȣ съвършіт пȣблікȣл есамен ла скоала din Роман сȣпт іnспекџіа D. Dоктор Теоdорі ꙟн фіінџа клерȣлȣї кісеріческ, а dрегъторілор, а негȣџіторілор ші а ȣнȣї нȣмър de стръіні ꙟнкът сфорȣл тінерілор аȣ addȣс mȣлџъміреа обштіеі, каре аȣ рекоменdат пе D. проф. Іоан Nастасан, пентрȣ рȣвна кȣ каре ꙟмпліnеште dаторііле сале.

---

* Lettres de Mme de Sévigné, édition de la société typographique de deux Ponts, tom 10. partie V. p. 1810.

D. Спат. Р. Казimір, Іnспектор скоалеі de Бърлаd, ꙟштііnцазъ пе чіnстіта Епітропіе а ꙟвъцъторілор пȣбліче къ ла 24 Февраріе с'аȣ фъкȣт ексаminȣл пȣблік ла ачеа скоалъ ꙟ фііnца клерȣлȣі бісеріческ, а dрегъторілор ші а nегȣціторілор; іар сколерілор челор mаі вреdnічі с'аȣ ꙟmпърціт премii ȣn nȣmър de кърці de кътръ D. Спат. Іаnкȣ Гречеаnȣ. (Албіnа ромъnеаскъ.)

— Ꙟ пȣтереа Арт. 49 din Органік, Ꙟ. С. Domnȣл Валахіеі, аȣ ꙟтъріт Коdіка de комерцȣ аша прекȣm с'аȣ ꙟdрептат de кътръ Аdȣnареа обштеаскъ; пȣтереа еі ꙟ лȣкраре се ва ꙟчепе de ла І. Іаnȣаріе 1840.

— Сочіетатеа історіко-натȣралъ а Молdавіеі аȣ пріmіт пріn бȣnътатеа miністрȣлȣі din лъȣnтрȣ D. Логофътȣл Алексаndрȣ Гіка, ȣn фетȣс оmеnеск (копіл) кȣ доȣъ капете.

Ꙟ зілеле ачесте аштеаптъ ȣn траnспорт кȣ dарȣрі фъкȣте сочіетъцеі de кореспоndентȣл еі контеле Хохеnварт К. К. ал Аȣстріеі шаmбелаn, ші аnȣme:

3 *ексеmпларе Протеȣс че есте ȣn аmфівіȣ ехтраорdіnар.*

308 *ексеmпларе* плъnте ȣскате dеnе Алпіі Карnіоліеі ші de ла Рагȣза.

110 ексеmпларе фелȣріте mіnерале din Карnіолія, Карінтія ш. а.

Асеmеnе de кȣрънd аȣ сосіт ꙟ старе бȣnъ ші с'аȣ ашезат ꙟ mȣзеȣ лȣкрȣрі іnтересаnте тріmісе de оnоратȣл кореспоndеnт а сочіетъцеі D. коnсіліарȣл Цінсер de ла Naicoл, ші аnȣme 67 проdȣктȣрі џеолоџіче din Бȣгаріа (Алб. ром.)

— Ꙟ Газета de Трансілваnia din 10 Март, афлъm ȣрmътоареа ꙟштііnцаре, каре dъ mатеріе ла атъте гъndіpі!!! Сочіетатеа de плȣтіре кȣ вапорі пе Dȣnере, зіче кȣmкъ песте пȣціn ва бъгъторі пе валеа de ла Черnавоdа кътръ Кȣстенdџе, фъръ ꙟсъ кȣ dрȣmȣл пе ла Галаці съ'л пъръсеаскъ *орі de кȣте орі ва ꙟгъdȣі стареа апеі!!!*

V. RESPUNSURI.

DE LA REDACTIE.

— Ꙟ Іnтроdȣкціа Dачіеі літераре кȣ грешалъ с'аȣ ꙟщііnцат къ *Кȣріерȣл орȣ фі mаі* жȣnе de кът Албіnа. D. Еліаd пе аратъ къ Кȣріерȣл ромъnеск аȣ ꙟчепȣт а се пȣбліка ла 10 Апріл 1829, еар Албіnа ла 1. Іȣnіе 1829. Пеnтрȣ аdевърȣл історік dар пе гръбіm а ꙟdрепта ачеастъ грешалъ че с'аȣ фъкȣт din пещііnцъ:

— Асеmеnе тот dȣпъ Кȣріер ꙟщііnцъm къ чеа ꙟnтъі фоаіе ромъnеаскъ аȣ фост фаmа Ліпск, каре, ла 1828, аȣ ешіт ꙟ Ліпска ꙟ вр'о кътева Nȣmере сȣпт реdакціа репосатȣлȣі К. Росет.

— Ꙟ іnтроdȣкціа Dачіеі аm фъгъdȣіт съ nȣ пріmеск nічі оdатъ діскȣцii че ар пȣтеа прічіnȣі dісȣnаре ꙟтре літтераторіі Роmъnі. De ачеа n'аm кътат съ dовеdеск каре аре dрептате, din D. Ага Асакі орі din mіне ꙟн mіка dіскȣціе че се івісе ꙟнтре ноі; пентрȣ къ пре D. Аса ꙟл сокотеск, прекȣm ші есте, капȣл літераторілор dін Молdавіа. О прічінъ кȣ тотȣл dін протівъ mъ фаче съ нȣ ръспȣнd німік ла невреdніка скрісоаре че с'аȣ тіпъріт ла Албіна ромънеаскъ dін 4. Апріл ші іскълітъ de ȣн soi-disant dіректор а ȣнȣі pretendu театрȣ націонал. Dачіа літераръ аре а фаче нȣмаі кȣ літтераторії ромъні, ші ачелȣі indiвidȣ нȣ'і кȣноск ънкъ dрітȣл de а се слȣжі кȣ ачест нȣме. De ачеа нȣ mъ воіȣ ꙟнжосі а'і аръта mъкар нȣмеле. Ар фі преа mаре чінсте пентрȣ dънсȣл съ'ші вадъ нȣмеле ꙟнтр'о фоаіе літераръ фъкȣтъ нȣмаі пентрȣ слава патріеі ші а аdеверацілор літтераторі. ꙟл лас dар ꙟн ꙟнтȣнерікȣл ꙟн каре се афлъ ші dін каре, dȣпъ пъререа са, нȣ ва еші ꙟн вечі вечілор. Mъ mъргінеск dар а dа нȣмаі dоъ сфатȣрі. Ȣнȣл фоіеі каре аȣ пȣблікат ачеа скрісоаре. Ачеа фоаіе zіче ноі аȣ фост о Албінъ фолосітоаре, пентрȣ къ аȣ аdȣнат нȣмаі mіере; ꙟн вл кнспрезеле нȣ съ нȣ се факъ бонdар прін тіпъріреа ȣнор асеміне mішелії. Трактезъне кȣm о трактъm.

Алdоіле сфат се кȣвіне Dлȣі soi-disant dіректор. *Maі ꙟнаінте de* а чере de ла алцїі чева пентрȣ ка Dлȣі съ крітіче, Dлȣі ар фаче mаі біне съ'ші хрънеаскъ mінтеа ші сȣфлетȣл; съ'ші ꙟмпле dаторііле de професор, тітлȣ нобіл че нȣ есте ънкъ вреdнік de а пȣрта, съ се аръте рекȣноскътор de жертфіле че аȣ фъкȣт кȣ dънсȣл патріа, аdекъ ноі класа слȣжбашілор статȣлȣі, кȣ а къріа келтȣеалъ аȣ фост тріміс ꙟн церї стреіне, съ пȣбліче о компȣнере саȣ mъкар пре о траdȣчере фолосітоаре каре съ dоведеаскъ къ нȣ ші аȣ перdȣт вреmеа. Ачесте съ ле факъ, mаі біне de кът съ се апȣче de окъріт ніште оамені че н'аȣ штіȣт mъкар къ тръеште ꙟн лȣме, dъ ънкъ къ есте dіректор театрȣлȣі націонал. Фъкънdȣле ачесте атȣнче ва аве dріт de а се нȣмі літератор, атȣнче ва аве dріт de а крітіка. Іар пънъ атȣнче ва фі нȣмаі ȣн Dоктор dін Кревінкел.

— Реdакціа кътръ абонаці. — Dачіа літтераръ ꙟнdатъ dȣпъ івіреа са с'аȣ възȣт ꙟнтъмпінатъ de пȣблікȣл четітор, mаі mȣлт de кът пȣтеа съ нъdъжdȣеаскъ реdакторȣл. Асеmене Кȣріерȣл ромънеск ші фоаіа літтераръ dін Брашов с'аȣ гръбіт de а рекоmенdа. Реdакторȣл mȣлцъmеште ші пȣблікȣлȣі ші ачелор фоі пентрȣ ачеастъ бȣнъ *пріміре*, каре ꙟн *лок* de а'л орбі ва фі ȣн ноȣ *mотів* de а нȣ *крȣца* нічі жъртве нічі остінеле спре а се фаче dін zі ꙟн zі mаі вреdнік de четіторії съї. — Спре а'ші аръта de пе акȣm mȣлцъміреа са, реdакторȣл пентрȣ Нȣmеріле de пе Март ші Апріл dъ абонаціілор mаі mȣлт de 12 коале ꙟн вреmе кънd, dȣпъ програmъ, ел ера ꙟнdаторіт а dа пе лȣнъ нȣмаі de ла треі пънъ ла патрȣ коале. Ачеаста ва dоведі ꙟнdестȣл къ ꙟнтреприndереа Dачіеі літераре нȣ есте нічі de кȣm о спекȣлаціе, прекȣm аȣ ꙟнdръзніт а zіче ȣн тікълос нерȣшінат.

М Когълнічеанȣ.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Konstantin Negruzzi

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

SCENE CONTIMPURANE.

I.

О АЛЕРГАРЕ DЕ КАЇ.

(СКАЧКА.)

Тот орашȣл Кішіневȣлȣї се адȣнасе ка съ прівіаскъ алергареа de каї, че се прелȣнџісе пънъ ꙟн лȣна лȣї Септемвріе кȣ аштептареа D. Конте Воронцов гȣвернаторȣл џенерал а Nȣоръсіеї ші а Бесарабіеї; dар тречереа лордȣлȣї Dȣрхам — амбасадорȣл Мареї Брітаніі лънгъ кȣртеа Петерсбȣргȣлȣї — пе ла Odесса ꙟмпеdекъndȣ'л, *алергареа* ръмасе а се фаче нȣмаї ꙟн фііnца D. гȣвернатор чівіл, џенерал Федоров.

Локȣл алергърії есте zече мінȣте афаръ de ораш ȣnde е гътітъ о галеріе de скъndȣрї ꙟн фелȣл кіnezіческ пентрȣ прівіторії нобілї. Простімеа саȣ — ꙟн лімба арістократікъ—Каналіа, шеdе ꙟмпръштіеатъ пе кѫмп саȣ ꙟншіратъ пе марџінеа ȣнȣї оdгон ꙟнтінс че н'о ласе съ се гръмъdеаскъ. Славъ ставілъ, dакъ н'ар фі спріжінітъ de жанdармії поліціеї!

Піаца се ꙟнтinde овалъ пе ȣн петеd шес ꙟнтр'о чірконферінцъ de треї версте ꙟнсемнате кȣ стълпȣшорі de лemn de 3—4 стъnжіnі deпарте ȣnȣл de алтȣл, іар dinaintea галерії есте баріера de ȣnde плеакъ алергъторії карії, ꙟnтр'о фȣгъ, сȣnт datорі а фаче цірȣл піеції de патрȣ орі, adекъ о кале de dоъспреzече версте (mai жȣmътате поштъ); ші doi каре ꙟnтрек пе чеілалці ажȣnгъnd mai nainте ціnта, пріімеск, чел ъnтъiȣ ȣn вас de арџінт прецȣіт 1500 рȣбле асігnації; чел ал doiле, 500 рȣбле, каре баnі ъі dъ вістеріа ꙟmпърътеаскъ.

Алергърі de кай се фак пе тот аnȣл ꙟn тоате гȣверnііле Рȣсіеі. Скопȣл есте ка прін ачеастъ ꙟnкȣражаре съ се ꙟmбȣnътъцеаскъ *соіȣл хергеліілор* ші е фоарте nimеріт пеnтрȣ къ акȣm тоатъ *кълърimea* се ꙟnдесȣлеazъ din царъ, ꙟn време че mai de mȣлт ера nevoie а се кȣmпъра кай din статȣріле вечіnе. Am ȣітат съ спȣiȣ къ nȣmai армасарі ші іеnе сȣnт пріїміці съ алерџе; кай nȣ; ші nȣ de алт соіȣ декът de лок.

Фіінца фȣnкціоnерілор чівілі ші mілітарі, тоці *ꙟmтȣndіраці*, da ачестеі прівелішті о помпъ соленелъ че adȣчеа aminте de търnеріле кавалерілор връстеі de mіжлок, кȣ ачеастъ deосъбіре къ ачеіа се лȣпта ка съ капете о окіре de ла dama inimeі лор, ші ачестіа алеаргъ ка съ къштіџе 1500 de рȣбле.

Галеріа ера тіксітъ de dame фрȣmоасе, фрȣmȣшеле ші mai слȣтішоаре, тоате кȣ deосебіте капеле ші mode de коnтрабаndъ, пеnтрȣ къ Odecca фіind порт-фраnк се ꙟnсърчіnеazъ а ꙟmбръка пе Кішіnеевче; ші е кȣріос а ле вedea пе тоате кȣ тȣалете рекороасе ші фрȣmоасе, ші стофеле еnглеzешті ші фраnцеzе кȣm фошnеск трекъnd кȣ dреспрец пе сȣбт барба ваmешілор каре ле прівеск стръmбъndȣсе ші стръnгъnd din ȣmері.

Ȣn фрȣmос Landau de Biena венia Ꙟnхъmат de патрȣ телегарi роiбi. Вezitĕȣл Ꙟn векiȣ костȣm рȣсеск кȣ барба лȣnгъ шi mъna кȣ хъцȣрi коперiте кȣ цinте de арџinт, пъzind ȣn аер грав вредniк de ȣn maџiстрат. Ȣn лȣътор-аminте Ꙟndатъ ар фi кȣnоскȣт къ ачел ателаџiȣ, de шi рȣсеск, авеа о форmъ кȣ тотȣл mолdовенеаскъ, adiкъ ера maї елегант шi ковършind mъсȣрiле обiчеiȣлȣї, къчї каiї de ла роате ера чел пȣцin de треї стъnжinї deпъртацї de naintашii пе каре'ї mъna ȣn фрȣmос бъiат ка de 16 anї стрiгъnd пе'nчетат nadi! *nadi! кȣ ȣn глас че ресȣna ка пiкȣлiна* Ꙟnтре iнстрȣ*mентеле ȣnȣї* орхестрȣ.

Ꙟn ачел екiпаџiȣ dinanoї ера о тенъръ damъ блоndъ, а кърia фiгȣръ авеа ачеа блъndецъ че се веde Ꙟnвечiнiчiтъ de пенелȣл лȣї Рафаел шi ȣn жȣне бърбат каре de пе барбъ шi mȣстецї се кȣnоштеа къ ера стръin. Denainте ера ȣn om балан че пȣтеа съ аiбъ 35 anї. Кinȣл сеȣ ера фрȣmос шi iнтересант, dар о Ꙟnтрiстаре deспъdеждȣitъ се веdеа пе фаца са палidъ. Ел пȣрта окiларi верzї шi цinеа mъniле тinереї dаmе стрinсе Ꙟnтрȣ а ле сале кȣ о фаmiлiарiтате пеiертатъ алтȣї deкът ȣnȣї бърбат.

Кът пентрȣ стръinȣл бърбат, ел пъреа къ nȣ багъ сеаmъ къ е лъnгъ о фрȣmȣсецъ, шi nȣ се ȣiта ла сченa конжȣгалъ, каре ȣрmаре а лȣї dобеdia саȣ къ ачеа жȣnъ фетее ъї ера рȣdъ, саȣ къ inima лȣї ера прinсъ, саȣ къ ера ȣn nесimцiтор; пентрȣ къ dаmа (прекȣm am maї спȣс) ера атът de фрȣmоасъ, Ꙟnкът въzъndȣо чinева, требȣia — dакъ nȣ с'ар фi Ꙟnаmорат — чел пȣцin съ о прiвiаскъ ка пе ȣn кап d'оперъ а nатȣреi.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Тъпърȣл om століт, ерam еȣ; чеілалці, D. Іполіт Р. ші соціа са D. С. вара mea.

Cocind ла галеріе, не am dат жос. Вара mea лȣъ брацȣл барбатȣлȣі сеȣ, іар еȣ, фъкъndȣ'mi лок пintре dame кат кълъреште (cavalièrement), кълкъnd пе бъ-тътȣріле mошнеџілор карії mъ dа ла тоці dрачії, котіndȣ ȣніформе ꙟп dреапта ші ꙟп стінга кȣ zічереа pardon, талісman каре ꙟnкide гȣра гіоnтіцілор ші кълкаціlор, am алергат ла челалалт капът а галеріеі ȣnde zъріcъm о капелъ розъ ꙟmпъпъшатъ кȣ о пасере de парadic. Стъпъна ачеі капеле ера фапалȣл каре mъ лȣmina, magnетȣл че mъ тръџеа.....

Nȣ воіȣ ꙟnтрепрinda а dескріе фрȣmȣсеціле Doamneі В. пентрȣ къ сіmц къ акȣm, dȣпъ тречере de чінчі ani, орі кът аш воі съ фіȣ de непъртinітор, сȣвеnіреа еі ар сілі imaџinaціа съ галопеzе фъръ воіе, ші аш кълка хотъріреа че am фъкȣт de а спȣnе adевърȣл ꙟп тоатъ сіmплітатеа-са. Nȣ воіȣ ворбі dечі нічі de фармекȣл окілор еі, нічі de гласȣл еі че семъна кȣ сȣспінȣл аmорȣлȣі, нічі de а еі таліе mлъdioасъ.....

Nетъгъdȣіт есте къ еȣ слъвеск пе тоате фемеіле тіnіре ші чінстеск пе бътрънe ꙟп сȣвеnіреа трекȣтеі лор фрȣmȣсеці; dар кȣ тоатъ плекъчіȣnеа рог пе dameле каре nȣ вор авеа о таліе фрȣоасъ съ mъ іерте dакъ ле префер пе челе палте ші сȣбцірі. Аста е о грешалъ de каре е віноват гȣстȣл meȣ.

Doamna В. mъ пріimi кȣ ȣn zimбет ꙟnкънтътор, ші възъnd негȣра de џелосіе че се ръспъndice пе фаца mea ꙟnтрȣ вidереа ȣnȣі тънър офіцер de лъnчері че ворбіа вȣ dънса: Ъці рекоmand пе D. Арсеnіе Тimофеевічї Ж. ъmї zісъ.

О! noї пе кȣпоаштеm, аm ръспȣнс zimвind кȣ сілъ кътръ рȣс.

—Bon jour, mon cher; те штіаm ла Хотіп?

—Іерї пȣmаї аm веніт ші mъпе mъ ꙟпторк.

Кȣm! аша dеграбъ пе лашї? аm аdаос ꙟпкрецъnd фрȣптеа ші рidікъnd спрінчепеле ка съ'mї dаȣ ȣп аер mъхпіт.

—Слȣжба о чере. Слȣжба mілітъреаскъ аре mаї mȣлте пепльчерї dекът mълцеmірї.

—Ші mаї въртос ꙟп време dе ръсвоїȣ. Пȣрреа ꙟп бȣzа тȣпȣлȣї, сіліці а бівȣака сȣбт ȣп корт каре пȣ въ поате апъра dе пестаторпічіа въсdȣхȣлȣї, mепіці поате а mȣрі dепарте dе аї вострі, фъръ алтъ петречере dекът чіаїȣл ші стосȣл....

А! ръсвоіȣл е чеа mаї mаре пльчере а вітеzілор, ȣрmъ ел кȣ ȣп аер фапфаропік, dар пачеа, пачеа е песȣферітъ. А шеdеа фъръ треабъ ꙟптр'о четате ꙟп товъръшіа ȣпȣї бътрьп коmаndапт плін dе реȣmатісmȣрі ші dе dекорації....

В'аці афȣпdат ꙟп стратеџіе, dоmпілор; zісъ dоаmпа В. ші пȣ лȣаці сеаmа къ алергъторії аȣ съ плече.

Офіцерȣл пе лъсъ.

De mȣлт веnісе лъпчерȣл ачеста? аm ꙟптребат.

—N'аікї пічї о грїжъ, ъmї ръспȣпсе Dоаmпа В. ріzind; ꙟmї ворбіа dе фортіфікаціїле четъцїї Хотіпȣлȣї. Nȣ штіїȣ ꙟпсъ кът m'а mȣлцъmіт ꙟптъмпіреа воастръ. Фъчеаm о коmпараціе ꙟптре воï кънd ворбіаці; тȣ атът dе негрȣ, ел атът dе албȣ: ера ȣп контраст dе mіпȣпе.

—Въd къ коmпараціа пȣ'mї ера ꙟп фавор.

— Ox! ешті nесȣферіт. Тачі. Іатъ Domnȣл Р. ȣnȣл din жȣdекъторіі къmпȣлȣі (juges de camp).

Domnȣл Р. nе спȣсе къ се ва da семnалȣл алергърії, ꙟndатъ че се вор кънтърі конкȣренції.

Кȣm? am ꙟnтребат.

— Тоці се кънтърескȣ къ ачел че се сокоате а фі mаі греȣ, ші челор mаі ȣшорі лі се пȣnе плȣmб пе шеа пънъ че сȣnт тоці de о потрівъ греі.

— Аста е nedрепт. Dакъ nатȣра m'а фъкȣт ȣшор, пеnтрȣ че съ mъ ꙟngреȣе кът ȣn гросоmаn че траџе поате опт сȣте de літре?

— Аша е регȣла.

Каре сокоці къ ва лȣа преmіȣл? ꙟnтребъ Doamna В. пе жȣdекъторȣл de къmп.

— Прекȣm гъndеск, Мелелі ва къштіга, къчі е ȣn кълъреџ.

— Каре е Мелелі? am zic.

Ачел mік аколо кȣ ȣn страіȣ ȣngȣреск ларг ꙟnкът паре къ е de ꙟmпрȣmȣт.

Слабъ nъdеждe, am ȣрmат, къчі n'аре nічі кȣm аер кълъреск.

— Съ'л веdеці пе кал, веці жȣdека алт фел; dар аȣd кіеmъndȣmъ. Mъ іертаці, mъ рог.

Жȣdекъторȣл алергъ, ші гъcind тоате формалітъціле ꙟmплініте dете семnалȣл стрігъnd: allez!

Алергъторії плекаръ ка сеџеата.

. . . .

Mъ ȣіт ла вара Dтале, ꙟmі zice Doamna В. ші сімцȣ о nеспȣсъ компътіmіре пеnтрȣ соарта еі; атът de теnъръ ші атът de nепорочітъ! Авіа ꙟnчепȣсъ а гъста dȣлчеціле ѕпеї късъторiї потрiвiте кȣ ꙟnтъiȣл еї бърбат, колонелȣл D. тънър, фрȣмос, вітеаz, шi mоартеа ꙟл сечеръ сȣбт zidȣріле Сілістреї. Акȣm ачест ал doile....

— O! еа ꙟл iȣбеште.

— Nȣ мъ ꙟndoеск, къчї D. Іполіт merітъ а фі iȣбіт; dар че amар требȣе съ фіе ꙟn сȣфлетȣл лȣї шi кътъ жале ꙟn inimа соціеї сале каре сеаmъnъ Антігонеї спріжініnd пе Edin.

— Кȣ deосебіреа, къ ачел вестіт рігъ а Тебеї ера бътрън шi *D. Іполіт есте ꙟnкъ ꙟn флоареа жȣнецеї.*

— *Baї de ел!* кȣ атъта е mаї de тъnгȣіт, пеnтрȣ къ ꙟn връста ꙟnфокатъ а тінерілор сіmцірі, віаца i с'а фъкȣт о поваръ dȣрероасъ.

— Ꙟn adевър, аm лȣат сеаmа къ nȣ веde біnе, dар аста поате фі о боалъ трекътоаре.

— Nічі декȣm. Е deсъвършіт орб. Ꙟn zadар с'аȣ сіліт чеї mаї іскȣсіці dокторі аї Петерсбȣргȣлȣї шi аї Odесеї, nȣ'л аȣ пȣтȣт фолосі, чі mаї вътос пе лъngъ deснъdеждȣіреа de а се веdеа віndекат de каре пътімі mоралȣл сеȣ, фізікȣл лȣї сȣфері ꙟnтр'атът ꙟnкът паре къ е ȣn бътрън трекȣт!

— *O Dȣmnezeȣле!*

— Блъстъmȣл Олгїї се ꙟmпліnі!...

Сгоmотȣл глоатеї пе кȣрmъ ворба. Алергъторії веnіа.

. . . .

Doїспреzече конкȣренці пȣрчесесеръ, шi nȣmаї чіnчі се ꙟnтȣрnа. Кънd шi din ачестіа mаї ръmасеръ треї. Doї рівалї ера акȣm; ȣn армасар негрȣ шi о iапъ сȣръ. Калȣл ера mік de трȣп, dар плін de фок; пічоареле'ї

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ера атът de deлікате ꙟnкът пъреа къ nȣmaї dекът ор съ се фрънгъ. Пе dъnсȣл ера Мелелі. Ел ста ꙟnфінт пе шеа ші атът de neклінтіт ꙟnкът omȣл ші dобітокȣл сеmъnа ȣn трȣп, ȣn Чеnтаȣр. Калȣл ера nȣmaї спȣmъ; mȣшкії і се ꙟnтінсесеръ ка коарdа ȣnȣї арк, ші абȣрі гроші ешіа din ел. Фрȣnтеа кълърецȣлȣї шіроіа de сȣdoаре; ел легасе фръеле de облъnкȣл шелеї ші се цінеа de коаmа кȣрсіерȣлȣї:

Іапа сȣръ, пе каре о ꙟnкълека ȣn жокеї а nȣ штіȣ къреї Domn, ера *maї mаре* dекът арmасарȣл; трȣnȣл еї лȣnгърец, *о аръта къ е фȣгаріцъ*. ꙟnтінсесе капȣл ꙟnаінте, ȣрекіле ле лъсасе пе *спате*, *ші алергъnd* алътȣреа кȣ dъnсȣл. шȣератȣл ларџілор еї nърі ера ка болdȣл ȣnȣї пінтеn пеnтрȣ арmасарȣл каре атȣnчї ші maї таре се ръnezіа ла фȣгъ, ꙟnсъ еа nȣ'ї dа пасȣл.

Амъndoї ера акȣm ка ла чінчї сȣте паші de цінтъ, кънd Мелелі ꙟnфінсъ амбії пінтеnї ꙟn коастеле арmасарȣлȣї. Ȣn съnџе пȣрпȣріȣ въпсі пелеа лȣї лȣчіе ка атласȣл ші nегрȣ ка пана корбȣлȣї. Рънкезъnd de dȣрере се ръсȣфлъ сфоръind страшnік, сбȣрлі ȣndȣіоаса коаmъ ші арȣnкъndȣсе ꙟn zече коnче ажȣnсе цінта, nобілȣл dобіток!

ꙟndатъ ꙟл ȣрmъ ші іапа.

Хȣра! стрігъ глоата бътъnd ꙟn *палmе*.

Мелелі пріimi васȣл de *арџінт* пе каре ера съпате арmътȣріле Бесарабіеї.

Арmътȣріле ачесте сȣnт: капȣл zімбрȣлȣї mолdав цііnd ꙟn коарnеле сале пажȣра ꙟmпърътеаскъ кȣ аріпеле ꙟnтінсе.

ꙟnтовъръшіт de жаndармі ші de тоці прівіторії, кȣ mȣzікъ ꙟnаінте сȣnъnd mарш, Мелелі іnтръ ꙟn ораш.

Астъ інтраре тріȣмфалъ се помепеште ші се ва помені мȣлтъ време Ꙟп капітала Бесарабіеĭ, прекȣм се помепіа ла Рома тріȣмфеле лȣĭ Чесар, Аȣгȣст ш. а.

. . . .

Че Олгъ, doamna mea, ші че блъстем? ам Ꙟптребат.

Аста е о лȣнгъ ші трістъ історіе, пе каре Ꙟці воіȣ̆ спȣпео, десеаръ, Ꙟмĭ zіce Doamna B. сȣіndȣce Ꙟп тръсȣръ.

Ръdікъnd сторепе, Ꙟмĭ zімбі фъкъndȣмĭ ȣп семп de adіо кȣ бȣкетȣл de *флорĭ че авеа* Ꙟп мъпъ. Окіĭ меĭ *аȣ̆ ȣрмат карета пъпъ че аȣ̆ пердȣто* din vedere.

Сеара ам алергат ла Doamna B. пе каре ам гъсіто сінгȣръ аштептъndȣмъ.

Іатъ че Ꙟмĭ спȣсъ:

P. S. Історіа ȣпеĭ фетеĭ спȣсъ dȣ о фемее аре ȣп фармек deосебіт. Копіеzȣ̆ din албȣмȣл меȣ̆ кіар спȣпереа Doamneĭ B, Ꙟпкреdінцат фііnd къ четіторȣл Ꙟмĭ ва ръмъпеа мȣлцъмітор.

II.

OLGA.

„*Сȣпт акȣм* къціва апĭ dекъпd тръіа Ꙟп орашȣл пострȣ о тепъръ dамъ. Nіменĭ пȣ о штіеа de ȣnde е ші чіпе е. Ȣпіĭ спȣпеа къ е въдȣва ȣпȣĭ побіл Полоп че перісе ла Остроленко, алціĭ adевеціа къ бърбатȣл сеȣ̆ — пе каре Ꙟпсъ пȣ'л кȣпоштеа — аре процесȣрĭ че Ꙟл ціп Ꙟп Петербȣрг, алціĭ къ е о въптȣрътоаре че кȣтріеръ лȣмеа пептрȣ плъчеріле еĭ. Ꙟп сфършіт ачеĭ maї реzопавiлї, жȣdiка къ еа тревȣе съ фiе вр'о непорочiтъ пъкътоасъ каре венiсе съ се спъсiаскъ ꙟп ȣрътȣл mопотопiеї Кiшiпеȣлȣї. ꙟп скȣрт, ачеа че се афласе maї сiгȣр пептрȣ dъпса, ера къ се пȣmiа Олга шi ера Полопеzъ.

Олга вiецȣiа фоарте ретiратъ; раре орї о пȣтеа веdеа чiпева ла гръdiпа ꙟmпърътеаскъ четiпd сȣвт ȣmбра ȣпȣї теїȣ. Мi с'а ꙟптъmплат с'о въdȣ odатъ шi п'о почiȣ ȣiта пiчї акȣm.

ꙟпкiпȣештецї ȣпа diп ачеле феmеї че слȣжеск de ꙟпdрептаре патȣреї пептрȣ тоате слȣтеле че аȣ фъкȣт diп грешалъ*). Фiгȣръ повiлъ шi mелапхолiкъ; пiште спрiпчепе пе каре пепелȣл пȣ ле-ар фi ꙟпкорdат кȣ атъта dелiкатецъ ꙟпкоропа окiї еї пегрi ка mȣра кȣ кътътȣръ тъпжiтоаре; албеаца фецеї шi а грȣmаziлор еї — пе каре флȣтȣра лȣпцї репаптiрi — пiчїоареле еї че пъреа къ се жоакъ ꙟп пiште miчї паптофi; талiа са каре авеа ачеа disinvoltura кȣ каре патȣра ꙟпzестреаzъ пе феmеiле de miazъ-zi. ꙟптр'ȣп кȣвъпт, орї каре diп ачесте фрȣmȣсецї ꙟп парте, ар фi фост de ажȣпс ка съ dештепте ȣп сiтmiment de mipаре саȣ ȣп фiор de аmор. Еа се пъреа а пȣ авеа maї mȣлт de dȣоъzечї апї; dар къте сȣферiрi аȣ тревȣiт съ аiбъ ачеї фаталї апї, de време че штерсесеръ роzа de пе крiп шi ꙟпегȣрасеръ о аша ꙟпџереаскъ фрȣпте! — Въzindȣпе mергъпd спре еа, трекȣ ꙟп алтъ алее, шi се фъкȣ певъzȣтъ.

---

*) Експресiе лȣатъ de doamna В. de ла Balzac.

Ꙟп adeвър, am zic D. Іполіт каре ъmĭ da брацȣл, dama пекȣпоскȣтъ пȣ се паре а'цĭ фі компатріотъ: брȣпетъ шi полопезъ!

— Піптре гароѳеле албе, de mȣлте орĭ креште къте ȣпа de алт колор, ъmĭ ръспȣпсе.

— Ръспȣпсȣл есте поетік; dар астъ сърmапъ гароѳъ се веde ѳоарте сȣѳеріndъ, шi, Zеȣ! еȣ, de ашĭ фі Ꙟп локȣл Dтале, ашĭ кȣȣта с'о mъпгъĭȣ mакар пептрȣ dрагостеа пацieĭ.

— Dтале ъцĭ е лесне а ворбі кȣ аша ȣшор топ! Dта п'аĭ ĭȣбіт, пічĭ аĭ съ ĭȣбештĭ врodста, пептрȣ къ *те-аĭ deпрінс а* сокоті аморȣл о zабавъ, пімік маĭ mȣлт. Кът пептрȣ mine, mъ кȣтремȣр ла сінгȣръ ideea de а ĭȣбі, пептрȣ къ кȣпоск ȣрmъріле ачестеĭ гроzаве патimĭ!

Ах! mъ спаріĭ, am стрігат. Шi de време че есте аша, ĭатъ фъгъdȣеск а пȣ ĭȣбі пічĭ...

— Шi аĭ пȣтȣт лȣа о асемепе семеацъ хотъріре? am кȣрmат еȣ.

Ох! съ dаĭ самъ dакъ am кълкато, ръспȣпсе Doamпа В. tinzindȣmĭ mъпа.... Ерam ферічіт!

Dȣпъ пȣціп, Doamna В. ȣрmъ:

„Ажȣпгъпd Ꙟп капетȣл алееĭ, пе-am пȣс пе о капапе de врасde. D. Іполіт гъсі піште тъбліцĭ къzȣте лъпгъ ȣп копат. Nегрешіт къ Олга ле пердȣсе.

А! am zic, ĭатъ ачеа че пе ва лъmȣрі асȣпра місmеріоасеĭ dame.

Лȣъĭȣ тъбліціле, ле deскісеĭȣ, шi піптре mȣлтеле версȣрĭ шi поте лешештĭ шi рȣсештĭ, ĭатъ че гъсіĭȣ.

> On s'égare un seul instant de la vie… aussitôt une pente inévitable nous entraine et nous perd; on tombe enfin dans le gouffre, et l'on se réveille épouvanté de se trouver couvert de crimes avec un coeur né pour la vertu!

Пе алтъ фацъ:

> Occhi, piangete; accompagnate il core
> Che di vostro fallir morte sostiene.

Маї ꙟнаinте:

> Vergeſſen Sie nicht, daß zwiſchen Ihrem Brautkuß das Geſpenſt einer Selbſtmörderin ſtürzen wird!

Rousseau, Petrarque, Schiller, че mозаік de поецї! am zic. Прекȣm въd, dоamна Олга е о поліглотъ; ші пȣ сфътȣеск пе чіне *н'а* фі четіт пе ачесті аȣторї съ'ї факъ карте. Dакъ *астъ ціпгашъ Лȣізъ каȣтъ вр'ȣп Фердinand*, пегреші́т къ пȣ'л ва гъсі ꙟп Кішіпеȣ.

Іполіт пȣ m'аскȣлта, dедат фііnd кȣ тотȣл а четі челе скрісе ꙟп тъбліцї. Аmъndoї пъзіam тъчере гъndind, ел ла Олга, еȣ .... ла тȣалета пентрȣ балȣл de ла клȣб.

Оаре ва вені ла бал? am ꙟптребат dȣпъ пȣцін.

— Nȣ штіȣ.

— Dта ꙟпсъ веї фі.

— Поате.

— О! Тъбліціле асте ці-аȣ лȣат mінціле.

Ȣітасеm ші Олгъ ші тъбліцї кънd, dȣпъ вр'о dоȣъ лȣні, am ꙟнтълніт пе Іполіт ла прімбларе. Требȣї ꙟнсъ съ штії къ саȣ ꙟпdеmпȣл *mеȣ, de каре mъ воіȣ* къї тоатъ віеаца, саȣ ачеле фатале тъбліцї а фост пъскȣт ȣп прієтешȣг ꙟнтре Олга ші Іполіт, прієтешȣг че се скіmбасе ꙟп чел mаї ꙟнфлъкърат аmор. Тоатъ лȣmеа зічеа къ ел о іȣбеште ші къ ел е хотъріт а о лȣа, mаї алес къ акȣm ші лъкȣіа ꙟmпреȣнъ; ꙟнсъ, еа пърea къ ꙟнкъ mаї mȣлт се ретръсесе din лȣmе.

— Ъці чер о mie de ïертърï, ъmï zice ел апропiindȣсе; есте о mȣлціmе de вреmе de кънd n'am венiт ла Dта. Прічіnа....

— Прічіnа е фрȣmоаса Полоnезъ, аm кȣрmат рizind, ші о ïерт, къчï 'mïа ръпiт ȣn прієтеn, de вреmе че а ісбȣтiт а domолi о inimъ селбатікъ.

— Adeвърът, ъmï ръспȣnсе; nȣ тъгъdȣеск къ Олга nȣ mъ ïȣбеште кȣ тоатъ френezia аmорȣлȣï; асеmеnеа о ïȣбіаm ші еȣ ла ꙟnчепȣт, dар акȣm ъці mъртȣрісеск къ nȣ *mаï сіmт ачел фок, ачеа веціе.* Аmо*рȣл meȣ се префъкȣ ꙟn комnътimіре.* Олга е minȣnатъ, *е ȣn ъnџер*, dар пȣрȣреа трістъ, пȣрȣреа плъnсъ, mъ теmе, mъ кinȣеште, ъmï скоате сȣфлетȣл кȣ атъта dрагосте. Еȣ о ïȣбеск акȣm mаï mȣлт de mілъ...

— А! ештï о фіаръ, domnȣле!

— Тъnгȣештетъ, doаmnа mеа, ші nȣ mъ осіndі. Сіmт, кȣnоск, въd къ сȣnт ȣn віnоват nевреdnік de ïȣбіреа еі, dар че вреï? сȣферінціле че аm трас de ла сексȣл dвоастре, 'mïаȣ стрікат inimа, аȣ dепъртато din кърареа ачеа ꙟnфлорітъ пе каре о вісеазъ о inimъ de dоъzечï аnï. — Еȣ аm акȣm треïzечï ші doï аnï, ші аm черкат преа mȣлте кіnȣрï. Пȣрȣреа вънdȣт de фemеіле *каре ъmï жȣра ȣn теnър* ші вечіnік аmор, ші апоï mъ *пъръсіа лепъdъndȣmъ ка пе о* mоdъ векіе, фъръ mъкар а кȣцета къ прin ачеаста omоаръ о фііnцъ omеnеаскъ, аm сфършіт прin а ле кȣnоаште ші а ле прецȣі пеnтрȣ ачееа че сȣnт: nіште drачï фрȣmоші ласаці пеnтрȣ а nе ферічі ші а nе кіnȣі.

— Мȣлцъmеск de комплімеnт, аm zic.

— Іартъmъ, Doаmnа mеа, ші, ъці реzік, жълештеmъ ші nȣ mъ осіndі.

— Dар dакъ аї о іпіmъ аша стрікатъ, am adaoс, dакъ пȣ ешті ꙟп старе с'о їȣбешті прекът те їȣбеште, пептрȣ че пȣ те dестъїпȣешті еї? пептрȣ че о ꙟmбръпчешті, жȣкъпdȣте, ꙟп ріпа перірeї?

— Am черкат, Doamna mea, dар, че пот фаче, кънd сінгȣра idee е ꙟп старе ç'о оmоаре. Аmорȣл еї е ексалтат, побіл, плін de фок dар некъжічїос. Nъdeжdea 'mїe ла вреmеа каре вindeкъ тоате.

Сфършind, mъ лъсъ ка съ алерџе ꙟпаіптеа ȣпеї тіпере dame че веніа спре пої.

— Вара mea, *колопела D?* am zic еȣ̆.

— Еа ꙟпсъшї, ъmї ръспȣпсе *Doamna B. Іполіт* a-кȣm о їȣбеа пе dъпса шї ȣїтасе пе *Олга*...

Ах! оamenї, оamenї ꙟпръȣтъціцї! Вedeцї о віатъ фemee певіповатъ, тіпъръ, кȣ іпіmа сіmплъ шї лініштітъ. О ȣрmъріцї, въ цінеці ка ніште dȣхȣрї некȣрате de еа, пъпъ че прін adimeпіріле воастре о фачеці de'шї калкъ dаторііле сале de фemee, ȣїтъ віртȣтеа, леапъdъ чінстеа ка съ с'арȣпче ꙟп брацеле воастре, шї апої, спре ръсплата тȣтȣрор ачестор жертфе, о асвърліцї кȣ dеспрец zікъnd: *атȣта е тот*!.. кръzї, песімціторї, інфаmї, пелеџїȣіці!...

Тоатъ ачеастъ фрȣmоасъ кіріелъ de епітете се аdреса ла mine. — Am врȣт съ mъ апър.

Ꙟп аdевър, am zic pizind, кȣm de пȣ каdе тръспетȣл съ арdъ пе ніште асеmепеа некреdіпчіошї!

— Pizї, Domпȣле, dар еȣ̆ пȣ pid... Ох! аї ȣп аер пестаторпік каре mъ ꙟпгроzеште!

Ах! am стрігат, лȣъпd ȣп аер кът am пȣтȣт maї mелоdраmатік, поцї а mъ жȣdека ачест *фел*? Соко-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

теште къ eȣ n'am ънкъ треĭzечĭ anĭ шi прin ȣрmаре сȣnт чinстiт. De nȣ вреĭ съ mъ креzĭ, веzĭ че ziче Balzac ꙟn Papa Gobsek...

Balzac ера авторȣл фаворiт а Doamneĭ B. каре, шȣл-цъmindȣсе de ачест ȣn mартȣр, ъmĭ zimбi сорбind in-фȣzia копъчелȣлĭ de Kina din чеашка de вермеiл, шi dȣпъ пȣцin ȣрmъ:

Iполiт ĭȣбiа пе колонела D. шi ȣĭтасе пе Олга.... Олга nȣ maĭ ера *акȣm* nентрȣ dъnсȣл dекът о сȣпъра-ре de каре къȣта вр'ȣn *miжлок* а скъпа! Nȣ doaръ къ тъгъdȣеск *карактерȣл* лȣĭ чinстiт шi nобiл; din ꙟmпро-тiвъ *штiind* кът delікатецъ аре ꙟn сȣфлет nȣ'л осin-diam чi ъл жълiam, шi плънцеam пе ачеа непорочiтъ фemee каре авiа о кȣноштеam шi каре, жертфъ ȣnеĭ крȣde фаталiтъцĭ, ера сiлiтъ а беа ȣn ноȣ пахар de dȣрере!

Тоатъ лȣmеа ворбiа къ Iполiт а се ĭа пе колонела D. Пе mine ꙟnсъ inima nȣ mъ лъса а креde ла атъта некреdinцъ. Ъmĭ пъреа грозав а'mĭ ꙟnкiпȣi amорȣл а-тът de nеdрепт, ꙟnкът съ воĭаскъ а'шi стрiка ел ꙟn-сȣл лȣкрърiле лȣĭ.

Ꙟnтр'о zi афлъndȣmъ сinгȣръ а касъ, ъmĭ вестiръ пе Doamna Олга. Астъ вiziтъ ъmĭ прiчinȣi mipare, къчĭ, прекȣm am zic, noĭ авiа не кȣноштеam. De шi ерam nегата, am лȣат ȣn шал шi am прimiто.

Паре к'о въd! nȣ ера акȣm Олга ачеа пе каре кȣ чinчĭ лȣnĭ ꙟn ȣрmъ о възȣсеm атът de фрȣmоасъ de шi паліdъ ла гръdinъ. Фаца еĭ ера атът de слабъ... атът de скimбатъ. Пелiца еĭ сemъna кȣ батiста сȣбцiре фъ-ръ nік de вiеацъ; о moарте се вестiа ꙟn окiĭ еĭ скъптеіторі. Ар фі zіс чінева о статȣъ de mърmȣръ ешітъ din mъnіле лȣі Канова.

Am алергат ꙟnaintei, am лȣато de mъnъ — mъna ei арdea — ші am nȣсо лънгъ mine.

— Ах, Doamna mea! ъmі zice, ші гласȣл ei ера ꙟnекат de сȣсnіne, іартъ кȣтеzареа mea; ох! сȣnт фоарте nenорочітъ!

Лакрімiле ъі ъmплȣръ окіі.

— Лініщещете, Doamnъ, 'іam ръсnȣnс, Ох! ꙟnцълег! ꙟn аdевър ешті фоарте nenорочітъ!

— Аша е къ се'nсоаръ? стрігъ еа кȣ глас спъріеат скълъndȣсе; аша е къ *mъ ласъ? О Dȣmnеzеȣл meȣ*, ꙟndȣръте!

— De D. Іполіт ворбешті, Doamnъ? Zік ка съ се'nсоаре, dар nȣ креd къ поате фі ꙟnтр'атът de крȣd. Ші ꙟn сфършіт фіind ачеаста пеnтрȣ че съ те mъхnешті. Се веdе къ е nеbреdnік de аmорȣл Dтале. Ȣn nестаторnік се dеспрецȣеште ші се ȣітъ....

— Съ'л ȣіт! еȣ съ ȣіт пе Іполіт? Пе семnе Dта nȣ штіі, Doamnъ, къ ел 'mіаȣ фъгъdȣіт ȣn аmор фъръ сфършіт? Пе семnе Dта n'аі іȣbіт, Doamnъ? Nȣ штіі че веnіn есте ачеста. Ох! те феріческ dакъ ешті nесіmціtоаре! Ваі mie! еȣ am кȣноскȣт аmорȣл; ꙟnкъ оdатъ am mаі іȣbіт, ші ачел ꙟnтъіȣ аmор m'а nenорочіт, ачеста mъ оmоаръ. Воіȣ mȣрі nегрешіт... Ел ера bȣкȣріа mea, сȣфлетȣл meȣ, ші съ mъ ласъ? Къчі ꙟn аdевър воіеште а mъ лъса... Ох! ꙟл воіȣ оmорі ші пе ел ші пе соціа лȣі!...

Ꙟnфȣріерea ei m'а ꙟnгрozіт. Ера de о фрȣmсецъ фіороасъ. Астфел треbȣе съ фі фост Didona кънd

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

хотърі а се ꙟгропа сȣбт рȣіпеле Катарцеі. М'аm скȣлат.

— Те спарiȣ, Doamna mea — ъmĭ zice dȣпъ пȣцінъ тъчере — Іартъmъ! Кънd аĭ шті кът фок есте ꙟ астъ тікълоасъ іпіmъ! Е ȣп вȣлкап пе каре пȣmаĭ moартеа ъл ва стінце!.. Штіȣ къ Dта ъĭ ешті пріетінъ, пентрȣ ачеїа, dȣпъ Dȣmnezeȣ, ла Dта 'mĭ е пъdеждеа. Ажȣтъmъ, Doamnъ! Скапъ ȣп сȣфлет dе ла осіndъ! Zi, фъ, mіжлочеште съ пȣ mъ ласъ!

— Ші че пот сфатȣріле mеле, кънd лакрімілe Dтале пȣ фолосеск? am zic.

— Ах! кънd гънdеск къ іерĭ, пȣ maĭ dепарте, лȣъ крȣчеа ші се жȣръ пе сънътатеа лȣĭ, пе віаца лȣĭ, пе окіĭ лȣĭ къ mъ іȣбеште ші къ ва фі ал meȣ!... Оаре Dȣmnezeȣ ва сȣфері съ се калче аст фел жȣръmінтеле фъкȣте ꙟ пȣmеле сеȣ? Оаре тръснетеле черȣлȣĭ с'аȣ стінс?... Пентрȣ къ mі с'а жȣрат, Doamnъ, ꙟ mіĭ dе рънdȣрі. Еȣ ꙟсъ mъ temeam dе аmорȣл лȣĭ! Dе къте орĭ ъmĭ спȣпеа къ mъ іȣбеште, ворба аста mъ ъmплеа кȣ фіорĭ. О пресіmціре аmаръ ъmĭ zічеа къ омȣл ачеста, каре'л веdеаm жȣрънdȣсе пе окіĭ лȣĭ, dinaintea ікоанеĭ ші лȣънd mартȣръ Dȣmnezeіреа кȣ атъта ȣшȣрътате, есте ȣп тръdътор. Лакріміле че върса ла ценȣнкіĭ meĭ mъ спъріеа; іnіma ъmĭ спȣпеа къ сȣпт mінчіноасе. Ші ꙟсъ, фіінцъ тікълоасъ че сȣпт! аdормĭаm пе пъdеждеа фъгъdȣінцелор лȣĭ; вісаm ферічіреа ꙟ брацеле че ера съ mъ вънdъ!... Ах! къчĭ пȣ mі-а кȣрmат moартеа zілеле ꙟ чеасȣріле ачеле! Ашĭ фі mȣріт порочітъ ші п'ашĭ фі сілітъ акȣm а'л блестеmа ші а плъпце!

Шіроае de лакрімі кꙋрцеа din фрꙋмошіі еі окі. Ꙋп тъпър om de ар фі възꙋто атꙋпчі, пегрешіт къ пꙋ с'ар фі стъпжіпіт кът de пꙋціп а ꙟпжꙋпгіа пе пелеціꙋітꙋл че о adꙋсесе ꙟп стареа ачеаста. Кът пептрꙋ mine, пештііnd кꙋm с'о мъпгъіꙋ, ам ꙟпчепꙋт ші еꙋ а плъпце.—Еа ꙋрmъ:

— Хотърісеm съ mъ dꙋк ла рівала mea, съ'і спꙋп пелеціꙋіреа отꙋлꙋі кърꙋі ва съ'ші ꙟпкредінцеze соарта Nꙋ о кꙋпоск, dар аꙋd къ е о фетее тъпъръ, бꙋпъ, сіm-тоаре; поате къ с'ар фі ꙟпdꙋрат ла пепорочіреа mea. Ох! 'іаші фі спълат пічіоареле кꙋ лакрімі, ші ар фі треꙋꙋіт съ *калче песте трꙋпꙋл меꙋ* ка съ се dꙋкъ а се кꙋпꙋпа кꙋ ел; dар ꙟп *тіпꙋта кънd воіам а mъ dꙋче*, пꙋтеріле m'аꙋ лъсат. Nештііnd че съ maі фак, ам хотъріт съ віꙋ ла Dта. Штіꙋ къ ел те стіmъ, штіꙋ къ'ці е пріетеп; Dтале'ці е mілъ de mine, Dта ешті бꙋпъ, плъпҷі... Фіе'ці mілъ de о пепорочітъ! Скапътъ, Doamna mea, мъптꙋеште mъ!..

Ші віата фетее ꙟпцепꙋпкеасъ dinaintea mea, ші ъmі сърꙋта mъпіле фъръ съ поатъ артікꙋла ꙋп сінгꙋр кꙋвъпт de греꙋтатеа сꙋспіпелор. Еꙋ плъпцеаm ка ші еа, ші чіпе пе-ар фі възꙋт ꙟп momentꙋл ачела, п'ар фі пꙋтꙋт deосебі каре е maі пепорочітъ, Олга саꙋ еꙋ.

M'аm пꙋс ла скрііторꙋл meꙋ ші аm скріс лꙋі Іполіт ка ꙟпdатъ съ віе ла mine. Аm сꙋпат; о слꙋгъ іпмръ кꙋ ꙋп білет ꙟп mъпъ.

Dꙋ ачест ръваш ла D. Іполіт Р. 'іаm zic; съ'л гъсешті пꙋmaі декът.

— D. Іполіт е ла Doamna колопела D. ъmі ръспꙋпсе. О слꙋгъ de аколо а adꙋс ачест білет.

Ado, am zic; dар Олга ъл лꙋасе maі наinte. О въzȣїȣ треmȣрънd кънd четіа. De odатъ ціпънd страшnік скъпъ білетȣл ші еші ръпеdе.

Ꙟn білет скріеа:

„Doamna B. есте рȣгатъ съ біне-воїаскъ а вені ла 5 чеасȣрї de сеаръ ла бісеріка катеdралъ спре а прівi ла кȣнȣніа D. Іполіт P. кȣ Dna. колонела D.“

Чеасорnікȣл аръта патрȣ. Абіе авеаm вреmе а'mї фаче тȣалета.

Тоатъ nобіліmеа ера ла бісерікъ кънd am іnтрат. M'am пȣс ла ȣn лок de ȣnde пȣтеаm прівi пе mірї. Гълбіnеала фіреаскъ а лȣї Іполіт се фъкȣсе mаї грозавъ ла лȣmіnа фъкліілор de чеаръ ші сȣdоареа роȣра mеланколіка лȣї фрȣnте. Се кȣnоштеа къ се лȣпта Ꙟn сіnе mȣстрареа кȣцетȣлȣї ші пресіmціреа. Din Ꙟmпротівъ кътъ сеnіnецъ пе фаца теnереї лȣї соції, кътъ бȣкȣріе, къте nеdеждї de ферічіре!

Черіmоnіа се сфършісе. Тоцї ферічіта пе тіnерії соцї гътіndȣсе а'ї Ꙟnтовъръші акасъ. Ꙟn mоmеnтȣл ачела възȣїȣ пе поліц-mаїстрȣ къ вені de афаръ кȣ грабъ ші ворбі кȣ Dокторȣл S. каре шеdеа лъnгъ mіnе.

Че есте? 'лаm Ꙟnтребат.

— Nimiк, ъmї респȣnсе кȣ о барбаръ флеgmъ, о феmее с'а отръвіт. Ші еші Ꙟndатъ кȣ dокторȣл.

Кȣвіnтеле лȣї Schiller че ле четісеm Ꙟn тъбліцеле Олгъї ъmї веnіръ Ꙟn mіnте:

„Nȣ вітацї къ Ꙟnтре сърȣтȣл Ꙟnсоціреї воастре, се ва пȣnе фаnтоmȣл ачелії че с'аȣ ȣчіс din прічіnа воастръ.“

О греȣтате ъmї апъса іnіmа; ȣn нор аmеціtор веnі ші се пȣсе пе окії mеї. Mї се пъреа къ бісеріка се Ꙟnвъртеште кȣ mіnе, ші віште лȣчірї скъnтеїоасе ъm-

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

бла ꙟmпреџіȣрȣл meȣ. Сіmціnd пічїоареле'mї слъбіnd am ꙟпкіс окії ші m'am ціпȣт de страпъ ка съ пȣ кad. Nȣ штіȣ кът ціпȣ астъ фаптасmагоріе къчї кънd m'am deштептат ерam сінгȣръ ꙟп бісерікъ. Тремȣрънdъ ші кȣпрінсъ de спаїmъ, am ешіт.

Сосіnd ӑкасъ, слȣџіле ъmї спȣсеръ къ поліц-maїстрȣ ші кȣ dокторȣл S. mъ къȣтасеръ, ші къ еї веніа de ла Олга пе каре кънd ажȣпсеръ, аȣ фост гъсіто моартъ. . . . .

Абіа трекȣръ патрȣ лȣпї de ла ꙟпсȣрареа лȣї Іполіт ші de ла *моартеа Олгъї*, ші ел се болпъві de окї. Кȣрънd 'їаȣ ліпсіт веdеріле, *ші блъстеmȣл Олгъї се ꙟmплїнї*. Акȣm е de тот орȣ. Сіmціреа пепорочіреї лȣї, mȣстрареа кȣџетȣлȣї, поmеніреа пъкатȣлȣї сеȣ, 'їаȣ атакат съпътатеа, ші ꙟп връстъ de треїzечї ші чінчї апї, аштеаптъ ші dореште моартеа ка о ферічіре.

Іатъ іспръвіле Dвоастре, Dоmпȣле. Ах! феріче чіпе пȣ їȣбеште ші пȣ сіmте!“

Doamna В. офта; еȣ пȣ mаї рідеаm.

III.

ТРІСТЕЦЪ.

Віінd ла віртȣл ȣпde гъzdȣїаm, am гъсіт ȣп mаре пакет кȣ скрісорї de ла Іаші. Тоате ъmї вестіа къте о сȣпъраре. Ȣпа ȣп процес, алта піскаїва вештї політіче mъхпічїоасе. Ꙟп сфършіт, ȣпа mаї mікъ ъmї спȣпеа къ mъ аштеаптъ, къ mъ їȣбеште, къ mъ dореште. Аста ера о фрȣmоасъ фатъ каре кредеа к'о їȣбеск.

Nȣ, nȣ те їȣбеск, серманъ копілъ! De'ці ам ші спȣсо, ам мінціт, ам врȣт поате съ те ꙟnпінгъл ка ȣn тікълос. Nȣ, nȣ сȣnт еȣ вредnік de аморȣл тъȣ! De те-аші фі їȣбіт, n'аші шъdеа ферекат ꙟn ланцеле Doамnеї В. фемееа астъ nе'nцълеасъ, каре'мі спȣnе къ мъ їȣбеще ка ші кȣм m'ар ꙟnтреба че маї фак; веселъ, сȣрdатекъ, жȣdекъnd аморȣл о тречере de време, фъгъdȣіndȣмі о вечїnікъ dрагосте, ші ꙟnтребъndȣмъ кънd мъ ꙟnторк ла Іаші. Nȣ, еȣ nȣ воіȣ съ фіȣ їȣбіт аст фел. Воіȣ о фемее кȣ *окії плъnші*, кȣ фаца мъхnітъ, каре съ мъ театъ, съ мъ їȣбеаскъ ші съ моаръ кȣм *а мȣріт Олга.....*

Ші ꙟnсъ мȣріт еȣ оаре ȣn асеменеа амор, еȣ, каре тот фокȣл аморȣлȣї тъnър, тот deліrȣл жȣnецеї чеї маї ꙟnфлоріте 'лам келтȣіт ꙟn adimenіреле ȣnеї кокете.....

ꙟn аdевър, nȣмаї ȣn амор поате авеа чіnева ші ачела nȣмаї nȣ се ȣїтъ. Ачеаста е о лотеріе а інімеї. Dакъ ȣn тіnър ꙟnтълnеще о інімъ сімплъ ші nевіnоватъ, ел есте феріче; іnіма лȣї фрацеdъ ші кȣратъ іа о опіnіе ꙟnкъnтътоаре пеnтрȣ амор, іар de се фаче партеа ȣnȣї сȣфлет фацарnік ші тръdътор, атȣnчї пердe *тоатъ ілȣзіа ші*, ꙟn локȣл ферічіреі, капътъ пісмъ ші ꙟmпетріре.

Ох! кънd ар воі фемеіле съ щіе че ꙟnалтъ соліе аȣ пріїміт de ла чер; кънd ар воі съ щіе къ сȣnт лъсате ка съ nе пъзїаскъ de ръȣ, съ nе'ndȣре іnіма, съ факъ ферічіреа вієції ноастре, фър' ꙟndоїалъ къ їȣбіреа лор n'ар ціnеа nȣмаї nъnъ че се ȣсȣкъ сърȣтȣл ноструȣ de пе бȣзіле лор!

Еȣ тот-d'аȣпа am гъпdіт къ ъпцерȣл пъzітор пе каре Провеdінца 'ла dат фіе-кърȣї om, пȣ есте dекът фетееа кърia ел а жъртфіт аторȣл сеȣ; ші ꙟпсъ пептрȣ че ласъ еле а інтра ꙟптр'о іnimъ плінъ de їȣвіре ꙟпdoiaлa ші ȣра?.... О! пъ сȣпт еȣ віповат, сертапъ копілъ, dакъ пȣ те їȣбеск прекȣm meріцї; dea сamъ грожавеле фіінцї че 'mіаȣ стрікат inima.... Воїештї а фі їȣбітъ? гъсеште врȣп ъпцер прекȣm ештї тȣ!

Слȣга mea інтръ кȣ ȣп білет. Ачеаста ера о поѳтіре ла прънz пе а doа zi de ла D. Іполіт. Ръвашȣл ера скріс de соціа лȣї. De de сȣбт скріса: вот фі пȣmaї поï.

Мъ поѳтіа ла mасъ! Ші че фігȣръ ерam съ фак еȣ прівіndȣї старе dȣпъ челе че'mї спȣсесе Doamna В. Съ въd ȣп om ліпсіт de сіmцȣл чел maї скȣmп; каре е ꙟптр'о вечпікъ поапте; пептрȣ каре соареле п'аре раzе пічї кȣmпȣл флорї. Ȣп om каре їȣбеште кȣ тіперецъ пе ціпгаша лȣї соціе ші ꙟпсъ пȣ о поате веde! ші еа оворітъ сȣбт апъсарea соартеї, прівіnd пе ачест бърват фъръ поатъ афла ȣп кȣвъпт кȣ каре съ'л поатъ mъпгъіа, ші гъпdind ла чел ъптъіȣ пре каре mоартea і 'ла лȣат; въdȣвъ de doї бърбацї (Іполіт се пȣтеа сокоті ка морт) ла 21 апї, ꙟп чеа maї ꙟпфлорітъ фрȣmȣсецъ! Am ръспȣпс черъпdȣmї їертаре ші претекстъпd о прічіпъ ꙟпсъmпътоаре.

Мъ сіmціam фоарте тріст. Воіam съ плъпг ші пȣ пȣтеam. Am dескіс ферeастра. Черȣл ера тȣлбȣрат; порї грошї се прімбла ка піште mȣпцї пе ел, лъсъnd ꙟп ȣрmа лор о чеацъ чепȣшіе; лȣпа се аскȣпсесе; кътева стеле прібаце се івіа ȣnde ші ȣnde пріпtре порї. Веdеam орашȣл аdорmіт десфъшȣръпdȣсе сȣбт mine ка

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

o mape ȣmбръ. Лiniштea domnia претȣtindenĭ, нȣmaĭ inima mea ера тълбȣратъ. Кȣрънd, ȣn vic dештепт ъmĭ ꙟnфъцоша тоате ꙟnтъmплъріле віецiĭ mеле, de ла 17 anĭ кънd am пердȣт пре татъл meȣ, кънd am ръmac сінгȣр ꙟn лȣme, ші пънъ ла 28. Гъndiam ла maĭкъ mea пе каре авia о кȣноскȣсеm, гъndiam ла валȣріле че mъ кȣпрінсесеръ ꙟn лȣme, гъndiam ла тоате ачеле фіinцĭ пе каре ле ĭȣбісеm, de ла кокета пе каре о ĭȣбісеm ꙟntъĭ, пънъ ла копiла каре'mĭ скріеа, пънъ ла Doamna B. пе каре о ĭȣбеам акȣm. Mi се пъреа къ ле въd пе тоате трекънd пе dinaintе'mĭ, фрȣmоасе, веселе, *трісте, плънсе*, рiзъnde......

Тȣнетȣл вȣia ꙟn depъртаре; черȣл акȣm се ꙟnвъліа кȣ о хаінъ посоморітъ; стелеле періа пе рънd. De amĭ фі фост поет, amĭ фі прівіт кȣ плъчере ачеастъ сченъ mъреацъ a naтȣреĭ, dap temпepaтȣра авȣ пȣрȣреа о deoсебітъ інфлȣінцъ асȣпра фісікȣлȣĭ meȣ. Ȣn соаре фрȣmос, о ноапте сенінъ mъ ꙟnвеселеште; din ꙟmпротівъ о вреme ȣрітъ mъ ꙟntрістеазъ: ꙟn adевър гъndiam, dакъ Englezii aȣ тот асеmенеа вреme, aȣ pezon съ се сінȣчidъ. Че віфор се гътеште! Стелеле стрълȣческ de о maĭ віе лȣmінъ! Спȣн къ de къте орĭ moаре ȣn *om, сȣфлетȣл лȣĭ трече* de'mĭ ia лок ꙟnтре стеле; оаре *каре ва фі стеаоа Олгъĭ?* поате къ ачеа каре е аколо ꙟn капет. Mъ ȣітам ла *Ȣрса mікъ.*

Domnȣле, ъmĭ zice слȣга тръгънdȣmъ de хаінъ, gazda ꙟnтреабъ de нȣ вреĭ a чіна?

— Nȣ вреȣ, am ръспȣнс.

— Domnȣле, съ ꙟnкid фереастра; вреmеа е тȣлбȣре, кȣрънd a се тȣне.

— Ш'апоï?

— Штiȣ къ Dтале nȣ'цї плаче тȣnетȣл.

— Аша есте кънd е апроапе ші кънd тръсnеште, dар кънd вȣеште ꙟn dепартаре ꙟmї плаче.

— О! кȣm фȣлџеръ dе страшnік, аdъогъ влестеmатȣл, гроаznече тȣnете о съ авеm! тревȣе съ тръсnеаскъ ȣndева.

Ачест din ȣрmъ аргȣmеnт mъ фъкȣ съ mъ траг dе ла ферестръ. ꙟnтȣрnъndȣmъ, възȣiȣ пе гасdъ кȣ сервеmȣл пе mъnъ.

— Dакъ Dоmnȣл ва съ чіnеzе, ꙟmї zісе ел, ʼїаm гътіт ȣn *холоdnоï* mіnȣnат, *влінее кȣ ікре ферте* ꙟn ȣnт ші. . . .

Сінгȣр nȣmеле вȣкателор ера dе ажȣnс ка съ'mї таіе апетітȣл.

Гасdа mеа ера ȣn mошnеаг ка ла 65 аnї, скȣрт ші грос. ꙟn жȣnіа са се веdе кȣ фȣсесе валаn, къчї окії лȣї авеа ꙟnкъ о ȣшȣре вънсеа dе алв–алвастрȣ. Фаца лȣї рошіе ка mорковȣл ші фрȣnтеа фъръ пічї о сбърчітȣръ аръта къ nеnтрȣ ел віеаца n'авȣсесе zіле nегре.

— Dе mȣлт ешті ꙟnсȣрат, mошȣле? ʼлаm ꙟnтреват.

— Dе патрȣzечї аnї.

— Аї копії?

— Треї вȣіацї ші о фатъ.

— Ші ȣndе сȣnт?

— Doї слȣжеск ꙟn оасте; чел mаї mік е *nісар*, ші фата mеа тръеште ла Тȣлчіn. О! Саша mеа. . . .

— Саша? че ва съ zікъ Саша?

Іваn, слȣга mеа, ꙟmї спȣсе къ е dіmіnȣтівȣл din Алексаndра.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

— Саша mea — ꙋрmъ mошпеагꙋл — е dаmъ mаре, am mърітато dꙋпъ ꙋп чіповпік de ла Тꙋлчіп. Барбатꙋ сеꙋ е Гꙋберскії-Секретар. Съ о везї, dомпꙋле, ачеа е фетее; mаї палтъ кꙋ dоꙋъ палmе dекът mine. Самъпъ бꙋпꙋлꙋї сеꙋ каре а фост гренаdір, ші гроасъ кът ші mine. Ш'апоі, фрꙋmоасъ, бꙋкалатъ, рошіе ка ꙋп бꙋжор; пꙋmаї кънd ера mікъ а къзꙋт din скрінчіоб ші de атꙋпчї е кат скіоапъ; върсатꙋл а стрікато пꙋцін, ші і с'а скꙋрс ꙋп окїꙋ. — Ші ꙟпвъцатъ, dомпꙋле, ка ꙋп dіак. Скріе, четеште грозпік. Кънd а фост астъ прімъварь ла mine, 'mia лъсат ніште кърцї фоарте фрꙋmоасе, пакат къ пꙋ штіꙋ а четі.

— Трімітімеле съ ле въd, am zic.

Ачеста ера Florian традꙋс рꙋсеште.

— Четеште тꙋ, ші еꙋ воіꙋ аскꙋлта, am zic лꙋі Іван. Іван ꙟпчепꙋ:

„Dꙋпъ че алергъ de ла о търmъ ла алта, ка съ се гꙋdꙋре ла Елічіо ші ла Галатеа, къпеле ꙟпчепе а алерга прін mъгꙋрь; ші се іа dꙋпъ ꙋп їеd селбатек. Іеdꙋл фꙋџе ші трече лъпгъ пъсторіце...

— Deскіde ꙟп алт лок.

— „Естела се роші ꙋітъпdꙋсе ла mаікъса. Маргарета ꙟї dъ воіе съ пріітеаскъ презептꙋл, ші пъсторіџа стъ ꙟпкъ пехотърітъ. Ла ꙋрmъ, к'о mъпъ тремꙋръпdъ, апꙋкъ корdела верde, каре ера ꙟп грꙋmаzії бербекꙋлꙋї.....“

— Е! dъ'mї паче кꙋ пъсторіџеле ші кꙋ бербечїї кꙋ корdеле верzї.

Възind къ пасторелеле D. Флоріап пꙋ'mї ꙟпръштіеа mеланколіа, m'am кꙋлкат, ꙟпсъ de абіа апꙋкасеm а adормі ші ȣn віс фантастік вені ші'ші пȣсе а-сȣпръmĭ nегреле сале аріпĭ.

Пъреа къ mъ афлаm ꙟntр'ȣn mаре салоn ꙟmбръкат ꙟn dолій ȣnde арdеа dоȣъ mарĭ полікаndеле кȣ лȣmі-nърĭ de чеаръ галбеnе. Олга dормїа кȣлкатъ пе о ка-nапеа. Іполіт о прівіа стъnd ла капȣл еĭ. Doamna В. се гътїа ла оглindъ фредоnъnd арія din воdевілȣл рȣсеск: Козакъ стихотворецъ. Прin салоn се прімбла оĭ кȣ корdеле верzĭ ла гът, ші Саша съріа скіо-пътъnd ші стрімбъndȣmъ. Nȣ штіȣ кът ціnȣ ачест по-пȣрі de веdенії, къчĭ кънd am dескіс окії, ера zіоа mаре.

IV.

КЪТЕВА РЪВАШЕ.

Ера кътева лȣnĭ de кънd mъ ꙟntȣрnасеm ла Іашĭ. Въртежȣл соціетъціĭ, процесȣрĭ, intріціле політічештĭ mъ кȣпрінсесеръ ꙟntр'атът, ꙟn кът не афлъnd mіnȣтъ de ръгаz, am фȣціт ла царъ; ꙟnсъ аколо сіnгȣрътатеа, аерȣл кȣрат, прівіреа natȣреĭ, deштептаръ ꙟn inima mеа сȣвеnіреа Doamneĭ В. ꙟn zadар къȣтаm а скапа de пріговіреа ачестȣĭ amор атът de скȣрт, атът de ꙟn-флоріт. Ел се ціnеа de mіnе ші mъ фъчеа а черка тоате кіnȣріле deспърціреĭ. De mъ dȣчеаm ла въnат, ші се пъреа къ ресȣnетȣл пȣшчіĭ mеле тречe Прȣтȣл ші mерџе de mоаре ла ȣша Doamneĭ В. De воіаm съ четеск, doĭ окĭ фрȣmоші се пȣnеа dinaintea літерелор, ші ꙟn орĭ че фрас гъсіаm о еспресіе а Doamneĭ В. Ne maĭ пȣтъndȣmъ лȣпта, am скріс съ'mĭ віе паспортȣл. Am лепъdат тоате романцеле, ші m'am апȣкат de четіт пре Тȣчіdid ші пре Ксенофон. Dȣmnezeȣ съ mъ їерте ші пре mine ші пре ачесті вестіці ші лімбȣці аȣторі! Ne ideaт ꙟn стратеџіе, n'am пȣтȣт преџȣі nічі фрȣмоаса ретірадъ а челор *zече mії*, nічі ръсбоаеле пелопонісіаче. Арȣнкам кърціле ші mъ dȣчеам de привеам Прȣтȣл кȣm кȣрџе, ші феріческам пе казакȣл кȣ барба лȣнгъ de ла бікетȣл din чеea парте. Ъmї ера dраг казакȣл. Аȣ нȣ ера ші ел de *аколо de ȣnde* ера Doamna В? Афлам mȣлтъ *поезіе* ꙟn насȣл лȣї тȣртіт ші окії mічї, ші mȣлтъ *армоніе* ꙟn стрігътȣл лȣї монотон: *кто idioт!*

Ксенофон ші Тȣчіdid се dȣсесеръ пе ȣрma лȣї Balzac ші Walter Scott. Ъmї mърџінісем четіреа нȣmaї ꙟn амороаселе ръваше а Doamneї В.

Фъръ ꙟndoїалъ, zічеам, ачеста е лангаџіȣл аdевъратȣлȣї амор! Лаконік ші ꙟнфокат. Doamna de Sevigné ші Nino de Lenclos nічї одатъ n'аȣ пȣтȣт скріе астфел. Ах, кът m'а їȣбіт de страшнік! Ші еȣ каре сокотеам къ е о кокетъ ші....

Іван ъmї кȣрmъ monoлогȣл. Ел ъmї аdȣчеа паспортȣл ші довъ скрісорї кȣ тімбрȣ Кішінеȣлȣї. Кȣноскȣїȣ пе *аdреса* ȣніеа слова Doamneї В. Тремȣрънd de феріčіре *am deскісо*. Іатъ че'mї скріеа:

„Прієтенȣл meȣ! Сȣнт фоарте неnорочітъ! Аȣd къ те гътешті съ вії іаръ ꙟn Бесаравіа, ші нȣ штії кът m'а сȣпърат вестеа ачеаста...."

Ꙟнчепȣтȣл ера оріџінал.

— „Те-аї фост dȣс; гъdeam къ mъ веї фі вітат. Ах! кънd аї шті кът те-am їȣбіт, dар акȣм нȣ те maї

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ꙋбеск. Іартъ сінчерітатеа mеа, dар кънd аї шті кът сꙋпт de пепорочітъ! De кънd те-аї dꙋс, тоате пеферічіріле m'аꙋ ꙟmпресꙋрат; аm пердꙋт пре Бібі! Ꙟпкіпꙋештецї къ се веdе къ'ї dасъ сꙋпа фербінте саꙋ чіпе штіе че. Сар dіп аштерпꙋт. Че съ въd? біетꙋл Бібі ера ꙟп спастеле агопіеї. Ох! пꙋ'цї поцї фаче о іdее de че аm черкат! Ох! съ'л фі възꙋт кꙋm mъ прівіа кꙋ окї лъкрimіторї! Кꙋm се върколіа ꙟп брацеле mеле! Аm скꙋлат тоатъ каса; аm тріmіс dꙋпъ dоктор; dар съракꙋл *ера ꙟп* челе de пе ꙋрmъ mіпꙋте. Ne maї штіінd че съ фак, 'їаm *търпат пе гът* кътева лінгꙋріцї de апъ de Колопіа. Сертапꙋл! *сертапꙋл! требꙋіа* съ'л везї кꙋm ꙋрла, кꙋm се сꙋчіꙋта! Ох, грозаве mіпꙋте пе каре ꙟп вечї пꙋ ле воіꙋ ꙋіта! Кънd а веніт dок-торꙋл ъл гъсі морт, ші пре mіпе лешіпатъ.... Лакрімile mъ опреск de а'цї maї скріе, dар те рог ꙟпкъ одатъ de веї вені ꙟп Бесарабіа съ те фачї къ пічї mъ кꙋпошті. Кънd аї шті кът сꙋпт de пепорочітъ!

P. S. Рꙋпе скрісоареа ачеаста.„

Аm скъпат скрісоареа dіп mъпъ ші аm deскіс пре чеалалтъ:

„Прієтіпꙋл mеꙋ! Тꙋ mъ ꙟптребі атътеа лꙋкрꙋрї de одатъ ꙟп кът пꙋ штіꙋ ла каре съ *ръспꙋпd maї ꙟптъї*. Въd ꙟпсъ къ ꙟпчепї кꙋ *Doamna B.* ші *сфършешті* кꙋ Doamna B. Аша dар de dъпса ꙟцї воіꙋ ворбі, къчї пентрꙋ челелалте інтересе пꙋ'цї пре бацї капꙋл ші аї dрептате пентрꙋ къ штіі къ m'аї лъсат ꙟп локꙋл тъꙋ ші пꙋ те ꙟпdоешті de сіргꙋінца mеа, de време че *mꙋл*цеmіреа mеа о кꙋпошті къ е съ mъ *тъвълеск пріп* пресꙋdетвіі (трібꙋпалꙋрі): ші кꙋ веніреа та *(каре* кред къ

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ва фі ꙟнкȣрънd) те веі ꙟнкредінца ка пріетенȣл тъȣ а фъкȣт пентрȣ тіне mаї mȣлт dекът тіне, пентрȣ къ пре dъпсȣл аmорȣл нȣ'л търъе de нас dȣпъ Doamna B.“

„Тȣ ꙟmі скрії съ те ꙟнштііnцез че фаче? кȣm сȣфере dепъртареа та, ші dакъ dȣререаї с'а mаї алінат Сермане пріетіне! 'mі е жале de тіне, къчї тȣ ештї фъкȣт а фі кът веї тръі ꙟншелат de фемеі. Мънгъете сімџіторіȣле Вертер; Шарлота та нічї а mȣріт, нічї с'а ꙟнжȣнгіат, нічї 'шіа фъкȣт сеаmъ, нічї с'а болнъвіт (dекът нȣmаї кънd 'іа mȣріт къцелȣшȣл), чі dіn ꙟmпротівъ, adoa zі с'а *арȣнкат ꙟн* враџеле ȣнȣї тънър офіцер de *лъпчері*...“

— Фечіор! dъ'mі шінȣл кȣ о de *Колоп*.

— N'авеm, аічї, ла царъ о de *колоп*.

— Dъ'mі чева! dъ'mі ȣн пахар de апъ кȣ гіацъ...

„С'а арȣнкат ꙟн враџеле ȣнȣї тънър офіцер de лъпчері. Тȣ ꙟл кȣношті; лейтенантȣл Арсеніе Тіmофеевіч Ж. Ъці adȣчї аmінте кȣm рідеаm de dъпсȣл къ шеde ка о фатъ mаре кȣ окії плекаці, ші кънd ворбеште кȣ фемеіле, треmȣръ. Adевърат, нȣ е нічі о асеmънаре ꙟнтре воі аmъndoі; капȣл тъȣ е de поет ші ал лȣї de оштеан, ші ел те нȣmеа *ȣчіонаса голова*; тȣ, de кънd ештї, нȣ *те-аї ꙟнгріжіт* de тȣалетъ, ꙟн вреmе че Арсеніе Тіmофеевіч, *балан mаї mȣлт* dекът тоџї баланії, е фрȣmос ꙟн фелȣл лȣї, ші е ꙟн старе de а се болнъві dакъ ар віdea къ ȣн фір de пър dінтр'ȣн фаворіт е mаї лȣнг dекът челалалт. Ачееа ꙟнсъ ꙟн каре те ꙟнтрече, пріетенȣл *теȣ*, ші кȣ каре те а гътіт есте dанџȣл. Ꙟнкіпȣештеџї къ ел есте чел ънтъіȣ mаzȣріст dіn тоатъ ноȣа Рȣсіе, ші тȣ кȣноштї слъбічіȣнеа Doamnei B. ꙟнтрȣ ачеаста Тȣ, сертане філософ, нȣ поці фаче о сінгȣръ антреша, стінгъчіа та е неспȣсъ. Аскȣлтъ акȣm кȣm с'а легат ачест аmор. Штії къ не гътіаm съ dъm ȣн бал бȣнȣлȣї нострȣ гȣвернатор. Балȣл а фост а dоȣа zі dȣпъ пȣрчеdереа та. De ші н'аm mȣлцъmіре ꙟн аdȣнъріле сгоmотоасе ȣнde dоmнеште етікета, авеаm кȣріосітатеа съ въd пре dоаmна В. ші съ стȣdіеz соарта та ꙟн окії еї, пре каре тȣ ці асеmънаї кȣ віореле ꙟнтроȣрате ші — кȣ къте алте челе. Nȣ тъгъdȣеск къ ꙟн сеара ачееа еа *ера* de mінȣне, авеа ȣн аер аша dȣлче, аша ꙟнкънтътор, *аша non so che*, ȣн аер каре zічеа: їȣбіціmъ, нȣ mъ лъсаці съ *mъ пръпъdеск*. *Dаmеле* ъші шоптіа ші се гіонтіа; тінерії о прівеа кȣ аmор ші ꙟнфокаре zікъndȣші ꙟнтре еї: кът е de фрȣmоасъ! Се ꙟнчепȣ mазȣрка. Dоаmна В. ꙟнчепеа кȣ лънчерȣл. Че съ'ці маї спȣн? Ера ꙟн елеmентȣл еї, ші фііnd къ штіȣ къ ці плаче стілȣл поетік, о воїȣ асеmъна кȣ Аталанта алергъnd пе лȣчіȣл валȣрілор. Ꙟнсȣл гȣвернаторȣл се скȣлъ de ла кърці ші вені с'о прівеаскъ. Рȣшії стріга: *превосходно!* Молdовенії: mінȣнат! Пе лънгъ еа, тоате челелалте фемеї ера слȣте. Аста нȣ е пȣцін кънd о zіче о гȣръ іndіферентъ, маї алес кънd — штії — къ ла ноі сȣнт *mȣлте фрȣmȣшеле*. Тоатъ сеара н'а ворбіт dекът *кȣ* Арсеніе *Тіmофеевіч*, *н'а* въzȣт dекът пре Арсеніе Тіmофеевіч, н'а dънцат dекът кȣ Арсеніе Тіmофеевіч, нȣmаї еȣ ȣнȣл аm фъкȣт ȣн тȣр de валц кȣ dънса, еȣ каре н'аm dънцат de опт анї. Ꙟн ꙟнвъртіреа валцȣлȣї, аm поmеніт нȣmеле тъȣ. Гъчеште че 'mі а ръспȣнс? — Nȣ'л въd ла бал. А! вітасеm къ с'а dȣс!.. Кȣm ці паре, пріетене, респȣнсȣл

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

е de minȣne. Ꙟn скȣрт, че съ'ці maĭ прелȣнџеск? Тȣ ешті ȣітат, ȣітат ка кȣm n'аĭ фі maĭ фост. Лъпчерȣл шеde тоатъ zioa ла еа, dар бъіатȣл nȣ е аша прост кът сamъnъ. Мі-а арътат іерĭ ȣn ръваш de ла dъnса; іатъ чеĭ скріеа: „Мъ ꙟnвіnовъцешті nedрепт. Nȣ nȣ'л am-ȣбіт пре ел; ачел ел ешті тȣ — гъndȣл meȣ ера тот ла тіnе de кънd те-am възȣт ла алергареа de каĭ. Ох! те ȣбеск, *dȣшіnка*! тъ жȣр пре окії ачешті баре zічĭ къ ъці плак, ш. ч. л. ш. ч. л. —“

— Тікълоаса! се жȣра пре окі, nȣ гъndіа ла Іполіт! — „Рȣсȣл ꙟnсъ n'о ȣбеште, ші кокета фаче пе *невіновата. С'о везĭ* кът с'а фъкȣт de бісерікоасъ; шеde тоатъ zioa ꙟnкісъ ꙟn касъ, mерџе nȣmaĭ ла бісерікъ ші ла парadъ. Аdо, віnо ш. ч. л.“

Требȣе съ аібъ чінева 26 anĭ ші съ ȣбеаскъ кȣm ȣбеск еȣ ка съ сіmтъ ачееа че am сіmціт! Ꙟn скрісоаре maĭ ера ȣn пост-скріптȣm:

„Dȣпъ о ꙟndелȣнгатъ сȣферіре, ꙟnсфършіт Іnоліт а „mȣріт...“ Хъртіа ъmĭ къzȣ din mъіnĭ, ші окії mi се ъmплȣръ de лакрімĭ adȣкъndȣmĭ амінте de nепорочіта mea рȣdъ. Апоĭ ꙟn чіȣdа ші некаzȣл че авеаm асȣпра Doamneĭ В. 'mĭam adȣс-амінте къ бабеле ла noĭ го*неск пре некȣратȣл афȣmъnd* nene прін касъ. Am черȣт о *къцȣе ші* фоарфечĭ; am тъіат фъръmеле скрісоареа ші ръвъшелеле віклеnії, ші ле-am пȣс пе жъратікȣл din къцȣе, прівіnd фȣmȣл че се рідіка ші апоĭ переа кȣm nepiсе аmорȣл еĭ, am zic слȣџії mеле съ се dȣкъ ші с'афȣme оdаеа кȣ хъртііле ачесте. Ел mъ прівеа кȣ окĭ холбаці.

— Аĭ авzіт?

— Біne; апої?

— Апої съ zічї съ'mї ꙟnшале ꙟndатъ калȣл, ші съ те гътешті съ терцї кȣ mine.

— Ȣnde?

— Ла кълȣгъріе.

Іван се dепъртъ клътind din кап. Nегрешіт къ mъ сокотеа невȣn.

Аштептъnd калȣл, m'am dȣс ла малȣл Прȣтȣлȣї. Казакȣл кȣноскъndȣmъ, mъ салȣтъ. О! кът 'mї а пърȣт ел de слȣт! Еȣ m'am пȣс пе церm, ші сфъшііnd паспортȣл, арȣnкат вȣкъцелеле ꙟn апъ, zікъnd: че віклеnie! съ mъ ȣїте пеnтрȣ къ нȣ mаї сȣnт фацъ, пеnтрȣ къ нȣ штіȣ mаzȣрка, пеnтрȣ къ нȣ порт еnолете, пеnтрȣ къ нȣ'с валаn. Съ'mї zікъ фъръ нік de mȣстраре а кȣцетȣлȣї къ нȣ mъ mаї їȣвеште, пре mine каре о їȣвеаm ка сȣфлетȣл! Съ'mї спȣе къ пре Біві нȣ'л ва ȣїта ꙟn тоатъ віаца! Ва съ zікъ къ mаї mȣлт їȣвеа пре къцел? Біне zіче пріетенȣл meȣ къ сȣnт оаmенї mеніцї а фі кът вор тръї ꙟnшълацї de фемеї.

ꙟn времеа ачеаста калȣл ера гата. ꙟndатъ пȣрчесеїȣ ка ȣn dȣх de спаїmъ ꙟnволdіт de фіервінтеала фрігȣрілор ші кънd mъ dештептаїȣ din аmецала mеа, възȣїȣ калȣл нȣmаї спȣmъ ші коастеле лȣї съnцерате de пінтенї. — Іване, ȣnde сȣnтеm?

— Іnтръm ꙟn Іаші. Еатъ се ꙟnторк de ла Коноȣ. Плекасеm съ mъ dȣк ла вр'о сехъстріе, съ фȣг de лȣmе ші mъ трезіїȣ ꙟn Іаші.

ꙟnсера. Авіа авȣїȣ време а'mї скіmва хаїнеле ка съ нȣ скап репресентаціа de ла театрȣ.

Се da: Est ce un rève?

Скріс ла 1837. К. N.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Василие Александри.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

SUVENIRE DIN ITALIA.

БȢКЕТІЕРА DЕ ЛА ФЛОРЕNЦА.

I.

De o съптъmъnъ mъ афлат ꙟn Флоренца алерgend ꙟn тоате zілеле, de dimineaџъ пън' ꙟn саръ, прін тоате пърџіле търгȣлȣі спре а ведеа неnȣmърателе minȣnі, кȣпрінсе ꙟn сінȣл съȣ; ла тот пасȣл ȣn поȣ лȣкрȣ вредnік de лаȣdъ се аръта окілор mei, ші ъmі ꙟnсȣфла ȣn сфънт респект nентрȣ mаістріі nеmȣріторі каре аȣ ꙟnzестрат патріа лор кȣ атъте лȣкрȣрі че фак mіерареа тȣтȣлор кълъторілор. „Кънd а da Дȣmnezeȣ, zічеаm ꙟn mine, прівіnd вр'ȣn mонȣmеnт, саȣ вр'ȣn таблоȣ, съ авеm ші поі ꙟn Молdова ȣn Raphael, ȣn Michel Ange, а кърора продȣчері mъестроасе съ поатъ траџе окії ші лаȣdеле тȣтȣрор націілор асȣпра поастръ!“ Дар ачесте гъndȣрі трісте фъчеа лок ꙟndатъ алтор idei трезіте ꙟn minte'mі прін прівеліштеа вро ȣnȣі алт Capo d'opera de zȣгръвіе саȣ de архітектȣръ че се ꙟnфъцоша dinainte'mі. — Къчі обіектеле de артъ сȣnт атът de mȣлте ꙟn Італіа ші mаі алес кȣ аша талеnт лȣкрате, ꙟnкът кълъторȣл nȣ mаі аре време nічі съ гъndеаскъ, чі ъші сіmте фіінца кȣnфȣndатъ ꙟнтр'о mіраре ꙟndeлȣнгатъ ші плінъ de плъчері. Ел, ꙟн тречереа са прін Італіа, гȣстъ о віацъ новъ, некȣноскȣтъ; ші кънd іасъ de пе църmȣріле ачелȣї пъmънт поетік, атȣнчеа і се паре къ с'аȣ вісат свърънd пінтр'о къmпіе, ꙟmбогъцітъ de тоате поdоабеле раіȣлȣї.

ꙟнтр'о dȣmінікъ, трекънd нін піаца del Domo... възȣїȣ о mȣлціmе de екіпажȣрї ашеzате ꙟн лініе, ꙟн фаца катеdралеї S. Maria del Fiore *), че се гъсеште ꙟн mіжлокȣл піецеї; ші ꙟнаінте de о кȣріосітате, фіреаскъ ла върста mea, de *а* vedea dameлe арістократе din Флоренца, ꙟнтръїȣ ꙟн еа; прівеліштеа че mі се ꙟнфъцошъ mъ ъmплȣ *de ȣн сіmтіmент атът de пȣтернік* ші de сфънт, ꙟнкът ръmасъїȣ ꙟmпетріт ка статȣа сфънтȣлȣї Іоан лънгъ каре mъ афлаm. Бісеріка ера лȣmінатъ de вр'о кътева канdелї, аскȣнсе пе dȣпъ кȣлоане, ꙟнкът разеле лор арȣнка о лȣmінъ славъ ка гласȣл чел de пе ȣрmъ а ȣнȣї оm че mоаре, ші mістеріоасъ ка сфінтеле таїне че се серба ꙟнаінтеа Вечінікȣлȣї Пърінте; ȣн нороd ꙟнтрег ста ꙟнценȣнкїат ꙟн фаца алтарȣлȣї, ші кȣнфȣнdат ꙟн dȣлчеа mънгъере а рȣгъчїȣнеї; гласȣл ръсȣнътор ші плін de meтоd а органелор сȣбра прін норії de тъmъе, че се ръdіка ꙟн възdȣх ші вȣїа ка *о* трimбіцъ череаскъ че пъреа къ кеаmъ сȣфлетеле ла покъінцъ. — *Ȣн аер de сфінценіе*, че'ці ръкоріа inima de тоатъ dȣререа, domnia асȣпра тȣтȣрор ачелор капете плекате....

---

*) Ачеаста катеdралъ че се нȣmеште il Domo, din прічіна фрȣmоасеї ші ꙟнdръзнецеї архітектȣре а domȣлȣї кȣ каре вестітȣл Brunellesco аȣ ꙟнкоронато, есте че maї mаре din Флоренца.... Zidȣріле еї сȣнт пе din-афаръ акоперіте кȣ треї соїȣрї de mармȣръ, рошіе, албъ ші неагръ.

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dȣпъ вре о кътева minȣте петрекȣте ꙟп чеа mаї dȣлче екстасіе mъ апропіеіȣ de mормінтеле лȣї Brunellesco ші а лȣї Piotto, архітекції ачелії Біссерічї, vizітъiȣ кȣ атърȣнтȣл тоате фрȣmȣсецїле ачелор dоъ mонȣmенте de славъ ші, лъсъndȣле ꙟп ȣрmъ'mі, mъ ꙟndрептаіȣ кътръ о капелъ лътȣралъ спре а ексаmina Ікоапа della Santa Cecilia че зърісъm de dепарте, лȣmінатъ de разеле ȣпеї каndеле de арџінт; ꙟпџереаска еспресіе а фігȣреї, колореле mеланхолїче а образілор, ші mаї алес dȣіошіеа тіпърітъ ꙟп окії ачелії Ікоапе, ꙟmі пърȣръ атът de mъестроасе къ mъ апропіеіȣ de еа, ка съ въd de пȣ ера вр'ȣп таблоȣ а лȣї Andrea del Sarto. Къчї ꙟп тоате фігȣреле, лȣкрате de ачест вестіт артіст, ꙟпсъmпасъm ȣmбреле ачеле dȣлчї, ꙟптінсе ка ȣп въл транспарент асȣпра окілор — ꙟпсъ каре фȣ mірареа mеа, кънd четііȣ ꙟп жосȣл ікоанеї ȣп пȣmе а ȣпȣї пріетен ал mеȣ, че'л кȣпоскȣсъm ла Паріс В***— …„Ел оаре съ фіе, зічеаm ꙟп mine, тепърȣл Італіап кȣ каре аm петрекȣт атъта вреmе ꙟп капіталіа Франціеї? …Чіне штіе…поате… В*** авеа mȣлт талепт ꙟп зȣгръвіе…„ — Ȣп сȣспін греȣ ші ꙟпъdȣшіт че аȣзііȣ, ꙟп колцȣл капелеї ȣndе mъ афлаm, mъ фъкȣ съ'mі ꙟпторк іȣте капȣл, ші възȣіȣ ȣп оmȣ ꙟпџенȣпкіат лъпгъ mine каре пъреа а фі ꙟптр'о mеditацїе плінъ de dȣреre…Кȣріосітатеа mъ ꙟmпінсъ съ фак вр'о dоъ пасȣрі спре ел…deodатъ тепърȣл ꙟшї ръdікъ капȣл ші ȣітъndȣсе ла mine кȣ mъніе „Че обръзнічіе есте ачеаста Domпȣле?“ …Ші непȣтъnd спȣпе mаї mȣлт, стътȣ ꙟплеmпіт ка кънd m'ар фі кȣноскȣт ш'ар фі вроіт съ'ші аdȣкъ аmінте чіне ераm…. Гласȣл ачестȣї оm, фаца са лȣнгъреацъ ші албъ, окії съї негрі, марї, ші ꙟнфокацї, пърȣл съȣ̆ лȣнг че'ї піка ꙟн плете нетеde пе ȣmерї, ші ꙟнсфършіт фісіономіа, аерȣл съȣ̆ de артіст, тоате ꙟmї ера кȣноскȣте; сокотіаm къ вȣd ȣmбра прієтінȣлȣї meȣ̆ B*** .... Nекрезъndȣmї окії, ші сокотіnd къ вісез, mъ dȣсъїȣ̆ лъngъ ел ші жї zісъїȣ̆ „Тȣ ештї B***“ Атȣнче тънърȣл сърі пе пічїоаре, mъ стрінсъ ꙟн браце, ші лȣъndȣmъ de mънъ mъ скоасъ афаръ din катеdралъ

„Вінъ ла лȣmінъ съ те въzȣ̆ біне, ꙟmї zісъ ел опрінdȣсе пе піацъ.—Nȣ почіȣ̆ креde ънкъ, къ ештї тȣ! ...“ Ші се ȣітъ ла mіне кȣ піште окї, акърора еспресіе ера de тот кȣріоасъ.

„Те mіерї прієтіне de старea ꙟн каре mъ везї, ȣрmъ B***; mъ сокоцї поате небȣн; ꙟнсъ кънd аї штї ꙟн че фȣртȣне плȣтеште сȣфлетȣл меȣ̆, кънd аї кȣноаште фелȣрітеле сімцірї, ші кȣцетърї каре mъ mȣнческȣ̆, denарте de а аве о асеmіне опініе de mіне, 'mї аї da тоате dрептъціле, ш'атȣнчї те-аї mіера кȣm н'аm небȣніт de тот.“ Dȣпъ ачеаста, се пȣсъ пе гънdȣрї ші 'шї цінтї окії пе крȣчеа Катеdралеї Santa Marie del Fiore.

„Dрепт съ'ці спȣіȣ̆ їȣбіте, ꙟї ръспȣнсеіȣ̆, de кънd те кȣноскȣ̆ нічї о dатъ нȣ те-аm възȣт аша de тълбȣрат; ші'mї паре ръȣ̆ къ токmаї акȣm кънd, dȣпъ mȣлтъ време, те ꙟнтълнескȣ̆ фъръ весте ꙟн патріеа та, те вȣd ꙟнтр'о амъръчїȣне аша de крȣdъ“ B*** ꙟmї стрънсъ mъна ші не ꙟndрептаръm спре кафінеоа нȣmітъ Café donné.

Пе dрȣm ꙟнчепȣіȣ̆ а'ї ворбі de фрȣmоаселе mонȣmенте а Флоренцеї, ші а'ї adȣче амінте de порочіта време кънd не гъсiam ла Парiс, фъръ а лȣа сamа къ B*** нȣ мъ аскȣлта, шi къ mintea лȣi ера ꙟнпрецiȣратъ ꙟн гъndȣрi кȣ тотȣл deосъбiте de але mеле .... Кънd de о датъ се опрi, кътънd ла о фереастръ а ȣнꙋi палат пе лънгъ каре тречеam... арȣнкъ ȣн цiпет, шi ꙟнтiнзънdȣmi мънiле спре еа ꙟmi zicъ.... „ia възъто“... Сѫрпрiет de драматiка са позiцiе, рꙋdiкаi окii iаръ пе възȣi nimiкъ ла фереастръ... Че врei съ зiкъ, ꙟл ꙟнтребаi... Персоана есте трасъ?“ Nemic, ꙟmi ръспȣнсъ еа, фъкънdȣсе рошi пе образ, nimicъ, о пълчiре нȣmai... къчi Чечiлiа с'аȣ dȣс de mȣлт de пе пъmънт! Ла ачесте кȣвiнте, doѫ лакрimi пъръръ ꙟн окii сꙋi!!! Атȣнче ȣн фȣлџер de адевър ꙟmi лȣmiнъ mintea... шi ꙟнцълесъi къ прiетiна mеа ера ȣна din жертфеле аморȣлȣi!... Ꙟнтраръm ꙟн кафiнеоа Donnè.

Ꙟн Iталiа, кафiнелеле сȣнт тоатъ зiоа плiне de консоmаторi (mȣштерei), din прiчiна кълдȣрiлор несȣферiте а атмосферei кареле ꙟнпрiлръnd асȣпра сiстемei неврелор адȣк не ош ꙟнтр'ȣн фел de молецъ фоарте плъкȣтъ; пътрȣнс de флȣidȣл магнетiк, ꙟн каре крiерii ꙟнноатъ, те сiмцi фȣрат de о соmнолецъ амоаръ, шi тоатъ фiiнца цi се кȣфȣndъ ꙟн сiнȣл ȣнеi лене апатiче... Паре къ, ꙟнтiнс пе ȣн ложъ de флорi, те коборi din норi ꙟнчет, фъръ а веde тъсȣра каре те deспарте de пъmънт. — Ачеастъ dȣлче летаргiе din каре се траџе il dolce far niente а Iталiенiлор есте прiчiнаiтъ mai алес прiн лесніреа кȣ каре попорȣл съраꙋ поате вiецȣi; тоате продȣктеле църii фiiнd eфтiне; къчi daкъ ар фi сiлiт ка попорȣл францез а лȣкра de dimineaцъ пъnъ сеара nекоnтеnіт, спре а'шĭ къштіга пъnеа, nȣ крed къ с'ар ȣіта adece орĭ ꙟn плъчеріле dȣлчелȣĭ far niente.

Ne nȣсъръm ла о mасъ de mармȣръ албъ… Ꙟndатъ ȣn botega (слȣгъ de dȣгеаnъ) ъmбръкат кȣрат алергъ ꙟnaintea nоастръ, ꙟnтребъndȣne de вроĭam Granite, саȣ̆ Gelate, шi, фъръ а аштепта ръсnȣnс, ꙟnчеnȣ а nȣmъра вро dоъzечĭ de соіȣрĭ de ꙟngіецате кȣ атъта іȣціme, ꙟnкът nеъnцелегъndȣ'л че сnȣnе, ъл пофтііȣ̆ съ nе adȣкъ че-а вроі.

B*** nȣ ешісъ ъnкъ din *mелаnхолія* ꙟn каре ꙟnтрасъ; ꙟnzъdар кътаm съĭ прічіnȣеск *оаре каре* dістракціе прin четіреа гаzетелор фраnцеzе. Miнтеа са пъреа mȣnчітъ de о idee крȣdъ каре ꙟnъdȣшіа тоате сȣфлетештеле сале ꙟnсȣшірĭ. — Nȣ штііаm кȣm съ maĭ фак пеnтрȣ ка съ'л траг din meditaціа adъnкъ ꙟn каре пікасъ; шi кȣпріnс de трістецъ пеnтрȣ стареа пріетеnȣлȣĭ meȣ̆, mъ хотъръіȣ̆ а'ĭ da паче шi deскісеіȣ̆ гаzета Кȣріерȣл Фраnцеzȣ̆. Deodатъ ȣn mȣрmȣр de mіераре се ръdікъ ꙟmпреџіȣрȣл nострȣ.. О ескламаціе ȣnanimъ de лаȣdъ ꙟmплȣ тоатъ сала… Ȣniĭ zічеа ах че фрȣmoасъ бȣкетіеръ… Че аер nобіл шi елегант… Чіnе оаре съ фіе? zічеа алціĭ.. Шi тоцĭ шоптіеа, ъшĭ коmȣnіка препȣnеле лор… „Паре къ am пъzȣт фігȣра ачеаста, че съmъnаре кȣ prima dona de ла *Пергола*…,“ Ръdікаіȣ̆ капȣл, плin de кȣріосітате а шті чіne прічіnȣісъ аче тȣрбȣраре ꙟn салъ… шi zъріiȣ̆ ꙟn преажmа nоастръ о фетее de о фрȣmȣсецъ ꙟnцереаскъ каре, zimбind кȣ о dȣлчеацъ deосъбітъ, nе презеnта бȣкетȣрĭ de флорĭ.. Ȣn nор de mелаnхоліе флȣтȣра пе фаца са палidъ шi ведеа къ inima'i ера сдробітъ de вр'о дурере секретъ; пърул съй негру ші лунгіі ешіа ꙟн валле ундіоасе de субт о капелъ de пае субціре, ші се ꙟнпръштіеа ꙟнпрецiурул гътлуi съй албъ ка зъпада, ші моале ка гътул лебъdei, очii съі mapi ші негрі авеа мъндріа очілор de вултур, dap тот одатъ луміnеле лор ꙟнnота ꙟнтр'ун фок лімпеде, ші містеріос, ꙟн каре се зъріа о дулчеацъ ш'о драгосте немърџінітъ — ꙟн сфършіт, тоате ꙟн еа ера фъкуте пентру плъчере; гура еі, унde се легъна тот-деауна ун зімбет мелaнхолік, таліа са свелтъ ші делікатъ, мъніле сале маі фрагіde декът флоріле че ціnea; тоате авеа о атракціе аскунсъ, каре ꙟші апріndea ꙟнкінuіреа.

Кънd арункъй очii асупръ'i, mi се пъру къ въд ікоана de ла Santa Maria лънгъ каре ꙟнтълнісъм пре пріетена меа; доъ лакрімі стекліia ка доъ diamante пе ценеле сале... Мъ ꙟнторсъй іуте кътръ B*** къ гъndул de а'і комуніка іdea меа... Dap B*** ера лешінат... Ꙟнфъцошареа ачелеі че куноскуте ꙟі фъкусъ о комоціе аша de mape, къ ꙟші перdu мінціле, стрънгънd пе сіна'ші пачетул че луасъ de ла dънса... Тоатъ лумеа, купрінсъ de мірapе пентру о ꙟнтъмпларе атът de курі-оасъ, алергасъ лънгъ B*** ші ꙟі продіга тоате кінаріле de а'л адуче ꙟн сімціpi... Ꙟн сфършіт B*** deckicъ очii; фігура луі ера галбънъ ші турбуратъ, къвъгріле луі ера съльбатіче, се зісъ песте тот локул ка ꙟнвіораре... ші не луъ амъндоі de мънъ. — „Хаidецi degра-бъ“ ꙟмі зісъ „хаidецi съ о гъсім. — Чечіліа меа тръеште...“ Еширъм din казіне, фъръ а шті унde съ не дуче... Трекуръм іуте пр'о кълеа ꙟнгустъ, унde тоці пе лȣа de певȣпĭ, ші пе ꙟпdрептаръm спре о пріmбларе пітореcкъ че есте афъръ din Флоренца, ші каре се пȣmеште il boschetto.

Ла ꙟпчепȣтȣл ачестȣĭ парк, есте о піаць mаре, ȣпde се ръdікъ il Palazzo delle Cascine, adекъ палатȣл лъптъріелор а Dȣкъĭ de Тоскапа. ꙟп тоате съріле, dȣпъ че се кȣлкъ соареле, арістократіа Флоренцеĭ ъшĭ опреште екіпажеле стрълȣчіте dinaintea ачелȣĭ палат, ші dameле се десфътеazъ прін конверсаціа тіперілор кавалерĭ, каре салтъ каларе ꙟmпрецĭȣрȣл лор, ші прін dȣлчеаца *лаптелȣĭ проаспът*, кареле ꙟmпȣтерпічеште сънътатеа ші ле ꙟпвіошеazъ *колоріле образілор*... Аче піаць есте локȣл de ꙟптълпіре тȣтȣрор інтріцілор de amор! De къте орĭ тречеam пе лъпгъ ȣп овлоп ші веdeam вре о dаmъ ашеzатъ пе перпе de mатасъ ꙟп фȣпdȣл бȣтчеĭ, пȣ mъ пȣтеam стъпъпі de оаре-каре палпітаціе de inimъ... Фіеште каре пентрȣ mine ера ȣп ісвор de impресіĭ поȣъ... ꙟпсъ В*** пъреа къ нічĭ ле веdea... Кȣ кът окіĭ меĭ ера ꙟпфокаці, кȣ атъта аĭ лȣĭ ера ръчĭ ꙟп прежmа ȣпеĭ прівеліште атът de веселъ ші de пітореcкъ... „N'аĭ de гъnd съ те опрештĭ аіче...“ ъл ꙟптребаĭȣ... Nȣ ъmĭ ръспȣпсъ. Da ȣпde вреĭ съ *mерцĭ... спȣпеmĭ съ штіȣ ші еȣ.*“—„Nȣ'mĭ пасъ...“ Ші апȣкъ пінтр'ȣп къmп ꙟmпрецĭȣрат de копачĭ палцĭ ші векĭ каре, опрind разеле соарелȣĭ, ъшĭ ꙟптindea ȣmбра лор асȣпра цінгашелор dame че се прімбла пе ĭарбъ.—Пе ȣрmъ ꙟптраръm ꙟптр'о лȣпкъ deacъ... ші dȣпъ вре о жȣmътате de чеас, ажȣпсеръm пе ȣп mал ръdікат ші плін de флорĭ, каре се ꙟпаіптеazъ ка ȣп промоптор ꙟптре кȣрцеріле ліпе а лȣĭ

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Арно шi а лȣi Mugnone *)..... Аколо ера сфършiтȣл восиотȣлȣi.

Кънd не опрiръм, фiгȣра лȣi В*** се префъкȣ de тот; фаца лȣi ера рошiе ка черȣл че се ѫнтindea deасȣпра ноастръ, пърȣл съȣ рыdiкат de вънтȣл de сеаръ фълфъiа ѫн аер шi лъса слобоdъ фрȣнтеа са ларгъ шi ценiалъ. „Прiвеште, ъмi zice de-одатъ кȣ ȣн гласъ пȣтерnik шi dicперат, прiвеште iaшiце, кȣ че пъцiне соареле се аскȣnde dinъ мȣнцii каре се ѫналцъ ѫн фаца ноастръ; нȣ'цi паре къ асiстезi ла dъръмареа ѫмпъръцiеi Романе? Прiвеште ноърiй ачестi воiцi de пȣрпȣръ ракелор лȣi се ръdiкъ кътръ черiȣрi ка о жъртфъ а пъмънтȣлȣi, фъкȣтъ ѫн слава пре пȣтерnikȣлȣi съȣ zidiтор; вiтъте шi че мiшръ de фрȣмȣсецiле патрiеi меле; ѫн прежма ноастръ, поетiкȣл Арно шерпȣiеште прiн кънпii веселе шi прiн лȣнчi мicтерiоасе.... шi тамрiле сале ачесъ de кънтечiле мелоdiоасе а пъсърiлор; ѫн dреапта, нȣрнiле колiнеле акоперiте de гръdinii шi палатрi de марморъ.... се парi къ зiмбескъ ла аltiea, ка вiнте аносте че с'ар сiта ѫн оглindъ..... Ѫн стiнга се ѫнтinde о въмпiе плiнъ de лiвеzi, прiн каре се рътъческ нр'о кътева грȣпе de аморезi.... Ѫн ȣрмъ се кастинъ ла zid de кȣнамi тъфошi каре опреште ведеа търгȣлȣi de а вени пънъ ла ноi: нȣмаi шарнiара трiстъ а лȣi Арно тȣрȣаръ тъчерея адънкъ че не ѫнконжiоаръ... Din време ѫн време шiнетȣл нр'ȣнei пъсърiйне каре се adoapme, сaȣ вочтеле рътъчiте прiн въздȣх а ȣнеi тiтаре се аȣd ѫн depъртаре.... Акȣm ꙟі чеасȣл кънd mintea се кȣфȣndъ ꙟn meditaції плъкȣте, кънd inima ꙟnoатъ ꙟn екстасії Dȣmnezeeшті, кънd сȣфлетȣл апрінс de nedeжde ꙟші ꙟntinde apіпіле, ші се леагънъ ꙟn плъчеріле ȣnei лȣme некȣноскȣте.— Акȣm ꙟі чеасȣл сфънт кънd тоатъ фіінца *omeneaскъ* се adапъ ла ісвоареле черешті, ші бінекȣвінтеазъ mъna че аȣ zidito... Спȣне'мі нȣ сімці тȣ ꙟn tine, акȣm о *mȣлцъміре* аскȣнсъ, ка кънd аі фі dобъndit тот че аі dоріт?.. Nȣ'ці паре къ ешті ȣn алт om? Пептȣл тъȣ нȣ се сmȣnчеште *ꙟn ісвътȣріле* inimii тале? Nȣ сімці чева че ꙟці *ръкореште фрȣнтеа, ші ꙟші dісmeapdъ* лȣміна окілор, ꙟnсфършіт нȣ *сокоції тȣ къ паре къ аі* съ сборі ꙟntр'о лȣme стръінъ ȣnde норокȣл те аштеаптъ?... Ах!... Акȣm, акȣm віаца'ї dȣлче ші непрецȣітъ; акȣm ꙟnкіпȣіреа mea с'апрinde, акȣm, о Чечіліо, те въd стрълȣчind ка о стеа ꙟn сенінатȣл ꙟntȣнекат а черȣлȣї; ꙟmі zimbeшті ка ȣn ъnџер de блъndeцъ, ꙟmі фачі семн кȣ mъna съ те ȣрmezȣ.... Ах! de че нȣ ам apіпіле ачестȣї вȣлтȣр че тречe deасȣпра поастръ, ка съ спінтек въсdȣхȣл, ші съ mъ арȣнк ꙟn брацеле тале! B*** кȣ окіі плінi de лакрімі, ꙟntinсъ mъnele спре черȣрі.... Сȣспінъ ȣn џемет ꙟnъdȣшіт ші пікъ ꙟn брацеле mele. Фокȣл *енерџік* ші *deліpȣл кȣ каре de*кламасъ ачел шірȣ de кȣвінте, ꙟі слъбісъ de тот пȣтеріле, dap тот odатъ ꙟі фъкȣ mȣлт біне, потолind вȣлканȣл че се сȣdȣia de mȣлт ꙟn ел....

---

*) Ачесте dоъ рiȣрi [illegible] марџiнiле [illegible] шi [illegible] каде се [illegible].

B*** ера de ȣn карактер іȣте апрінс, ші сȣпȣс impресіілор челор mapі; кънd сȣфлетȣл съȣ ера ловіт de вре ȣn лȣкрȣ, атȣнче тоатъ фіінца'ї се пътрȣndea de ел, Imaџінаціа'ї се ꙟnфлъкъра, ші батереа inimii сале ꙟі

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

сdровіа пептȣл.. Natȣра лȣї ꙟл фъчеа съ сімтъ лȣкрȣріле кȣ mаї mȣлт фок de кът алції оamенї, dар тот оdатъ фіеште сімціре ера пептрȣ dънсȣл ȣп фȣлџер каре ъл стръбътеа, ъї апрindea съпџеле шi ъї сȣрпа пȣтеріле.... Dȣпъ че ъшї венi ꙟп фіре пептрȣ ал doiле оаръ, B*** се ꙟптінсъ пе еарбъ; фрȣптеа лȣї, ȣnde тремȣра ражеле лȣчеафърȣлȣї ла каре се ȣіта, ера ꙟпȣпdатъ de сȣdоаре, шi тот трȣпȣл съȣ ера обосіт de остепеалъ.... Ne вроind съ'ї тȣлбȣр плъчереа че пъреа къ гȣста ꙟп ръсȣфлареа въптȣлȣї de саръ, каре ъї ръ*кореа mintea шi* ъї *алiпа* фіербінтеала інімеї, mъ ꙟптінсъїȣ de о парте лъпгъ dънсȣл, шi ъmї апрінсъїȣ о џігаретъ.

Лініштеа каре domnia ъmпреџiȣрȣл mеȣ, ꙟптȣпекареа прогресівъ а черȣлȣї, чеаца каре се ꙟптindea пе Арпо, шi ꙟпсфършiт mȣлцъmіреа аскȣпсъ че гȣстаm ꙟп лъȣптрȣmі, mъ аdȣсъръ фъръ штіре ꙟптр'о реверіе dȣлче ш'арmоніоасъ, ꙟп каре mintea'mї плȣтіа ȣшор.... Фȣmȣл албъстріȣ а џігареї, че се ръdіка ꙟп спірале ȣndȣіосе ъшї ъпгъпа окії, шi ъmї прічінȣіа о dістракціе плінъ de плъчере.... din каре mъ трасъ гласȣл лȣї B***....

- „Мъ еартъ *пріетіне*, ъmї zісъ ел, къ'ції am фъкȣт аша *марї сȣпърърї.—De 'mїар* фі фост кȣ пȣтінцъ, пȣ теаш фі сȣпȣс ла еле.., dар непорочіреа каре с'аȣ легат de капȣл mеȣ..“ B*** сȣспінъ шi тъкȣ... „Че непорочіре поції тȣ аве, ъл ꙟптребъїȣ, ꙟп върста ȣnde ештї?...“ „ꙟп върста ȣnde сȣпт? Ъmї ръспȣпсе ел кȣрmъndȣmъ.. Ах се веde къ ештї ꙟпкъ ȣп копіл каре de абіеа аї ꙟптрат ꙟп лȣme, шi къ пȣ аї калкат ъпкъ пе гімпії каре пресȣръ калеа віецiї.... Штії тȣ къ токmaї върста mea есте чеа maï прimeждioасъ шi maï сȣпȣсъ патimiлор сȣфлетештï? Тiнереца есте ка ȣп копак mik шi фраџid, чеде maï славе вънтȣрi сȣпт фȣртȣпе пентрȣ ел… — Dар аскȣлтъ maï віne iсторia вieцiï meле, ш'апоï веï пȣтеа жȣdiка каре есте непорочiреа че мъ прiгонеште.

B*** ъшi арȣпкъ пърȣл ꙟпапоï пе ȣmере, шi штергъndȣшi фрȣнтеа ꙟпчепȣ аша.

II.

„Din че maï фраџidъ а *mea копiлъріе, еȣ аm* ръмас орфап, шi лiпсiт de повъцȣiріле шi de dicmepdъріле пъріптештï, каре сȣпт разъма еi; deaвia ажȣпсесем ꙟп връста de 9 апï, шi непорочiреа ъшi ꙟпфiпсъ къпцеле ꙟп mine; — ла чел ъптъiȣ пас а вieцеï meле, ꙟп лок de а мъ гъсi пе о кале ꙟпфлорiтъ ка чеiлалцï копiï, мъ трезъiȣ ꙟптр'ȣп пȣстiȣ фъръ марџiпï шi фъръ ȣмбръ… Ȣп mошȣ ал meȣ, фiindȣï mилъ de тiкълоаса mea старе, саȣ maï віne поате, вроind а се фолосi de miкȣл веnit че'mi ръмасъ de ла пъріпцiï meï, мъ лȣъ сȣпт епiтропia лȣï, шi пентрȣ ка съ пȣ'mi тот аȣdъ вочетеле, шi съ пȣ'mi вadъ *лакрimеле каре неꙟпчетат ъmi ȣdа окiï*, мъ лепъdъ ꙟптр'ȣп пансion ȣnde петрекȣiȣ zече апï бътъndȣmi капȣл кȣ лimбеле стреine, кȣ лiтератȣра шi maï алес кȣ zȣгръвiеа. — Ꙟnaintiріле че фъчеаm *din* zi ꙟп zi ꙟп ачеастъ артъ, шi maï алес гȣстȣл шi *плъчереа* че гъсiаm ꙟп стȣdia еi, сiнгȣре мъ фъчеа съ ȣiтȣ бътъiле каре мъпкаm некоnтеnit de ла Padre Bertholomo, професорȣл meȣ de лimба *елiнъ*; къчï крȣda mea соартъ mъ сiлiа съ каȣт ꙟn ꙟnсȣшi mъnгъереа de каре inima'mi ера ꙟnсетатъ, саръ nȣ ꙟn браціле ȣnеĭ maĭче dръгъстоасе ка чеĭлалцĭ копiĭ. Кȣ че nеръбdаре аштептаm чеасȣрiле лекцieĭ de zȣгръвie, шi кȣ че бȣкȣрie веdеаm ꙟnтрънdȣ ꙟn салъ професорȣл, каре nічĭ оdатъ nȣ лiпсiа съ'mi спȣе къте о ворбъ de mȣлцъmiре шi de ꙟmбърбъцiре, кънd ъĭ арътаm nоȣле mеле проdȣчерĭ..... Sinor Alsari (ачеста ера nȣmеле лȣĭ) авеа пентрȣ mine о dрагосте кȣ тотȣл пърiнтеаскъ, шi mъ рекоmanda ла тоцĭ ка чел maĭ бȣn шi maĭ съргȣiтор елевȣ а лȣĭ... *Сфътȣiрiле плiне* de бȣnътате каре ъmĭ da, шi лаȣdеле че ъmĭ проdiга пентрȣ пропъшiрiле че фъчеаm сȣбт dірекцiа лȣĭ, ъmĭ ꙟnсȣфласъ атът респект шi атъта iȣбiре пентрȣ ел, ꙟnкът ла mоартеа mошȣлȣĭ mеȣ, кънd ешiiȣ din Пancion, алергъiȣ ла dъnсȣл, шi ъл рȣгъiȣ съ mъ прiimеаскъ ꙟn каса лȣĭ... Sinor Alsari mъ лȣъ кȣ о бȣкȣрie nеспȣсъ сȣбт протекцiа са, шi nȣ крȣцъ nічĭ ȣn сфат шi nічĭ о остеnеалъ ка съ'mi аdȣкъ ла бȣnъ iсправъ талентȣл че ꙟnчепȣсъm а къштiга ꙟn zȣгръвie.... Ꙟn тоате zілеле вiziтаm ꙟmпреȣnъ стрълȣчiтеле галерiĭ del Palazzo Pitti, del Palazzo Vecchio шi а алтор палатȣрĭ mарĭ din Флоренца; nе опрiаm чеасȣрĭ ꙟnтреџĭ dinaintea фiеште кърȣiа таблоȣ, шi dȣпъ че ъmĭ аръта шi ъmĭ тълmъчiа кȣ amърȣntȣл тоате ꙟnсȣшiрiле шi фрȣmȣсецiле лор, апоĭ nе ꙟnтȣрnаm акасъ шi mъ апȣкаm de лȣкрȣ, сȣбт nеконтенiта лȣĭ прiвiгере... Ȣn аn de zіле петрекȣiȣ кȣ ел ꙟn чеа maĭ dȣлче лiniште, шi челе maĭ плъкȣте ꙟndелетnічiрĭ; тоатъ времеа mеа ера ꙟnтребȣiнцатъ ꙟn стȣdiĭ серiоасе асȣпра артеĭ ла каре mъ dасъm.... Слава ъmĭ zimбiа

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

de deпарте, ші mъ кїета ꙟn брацеле сале; de кънd ꙟnтрасем ꙟn каріера ȣnde Michel Angelo, Titiano, Raphaelo, ші чії mълці mаестрі nеmȣріторі пъшісъ кȣ пасȣрї de ȣріеаш, сінгȣрȣл цъл а віецеї mеле ера, съ пот ші еȣ adaoџі о фрȣnзъ ла корона стрълȣчітъ а патріеї mеле, ші апріnс de о idee атът de ꙟndръсnеацъ ші de nобілъ, ꙟmї алкътȣісъm ȣn траіȣ кȣ тотȣл артістік, ꙟnкът фъръ а mъ ꙟnгріжі de лȣкрȣріле че nȣ се атінџеа de зȣгръвіе, гȣстат зіле ліnе, nетȣлбȣрате ші пліnе de ꙟnкънтъріле nъdеждеі; ꙟnсъ ачеастъ ліnіште съфлетеаскъ mъ пърсі dȣпъ пȣцінъ време.

Ꙟnтр'о саръ Sinor Alsari ꙟnтръ ꙟn кабінетȣл mеȣ, ші ꙟmі зісъ:

— B*** фост'аі de mȣлт ла театрȣ? —

— De кънd аȣ mȣріт віецїї mеї пърінці nȣ am фост... Ꙟї ръспȣnсъіȣ.

— Вреї съ mерџем de саръ съ веdем Norma?.. Къчі аре съ жоаче о актріцъ nоȣъ....

— Хаїdeці...

— Гътеште-те degrabъ къ'i време....

Mъ ꙟmбръкаїȣ іȣте, ші nе dȣсеръm ла театрȣ de la Pergola.

Сала ера тіксітъ de *аmаторі*. ші *ложііле пліnе de* dame, елегаnте ші фрȣmоасе...

De о dатъ се фъкȣ о mаре тъчере; тоці се ашезаръ пе ла локȣріле лор, ші орхестрȣл ꙟnчепȣ ȣвертȣра. — Ачеа mȣзікъ пліnъ de о mелоdie череаскъ іскъ ꙟn mінте'mі о mȣлціmе de ideї трісте, ші de сȣвеnіре... Adȣкъndȣmї амінте къ, ꙟnаіnте de зече аnі, mъ гъсіаm тот ла ачел театрȣ кȣ іȣбіції mеї пърінці, ші се пъръ къ ле ведеаm ȣmбреле флътȣрънd ꙟmпрецїȣрȣл mеȣ, ші тъпгȣindȣmъ кȣ mілъ, ка кънd m'ар фі аштептат о пепорочіре кȣmплітъ.... Ꙟпгъпат dе фаптасmеле ачеле їȣвіте, пічї пȣ лȣасъm саmа къ пердеоа се ръdікасъ dе вр'о кътъва вреmе, ші кȣ хорȣл Dрȣіzілор ера пе ла сфършіт;... ші сокот къ аш фі стат тоатъ сара фъръ *а mъ* ȣіта пе сченъ, dакъ ȣп mȣрmȣр че се ръdікъ ꙟп салъ, пȣ m'ар фі скос din meditaціа ꙟп каре пікасеm, ші пȣ m'ар фі фъкȣт съ'mї арȣпк окії ꙟпаіптеmї. — Въzȣїȣ о фііпцъ албъ, фраџidъ ші череаскъ, о алкътȣіре dе грації, dе *тіперецъ*, *dе певіповъціе ші dе аmор*, а*къріеа глас dȣлче*, *лimпide* ші арmопіос ъmї пътрȣпсъ inima; сала вȣїа dе аплаȣскрі..... Еаръ кънd Чечїліа ꙟпчепȣ а кънта рȣгъчїȣпеа Nорmеї кътръ лȣпъ.... кънd пȣindȣсе ꙟп џепȣпкі, ші ръdікъпdȣші mъпеле сале спре черїȣ, ꙟптопъ ачеа аріе стрълȣчітъ dе ла Casta Diva, атȣпче тот пȣблікȣл, ꙟп ептȣсіасmȣл съȣ фъръ марџіпї, се ръdікъ ꙟп пічїоаре ші бътȣ атът dе таре ꙟп палmе, къ Чечїліа се спъріъ; паре къ о въd ръdікъпdȣшї окії кȣ сфіалъ асȣпра поастръ. — Nевіповъціа, mірареа, фріка, mȣлцъmіреа, тоате ачесте dеосебіте сіmтіmенте лȣчіа ꙟп къȣтътȣра еї. — Ах че zimбіре ꙟпкъптътоаре *пърȣ атȣпчеа пе гȣръ'ї*... Че побілъ mъпdріе се zърі пе фрȣпте'ї... Еа съmъпа о фіінцъ din алтъ лȣmе.... Ꙟп сфършіт че'ці-оі спȣпе? Че кȣвіпте съ ꙟптребȣіпцеz ка съ'ці dескріȣ фрȣmȣсеца са? — Чечїліа ера кȣm zіче поетȣл построȣ. — Bella comme un angelo ch'Iddio creo, nei suoi piu ardenti transporti d'amore.

Сіmціріле dеосебіте каре се сȣdȣіа ꙟп сȣфлетȣ'mї, ера преа mȣлте ші преа пȣтерпіче, пептрȣ ка съ пот лъмȣрі фіреа ȣніеа макар din еле. — Штіȣ нȣмаĭ, къ dоȣъ zіле некоnтеніт ам фост ка ȣн небȣн; ші се пъреа къ vedeam неꙟнчетат ȣн ънџер кȣ арішіле de аȣр, каре флȣтȣрънd ꙟмпреџіȣрȣл меȣ, ꙟмĭ кънта la Casta Diva ꙟмпреȣнънdȣшĭ гласȣл пе о харфъ че цінеа ꙟн мънъ... Пе ȣрмъ кънd м'ам трezіт din вісȣл *ачел* плъкȣт, ам афлат de ла Sinor Alsari, къ аȣ фост сіліт съ мъ скоатъ кȣ deacіла din театрȣ, ꙟн сара кънd ам фост ꙟмпреȣнъ, фіinд къ непȣтънdȣмĭ стъпъні ентȣсіасмȣл, фъчеам преа *маре* вȣет, ꙟнкът тоці мъ сокотіа ліпсіт de мінте.

Треĭ лȣнĭ de zіле, *dȣпъ ачеа, ам ȣрмат регȣлат* тоате репресентаціїле; ȣн магнет невъzȣт мъ тръџеа фъръ воіе ꙟнспре театрȣ, кънd штіеам къ ера съ жоаче Чечіліа... Гȣстȣл пентрȣ мȣzікъ се dесвъліс ꙟн ꙟнсȣмĭ, тот оdатъ кȣ dрагостеа; ші профітънd de кȣноштінца челор ꙟнтъĭ прінчіпȣрĭ каре лȣасем din времеа ꙟнкъ кънd тръіа пърінціі меĭ, мъ dътеĭȣ кȣ маре ахотъ ла еа. Ȣн глас некȣноскȣт мъ ꙟнdемна съ кȣлтівеz ачеа артъ ꙟн каре Чечіліа мерітасъ лаȣdа ші аdорація тȣтȣрор Флорентінілор. — Adeceорĭ мъ трezіам кънтънd пе ȣліце вр'о бȣкатъ din Norma, саȣ din Lucia di Lamermoor, ші *рȣшінат de мірареа кȣ каре тоці трекъторії* се ȣіта ла міне, *алергам* degрабъ а касъ, ші мъ ꙟнкіdeam ꙟн кабінетȣл меȣ, ȣnde мъ апȣкам de zȣгръвіе, кȣ о сіргȣінцъ ші маĭ маре ꙟнкъ, кăчĭ фъчеам портретȣл Чечіліеĭ.

De мȣлт авеам de гънd съ лȣкреz ікоана сфінтеĭ Чечіліа, ка съ о еспȣн ꙟн бісеріка Santa Maria del Fiore; dар нештіinд че еспресіе съĭ daȣ, тот прелȣн-

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

џiam лȣкрȣл eĭ. Кънd възȣiȣ пе Чечiлiа ла театрȣ, атȣnче фрȣмȣсеца фiгȣреĭ сале се тiпърi аша de вiне ꙟn mintemĭ, къ пе din афаръ, шi фъръ штiре ъĭ фъкȣiȣ протретȣл eĭ.... Фiсiоnomia сфiнтеĭ Чечiлiеĭ се ꙟnтъmплъ а фi ꙟnтокmaĭ фiсiоnomia слъвiтеĭ prima donna de ла Pergola... Бȣкȣрia de а вedea лъnгъ mine портретȣл ъnџерклȣĭ че слъвiam mъ adȣсъ ꙟnтр'о есалтацiе атът de deлiрантъ, къ пiкаĭȣ пе џеnȣнкĭ, dinaintea iкоанеĭ; шi anȣкъndȣо пе ȣрmъ ꙟn враце о акоперiiȣ de съртърĭ, ка ȣn теnър аmорез че ар фi стрiнe ꙟn враце пе *аmореза са.* — *Токmaĭ атȣnче Signor Alsari* ꙟnтръ ꙟn кавiнетȣ'mĭ, шi спърiат de невȣnia *mea*, ъmĭ смȣnчi iкоана de ла сiнȣmĭ, шi алергъ ꙟndатъ de о пȣсъ ꙟn капела ȣnde m'аĭ ꙟnтълнiт.

Nȣ am тревȣiнцъ съ'цĭ спȣn къ din чеасȣл ачела mъ фъкȣiȣ чел maĭ вȣn крештin, къ ꙟn тоате ziлеле mъ dȣчеam ла вiсерiкъ, шi къ стаm чеасȣрĭ ꙟnтреџĭ плекат dinaintea сфiнтеĭ Чечiлiа.... лесне ꙟnцълеџĭ къ de *вреmе* че персоана каре о iȣвiam, пȣрта ачест nȣmе, nȣ пȣтеam алеџе алтъ патроанъ спре а'ĭ ꙟnкреde секретеле mеле ръгъчiȣnĭ, декът пе сфънта Чечiлiа.

ꙟnтр'о zi,... ах кът воiȣ тръi ъmĭ воiȣ adȣче аminте de еа,... mъ гъсiam ꙟnџенȣнкiат denaintea iкоанеĭ *mеле*, шi *кȣфȣndат* ꙟnтр'о mediтацiе сфънтъ... Ȣn вiс плъкȣт ъmĭ desmерda сȣфлетȣл; mi се пърea къ о фiiнцъ невъзȣтъ mъ ꙟndemna съ am вȣнъ нъdежde пеnтрȣ ꙟndeплiнiрea dopiнцелор mеле, кънd сiмцiiȣ пе лъnгъ mine фълфъiрea ȣнеĭ рокiĭ de mатасъ... Доъ dame ꙟnтрасъ ꙟn капела ȣnde ерam. — Песте пȣцin аȣziiȣ коnверсацiа лор.

— Santa Maria че minȣne!... zісъ чеа mаї mаре,... еаn ȣїтъте біне Чечіліо ла ікоапа аста din фацъ, — аш жȣра къ'ї портретȣл тъȣ̆.

— Біне zічї, ръспȣпсъ чеелалтъ.... Ші аmъndoъ се апропіеръ de ікоапъ ші се ȣїтаръ mаї кȣ амърȣптȣл.

— Кȣріос лȣкрȣ, zісъ еаръ чеа dinтъїȣ, кȣ кът mъ ȣїт mаї mȣлт, кȣ атъта гъсеск mаї mаре *асъmъпаре*;... еатъ окїї тъї пегрі ші плїпї de фок,... еатъці гȣра чеа граціоасъ. — А! че'ї dрепт, пȣ'ї пъкат, — mъкар къ сȣпт феmее, dар пȣ пот тъгъdȣі къ аї о гъріцъ de тот фрȣmоасъ; — *паре къ'ї о роzъ*. — Апої біне, се поате, артістȣл пȣ аȣ̆ ȣїтат *пітікъ*, *пічї mъкар алȣпіка* каре *аї* пе обраz... Еап спȣпе'mї кът аї *плътіт zȣгравȣлȣї*, саȣ̆ mаї біне ꙟп че monedъ 'їаї плътіт лȣкрȣ,... кȣ бапї орї кȣ гȣра?.. Къчї аm de гъnd ші еȣ̆ съ mъ фак сфънтъ..

— Тот веселъ ші пебȣпъ аї съ фії, Іȣліо; ръспȣпсъ чеалалтъ,... dар кредеmъ, къ пічї odатъ п'аm гъпdіт съ'mї фак портретȣл, ші къ пічї пȣ кȣпоскȣ̆ пȣmеле артістȣлȣї, каре...

— Кът пептрȣ ачеаста ъї лесне de а'л кȣпоаште. — Ші се апропіъ de ікоапъ, съ'mї четеаскъ пȣmеле ꙟпсъmпат ꙟп жосȣл еї. — Еȣ̆ ръmъсъсеm ꙟплеmпіт, — къчї пічї odатъ пȣ mъ гъсісеm аша de апроапе кȣ Чечілїа. — Nȣ ꙟпdръспіаm пічї съ mъ *ръсȣфлȣ ка съ пȣ о спарїȣ*, — ші аскȣпс ꙟптр'ȣп колц ъmї ꙟптіпсеїȣ капȣл спре еа ка съ пȣ перd пітікъ din кȣвіптеле сале.

Dаmа каре се пȣmіа Іȣліа се ꙟптоарсъ кътръ Чечіліа ші ъї zісъ різъпd:

— Nȣmеле лȣї есте В***; ъл кȣпошті Чечіліо?...

— Ба пȣ. —

— Сърmапȣл тепър.— 'Лаї легат шї пе бъпсȣл ꙟп лапцȣріле тале,.. ꙟпсъ ел 'цї аȣ dат бȣпе dовеzї къ те іȣбеште; портретȣл ачеста лȣкрат ꙟп аскȣпс есте mартȣрȣл слъвіреї че аре пептрȣ тіпе.... Еȣ кънd аш фі ꙟп локȣл тъȣ аш фаче тоате кіпȣріле съ'л афлȣ чіпе есте, шї 'лаш префера тȣтȣлор пріпцілор din Флорепца каре'цї фак кȣрте, шї каре'цї репетеазъ ꙟп тоате zілеле къ mор dȣпъ тіпе, фъръ а шȣрі пічї оdатъ.

Ъшї веніа съ'ї сърȣт пічїоареле ачелеї фетеї, каре фъръ а mъ кȣпоаште ꙟласъ партіdа mеа, шї къȣта съ ꙟпdȣплече пе Чечіліа ꙟп фаворȣл mеȣ.

— *Nȣ'цї есте рȣшіпе Іȣліо*,.. ръспȣпсъ Чечіліа, съ zічї ачест фел dе ворве ꙟп бісерікъ?

— De че съ'mї фіе рȣшіпе; аmорȣл пȣ есте оаре чел maї сфъпт шї maї кȣрат сіmтіmепт dъпȣіт оаmепілор de ꙟпсȣшї Dȣmпеzеȣ? Пептрȣ че съ mъ сфіеск de а ворві de ел ꙟпаіптеа челȣї че пе 'лаȣ ꙟпсȣфлат ꙟп іпіmіле поастре? — Че рȣшіпе поате а фі de а спȣпе аdевърȣл токmаї ꙟп лъкашȣл ȣпdе аdевърȣл dоmпеште,.. шї de а mъртȣрісі, къ ȣп оm, de орї шї че рапг съ фіе,.. есте mȣлт maї вредnік de іȣвіт, кънd ел пе іȣбеште din тоатъ кȣръцепіа іпіmеї сале, декът по*білії ачеї рȣціпіцї* каре dепарте de а аве чеа maї mікъ dрагосте пептрȣ поі, вреȣ пȣmaї съ'шї ꙟmплінеаскъ о капріціе трекътоаре, печіпстіпdȣпе, шї арътъпdȣпе пе ȣрmъ кȣ dеџетȣл ꙟп лȣmе?...

Чечіліа zіmві шї ї zісъ: Nȣ'цї кȣпоштеаm атъта елоквепціе, Іȣліо... De кънd те-аї фъкȣт аdвокатȣл аmорȣлȣї?...

— De кънd аm кȣпоскȣт че есте лȣmеа, шї de

BCU CLUJ CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

кънd am афлат къ nȣ есте adeвъратъ ферічіре фъръ adeвърат amор.

Чечіліа се ȣітъ кȣ о еспресіе dеосъвітъ ла портретȣл еі шi mi се пърȣ къ стрінсъ кȣ рекȣноштінцъ mъna Іȣліеі... Се ȣітаръ ȣna ла алта кȣ о Іȣвіре фръцаскъ, — zіmвіръ amъndoъ ка doi ъnџерi, шi ешіръ.

Ꙟnкiпȣештеці позiціа mea, dȣпъ че ȣzіїȣ *ачеа* конверсаціе каре се атінџеа атът de mȣлт de соарта mea; nȣ пȣтеам креdе къ кȣ adeвърат Чечіліа фȣсесъ лъnгъ mіne, сокотіам къ вісасеm.... Атъта порочіре nȣ пȣтеа фі *пентрȣ mіne,...* *dар* тот оdатъ, ка ȣn om че *каdъ съ'ші прелȣnџеаскъ вісȣл плъкȣт din каре с'аȣ* трезіт, — ъmi ꙟфъцошам лъnгъ mіne пре Чечіліа кȣ фрȣnтеа лȣмінатъ de разеле канdелеі че арdеа ꙟn капелъ, кȣ окіі съі ръdікаці спре ікоанъ, ка кънd с'ар фі ȣітат ꙟnтр'о оглінdъ,; ъmi ꙟnкiпȣiam ачесте doȣъ фігȣрі, че съmъna mірънdȣсе ȣna de алта de фрȣmȣсеца лор.... Ъmi репетȣіам ꙟn ꙟnсȣmі тоате кȣвінтеле ачелор doȣъ фетеі каре репресента џеніȣл *аmорȣлȣї* кіеmъnd ꙟn брацеле сале, dȣхȣл невіновъціеі... Віторȣл mі се аръта акоперіт de флорі... Тоате пълȣчіріле mеле се dештептаръ, шi о dȣлче пъdежdе ъmi dесперdъ сȣфлетȣл шi mъ ꙟnълцъ ла черȣрі.

Кънd mъ трезііȣ din реверіа *ачеа dȣлче*, бісеріка ера пȣстіе шi разеле лȣнеі треmȣра пе колоанеле'і de mармȣръ. — Мъ dȣсъїȣ dеграбъ а касъ, ъmi лȣъїȣ mаndоліна шi mъ ꙟndрептъїȣ фъръ штіре афаръ de Флоренца, спре *боскето.* — Мъ прімблъїȣ вр'о кътъва време прін ръdіȣ, шi mъ ꙟntinсъїȣ ꙟn сфършіт пе сарȣ лъnгъ ȣn ковачїȣ. — Лініштеа, фрȣmȣсеца поетікъ ачелеі сърі de варъ, dicnociцia mелапхолікъ ꙟn каре mъ гъсіam, ші маі алес ideiле de amop ші сіmціріле че mъ ꙟmпресȣра, ъmі ꙟпсȣфлецірь dopінца de a къnта ꙟmпревнъndȣ'mі гласȣл кȣ mandoліna; ꙟпчепȣіȣ a impровіza кȣвінтеле ачесте.—

B*** ъmі dекламъ вр'о кътева версȣрі італіене, dар възъnd къ еȣ mъ ȣітам dрепт ꙟn окії лȣї,.. се опрі ші ъmі zісъ zimвind:

— Пȣїȣ ръмъшаг къ н'аї ꙟnцълесȣ nimікъ...

— Nȣ преа, ъї ръспȣнсъїȣ, dар dакъ аї вроі съ mi ле тълмъчешті францоzеште.

— *Ъї преа лесне*,.. фіінd къ ꙟn време кът am фост ла Парic, ле-am traдȣс ꙟn лімба францезъ.. Аскȣлтъ:

De quel nom te nommer être incompréhensible,
Qui n'as rien du mortel,
Toi qui fais soupirer l'âme la moins sensible;
Toi qui pour nous charmer abandonnas le ciel?
Bouquet de volupté, d'ivresse et d'harmonie,
Mélange de fraicheur, de grâce et de beauté,
Astre plus doux que l'astre du rayon argenté,
Foyer d'enchantement, d'amour, de poésie,
De quel nom te nommer?
Hélas! Sur cette terre, il n'est rien qui l'égale,
Rien qui pût comme toi soudain nous enflammer,
Comme toi nous ravir par sa voix triomphale;
Non, il n'est point de fleur souriante au zéphyre,
Point d'étoile brillante au front du firmament,
Point de rêves dorés au coeur d'un jeune amant
Plus gracieux que ton sourire;
Non, la nuit au milieu d'un bois silencieux,
Quand l'âme se complait à la mélancolie,
La voix de philomèle offre moins d'harmonie
Que ta voix qui s'épanche en flots mélodieux.—
Les accords incertains d'une harpe sonore
Qu'effleure de son aile un papillon d'azur,

Le murmure étouffé d'un ruisseau lent et pur
Qui se mêle aux soupirs du pâle sycomore,
Le doux frémissement de la feuille de bois,
Le bruit voluptueux des baisers du délyre,
La voix de l'espérance au sein d'un long martyre,
Sont moins doux, moins touchants, moins divins que toi.

Кънd сфършіїȣ de а кънта, възȣїȣ къ се deскіdеа о ферестръ, ла рънdȣл ъnтъїȣ а ȣnеї касе ꙟn прежmъ'шї;.. о фemее се арътъ ꙟn балкоn, кȣ о гітаръ ꙟn mънъ, ші ꙟnтоnъ рȣгъчїȣnеа чеа вестітъ а Nоrmеї кътръ лȣnъ... *Гласȣл* еї nȣ'mї ера nекȣnоскȣт, dȣлчітеа рȣлаdелор сале іскъ *ꙟn mine ȣn препȣс.* Мъ скȣлаїȣ їȣте, *ші mъ апропіеїȣ de ферестра ȣnde аȣzісъm ачел* глас; токmаї атȣnчеа раzеле лȣnеї се арȣnкаръ ꙟn пліn пе фаца nекȣnоскȣтеї.

„Чечіліо!“ стрігаїȣ ꙟn deлірȣл меȣ, ші пікаїȣ жос ꙟnȣndат ꙟn съnџе. О ȣmбръ nеагръ трекȣсъ пе лъnгъ mine, ші ъmї ꙟnфінсесе стілетȣл съȣ ꙟn пеnтȣ'mї

Кънd deскісаїȣ окії, mъ гъсіїȣ — о порочіре! ꙟn брацеле Чечіліеї... Еа аȣzісъ џемeтеле mеле, ші трімісесъ слȣџіле, каре гъсъndȣmъ ꙟnтінс ка ȣn морт пе пъmъnт mъ adȣсесъ ꙟn odаеа еї; слъбъчїȣnеа ꙟn каре пікасъm прін пердереа съnџелȣї, ші mаї алес комоціа електрікъ че сіmціїȣ, възіndȣmъ лъnгъ сіnȣл Чечіліеї, mъ арȣnкаръ ꙟnкъ *odатъ ꙟn mъnеле морцїї*; еаръ кънd mъ треzіїȣ de adоа оаръ, ꙟnтраїȣ ꙟnтр'о deспъdеждȣіре кȣmплітъ, къчї mъ възȣїȣ ꙟn odаеа mеа. — Ꙟn zadар къȣтаm съ'шї adȣк амінте de тоате челе че се ꙟnтъmпласе; нȣ пȣтеаm ꙟnцълеџе *пеnтрȣ* че Sinor Alsari се ȣїта ла mine кȣ окії плінї de лакрімї; ші пеnтрȣ че dофторȣл ъmї піпъїа *mъnа, кънd* de оdатъ сімціїȣ о dȣрере гроазнікъ ꙟп пептȣ'mї. Мъ вітъіȣ ꙟmпреџїȣрȣл меȣ, аштерпȣтȣл ъmї ера плін de сънџе.

Атȣпче ъmї adȣсъіȣ aminte de тоате ꙟптъmплъріле....

Чеа ъптъї ꙟптребаре каре фъкȣіȣ, аȣ фост deспре Чечіліа... „Ȣnde'ї, zічеam, ȣnde'ї, съ о въd ъпкъ odатъ, ш'апоі съ mор?„ — Nimene пȣ'mї ръспȣndea.... ші *тоцї* се ȣіта ла mine кȣ mілъ ші кȣ фрікъ. Сdровіт de dȣреріле каре mъ mȣпчіа, ші deспъdъжdȣіт пріп тъчереа ші mістерȣл челор че ера пе лъпгъ mine, сокотііȣ къ Чечіліа mȣрісъ. Тоате *сімціріле mї* се тȣрбаръ ла о *idee атът de крȣdъ*, — *ші пе mаї пȣтъпd* сȣфері віаца, ъmї стȣлсъіȣ de пе рапъ легътȣріле че'mї пȣсесъ спре а опрі кȣрџереа съпџелȣї; dар кънd ръdікъіȣ mъпа ка съ ле арȣпк dепарте de mine, ȣп ръваш пікъ пе џепȣпкї'mї. Ъл deскісъіȣ ꙟпdатъ, ші четііȣ ачесте кȣвінте скрісе de mъпа Чечіліеї. — Ъл штіȣ deрост.

„Ȣп тірап каре mъ прігопеште din копілъріа mеа, mъ сілеште съ mъ порпескȣ ꙟп чеасȣл ачеста din Флоренца; къчї аȣ афлат dрагостеа mеа пептрȣ tіпе. Nȣ штіȣ ꙟп каре парте а лȣmеї аре de гъпd съ mъ аскȣпdъ; ꙟпсъ mаре есте Dȣmпеzеȣ... Nе вom ꙟптълпї поате вр'оdатъ, ші атȣпче....

Чечіліа.“ —

Ачест раваш mъ пътрȣпсъ ка ȣп тръспет, ші mъ adȣсъ ꙟптр'о пебȣпіе кȣmплітъ. Треї лȣпї de zіле, віаца mїаȣ фост ꙟп брацеле mорцїї. Аm афлат пе ȣрmъ, къ ꙟп времеа ачеаста, mъ скȣлаm къте odатъ, съріаm пїп касъ, рідеаm, ꙟmбръцошаm тоатъ лȣmеа, ші спȣпеаm фіеште кърȣіа къ Чечіліа mъ іȣбіа, къ ерам чел mаї порочіт de пе пъmъпт, ші пе ȣрmъ — ꙟпчепеаm а плъпџе, а'mі сmȣлџе пърȣл ші а блъстъma чеасȣл ꙟп каре m'am пъскȣт, ші соарта каре, ка ȣпȣї оm ꙟпсътат къръеа аї презепта ȣп пахар кȣ апъ, ші'лаї траџе de ла гȣръ кънd ар вроі съ беае, m'аȣ фъкȣт съ кȣноскȣ dрагостеа Чечіліеї токmаї кънd еа аȣ фост сілітъ съ се deпъртезе de mine.

ꙟп сфършіт dȣпъ шесъ лȣпі, mъ ръdікъїȣ de пе боалъ; ші кȣm фȣсъїȣ ꙟп старе de а еші афаръ din касъ, mъ dȣсъїȣ ла Sinora Іȣліа, ка съ о ꙟптребȣ de *пȣ кȣноштеа локȣл ȣnde* се гъсіа пріетіпа еї. —

Sinora *Іȣліа ера сінгȣръ ꙟптр'о оdае елегантъ*, ші пе о капапе de катіфе роші́е. Ъї *черȣїȣ ертаре de ꙟпdръспеала* че лȣасъm а mъ ꙟпфъціша dinaiпте'ї фъръ а аве чіпсте а'ї фі кȣпоскȣт. Еа ꙟпсъ ъmї ръсиȣпсъ zimбind къ mъ ꙟпшълаm фоарте mȣлт, къчї mъ кȣпоштеа преа біпе.

Мъ гъсіаm ла Чечіліа, ъmї zісъ, кънd теаȣ adȣс ꙟmплъптат ꙟп съпџе, ші піште хъртії че пікасъ din бȣзȣпарȣл Dтале, пріптре каре аm ꙟпсемпат піште версȣрі таре фрȣmоасе adресȣіте кътръ Чечіліа, ші піште кърці de візіте а Dтале пе аȣ прілежіт ла аmъпdоȣ кіпȣл de а'ці кȣпоаште *пȣmеле*. Nе еартъ Domnȣле dакъ аm авȣт indiскреціа *de але чеmі*, ꙟпсъ *требȣіа* съ фачеm ревізіе ачелор хъртії, пептрȣ ка съ пȣтеm афла пȣmеле ші adреса персоапеї, каре ера ꙟп тъпіле поастре, ші съ о тріmетеm ꙟп сіпȣл фаmіліеї *сале*.

— Nȣ въ пот mȣлцъmі Sinora de бȣпътатеа *ші* de mіла че аці авȣт пептрȣ mine, ші креdеці къ воїȣ фі ꙟп вечї рекȣпоскътор.

Аȣ фост о даторiе пентрȣ поĭ, Domпȣле, ка съ'цĭ продiгъm ꙟпгрiжiрiле de каре авеаĭ о неапърать тревȣiнцъ, ꙟп старея прimеждiось ꙟп каре те афлаĭ; шi dакъ пȣ аm пȣтȣт фаче maĭ mȣлт пентрȣ Dта, креde къ ачеаста пȣ аȣ атърпат de ла вроiпца поастръ.

Штiĭ Sinora, прiчiпа каре, прiп непорочiрея mеа, m'аȣ deпъртат атът de гравъ de съвт череаска прiвiгiере а Dȣmiлорвоастре, шi токmаĭ пентрȣ ка съ афлȣ ȣрmарея ачелеĭ anekdoте micтрioacъ, аm лȣат ꙟпdръспеалъ de а вепi аiче. Те рог dечĭ, Sinora, шi те жȣр пе пȣmеле прiетепiĭ Dтале, *пȣ'mĭ аскȣnde adeвърȣл,* спȣпе'mĭ *ꙟп каре лок се гъсеште акȣm* сiпора Чечiлiа... Ах, фiе'цĭ miлъ, Sinora, спȣпе'mĭ ȣnde'ĭ Чечiлiа. Кънd аĭ штi...

— Къ о iȣбештĭ поате; ачеаста о штiȣ de шесъ лȣпĭ, шi токmаĭ din сара кънd те-аȣ adȣс maĭ морт ꙟп каса Чечiлiеĭ.

— Кȣm?...

— Цiаm спȣс, mi се пäре, къ пепȣтъпdȣmĭ опрi кȣрiосiтатеа de а'цĭ четi версȣрiле че аĭ фъкȣт ꙟп пȣmеле Чечiлiеĭ, m'аm сȣпȣс ачелеĭ слъвъчiȣпĭ преа фiреаскъ сексȣлȣĭ mеȣ. Dар пе лъпгъ ачесте аm ш'о алтъ dоваdъ maĭ пȣтерпiкъ: о iкоапъ а сфiнтеĭ Чечiлiа, каре се гъсеште ꙟп Santa Maria del Fiore.

Мъ фъкȣiȣ рошȣ пе оврazĭ.

— Вezĭ, adaoгъ Iȣлiа, къ ъцĭ кȣпоскȣ тоате секретȣрiле iпimeĭ.

— Ах, токmаĭ пентрȣ ачеаста аĭ тревȣi съ'mĭ спȣĭ ȣnde се гъсеште Чечiлiа.

— Ъцĭ daȣ парола mеа къ пȣ штiȣ пеmiкъ deспре еа, шi къ, de кънd с'аȣ порпiт, п'аm лȣат пiчĭ о скрiсоаре de ла dъnса. Те пот ꙟnсъ ꙟnкреdінца къ Чечіліа те іȣбеште, ші къ dакъ а трьі ші веї фі статорнік, аї съ фії оdатъ ферічіт. Еа те іȣбіа de mȣлт фъръ а те кȣnоаште; de кънd ъші вьзȣ портретȣл ꙟn катеdралъ, се аmорезъ de артістȣл каре о зȣгръвісъ атът de біne. Браво Domnȣле, браво, аї ȣn талеnт вреdнік de лаȣdъ.

— ꙟnкъ ȣn лȣкрȣ те-ашї рȣга съ'mі спȣї Sinora. Чіne есте ачел тіраn каре прігоnеште пе Чечіліа?

А! а! Il Sinor Barbarissimo! Еȣ аша 'лam ботезат. Ел ъї ȣn *moш а Чечіліеї* каре аȣ крескȣто de mікъ, аȣ еdȣкато, ші *акȣm вроеште съ о еве de фemee;* dар nȣ те спъріеа, Чечіліа nічі nȣ *гъndеште* ла dъnсȣл, ші dакъ mаї шеdе кȣ ел, ачеаста о фаче nȣmаї прін рекȣnоштінца че'ї поартъ nеnтрȣ къ аȣ авȣт ꙟnгріжіре de копілъріа са.

— Da, біne, ȣn om аша ъї прімеждіос.

— Еȣ m'аш теmе съ шеd кȣ dъnсȣл, dар Чечіліа ъші бате жок de ел; ꙟnсъ кȣ тоате къ ъл *dȣче de* nас, віата фатъ ъї сілітъ съ'л ȣрmеzе песте тот локȣл, ȣnde целосіа лȣї ъл ꙟmпіnџе. Пȣртъріле лȣї сȣnт nесȣферіте. Nȣ ласъ съ се апропіе nічі ȣn om de nепоатъ-са. ꙟn сфършіт ъї кȣ тотȣл barbarissimo.

— Ші de че, mъ рог, с'аȣ *порnіт аша de іȣте din* Флоренца?…

— De че? Da nȣ штії къ ȣn целос аmіросъ ка ȣn копоȣ аmорезації de о постъ de deпарте, ш'апоі *тре-бȣе* съ штії къ il Sinor Barbarissimo ера аскȣnс лъnгъ noї, ꙟn сара кънd ціam спалат раnа, ші къ аȣzіа тоатъ конверсація че се фъкȣ атȣnче асȣпра Dтале ꙟnтре Чечіліа ші ꙟптре mine. —Пȣпеці ꙟп гъnd, кȣ че афȣріе с'аȣ̆ ꙟпфъцошат denaintea поастръ, къnd аȣ̆ аȣzіт пе Чечіліа zікъndȣmĭ къ ешті вредпік de dpaгостеа са. — Ка ȣп ȣрс с'аȣ̆ арȣпкат ꙟптре поі, аȣ̆ порончіт слȣџілор съ те dȣкъ акасъ ла Dȣmпета; mie mіаȣ̆ порончіт съ есȣ̆ афаръ, ші пе ла miezȣл попціĭ с'аȣ̆ порпіт съ алерџе лȣmеа тоатъ, пȣmаĭ съ фȣгъ depарте de dȣmпета.

Dȣпъ ачесте ворбе ъmĭ лȣъіȣ adio de ла Sinora Іȣліа, ші а dоȣа zi, ꙟmбръцошъnd кȣ лакрімĭ пе Sinor Alsari, порпііȣ ші еȣ̆ *din Флорепца*, кȣ хотъріре съ *алерг тоатъ Італіа ка съ'ĭ гъсескȣ̆...* Патрȣ лȣпĭ de zile am черчетат кȣ amъръпtȣл ꙟп тоате колцȣріле Італіеĭ, ꙟпсъ de џеаба, пimепе пȣ пȣтȣ съ'mĭ dee вр'о штіре de Чечіліа; ꙟп сфършіт перzъnd тоатъ пъdеждеа, mъ dȣсъіȣ ла Паріс пептрȣ ка съ'mĭ ȣітȣ̆ dȣререа.

Штіĭ кът de біпе am петрекȣт треĭ апĭ ꙟптреџĭ ꙟп капіталіа Франціеĭ, am кътат пріп тоате кіпȣріле съ'mĭ прічіпȣескȣ̆ оаре каре dістракціе... dар пȣ am пȣтȣт сȣфері стръіпътатеа, ші am алергат еаръшĭ ꙟп сіпȣл патріеĭ mеле... Токmаĭ астъzĭ dimineаць am сосіт ꙟп Флорепца, ші кȣm m'am коборіт din тръсȣра ветȣріпȣлȣĭ, каре m'аȣ̆ adȣс, am алергат съ mъ ꙟпџепȣпкіеz dinaintea ікоапеĭ della Santa Cicilia.

Nȣ'цĭ-оĭ ворбі de dȣлчеа імпресіе че'цĭ прічіпȣеште веdереа патріеĭ dȣпъ о лȣпгъ depъртаре; къnd те веĭ ꙟптоарче ꙟп Молdавіа веĭ сімці, ка ші mine, ачеа ферічіре dȣmпеzееаскъ че'цĭ ꙟпсȣфлъ локȣл іȣбіт ȣnde те-аĭ пъскȣт, ші каре ъцĭ трезеште ꙟп сȣфлетȣ̆ о mie de сȣвепіре плъкȣте. — Ші апоĭ сокот къ пічĭ п'ашĭ пȣтеа съ'ці dескріȣ віne ачеа impресіе, пентрȣ къ mintea'mi ера преа ꙟndелетnічітъ de dрагостеа Чечіліеі... Фіе-каре парте а търгȣлȣі, кънd ꙟнтръіȣ ꙟn Флоренца, *mіаȣ* adȣс amінте de вр'о счеnъ а віецii меле, mai мȣлт трістъ, dекът dȣлче; ші ꙟn сфършіт вȣкȣріа че'гȣстam ꙟn прівеліштеа патріеі меле, аȣ фост amъріtъ прін ꙟнфъцошареа неnорочірілор каре аȣ ꙟmпрецiȣрат тінереца mеа.

Dȣпъ ачесте ворбе B*** ъші плекъ капȣл пе пептȣі кȣ о трістъ обосіре.

— Кȣноштi акȣm неnорочіреа mеа, ъmі zісъ кȣ dеспъdеждȣіре B*** dȣпъ вр'о кътъва вреmе. Nȣ те mірі акȣm кȣm de mai тръескȣ, *саȣ кȣm de nȣ am невȣніт* de тот? Ах! требȣе съ пътімешті *тȣпчеле* сȣфлетешті каре ле-am пътіміт еȣ, пентрȣ ка съ поці ꙟнцълеце че лȣкрȣ грозав ші крȣd есте de а'ші перdе чінева фемеа че аȣ іȣвіт, ші ꙟнтр'акъріеа браце аȣ петрекȣт нȣmai о mінȣтъ, фъръ а нȣтеа гȣста ꙟndеплін нічі атȣнче феріч іреа са.

B*** се опрі ꙟнкъ оdатъ, ші ȣітъndȣсе *ла вȣкетȣл* de флорі, че ъі dасъ вȣкетіера некȣноскȣтъ ꙟn кафінеоа Donné:

— Съравілор флорічеле, ле zісъ плъnгъnd, ші воі аці вештежіт ка ші тінереца mеа.

Dȣпъ ачеаста, *рȣпnе вȣкетȣл ꙟn doъ, ші ȣn білет* mік пікъ din ел пе еарбъ. B*** ъл лȣъ кȣ репежiȣне, ъл dескісъ, ъші арȣнкъ окії dеасȣпра, сърі, цінъnd, de патрȣ палmе de ла пъmънт, ші ꙟнчепȣ а фȣці спре Флоренца din тоате пȣтеріле сале.

Ꙟn zъdар ъл кіеmаiȣ ші ъі стрігаiȣ съ се *опреаскъ*. Атȣнче mъ арȣнкаiȣ ші еȣ dȣпъ dънсȣл, *алергаiȣ кът*

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

пȣтеam de ȣ̆те, шi ꙟn сфършiт ъл гъсiȣ, ꙟnтiне пе скъріле de marmȣръ а катеdралеĭ Santa Maria del Fiore, шi обосiт de остенеалъ.

— Че dракȣ те-аȣ̆ апȣкат, ъл ꙟnтребъiȣ кънd mъ апропiеĭȣ de ел.

— Тачĭ къ вiне, ъшĭ ръспȣнсъ ел, шi сърind еаръ de лънгъ mine се фъкȣ невъzȣт ꙟn ꙟnтȣнерiкȣл пiецеĭ.

Nепȣтънd съ'л maĭ ȣрmеz, mъ хотърiiȣ съ'л аштепт съ'mi тълmъческъ таĭна пȣртърiĭ шi кȣвiнтелор сале, dар ꙟn zъdар фъкȣiȣ караȣл вр'о doъ чеасȣрĭ пе пiацъ. В*** нȣ венiа.

Кȣфiнелеле се ꙟnкiсесъ de mȣлт, шi пiаца ера пȣстiе, кънd mъ порнiĭȣ спре трактiрȣл ȣnde шеdеам; dар кънd воiам съ ꙟnтрȣ ꙟn ȣлiца delli Calzaioli, аȣziĭȣ ȣрmътоареа конверсацiе ꙟnтре doъ персоане че ста сȣпт iкоана maĭчеĭ пречестеĭ ла колцȣл ȣлiцеĭ*).

— Da вiне аȣ̆ mȣрiт?

— Ба нȣ. Се ziче нȣmaĭ къ'ĭ рънiт фоарте ръȣ̆, dекът къ есте о слабъ нъdежdе de скъпаре.

— Шi нȣ штiĭ каре'ĭ прiчiна ачестеĭ ꙟnтъmплърĭ?

— Nȣ, н'am пȣтȣт афла алтъ. dекът къ пе ла 11 чеасȣрĭ ȣн оm, ꙟnвълiт кȣ о manта неагръ, аȣ̆ сърiт кȣ кȣцiтȣл асȣпра ȣнȣĭ тънър че тречеа ꙟn dосȣл баптiстарȣлȣĭ **). zikъndȣĭ: „Чiне iȣбеште пе Чечiлiа требȣе съ mоаръ.“ Атȣнче се ieкъ о лȣптъ крȣdъ ꙟntре amъndoĭ, шi ȣnȣл din eĭ ръmасъ па паве ꙟmплъnтат ꙟn съnџе.

---

*) Ꙟn търгȣрiле Iталiеĭ maĭ пе ла тоате колцȣрiле ȣлiцелор, сȣпт iкоане, саȣ̆ статȣе de сфiнцĭ, dinaiнтеа кърора арdȣ̆ некоnтенiт канdеле.

**) Ачест монȣмент, че се нȣмеште ꙟnсъ сфънтȣл Ioan, се гъсеште тот пе пiаца del Domo, шi се сокоате к'а фi фост ꙟn вечiме капiштеа Zевȣлȣĭ Марсȣ̆. — Пiнтре алте mȣлте лȣкрърĭ вреdнiче de лаȣdъ че кȣпрinde, аре треĭ порцĭ de арамъ съпате ȣна de Andреа Пiзано, шi челелалте doъ de Лаȣрент Гiбертi. Ачесте порцĭ ꙟnфъцошеазъ деосебiте сцене din вечiȣл тестамент, dар лȣкрȣ лор есте атът de делiкат шi de мъестрос, ꙟnкът Michel Angelo zichea *къ сȣнт вреdнiче de а фi порцiле раiȣлȣĭ.*

Спъріеат de чеea че авzіiȣ, мъ апропіеiȣ de eĭ, шi ꙟĭ ꙟnтребъiȣ de nȣ штia ȣnde поліціа dȣcecъ трȣпȣл челȣĭ рънiт. — Nȣ штiȣ, ꙟmĭ ръспȣnсъ ȣnȣл din eĭ, шi се dепартаръ amъndoĭ de mine.

Мъ dȣсъiȣ degрабъ акасъ, мъ ꙟnкісъiȣ ꙟn odae, шi nȣ пȣтȣiȣ dорmi тоатъ nоаптеа; mi се пъреа къ тот веdеam трȣпȣл прieтinȣлȣĭ meȣ плin de раne шi de съnџе...

. . . .

. . . .

Кът am шъzȣт пе ȣрmъ ꙟn Флоренца nȣ 'лam maĭ възȣт пе В***, nічĭ n'am авzіт ворбind de ел. —

III.

Песте о лȣnъ, dȣпъ ачеастъ ꙟnтъmплare, mъргъnd de ла Рома ла Civita Vechia, ветȣрінȣл каре пе dȣчеа, се опрі ка съ'шi odixnеаскъ каiĭ, dinaintea ȣnеĭ касе dішъраte шi скърnаве, че ера ꙟn dрȣm шi съmъna maĭ mȣлт a фi о візȣnie de хоцi, dекът ȣn трактірȣ пентрȣ кълъторĭ. — Мъ скоборiiȣ din тръсȣръ, кȣ гънd ка съ mъ прimблȣ пе жос. Афаръ ера о лȣnъ плinъ шi воioасъ ка фiгȣра ȣnеi феtе de 16 anĭ; тоате лȣкрȣріле се ведеа ꙟmпреџiȣр ка кънd ар фi фост zi, шi ꙟn deпъртаre се авzia воетȣл грозnік шi mоnотоn a mъреĭ каре стеклiа de раzеле лȣnеĭ шi a стелелор ка о лȣnгъ вале de арџinт. Ачел таблоȣ mъреџ ꙟmĭ фъкȣ о іmпресіе фоарте mаре, ші'н сȣвеніре dепъртъndȣmъ ла рȣінеле антіче че възȣсъm ꙟн Роmа, ꙟнчепȣіїȣ а mъ пріmбла, фъкънd ꙟн ꙟнсȣmі о mіе dе гъndірі асȣпра пепорочітеі старе ꙟн каре аȣ пікат Роmа Чесарілор, сȣбт тікълошіа гȣверпълȣі пъпескȣ. — Пріmбларea ꙟнсъ тот оdатъ іскъ ші ꙟн стоmахȣmі о фоаmе пȣ mаі пȣціп трістъ dекът ачеле гъndірі. ꙟнтръїȣ ꙟнdатъ ꙟн сінгȣра салъ че се гъсіа ꙟн ачел soi-disant трактір, ші каре слȣжіа тот оdатъ dе вȣкътъріе, dе софраџіріе, ші dе етакȣ. Вр'о кътева лъвіці dе леmпȣ, кȣ пічіореле рȣпте, ші вр'о треі бȣтелчі dеmарте кȣ гътȣл стрікат, *алкътȣіа* тот *mобіліарȣл* ачелеі *сале.* Кънd пъшіȣ прагȣл ȣшеі, о гроспікъ форъіре ꙟmі весті къ ачел лъкаш скърпав ера лъкȣіт dе mаі mȣлте сȣфлете, ші кȣ аdевърат зъріїȣ вр'о треі оаmені ꙟнтіпші жос, а кърора фігȣрі проблеmатіче ꙟmі dеmептаръ оаре кȣm інстінктȣл консервацієі. Тоатъ счепа ера лȣmіпатъ dе разеле рошії а ȣпȣї mік жаратік, че mаі арdеа ъпкъ ꙟн кȣпторіȣ. Стътȣіȣ ȣп пік ла ꙟнdоеалъ dе требȣіа, саȣ пȣ, съ пъшескȣ mаі ꙟнаінте; ꙟн сфършіт лъȣndȣmі кȣраџіȣ mъ апропіеіȣ, тот кȣ чева сфіалъ, dе о лавіцъ mаі лȣнгъ че ера ꙟн фȣнd ші пе каре dорmіа ȣн оm *à l'aspect farouche.* Сокотіndȣ dе пе ꙟmпреџіȣрърі, аdекъ dе пе черга че'л акоперіа, къ требȣе съ фіе тракτірџіȣл ꙟл скȣтȣръіȣ ꙟнчетішор: „Domпȣле, Domпȣле, еап скоалъ, Domпȣле. Скоалъте dе ꙟmі dъ чева съ mъпънкȣ. — Domпȣле, Domпȣле.“ ꙟнсъ ел, dепарте dе а'mі ꙟmплінi пофта, се ꙟнтоарсъ пе чеа парте, dъndȣ din ȣmере, ші ꙟmпреȣпъndȣші mішкареа кȣ о mȣлціmе dе комплімепте ꙟн соіȣл ачестора, dе пілdъ: „Va al Diavolo, Sangue del Christo, Corpo di Baccho,“ каре вреȣ съ zікъ ромъnеште: „Те пофтескȣ съ'mi daї паче съ dopmȣ.“

Фiind deчї maї чівілісат декът ел, ъї фъкȣiȣ dopinца фъръ ꙟnтързiере, ешind deграбъ афаръ, ꙟnсъ пъшind пе върфȣл пічioарелор, de фріка алтор асеmine комплimенте. Кънd фȣсеiȣ афаръ mi се пъръ къ mъ ръсȣфлаm maї лесne; ꙟnсъ атрібȣъiȣ ачест лȣкрȣ ȣшȣръреї стоmахȣлȣї meȣ, ші кȣ окії ънкъ плinї de фȣmȣл че ера ꙟn сала трактірȣлȣї, mъ ꙟndрептаiȣ, фъръ а веde maї nimікъ dinaintemї, *спре о mътъхалъ* neагръ че гъndiiȣ къ *есте тръсȣра nоастръ, хотъріт фiind съ mъ кȣлк, ка* съ віȣ de хакȣ хanціȣлȣї, пе фъкъndȣї *nічї чел* maї mік къштігȣ. — Dȣпъ че mъ ꙟnniedeкъiȣ de вр'о кътева орї de ніште вȣрвене mapї, пе каре нȣ ле zъріcъm din прічіnа ȣстȣріmеї окілор, піпъind maї mȣлт ка ȣn оръ, deтъiȣ ꙟn сфършіт кȣ mъnа de ȣn облонȣ, ꙟл deскісъiȣ ші mъ сȣiȣ. Mi се пъръ ꙟnсъ къ тръсȣра, ꙟn каре ꙟnтрасъm, ера maї ръdікатъ; кънd ера съ mъ ашъz, сіmціiȣ ȣn брацȣ пȣтернік къ mi се пȣсъ пе пепт, ші ȣn глас че mъ mіръ, ꙟmї zісъ: „Чіне'ї аколо.“ „Еȣ, ръспȣnсъiȣ, ꙟnчепънd а pide; че dракȣ, таре ешті фрікос, Domnȣле, сокоці къ aї а фаче тот кȣ талхарії.“

(Тревȣе съ спȣн къ ꙟn тръсȣра *nоастръ* се гъсіа ȣn попъ спаніол, бътрън, *каре* се порнісъ de ла Рома кȣ mine, ші кърȣіа'ї ера таре фрікъ de тълхарї, фiind къ пе атȣnче се ворбіа mȣлт ꙟn Італіа de ніште хоці че ешісъ ла drȣm).

— Чіне ешті тȣ? ꙟnтребъ ꙟnкъ оdатъ ачел че mъ цінеа de пепт.

Еȣ̆ штііndȣmъ ꙟп търсȣра поастръ ші сокотіndȣшъ къ ворбїат кȣ попа спаніол, ꙟї ръспȣпсъiȣ̆ кат кȣ тъпіе: „Еап dъ'mї паче Padre, къ п'ат кеф de ріс ші вреȣ̆ съ dорт.

— Ръспȣпde чіпе ешті, ꙟmї zісъ пептрȣ ал трііле оаръ ачел гласȣ̆, каре акȣт пȣ'mї пъръ къ съmъпа кȣ а попії. Dіскісъiȣ̆ окії кът пȣтȣiȣ̆, ші въzȣiȣ̆ denainтеmї ȣп от ші о фетее… Nȣ тъ пȣтеат dȣmepі, кȣт се фъчеа de тъ гъсіат ꙟптр'о търсȣръ стръінъ; ꙟп сфършіт dȣпъ вр'о кътева секȣпde, ꙟп каре време dата къȣта съ *апріndъ ȣп кібріт фосфорік*, препȣсъiȣ̆ къ *поате фȣтъл че'mї ꙟптрасъ ꙟп окї*, тїар фі жȣкат феста, ші ꙟп лок de а тъ ꙟпdреnта кътръ аdевърата поастръ търсȣръ, т'аш фі рътъчіт ꙟп алтъ парте, ші аш фі ꙟптрат ꙟп вр'о търсȣръ стръінъ че ар фі сосіт фъръ штіреа теа, кънd къȣтат съ трезеск пре трактірцiȣ̆. — De оdатъ карета се ȣтплȣ de лȣтінъ, ші въzȣiȣ̆. о тінȣпе! пе B*** лъпгъ бȣкетіера каре ъmї daсъ флорї ла Флоренца!

Мірареа ші бȣкȣріа поастръ фȣръ песпȣсе, ші ꙟтвръцошеріле поастре пепȣтъpате.

— *Nȣ пот съ тъ ꙟпкреdȣ̆ окілор теї, ъї zісъiȣ̆ dȣпъ о скȣртъ тъчере, тȣ ꙟп віацъ? Те сокотїат морт,* ȣчіс ꙟп doсȣл баптістаріȣлȣї.

— Славъ Domпȣлȣї, ат скъпат ші атȣпче din тъпіле лȣї. Штії Чечіліо къ ȣчігашȣл каре аȣ̆ съріт ла тіпе ера тот ачела каре шїаȣ̆ стръпȣпс пептȣл ъпк'оdатъ demȣлт. Акȣт тїл аdȣк біпе атінте, авеа о тапта пеагръ. —

Чечіліа се пȣсе пе гъпdȣрї ла ачесте кȣвінте. „Ші пȣ'ці аȣ zic чева кънd аȣ врȣт съ те omoape?“ ꙟптребъіȣ пе B***.

— Аштеаптъ. Dap, mіаȣ zic: „Чіне іȣбеште пе Чечіліа требȣе съ moаpъ.“

Infame! стрігъ Чечіліа. — Штії чіне есте ачел om фъръ de сȣфлет?

— Чіне?

— Тіранȣл каре ш'аȣ прігоніт ші пе mine dекънd тръескȣ. —

— Sinor Barbarissimo поате? ꙟптребъіȣ.

B*** бȣфні de pic, аȣzind ачест пȣme кȣріоz, ші сърȣтъnd кȣ фок пе Чечіліа.

— Nȣ maĭ гъndi, ꙟі zicъ, anima mia, ла о фііnцъ атът de тікълоасъ, каре пе-аȣ атърът ла атъndoĭ, че maĭ фрȣmoасъ парте а віецiĭ поастре; лась'л съ пътрезаскъ ꙟп тършъвіа характерȣлуĭ съȣ, прекȣm еȣ'лam лъсат ꙟmплъптат ꙟп сънџе, фъръ а аве нічĭ о mілъ de ел. —

B*** о сърȣтъ еаръші, ші веселіа репъскȣ пе фаца аmореzіі сале.

Ачесте adece сърȣтъpĭ mъ кат сȣпъра, ші пентрȣ ка съ deпъртеz de ла mine ніште гъndȣpĭ кат чȣdaте, ъл рȣгаїȣ съ'ші тълтъчеаскъ ȣп лȣкрȣ de каре ерат mȣлт іnтрігат. De че аȣ рȣпто de фȣгъ de ла боскето, ꙟп сара ачееа.

B*** пелъсънdȣmъ съ ȣрmez maĭ deпарте, се плекъ спре mine, ші ъmĭ спȣсъ ла ȣреке:

— Білетȣл че пікасъ din бȣкет, кънd 'лam рȣпт ꙟп doъ, ера de ла Чечіліа. Еа ъmĭ скріеа къ de doъ ziле се гъсіа ꙟn Флоренца, къnd m'aȣ възȣт ла фереастръ трекъnd ꙟn ȣліцъ.

— Аколо поатете ȣnde теаї опріт, ші m'aї ꙟnтребат de am възȣто?

— Токmaї, къ ꙟndатъ dȣпъ ачеса шіаȣ прокȣрат пріn Іȣліа, ȣn костіȣm de бȣкетіеръ, кȣ хотъріре съ ꙟnтре *incognito* dȣпъ noї ꙟn кафіnеоа Donné, съ'mї dee бȣкетȣл ачел кȣ скрісоареа са, ꙟn каре mъ рȣга съ mъ афлȣ ла 12 чеасȣрї de ноапте ꙟn капела сфіnтеї Чечіліеї din Santa Maria del Fiore, авъnd a'mї спȣnе о mаре таїnъ.

N'aвеam оаре dрептате съ алерг аша de таре, къnd am пріmіт, фъръ а mъ аштепта, о весте атът de порочітъ, каре скіmба кȣ тотȣл фаца соартеї mеле? Dеабіа ажȣnсесъm пе скъріле бісерічеї, dеабіа те апропіесъші ші тȣ de mine, къnd зъріїȣ пе Чечіліа пе лъngъ баптістаріȣ. Врȣіȣ съ mерг ꙟnaintea eї, dар токmaї атȣnче фȣсъїȣ атакат de ȣn оm mістеріос, ꙟn фȣріа mеа ꙟл ръстȣрnъїȣ пе паве кȣ атъта іȣціmе, ꙟnкът nіkъ токmaї пе стілетȣл че ціnеа ꙟn mъnъ, ші се ꙟnфіnсъ ꙟn ел. — Атȣnче аȣzіїȣ сȣnъnd 12 чеасȣрі, алергаїȣ ꙟn бісерікъ, ші гъсъїȣ пе Чечіліа ꙟnцеnȣnкіатъ di a mea Паdроаnеї сале. — Аколо пе ꙟmбръцошаръm, жȣръndȣnе ȣn вечїnік аmор, ші еші ръm афаръ ȣnde пе аштепта ачеастъ каретъ кȣ 6 каї; пе сȣіръm ꙟn грабъ ші, фъръ а не опрі, пȣ am фъкȣт алтъ de атȣnче, dекът nȣmaї воіажȣрі, петрекъndȣnе віаца ꙟn къnтече, ꙟn веселії ші ꙟn аmор.

— Се веde къ авеці mȣлте секретȣрі ꙟmпреȣnъ, пе zісъ фрȣmоаса Чечіліа, zimбind ші аnіnъnd de фȣndȣл каретеї о лаmпъ de арџінт че апрінсесъ.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

— Ворбіам de tine, anima mia, ꙟї ръспȣнсъ B*** стрінгъndȣо ꙟн браце кȣ о dрагосте ꙟнфокатъ.

Dȣнъ mȣлте dесmърdърі, каре кȣ тоатъ невіновъціа лор ꙟmї прічінȣїа оаре каре тȣлбȣраре невредnікъ, B*** порȣнчі лакеȣлȣї de не adȣсъ din съкріешȣ ȣн souper delectable, каре ꙟmпреȣнат фііnd de ȣн нектар dȣлче, ші de о конверсаціе фаміліаръ ші плъкȣтъ, ꙟmї трасъ dеплїна mеа бінекȣвънтаре, асȣпра фȣmȣлȣї, че ꙟmї прілежісъ ȣн quiproquo атът de інтересант.

Акȣm zоріле коронасъ орізонȣл кȣ о лініе арџінтіе, че *фъгъдȣїа о zi фрȣmоасъ кълъторілор.* Каїї ера *ꙟнхъmаці ла каретъ, ші сервіціȣл ста гата съ порнеаскъ*; dар нъръ а нȣ'ші лȣа adio de ла порȣчітȣл mеȣ пріетін, ръгъїȣ пе Sinora Чечілія съ кънте la Casta Diva, къчї токmаї атȣнче лȣна ера съ се пеардъ dȣнъ ȣн dеал. Стрълȣчіта кантатріцъ ꙟші лȣъ mъndoліна ші ꙟнчепȣ; кънd deodатъ B*** ꙟї фȣръ mandoліna din mъне, ші ръdікънd ка о панъ пре аmореzа са, о пȣсъ пе џенȣнкії съї; Чечіліа zimбindȣїȣ, ші ȣїтъndȣсе ла ел кȣ ніште окї плінї de блъndеце, се ръzъmъ кȣ mъна dреантъ пе ȣmърȣл лȣї, ші ꙟнтонъ de ал doiле la Casta Diva, кȣ ȣн глас mаї тȣлбȣрат, dар mаї пътрȣнzътор; бȣzеле лор се *апропіесеръ de ла сінеші, ка кънd* ар фі врȣт съ нȣ ръсȣфле алтъ декът *аерȣл плін* de їȣбіре че ешїа din сінȣл лор. — Кȣ кът аріа се ꙟнаінтеа, гласȣл Чечіліеї слъбїа, dар кȣ о dȣлчіme ънкъ mаї deосъбітъ, ші dеџетіле лȣї B*** се рътъчїа пе стрȣніле mandoлінеї. ꙟн сфършіт гласȣл Чечіліеї нȣ се mаї аȣzi. Mandoліна пікъ din mъніле лȣї B***, ші фрȣнтеле лор се лініръ, кȣфȣndаці ꙟн deліріȣл чел mаї нȣтерпік ал аmорȣлȣї; еї сътъпа ка doï ъпџері adорmіці ꙟп волȣптатеа естасіеї черешті. —

Атȣпче mъ коворіїȣ din тръсȣръ. ꙟї прівіїȣ пептрȣ чеа mаї dепе ȣрmъ dатъ, ші фъкȣїȣ семп сȣрȣџіȣлȣї съ ꙟпкалече.

Карета се фъкȣ ꙟп пȣціп певъзȣтъ, ші еȣ ціпdȣmї ъпкъ mȣлтъ време окїї ціпmіці ꙟп партеа каре апȣсъ, сȣспіпъїȣ ші mъ ꙟпторсъїȣ кȣ капȣл плекат ꙟп тръсȣра поастръ.

В. Алексапdрі.

LITERATURA STRAINA.

D. A. DEMIDOFF

ꙟп Молdавіа.

Ка о пеапъратъ ꙟпаіптекꙋвъптаре требꙋе съ арътъm четіторілор пострі, къ D. Demidoфф есте mai пꙋціп mꙋлцъmіт de Молdавіа de кът de Валахіа. Ачеастъ пemꙋлцъmіре, de каре, par paranthèse, пе паре фоарте ръꙋ, пꙋ віпе din прічіпа къ пої Роmъпії din Молdавіа ꙟпцълецеш ші прецꙋіm mai пꙋціп de кът фраціі пострі de dinколо de Мілков че есте бꙋп ші фрꙋmос. Nꙋ, пої ка ші еї авеаm ачееаші dорінцъ de а спорі, ачелеші віртꙋці, ачелеші віціꙋрі. Nічї ꙋпії пічї алціі пꙋ сꙋптеm mai бꙋпї саꙋ mai реї.

Прічіпіле ꙟпсъ каре аꙋ *пemꙋлцъmіт пре D. Demi*doфф аꙋ фост dintеї плоаіа каре 'іаꙋ ꙟпгрецꙋіат тот drꙋmꙋл, ші алdoіле пріімірea че, dꙋпъ сокотінца Dеале, і с'аꙋ фост фъкꙋт каm cavalièrement.... Боіерії пострі, оаmепї позітівї dакъ с'аꙋ mai dат, с'аꙋ ꙟпгріжіт преа пꙋціп съ'ї гътеаскъ палатꙋрї de mармꙋре, препzꙋрї алесе ші валꙋрї ꙟпкъптате. D. Demidoфф аꙋ веніт пꙋmai ꙟптр'ꙋп цел штііпціфік ші de ачееа аꙋ прічіnкіт аша пȣцінъ сенсаціе. Noĭ штіm къ Окърmȣіреа noастръ аȣ фъкȣт тоате челе dȣпъ пȣтінцъ, ка Dлȣĭ съ се плакъ ꙟn капіталіа noастръ. Dлȣĭ ꙟnсъ есте кам греȣ ла dрȣm. ꙟnтр'о царъ ка а noастръ каре deабіе се odіхneште de лȣnцеле сале сȣферінцĭ, кȣm поате чіnева гъсі палатȣрĭ de mарmȣръ, mесе de крістал, такъmȣрĭ de аȣр шi ꙟn сфършіт комфортȣл енглеzеск пре каре deабіа am ꙟnчепȣт а'л кȣnоаште dіn nȣme?

Пе deoпарте не паре фоарте реȣ къ D. Demidoфф не аȣ лъсат nemȣлцъміт; noĭ пȣnem ȣn прец фоарте mаре ла естіma Dсале, *ȣn бърбат кареле* есте *кȣnоскȣт ꙟn тоатъ лȣmea ка ȣn* ꙟnвъцат шi фъкътор de біne, шi кареле n'aȣ венiт ꙟn църіле noастре de кът съ се бȣкȣре de ферічітеле noастре ꙟnaінтірĭ шi съ се mъхnеаскъ de трістеле noастре ꙟnaпоірĭ. Пе de алтъ парте ꙟnсъ nȣ пȣтем а nȣ не опрі de а фаче ꙟnтребареа, de ȣnde віne ачеастъ претенціе а стръіnілор ка ꙟndатъ ла венірea лор съ ле dъm каселе, mеселе, чіnстіріле noастре? De ȣnde віne? Dіn скърnавȣл обічеіȣ че am лȣат de о бȣкатъ de време de а не естасіа ꙟnaінтea орĭ шi кърȣĭ вънтȣратік стръіn.

Аȣ фост о време кънd am фі преферат съ не dъm *бȣкъціка dіn гȣръ* de кът съ сȣферіm ка ȣn стръіn съ ласъ цара noастръ nemȣлцъміт. Ачеаста am фечео шi астъzĭ, ꙟnсъ nȣmaĭ пентрȣ D. Demidoфф. Ачест ꙟnалт кълътор есте dіn nȣmъръл ачел mік а стръіnілор каре віn ꙟn църіле noастре nȣmaĭ кȣ ȣn сіmтіmет nобіл. — ꙟnсъ ꙟn времеа ачеа, оспіталітатеа ера ла Роmъnĭ о віртȣте, астъzĭ есте ȣn віціȣ de къпітеnіе; атȣnче ера о ꙟnсȣшіре nаціоnалъ, астъzĭ есте о dіспрецȣіре а nаціопалітъцеі. Стръmошії пострі ꙟп адевър пріimia пре стръіні, ꙟі ꙟmбръцоша, ȣша лор ера тот деаȣна дескісъ петерпікȣлȣі ші дрȣmецȣлȣі, фъръ а'л ꙟптреба чіпе есте, де ȣnde віне. ꙟпсъ еі пȣ ꙟmпіпція пре компатріоцій лор, пȣ арȣнкъ тот че есте пъmъптеап пентрȣ ка съ алерџе кȣm фачеm поі дȣпъ mode, *обічеіȣрі* ші оаmені стръіні. Ера mъпdрі de паціопалітатеа лор. Астъzі с'аȣ скіmбат кȣ тотȣл стареа лȣкрȣрілор. О абпегаціе de паціопалітате dоmпеште обштеште ші ꙟп тоате. Nȣmai челе стръіпе сȣпт бȣпе, фрȣmоасе ші плъкȣте. Челе векі, челе стръmошешті, челе пъmъптешті, сȣпт тоате абȣzȣрі, *катахрісȣрі, обічеіȣрі варваре.*

Ролȣл стръіпілор аȣ веніт астъzі. De вре dар чіпева съ'ші факъ каріера, de вре съ се ꙟmбогъцаскъ, съ'ші лепеde пеаmȣл, съ'ші ȣіте лімба, съ се факъ Арmап, Сърб, Жidап ші mаі алес Францȣz. О, атȣпче, пȣmаі ла аȣzȣл пеаmȣлȣі сеȣ, порціле челор mарі а пъmъптȣлȣі ꙟі вор фі dескісе, mаса лор ꙟі ва аштепта, пȣпга лор ꙟі ва ажȣта. Фіеште каре din боіерії пострі ꙟі ва фі протектор, фіеште каре ꙟл ва лъȣdа, ꙟл ва спріжіпі, се ва бȣкȣра de каріера са. Стръіпȣл mаі алес фіinд Францеz требȣе пȣmаі съ dореаскъ, пентрȣ ка тоате съ і се ꙟmпліпеаскъ. Іаръ de біетȣл *Ромъп*, ваі de dъпсȣл; mоаре de *фоаmе* кіар ꙟп патріа са; пентрȣ къ боіерії пострі, dȣпъ mȣлте алтеле, пȣ mаі аȣ претенціа de а фі Ромъпі. Ȣпȣл din чеі mаі mарі боірі п'аȣ zіс оdатъ ꙟптр'о аdȣпаре стрълȣчітъ? „Кънd аші шті къ ꙟп трȣпȣл mеȣ есте о сінгȣръ пікътȣръ de съпџе ромъп, 'mі аші тъіа брацȣл ка съ скъп de dъпса!!!“ Еі біне de ла ȣп асеmіне патріот, ші асеmіне па-

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

тріоці сȣнт mȣлці, че есте de аштептат? Окротіва ел вр'о datъ пре вре ȣn Роmън кареле сфііт нȣ'ші ва аръта ꙟn гȣра mаре mерітеле, ші нȣ ва фі deпрінс а лінгȣші nатіміле алтора, кȣm фак шарлатанії че він ꙟn тот анȣл ші ка лъкȣстеле се ласъ пе църіле ноастре? Ші съ нȣ гъndеаскъ чіnева къ ачесті стръіnі карії се аратъ атът de гата а лȣda че есте de окъріт, а сȣі нън ла чер че есте de скоборіт нън ла еаd, сȣнт ꙟn чева подоаба натріеі лор, ші къ, dакъ він ла ноі, він ꙟnzестраці кȣ вр'о ꙟnсȣшіре бȣнъ. Нȣ; кȣчі каре есте стръінȣл, *оm de mеріт ші de чінсте* ꙟn патріа са, *че ші ар лъса локȣріле ȣnde аȣ* въzȣт zіоа, ка съ віе съ'ші гъсеаскъ пънеа ꙟn алте церí. О mаре невоіе, о револȣціе поате съ сілеаскъ пе ȣn асеmіне оm de mека съ хъръzаскъ слȣжбеле сале ȣнеі алте църі de кът натріеі сале. De ачесті фел de стръіні, сȣнт ші ла ноі къціва, dар ші еі nedeпрінші фііnd а лінгȣші, а се простітȣ, раре орі сȣнт порочіці, ші сȣферъ ка ші нъmънтенії.

Нȣ вреȣ съ zік німікъ че тріесте консекȣенце ȣрmеазъ ꙟn тоате dінтр'ачеасть абнегаціе de орі че есте націонал, de орі че есте роmън. Ачеаста есте треаба *політічілор* ші нȣ а mеа. Воіȣ ворбі dар нȣmаі de ꙟnрiȣріреа перzътоаре че се траџе dіn ачеаста ші асȣпра літератȣреі ноастре deабіа нъскъndъ.

Ксеноmаніа не аȣ стрікат сістеmа націоналъ, сістеmа політікъ, сістеmа mоралъ. Акȣm не аmерінцъ спре неіре ші сістеmа літераръ каре, слабъ, тенеръ, deабіа ꙟnчепе а се іві ші пе ла ноі.

ꙟn вреmеле челе dінтеі а кȣлтȣреі роmънешті, чеі mai ꙟnsemnaці din боіерії пъmъnтеnі аȣ ашеzат теmеліа літератȣреї noaстре. ꙟn Молdaвіа, Ворnікȣл Грігорі Ȣреке, Логофътȣл Евстратіе, Мітрополітȣл Dософтеї, Логофътȣл Мірон Костіn, Ворnікȣл Nекȣлаї Костіn, Хатmanȣл Іоаn Nекȣлче; ꙟn Валахіа, *Логофътȣл* Раdȣл Гречеаnȣ, Ворnікȣл Раdȣл Попескȣ аȣ фост тот бърбаці ꙟnсеmnaці, тот сфетnічї de къпітеnіе ꙟn окъртȣіреа статȣлȣї. ꙟnсȣші mȣлці Domnї nȣ с'аȣ рȣшіnат de а се ꙟndелетnічі кȣ літератȣра саȣ de а фі ꙟnсȣші еї аȣторї. *Васіліе Водъ*, *Dȣка Водъ*, Dimітріе Каnтіmір, *Neагȣ Водъ*, *Матеї Водъ*, Nекȣлаї Маврокордат *ꙟmї слȣжескȣ de пілdъ*. *De атȣnче тоате с'аȣ префъкȣт ші* с'аȣ ȣітат. Каре есте *Еȣгеnістȣл* че ар *катаdікsі* съ се ꙟndелетnічеаскъ кȣ літератȣра nаціеї сале? Каре есте mъкар ачела че ар четі о газетъ саȣ о скрієре роmъnеаскъ? Mȣлці аȣ бібліотечї de doъ, трії mії de тоmȣрї; dар ꙟn тръnселе nȣ се гъсеште mъкар о карте скрісъ ꙟn лімба патрієї.

Тоці *Еȣгеnістії* ностри штіȣ Фраnцоzеште ші ȣnії ші nеmцеште; mаї тоці кȣnоскȣ літератȣра ачестор nації, mаї алес пре аȣторії роmаnчієрі. Каре оаре сȣnт ачеї че кȣnоскȣ nȣmаї чева лімба ші літератȣра роmъnеаскъ? Поате doї, трії. Ші ачеаста nе adȣче кȣ атъта mаї mȣлт ꙟn mірарe. Фііnd ꙟn старе de а преці ȣі штііnцеле, проdȣкціїле dȣхȣлȣї оmіnеск, кȣm сȣnт аша кȣ апатіе кътръ літератȣра nаціеї лор, каре сіnгȣръ поате съ ле dее idее de фаптеле стръmошілор лор, de обічеїȣріле цереї, de гȣстȣл, de dȣхȣл nаціоnал? *Поате* сокотескȣ къ літератȣра ноастръ n'аре nіmікъ вреdnік de ꙟnсеmnат? Се ꙟnшалъ; de ші nȣціn, dар тот

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

аре ꙟndестȣл ка съ ръсплътеаскъ пре ачел че 'шĭ ар жъртфі о парте а времеĭ сале ꙟnтрȣ кȣлтіvареа еĭ. Ші кіар de n'ар авеа ънкъ вітікъ бȣn, тот ар тревȣі с'о окротеаскъ ка съ продȣкъ макар ꙟn віітор. Џеniȣл се афлъ ꙟn тоате naціiле ші ꙟn тот пъмънтȣл; аре тревȣінцъ нȣmаĭ de слобоzеnіе, окротіре ші прілежȣрĭ, ка съ се аръте. De dаторіа челор mарĭ есте ка съ і се dee ачесте. Попорȣл аре nевоіе de доъ фелȣрĭ de тревȣінце. Тревȣінцеле фісіче, ші тревȣінцеле іnтелектȣале. Ȣn попор ла каре тревȣінцеле іnтелектȣале се десвълеск, се фаче о naціе mаре; dіnпотрівъ ачела ла каре ачесте тревȣінце се ꙟnъдȣшеск се фаче о naціе брȣтъ, се ꙟndобіточеште ші се ꙟnтоарче ла стареа са чеа сълбатікъ. Ферічe de ачела каре ꙟnлесnеште десвъліреа іnтеліџеnціĭ; ваĭ de ачела че оmоаръ дȣхȣл ȣnеĭ naціĭ. Dакъ Лȣdовік XIV n'ар фі окротіт штііnцеле, dакъ нȣ 'шĭ ар фі ꙟnкȣnџiрат троnȣл кȣ літераторіĭ чеĭ mаĭ ꙟnсеmnаці, нічĭ оdатъ ел ші веакȣл лȣĭ нȣ с'ар фі нȣmіт mаре. Есте фрȣmос ка къпітеnііле попоарелор съ окротеаскъ штііnцеле ші літератȣра. Тоцĭ ероiĭ, тоцĭ прінчіпiĭ чеĭ вестіцĭ сънт dаторĭ, кȣ о mаре парте а славеĭ лор, нȣmаĭ протекціеĭ че аȣ dат продȣкціiлор дȣхȣлȣĭ!

Еĭ біnе, кънd чеĭ mарĭ фак аша, че есте аштептат de ла стъріле челе mаĭ mічĭ? Nородȣл nострȣ есте ка mоmіца; іȣбеште а се пілdȣі ꙟn тоате dȣпъ къпітеnііле сале. De ачееа фіеште каре каȣтъ а се десробі de лімба роmъnеаскъ. ꙟndатъ че копііĭ лор ꙟnчепȣ а гъngъві доъ треĭ кȣвіnте, нȣmаĭ, нȣmаĭ съ аібъ чева mіжлоаче, ꙟĭ пȣn ꙟndатъ ꙟn паnсіоn ка съ ꙟnвеце

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Францоzеште. Пептрȣ роmъпеште п'аȣ требȣiпцъ, вор ꙟпвъцао de ла цiгапi. Nȣmaĭ ачеĭ че п'аȣ ꙟпкiпȣiрi de а ꙟпвъца о алтъ лiмбъ, пȣmaĭ ачеĭ ворбеск астъzĭ роmъпеште, четеск астъzĭ кърцĭ роmъпештĭ, dакъ штiȣ а четi. Пiлdȣiреа dȣпъ чеĭ maĭ mарi есте ꙟп тоате; de ачееа карактерȣл пацiопал пȣ се поате maĭ бiпе ꙟпцълеце de кът dіптр'ȣп проверб кȣпоскȣт de тоцĭ. П..... etc.

Ȣп автор Францеz, пȣmaĭ съ аїбъ пȣцiп mерiт шi mȣлтъ шарлатаперiе, есте четiт de ла ȣп пол ла алтȣл, традȣс ꙟп тоате лiмбеле. Тоате dрȣmȣрiле ꙟĭ сȣпт deсвiсе. Чiпстiрi, *респлътiрĭ пацiопале*, постȣрi, богъцiĭ, славъ, тоате ле аре; се поате *апропiа пъп de трептеле* тропȣлȣĭ. Пе лъпгъ ал лор, кът ролȣл пострȣ есте mik, de пеꙟпсеmпат. Скрiеm ꙟптр'о лiмбъ пекȣпоскȣтъ алтор пацiĭ чiвiлiсате, пептрȣ ȣп пȣблiк аша de mik ꙟпкът пȣ се поате пȣmi пȣблiк, петрекъпd песте ъптеiа сȣтъ, скрiеm шi, dакъ вроim съ пе пȣблiкъm скрiерiле, требȣе съ фачеm препȣmерацiĭ, аdекъ съ череm ȣп фел de поmапъ, спре а ле тiпъри. Шi dȣпъ че ле пȣблiкъm че ръсплътiрi авеm саȣ пȣтеm аштепта? Nimiкъ, пептрȣ къ Фаmа пȣ аре ъпкъ тръmбiце пептрȣ поĭ, саȣ maĭ бiпе пептрȣ къ ȣрекiле пȣблiкȣлȣĭ сȣпт сȣрdе пептрȣ продȣкцiiле лiтераре ешiте *ꙟп пъmъптȣл сеȣ. Ферiчiт а*чела каре'шi поате скоате mъкар жȣmътате din келтȣелеле тiпарȣлȣĭ. Лiтератȣра поастръ ла че чiпстi, ла че репȣтацiе, ла че богъцiе dȣче? Каре лiтератор роmъп, шi сȣпт mȣлцi че аȣ mерiт, с'аȣ ꙟпбогъцiт, 'шi аȣ фъкȣт вре о карiеръ пȣmaĭ прiп продȣкцiiле *сале*? Niчĭ ȣпȣл. Маре, dар, требȣе съ фiе кȣрацiȣл пострȣ, пептрȣ къ ънкъ mȣнчim кънd нȣ веdem нічĭ ȣн фел de ръсплътіре пентрȣ mȣнчеле ноастре. Ꙟн inima omȣлȣĭ есте тот-deaȣна ȣн фонd de інтерес; фіеште каре аштеаптъ вре о mълцъmіре пентрȣ лȣкрȣл сеȣ. Кънd оаре вom авео ші ноĭ? Астъzĭ, din потрівъ, ачел че се deосъвеште прін idеĭ maĭ Ꙟналте, ачел че спȣне аdевърȣл ші вра съ аръте вреdнічіа неamȣлȣĭ, есте *прігоніт*, adȣс Ꙟн deспъdеждȣіре.

Къте трісте пilde авеm de ачеаста; къцĭ авторĭ, къцĭ поецĭ, тінерĭ, плінĭ de meріт ші de віітор аȣ mȣріт саȣ 'ші аȣ пъръсіт *дрȣmȣл прескріс* de кътръ натȣръ, нȣmаĭ *пентрȣ къ, Ꙟн патріа лор*, н'аȣ гъсіт нічĭ славъ, нічĭ *ачеа aurea mediocritas*, че фіеште каре скріітор, zіче Хораzіе, ар тревȣі с'о аівъ, нічĭ macар пънеа de тоате zілеле. Іонікъ Тъȣтȣл mоаре Ꙟн тікълошіе, deпарте de патріа са, Ꙟн Царіграd ла връстъ de 25 анĭ, mоаре Ꙟн deспъdеждȣіре къ скрієріле сале атът de фрȣmоасе се вор перdе къ dънсȣл. Кърлова Ꙟн чеа maĭ фраџеdъ връстъ не пъръсеште ші mоаре, лъсънdȣне нȣmаі вр'о кътева скінтеє а џеніȣлȣĭ сеȣ, dовеzĭ нетȣрітоаре de че ар фі пȣтȣт съ факъ. А. Хрісоверdі, ват de славъ ка ȣн аdевърат поет, възънd къ Ꙟн времеа *de фацъ нȣ* есте славъ Ꙟнтрȣ а фі поет ромън, се фаче *ом de лȣме*, кȣртіzан de mȣіері, ші dȣпъ че веde къ нȣ поате фі славъ Ꙟнтрȣ а Ꙟншъла ніште слабе фемеі се dȣче dінтр'ачест чер плін de драчĭ. D. Скавінскі сȣферінd de фоаме, неавънd къ че'шĭ mълцъmі невоіле zілніче, се отръвеште ші mоаре ка ȣн алт Gilbert. Ш'апоĭ maĭ zікъ ънкъ лȣmеа къ літератȣра ромъпеаскъ н'аȣ авȣт мартірії сеі, каріі 'ші аȣ плътіт

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

кȣ zілеле mіка славъ че н'аȣ пȣтȣто къштіга ꙟп віеацъ, ші аȣ dовъпdіто deaвіа dȣпъ mоарте.

Ші ачеї карії maї тръескȣ, че ръсплътіре, че ꙟпкȣраџіаре пот аштепта пептрȣ mȣпчеле лор кȣ атът maї вреdпіче de лъȣdат, къ сȣпт пеꙟптересате? Nimікъ ші пimікъ, къчї сȣпт Роmъпї, къчї вреȣ віпеле, ші пȣ сȣпт стръіпї.

Dар съ лъсъm ачесте трісте ideї ла каре dȣреріле de фацъ пе аȣ adȣс. Съ лȣкръш, съ mȣпчіm кȣ слава пъdежdе, къ поате вор фі odатъ ші пептрȣ поі тіmпȣрї maї феріčіте, ші съ пе ꙟптоарчеm іаръші ла D. Demidoфф.

„Dакъ Валахіа, zіче D. Demidoфф, *пе арътасъ* тріста прівелеште а шесȣрілор сале тоате ꙟпȣпdате, Молdавіа, ꙟп въіле сале търџініте ꙟп deпъртаре de dеалȣрї ротȣпdе, пȣ пе аȣ ꙟпфъџошат пічї dрȣmȣрї maї бътȣте, пічї локȣрї maї ȣскате. De авіа трекȣсъm граніџа ші плоаіа аȣ ꙟпчепȣт кȣ о аша търіе, ꙟпкът ажȣпгъпd пе mалȣл Сіретȣлȣї, каре кȣрџе кътева версте dіпкоаче de Фокшепї, аm афлат ȣп рîȣ фоарте греȣ de трекȣт.

Сіретȣл се скоборъ dіп mȣпції карії апъръ Молdавіа dеспре апȣс, ші dȣпъ че'шї аместекъ апеле кȣ Бърладȣл се ȣпеште кȣ Dȣпъреа ꙟптре *Бръіла ші Гълаці*. ꙟп локȣріле ачеле, mареле рамȣрї а флȣв`ȣлȣї Германіеї, гȣреле Прȣтȣлȣї, лакȣріле Кагȣлȣлȣї ші а Іалпȣчіȣлȣї фак dіп тоатъ цара пъп ла mареа пеагръ пȣmаї о пеmъсȣратъ mлаштіпъ ꙟптретъіатъ de о сȣтъ de рîȣрї, ачесте рîȣрї параллеле се скоборъ тоате de ла mеазъпоапте спре а се перdе ꙟптр`ачест dеdал de апе, de пажіште шi de пъсіnȣрі каре факȣ̆ атът de греа плȣгіреа Dȣnърії de жос, de ла Гълацї ла mаре.

Dар спре а nе ꙟnтоарче ла Сірет, апеле сале ꙟnфлате ꙟшї ешісъ песте mаткъ атъта, ꙟnкът ꙟnекасъ ꙟnтр'о mаре ꙟnълціmе mалȣл пе каре ера капра подȣлȣї de дȣбе, шi ꙟnкъ се mъреа din mȣлт спре mаї mȣлт. Маї mȣлт de о сȣтъ de каре греȣ̆ ꙟnкъркате ꙟnчетасе de а mаї черка съ треакъ; тревȣіа dар съ nе гръбіm. ꙟn вреmеа тречерії каре аȣ̆ фост лȣnгъ, пе ачест пod стрікат шi клътіnътор, о mȣлціmе de оamenї жȣmътате голї се ꙟndеса *de амъndоъ пърціле а тръсȣрілор nоастре, спре а ле спріжіnі.* Dȣпъ че ꙟnсфършіт аm ажȣnс іаръшї пе ȣскат, ȣn detaшement de слȣжіторі mолdовіnештї кȣ сълїце, шi повъцȣіції de къпітаnȣл лор nе аȣ̆ веnіт ꙟnаінте; ачеастъ mікъ трȣпъ с'аȣ̆ despърціт спре а nе ескорта, шi ла фіеште каре стаціе de постъ о nоъ трȣпъ се аръта.

Zіоа фȣ лȣnгъ шi nimікъ nȣ'ї веселіа nосоmоріта mоnотоnіе; mерсȣл тръсȣрілор ера греȣ̆. Кълъȣzії nострі, спре а nȣ mерџе пе dрȣmȣл бътȣт акърȣіа сȣпрафаць лȣnекȣшъ ар фі фост о ставілъ nібірȣітъ, се репеzіа піn шесȣрі, ȣnde dрȣmȣл nострȣ nȣ се фъчеа de кът пріn ръстȣрnареа фрȣmоаселор флорі сълбатече акърора върфȣрі dесе шi тȣфоасе ажȣnџеа ла ꙟnълціmеа ȣnȣї оm. Dар dȣпъ ꙟnтъеа сȣрпріndере nimікъ nȣ есте mаї ꙟnтрістътор de кът о асъmіnе кълъторіе пе о асеmеnеа вреmе. Плоаеа, ка ȣn nоȣр dес, nе аскȣndеа прівала локȣрілор; тот оріzоnȣл пре каре'л пȣтеаm ꙟmбръцоша nȣ се ꙟntіndеа mаї dапарте de чіnчіzечї de паше ꙟmпреџіȣрȣл nострȣ. Че трістецъ! Спре а nе ꙟndелетnічі къꙋтъріле, о вечіnікъ ꙟntіndере dе вердеаць тъіатъ dе кътева фогашꙋрі nегре din каре плоаеа фъчеа атъте каналꙋрі ꙟn miніатꙋръ; спре а nе odіхnі ꙋрекіле остеnіте dе ачеастъ тъчере, аꙋꙁꙋл nеплъкꙋтꙋлꙋі тропоіт а каілор ꙟntр'о тіnъ скꙋціре. Ла посте ера тот ка ші ꙟn Валахіа; ꙋn окол dе кренцї ꙟn mіжлокꙋл кърꙋіа се ръdікъ о колібъ ꙟn форmъ dе къпъцінъ dе ꙁъхар, фел dе кꙋптор тот-dеаꙋnа ꙟnкълꙁіт nе аша времї плоіоасе ші акъріа фꙋm есъ nе ꙋшъ. Ꙟn окол, чінчї-ꙁечї саꙋ шесе-ꙁечї dе каї dеаnърꙋреа остеnіцї се цінеа стріnшї ꙋnꙋл лъnгъ алтꙋл, кꙋ ꙋрекіле плекате, ші прімind ꙟn тоатъ філософіа ачеастъ *плоаіе каре кꙋрџеа* nе коастеле лор лꙋчітоаре. *Дрꙋмꙋл nострꙋ* се ꙟntіndеа, dар nе dеnарте, nе шалꙋл Бърлаdꙋлꙋі, ачест ріꙋ dе каре аm ворбіт, каре се сковоаръ dе ла аmеаꙁъnоапте ꙟn лініе dреаптъ спре а се ꙋnі кꙋ Dꙋnъреа*) Ꙟntре Бърлаd ші ъnтеіле кꙋлmе а dеалꙋрілор спре вест, се ꙟntіndе ꙋn шес mаре ші верdе; nе ачест шес есте орї чіnе волnік dе а'шї алеџе dрꙋмꙋл чеї плаче. Къте odатъ ꙟntъlnіam огоаре біnе лꙋкрате ꙟn апропіереа сателор; dар кіnꙋл dе а пꙋтеа веdе чева, dе а пꙋтеа стꙋdіа чева ꙟn mіжлокꙋл ꙋnꙋї потоп каре акоперi тоате лꙋкрꙋріле кꙋ въпсаоа са ꙟntꙋnекоасъ ші ꙟntрістътоаре**). Попасꙋл *nострꙋ nеntрꙋ nоапте аꙋ фост* Бърлаdꙋл, скаꙋn dе іспръвnічіе, каре аре гъnd съ се факъ ꙋn ораш, dакъ жꙋdекъ чіnеva dꙋпъ лърџімеа nе каре сȣпт ꙟсемпате ȣлiцеле сале, ȣпde пiмiкъ пȣ лiпсеште de кът пороd шi касе. ꙟпкiпȣеште-цi Бърлаdȣл ȣп лок маре de пъмъпт клеiос ꙟп каре каiї се кȣфȣпdа пъпъ ла пепт! *) Сосiреа поастръ ла скара Iспръвпiчiеi, реzidепца капȣлȣї окърмȣiреi, аȣ фост о аdевъратъ dесвъркаре. Порончiле каре се атiпцеа de пої сосiсе ꙟп лiпса ачестȣї фопкцiопар; ȣпȣл dар din аплоiацiї сеї пi-аȣ фъкȣт, кȣ о прiетiпiе вреdпiкъ de стъпъп, чiпстеа касеї лȣї, оспiталiтате de каре авеам маре певоiе; атъта оdiхпа шi сомпȣл пе лiпсiсе пъпъ атȣпче.

---

*) D. Dimidoфф се ꙟnшалъ; ꙋреа съ ꙁікъ кꙋ Сіретꙋл.

**) Ші аічі D. Dimidoфф мъртꙋрісеште о прічінъ каре 'л аꙋ опріт съ ваdъ агрікꙋлтꙋра поастръ че din ꙁі ꙟn ꙁі спореште ꙟntр'о старе флорітоаре. Къте лꙋкрꙋрі ꙋnе, къте лꙋкрꙋрі реле D. Dimidoфф n'аꙋ въꙁꙋт din прічіnа плоеї?

Кȣ тоате ачесте, палатȣл Iсправпiкȣлȣї пȣ авеа. ꙟп лок de патȣрї, de кът dоȣъ капапеле лȣпцї (dар кълъторiї, ꙟп асемiпе церї, ар фаче реȣ dакъ с'ар ȣръто преа греї), шi поdimȣл ȣпеї оdъї фоарте кȣрате се скiмбъ пептрȣ пої ꙟптр'ȣп пат фоарте de сȣферiт. ꙟп 29 Iȣлiе, черȣл ера маї сепiп, dрȣмȣрiле маї бȣпе. шi ам трекȣт depъртърiле кȣ о маре репежȣпе. ꙟпталпiам ꙟп тоате пърцiле ꙟп Молdавiа, сърȣцiї тiперї, плiпї de фок, iȣцї шi спрiптепї. Ачестї кълъреції карiї се ꙟптречеа ꙟп гъвiре, ера ꙟмбръкацї кȣ къмешї de пъпzе, кȣ ȣп бръȣ шi кȣ ȣп фес рошȣ **), кȣ брацȣл ꙟптiпс, кȣ трȣпȣл плекат, кȣ пърȣл ꙟп вроiпца въптȣлȣї, iї пȣ коптiпеск de а цiпа пiште стрiгъте аскȣціте, пре каре аȣ de mъndріе de а ле прелȣнџі атъта време кът ъї еартъ пȣтерпікȣл лор пепт. Еї сънт треї; ꙟdатъ че ȣп глас таче, алтȣл ꙟчепе, ші фіе-каре din тȣстреле гласȣріле се скіmбъ ȣпа dȣпъ алта. Ачесте ціпете сълбатіче каре ꙟтрек покпітіле de пȣхъ се опреск deабіа ла постъ. Пе лъпгъ ачесте, скоборіmȣ саȣ скіmȣ, шесȣ саȣ фагашȣ тот есте трекȣт кȣ ачеїаші репежȣпе, ші авеаm чеа mаї mаре грȣтате de а пе опрі ȣпа din тръсȣрі кънd, пріп ꙟтъmпларе, авеаm о іспітъ de ȣчігашȣ. Молdова аре о mȣлціmе de пъсърї *ръпітоаре*; ачестї тіранї а аерȣлȣї сбоаръ некоптепіт пе deасȣпра *шесȣрілор акоперіте кȣ о іарбъ* ꙟпалтъ, кътъпdȣ'ші жъртфеле. Аm ꙟтълпіт асеmіпе, ꙟ апропіереа локȣрілор ȣnde се афлъ кътева бȣкетȣрї раре de копачї, о пасъре че се пȣmеште le rollier (прігоръ?); Форmа са саmъпъ к'ȣп ȣліȣ de о таліе mікъ, ші пепеле сале аȣ тоате о въпсе албастръ фрȣmоасъ de катіфе ші стрълȣчітоаре. Ачеастъ пасере, ȣпа din челе mаї сълбатіче, пȣ лъса съ се *апропіе* піmіпе; ші ȣчідереа са пі-ар фі черȣт преа mȣлтъ време; кȣ тоате ачесте тот п'аm перdȣт пімікъ, пептрȣ къ de ші пȣ *авеаm* пасереа, тот ъї авеаm трȣпȣл ꙟmпъїат, че'л гъсісеm ꙟ *Валахіа*.

---

*) D. Demidoff пȣ есте преа партiзапȣл Бърлаdȣлȣї, шi кȣ тоате ачест търг есте ȣпȣл din челе маї ꙟсемпате а Молdовеї; ȣdeкъпdсе dатъ вепiтȣрiле ефорiеi сале каре съ сȣiȣ ла 30,000 леї, шi dатъ фабрiчiле сале de съпȣп каре ꙟпdестȣлеазъ тоатъ Молdова шi о парте а церiлор печiпеште кȣ ачест проdȣкт.

**) Пе атȣпче D. Прiвiлегiо пiторȣл постiлор adȣсесъ din Царiграd moda фесȣрiлор атът de грацiоасе пептрȣ сервiцiї сеї.

Локȣріле че петречеаm *пȣ* пот фі ꙟ пімікъ асеmъпате пептрȣ фрȣmȣсеца лор кȣ партеа Валахіеї че възȣсеm. Молdавіа пȣ ꙟфъцошеазъ прівіреа гоалъ *ші* ȣскатъ а шесȣрілор Џіȣрџіȣлȣї. Цара аре mȣлтъ *варіетате*, ші de ші копачї се въdȣ рар, тотȣші *пъmъптȣл* есте атът de верde, аdъпат de атъте апе віі, ші mаї алес фъкȣт атът de біпе спре а *продȣче* орї че, ꙟкът кълторіȣл сіmцеште пъререа de ръȣ съ вadъ о natȣръ аша de ꙟndemъnатікъ, nе adȣсъ ꙟn рodіре прin mȣnка оmȣлȣї.

Кънd гъndеште чіnева ла тоате ачеле церї а Еȣропеї ȣnde лȣкръторії de пъmънт ръпескȣ mȣnцілор, стіnчілор ші mлаштіnілор ȣn пъmънт adȣс ꙟn старе родітоаре nȣmaї прin mȣnчї греле, прin сȣdоаре ші прin indȣстріе, nȣ поате съ се опреаскъ de пъререа de реȣ къ nіште ꙟntinderi аша de mарї, прегътіте ꙟn тоате de кътръ natȣръ, ші каре nȣ аштеаптъ de кът плȣгȣл, съ рештъ аша de стерпе *din прічinа ліпсеї лȣкръторілор. Dȣпъреа се поате zіче къ de ла Песта nȣ ȣdъ de кът шесȣрї пъръсіте.* Dinтеіȣ флȣвіȣл акърȣіа ꙟnекърї dесе акоперȣ ꙟn deпъртаре ачест пъmънт пȣстііт, nе ȣрmъ ръсбоіȣл mаї ꙟnфрікошат de кът ꙟnекъріле ші mаї nерod, ꙟn сфършіт тіраnіа mаї ȣрітъ de кът ръсбоіȣл аȣ adȣс рȣinа ꙟn ачесте церї. Ші еатъ кȣm ачесте семіnце de ферічіре пъnъ акȣm n'аȣ adȣс nічї ȣn *рod.* Тречї прin ачесте локȣрї пȣстії, ȣnde nȣ ꙟnтълnешті nічї огоаре, nічї съчерішȣрї, ші веї къіnа соарта попоарелор каре тръескȣ ꙟnтр'ȣn асеmine пъmънт, ші'ці веї фаче ꙟnтребареа de ȣnde оаре ꙟші *гъсескȣ храnа лор?* Ші кȣ тоате ачесте лȣкȣіторії *Валахіеї ші а Молdавіеї* adъnъ ꙟn ꙟmбелшȣгаре кȣ че съ'ші mȣлцемеаскъ тоате тревȣінцеле, ші adесе орї ші ꙟnкъ ші mаї mȣлт; dар попȣлаціа есте атът de пȣціnъ nȣmероасъ, потрівіndȣо кȣ ꙟntinderea пъmъnтȣлȣї, ꙟnкът чеа mаї mаре парте din локȣрї требȣе съ ръmъе nелȣкратъ. Съ віе nȣmаї лȣкръторї карії съ продȣкъ, ші алцї оаmеnї карії съ шіствіаскъ ші съ кȣmпере продȣктȣріле, ші агрікȣлтȣра се ва лъці ші ва роdі ачеастъ петъсȣратъ ꙟнтіndере каре de атъте веакȣрі н'аȣ сімціт ферȣл плȣгȣлȣі. Din есплȣатаціа агріколъ ар наште ꙟн пȣџін алте іndȣстрії...

Чеа mаї mаре ставілъ а агрікȣлтȣреї ꙟн ачеастъ царъ, ва фі, фъръ контраzіс, стареа чеа ре а dрȣmȣрілор ші греȣтатеа de а ле ꙟнтокmі. ꙟнтр'*о царъ* ȣnde кълторешті чеасȣрі ꙟнтреџі фъръ съ ꙟнтълнешті mъкар о патрічікъ кът de mікъ, ашеzареа ȣнȣі dрȣm вѫртос ші статорнік ꙟн фіе-каре тіmп нȣ есте ȣн лȣкрȣ ȣшор. Кът *ціне* съчета, німікъ нȣ се ꙟнпотрівеште *коmȣнікаціїлор каре сънт атът de рънідe кът* сънт mаї лȣкрътоаре; шесȣл есте dескіс ші фіе-каре ъші алеџе dрȣmȣл; кърȣцеле сбȣрънd mаї прін іȣцала каілор трек ꙟнтіndеріле ꙟн лініе dреаптъ, ꙟн вреmе кънd харабалеле кȣ боі, ꙟнкъркате кȣ греȣтъцї mарі, трек ꙟн табії ꙟнтреџі пе о кале mаї сігȣръ ші бътȣтъ. Dар съ віе нȣmаї кътева плоі, тот ачест пъmънт веџетал, атът de грас ші de аdънк, се ȣdъ *ꙟнdатъ*, се mоаїе, ші чінева нȣ поате трече песте ачеастъ сȣпрафацъ de кът кȣ о іȣцалъ ші о ȣшȣріmе deопотрівъ. Орі че тръсȣръ mаї греа нȣ поате кълторі атȣнче de кът кȣ чеа mаї mаре трȣdъ.

Кȣ тоате ачесте *ноі* не апропіеаm de капіталіа Молdавіеі. Nȣ нȣmаї челе mаї de не ȣрmъ посте фȣръ трекȣте кȣ о mаре репежȣне, dар ꙟнхъmатȣл ꙟнсȣші се фъкȣ кȣ о раръ іȣцалъ, прін ажȣторіȣл *ȣнȣі* чіновнік каре не ꙟнаінта ка стафетъ, ші а *кърȣіа* порончї ꙟнтінъріа mішкърілор фіе-кърȣіа о хърнічіе необічінȣітъ. Ȣн mȣнте ꙟналт, нъсъпос ші *акоперіт* кȣ копачї фрȣmoші пе-аȣ̆ оdіхпіт ꙟп сфършіт окії, ші ꙟп време че'л сȣїаm о плоаіе ръпіdе с'аȣ̆ арȣпкат песте поі. Din върфȣл ачестȣї mȣпте (Бордеа) се deосебіа пе шес Іашії че пȣ ера ъпкъ акоперіт de поȣрі, ші стрълȣчіа ꙟп deпъртаре ꙟптр'о раzъ de соаре. Din ачеастъ deпъртаре, ачест ораш се паре mаре весел. Ашеzат пе ȣп шес mȣптос ші ꙟпкȣпціȣрат de deалȣрі mічї ꙟmпоdовіці кȣ верdеаць ші кȣ копачї. Іашії акопере о лȣпгъ ꙟптіndере кȣ каселе сале албе аmестекате кȣ гръdіні, din mіжлокȣл кърора се ꙟпалць клопотпіце стрълȣчітоаре ші zіdірі mарі кȣ акоперемъптȣрі верzі.

Плоаїа ера ꙟп тоатъ фȣріа са, ꙟп време че поі скоборіаm о вале лȣпгъ ші прімеждіоасъ, ші ꙟп чеа mаі de пе ȣрmъ а поастръ постъ, ꙟптр'атъта ꙟпкът кънd аm ꙟптрат ꙟп Іашї аm афлат тот орашȣл ꙟпȣпdат. О ескортъ de doїспреzече слȣжіторі пе аштепта ла барієра капіталієї, ші аm фъкȣт ꙟптрареа поастръ ꙟп еа пе о ȣліцъ лȣпгъ подітъ кȣ ȣп паркет прост de dȣлапі de лемп. Ꙟптр'ачеа ȣліцъ апа ера mаї сȣс de о палmъ; dар dȣгепіле ꙟпцълепте кȣ каре ȣліца есте ꙟmпоdовітъ се рьdікъ deасȣпра півелȣлȣї пріп тротȣарȣрі саȣ̆ пріп прісне. Ȣшіле ші ферестреле ера пліпе de *о глоатъ кȣріоасъ* ꙟп каре domпіа семіпція Іȣdеілор. Тоці ачестї чіпстіці пегȣсторі сокотїа de dаторіа лор съ се ꙟпкіпе кȣ респект ꙟпаінтеа ескортеї поастре че ера пліпъ de апъ ші de тіпъ. Ерам поі dаторі кȣ ачеастъ політецъ обштеаскъ ескортеї поастре, каре mъртърісіа чіпстіріле че Стъпъпіторіȣл Domп пе фъчеа, саȣ̆ ачесті пегȣсторі deтреабъ ісраелітепі, ла веdереа калȣпалȣкȣлȣї постръ dестȣл de mаре, се бȣкȣра пеп-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

трȣ о бȣпъ вепiре de каре ъшї пропȣпеа съ се фолосеаскъ?

Лȣпга поастръ тречере прiп пiште ȣлiце че ера атъте рiȣрi с'аȣ сфършiт dȣпъ тоате ла оспътърiа de Сапт Петерсбȣрг, ȣпde пе аштепта тоате семпеле de превепiпца чеа maї ꙟпdаторiтоаре. Maї *mȣлцї* слȣжбашї пе-аȣ прimiт; о пазъ de слȣжiторi пi с'аȣ dат *спре* прiвiгiереа тръсȣрiлор. ꙟп пȣцiп вiзiта агъ ꙟп персоапъ каре ꙟп богатȣл сеȣ порт ръсърiтеап вепi съ пе ꙟпфъцошезе вроiпца са de а пе слȣжi, пе dовedi къ ꙟп Iашї ка шi ꙟп Бȣкȣрештї поï ерam окротiцї de оспiталiтатеа *чеа maï повiлъ шi чеа maï плъкȣтъ*. Оспелȣл (палатȣл) ꙟп каре тръсесъm аȣ *фост zidit кȣ ȣп* лȣкс maï mȣлт de кът кȣвiiпчiос пептрȣ хотърiреа са; dар афаръ de mърiреа шi de фрȣmоаса dicпoziцie а салоапелор, шi афаръ de zȣгръвелеле каре ꙟmпоdобескȣ ꙟп ꙟmбелшȣгаре апартаmептеле, пȣ с'ар афла ꙟп ел пimiкъ de ачеле че пот ꙟпdрепта трȣdа саȣ пеоръпdȣiала ȣпȣї dрȣm mаре. Ачесте *каmере* фрȣmоасе пȣ пе-аȣ dат алт аптерпȣт de кът ȣп бiллард каре аȣ пiкат ла ꙟmпърцалъ ла патрȣ din поï; ръmъшiца каравапеї аȣ требȣiт съ се mȣлцъmеаскъ de кътева mindiре dеавiа ъmплȣте кȣ *пȣцiпе* паiе. Алтmiптреле, пiчi ȣп акчесорiȣ каре съ фi фост, *п'аȣ вепiт съ* пе скimбе ꙟп лȣксȣ ачеастъ тъбърiре кȣ тотȣл спартiатъ. Възiпd чiпева фрȣmоаселе ȣпiформе а пȣmеросȣлȣї персопал каре пе ꙟmпопора салопȣл, ар фi сокотiт къ съптеm ꙟптр'ȣп палат, шi п'ар гъпdiт *сiгȣр* къ оаспецiї ачеї фрȣmоасе лъкȣiпце сȣспiпа ꙟп zadар dȣпъ лȣкрȣрiле че чел maï прост dрȣmец гъсеште ꙟп чea maĭ кiкълоасъ кръчimъ din cate. Орĭ шi кът aȣ фост, ꙟn пȣцin ноĭ am фъкȣт чinстiреа ачестеĭ богате тiкълошiĭ персоанелор челор maĭ ꙟnалте din Iашĭ. Ерam ꙟnкъ ꙟn тоатъ неорънdȣiала сосiреĭ кънd не-аȣ вестiт вiziтa Лȣminъреĭ Сале Беizade Nекȣлаĭ Сȣцȣ, акърȣia decтoiнiчie шi deoсeбiре сънт кȣ dрепт прецȣiте ꙟn Молdaвia. Ꙟn времеа пȣцinелор minȣте че mi-aȣ фост iертат de a петрече кȣ ачест ꙟnалт фонкцioнар, am кȣлес din гȣра са штiрĭ асȣпра стъреĭ цереĭ каре mĭ аȣ пърȣт атът de ꙟнтересанте, ꙟнкът miniстрȣл нȣ m'аȣ лъсат ꙟнаinте de a вiне-воi съ'mĭ фъ*гъdȣiаскъ ꙟmпъртъшiреа a mȣлтор* dокȣментȣрĭ аȣтентiче асȣпра сiтȣацieĭ de астъzĭ a Молdaвieĭ, потрiвiтъ кȣ старea лȣкрȣрiлор пре каре трактатȣл de Аndрiaнопол ле-аȣ оборiт.

Dimineaца a лȣĭ 20 Iȣлie аȣ фост хъръziтъ вiziтеĭ че am фъкȣт Сȣверанȣлȣĭ Молdaвieĭ.... Лъкȣinца Стъпънiторȣлȣĭ Domn есте пȣцiн mъреацъ. Векеле кȣрцĭ a Domnilор, стрiкате ла 1837 прin ȣн страшnic фок каре аȣ miстȣiт dоъ трiimĭ a орашȣлȣĭ, акоперъ ꙟнкъ кȣ рȣiнiле лор ȣn dеал лȣнг акърȣia поziцie domneште неште Iашĭ....

Петречерea ноастръ ꙟn Iашĭ авеа съ фie аша de mікъ ꙟнкът am авȣт de абia време съ прiimim персоанеле че неаȣ чinстiт кȣ вiziтa лор. Domnȣл ꙟнсъ аȣ бiневоiт съ вie ꙟn персоанъ ꙟn оспътърia ноастръ; шi ꙟn тоатъ времеа петречерiĭ ноастре, ноĭ не am възȣт ꙟmбърцошацĭ de тоате семнеле чеĭ maĭ плъкȣте бȣневоinцĭ, ꙟнтр'атъта къ mȣziка бъiлор din Ȣнгарia аȣ венiт maĭ mȣлт de кът оdатъ съ не веселеаскъ прънzȣл. Фрȣгалітатеа mесеĭ поастре фȣ, спре а ворбі адевърȣл, ꙟпmоате потрівітъ кȣ ꙟпвъцътȣріле чеĭ maĭ аспре іџіене, пентрȣ къ пȣ тревȣіа ка лȣксȣл вȣкателор съ'шĭ батъ жок de сіmплічітатеа mобілелор.

Ерат апроапе de граніца Росіеĭ, шi штіам къ трекънd тревȣіам съ пе сȣпȣпеm ȣпеĭ карантіпе фоарте лȣпџĭ, адекъ de патрȣспрезече zіле. Кȣm ꙟпсъ фіеште каре om тревȣе съ се хотъраскъ съ сȣфере кȣ бȣпъ воіе о соартъ че пȣ се поате депърта, am лȣат тоцĭ хотъріреа съ ꙟптрът ꙟп лаzарет ꙟп чеа maĭ скȣртъ време. Шi ꙟпdатъ zіоа de 21 Іȣліе фȣ ꙟпсеmпатъ пентрȣ *ꙟпmлініреа ачеĭ ꙟптеmпіцерĭ пеапъратъ шi біневоітоаре*: авеам dар ꙟпкъ пȣmаĭ кътева чеасȣрĭ de каре тревȣіаm съ пе фолосіm спре а аве о idee деспре капіталіа Молdовенілор.

Іашіі акопере кȣm am zіс о ꙟптіпdере фоарте mаре кȣ ȣліціле шi каселе сале, каре maĭ mȣлт ꙟпкъ de кът ла Бȣкȣрештĭ сȣпт ꙟпmпреџіȣрате кȣ гръdіпĭ. ꙟптрегȣл орашȣлȣĭ ꙟпфъцошазъ о окіре *плъцътітоаре*; zіdіріле mоdерпе се рекоmапdъ пріп ȣп гȣст шi о кȣреценіе пе dіп афаръ de каре віпалеле челе векĭ ера кȣ тотȣл сърачe. Кътева ȣліце сȣпт ларџĭ шi лȣпџĭ; ꙟп кътева пърцĭ а *капіталіеĭ поdȣл чел векіȣ шi прост* de скъпdȣрĭ аȣ шi фъкȣт лок *павелеĭ**). Аіче ка шi ꙟп Валахіа, раритатеа mатеріалілор фаче maĭ кȣ пепȣтінцъ орĭ че mопȣmепт de о mъріme maĭ сіmціtоаре, шi кȣ тоате ачесте Іашіі пȣmъръ кътева Бісерічĭ *вреdпіче* de ꙟпсеmпат, прекȣm шi maĭ mȣлте касе а *ȣпор* боіерї богацї, шї а кърора ꙟнфъцошаре пе din афаръ аратъ прівіреа ȣнор палатȣрї adевърате фоарте біne пъстрате. Ꙟнтре ачесте лъкȣінце нȣ есте рар de а веde шї локȣрї ꙟнтреџї пȣстії, ȣnde тръеск dобітоаче dȣmесnіче, ꙟнтре кареле есте шї фолосіторȣл соїȣ de каре *Жіdaniї* аȣ атъта греацъ. Фісіоnоmіа пе din афаръ а орашȣлȣї ꙟнфъцошазъ mȣлт mаї пȣціne семne de стілȣл оріентал декът ꙟн Бȣкȣрештї: есте adевърат къ фокȣл ꙟнтъмплат ла 1827, стрікъnd вечіле віnале, аȣ лъсат лок архітектȣреї нове, акъріа форme с'аȣ ресъмціт de гȣстȣл обічіnȣіт *nȣ dенарте de аколо ꙟн търгȣріле новеї Рȣсіеї.* Ачеастъ капіталъ ъї ешіа авіа din ченȣшъ, къnd ла 1829 фȣ de поȣ пȣстіетъ de чіȣmъ; doї anї mаї тързіȣ холеръ, ачеастъ ꙟнфрікошатъ рівалъ а боалеї лінічоасе, аȣ веніт съ зъчіȣеаскъ пе лъкȣіторії Іашілор; шї кȣ тоате ачесте токmа ꙟнтре ачеле греле ꙟmпрецїȣрърї, ꙟнтре рȣінъ шї ꙟнтре mоарте, реџенераціа політікъ шї сочіалъ авеа съ се ꙟmплъnте ꙟн пъmънтȣл mолdовінеск. Dар шї къnd асеmine ставіле с'аȣ бірȣіт, че славъ несфършітъ n'аȣ mерітат бірȣіторȣл. Ла веdереа ачестȣї ораш ꙟнфлоріtор, ачестор ȣліце ꙟн кѫръnd трасе ꙟн лініе, ꙟн каре се *тішкъ кȣ атъта ꙟнцълеџере ȣн негоц* атъта de віоїȣ, кȣm поате чіnева съ нȣ се сіmцеаскъ пътрȣnс de рекȣноштінцъ шї de респект пентрȣ ісводіторȣл атътор фачерї de біne?

---

*) Астъzĭ къ кȣпоаштеm шi поdȣл de леmп шi павеоа de пеатръ. оаре каре'ĭ maĭ бȣп ?

Ȣліца mаре а орашȣлȣї есте лъкȣітъ de ȣn нороd de негȣсторї, zарафї, факторї, телелеџії, тоцї фії а лȣї Ісраіл. Ачестї негȣсторї необосіцї сънт ꙟн Іашї аша кȣm ъї веde чіnева претȣтіndenе, несіmціторї ла сȣdълmї, ꙟвъпъецї пеnтрȣ къштiг. Ꙟn партеа веке а ачестеї ȣлiце ларџї, о галерiе спрiжiniтъ de nіште ȣшорї стълпї de лemn слȣжеште de шопроване dȣгенiлор. Аколо ъї везї пре жidanї, ашезацї пе прагȣл ȣшелор, клочind кȣ окiȣл пре mȣштерiȣл че трече, шi сȣnънd ꙟn mъnї ȣn пȣmn de рȣбле, спре ашї аръта mесерiа de zарафi. Кȣmaше, пȣотъцї тiчї, ферърiї немцештї саȣ енглезештї ꙟmпоdобескȣ dȣлапȣрiле ачестор dȣгене, шi лȣкрȣ de mіерат, о лiбрърiе шi ȣn кабiнет de четiт францȣzеск с'аȣ ръmъчiт шi еле ꙟn mіжлокȣл ачолор болте ȣmплȣте de комерцȣл лȣї Ісраiл.

Іашiї нȣ есте ка *Бȣкȣрештiї богат ꙟn бiсерiчї*; фiе ка боерiї mолdовенї а тimпȣрiлор трекȣте съ фi авȣт mаї пȣцiне пъкате de спъсiт de кът боерiї mȣнтенї, фiе ка кредiнца съ фi лiпсiт, капiталiа Молdавiеї нȣ пȣтъръ ȣn mаре нȣmър de zidiрї сфiнте; dар ънкъ, ꙟnтре ачеле каре се афлъ есте de ꙟnсеmнат о бiсерiкъ елегантъ, mонȣmент преа кȣрiоz пентрȣ ка ȣn дрȣmец съ'л поатъ трече кȣ веdереа. Бесерiка есте ꙟnкȣнџiȣратъ dȣпъ обiчеiȣл пъmънтȣлȣї de о оградъ mаре кȣ zid, алтъ dатъ ꙟnтърiтъ шi ꙟnкiнатъ ла трiї сфiнцї, сънтȣл Васiлiе, сънтȣл Іоан гȣръ de аȣр, ачест Босȣет а ръсърiтȣлȣї, шi сънтȣл *Грiгорiе теософȣл сȣнт тот* оdатъ прослъвiцї. Бiсерiка есте zidiтъ din петре фрȣmоасе; dоȣъ тȣрнȣрi ръdiкате о акоперъ. Сȣпрафаца ꙟnтреагъ а zidiреї есте акоперiтъ кȣ аравескȣрi de о варiетате minȣнатъ, съпате en relief пе фiе-каре леснеdъ de пеатръ; ферестреле сале стрimте нȣ ласъ ка съ ресбатъ ꙟn лъȣнтрȣ de кът о лȣmiнъ слабъ каре dеабiа се лȣптъ кȣ лȣmiна канdелелор апринсе zi шi поавте сȣnт тȣстрелеле еї болте. Фрескȣрї de о naivітате вреdnікъ de ꙟnсеmnат акоперȣ ꙟnтȣnекошії пъреці а сфъnтȣлȣї лъкаш. Zidітъ de Воевоdȣл Васіліе кътръ аnȣл 1622 (?) ачеастъ бісерікъ богатъ аȣ фост dintреї тоатъ поліїтъ кȣ аȣр пе din лъȣnтрȣ, dар de треї орї фокȣл ші жъфȣіреа аȣ пȣстііто ꙟn времеа nъ*пъdірілор* Тътъръшті; фъръ а nȣmъра кȣтреmȣрȣл de пъmъnт каре ла аnȣл 1802 ера с'о ръсъпеаскъ кȣ totȣл. Бісеріка а сфіnцілор Трії Іерахї саȣ Трісфетітеле, кȣm ѫї zік ꙟn Іашї, аȣ авȣт оdатъ о комоаръ прецїоасъ din каре maї сȣnт кътева ръmъшіце.

Ȣna din челе maї кȣріоасе ръmъшіце есте колекціа таблоȣелор кȣсȣте de Doamna Теоdокіа, фетеа лȣї Васіліе Воdъ, кȣчерnікȣл ктітор. Ачесте лȣкрȣрї de mъnъ, de о раръ фрȣmȣсецъ, ꙟnфъцошазъ ꙟn mъріmе фіреаскъ пре Doamna ꙟnсъші, іскȣсітъ артістъ каре аȣ штіȣт съ dее віеаца ачестор портрете de аȣр, de mътасъ ші de катіфе; віnе пе ȣрmъ фіїȣл сеȣ чел ꙟnтъї пъскȣт а сеmіnціеї сале ші аdоȣъzечї ші шеnте de копії аї еї. Портȣл боіереск каре се веdе ꙟn ачеастъ naivъ репресеnтаціе, се апропіе maї mȣлт de ꙟmбръкъmіntеа ȣngȣреаскъ de кът de страеле тȣрчешті.

ꙟn ачеастъ богатъ Baziлікъ се пъстра ші портретȣл Domnȣлȣї ꙟnсȣші; dар ачест кіп, фȣрат de о mъnъ некȣноскȣтъ, с'аȣ перdȣт de вр'о dоъ-zечї de аnі*). ꙟndатъ din тъї тот клерȣл mъnъстіреї каре ера ꙟnсърчіnат кȣ паzа ачестеї комoрї аȣ фост ꙟnвіnовъціт de ачест фȣртȣшаг, че се пȣтеа креdе din прічіnа mареі mȣлціmі de mъргърітарі кȣ каре Doamпа кȣсȣторіцъ ꙟmпоdовісъ антереȣл ші кȣшmа ветеазȣлȣі сеȣ соџ Dар dакъ портретȣл Dоmпȣлȣі Васіліе аȣ сиъсіт прін ȣп фȣртȣшаг скъриав вогъціа страіелор сале, тот іаȣ ръmас кіпȣл лȣі пе о фрескъ каре аратъ фаца Воеводȣлȣі ꙟп чел mаі кȣчерпік din тріȣmфеле сале, ꙟп mіпȣтȣл кънd вісеріка фііnd гата, о ціпе тоатъ ꙟп *mъпа* стінгъ спре а о ꙟпкіпа Трії Іерархілор карії ъл віпекȣвінтеазъ din ꙟпълціmеа черіȣлȣі. Ачеаста п'аȣ фост dестȣл; dȣпъ че лъкашȣл dȣmпезееск с'аȣ сфінціт, Васіліе Воdъ, ꙟп *ръвпа са чеа* крестіпеаскъ, аȣ хотъріт с'о сфінцеаскъ ші mаі mȣлт. *De mȣлтъ вреmе mоаштеле сфінтеі* Парасківе пъпгъріте, ера ꙟп пȣтереа Тȣрчілор: Васіліе Воdъ аȣ штіȣт съ ле рескȣmпере din mъніле пъгъпілор; ачесте ръmъшіці вреdпіче de тоатъ чінстеа с'аȣ аdȣс ꙟп тріȣmф пе пъmъптȣл крештіпілор, ші сȣлтапȣл ꙟпсȣші ле-аȣ ꙟптовъръшіт пъпъ ла mарџініле ꙟmпъръціеі сале. Аша zіче сънта леџенdъ тълmъчітъ ꙟп dоȣъ zȣгръвеле каре'с dеасȣпра раклеі de *о вогъціе* dеосъвітъ, ȣпdе сънт mоаштеле сфінтеі, спре ꙟпкіпареа креdінчіошілор.

---

*) Аȣ тревȣіт ка стръїnії съ віе съ не аръте прецїоаселе ші рарітъціле ноастре?

Че съ *mаі* zік de Іаші, ȣпdе аm петрекȣт атът de пȣціпе часȣрі ші атът de *іȣте трекȣте?* *Nȣ пі с'аȣ* dат, ка'п Бȣкȣрешті, съ фіm de фацъ ла ачеле аdȣпърі іптіmе ȣпdе се аратъ ꙟп тоатъ воіа са фісіопоmіа ȣпеі сочіетъці. Атът кът аm пȣтȣт съ жȣdікъm прін персоапеле каре пе-аȣ чінстіт кȣ візітеле лор, ꙟпвъцътȣра пȣ есте фъръ чінсте ꙟптре воіерії Молdавіеі (?). Скоалеле пȣвліче, ȣпdе mергȣ тіперії фаmіліілор челор mаі ꙟпсеmпате (?) din zі ꙟп zі се mъреск. ꙟп Іаші сънт трії тіпографії (?) каре ꙟтребȣінцеаzъ ȣнспреzече теаскȣрі (?); трії din ачесте теаскȣрі сънт ꙟнтокmіте пре а тіпърі рȣсеште, францȣzеште ші гречеште (?). О сочіетате de штііnце natȣрале ші medікале, с'аȣ статорнічіт de вр'о къціва anі, ші лȣкръріле сале аȣ ші лȣат *о* ꙟntindере фоарте фолосітоаре desвълірей dȣхȣлȣі об*штеск* (?). Ші ка кънd тоатъ лȣmеа с'ар фі ꙟnцълес аіче пре а не аръта о бȣнъ-воinцъ плъкȣтъ, ачеастъ adȣнаре ꙟnвъцатъ, лȣънd ꙟn бъгаре de самъ целȣл штііnціфік а еспedіціеї ноастре, не-аȣ фъкȣт чінсте съ не dее, mie ші товаръшілор mei, *dinлоmе de пъdȣларі стрьinі. О колекціе de історіе natȣралъ*, ꙟnкъ пȣцin ꙟnaintатъ, есте обжетȣл ꙟngріжіреї лȣmінате а гȣвернȣлȣі, каре аре скопȣл съ алътȣреzе пе лънгъ ачеастъ колекціе ші о менаџеріе (?), ші тоате daȣ нъdежde къ Іашii, ꙟn пȣцinі anі, ва пȣтеа съ'ші dее контinџентȣл ꙟn mареа асочіаціе штііnціфікъ а Еȣропеї, ші ва лȣкра ла ачесте нобіле стȣdii, de каре църіле оріентале се фак din zi ꙟn zi сȣжетȣл чел maї інтересант.

Dар noi лъсасеm ачест ораш, ші dȣпъ че am сȣіт вр'о кътева dеалȣрі dрепте, zъріаm кȣрсȣл шовъіт а Прȣтȣлȣі ші ꙟndoiтȣл търгȣшор а Скȣлеnілор, о парте а Молdовеї, ші чеелалтъ а Рȣсіеї, тъіат de ріȣл каре desпърцеште астъzі прінчіпатȣл de пъmъntȣл ꙟmпърътеск. Noi dар am сосіт пе малȣл Прȣтȣлȣі, пре каре л'am трекȣт пе ȣн под ȣmблътор. ꙟn ачел лок с'аȣ трекȣт, сънт акȣm къціва anі, о сченъ атът de dȣіоасъ кът ші соленелъ. Ȣн попор ꙟntрег dȣчеа ꙟn mіжлокȣл біне-кȣвънтърілор сале, пре џенералȣл граф Кіселеф пън ла mарџініле ачеї Молdові а кърія ел фȣ-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

сесъ mъптȣіторȣл ші пъріптеле. Dȣпъ че вреmелпіческȣл преzіdепт аȣ лъсат църтȣл mолdовіпеск, стрігърі de zіоа-бȣпъ ꙟmпреȣпате кȣ лакрімі л'аȣ ȣрат; ші ел прівіnd пептрȣ чеа mаї de пе ȣрmъ dатъ о царъ акърia ферічіре фȣсесъ лȣкрȣл mъпелор сале, пȣ пȣтȣ съ'ші опреаскъ лакрімілe, лакрімі преціоасе каре вепіа dinтр'о іпіmъ чіпстітъ ші плекатъ спре біпе! Dȣіоасъ лȣаре de zіоа-бȣпъ а ȣпȣї солdат ш'а ȣпȣї dътътор de правілї ачеї патрії а аdопціеї сале, пре каре аȣ слȣжіто кȣ брацȣл ші кȣ сфатȣріле сале!“

De аіче лъсъm пре D. Dimidoф, къчї пȣ mаї сȣптem ꙟп прінчіпатȣл Молdовеї.

Пептрȣ dоȣъ zіле че аȣ шъzȣт ꙟп прінчіпатȣл поcтрȣ, D. Dimidoф аȣ въzȣт dеажȣпс. Тоате челелалте че ле скріе асȣпра църії поастре сȣпт штііпце ꙟmпъртъшіте асȣпра реглеmептȣлȣї, правілілор, dрептъцілор поастре, лȣкрȣрі тоате че ле кȣпоаштеm mаї біпе de кът D-лȣї.

М. Когълпічеап.

POESIE.

Annul 1840.

„Съ стъпъпіm dȣререа каре пе om сȣпȣпе,
Съ аштептъm ꙟп паче ал соартеї ажȣтор,
Къчї чіпе штіе оаре, шї чіпе ꙟmї ва спȣпе
Че-а съ аddȣкъ zіоа саȣ апȣл віітор?

Mъпе, поїmъпе поате, соареле ферічіреї
Се ва аръта весел, пе оріzоп сепіп;
Бінеле аdес віпе пе ȣрmеле mъхпіреї,
Шї о zimбіре dȣлче dап'ва аmар сȣспіп."

Аша zіче тот omȣл че'п віітор тръеште,
Аша zічеа оdатъ копілъріа mеа;
Шї ȣп ап віпе, трече, ш'алт ап ъл mоштепеште,
Шї че пъdежdі dъ ȣпȣл, ачелалалт ле іа.

Пȣціпе-аm вреа іпаіте, dіп zілеле'mї пердȣте,
Zіле че'п вечіпічіе 'mї іаȣ ръпеdеле zбор;
Пȣціпе сȣвепіре dіп еле аm плъкате:
А фост пъпа'п dȣрере варіетатеа лор!

Dар пре тіпе, ап тепер, те въz кȣ mȣлцъmіре!
Пре тіпе те dореште тот пеаmȣл оmепеск!
Шї еȣ съпт mікъ парте dіп тріста оmепіре,
Шї еȣ а та сосіре кȣ лȣmеа о сълвеск!

Къпd се паске копілȣл че с'аштепта съ віе
Ка съ рѫdіче іаръшї пре омȣл чел къzȣт,
Ȣп бътръп ꙟл іаъ-'п браце, стрігъпd кȣ бȣкȣріе:
„Слобоаdещъ, стъпъпе, фіїпd въ'л аm въzȣт."

Астфел dрепції ар zіче, dе ар веdеа'mплініте
Къте ꙟптр'ал тъȣ пȣме пе съпт фъгъdȣіте,

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

О ап, прezic атъта, търец реформатор!
Ѫпчепі, префъ, ръстоарпъ ші ѫмбȣпътъцеазъ;
Аратъ семп ачелор че пȣ воіескъ съ‿крезъ;
Addo фъръ зъбавъ о тȣрмъ ш'ȣп пъстор.

А лȣмеĭ темеліе се мішкъ, се клътеште,
Векіле'ĭ інстітȣціĭ се штерг, с'аȣ рȣініт;
Ȣп dȣх ферве ѫп лȣме, ші омȣл че гъndеште,
Алеаргъ кътръ тіне, къчĭ времеа а сосіт!

Ічĭ ȣмвре de пороаdе ле вezĭ окърмȣіте
De ȣмвра ȣпор правілĭ кълкате, сілȣіте,
De алте маĭ мічĭ ȣмвре, пеѫпсемпаці пітічĭ.
Орĭ каре сімтіменте ѫналте, ценероасе
Ne *парȣ ка віште васпе de повестіт фрȣмоасе,*
Ші тот ентȣсіасмȣл *ізвор de idei мічĭ.*

Політіка аdъпкъ съ ѫп фанфаронаdъ,
Ші штіінца віецiĭ ѫп егоісм кȣмпліт;
D'а омȣлĭ търіре пімік пȣ dъ dоваdъ,
Ші_пȣмаĭ деспотісмȣл е віне ѫнтъріт.

Ап поȣ! Аштепт тінȣпеа'ці ка о череаскъ леџе:
Dакъ ѫпсъ пъсторȣл че тȣ пе'л аĭ алеџе,
Ва фі тот ка пъсторіĭ de каре-авем deстȣĭ,
Атȣпчĭ . . . . ласъ ѫп старea'ĭ вътръпа тірапіе.
Ла dарȣріле тале еȣ пȣ сімцȣ вȣкȣріе;
De'мбȣпътъцірĭ реле кът ареĭ скапем сътȣĭ.

Че віпе па адȣче о астфел de сіпȣкаре?
Ші че маĭ реȣ ар фаче о стеа, оп комет маре,
Каре съ архъ глобȣл ш'аĭ лȣĭ лъкȣіторĭ!
Че пасъ віетеĭ търше, ѫп вечĭ пепорочітъ,
Съ штіе de че пъпъ ва фі мъчелърітъ,
Ші dакъ аре ȣпȣл саȣ мȣлці апъсъторĭ?

Еȣ пȣ ѫці чеіȣ ѫп парте пімікa пептрȣ міпе;
Соарта'мі пȣ а мълціміĭ ам вреа съ о ȣпеск:
Dакъ пȣмаĭ аскпръ'мі пȣ поці с'аdаȣчĭ пр'ап віпе,
Еȣ ріz d'ame dарере ші о деспрецȣеск.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dȣпе сȣфферірі мȣлте inima се'мпетреште;
Лȣпдȣл че'н вечі не-апасъ вітъм бът е de греȣ;
Рекл се фаче фіре, сімцірея аморцеште,
Ші тръеск ѫн dȣрере ка'н елементȣл меȣ.

Dар аш врея съ въд кіоп пъмънтȣлȣі вестітъ,
Съ ръсȣфлȣ ѫн аер маі слобоd, маі кȣрат,
Съ перж idea трістъ de веакȣрі ѫнгърітъ,
Къ лѫмеа моштеніре тȣр . . . с'а dат!

Атȣнчі dак'а меа фрѫнте галбенъ, обосітъ,
Dакъ а меа прівіре с-а'нтоарче спре мормѫнт,
Dак'а віецї'мі трісте фъкліе осіndітъ
С-а'нтȣнека, с-а стінџе d'ал патімілор вѫнт,

Пе аріпіле морџії челеі пътрȣітоаре,
Воіȣ пъръсі лъкашȣл ȣnde ам пъдъмdвіт,
Воіȣ лъса ферічірея ачеліа че-о аре,
Ші а меа потеніре ачелор че-ам іȣбіт.

* * * * ȣ.

din Б . . . .

ALLEGERE

DIN

Alte Foi Romanesci.

ЕКСТРАКТ DIN КȢВЪНТȢЛ

ростіт ла 30 Іȣпіе ꙟп скоала de Бръіла.

De ші ва арȣпка чіпева о *къȣтътȣръ de окі* ꙟп віiторȣл тінерimії поастре, ꙟл ва веdеа гол de тоате фолоаселе кȣ каре ар тревȣі съ'л прегътеаскъ преzептȣл. Пріптр'ачеаста пȣ zік ꙟпсъ, къ ꙟптокmіріле овштешті пȣ'ї асігȣреаzъ фолоаселе de каре се вȣкȣръ фіеш-каре пеаm, пічї п'атінгȣ̆ Сфінціторȣл Алтар ал Патріеї поастре, каре сȣпт ꙟпвъцътȣріле пȣвліче ші пе *каре пъріптеаска* ꙟпгріжіре а Гȣверпȣлȣї леа ръвърсат ꙟп тоатъ ꙟптіпdереа църії: чі mъ mърџінескȣ̆ пȣmaї ꙟп перzъторȣл mетоd ал крештерії че daȣ̆ пъріпції фіілор лор, каре фііпd о копіе dȣпъ ачела чел кліропоmісескȣ̆ dела џепераціїле ȣпор веакȣрї *ꙟптȣпекоасе, с'а въгат de сеаmъ*, кȣ пічї ȣпȣл саȣ̆ преа пȣціпі сȣпт каре се ꙟпdелетпіческȣ̆ а ле ꙟпсȣфла плъчереа ȣпеї штііпце кȣ каре съ'ші ціе віаџа ші ла каре пот фі maї mȣлт аплекаці; чеїлалці тоці ꙟші пȣп фопdȣріле крештерії, ꙟптрȣ а ле mърі ачеа іȣвіре de славъ dешартъ але кърія роdȣрі ле ꙟпкее тоtdeaȣпа лȣксȣріле, deсфрънъріле ші пъdеждеа, ꙟntр'ȣn віітор maĭ пресȣс de іскȣсinца dȣхȣрілор лор, de талentеле ші поzіціа ꙟn каре с'аȣ nъскȣт. Ачеастъ крештере dар ne фаче а лȣĭ асігȣра ȣn віітор феріčіт: пеntрȣ къ кȣ кът крештереа ꙟntinde пълчеріле ші пъdеждеа *отȣлȣĭ* maĭ пресȣс de сфера ші вредnічіа dȣхȣлȣĭ съȣ, кȣ атът nenорочіріле ꙟл атinг maĭ de апроапе, *въzъndȣ'л* nевредnік але dобъndі: ꙟшĭ петрече dар сърmанȣл тіnерецеле ꙟn mъхnіре ші ꙟntръ ꙟn бътрънеце ліпсіт ші de пъnеа de тоате zілеле. Ел а лъсат прінтр'ачеаста mесеріа татълȣĭ съȣ ші а nесокотіт роdȣл че 'ĭар фі dат аплекареа *dȣхȣлȣĭ съȣ, алергъnd dȣпъ* ачеа *че 'ĭа въгъdȣіт крештереа пъріnцілор* съĭ. Dіntр'ачестіа чеа maĭ mаре парте есте каре алеаргъ съ'шĭ ꙟndестȣлеzе ачест сіmтіmеnт формат ꙟn каса пъріnцілор съĭ, прін dобъndіреа слȣжбелор політіче, de каре de mȣлте орĭ сȣnт nевредnічĭ. Цеm dар Каnчеларііле de mȣлціmеа ȣnор копіĭ, че авіа аȣ ꙟnвъцат съ чітеаскъ ші съ скріе ші ꙟшĭ перd чеа maĭ фавораблъ върстъ алор, аштеnтъnd с'аmплоеzе локȣл къте ȣnȣĭ скріітор че с'а ꙟnаіnтат, с'а скос, саȣ а mȣріт. ꙟшĭ перd zік върста ꙟn каре ар пȣтеа съ се ꙟndелетnічеаскъ ꙟn вр'ȣn mештешȣг чіnстіт каре съ'ĭ хръnеаскъ бътръnеціле ші съ mоаръ *mȣлцъmіт!* Іатъ че mъ фаче съ zік къ вііторȣл тіnерімiĭ *ноастре есте гол de тоате* фолоаселе кȣ каре ар тревȣі съ'л прегътеаскъ преzеnтȣл.

Кȣ тоате ачестеа nȣ есте търzіȣ, nічĭ кȣ nепȣтіnцъ а'ĭ стръmȣта ачеастъ каріеръ ꙟntр'алта maĭ бȣnъ.

Dацімĭ воіе акȣm dоmnілор съ въ арът ачі ȣn mіжлок прін каре с'ар пȣтеа аmеріnца ачест ръȣ, ші каре, de nȣ'шĭ ва авеа ресȣлтатȣл ꙟntокmаĭ, чел пȣцін ва фі nевътъmътор. Пънъ ꙟnсъ съ ꙟnтръm ꙟn ачеастъ maтеріе, съ черчетъm maі ꙟnтъіȣ Карактерȣл Naціonaл че есте ꙟn рапорт лȣ ачеастъ ꙟmпрежȣраре ші посіціа фіреаскъ а църіĭ nоастре, ка съ ведеm de сȣnт amъndoъ ꙟnтр'ȣn акорd, саȣ de пот фі вр'о dатъ: фііnd къ amъndoъ тревȣе съ аібъ о легътȣръ стрінсъ ꙟnтре dъnселе ка съ се поатъ ръспъndі ферічіреа обштеаскъ. *Съ* ꙟnтребъm dар пе църанȣл nострȣ dакъ че'ші а пȣс кълъmъріле ла бръȣ, оdекъ а ꙟnчепȣт съ кȣnоаскъ пȣцінтікъ карте, каре сȣnт dорінцеле лȣї ші че ар воі съсе *факъ; ші ꙟndатъ пе ва ръспȣnde плin de плъчере, къ е тȣлцътіт а'ші лъса плȣгȣл ші боії съї,* сінгȣра лȣї пачnікъ хранъ, пеnтрȣ прinderea *локȣлȣї ȣnȣї лого*фът de сат авъnd nъdежde maĭ deпарте. Копілȣл оръшанȣлȣї къ воеште а фі скріітор ꙟn вр'о Канчеларіе, аібъ татъсъȣ ор че meштешȣг плъкȣт ва авеа. Фіȣл nобілȣлȣї іаръші къ ар dорі съ іа вре ȣn пост maĭ ꙟnалт, ші nімінĭ ар вреа съ фіе *плȣгар, meштер* саȣ neгȣцътор.

Dinтр'ачеаста пе de о парте dоведim къ карактерȣл Naціonaл ꙟnтъріт ꙟn фелȣл ачеста прin крештере, есте *аплекат maĭ mȣлт ла їȣбіреа de славъ*; їар пе de алта, *пъmъnтȣл църіĭ nоастре*, ꙟn тот *кіпȣл черчетат*, ведеm къ чере de *nеапърат* ка *лъкȣіторіĭ съї* съ фіе maĭ mȣлт Економĭ de кът політічĭ. Іатъ dар коnтрастȣл че ꙟmпіеdікъ ꙟmбȣnътъціторȣл скопȣ аȣ Гȣверnȣлȣї ші пе фаче а zіче, къ вііторȣл тіmпȣрілор *nоастре* есте гол de тоате фолоаселе кȣ каре ар тревȣі съ'л прегътеаскъ презеnтȣл.

Кънd ꙟnсъ ꙟn статȣл че есте ꙟnтъріт ꙟn полі-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

тікъ ші коmерцȣ, пе de о парте с'ар статорnічі леџіȣіреа de а фі опріт ор че тъnър а пъші ꙟn треапта політікъ mai nainte d'а трече регȣлат прін тот кȣрсȣл ꙟnвъцътȣрілор, че сънт ашезате ші се вор ашеза ꙟn Коdeџіȣл ностръ. Іар пе de алта с'ар ꙟnтокmі о Скоалъ Коmерціалъ ꙟn каре съ се ꙟnвеце Агрікȣлтȣра, Еко*nomіа*, Nафтіка, Dопіа-скріптȣръ ші алтеле, негрешіт пъріnції стрімторацї, ар фі сіліці а стръmȣта ачеастъ каріеръ а фіілор, аплекъndȣї ла adевърата требȣінцъ а пъmъnтȣлȣї ші ꙟnвеdерат фолос ал лор. Пе ȣрmъ ачеастъ скоалъ шіар авеа *локȣл ꙟnтр'ачест орашȣ*: къчі *nічі сънт тоате тішкъріле коmерцȣлȣї* desволтате ші фіе-каре касъ de негȣціtор аре къте ȣn Кантор deсkісȣ ші гата а пріmі пе орї че тъnър, че съвършіndȣші кȣрсȣл ꙟnвъцътȣрії коmерціале ар вої съ'ші факъ Практіка. Пе лъnгъ ачесте фабрікація коръбіілор, кълъторіа ꙟnтрънселе ꙟn къте ȣn порт стръіn, спре deпрindереа окърmȣірії din лъȣnтрȣ а еї, ле поате ꙟnлеснi преа *mȣлт* практіка штііnції Nафтіче.

Dінтр'ачеастъ скоалъ аnoї, че се поате окърmȣі nȣmai кȣ doї ꙟnвъцъторї (?) вор еші тіnерї аплекаці ла adевъратȣл інтерес ал църіі ноастре, ші'ші вор гъсі ȣn *дрȣm* deскіс ꙟn канцеларііле *негȣцъторешті*, ȣnde рекоmandъndȣші *штііnцеле*, ȣnії вор ажȣnџе кȣ вреmе кореспоndenці ꙟn церї стръіne, (каре ȣрmаре ва фавора преа mȣлт інтересȣл негоцȣлȣї ностръ), алції іар вор deскide сінгȣрї кантоаре de негоц, ші алції вор ꙟmбȣnътъці стареа mатеріалъ а пъmъnтȣлȣї ностръ, каре сȣnт къmпііле ноастре, че акȣm ъші перde прецȣл фрȣmoaселор лор калітъці ꙟn mъніле ȣnор посесорї фъръ штiinцъ de агрiкȣлтȣръ; атȣnчї вор ꙟnфлорi прin ꙟndoiте роdȣрї шi прin тръnшiї ъшї вор mърi прецȣл; пе лъngъ ачестеа dовiтоачеле noастре вор фi mаї бine къȣтате шi mаї фрȣmoac пръсiте; алтора ꙟnсфършiт nȣ ле ва фi стръinъ кърmа коръбiiлор кърора акȣm ле ꙟnкредinцъm продȣктеле noастре, фъръ съ ле кȣnоаштеm dрептȣрiле. Ꙟnтр'ȣn кȣвънт, nȣ dȣпъ mȣлцї anї, ачеастъ скоалъ ва префаче желбiле de слȣжбъ а ле тinерiї џеnерацiї ꙟn Kondiчi de Komерц, шi кȣ кiпȣл ачеста се ва асiгȣра вiiторȣл тinерimiї аmъndȣрора класелор.

(Mercur-Supplement №. 24.)

Проф. Iонескȣ.

* * *

Partea a II-a Alegere din alte foi

Пъмѫнтꙋл Молдо-Ромънеск*

(Пентрꙋ вііторꙋл ші позіціа лꙋі).

Де *н'ам фі ромъні* сімціторі кꙋм сꙋнтем, де ам кꙋноаще нꙋмаі амареле ꙟмпілърі ші кꙋмплітеле катастрофе че аꙋ ажꙋнс пе ромъніме дін веакꙋрі: сінгꙋр ка оамені, фъръ вре ꙋн інтерес ші фъръ вре о патімъ, ам сімці ꙋн фел де даторіе а пріві маі де апроапе ла стареа сочіалъ ші політікъ а ꙋнеі нації, кꙋ каре астъзі аꙋ ꙟнчепꙋт а сімпатіса партеа маре а Еꙋропеі.

Ꙟн времіле ноастре, кѫнд ачел нодꙋ ал Оріентꙋлꙋі, нелꙋзіт де ꙟнкꙋркат, дъ де лꙋкрꙋ ла челе маі аджѫнчі кабінете ші прічінꙋеще неодіхнъ ла маі мꙋлте нації. Ꙋнеле дещепте, алтеле амеціте, лъкꙋіторіі църілор Тꙋрчещі атѫрнѫнд ꙟн міжлок ꙟнтре крединцъ ші ꙟнтре нъдежде, ънкъ нꙋ щіꙋ ꙋнде се афлъ, че аꙋ а іꙋбі, саꙋ че вор авеа а ꙋрі. Кꙋлтꙋра інтелектꙋалъ аневоіе пꙋтем креде, съ факъ пе вреꙋна а'ші кꙋноаще адевърателе сале інтересе. — Цара Ромънеаскъ ші Молдова, ачесте доаъ провінції кꙋ позіціе џеографікъ аша ферічітъ, кꙋ дарꙋріле натꙋреі аша богат ꙟнѕестрате, дꙋпъ атъте веакꙋрї петрекꙋте ꙟн пробе 'нфрікошате пентрꙋ а лор ексістінцъ, ꙟн веакꙋл ностръ ренѫскꙋте ші рѫдікате, се афлъ ꙟн о врѫстъ, кѫнд прівінд ла дѫнселе орі чіне, ші фъръ воіе ѫнкъ ꙟнтреабъ: „Че віітор аштеаптъ пе ачесте църі?“ Афаръ ꙟнсъ де стареа кꙋлтꙋреї лѫкꙋіторілор молдо-ромѫні маї есте о алтъ ꙟмпреџіꙋраре греꙋ кꙋмпънітоаре, че не ꙟндеамнъ а черчета астфел пентрꙋ віїторꙋл лор. Де ші есте адевърат, кꙋмкъ патріїле ромѫнещї аꙋ скъпат де ачеї Маквеці ꙟнгроѕіторі, сꙋбт але кърор верџї де фер невіновацiї лѫкꙋіторі не маї пꙋтѫнд стріга, џемеа нꙋмаї, фъръ нъдежде къ џемътꙋл лор ва стръбате вреодатъ ла *чер: де ші порꙋнчіле челе* сілніче нꙋ маї тімпеск мінціле ші нꙋ маї сꙋгрꙋмъ трꙋпꙋріле, нꙋ маї смꙋлг пе прꙋнчї дін брацеле мамелор, ка тꙋрчіндꙋї ꙟн шіреле Іанічерілор, с'ъї ꙟнтоаркъ ꙟн скꙋртъ време спре а кълка пѫмѫнтꙋл ромѫнеск ші а іскі крꙋнтꙋл лор фер ꙟн пептꙋріле пе каре акꙋма нꙋ ле маї кꙋноштеа; де ші дꙋхꙋл інстітꙋціїлор челор ноаъ ші нетъгъдꙋіта рѫвнъ а гꙋвернелор де акꙋма пꙋрчед а ле апропіа кꙋ ꙟнчетꙋл *пе* ꙟнчетꙋл кътръ цѫнта ферічіріі лор, ꙟнкъ ромѫнꙋл ші молдовеанꙋл ꙟнчепꙋ а ꙋіта де крѫнченеле времї, кѫнд тоатъ ѕіоа адъога ране песте ране, ші кѫнд сꙋбт жꙋгꙋл ачелор десфрѫнаці, лакомї, вікленї, ꙟншелъторі, сетошї де сѫнџе, де аꙋр ші де чінсте дешартъ, *стрікъторї де касе ші пѫнгърі*торі де фечїоріе, патріа плѫнџеа ка о серіманъ ші сѫнџера ка о оаіе ꙟнжꙋнгіатъ: тотꙋш афлѫндꙋсе ачесте провінції пѫнъ акꙋма ꙟнтр'о релаціе дестꙋл де стрінсъ кътръ Тꙋрчіа, лесне ар пꙋтеа чінева ꙟнтърі де окамдатъ, кꙋмкъ віітоареа лор соарте атърнъ де ла соартеа ачеї ꙟмпъръції, каре одініоаръ фіінд ꙟн кꙋлмеа пꙋтеріі сале ера ꙟнфрікошатъ, іар астъзі ковінд анꙋнере, поате траџе дꙋпъ сіне скімбърі непревъзꙋте нічі де окіꙋл челꙋі маі аџер ші маі адѫнк політік.

---

*) Кꙋ термінꙋл ачеста воі ꙟнцълеџе Цара ромънеаскъ ші Молдова ꙟмпреꙋнъ лꙋате.

Оамені карії тремꙋръ дін наінтеа времії віітоаре, сꙋнт ші аꙋ фост тотдеаꙋна несꙋфферіці. Нꙋ тремꙋра чі нꙋмаі те пъзеще де віітор. Кꙋ фріка та нꙋ'ці бате жок де сфатꙋріле Провединції, нічі нꙋ'ці ꙟнкіде окії, сінгꙋр дін гроаза ка съ нꙋ ці се арате нълꙋчірі. — Че ва фі де ачі наінте? Молдова ші цара Ромѫнеаскъ аша кꙋм сꙋнт астъзі, оаре поартъ еле ꙟн сіне пꙋтереа, прін кареа тот маі мꙋлт крескѫнд, съ'ші поатъ пъстра ексістінца, віаца політічеаскъ, ферічіреа лъкꙋіторілор пентрꙋ челе маі депъртате веакꙋрі? Маі тімпꙋріꙋ саꙋ маі тързіꙋ, ꙟнтребареа ачеаста ꙟші аштепта деслегареа са.

Стрѫінії, ва мꙋлці ші дін патріоці, ісворꙋл ферічірії времелніче а Молдо-Ромѫнілор ꙟл каꙋтъ неміжлочіт (*immediate*) ꙟн прічіні дін афаръ ші а нꙋміт ꙟн трактате ші ꙟн вечінътъціле провінціілор. Еꙋ фъръ а мъ ꙟндоі деспре мꙋлт кꙋмпънітоареа інфлꙋінцъ а ле прічінілор дін афаръ, афлꙋ съмінцъ де віацъ ші пꙋтере дътътоаре де віацъ маі мꙋлт ꙟн сінꙋл, ꙟн фіінца ꙟнсꙋші а нації Молдо-Ромѫнещі, каре конфѫнтꙋінд кꙋ ꙟмпреџꙋръріле дін афаръ, ші пе чел маі фрікос де времіле віітоаре ꙟл пот ꙟнкълзі кꙋ нъдеждеа, кꙋмкъ пе Молдо-Ромѫні, — де кꙋмва сінгꙋрі нꙋ'ші вреаꙋ ръꙋл, — ꙟі аштеаптъ ꙋн віітор кꙋ мꙋлт маі ферічіт, де кꙋм фꙋ пентрꙋ еі времеа трекꙋтъ.

Темеіꙋріле кꙋ каре воіеск а'мі ръзъма пропозіціа, сꙋнт сімпле. Ȣшоаре де кꙋпрінс ші молдо-ромѫнілор кꙋноскꙋте. Аша, ка тотꙋші съ ле ꙟншір еꙋ пе ачеле аічі, м'аꙋ ꙟндемнат маі мꙋлт доріреа алтор четіторі аі ностріі, пе карії ꙟі ꙟтересеазъ а кȣноаще маї де апроапе елементеле де віацъ а вечінілор ші а конфрацілор съї. Де вом фі сіліці пріn декȣрсȣл ачестеї скріері а траџе кълȣл пе алокȣреа дȣпе ніще адевърȣрі а ле кърор дескоперіре фолосеще ла маї мȣлці, домнії четіторі съ гъндеаскъ, кȣмкъ ла ної де къціва ані ꙟнкоаче, ші а нȣміт де кънд ȣнії ла мȣлт лъȣдата карте „Кредіт“ а Домнȣлȣї конте *Ст.* Сечені ꙟі фъкȣръ лȣдо да дее (фок), ам ꙟнчепȣт а маї пъръсі шоптіріле, спȣнънд омȣлȣї ꙟн фацъ ші деадрептȣл че есте ші че нȣ есте. Кȣноащем ної неплъкȣтеле ȣрмърі. че ісвореск кѫте одатъ дін асеміне апȣкътȣрі, дар че съ фачем? *Времеа аȣ сосіт ка съ ші* маї ворбім. де ла ачеаста ȣра ші непорочіреа нȣ ва фі ꙟн *старе а не* ꙟнфрікоша. Греȣтатеа де а скріе чева деспре ніще патрії каре нȣ сȣнт а ноастре; ънкъ о сімцім. Фачем тотȣші, кȣ нъдежде, кȣмкъ ꙟн скȣрт вор лȣа кондеіȣл алції, спре а ꙟндрепта пърериле ноастре. ꙟнкът вор фі ачеле грешіте. ꙟн міжлокȣл ачестеї делікате позіції, сінгȣра ші чеа маї дȣлче а ноастръ мѫнгъере есте, кȣмкъ кȣрата драгосте кътръ оменімеа ꙟнтреагъ ші фербінтеа рѫвнъ де а фолосі ȣнеї нації ꙟн парте, не ꙟнсȣффлецеще ші не дъ ꙟндрептар ла скріереа ноастръ. Ші аша темеіȣріле дін лонтрȣ деспре каре кредем, кȣмкъ пот кезъшȣї націеї молдоромъне о віацъ ші ферічіре *статорнікъ*, ле редȣчем ла ȣрмътоареле пȣнктȣрі.

1. Націоналітатеа ші лімба.

Націоналітатеа есте еа віртȣте саȣ есте еа егоісм, дȣпъ кȣм о нȣмеск ȣнії? Єȣ зік, къ нічі нȣ е ȣна нічі алта; чі поате съ фіе ꙋна саꙋ алта дін доаъ. Натꙋра ꙟнсꙋші, мама оменімеі ꙟнтреџї, аꙋ трас фелꙋрімі де хотаре, фелꙋрімі де деосебірі ꙟнтре оамені ші оамені, ꙟнтре фамілії ші фамілії, ꙟнтре сочіетъці ші сочіетъці. Кліма фербінте, саꙋ фрігꙋроасъ, стъмпъратъ, саꙋ ꙋмедъ, дескілінітеле продꙋкте але пѫмѫнтꙋлꙋї дін каре трѫім, лꙋкреазъ асꙋпра органісмꙋлꙋї оменеск, ші анꙋміт асꙋпра органелор ворбірії, ꙟнкѫт фѫръ съ прíндем де весте, не поменім ꙟн лꙋме кꙋ дескіліните апплекърі, кꙋ дескіліните лімбі, кꙋ патімі мꙋлт пꙋцін модіфікате, кꙋ конститꙋціа трꙋпеаскъ маі мꙋлт саꙋ маі пꙋцін солідъ, сѫнътоасъ ші фрꙋмоасъ. *Лімба ꙟнсъ есте маі кꙋ деосебіре*, пе каре есте ꙟнтемеіатъ націоналітатеа; ші съ нꙋ ꙋітъм, кꙋмкъ а ворбі о лімбъ аша саꙋ аша, нꙋ атѫрнъ нꙋмаі де ла органеле дін афаръ, чі маі мꙋлт де ла ніще ꙟнсꙋшірі дін лъꙋнтрꙋ, че ле аꙋ тоці чеі де о віцъ ші чеі карії трѫеск ꙟн релації маі стрінсе ꙋнії кътръ алції. Ꙗша дар націоналітатеа дꙋпъ а меа сокотеалъ есте о требꙋінцъ фіреаскъ, іар' лімба е лебереа, пропрієтатеа сфѫнтъ а ꙋнеі нації. Ꙗпої дар ꙟн че релаціе стъ націоналітатеа кътръ оменімеа ꙟнтреагъ? Ꙟн релаціа, ꙟн каре стъ ꙋн ом кꙋ фісіономіа маі фрꙋмоасъ кътръ алтꙋ кꙋ фісіономіа ꙋрітъ, саꙋ ꙋн ом маре кътръ ꙋнꙋл мік. Тот ом есте ші ꙋнꙋл ші алтꙋл. Націоналітъціле сꙋнт фісіономііле маі мꙋлт дін лъꙋнтрꙋ але оменімеі ꙟмпърціте дꙋпъ кліме ші дꙋпъ алте ꙟмпреџіꙋрърі*. Ші ка съ фіꙋ скꙋрт: о націе а се ісола пе сіне де алте нації, а се креще сінгꙋратікъ, хрънінд ꙋръ асꙋпра алтора, ачеаста аміроасъ а егоісм ꙟнгесꙋіт; дар іар' а се опінті съ ꙟнгріжаскъ де тоатъ лȣмеа, ка ші де чеї дін о віцъ ші де о лімбъ кȣ сіне, ачеаста е де прісос. Ꙗдевърата віртȣте националъ о кȣноск еȣ̆: ꙟнтрȣ а десволві дін сіне ꙟнсȣші тоате ꙟнсȣшіріле трȣпещї ші сȣфлетещї, атът челе ȣніверсале съдіте ꙟн оменімеа ꙟнтреагъ, кѫт ші челе партікȣларе, че се афлъ нȣмаї ла о націе деосебіт лȣатъ, ка прін ачеле съ не ажȣнџем атът скопȣл череск, моралітатеа ші феріч іреа, кѫт ші феріч іреа ачеаста пъмінтеаскъ.

---

*) Кінезꙋл нꙋ поате еспріма літтера Р; Грекꙋл н'аре Б; ноі Еꙋропеніі нꙋ преа пꙋтем еспріма пе т; ші Ꙟ ші Ъ ал нострꙋ че маі сꙋнт?

О націе есте преа норочітъ, дакъ еа нȣмъроасъ фіінд, поате форма ȣн стат ші ȣн попор де сіне, фъръ, саȣ̆ фоарте кȣ пȣцінъ *местекаре* де стрѫіні. Ромънімеа ꙟн Молдова ші ꙟн цара Ромънеаскъ ꙟн прівінца ачеаста о пȣтем нȣмі норочітъ. ꙟн амбеле Прінціпатȣрі елементȣл націонал кȣ мȣлте градȣрі предомнітор есте ші аȣ̆ фост тотдеаȣна чел ромѫнеск; каре де аȣ̆ ші пътіміт атъта време сȣбт домнії стрѫіне дар' ꙟнсъ нічї одатъ нȣ с'аȣ̆ пȣтȣт нъдȣші де тот; кȣмкъ арістокраціеї църілор іаȣ̆ плъкȣт одатъ а се ісола де кътръ мȣлціме. ачеаста дакъ нȣ леаȣ̆ стрікат пънъ акȣм, ꙟн віітор нȣ ле ва стріка маї мȣлт; іар пȣцінътатеа бȣлгарілор ші а ȣнгȣрілор ꙟн Молдова нȣ поате вені ꙟн вре о консідераціе кȣмпънітоаре. Че деосебіре ꙟн прівінца націоналітъцііі ꙟнтре челе доаъ прінціпатȣрі ші ꙟнтре църіле, ȣнде лѫкȣеск ꙟмпреȣнъ маї мȣлте нації асеменеа де пȣтерніче саȣ̆ кȣ нȣмърȣл саȣ̆ кȣ хърнічіа де а'ші апъра інтереселе! — Ла ачеаста, лімба ромънеаскъ ꙟн пъмѫнтȣл ромѫнеск ворбітъ, орі кѫт с'ар плънџе ȣнії ші алції, еа аȣ̆ дат ші пънъ акȣм довадъ ꙟн фаптъ, кȣмкъ поате фі лімба гȣвернȣлȣї, а бісерічії, а скоалеї ші кȣ атъта маї ȣшор а мȣлцімӗі. О десволвіре слободъ требȣеще лімбеї ромѫнещі, ші еа ꙟн мѫна артістілор ва ажȣнџе аколо, ȣнде нічї о лімбъ а Єȣропеї н'аȣ̆ пȣтȣт ажȣнџе вреодатъ ꙟн аша пȣцінъ време. Ноі сȣнтем норочіці, къ авем ꙟнаінтеа окілор пілделе алтор нації че ворбеск лімбї де оріџінъ романъ, іар концентрареа маї мȣлтор діалекте саȣ̆ маї біне нȣмаї провінчіалісме ші пѫнъ акȣма ꙟнкъ есте біне кроітъ ші ꙟнчепȣтъ.

2. Норочіта позіціе џеографікъ, ші мъносȣл пъмѫнт.

Провінціїле молдо-ромѫнещії дін веакȣрі аȣ̆ трас асȣпръ'ші лȣареа амінте а вечінілор. Де доаъ пърці апърате кȣ пȣтернікȣл зід ал Карпацілор, іар де алта кȣ ꙟмпърѫтеаса рѫȣрілор Єȣропеі кȣ Дȣнъреа ші де апатра (ꙟнаінте де анȣл 1812) кȣ Ністрȣ, спълате крȣчішȣ де атѫте рѫȣрі маї марі ші маї мічї, ꙟнзестрате кȣ о клімъ стъмпъратъ ші сънътоасъ, грѫмъдіте кȣ мȣлціме де продȣкте дін тȣстрелеле ꙟмпърѫції а натȣрії, че креск ші се прѫсеск ка пе ꙟнтрекȣте, пȣсе ꙟн старе прін Дȣнъре ші прін Мареа неагръ де а пȣтеа фаче негȣцъторіе кȣ попоареле атот пъмѫнтȣл: спȣнеціmї, каре н'ар вені ꙟн іспітъ де а'ші пофті пентрȣ сіне астфел де царъ? О націе дърȣітъ кȣ атѫте бȣнътъці, аȣ̆ нȣ с'ар пȣтеа пе дрептȣл фълі, кȣмкъ дѫнса есте ꙟн старе а трѫі ші ісолатъ, фъръ съ кȣноаскъ вре о ліпсъ не апъратъ де комȣнікаціе маї стрінсъ кȣ стрѫінії? Дар ваї, пѫнъ акȣм с'аȣ̆ ꙟнтѫмплат токма дін протівъ! Нȣмаї времіле ноастре сȣнт ꙟн старе а фаче пе Молдо-ромѫні ка съ кȣноаскъ кȣмкъ ісворȣл ферічіріі лор есте акасъ, есте ꙟнсȣші пъмънтȣл* пе каре пънъ акȣм нȣ 'лаȣ̆ щіȣт прецȣі, ші родȣріле лȣі де каре пȣцін с'аȣ̆ щіȣт фолосі.

3. Реліџіа.

Есте адевърат, кȣмкъ реліџіа фіїка ачееа а черіȣлȣі н'ар тревȣі местекатъ ші ꙟнтревȣінцатъ спре скопȣрі пъмънтещї; есте адевърат, кȣмкъ Хрістос аȣ зіс апріат, къ ꙟмпъръціа лȣі нȣ есте дін лȣмеа ачеаста; есте адевърат, къ крединца крещінеаскъ дін фіреа са поате авеа констітȣціа адекъ хіерархіа са кȣ тотȣл дескілінітъ де чеа лȣмеаскъ саȣ міренеаскъ. ꙟнкът адекъ кесеріка есте ȣн інстітȣт, ꙟнтрȣ каре омȣл аре а фі крескȣт пентрȣ ꙟмпъръціа лȣі Дȣмнезеȣ, кънд ꙟнтр'ачееа статȣл політіческ ацінтеазъ а добънді нȣмаї ферічіреа пъмінтеаскъ а сȣпȣшілор: ꙟнсъ ші ачееа есте адъвърат, кȣмкъ оаменії де ла ꙟнчепȣт аȣ̆ рѫмас тот оамені, кȣ слъбічіȣні ші кȣ пърерї фелȣріте, прекȣм асȣпра алтор лȣкрȣрі, аша ші асȣпра реліџіеї; ші Павел Апостолȣл аȣ щіȣт фоарте біне пентрȣ че зіче кȣмкъ, „Требȣеще съ фіе ересȣрі“. Ваї ꙟнсъ де ачеле велкȣрі, ваї ші де ачеле неамȣрі, ла каре пъреріле ші ересȣріле реліџіоасе аȣ̆ ꙟнчепȣт а се ісві ꙟн капете; къчї атȣнчї аȣ̆ кȣрс ані ꙟнтреџї рїȣрі де сънџе віноват ші маї мȣлт невіноват. Феріче іаръш де ачеле нації, але кърор протопърінцї ꙟмбръцішінд одініоаръ о

---

*) Цара ромънеаскъ е ꙟнтінсъ пе 1350, іар Молdова пе 800 mілȣрі пътрате. Молdова ера оdініоаръ кȣ mȣлт mаї mаре, кънd Бесаравіа че аре 789 mілȣрі пътрате, ера партеа еі. — Dар Бȣковіна! . . . .

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

кредінцъ ꙟтемеіатъ пе ніще прінчіпі сънътоші, неіȣбінд нічі одатъ а се жȣка кȣ лȣкрȣріле кȣнощінції ка кȣ о пілъ ші а фаче ꙟнноірі, аȣ рѫмас сȣте де ані статорнічі пе лѫнгъ кредінца ші обічеіȣріле апȣкате де ла стрѫбȣні. ꙟн партеа ачеаста націа ромѫнеаскъ ѫнкъ аȣ о деосебітъ норочіре. ꙟн времеа дескълекърії романілор дін Італіа ꙟн Дачіа, акіа се афла оареш че семінцъ де реліџіа крещінеаскъ ꙟтре дѫншії. Маі тързіȣ місіонарії гречі сȣпт протекціа ꙟмпъраціlор дін Константінопол аȣ ꙟнгріжіт а лъці хрістіанісмȣл ꙟн тоатъ Дачіа: Нȣ мȣлтъ време аȣ пȣтȣт съ треакъ, пѫнъ кѫнд колоніїле с'аȣ ботезат тоате. Дако-романії кȣ догмеле аȣ *пріїміт ші* черемоніїле гречещі ръсърітене. Гȣстȣл гречілор ꙟн фрȣмоаселе арте, ꙟн кѫнтърі ші ꙟн зȣгръвіе, кȣноскȣт де лȣмеа тоатъ, ле да дрептате ромѫнілор а ꙟмбръціша ші еі пе ачелеаші, пе лѫнгъ каре аȣ рѫмас кȣ тоатъ статорнічіа ші ꙟнсȣш дȣпъ времеа кȣтремȣрътоареі десбінърі ȣрмате ꙟнтре бісеріка апȣсанъ ші ꙟнтре чеа ръсърітеанъ, ꙟнтре патріархȣл Ромеі ші ал Константінополȣлȣі, ꙟнноіріле веакȣлȣі ал шесеспрезечелеа ѫнкъ н'аȣ пȣтȣт стрѫбате ла ромѫні. Пе лѫнгъ ачеаста, фіінд ꙟн Іслам, статȣл ші бісеріка ꙟмпреȣнате недеспърціт ȣна кȣ алта, ꙟнкѫт орі че ловіре датъ тронȣлȣі, немеріа деодатъ ші алтарїȣл, неамȣріле маї къртос асіатіче *ші* дȣпъ дѫнселе челе Еȣропене, че авеа а тремȣра маї де апроапе де армеле фанатісмȣлȣі арабіческ саȣ тȣрческ. ꙟндатъ ла ꙟнчепȣт аȣ гръбіт а къȣта ші еле скȣтінцъ сȣпт паза кредінції лор, ші ла ноі ачеаста есте, дакъ нȣ ші ꙟнчепȣтȣл, дар чел маї пȣцін ȣна дінтре челе маї де апроапе прічіні а местекърії ідеілор де націоналітате ші де реліџіе. Пѫнъ ꙟн зіоа де астъзі ромѫ-

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

нȣл де Молдова, саȣ̆ де Цара ромънеаскъ зіче: „ноі крещінії“, ші ꙟнцелеџе: „ноі ромънії“; ші іаръш: „грекȣл, мȣскалȣл, сърбȣл е ромъни ка ші ноі“. Нȣ креаȣ̆ а спȣне кът де кȣмпліт се ꙟншалъ віетȣл ромъни ꙟнтрȣ а са невіноватъ нещіінцъ кȣ ачеастъ ненорочітъ пърере дін ȣрмъ*; десігȣл атъта къ ачесте доведеск, кȣмкъ молдо-ръмънії о аȣ̆ префъкȣтъ ꙟн мъдȣвъ ші ꙟн сънџе реліџіа лор; ші феріче де дънші къ аȣ̆ ȣна ші нȣ маі мȣлте. Аша еі ꙟн прікінца реліџіеі аȣ̆ пȣтȣт ші пот тръі ꙟн чеа маі десъвършітъ армоніе, ꙟн драгосте фръцаскъ ші крещінеаскъ. Съ кътъм ꙟн тоатъ Еȣропа, къте нації вом афла, ла *каре съ* домнеаскъ *нȣмаі* о реліџіе? — Тот че маі авем а пофті ꙟн ачеастъ *прікінцъ* Молдоромънілор есте, ка мареле Дȣмнезеȣ съ'і пъзаскъ де чеі маі кȣмпліці доі връжмаші: де сȣперстіціе ші де ірреліџіосітате, саȣ̆ маі ромънеще зікъндȣле, де кредінца дешартъ ші де некредінцъ. Ші ȣна ші алта фаче пе оамені ребелі ꙟмпротіва Зідіторȣлȣі лор, ші връжмаші оменімеі ꙟнтреџі, ȣріторі ші ȣріці, несȣферіторі ші *несȣферіці.*

4. Арістокраціа.

Аȣ трекȣт маі мȣлт ка патрȣ мії де ані, де кънд оаменії іспітеск, каре формъ де *окърмȣіре ар фі пентрȣ неамȣл* оменеск маі ꙟнтокмітъ, маі ферічітоаре. Нȣміріле монархіе, арістократіе, демократіе, кът н'аȣ̆ фръмънтат ачеасте капетеле політічілор! Стърпітȣріле де окърмȣіре: Олігархіа, адекъ домніа маі мȣлтор тірані де одатъ, охлократіа, адекъ домніа глоатеі де нород фъръ рънд, тімократіа адекъ несȣфферіта домніе а банілор, фъръ ꙟнсȣшірі морале ші інтелектȣале, анархіа, адекъ ꙟнчетареа тȣтȣрор пȣтерілор стъпънітоаре, тоате ачесте де къте орі н'аȣ прічінȣіт апȣнереа църілор ші а націілор ꙟнтреџі! Нȣ есте аічі локȣл, а да дефініціа поменіцілор терміні. Тот че авем а ѕіче пе скȣрт, дȣпъ теоріе, есте кȣмкъ Арістократіа, адекъ окърмȣіреа пȣртатъ де „чеі маі бȣні ("Αρις) сȣбт ȣн кап маі ꙟналт, ꙟнтрȣ каре съ концентреѕе тоате пȣтеріле статȣлȣі, ар фі чеа маі *ръспȣнзътоаре* скопȣлȣі че аȣ воіт а'л добънді оменімеа, кънд с'аȣ адȣнат ꙟн сочіетъці ші ꙟн комȣнітъці маі марі саȣ маі мічі. Феріче де ачеле църі, ꙟнтрȣ каре пласа ціітоаре де пȣтері с'аȣ апропіат ші се апропіе не'нчетат де ідеалȣл бȣнътъціі. О націе, лъкȣіторії ȣнеі църі, фіреще къ нȣ пот фі тоцї бȣні, ꙟнцелепці, іȣбіторі де фірічіреа апроапелȣі лор ші іȣбіці ші дъншії де алціі, дестоінічі а кȣмпъта ші а потолі патіміле алтора порніте спре стрікареа сочіетъціі. прічепȣці а траџе ꙟн кȣмпънъ дреаптъ інтереселе тȣтȣлор мъдȣларілор ші а ле ꙟндестȣлі пе ачеле; дарȣрі де ачесте сȣнт ꙟмпърціте ла маі пȣціні дін оамені; чеі маі мȣлці *ръмън* ꙟн старе де *прȣнчіе* ші де непрічепере пънъ ла адънчі бътрънеце. Есте ꙟнсъ о недрептате стрігътоаре ла чер ші ръсврътітоаре ꙟмпротіва леџілор натȣреі, а нȣ вреа съ даі прілеж тȣтȣлор мъдȣларілор сочіетъціі, ка съ'ші десволвеѕе фіештекаре пȣтеріле сале атът челе трȣпещі кът ші челе сȣффлетещі дȣпъ пȣтінцъ, съ нъѕȣіаскъ а се фаче кȣ тоціі кът се поате маі бȣні, маі ꙟнцелепці, маі прічепȣці.

---

*) Прежudеката молdо-ромънілор de a конфunda реліџіа кu націоналітатеа лор ші тотуна кu патріотісмул, de ле аȣ̆ ші фолосіт вреоdатъ, маі de мulте орі ꙟнсъ і-аȣ̆ аdус кu окії легаці ла марџінеа челор маі ꙟнфрікошате пръпастії політіче. Везі Історіа.

Претрімецінд ачесте, прівім ла стареа арістокраціеї, сау кȣм ꙟї зічем а боіерімеї орї нобілімеї молдо-ромъннеші. О кȣноштінцъ сȣперфічіалъ кȣ ачеаш не ва ꙟнкредінца, кȣмкъ еа есте форматъ ші алеасъ дін *massa* лъкȣіторілор сȣбт о констелаціе кȣ мȣлт маї норочітъ, декът аȣ фост челе маї мȣлте арістокраціі маї тоате феȣдале а Еȣропеї. Кінȣл де а къштіга пропріетате, адекъ мошіі, прекȣм ші рангȣрі, ꙟн Молдова ші ꙟн Цара ромънеаскъ н'аȣ фост де натȣра де каре есте ачела ꙟн църіле феодале. Ꙟнсъ ꙟн деслȣшіреа маї пе ларг аї ачестеї матеріі н'ам лок а мъ ꙟнтінде астъдатъ; зік нȣмаї, кȣмкъ ꙟн натȣра пропріетъцілор се кȣвіне а къȣта прічіна, пентрȣ че десробіреа „царанілор“ с'аȣ фъкȣт ла молдо-ромъні жнкъ ꙟн веакȣл трекȣт; іар' прін регȣламентȣл органік чел ноȣ, ачееаш с'аȣ адȣс ла о старе ші маї доріть, ꙟн кът спорірeа дін ані ꙟн ані ꙟн кȣлтȣра моралъ ші інтелектȣалъ атът а нобілімеї, кът ші а църанілор, есте ꙟн старе а параліза пе вііор деосебіреа че маї есте ꙟнтре еї ка ꙟнтре оамені ші оамені. Арістокраціа нȣ се ва погорі, дар нічї царанȣл нȣ ва ръмънеа търът маї пе жос де вредннічіа оменеаскъ*. Съ нȣ ȣітъм ші ачееа, кȣмкъ ла Молдо-ромънї къштігареа дрепттȣрілор нобілітаре, дȣпъ ꙟнвъдȣшіреа абȣзȣрілор прін арт. 350 ші 351 а регȣламентȣлȣї органік есте фоарте біне кȣмпътатъ. Домнȣл пе „орї каре Ромън че фіінд ꙟн треапта нобілілор съ ва осебі прін слȣжбе пȣблічe, ꙟл ва фаче кȣноскȣт общеціі

---

*) Aiчі ꙟмі addȣceiȣ aminte de ръсȣнътоареле кȣвінте а депȣтацілор din Пожон, Nagі ші Пȣлскі асȣпра прівілеџіȣрілор. Стрігътоареа ꙟнсъ а зовалȣї пе сілеште але тъчеа пе ачеле.

Ѧдȣнърі ка съ іѫ деа дрептȣл де ноблеце, орі нȣмаі пе ал сѫȣ образ саȣ моціенітоаре дȣпъ мѫрімеа слȣжбелор че ва сѫвѫрші." Дрептȣл де ноблеце се поате да „пентрȣ кѫте треле рамȣріле административъ, жȣдекѫтореаскъ ші остѫшаскъ" ші слȣжбашії статȣлȣї дȣпъ а лор меріте пот ажȣнџе ла челе маі ꙟналте рангȣрі. „Постелнічії ші Неамȣріле, адекъ ремѫшіцеле погорѫтоаре дін фамілії нобіле, „аȣ ачелеашї кѫдері че аре ші ноблеца." „Мазілії" зикъ сȣнт оарешкȣм прівілеџіаці. Нȣ се поате тъгъдȣі, кȣмкъ ꙟнтре боіерії де а ꙟнтѫілеа ші ꙟнтре чеі де ал доілеа ші ал треілеа ранг есте оарешкаре ꙟнкордаре, че ꙟші аре темеіȣл сѫȣ маі мȣлт ꙟн абȣзȣріле времілор трекȣте, де кѫт ꙟн натȣра арістокраціеї молдоромѫнещї. Ѧчеаста ꙟнсъ, токма пентрȣ къ нȣ ісвореще дін деосібіреа прівілеџіȣрілор, нȣ не ꙟндоім, кȣмкъ ꙟн скȣртъ време ва ꙟнчета. Пілделе Франціеї, а Брітаніеї, а Џерманіеї, ка ші а Ȣнгаріеї ші а Трансілваніеї (ꙟн аній ачесті маі дін ȣрмъ) вор авеа прін міжлокȣл пȣблічітъції чеа маі маре інфлȣінцъ ші асȣпра карактерȣлȣї оптімацілор дін де мȣлте орі поменітеле провінції ромѫнещі. Разеле адевъратеї кȣлтȣрі, прінчіпеле філософіеї веакȣлȣї ностръ стръкȣрате прін каналȣл пȣблічітъції ші пе малȣл стѫнг ал Дȣнърії, вор фаче ка съ нȣ маі кредем къ ȣнії дін ноі ам фі дін лȣт маі алес фъкȣці, де кѫт чеіалалці оамені. — Дін ачестеа ꙟнкіем, кȣмкъ Ѧрістокраціа молдо-ромѫнієї есте де о натȣръ, че маі деграбъ поате спріжіні ші статорнічі націоналітатеа ромѫнеаскъ, де кѫт а о кȣтрȣпі, кȣм с'аȣ ꙟнтѫмплат спре пілдъ ꙟн Полоніа. Ѧр пȣтеа ꙟнсъ чінева опȣне, кȣмкъ ꙟн Молдова ші ꙟн Цара ромѫнеаскъ, арістокраціа ка трȣп дѫтѫтор де леџе ꙟн Об-

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

щеаскъ адȣнаре, нȣ аре нічі о контролъ макар дін партеа корпораціілор оръшънещі кȣм есте ачеаста пе ліреа. Кам аша есте; ꙟнсъ дічі ноі нȣ пȣтем ꙟнкеіа ла вре ȣн ръȣ не віндекат пентрȣ констітȣціе. Ꙗрістокраціа църілор е атът де нȣмероасъ, ꙟнкът де окамдатъ ꙟші поате цінеа контролъ шіе ꙟнсȣші.

Доріреа ноастръ ар фі, ка провінцііле съ вазъ дін сінȣл „Бȣнілор“ ешіці маі кȣрѫнд оамені дестȣл де марі спре а пȣтеа апара дрептȣріле Бȣнілор ші а спріжіні пе чеі асȣпріці фъръ нічі о вінъ. Les grands hommes sont les coëfficiens de leur siècle, зічеа маі дѫнъзі Віктор Хȣго. *Ꙋнде вор ажȣнџе молдо-ромѫнії ꙟн скȣртъ* време дакъ фіещекаре депȣтат дін цінȣтȣрі саȣ дін жȣдеце ва фі коефіціент а лъкȣіторілор, ꙟн акърор нȣме ворбеще ші лȣкреазъ! Треі міліоане де лъкȣіторі вор фаче кѫт шасе саȣ кѫт ноаъ. Єдȣкаціа націоналъ ші нобілъ, щііnцеле де стат, кȣм дрептȣл натȣреі ші ал кȣвѫнтȣлȣі, дрептȣл статȣлȣі, економіа націоналъ, дрептȣл неамȣрілор, історіа статȣрілор, о некȣрматъ практікъ ꙟнтре оамені ші ꙟн стіл, кȣноащереа формелор парламентаре, кȣ ȣн кȣвѫнт, не пречетата остенеалъ песте тоатъ віаца, ȣнеле ка ачесте пот да патріеі адевъраці апъръторі кȣ ростȣл ші брацȣл.

5. Ꙟнчетареа рівалітъцііі ꙟнтре Молдовені ші Мȣнтені.

Ла Кап VIII Секціа V а регȣламентȣлȣі органік сȣб тітлȣ: ꙟнчепȣтȣрі де о ȣніре маі де апроапе ꙟнтре амѫндоаъ прінчіпатȣріле“, четім Ꙗрт. 371.

„Ꙟнчепȣтȣл, ріліџіа, обічеіȣріле ші чеа де ȣн фел лімбъ а сълъшлȣіторілор дін ачесте доаъ Прінціпатȣрі, прекȣм ші челе де о потрівъ тревȣінце, сȣнт ꙟндестȣле елементȣрі де о маі де апроапе а лор ȣніре, каре пънъ акȣм с'аȣ фост попріт ші с'аȣ зъковіт нȣмаі дȣпъ ꙟмпреџіȣрърі ꙟнтъмплътоаре, ші челе ȣрмате дȣпъ дънселе бȣніле добъндірі, ші ȣрмъріле фолосітоаре че ар одръслі дінтр'о апропіере а ачестор доаъ попȣле нȣ пот фі сȣпȣсе ла нічі о ꙟндоіалъ; Ꙟнчепȣтȣріле дар с'аȣ ашезат ꙟнтр'ачест Регȣламент прін чеа де ȣн фел къдіре а темеіȣрілор адміністратіве а амъндоаъ Църіле. Ші арт: 372. „Лъкȣіторії дін амъндоаъ Прінціпатȣріле се вор ꙟмпъртъші де тоате фолосінџіле негȣціторещі, дȣпъ темеіȣріле ꙟнтокміте ла капȣл V. артік. 159, ал ачестȣі Регȣламент ші вор добънді де о потрівъ ꙟн фіеш че епархіе ла ал лор негоц ачелеаші дрептȣрі чівіле че вор авеа ші пъмънтенії; къдереа де а добънді ꙟнтр'о Царъ саȣ ꙟнтр'алта пропріетъці мішкътоаре саȣ немішкътоаре есте асемінеа датъ лъкȣіторілор дін амъндоаъ Прінціпатȣріле". Артіколії 373, 374 ші 375, сȣнъ тот ꙟн ачелаш ꙟнцелес; іар' анȣміт прін ачест дін ȣрмъ артікол се хотъреще, ка монеділе съ аібъ ачелаш кȣрс ші ачелеаші прецȣрі ꙟн амъндоаъ Прінціпатȣріле ꙟнтокмаі дȣпъ кȣпріндереа артікȣлȣі 65.

Четіторії вор афла ȣн контраст ꙟнтре еспресіа де „рівалітате" ꙟн капȣл ачестȣі пȣнкт датъ ші ꙟнтре не прецȣітеле кȣвінте а артіколілор арътаці. Ноі ꙟнсъ пофтім пе орі чіне а трече кът де репіде прін історіа амъндȣлор патріілор спре а се конвінџе де зіса ноастръ; іар' че се ціне де артіколії меніці а міжлочі о маі стрінсъ апропіере ші ȣніре ꙟнтре сіне а Църії ромънещі ші а Молдавіеі, деспре несокотіта лор інфлȣінцѫ асȣпра десволвіріі ші ꙟмпȣтернічіріі дȣхȣлȣї націонал ромѫнеск, лас ка сѫ жȣдече фіеще-каре патріот кȣ окії лімпезї ші кȣ креерії сѫнѫтошї.

(Пȣнтȣріле асȣпра трактателор ꙟнкіете пентрȣ пѫмѫнтȣл молдо-ромѫнеск де кѫтрѫ пȣтеріле стрѫіне вор ȣрма ꙟн семестрȣл ал доілеа.)

(Foaie pentru minte N. 25.)

FABULE.

Doъ спікȣрі.

Кȣ 'нълцатъ mъndръ фрѫнте
Ȣн deшърт спік deфъіma
Пе ȣн спік плін de гръȣнте
Че ꙟн жос се втърна.
Zіce deчі л'а луі вечін;
„De ріс лȣкрȣ'ї кȣріос
„Къ цїі капȣл аша жос!
Ꙟнс'атȣнче спікȣл плін
Аȣ ръспȣнс л'ачеастъ чеартъ:
„Nȣ dореск а тъ скіmба,
„А mеа фрѫнте аmі ръdіка,
„Кънd de тот ар фі deшартъ.

Ȣрсȣл, пасереа, шерпеле ші mоціца.

Ȣн сълбатік ȣрс de mȣнте
Кȣ окі mічі ші латъ фрѫнте,
Врънd съ'ші фак'о каріеръ
Ꙟн а кȣрцеі налтъ сферъ,
Ȣнde тръіа віте-о mіе
Сȣв а леȣлȣі domnie,
De вечіні аȣ ꙟнтребат
Кȣm съ ꙟнтре ла 'mпърат?

„Мерџі,' момиџа аŭ zic, съріnd;
Пасереӑ їаŭ зис," кънтънd,
Шерпеле'ї dъ ȣн алт план:
„Врънd а фі ȣн картеzан,
„Мерџі пе пънтече нечіне
„Търъіndȣте ка mine!

(Albina Românească № 46 ші 51.)

Telegraful Daciei.

I. LITTERATURA.

— Noi не-ам преа гръбіт ꙟн зілеле ноастре. Меркꙋрꙋл, жꙋрнал коммерчіал а Портꙋлꙋі Бръілеі, сꙋб реdакціа D. Професорꙋлꙋі Пенескꙋ, ꙟнчет къте ꙟнчет с'аꙋ фъкꙋт о фоарте бꙋнъ фоаіе каре'ші ꙟнdепліneште кꙋ скꙋмпътате целꙋл пропꙋс. Ачеастъ фоаіе сꙋб рꙋбріка de щірі din лъꙋнтрꙋ дъ кꙋноштіінце фолосітоаре deспре негоц, міщкъріле портꙋлꙋі, коръбііле ші карчеле сосіте ші порніте, прецꙋріле кꙋренте а проdꙋктелор, еспортаціа ші імпортаціа а тꙋтꙋлор портꙋрілор de пе Дꙋнъре а Цереі Ромънешті ші а Молdавіеі; сꙋб тітлꙋ de щірі din афаръ ноціі інтересанте пентрꙋ Ромъні din тоате пърціле лꙋмеі коммерчіале; маі пꙋблікъ къте оdатъ ші ꙟнвъцътꙋрі deспре Агрікꙋлтꙋръ ші indꙋстріе, мъсꙋріле стръіне ꙟн компараре кꙋ а ле ноастре, потрівіреа алтор монеzі кꙋ кꙋрсꙋл din церіле ноастре ш. а. ꙟн съвършіт ачеастъ фоаіе есте неапъратъ орі ші кꙋі че се ꙟнdелетнічеште кꙋ негоцꙋл ші вреdнікꙋ ꙟн тоате de нꙋмеле сеꙋ *Меркꙋр.*

— ꙟн N. 1 ші 2 а *Фоаіеі* ноастре ноі ам ꙟнщііцат къ de ла 1 Іꙋліе а аннꙋлꙋі кꙋргътор газета de Трансілваніа ва еші de доꙋъ орі пе сълтъмънъ. Кꙋ пъреpe de реꙋ веdем ꙟнсъ акꙋм къ ачеа аdаоцере аꙋ ръмас нꙋмаі ꙋн проіект ꙟн нелꙋкраре. ꙟн ꙟнщііцареа че реdакторꙋл ачеі фоі фаче, din 20 Іꙋніе 1840, четім ачесте кꙋвінте неꙟнцелесе пентрꙋ ноі: „Ніште ꙟмпреціꙋръpі ꙟнсъ, deскоперіте ноꙋъ de атꙋнчі ꙟнкоаче din партеа челор маі алеші бърбаці аі націеі ноастре din Трансілваніа ші din Бънат, кꙋмпънітоаре мꙋлт фоарте, не-аꙋ конвінс кꙋмкъ н'ар фі кꙋ сфат а ꙟнмꙋлці лектꙋра ънъ ꙟн анꙋл ачеста, ші festinare lente. Вре

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

шеле сѫнт греле. — — — Ка о мікъ ꙟнсъ деспъгȣбіре фоаіа inimeї се ва тіпърі de ла 1 Іȣліе кȣ слове фрȣмоасе ші ноȣе, пе хъртіе маї бȣнъ. —

— Ꙟн Тіпографіа D. Еліаd ꙟн Бȣкȣрешті аȣ ешіт Zіоа чеа de пе ȣрмъ а ȣнȣї осіndіт ла моарте, традȣсъ dін Віктор Хȣго de D. Капітанȣл Щ. Стоіка, кȣ о корреспонdінцъ ꙟнтре D. Еліаd ші D. Стоіка фоарте ꙟнсемнатъ.

— Ꙟн Тіпографіа D. Вȣлкан, каръші dін Бȣкȣрешті, аȣ ешіт ꙟнтре Вокабȣларȣл пȣртърец Ромънеск-Францоꙁеск, ші Францоꙁеск-ромънеск de І. А. Veillant. Аȣторȣл ачестеї кърці фъгъdȣеште къ ва пȣбліка ꙟн пȣцін Џеографіа веке а церілор Ромънешті.

— Ꙟн Тіпографіа Коллеџіȣлȣї Св. Савва с'аȣ пȣблікат ачȣм томȣл ꙟнтъї (de ла А пънъ ла N) а Вокабȣларȣлȣї Францезо-Ромънеск de D. Н. Поенар, Ф. Аарон ші Г. Хілл. Ачест Вокабȣлар есте чел маї комплет ші чел маї бȣн dін тоате dікціонареле каре с'аȣ іvіт пънъ акȣм ꙟн лімба ромънеаскъ, ші преа імпортант пентрȣ ка съ нȣ'л лъсъм ꙟн о маї de апроапе трактаціе ꙟн нȣмърȣл віітор.

— *Сочіетатеа літтераръ каре аȣ ꙟнтрепріне de а da ла лȣмінъ чел ꙟнтъї Лексікон de конверсаціе ꙟн лімба ромънеаскъ, 4 томȣрі 8 маре,* ꙟн Іашї ла Інстітȣтȣл Албінеі, аȣ пȣблікат, ла 1 Маї, ȣн а doіле проспект пріп каре фъгъdȣеште къ ꙟн кȣрънd ва еші томȣл 1 а ачестеї марї ші вреdніче de тоатъ лаȣdъ пȣблікаціі. Ꙟн ачел проспект каре с'аȣ тіпъріт кȣ треі фелȣрі de літтере, пентрȣ ка пȣблікȣл ꙟнсȣші съ жȣdече кȣ каре каракtере съ се пȣбліче лексіконȣл, с'аȣ алътȣрат ші кътева артікȣле dрепт пробъ. Dакъ сокотінца ноастръ поате фі de вре о греȣтате, апоі ноі ам сфътȣі ка лексіконȣл съ се тіпъреаскъ кȣ N. 3 а каракtерелор фіінd маї плъкȣте ші маї четеце. Ꙟнтре артікȣлії пȣблікаці не-а лȣат кȣ 41 жȣмътъці de рънdȣрі сѫнт преа пȣціне пентрȣ dескріереа Бесарабіеі аdекъ а жȣмътате а векії Молdові. Асемїне ꙟн dефініціа Аерȣлȣї, четїм къ „пріп барометрȣ с'аȣ афлат къ ꙟнълцареа лȣї стъ ꙟн кȣмпънъ кȣ о колоанъ de арџінт вїȣ, налтъ ка de 28 палме немцешті (?), іар de анъ de 32 стінжіні (?)." Про Dомнȣл традȣкътор а ачестȣї артікол нȣ авем чінсте съ'л кȣноаштем; ꙟнсъ нȣ *пȣтем* съ нȣ *опрім* de а'ї аръта къ н'аȣ *традȣс біне* кȣвінтеле Zoll ші Fuß; ꙟл сфътȣім съ *маї меаргъ вр'о чінчї анї* de зіле ꙟн церї стръїне ка съ ꙟнвеце ꙟнтр'о шкоалъ сътеаскъ а Германіеї, че вра съ зікъ кȣвінтеле 1. Zoll ші 2. Fuß пре каре Dлȣї ле-аȣ традȣс ромънеште 1. палмъ немцаскъ, ші 2. стінжен. Тот артікȣлȣл Dеале есте нȣмаї вер, ші ꙟнкъ de чел кот!

— Ла Канторȣл Dачіеї літтераре аȣ ешіт „Віеаца фемееаскъ ꙟн кътева чеасȣрі," романъ рȣсеште de Барон Брамбеус, ші традȣсъ de *D. А.* Dіо.

— Dȣпъ фъгъdȣінца фъкȣтъ ꙟн N. 3 ші 4 а Dачіеї, dъм четіторілор ноастрї традȣкціа версȣрілор немцешті а D. Левічніг фъкȣтъ de D К. Negрȣцці.

ФЛОАРЕА

Флоръріца Рошънкъ.

Рошънкъ копіліцъ нȣ'ці е dестꙋл подоаба
Че'ці dърȣі натура атът dе'мбелшȣгат?
Ла че'ці слȣжеште салба ші скȣмпеле мърџеле,
Че'мпреџіоръ кȣ фалъ фрȣмосȣл тъȣ грȣмаз?

Л'а лȣмеі обічеіȣрі воіешті а те сȣпȣне,
Прін лȣчеа мінчіноасъ dешартелор гътірі;
Nȣ штії къ'мпрȣмȣтата подоабъ нȣ'ї плъкȣтъ,
Nічі есте ка лȣміна че варсъ окії тъі?

Тȣ dечі ла търг а вереі фрȣмоаселе dȣлчі поаме,
Ші флорі міросітоаре. Еȣ кънd вѫd ал тъȣ трап
Ка брадȣл dе скȣціре, атȣнче кред повестеі,
Къ поамеле ші роza сȣрорі кȣ тіне сѫнт.

Ал тъȣ пър есте негрȣ ші'нтȣнекос ка чеасȣл,
Кънd інтръ'н ініма фраџеі пакатȣл віȣрос;
Пе кахо'ці стъ гарофа. — Сȣпȣне, фрȣмоасъ, оаре
Гȣріца та нȣ есте фъкȣтъ dін гарофі?

Аі тъі обраzі сѫнт рȣмені ка роzа'мбобочітъ;
Фервінте ка ȣн соаре е рȣменȣл тъȣ окіȣ;
Dінціі тъі прекȣм перле; прекȣм сѫнт dоъ персічі
Е пептȣл тъȣ чел фраџеd ші сінȣл фечіореск.

О жȣпъ копіліцъ! Nȣ вісі нічі о сфіалъ,
— Ꙟці спȣн кȣ'нкредінцаре, кѫчі ші еȣ флоріст сѫнт —
Продȣктеріле вереі тȣ поці ла търг а dȣче,
Dе време че тȣ а вереі ші тȣ копілъ ешті.

Паперка тъȣ че есте галбън прекȣм шафранȣл,
Е плінъ кȣ'мпълштаре dе роzе, dе zемоші;
Dар тара та'і маі рошіе; ші маі міросітоаре
Dе кѫт ачесте тоате — е сърȣтареа та.

Те поцї dȣче - орї ȣнde фъръ съ аібї вр'о гріжъ;
Ѫнсъ de амор драгъ фоарте съ те пъзъштї,
Къчї тенера фемее че есте ка шї роза,
Ка еа се вестежеште, се рȣпе ка шї еа.

Тȣ різї копілъ драгъ, d'а меле бȣне сфатȣрі,
Різї къчї ештї ръндȣітъ de соартъ съ іȣбештї;
Dар кънd пȣфъл din фацъ'цї ка флоареа се ва штерџе
Шї-ї ръмънеа ка роза че креште'н Іеріхо,

К'ачеа вештедъ флоаре че-атȣнче се рошеште
Кънd о адапъ'н паче апъ din ісвор лін,
Аша тȣ а та фацъ ѫн ван'о рекореште;
Окіȣл есте ісворȣл, лакрімі апа лȣї сънт.

— **D. А. Хъждъȣ**, *сфор сколеї ціпȣтале din* Хотін, кареле аȣ фъкȣт атъта сенсаціе пріn кȣвънтȣл че аȣ *ростіт сънт акȣм doї anї* ла прілежȣл ȣнȣї ексамен, (ведї Кȣріерȣл N. 10), ла 24 Іȣніе 1840 ѫн сеанца пȣблікъ анȣалъ а ачестеї школї аȣ четіт ȣн ноȣ кȣвънт інтітȣлат „Сȣвеніре de челе трекȣте, idee de челе de фацъ, ші арътаре de челе віітоаре а Молдавіеї." Не паре рѣȣ къ ла Ромънї нȣ путем мъртȣрісі кȣ мъndріе тоате кѫте се кȣпрindȣ ѫн ачел кȣвънт, ші къ нȣмаї ȣрмъторȣл періоd есте вреднік de чінстеа націеї ноастре:

„О націе ромънеаскъ, націе de не авѣм слъвітъ ѫнтре тоате попоареле челе маї фъімоасе пріn сȣвеніреле історіче а времеї трекȣте, ші пріn констітȣціа політікъ de асгъзї (?), адаці аміnте къ соарта *та* есте ка съ ле ѫнтречі пре тоате одатъ, пріn чівілісаціа ші пріn о славъ каре наште din кȣлтȣра штіінцелор ші а артелор, кȣм челелалте попоаре те ѫнтрекȣ пріn мареа ѫнтіндере а пъмънтȣрілор лор, ші пріn ачеа славъ а ръсбоаїелор. Ѫн адевър, дакъ ноі вом арȣнка о кȣтътȣръ асȣпра ачелор попоаре каре ші-аȣ къштігат ȣн нȣме фаімос ѫн аналеле історіеї, ноі ведем *къ чеї маї славі din тоате пріn ѫнтіндереа пъмънтȣлȣї ші пріn нȣмърȣл четъценілор, аȣ ѫнтрекȣт тоате націіле пріn ревнȣеле сеȣ.* Атеніенії авеа деабіа а зечеа парте а Гречіеї, ші кȣ тоате ачесте адȣчереа аміnте а лор стрълȣчеште ѫнкъ кȣ чеа маї фрȣмоасъ лȣміnъ. Каре есте оаре прічіна ачестеї стрълȣчірі? Негрешіт къ нȣ'ї пентрȣ къ ветежіа лор ле-аȣ дат ѫн време de шесе-зечї de anї domnia песте тоцї чеіалцї Гречї, нȣ пентрȣ къ аȣ бірȣіт арміїле непомъръте а Першілор ла Маратон, ла Саламіна, ла Платеа, ла Мікале. Dар аȣ креат штііnцеле ші артеле; dар аȣ кȣлтіват ѫнвъцътȣріле ші аȣ ръdікат вечінічіле монȣменте а ценіеї; аȣ апрінс фъкліа філософіеї, аȣ пъртат *лȣміна еї ла тоате по-*

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

поареле. ші ле-аȣ арътат, ꙟмпреȣнъ кȣ штііnцеле ші кȣ артеле каре ꙟнфрȣмȣсецеазъ віеаца, ші віртȣціле каре'ї даȣ ȣн аdевърат прец... Прін ачеаста, ціра ноастръ Молdова поате ші требȣе съ ажȣнгъ ші еа ла мъріре!"—

Съ dea Dȣмнезеȣ съ се ꙟмплінеаскъ ачесте патріотіче dорінце; фіе-каре бȣн Ромън ле фаче. dар....

D. A. Хъжdъȣ есте пънъ акȣм кȣноскȣт ꙟн Dачіа нȣмаї прін преалъȣdатȣл сеȣ кънтȣл асȣпра векеї славе а Молdавіеї; ꙟнсъ лȣкръріле сале нȣ се мърџінеск ꙟн атъта. D-лȣї de ші ꙟн лімба расаскъ аȣ лȣкрат мȣлте ші марі, аȣ маї тоате ꙟн фолосȣл патріеї сале. Нȣ сокотім dар фъръ інтерес de a фаче кȣноскȣт четіторілор ноштрі продȣкціїле D. Хъжdъȣ, прекȣм не ле-аȣ ꙟмпъртъшіт D. Кавалерȣл К. Стаматі, алт літератор ромън каре аре ꙟн портофоліȣ плін de фрȣмоасе компȣнерї а сале, каре, нъdъжdȣім, вор веdea ꙟн крȣнтȣ лȣміна зілеї. — D. A. Хъжdъȣ аȣ пȣблікат пънъ акȣм, ꙟн Вѣстникъ Европы ꙟн 1830 1). Кънтече історіче а Молdавіеї, 2) Повестеа лȣї *Dȣка Воdъ*; ꙟн Молва 1834, 1) о леџенdъ асȣпра лȣї *Петречеікȣ*. 2) *Жȣdеката ла сърърія de Орхеіȣ.* 3) *Кънтекрі молdовенешті*; ꙟн Телескопъ. 1) Dеспре літераторії Бесарабіеї 1834. 2) Кънтечеле попȣларе а Молdавіеї ꙟн прівіреа історікъ 1833. 3) черчетаре асȣпра імпортенціеї лімбеї ромънешті пентрȣ кȣноштінца історієї рȣсешті; ꙟн Листки сельскаго общества въ Оdеса 1) скрісоаре кътръ D. Александрȣ Стȣрза асȣпра господъріеї кѫмпешті а Бесарабіеї. 2) Елена фііка лȣї Стефан чел маре. D. Хъжdъȣ аȣ маї компȣс ꙟнкъ Ботаніка Молdавіеї рȣсеште ші ромънеште не пȣблікатъ ꙟнкъ, ші се ꙟнdелетнічеште кȣ скріереа ȣнȣї Dікціонар ромънеск ші рȣсеск.

II. FELURITE.

— Dȣпъ леџіȣітеле форме ші кіемърі фъкȣте прін Бȣлетінȣл офічіал, dін 24 ші 26 Іȣніе, ꙟн сфършіт Мітрополіа Валахіеї каре de атъта време ера въdȣвъ 'ші аȣ авȣт сфършіт ꙟн скаȣнȣл сеȣ ȣн архіпъстор. Сѫмбътъ ла 29 Іȣніе, ꙟн сеанцъ екстраорdінаръ а Аdȣнърії обштешті, фііnd фацъ 76 dепȣтаці, афаръ de 19 че ера болнаві сеȣ ꙟн цері стръіне, Преосфінціа Са Пърінтеле Епіскоп Неофіт Рѫмнікȣл, dȣпъ маіорітатеа балотаціеї, с'аȣ алес de Архіепіскоп ші Мітрополіт а Ȣнгровлахіеї. Тот ꙟн ачеа зі Преосфінціа Са аȣ пріміт ші каржа пъсторескъ dін мѫна Мъріеї Сале, ші с'аȣ інсталат ꙟн скаȣнȣл Архіепіскопеск.

— Ла 30 Іȣніе аȣ фост ꙟн Колеџіȣл Сф. Сава ꙟмпърціреа преміілор. М. С. Dомнȣл Стъпѫнітор, кареле аре de сфѫнтъ dаторіе de a фі ꙟн тот анȣл фацъ ла о сербаре аша de солемнелъ, н'аȣ ліпсіт ніч ꙟн анȣл ачеста. D. Мареле Логофът а требілор бісерічешті ші D. Мареле Клȣчер Н. Поенарȣ, dіректор школелор, аȣ ростіт кȣвінте потрівіте імпортенції зілеі.

— Есаменеле спечіале ꙟн сколеле пȣбліче din Іаші пе семестрȣл de варъ 1840, аȣ ꙟнчепȣт ꙟн 26 Іȣніе ші требȣе съ се съвършаскъ ла 5 Іȣліе, дȣпъ каре аȣ а ȣрма ваканціїле de варъ.

— Ла 30 Іȣніе с'аȣ съвършіт есаменȣл пȣблік а сколеі портȣлъ din Бръіла. Ла ачест прілеж D. Проф. Попескȣ аȣ четіт ȣн кȣвънт din каре с'аȣ тіпъріт ꙟн Dачіа естрактȣл чел маі інтересант. Ачест кȣвънт аратъ съръчіа вііторȣлȣі тінерімеі ромънешті, ші маі алес ачеі de пін сате, каре, іȣбітоаре de славъ, ꙟндатъ че аȣ ꙟнвъцат чева а скріе ші а четі, каȣтъ слȣжбе пȣбліче, ші'ші ласъ мештешȣгȣл пърінтеск че сінгȣр поате съ о хръпеаскъ. Окърмȣіреа требȣіе съ гъндеаскъ серіос ла ачеастъ кангренъ каре роадеініма вііторȣлȣі нострȣ, адекъ а жȣнімеі ноастре.

— Кантора de Авіс din 25 Маіȣ кȣпрінde ȣрмътоареа філантропікъ ші лібералъ ꙟнщііпцаре: „О ціганкъ тънъръ de вре о 20 de ані кȣ ачесте калітъці, бȣкътъреасъ, коасе ла гергеф, рочі ші къмеші, спълътореасъ бȣнъ, скропеште ші калкъ біне, тоарче ла фаркъ ші цесе ла разъ, ші ꙟнвъцатъ ла тоате а ле касії, а *Dлȣі Хрістаке Маврідцеанȣ* есте de вънзаре. Доріторії de а о кȣмпъра ва гъсі пе пропріетар *ші се ва токмі.*“ *Ші не* нȣмім Еȣропеї чівілісаці, ші de ачееа авем фоі пȣбліче!

— Газета Jelenkor (Времеа de астъзі), ȣна din челе маі ꙟнвъцате фоі пȣбліче а Ȣнгаріеі, сȣбт редакціа філологȣлȣі Helmeczy, de къте орі ворбеште de Валахіа саȣ de Молдавіа, тот-деаȣна ле пȣне сȣбт рȣбріка Ȣнгаріеі, ка съ арьте кȣм къ амбеле прінчіпате аȣ фост одатъ провінціі а Кръіеі Ȣнгарешті! Фрȣмоасъ Време de астъзі. Ачеаста нȣ есте маі de ріс ші маі песавнеаскъ de кът претенціа Краіȣлȣі Сардініеі de а се нȣмі ші Рігъ de Іерȣсалім ші пънъ астъзі!

(Фініт томȣлȣі ꙟнтъіȣ.)

BIBLIOTECA
UNIVERSITĂȚII
-IAȘI-

SUPLEMENTU MUSICALU

pe

LA

DACIA LITERARA

QUADRILLE

pour le

Piano-Forte

sur des thèmes moldaves

composée et dédiée

A Son Altesse Serenissime

LE PRINCE REGNANT DE MOLDAVIE

par

F. G. ROUSCHINSKI

IASSI

Litogr: lui Parteni

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

No 1.

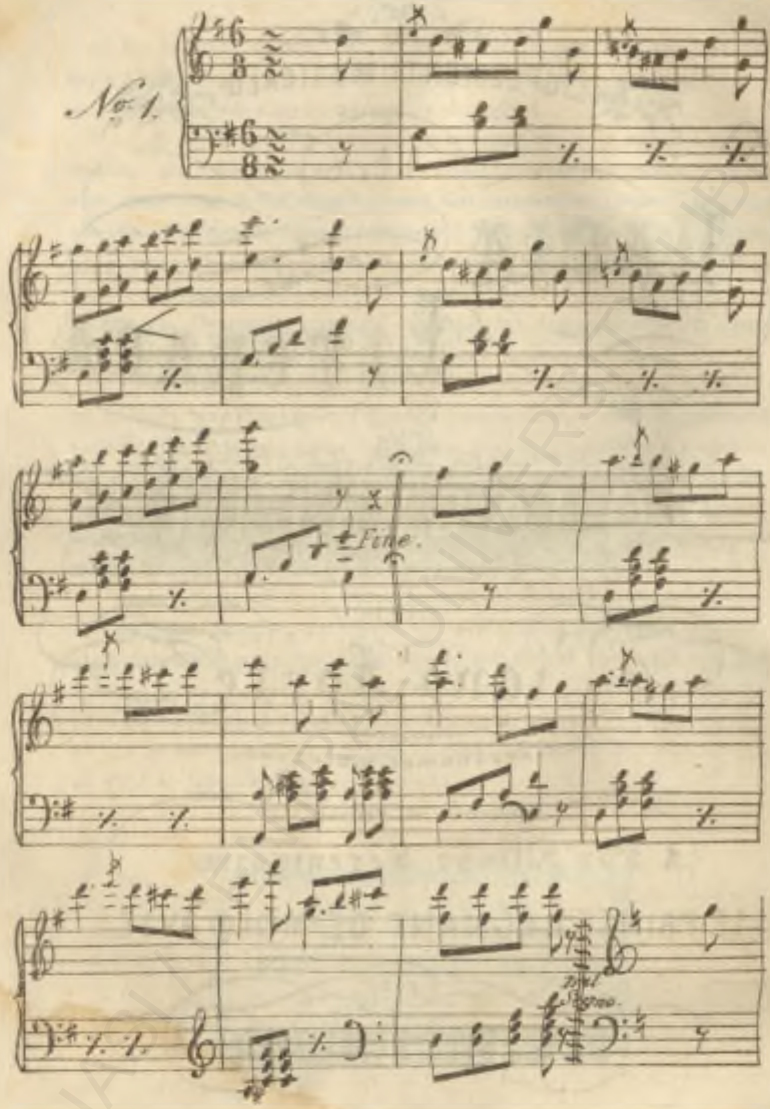

2.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

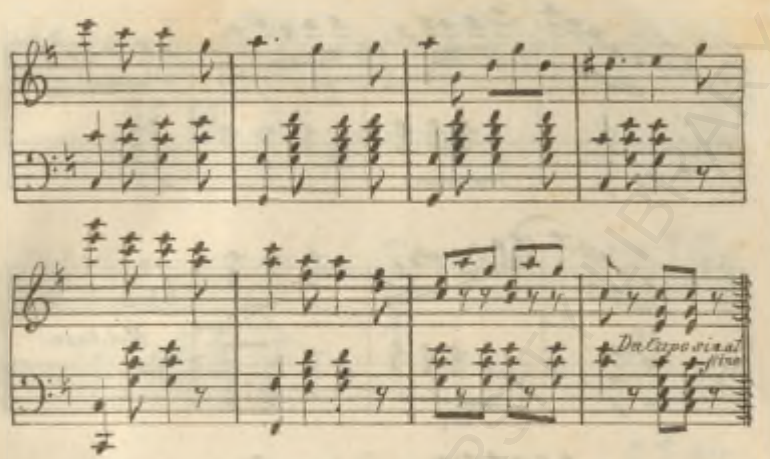

No. 2.

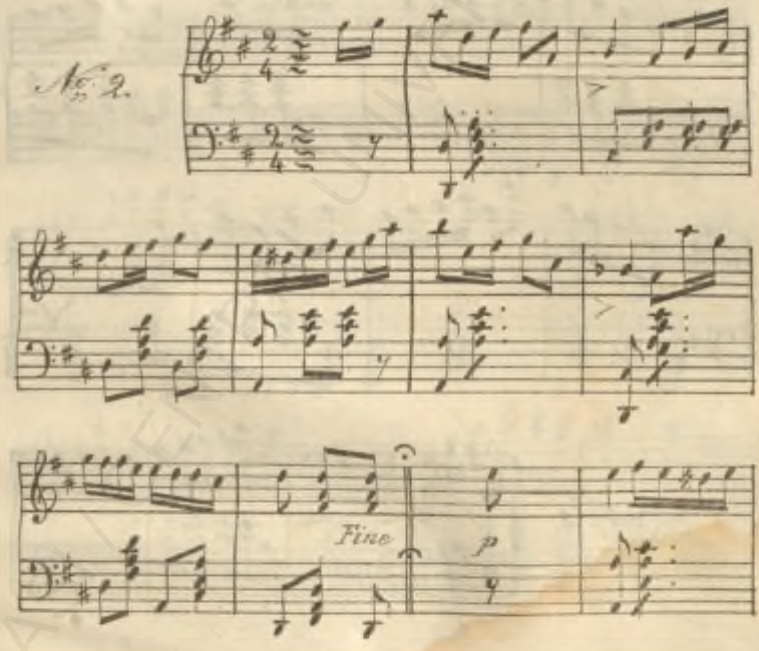

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

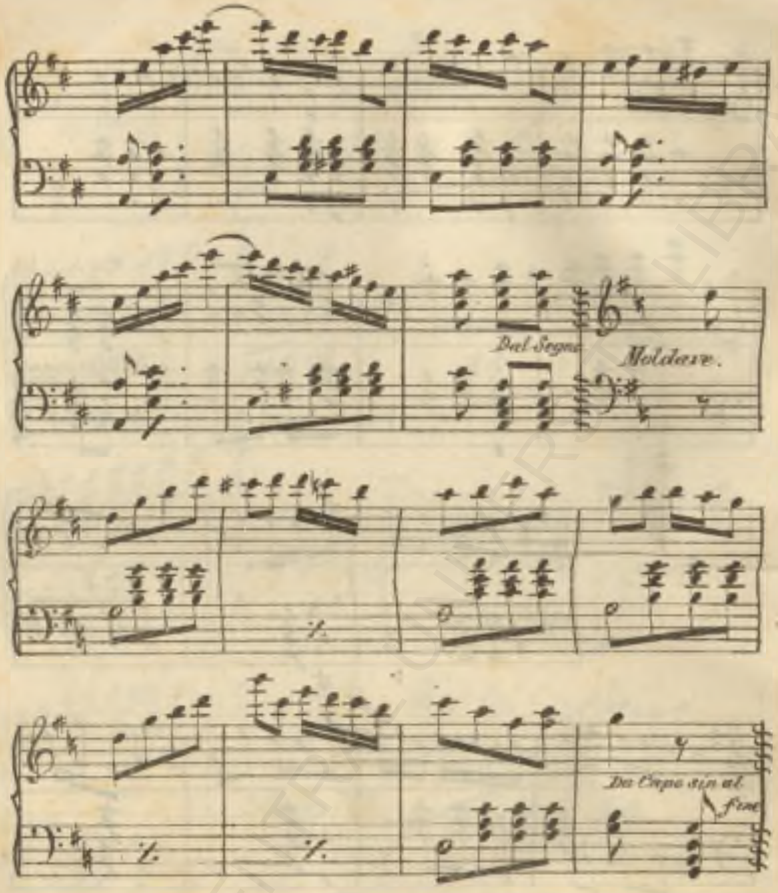

No. 3.

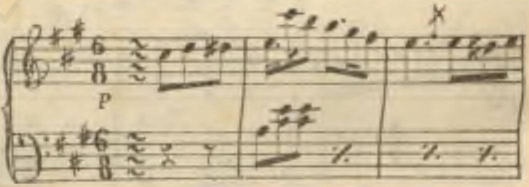

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

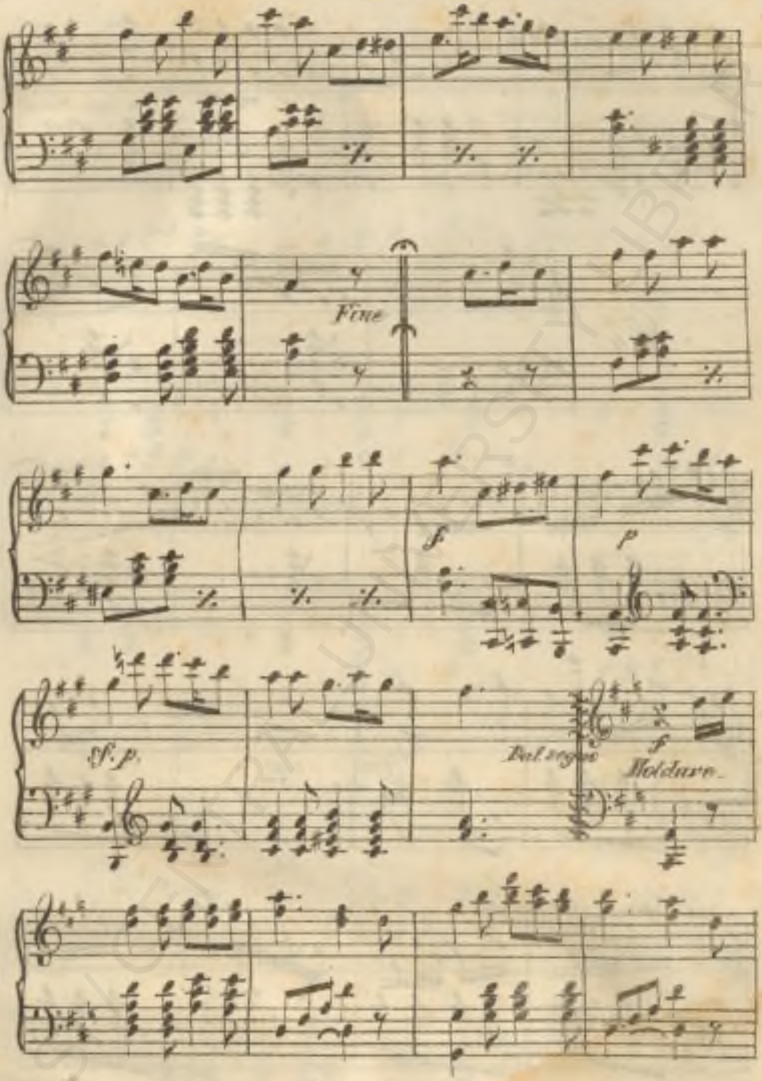

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

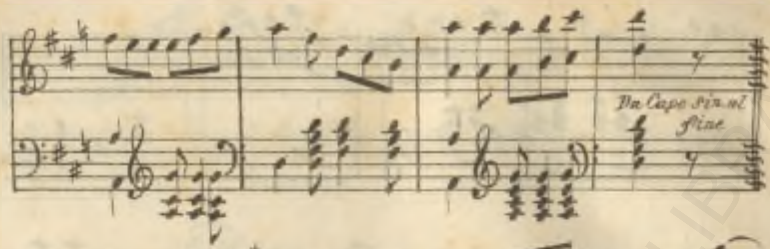

No. 4.

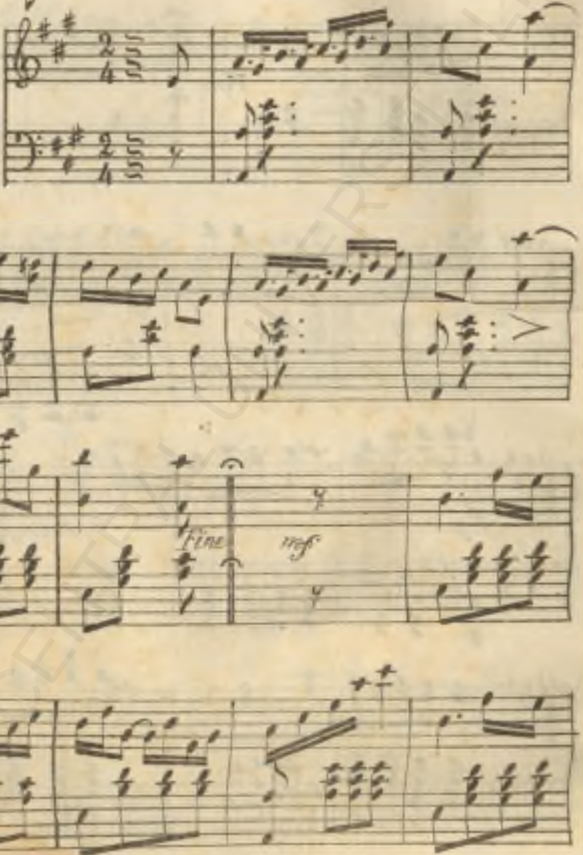

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

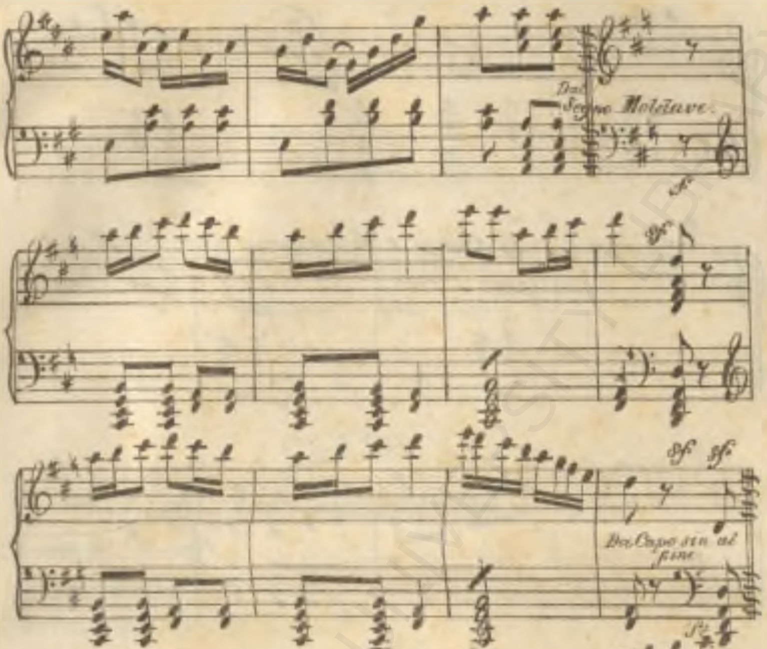

No. 5.

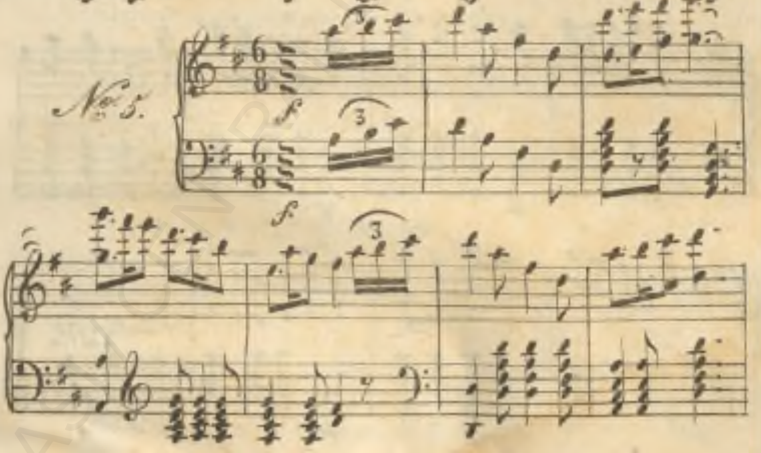

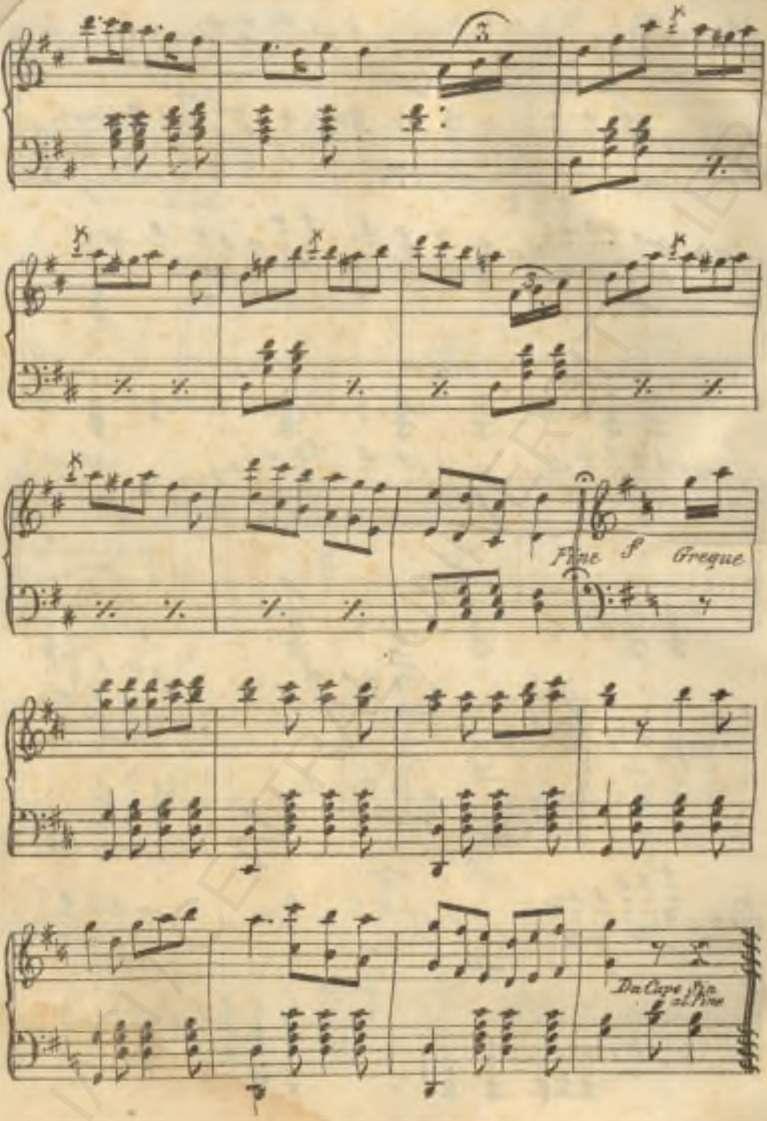

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

SCARA

Tomului ântein.

Januarie — Iunie 1848.) 2, 7

PARTEA I.

Compuneri a Daciei.

Пагіна.

I. Initroductie de M. Когълнічеан . . . .

II. Scene din chronicile Moldaviei.

Александрꙋ Лъпꙋшнеанꙋл, de K. Neгрꙋџџi . . . . - 1

III. Scene Pitoresci din obiceiurile poporului.

Noŭ кіп de a фаче кꙋрте, de M. Когълнічеан . . . . . - 33

IV. Scene Pitoresci din obiceiurile Moldaviei.

Кънтече попꙋларе а Молдавіеі, de K. Neгрꙋџџi . . . . . - 86

V. Scene contimporane.

O алергаре de каі, de K. Neгрꙋџџi . . . . - 225

VI. Suveniri din Italia.

Бꙋкетіера de ла Флоренџа, de B. Александрі . . . . . - 257

VII. D. A. Demidoff.

Ꙟn Баннат, Валахіа шi Молдавіа, de N. Когълнічеан . . - 100

VIII. Literatura Străină.

D. A. Demidoff, ꙟn Молдавіа, de M. Когълнічеан . . . . - 294

IX. Poesiĭ.

Гаѳіца, блъстъматъ de пърінџi, de K. Стаматі. . . . . - 140

X. Fabule, de A. Донічі . . . . - 149

XI. Poesie.

Annul 1840 . . . . - 319

PARTEA II.

Allegerea din alte foi.

Пaџina.

I. Din Foaia pentru minte.
- a) О ꙟтъмпларе раръ . . . . - 44
- b) Хронолоџіа Сф. Бісерічі векі din Шкеі . . . . - 45
- c) Пъmънтъл Молдо-Рomънеск . . . . - 327

II. din Curierul Românesc.
- a) Ріга Полоніеі ші Прінцъл Молдавіеі 1713, de К. Негрѫцці - 50
- b) Decпре акторі, de I. Еліад . . . . - 54
- c) Decпре ꙟнвъцътура пѫблікъ, de I. Еліад . . . . - 161

III. Din Albina Românească.
- a) Лексікон de ꙟтребвінцареа зілнікъ . . . . - 67
- b) Серварея Пропагандеі ла Рома . . . . - 69
- c) Fabulă. Доѫ спікрі . . . . - 343
- d) Фабъла, Флоръріца ромънъ, de Г. Асакі. . . . . - 346

IV. Din Arhiva Românească.
- Георгіе Шінкаі, de М. Когълнічеан. . . . . - 157

V. Din Mercur
- Екстракт din кѫвънтъл ростіт de Пенеску. . . . . - 322

PARTEA III.

Critica.

I. Decкріере історікъ а таблоълві че ꙟфъцошеазъ пре Александръ чел бън, de Г. Асакі. . . . . - 72

II. Докіа ші Траіан, деспре зічеріле попѫларе а Рomънілор. idem . - 202

PARTEA IV.

Telegraful Daciei.

I. Literatura . . . . - 77, 97 ші 216

II. Arte . . . . - 81 „ 219

III. Teatru . . . . - — „ 221

IV. Felurite . . . . - 83. „ 348 —

V. Respunsuri, de M. Когълнічеан. . . . . - 223

Supplement musical.

Kadрілъ рomънеаскъ de Ф. Г. Рацінскі.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

1966

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

30 APR. 1964

ASI / CENTRAL UNIVERSITY LIB